THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

SENTENTIÆ

ALI EBN ABI TALEBI

ARABICE ET LATINE.

E CODICIBUS MANUSCRIPTIS DESCRIPSIT, LATINE VERTIT,

ET

ANNOTATIONIBUS ILLUSTRAVIT,

CORNELIUS VAN WAENEN.

OXONII,

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.

1806.

BP193
.1
A2W34

Exchange
U.S.S.R. Soc. of Cultural Relations
Aug 17, 1926

LECTORI.

PAUCIS edocendus es, Lector benevole, unde evenerit hanc ALI EBN ALI TALEBI SENTENTIARUM Editionem, Viri Cl. CORNELII VAN WAENEN opera et ſtudio elaboratam, e Prelo Oxonienſi in lucem emiſſam eſſe; quod, ſi rem intelligere velis, ita factum eſt.

Opus multis abhinc annis abſolutum Senex ὁ μακαρίτης apud Batavos ſuos typis mandare conſtituerat, ſiquidem commode illud faciendi occaſio ſibi oblata fuiſſet. Conturbatis interea in patria ſua rebus omnibus, et ingraveſcente indies temporum iniquitate, cum annis quoque ipſe provectior eſſet, quod optabat ſemper, dimittere coactus eſt, Schedas ſuas ad nos ultro tranſtulit, et ut ſumptibus noſtris publici juris fierent impenſe rogavit. Acceſſit inſuper, quæ, ut rem aggrederemur, magno certe incitamento erat, Viri eruditiſſimi HERMANNI MUNTINGHE Sacræ Theologiæ Profeſſoris in Academia Groningenſi auctoritas, et teſtimonium tam de Opere quam de ipſo Editore luculentiſſimum. Fidei noſtræ itaque quæ ita concredita ſunt non illubenter accepimus; et, quod iis qui Literas Arabicas colunt gratum fore arbitramur, Opus Viri doctiſſimi evulgari curavimus, non modo eruditione multiplici refertum, ſed, quod Tironibus apprime utile ſit, Punctis Vocalibus, ut appellantur, quoad Voces Arabicas, accurate inſtructum.

Quo autem fideliter imprimerentur omnia, plagulas corrigendi provinciam Viro egregio JOANNI MOUSLEY, A. M. detulimus, Col-

legii Balliolensis apud nostrates Socio, quem et singularis diligentiæ esse, et veros in Literis Orientalibus profectus fecisse omnino cognovimus.

Cætera quod attinet, si de Editore quæras, quali ingenio fuerit, aut qua usus fortuna, videsis quæ de Vita ejus Cl. MUNTINGHE, post mortem venerandi Senis, nobiscum benigne communicavit: denique, si Operis originem, progressum, atque indolem scire velis, de rebus hisce te edocebunt, quæ ex Editoris ipsius Literis ad nos datis subjunximus.

DABAMUS EX ÆDIBUS CLARENDONIANIS
JULII 11mo. MDCCCVI.

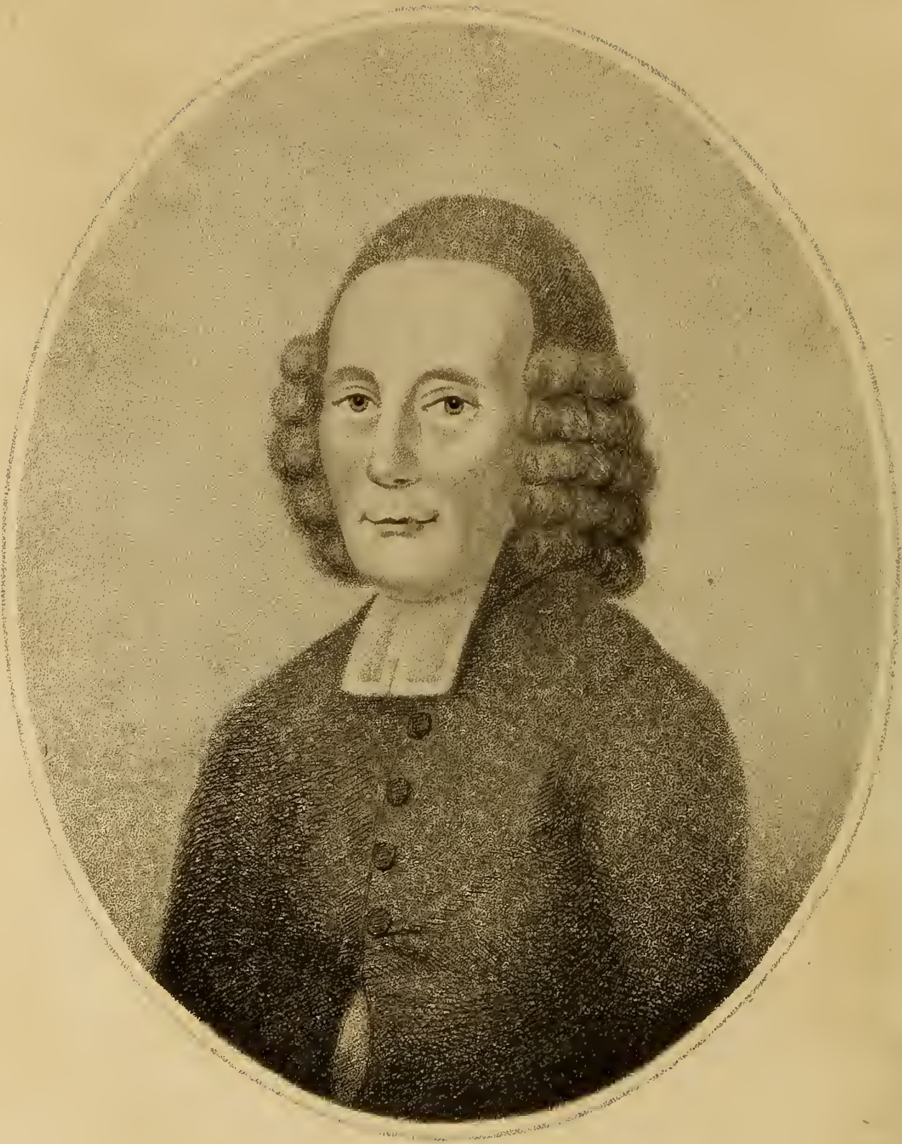

The REV^{D} CORNELIUS VAN WAENEN.

VITA
CORNELII VAN WAENEN,

AUCTORE

HERMANNO MUNTINGHE,

SACRÆ THEOLOGIÆ IN ACADEMIA GRONINGENSI PROFESSORE.

CORNELIUS VAN WAENEN ex honeſtiſſima gente natus *Gorinchemiæ,* haud ignobili Hollandiæ Auſtralis urbe, die XXV. Novembris, anno æræ vulgaris MDCCXXXII. poſtquam prima ſtudiorum literariorum tirocinia magna cum diligentiæ laude in patriæ urbis gymnaſio poſuiſſet, anno MDCCLI. Academiæ Leidenſis civibus adſcriptus, omnibus, quæ erudito Theologo formando inſerviunt, literarum ſtudiis ita invigilavit, ut præcipuam ſemper curam diligentiamque ad literas Orientales converteret, duce imprimis uſus *Joanne Jacobo Schultenſio,* viro clariſſimo, tum temporis ibidem linguarum Orientalium Profeſſore, adjutus inſuper eximio Codicum MSS. Orientalium, præſertim Arabicorum, quos Academiæ hujus Bibliotheca ſervat, theſauro, e quo quod expediret deſcribendi vel excerpendi copiam ipſi faciebat officioſiſſima *Schultenſii* humanitas.

Quos vero in ſtudio literarum Orientalium fecerit progreſſus, et quam accuratam imprimis earum ſibi comparaverit notitiam, in ipſa juvenili ætate jam palam fecit, conſcripta, ac præſide J. J. Schultenſio publice defenſa, anno MDCCLIX. diſſertatione *De linguæ Hebrææ pomœriis ampliandis*; qua

imprimis hoc agere aggreſſus eſt, ut veterem linguæ Hebrææ amplitudinem, priſtinaſque copias, ope imprimis dialecti Arabicæ, adverſus paupertatis criminationem linguæ huic a J. Clerico et quibuſdam aliis impactam, in lucem protraheret. Hoc vero cum in ipſa diſſertatione egregie præſtiterit, ratione habita grammaticæ Hebrææ, etiam ulterius argumentum iſtud continuare promiſit, cui autem promiſſioni, aliis deinde laboribus occupatus, non ſtetit. Recuſa autem exſtat hæc diſſertatio in *Sylloge diſſertationum philologico-exegeticarum, a diverſis auctoribus editarum, ſub præſidio A. Schultens, J. J. Schultens, et N. G. Schroeder defenſarum,* Part. ii. pag. 717, et ſeqq.

Poſtquam deinde, ſtudiis Academicis ad finem perductis, anno MDCCLIX. Sacris Ordinibus initiatus fuerat, anno ſequente ſtationem nactus eſt Eccleſiaſticam in pago *Noordeloos* prope patriam *Gorinchemiæ* urbem, ubi cum per quatuor annos fidelem ſe exhibuiſſet Doctrinæ Evangelicæ præconem, anno MDCCLXIV. ad miniſterium ſacrum, in celebri Hollandiæ Auſtralis vico *Maaſluis*, obeundum vocatus eſt. Poſtea vero quam ibi XXXIII. annos magna cum diligentiæ ac veræ pietatis laude provinciæ ſibi demandatæ conſecraſſet, tandem varia corporis infirmitate fractus, anno MDCCXCVII. rude donatus fuit, a quo inde tempore, in ipſo *Delforum*, nobiliſſimi Hollandiæ oppidi, ſuburbio, in amœniſſimum, quod ſuo ſibi ære comparaverat, habitatum conceſſit prædium; ubi vitam inter ſtudia literaria et nitidiſſimi horti curam dividens, otium egit minime otioſum; donec tandem, morbo correptus aſthmatico, vitam hanc terreſtrem cum beatiore commutavit die XXVII. menſis Junii, anno MDCCCV. natus annos LXXII et VII. menſes[a], viduam relinquens ætate ac moribus venerabilem, *Catharinam de Koning*, quacum inde ab anno MDCCLXIV. matrimonio junctus fuerat, et e qua, præter filiam, ſuſcepit etiam filium, ~~*J[illegible]*~~ Jacobum *Albertum*, Evangelii in oppido *Woerdenſi* præconem fideliſſimum.

[a] Confer ipſum Corn. Van Waenen de ætate ſua loquentem, pag. xiv.

Uti eruditionis fama, ita et optimorum morum laude omnibus bonis acceptiſſimus vixit, cum haud fucata erga Deum pietate, indeque profecta accuratiſſima in miniſterio Divino fidelitate, mentem conjungens ab omni ſuperbia alieniſſimam, et quibuſcunque φιλανθρωπίας, benevolentiæ, humanitatis, lenitatis, honeſtatiſque univerſæ ſtudiis maxime intentam; quæ uti viventi omnium, quibus cognitus erat, venerationem, amoremque conciliarunt, jam triſte demortui deſiderium relinquunt.

NARRATIO

DE

OPUSCULI ORIGINE, PROGRESSU, ARGUMENTO, ET INDOLE.

QUUM in Academia Lugduno-Batava olim ſtudiorum colendorum cauſa aliquot annos verſarer, Vir Clariſſimus J. J. Schultenſius, quo imprimis Doctore et Ductore me uſum fuiſſe gratus agnoſco, animadvertens, me ingenti Linguarum Orientalium amore correptum eſſe, illum magis magiſque inflammare annitebatur, quem in finem varios libros Arabicos mecum evolvebat. Dein vero ut MSS. Arabicis legendis, interpretandiſque magis adſueſcerem, nitidiſſimum elegantique calamo exaratum Codicem in quarto e Gazophylacio Codicum MSS. quibus merito gloriatur Bibliotheca Batava, deſcribendum Latineque reddendum mihi exhibebat. Hujus MS. quod in illius theſauri Catalogo ſub numero 1457. memoratur, antiquitatem inveſtigare haud potui. Exſtant autem in eo, ſub nomine Imperatoris Ali ebn Abi Talebi, 278 Sententiæ, quas a me deſcriptas poſtea comparavi cum ejuſdem Auctoris Sententiis, quæ ſimul cum Carmine Tograi, et Aben Sinæ Diſſertatione Arabica Lugd. Bat. in octavo apud Elzevirum anno 1629, niſi penitus fallar, a Th. Erpenio V. C. editæ ſunt in lucem. Quod quidem agendo variantibus non tantum Lectionibus, quæ occurrebant, diligenter annotandis operam adhibui, ſed et Codicem meum plus centum Sententias continere non ſine quodam lætitiæ ſenſu comperi, quæ in Editione Erpeniana deſiderantur; quum contra in hac tres aderant, quæ in MS. meo fruſtra quærebantur.

Poſteaquam vero in familiaritatem me accepiſſet E. Scheidius V. C. amiciſſime hic ille per literas mihi ſignificabat, Fratrem ſuum tunc temporis Eccleſiaſtico miniſterio fungentem apud Neomagenſes cum Batavorum Legato Pariſios profectum eſſe, meque adeo monebat, ut hanc occaſionem,

qua opportunior haud exſpectari unquam poſſet, Apographum meum ipſius ope conferendi cum Codice Pariſienſi MS. qui in Bibliotheca Regia ſervaretur, captando, id ipſi tranſmitterem. Quam oblatam occaſionem abſque ulla mora quum amplecterer, meum Apographum mox ipſi reddendum curavi, quod cum memorato MS. exacte collatum non diu poſt mihi remittebat, addita verſione Latina, quæ iſti Codici N. 1422. eſt annexa, quæque, quemadmodum in Catalogo ibidem notatum eſt, procul dubio Gallandium Interpretem Regium, qui vixit ætate Ludovici XIV. auctorem habet. Hæc autem verſio utilitatis parum mihi attulit; multo certe majori uſui mihi fuit ipſa collatio; utpote quæ non modo quàm plurimas variantes Lectiones, eaſque inter quaſdam obſervatu digniſſimas, mihi ſuppeditavit; ſed et inſuper octo novemque ſententias mihi exhibuit, quæ in Codice Lugdunenſi deſunt, in quo tamen undecim occurrunt, quæ in Codice Pariſienſi non reperiuntur.

Eadem autem illa tempeſtate, quum forte in colloquium veniſſem cum Clariſſimo N. Barkey, ex eo audiebam, Generum ipſius Clariſſimum Bergium, Theologum Duiſbergenſem, verſione Editionis Erpenianæ Latina gaudere, cujus Auctor Eruditiſſimus Golius haberetur. Ego hujus verſionis conſulendæ deſiderio flagrans, literis mox ad Bergium datis, expetebam, ut eam in aliquod tempus mihi commodaret; cui petitioni perlibenter ille ſatiſfaciebat.

Verum, eheu! hæc illa verſio nullius frugis mihi eſſe poterat; valde enim erat vitioſa, et, niſi ſuſpicio mea fallatur, a diſcipulo quodam Golii elaborata; quare et eam mox officioſe Viro Clariſſimo remittebam. Quum itaque Apographum meum ad ſuperiorem perfectionis gradum evehendi nulla mihi ſpes eſſet reliqua, continuo tum aliis exemplis, tum verſionibus qualibuſcumque inveſtigandis, corrogandiſque modum figere decrevi, opuſculum meum hac ratione digerere inſtituens, ut, primo, Textum Arabicum Cod. Leidenſis in una, verſionem vero meam Latinam in altera pagina collocarem. Secundo, Variantes Lectiones juxta ac ſententias, quas Cod. Pariſienſis et Editio Erpeniana habent, in Codice vero meo deſiderantur, ad paginarum calcem exhiberem. Tertio, Adnotationes quaſdam adjicerem, atque ſic opuſculo finem imponerem.

Non enim mihi hanc operam ſuſcipienti conſtitutum erat, illam ulterius extendere. Verum quum in adnotationibus meis conficiendis adhuc hære-

rem, alium Cod. MS. in folio, cujus in Bibliothecæ Leidenſis Catalogo N. 1448. fit mentio, mihi mittebat Clariſſimus Schultenſius, omnis mei laboris et ſuaſor et auctor. Quo quidem MS. aliquot millia Proverbiorum ejuſdem Imperatoris Ali continentur, quæ Abdul Wahid Ibn Muhammedis collegit, atque ordine Alphabetico digeſſit. Suadebat mihi Vir Clariſſimus, ut ex hoc Codice præcipua quædam Proverbia ſeligerem, eaque in Latinum ſermonem a me tranſlata, ſimul cum priori MS. luci publicæ exponerem.

Tali tantoque Viro, cujus in me benevolentia adeo erat perſpecta, obſiſtere, quum mihi eſſet Religio, ipſius nutui mox morem gerens ex iſto Codice circiter mille Proverbia deſcripſi, eaque dein ex Arabico in Latinum ſermonem transfudi. Interea dum de hiſce vertendis adhuc ſollicitus eſſem, maximo rei literariæ detrimento, Mæcenas ille meus humanæ ſocietati morte eripiebatur. Quod quidem flebile fatum mihi fere omnem de opuſculo meo unquam in vulgus edendo ſpem ademiſſet, niſi, qui Patri optimo mox dabatur ſucceſſor, claritatis itidem famam eximiam ubique adeptus Filius H. A. Schultenſius, ſtudiorum meorum patrocinium in ſe ſuſcipiens, opem ſuam ultro mihi obtuliſſet; quam grata ego mente hanc ab excellentiſſimo Viro in me collatam benevolentiam celebrarem, lætus recordor. Omnium, quas ex Codice Wahidi deſcripſeram, Sententiarum collectionem huic illi perluſtrandam mittebam, efflagitans, ut quas editione dignas judicaret, aſteriſco vellet notare; quo factum eſt, ut numerus fere millenarius ad octingenarium redigeretur. Poſtea vero quum et alter hicce meorum ſtudiorum Patronus acerbo Literis Orientalibus fato mortalitatem expleviſſet, hunc numerum octingenarium ad 537 Sententias diminuere mihi viſum fuit. Satis dein ac diu circumſpicienti de harum ſelectarum Sententiarum cum alio Codice MS. conferendarum occaſione mihi omnia huc tendentia vota ac conamina fuerunt irrita.

Invenies itaque in hac ſecunda collectione, Primo, Procemium Abul Wahidi elegantiſſimum; cujus editionem haud inutilem judicavi, non tantum, quia verborum inde granditas, magnificumque loquendi genus, quo uti ſolent Arabes, elucet; ſed etiam, quia in eo Imperatoris ingenium acutiſſimum, ſapientia ſolidiſſima, indoles generoſiſſima, aliæque virtutes præſtantiſſimæ, quibus cæteris antecellebat, declarantur. Secundo, 537 Sententias Arabicas cum verſione mea Latina e regione locata. Tertio, Anno-

tationes quaſdam, ſed breviores quam in primam Sententiarum collectionem, ne libelli moles creſceret ultra modum.

Tertia Collectio 49 Proverbia continet, addita mea verſione. Quæ Proverbia amiciſſimus mihi J. J. Schultenſius ex Cod. MS. Meidanii, in quo ſub nomine Ali Imperatoris una quidem ſerie exſtant, ante obitum ſuum deſcripſit, mihique ad collectionem meam augendam ſuppeditavit. Poſtea, quum intellexiſſem, Amicum optimum E. Scheidium amplæ, quam ſibi comparaverat, MSS. Arabicorum ſupellectili, etiam pervetuſtum, optimæ vero notæ, Meidanii Codicem annumerare; obnixe eum rogavi, ut variantes iſtius Codicis Lectiones mecum communicaret; cui deſiderio Vir ille officioſus libenter ſatisfecit. Quas cum accepiſſem, illas inter comperiebam quaſdam, quæ Codicis Leidenſis lectionibus longe præferendæ mihi videbantur; quam ob cauſam haud inutile duxi eas, ſimul cum meo de optima lectione judicio, ad finem cujuſlibet paginæ adjungere.

In quarta denique collectione tantummodo 17. reperies Proverbia, quæ Clariſſimus E. Scheidius, ſuum Codicem Meidanii evolvens, hic illic diſperſa invenerat, quorumque Auctorem etiam fuiſſe Ali noſtrum effici poteſt ex addita ipſius Meidanii explicatione Arabica, quam ſimul cum hiſce Proverbiis in Latinum ſermonem transfundere mihi placuit. Verum horum Proverbiorum cum Codice Leidenſi conferendorum mihi defuit occaſio, quare variantes hujus Codicis Lectiones addere nequaquam potui.

Hæ quatuor inter ſe diverſæ Sententiarum collectiones jam ante aliquot annos in lucem fuiſſent editæ, niſi amiciſſimus mihi E. Scheidius, bene meritus H. A. Schultenſii ſucceſſor, vitam ſuam Reipublicæ literariæ utiliſſimam, in ipſis novi muneris primordiis, morte commutaviſſet.

Vix enim docendarum Linguarum Orientalium munus Lugduni-Batavorum auſpicatus eſſet, quin maximopere mihi perſuadere inſtitueret, ut Collectiones meas in lucem proferrem, fidem ſuam adſtringens, ſe non primas modo ſecundaſque opuſculi mei prælo mandandas plagulas a vitiis typographicis purgaturum, ſed et præterea id illud præfatione ſua rei literarum publicæ commendaturum eſſe. Quinimo me tantopere ad id impellebat, ut quodam tempore me in domum introduceret Bibliopolæ cujuſdam Leidenſis nomine Herdingh, hunc hominem ad collectiones meas prælo mandandas commovere ſatagens, quod quidem negotium quum in initio in ſe ſuſcipere hic ille neque ſine jure ſubtimeret, eo imprimis, quod Lingua-

rum Orientalium ſtudium, antea adeo excultum, tunc temporis pene ſupinum jaceret et neglectum, dein vero cum a Scheidio intellexiſſet ipſum libello meo ad docendos diſcipulos ſuos uſurum eſſe, tandem ejus votis annuebat, collectionum mearum ſuis ſumptibus in lucem emittendarum ſpem minime dubiam ipſi injiciens. Ego vero metus ſollicitudiniſque plenus quum domum rediiſſem, vehementer ſperabam fore, ut aliquantulum temporis huic operi incipiendo concederetur; donec ſaltem ea, quæ in ſchedulis meis deficiebant, abſolviſſem. Verum ſpe decidi, poſt duas enim vel tres ſeptimanas mittebat mihi Scheidius primum jam bis correctum collectionum mearum prælo mandatarum ſpecimen, eo quidem conſilio, ut tertia ultimaque vice illud luſtrarem, atque a reſiduis vitiis typographicis perpurgarem. Ego Scheidii voluntati gratus lubenſque obtemperans, illud a me caſtigatum, ipſo curante, imprimi paſſus ſum. Poſteaquam vero ſpecimen ſecundum prælo adhuc ſubjectum eſſet, Amicus optimus, graviſſimo tentatus morbo, intra paucos dies vitæ ſuæ, immenſo Academiæ Lugduno-Batavæ damno, curriculum peregit. Quo fato inopinato funeſtoque omnis mea ad irritum cadebat ſpes.

Ab hoc inde tempore collectionum mearum in lucem edendarum abjeci conſilium; tum, quia præſagiebam, Bibliopolam a ſpe lucri faciendi nunc deſtitutum ab incœpto eſſe deſiſturum, (quemadmodum et eventu comprobatum eſt,) tum vero, quia imbecillitatis meæ probe conſcius ſine Viri cujuſdam probatiſſimi ductu auſpiciiſque auctorem publice agere non audebam.

Quibus tamen nihil obſtabat, quo minus mihi fixa maneret ſententia, ut annotationum mearum, quæ eo tempore nondum conſummatæ erant, telam pertexerem. Eo etiam deinceps progreſſus ſum, ut annotationes meas non in primam modo collectionis meæ partem, ſed et in procemium Wahidi hujuſque Codicis aliquot a me ſelectas Sententias abſolverim.

Quod vero tertiam et quartam Proverbiorum collectionem attinet, mihi nequaquam ſuadet animus ullas præter variarum Lectionum indicem annotationes iis adjicere.

Hiſce ſuperſedere mihi conſtitutum erat, aliorum, qui mihi erunt ſuperſtites, arbitrio quum eſſem relicturus, utrum opuſculum meum luce publica dignum ſit, necne. Quod autem propoſitum ſuſceptumque conſilium ut immutarem, quam plurimi ex doctorum Virorum choro, qui animadverterent,

me multum temporis ac laboris in hoc opufculo adornando confumpfiffe, identidem adhortari me non definebant, me ad ipfius quædam certe fpecimina in lucem proferenda quafi cogentes. Horum ego admonitionibus affentiri nec volui nec potui, nifi ea lege, ut non folum Viri Linguarum Orientalium edocti labores meos calculo fuo adprobarent, verum etiam, ut eorum aliquis fchedulas meas elimaret, mihique editionem molienti opis aliquid impertiret. Ex eo enim tempore, quo muneris Ecclefiaftici negotio detinerer, tam grave mihi fuit onus impofitum, ut nullum fere hujus opufculi elucubrandi otium mihi relinqueretur. Tantæ profecto, tamque infinitæ meæ erant occupationes, ut inde fermone bene Latino fcribendi peritia, ut ut exigua, haud parum ceperit detrimenti; cui vero nunc reparandæ, quum jam plus feptuaginta duos annos natus fum, animi facultates mihi defunt.

Poftquam hæc fcripferam, hoc unum mihi addendum exiftimavi, quod fi nimirum opufculum meum luce publica dignum habeatur, illud in duas, me judice, partes dividi poffet, quarum

I. Prior omnem Sententiarum textum Arabicum contineat, una cum verfione mea Latina e regione locata, et variantibus Lectionibus calci cujuflibet paginæ adjectis.

II. Pofterior vero pars Annotationes meas in primam Sententiarum collectionem, ut et Animadverfiones quafdam in procemium Wahidi, et aliquot Sententias ex ejus Codice MS. felectas.

Scripfi prope Delfos tertio die menfis Septembris anno poft Chriftum natum MDCCCIV.

CORNELIUS VAN WAENEN.

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC VOLUMINE CONTINENTUR.

1. *COLLECTIO Prima, continens Sententias Arabicas Imperatoris* ALI EBN ABI TALEBI, *e Codice MS. Bibliothecæ Lugduno-Batavorum descriptas. Accedunt ad calcem paginarum ex collatione cum Codice MS. Parisiensi et Editione* TH. ERPENII *non solum variantes lectiones, sed et tredecim Sententiæ, quæ insuper partim in Codice Parisiensi, partim in Editione* TH. ERPENII *occurrunt.* Pag. 2.

2. *Collectio Secunda, continens Sententias Arabicas Imperatoris* ALI EBN ABI TALEBI, *e Codice MS. Lugdunensi* ABD'OLWAHDI EBN MOHAMMEDIS EBN ABD'OLWAHIDI *selectas: quibus ad calcem paginarum aliquot Notæ Criticæ passim adjectæ sunt.* 46.

3. *Collectio Tertia, continens Sententias Arabicas quæ in Codice MS. Lugdunensi* MEIDANII *sub nomine Imperatoris* ALI EBN ABI TALEBI *una serie occurrunt; quibus adjectæ sunt variantes Lectiones ex Collatione cum Codice MS. nitidissimo* EVERARDI SCHEIDII. 130.

4. *Collectio Quarta, continens Sententias quasdam Arabicas quæ in Codice MS.* Meidanii, Everardi Scheidii, *sub nomine Imperatoris* Ali ebn Abi Talebi, *simul cum* Meidanii *explicatione Arabica sparsim occurrunt.* 144.

5. *Annotationes in Collectionem primam.* 163.

6. *Notulæ quædam in Tredecim Sententias* Ali ebn Abi Talebi, *quæ in* Cod. Leid. *desunt, sed partim in* Cod. Paris. *partim in Edit.* Th. Erpenii *exstant, quæque calci paginarum Textus Arabici suis locis adscriptæ sunt.* 249.

7. *Annotationes in Collectionem secundam.* 255.

8. *Index Arabicus.* 373.

9. *Index Hebraicus.* 419.

10. *Index Locorum Sacræ Sripturæ.* 425.

COLLECTIO PRIMA.

بِسْمِ ٱللّٰهِ ٱلرَّحْمٰنِ ٱلرَّحِيمِ،

قَالَ أَكْرَمُ ٱلْأَوْلِيَآءِ وَٱلْأَصْفِيَآءِ، لَيْثُ ٱللّٰهِ ٱلْغَالِبُ أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ، وَوَلِيُّ رَبِّ ٱلْعَالَمِينَ، عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، كَرَّمَ ٱللّٰهُ وَجْهَهُ،

هَذَا نَثْرُ ٱللَّآلِي عَلَي تَرْتِيبِ حُرُوفِ ٱلْهِجَآءِ، فَأَوَّلُهَا حَرْفُ ٱلْأَلِفِ

اِيمَانُ ٱلْمَرْءِ يُعْرَفُ بِأَيْمَانِهِ،
أَخُوكَ مَنْ وَاسَاكَ فِي ٱلشِّدَّةِ،
اِظْهَارُ ٱلْغِنَي مِنَ ٱلشُّكْرِ،
أَدَبُ ٱلْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ،
أَدَآءُ ٱلدَّيْنِ مِنَ ٱلدِّينِ،
أَدِّبْ عِيَالَكَ تَنْفَعُهُمْ،
أَحْسِنْ إِلَي ٱلْمُسِيءِ تَسُدْ،
اِخْوَانُ هَذَا ٱلزَّمَانِ جَوَاسِيسُ ٱلْعُيُوبِ،
اِسْتِرَاحَةُ ٱلنَّفْسِ فِي ٱلْيَأْسِ،

S. 2. Edit. leg. وساك. S. 4. 5. et 6. in Edit. desunt. S. 7. Edit. leg. المُسِي.

IN NOMINE DEI MISERICORDISSIMI.

Dixit nobiliſſimus ſanctorum et amicorum Dei, Leo Dei, Victor, Imperator fidelium et Miniſter Domini ſeculorum, Ali Ebn Abi Talebi, *quem Deus ſummo honore afficiat!*

Hæc eſt ſparſio margaritarum ſecundum ordinem Literarum Alpha-Bethi Prima vero particula inchoatarum a litera

ELIPH.

FIDES viri cognoſcitur ex juramentis.

Frater tuus *eſt,* qui tibi ſuccurrit in re anguſta.

Demonſtratio contenti animi pars gratiarum actionis *eſt.*

Eruditio viri præſtat auro ejus.

Solvere debitum pars religionis *eſt.* 5

Erudi domeſticos tuos, proderis illis.

Benefac malefacienti, dominaberis illi.

Fratres hujus ævi ſpeculatores ſunt vitiorum.

Deſperatis rebus quieſcit animus.

S. 9. Edit. l. مِن pro في et Cod. P. loco البأس habet اليأس.

إِخْفَآءُ ٱلشَّدَايِدِ مِنَ ٱلْمُرُوَّةِ،

أَخُوكَ مَنْ وَاسَاكَ بِنَشَبٍ، لَا مَنْ وَاسَاكَ بِنَسَبٍ،

أَلْبَآءُ

بِرُّ ٱلْوَالِدَيْنِ سَلَفٌ،

بَشِّرْ نَفْسَكَ بِٱلظَّفَرِ بَعْدَ ٱلصَّبْرِ،

بَرَكَةُ ٱلْمَالِ فِي أَدَآءِ ٱلزَّكَوةِ،

بِعِ ٱلدُّنْيَا بِٱلْآخِرَةِ تَرْبَحْ،

بُكَآءُ ٱلْمَرْءِ مِنْ خَشْيَةِ ٱللَّهِ تَعَالَي قُرَّةُ ٱلْعَيْنِ،

بَاكِرْ تَسْعَدْ،

بَطْنُ ٱلْمَرْءِ عَدُوُّهُ،

بُكْرَةُ ٱلسَّبْتِ وَٱلْخَمِيسِ بَرَكَةٌ،

بَرَكَةُ ٱلْعُمْرِ حُسْنُ ٱلْعَمَلِ،

بَلَآءُ ٱلْإِنْسَانِ مِنَ ٱللِّسَانِ،

بِرُّكَ لَا تُبْطِلْهُ بِٱلْمِنَّةِ،

بَشَاشَةُ ٱلْوَجْهِ عَطِيَّةٌ ثَانِيَةٌ،

أَلتَّآءُ

تَوَكَّلْ عَلَي ٱللَّهِ يَكْفِكَ،

S. 11. 14. et 16. desunt in Edit. et in S. 16. Epitheton تعالي omittitur in Cod. P.

Occultare adverſa animi virilis eſt.

Frater tuus ille *eſt*, qui tibi ſuccurrit opibus ſuis, non vero cognationis ſuæ commemoratione.

BE.

Pietas erga parentes promutuum *eſt*.

Annuntia tibi victoriam poſt patientiam.

Augentur opes liberaliter factis eleemoſynis.

Vende mundana æternis, lucrum facies.

Lacrymæ hominis, *quæ oriuntur* ex timore Dei O. M. refrigerant oculos.

Mane ſurgas, felix eris.

Venter viri hoſtis ejus.

Sabbatho et die quinto mane ſurgere benedictionem affert.

Bona opera felicem reddunt vitam.

Ærumna hominis a lingua.

Exprobratione beneficentiam tuam ne irritam reddas.

Bis dat, qui hilari fronte dat. Bis dat, qui hilari fronte dat.

TE.

Confide Deo, HIC tibi ſufficiet.

S. 18. Loco الْمَرْءُ Edit. I. الانسان et pro عَدُوُّهُ Cod. P. habet عَدُوٌّ. S. 19. Deeſt in Edit.

تَأْخِيرُ ٱلْإِسَاءَةِ مِنَ ٱلْإِقْبَالِ ،
تَدَارَكْ فِي آخِرِ ٱلْعُمْرِ مَا فَاتَكَ فِي أَوَّلِهِ ،
تَكَاسُلُ ٱلْمَرْءِ فِي ٱلصَّلَوةِ مِنْ ضَعْفِ ٱلْإِيمَانِ ،
تَفَأَّلْ بِٱلْخَيْرِ تَنَلْهُ ،
تَأْكِيدُ ٱلْمَوَدَّةِ فِي ٱلْحُرْمَةِ ،
تَغَافَلْ عَنِ ٱلْمَكْرُوهِ تُوَقَّرْ ،
تَزَاحُمُ ٱلْأَيْدِي عَلَي ٱلطَّعَامِ بَرَكَةٌ ،
تَظَرَّفْ بِتَرْكِ ٱلذُّنُوبِ ،

أَلثَّآءُ

ثَلَثٌ مُهْلِكَاتٌ ٱلْعُجْبُ وَٱلْبُخْلُ وَٱلْهَوَي ،
ثُلُثُ ٱلْإِيمَانِ حَيَآءٌ وَثُلُثُهُ عَقْلٌ وَثُلُثُهُ جُودٌ ،
ثُلْمَةُ ٱلدِّينِ مَوْتُ ٱلْعُلَمَآءِ ،
ثُلْمَةُ ٱلْحِرْصِ لَا يَسُدُّهَا إِلَّا ٱلتُّرَابُ ،
ثَوْبُ ٱلسَّلَامَةِ لَا يَبْلَي ،
ثَنِّ إِحْسَانَكَ بِٱلْإِعْتِذَارِ ،
ثَبَاتُ ٱلْمُلْكِ بِٱلْعَدْلِ ،

S. 27. Deeſt in Edit. S. 28. Cod. P. et Edit. l. تَفَأَّلْ . S. 31. Deeſt in Edit.
S. 32. Pro تَظَرَّفْ Cod. P. l. تَطَرُّفُ , et h. l. inſerit تَوَاضُعُ ٱلْمَرْءِ يُكْرِمُهُ *Modeſtia ho-*

Maleficiorum repulſio eſt eorundem provocatio.

Fac ut in ſenectute aſſequaris, quod elapſum tibi eſt in juventute.

Hominis languor in precando debilem prodit fidem.

Ominare bonum, conſequeris illud.

Amicitiæ adſtrictio in reverentia.

Evita, quæ fugere oportet, honoratus eris.

Multæ manus in patinis benedictio *eſt*.

Nobilitatem ſectare omiſſione peccatorum.

THSE.

Tria in perditionem trahunt; admiratio ſui ipſius, avaritia, et libido.

Tertia pars fidei S. *Religionis* eſt verecundia; tertia pars intelligentia; tertia pars liberalitas.

Doctorum S. Sapientum mors religionis clades *eſt*.

Hians aviditatis os non opplet niſi terra ſepulcri.

Veſtis ſalutis non deteritur.

Duplica beneficentiam tuam deprecando ejus meritum.

Regni ſtabilimentum juſtitia.

---

minis nobilem reddit eum. P. 33. Cod. P. inverſo ordine l. بخل وعجب. S. 34. Pro عقل Cod. P. leg. صبر. S. 35. Deeſt in Edit. S. 36. Edit. l. تسدها. S. 37. Cod. P. يبلي. S. 39. Cod. P. et Edit. l. الملك.

40 ثَوَابُ ٱلْآخِرَةِ خَيْرٌ مِنْ نَعِيمِ ٱلدُّنْيَا،

ثَبَاتُ ٱلنَّفْسِ بِٱلْغَدَآءِ وَثَبَاتُ ٱلرُّوحِ بِٱلْغَنَآءِ،

ثَنَآءُ ٱلرَّجُلِ عَلَي مُعْطِيهِ مُسْتَزِيدٌ،

أَلْجِيمُ

جُدْ بِمَا تَجِدْ،

جَهْدُ ٱلْمُقِلِّ كَثِيرٌ،

45 جَوْلَةُ ٱلْبَاطِلِ سَاعَةٌ وَجَوْلَةُ ٱلْحَقِّ إِلَي ٱلسَّاعَةِ،

جَوْدَةُ ٱلْكَلَامِ فِي ٱلْإِخْتِصَارِ،

جَلِيسُ ٱلْمَرْءِ مِثْلُهُ،

جَلِيسُ ٱلْخَيْرِ غَنِيمَةٌ،

جَالِسِ ٱلْفُقَرَآءَ تَزِدْ شُكْرًا،

50 جَلَّ مَنْ لَا يَمُوتُ،

أَلْحَآءُ

حِلْمُ ٱلْمَرْءِ عَوْنُهُ،

حُلِيُّ ٱلرِّجَالِ ٱلْأَدَبُ وحُلِيُّ ٱلنِّسَآءِ ٱلذَّهَبُ،

S. 40. et 41. desunt in Edit. S. 41. Loco بالغداء Cod. P. habet بالغذاء. S. 43. Cod. P. l. تَجِد. S. 44. Cod. P. l. جُهْدُ. Et post hanc sent. duas alias inserit جمال المرء في الحِلم *Hominis decor in mansuetudine*, et جليس السوء شيطان *Pessimus socius Satanas est.* S. 47. Deest in Cod. P. et Edit. S. 49. Cod. P. pro تَزِد exhi-

Præmium vitæ alterius præſtat deliciis mundanis.

Cibus vitam ſuſtinet, mentem αὐτάρκεια.

Donatorem nimium laudare *eſt* plus petere.

GJIM.

Liberalis eſto de eo, quod invenias.

Multiplex *eſt* pauperis moleſtia.

Mendacium oberrat per horulam; Veritatis ſtadium in futuram vitam protenditur.

Præſtantia ſermonis in brevitate.

Sodalis viri ſimilis ejus.

Sodalis bonus est præda opima.

Aſſide pauperibus, augebis gratiarum actionem.

Solus glorioſus eſt, qui mori non poteſt.

HHA.

Hominis manſuetudo auxilium ejus.

Ornamentum virorum eruditio; mulierum vero ornamentum aurum *eſt*.

---

bet تَرَدُّدٌ. S. 50. Deeſt in Edit. Hic ad marginem Cod. P. adſcripta eſt ſententia lectu perquam difficillima, جدّ بالاستبر واقنع بالعاسل. S. 52. Cod. P. l. حُلي. ibidem. Tres ultimæ voces in Edit. deſunt, in Cod. vero P. ad marginem adſcriptæ ſunt.

حَيَآءُ ٱلْمَرْءِ سِتْرُهُ،
حُمُوضَاتُ ٱلطَّعَامِ خَيْرٌ مِنْ حُمُوضَاتِ ٱلْكَلَامِ،
حُرْقَةُ ٱلْأَوْلَادِ مُحْرِقَةُ ٱلْأَكْبَادِ،
حُسْنُ ٱلْخُلْقِ غَنِيمَةٌ،
حِدَّةُ ٱلْمَرْءِ تُهْلِكُهُ،
حَرَمَ ٱلْوَفَآءَ مَنْ لَا أَصْلَ لَهُ،
حِرْفَةُ ٱلْمَرْءِ كَنْزٌ،

ٱلْخَآءُ

خَفِ ٱللَّهَ تَأْمَنْ غَيْرَهُ،
خَالِفْ نَفْسَكَ تَسْتَرِحْ،
خَيْرُ ٱلْأَصْحَابِ مَنْ يَدُلُّكَ عَلَي ٱلْخَيْرِ،
خَلِيلُ ٱلْمَرْءِ دَلِيلُ عَقْلِهِ،
خَوْفُ ٱللَّهِ يُجَلِّي ٱلْقَلْبَ،
خُلُوُّ ٱلْقَلْبِ خَيْرٌ مِنْ مَلَآءِ ٱلْكِيسِ،
خُلُوصُ ٱلْوُدِّ مِنْ حُسْنِ ٱلْعَهْدِ،

S. 53. Edit. l. سَتْرُهُ. S. 54. Deest in Edit. S. 55. Cod. P. pro الاكباد l. الاكبار. S. 56. Deest in Edit. S. 57. Pro المرء Edit. l. الانسان. S. 58. Cod. P. حَرَمَ الوفا. S. 59. Loco حِرْقَةٌ quam lectionem Cod. MS. exhibet, haud dubie legendum حِرْفَةٌ prout in margine Cod. MS. corrigitur, ita etiam Cod. P. et Edit.

Verecundia hominis tegmen ejus.

Acida ciborum præſtant acidis ſermonis.

Urentia liberorum verba adurunt præcordia.

Elegantia morum præda opima.

Vehementia viri perdit ipſum.

Sinceritate deſtituitur ignobilis.

Ars hominis-theſaurus.

CHA.

Time Deum, ſecurus eris ab omni alio.

Adverſare appetitui, quiete frueris.

Optimus ſociorum *eſt*, qui præmonſtrat tibi optima.

Ex amico noſcitur hominis ingenium.

Timor Dei cor nitidum reddit.

Vacuus *curis* animus præſtat repletæ crumenæ.

Pulcherrimum fœdus facit ſincera amicitia.

---

legunt. S. 62. Pro يدلك Cod. P. leg. يسدك. Hic loci in Cod. P. inferta eſt hæc ſententia خابت صفقة من باع الدين بالدنيا *Qui religionem mundo vendit, hujus mercatus fruſtra eſt.* S. 65. et 66. in Edit. deſunt. Et pro خلو Cod. P. l. حلو. S. 66. Cod. P. l. الود.

خَيْرُ ٱلْمَالِ مَا أُنْفِقَ فِي سَبِيلِ ٱللّٰهِ،
خَيْرُ ٱلنِّسَآءِ وَدُودَةٌ وَلُودَةٌ،

أَلدَّالُ

دَوَآءُ ٱلْقَلْبِ ٱلرِّضَآءُ بِٱلْقَضَآءِ،
دَوَآءُ ٱلنَّفْسِ فِي ٱلصُّمْتِ،
دَآءُ ٱلنَّفْسِ فِي ٱلْحِرْصِ،
دَلِيلُ عَقْلِ ٱلْمَرْءِ فِعْلُهُ وَدَلِيلُ عِلْمِهِ قَوْلُهُ،
دَوَامُ ٱلسُّرُورِ بِرُؤْيَةِ ٱلْإِخْوَانِ،
دَوْلَةُ ٱلْأَرْذَالِ آفَةُ ٱلرِّجَالِ،
دِينَارُ ٱلشَّحِيحِ حَجَرٌ،
دِينُ ٱلرَّجُلِ حَدِيثُهُ،
دُولَةُ ٱلْمُلُوكِ فِي ٱلْعَدْلِ،
دَارِ مَنْ جَفَاكَ تَحْجِيلاً،
دُمْ عَلَي كَظْمِ ٱلْغَيْظِ تَحْمَدْ عَوَاقِبَكَ،

أَلذَّالُ

ذَمُّ الشَّيْءِ مِنَ ٱلْاِشْتِغَالِ بِهِ،

S. 68. Deeft in Edit. et pro وَلُودَةٌ Cod. P. l. الودود pro qua lectione, ut fufpicor, forte legendum الولود. S. 70. In Cod. P. et in Edit. deeft. S. 71. Cod. P. l. الحِرْصُ omiffo فِي. S. 72. Hanc fent. Cod. P. fic exhibet دليل عقل المرء قوله

Optimæ divitiæ, quæ erogantur in pios uſus.

Optima mulierum amans viri, prolifera.

DAL.

Acquieſcere in decreto Dei cordis medicina *eſt*.

Medicina animæ in ſilentio. 70

Morbus animæ in aviditate.

Intellectum viri actiones, ſcientiam ejus ſermones indicant.

Amicorum conſpectus perpetuum gaudium.

Imperium ignobilium pernicies virorum.

Nummus avari lapis *eſt*. 75

Religio viri *cognoſcitur* ex ejus dictis factiſque.

Proſperitas regum juſtitia.

Benigne tracta eum, qui te injuria affecit, ut pudore confundatur.

Perſevera in compeſcenda ira, et extrema tua laudabuntur.

DSAL.

Vituperium rei oritur ex frequenti ejus uſu. 80

ودليل اصل المرء فعله. S. 78. Cod. P. l. تتخجيلا. S. 79. Cod. P. pro الغيط habet الغيض et pro عواقبك Edit. l. عواقبه. Ibid. Loco تَحَمُّد forte l. تَتَحَمُّد. S. 80. Hæc ſententia in Cod. P. h. m. exhibetur ذم الشحيح من الاشغال به quam Interpres Reg. vertit : *avarum vitupera ob ejus occupationes*. In Edit. vero omiſſa eſt.

ذَرِ ٱلطَّاغِي فِي طُغْيَانِهِ،
ذَنْبٌ وَاحِدٌ كَثِيرٌ وَذِكْرٌ وَأَلْفُ طَاعَةٍ قَلِيلٌ،
ذَوَّقَةُ ٱلسَّلَاطِينَ مُحْرِقَةُ ٱلشَّفَتَيْنِ،
ذِكْرُ ٱلْأَوْلِيَآءِ يُنَزِّلُ ٱلرَّحْمَةَ،
ذُلُّ ٱلْمَرْءِ فِي ٱلطَّمَعِ،
ذَلِيلُ ٱلْخَلْقِ عَزِيزٌ عِنْدَ ٱللّٰهِ،
ذِكْرُ ٱلْمَوْتِ جِلَآءُ ٱلْقَلْبِ،
ذِكْرُ ٱلشَّبَابِ حَسْرَةٌ،

أَلرَّآءُ

رُؤْيَةُ ٱلْحَبِيبِ جِلَآءُ ٱلْعَيْنِ،
رَاعِ أَبَاكَ يُرَاعِكَ ٱبْنُكَ،
رَفَاهِيَةُ ٱلْعَيْشِ فِي ٱلْأَمْنِ،
رُتْبَةُ ٱلْعِلْمِ أَعْلَى ٱلرُّتَبِ،
رِزْقُكَ يَطْلُبُكَ فَٱسْتَرِحْ،
رَسُولُ ٱلْمَوْتِ ٱلْوِلَادَةُ،

S. 82. In Cod. P. vox وذكر deeſt. S. 83. Loco ذوّقة Edit. l. ذوّاقة quam lectionem præfero, quare et eam in verſione ſecutus ſum. Ibid. Pro الشَّفَتَيْنِ Cod. P. et Edit. l. الشِّفْتَيْنِ. S. 84. Cod. P. pro الاولياء l. الانبياء. S. 86. Cod. P. pro

Relinque perverſum in perverſitate ſua.

Peccatum unum multum quid eſt, at commemoratio Dei et mille præſtita obſequia paucum quid.

Quod principes guſtandum præbent, adurit labia.

Commemoratio amicorum Dei miſericordiam deſcendere facit.

Vilitas hominis in libidine *eſt.*

Contemptiſſima creaturarum apud Deum pretioſa *eſt.*

Recordatio mortis exhilaratio cordis.

Recordatio juventutis ſuſpirium.

RE.

Conſpectus amici exhilaratio oculi.

Reverere patrem tuum, tum filius reverebitur te.

Vitæ commoditas in ſecuritate.

Scientiæ gradus ſummus gradus eſt.

Victus tuus quæret te, ideo quieſce.

Mortis nuntius nativitas.

ذلاقة اللسان راس المال et h. l. inferit, contemptus ex paupertate ذليل الفقر l. ذليل الخلق *Prompta lingua fons eſt divitiarum.* S. 87. In Edit. deeſt. Et pro القلب Cod. P. l. القلوب. S. 90. In Edit. قبراعك. S. 92. رتبة in margine Cod. L. explicatur per صعام Pro quo legendum puto مقام.

95 رِوَايَةُ ٱلْحَدِيثِ ٱنْتِسَابٌ إِلَي رَسُولِ ٱللَّهِ،

رَاعِ ٱلْحَقَّ عِنْدَ غَلَبَاتِ ٱلنَّفْسِ،

رَفِيقُ ٱلْمَرْءِ دَلِيلُ عَقْلِهِ،

ٱلزَّآءُ

زِنِ ٱلرِّجَالَ بِمَوَازِينِهِمْ،

زَحْمَةُ ٱلصَّالِحِينَ رَحْمَةٌ،

100 زَلَّةُ ٱلْعَاقِلِ كَثِيرٌ،

زَوَالُ ٱلْعِلْمِ أَهْوَنُ مِنْ مَوْتِ ٱلْعُلَمَآءِ،

زُرِ ٱلْمَرْءَ عَلَي قَدْرِ إِكْرَامِهِ لَكَ،

زُهْدُ ٱلْعَامِي مُضِلَّةٌ زُهْدُ ٱلْعَالِمِ رَحْمَةٌ،

زِيَارَةُ ٱلْحَبِيبِ إِطْرَآءُ ٱلْمَحَبَّةِ،

105 زَوَايَا ٱلدُّنْيَا مَشْحُونَةٌ بِٱلرَّزَايَا،

زِيَارَةُ ٱلضُّعَفَآءِ مِنَ ٱلتَّوَاضُعِ،

زِينَةُ ٱلْبَاطِنِ خَيْرٌ مِنْ زِينَةِ ٱلظَّاهِرِ،

S. 95. Deeſt in Cod. P. et in Edit. In codice vero P. ejus loco exhibetur hæc ſententia رَعُونَاتُ النَّفْسِ مِتْعِبُهَا ubi pro متعبها legere malim مُنْصِبُهَا ut ita verſio ſit: *Oſtentationes* ſcil. *vanæ jactationes laſſant animam.* Sin vero lectio MS. retineatur, vertenda erit cum Interprete Reg. *Animæ ad oſtentationem ornamenta ſunt ei ærumnoſa.*

Allegatio *certa* traditionis *eſt*, quæ refertur ad legatum Dei. 95

Quum prævalet concupiſcentia, tamen obſerva quod juſtum eſt.

Socius viri index ingenii ejus.

ZE.

Ponderato homines ſtateris ſuis.

Ubi frequentia *eſt* rectorum hominum, ibi eſt miſericordia.

Sapientis error multiplex. 100

Scientiæ defectus levior eſt morte doctorum.

Viſita virum pro ratione obſervantiæ ejus erga te.

Idiotæ pietas vana eſt et irrita, quæ ſeducat; pietas ſapientis miſericordia cernitur.

Amici viſitatio amicitiæ renovatio eſt.

Mundi anguli ærumnis pleni. 105

Tenues qui humili conditione ſunt, viſitare, modeſtiæ eſt.

Ornamentum interioris partis præſtat ornamento exterioris.

S. 97. deeſt in Edit. S. 98. Cod. P. l. بموازنيهم. S. 99. et 100. deſunt in Edit. S. 102. Pro اكرامه Edit. l. كرامه et in Cod. P. لك omittitur. S. 103. Edit. l. وزهد. Et in Cod. P. tres ultimæ voces deſunt. S. 107. deeſt in Edit.

أَلسِّينُ

سُوءُ ٱلظَّنِّ مِنَ ٱلْحُزْنِ،
سُرُورُ ٱلْمَرْءِ بِٱلدُّنْيَا غُرُورٌ،
سُوءُ ٱلْخُلْقِ وَحْشَةُ ٱلْإِخْلَاصِ فيها،
سِيرَةُ ٱلْمَرْءِ تُنْبِئُ عَنْ سَرِيرَتِهِ،
سَلَامَةُ ٱلْإِنْسَانِ فِي حِفْظِ ٱللِّسَانِ،
سُكُوتُ ٱلْإِنْسَانِ رَاحَةُ ٱللِّسَانِ،
سَادَةُ ٱلْأُمَّةِ ٱلْفُقَهَاءُ،
سُكْرَةُ ٱلْأَحِبَّاءِ سُوءُ ٱلْخُلْقِ،
سِلَاحُ ٱلضُّعَفَاءِ ٱلشِّكَايَةُ،
سَهْوُ ٱلْمَرْءِ ٱلتَّوَاضُعُ،

أَلشِّينُ

شَيْنُ ٱلْعِلْمِ ٱلصَّلَفُ،
شَرُّ ٱلْأُمُورِ أَقْرَبُهَا إِلَى ٱلشَّرِّ،

S. 108. itidem deeſt. In Cod. vero P. pro الحزن legitur الحزم quam lectionem præfero, et in verſione ſecutus ſum. S. 109. Loco سرور المرء Cod. P. legit سرورك. S. 110. In Edit. duæ ultimæ voces omittuntur. Et in Cod. P. pro الاخلاص فيها legitur لا خلاص منها. Sed et hæc lectio vitioſa mihi videtur. Malim legere لا اخلاص فيها *in qua* ſcil. *μισανθρωπία non eſt religio ſincera*, vel إلّا خلاص فيها *niſi in ea*

SIN.

Pravæ ſuſpiciones de anguſtia animi ſcil. *angunt animum.*

Lactatur vana ſpe, qui gaudet rebus mundanis.

Peſſima indoles eſt μισανθρωπία, in qua non eſt religio ſincera.

Hominis agendi modus prodit ejus arcanum.

Hominis ſalus in linguæ continentia.

Quies linguæ tranquillitas hominis.

Sacrorum antiſtites regunt populum.

Amicos inebriare peſſima *eſt* indoles.

Debilium arma lamentationes.

Celſitudo hominis modeſtia ejus.

SJIN.

Dedecus ſcientiæ jactantia.

Peſſima negotia pravo commiſſa.

ſcil. *ſolitudine ſit ſinceritas*, quod eodem redit. S. 111. Edit. l. تنبي. S. 112. 113. et 114. in Edit. deſunt, uti et in Cod. P. S. 113. omittitur. S. 116. Edit. perperam l. الصعفاء. S. 119. deeſt in Edit. et pro اقرابها الي الشرّ Cod. P. l. اقربها من الشرّ.

شَمِّرُوا فِي طَلَبِ ٱلْجَنَّةِ،

شُحُّ ٱلْغَنِيِّ عُقُوبَةٌ،

شَمَّةٌ مِنَ ٱلْمَعْرِفَةِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ ٱلْعَمَلِ،

شَيْبُكَ نَاعِيكَ،

شِفَآءُ ٱلْجِنَانِ قِرَاةُ ٱلْقُرَانِ،

شَحِيحٌ غَنِيٌّ أَفْقَرُ مِنْ فَقِيرٍ سَخِيٍّ،

شَرْطُ ٱلْأُلْفَةِ تَرْكُ ٱلْكُلْفَةِ،

شَرُّ ٱلنَّاسِ مَنْ يَتَّقِيهِ ٱلنَّاسُ،

أَلصَّادُ

صِدْقُ ٱلْمَرْءِ نَجَاتُهُ،

صِحَّةُ ٱلْبَدَنِ فِي ٱلصَّوْمِ،

صَبْرُكَ يُورِثُ ٱلظَّفَرَ،

صَلَوٰةُ ٱللَّيْلِ بَهَآءُ ٱلنَّهَارِ،

صَلَاحُ ٱلْبَدَنِ فِي ٱلسُّكُوتِ،

صَلَاحُ ٱلْإِنْسَانِ فِي حِفْظِ ٱللِّسَانِ،

S. 120. in Edit. deest, et pro شمّروا Cod. P. l. شمّر. S. 122. Pro العمل Cod. P. habet العلم. S. 124. deest in Edit. et pro قِرَاةُ Cod. P. l. قراءة. Ibid. Loco الجِنَانِ malim legere الجَنَانِ. S. 126. In Fabricii Specim. Arab. pro شرط

Subſtringite lacinias in ſtudio Paradiſi.
Avaritia divitis pœna.
Exigua portio ſapientiæ præſtat multis operibus.
Canities tua tibi nuntia mortis.
Cordis medicina Corani lectio.
Dives avarus liberali paupere pauperior *eſt.*
Lex amicitiæ *eſt,* non eſſe importunum.
Peſſimus hominum, quem metuunt homines.

SAD.

Veracitas viri ſalus ejus.
Corporis ſanitas in jejunio.
Patientia tua victoriam tibi conciliabit.
Præcatio nocturna ſplendor diei.
Integritas corporis in taciturnitate.
Incolumitas hominis in linguæ continentia.

---

legitur حقّ. Ibid. الكلفة Ita ſine dubio legendum cum Cod. P. et Edit. loco الكفة ſecundum correctionem in margine MS. L. S. 127. يتّقيه ſic lego cum Teſdid ſupra lit. ت loco يتقيه uti in Cod. L. ſcribitur. S. 128. Pro المرء Edit l. الفتي. S. 130. 132. et 133. deſunt in Edit.

صَاحِبِ ٱلْإِخْيَارَ تَأْمَنُ ٱلْأَشْرَارَ،
صَمْتُ ٱلْجَاهِلِ سِتْرُهُ،
صِلِ ٱلْأَرْحَامَ يَكْثُرْ حَشَمُكَ،
صَلَاحُ ٱلدِّينِ فِي ٱلْوَرَعِ وَفَسَادُهُ فِي ٱلطَّمَعِ،

أَلضَّادُ

ضَلَّ سَعْيُ مَنْ رَجَا غَيْرَ ٱللّٰهِ تَعَالَى،
ضَمِنَ ٱللّٰهُ رِزْقَ كُلِّ أَحَدٍ،
ضَرْبُ ٱلْحَبِيبِ أَوْجَعُ،
ضِيَاءُ ٱلْقَلْبِ مِنْ أَكْلِ ٱلْحَلَالِ،
ضَرْبُ ٱللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ طَعْنِ ٱلسِّنَانِ،
ضَلَّ مَنْ رَكَنَ إِلَى ٱلْأَشْرَارِ،
ضَلَّ مَنْ بَاعَ ٱلدِّينَ بِٱلدُّنْيَا،
ضِيقُ ٱلْقَلْبِ أَشَدُّ مِنْ ضِيقِ ٱلْيَدِ،
ضَاقَ صَدْرُ مَنْ ضَاقَ يَدُهُ،
ضَاقَتِ ٱلدُّنْيَا عَلَى ٱلْمُتَبَاغِضِينَ،

S. 134. Edit. l. صَاحِبُ ٱلْإِخْبَارِ sed præstat cum Cod. L. legere صَاحِبِ ٱلْإِخْبَارَ propter seq. تامن. Ita etiam l. Cod. P. sed pro الاخبار vitiose scribitur الاحبار. S. 135. Cod. P. pro صُمْتُ l. صَمْتُ et pro سِتْرُهُ l. سَتْرُهُ. S. 136. Edit. l. يُكْثِرُهُ. S. 137. Loco الدين Cod. P. l. البدن. S. 138. تعالي deest in Cod. P. S. 139.

Comes ſis bonis, ſecurus eris a malis.

Stulti ſilentium tegmen ejus. 135

Conciliato tibi cognatos, multiplicabuntur affeclæ tui.

Integritas religionis in abſtinentia, et corruptelæ ejus in concupiſcentia.

DAD.

Perditur opera ejus, qui in alio, quam Deo O. M. ſpem ponit.

Suum cuique victum ſpoſpondit Deus.

Ictus amici penetrantiſſimus. 140

Frui rebus licitis illuminat animum.

Ictus linguæ gravior confoſſione haſtæ.

Errat, qui improbis ſe acclinat.

Errat, qui religionem pro rebus mundanis venalem habet.

Anguſtia ſcil. *afflictio* animi gravior *eſt* anguſtia manus. 145

Anguſtum eſt pectus ejus, cujus anguſta eſt manus.

Arctior eſt mundus, quam ut capiat homines ſibi invicem infeſtos.

---

deeſt in Edit. S. 140. Cod. P. ultimam vocem legere videtur اكلال. S. 142. 143. et 144. deſunt in Edit. S. 146. Cod. P. etiam habet صدر ſed in Edit. additur affixum ه صدره quod præfero. Ibid. Pro يَدُه Cod. P. recte legit يَدُه. S. 147. Loco علي ſcribitur in Cod. P. مِن.

ألطَّآء

طَابَ مَنْ وَثِقَ بِٱللّٰهِ،

طُوبَى لِمَنْ رُزِقَ بِٱلْعَافِيَةِ،

طُولُ ٱلْعُمْرِ مَعَ ٱلطَّاعَةِ مِنْ خُلْقِ ٱلْأَنْبِيَآءِ،

طَالَ عُمْرُ مَنْ قَصُرَ تَعْبُهُ،

طَلَبُ ٱلْأَدَبِ أَوْلَى مِنْ طَلَبِ ٱلذَّهَبِ،

طِرْ مَعَ ٱلْأَشْكَالِ،

طَالَ حُزْنُ مَنْ قَصُرَ رَجَآؤُهُ،

طَاعَةُ ٱلْعَدُوِّ هَلَاكٌ طَاعَةُ ٱللّٰهِ غَنِيمَةٌ،

طُوبَى لِمَنْ لَا أَهْلَ لَهُ،

ألظَّآء

ظُلْمُ ٱلْمَرْءِ يَصْرَعُهُ،

ظُلْمُ ٱلْهَلَاكِ أَوْلَى مِنْ ذِلَالِ ٱلرَّعِيَّةِ،

ظُلْمَةُ ٱلْمَظْلُومِ لَا تُضِيعُ،

ظُلْمُ ٱلظَّالِمِ يَقُودُهُ إِلَى ٱلْهَلَاكِ،

S. 148. in Cod. P. deest. S. 150. Loco خُلْق Cod. P. l. خِلَع quæ lectio omnino præferenda mihi videtur. Verte igitur: *Longa vita cum obsequio Dei honorifica est Prophetarum prærogativa.* خِلَع nempe est plur. τῆ خِلْعَة *Vestis quæ donatur honoris ergo.* S. 152. deest in Edit. S. 154. Pro قَصُرَ Edit. l. كَثُرَ. In margine Cod. L.

FA.

Felix qui confidit Deo.

Beatus ille qui cum ſanitate victu ſuo fruitur.

Longa vita cum obſequio *Dei* de inſitis Prophetarum dotibus. 150

Protrahitur vita ejus, cujus abbreviatur labor.

Studium eruditionis præſtat ſtudio auri.

Fuge res confuſas *et tricis plenas.*

Mœror ejus protrahitur, cujus ſpes abſcinditur, vel *diminuitur.*

Obſequium hoſtis exitium, at obſequium Dei præda. 155

Beatus ille cui non eſt familia.

DA.

Injuſtitia viri proſternit eum.

Regum tyrannis plebis præſtat imperio.

Oppreſſio oppreſſi non irrita erit.

Injuſtia tyranni eum ad interitum ducet. 160

ſcribitur etiam كَثُرَ, quam lectionem ſi ſequamur, verſio erit: *Mœror ejus protrahitur, cujus multiplicatur metus.* رجاء enim non ſolum *ſpem*, ſed etiam *metum* denotat. S. 155. Loco طاعة اللّه Edit. habet وطاعة اللّه, cum و præfixo. Cod. vero P. tres ultimas voces ut aliam ſententiam exhibet. S. 156. deeſt in Edit. S. 158. 159. et 160. in Edit. deſunt.

ظَمَآءُ ٱلْمَالِ أَشَدُّ مِنْ ظَمَآءِ ٱلْمَآءِ،

ظِلُّ ٱلسُّلْطَانِ كَظِلِّ ٱللّٰهِ،

ظِلُّ عُمْرِ ٱلظَّالِمِ قَصِيرًا وَظِلُّ عُمْرِ ٱلْكَرِيمِ فَسِيحٌ،

ظُلْمَةُ ٱلظُّلْمِ تُظْلِمُ ٱلْإِيمَانَ،

ظِلُّ ٱلْأَعْرَجِ أَعْوَجُ،

ٱلْعَيْنُ

عِشْ قَنِعًا تَكُنْ مَلِكًا،

عَيْبُ ٱلْكَلَامِ تَطْوِيلُهُ،

عَاقِبَةُ ٱلظَّالِمِ وَخِيمَةٌ،

عُلُوُّ ٱلْهِمَّةِ مِنَ ٱلْإِيمَانِ،

عَدُوٌّ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ جَاهِلٍ

عُسْرُ ٱلْمَرْءِ مُقَدِّمُ ٱلْيُسْرِ،

عَلَيْكَ بِٱلْحِفْظِ دِيوَانَ ٱلْجَمْعِ فِي كُتُبٍ،

S. 161. in Cod. P. deeſt. Et pro ظَمَآءُ Edit. l. ظِمَآءُ. S. 163. Cod. P. poſterius membrum ut aliam ſententiam exhibet, h. m. ظل الكريم فسيح, omiſſa voce عمر in hoc membro. Pocock. vero in not. ad Carm. Tograi, p. 173, utrumque membrum conjungit h. m. ظِلُّ عُمْرِ الظَّالِمِ قَصِيرٌ وظِلُّ عُمْرِ الكَرِيمِ فَسِيحٌ. S. 165. Pro الاعرج Cod. P. l. الاعوج quod eodem redit. S. 166. Edit. l. قانعا et poſt hanc ſententiam ſequuntur duæ aliæ, quas Codices L. et P. omittunt عَدُوُّكَ بَيْنَ جَنْبَيْكَ *hoſtis tuus inter latera tua.* Et عَارُ الفَقْرِ أَهْوَنُ مِنْ عَارِ الغِنَى *Ignominia paupertatis levior eſt ig-*

Sitis opum vehementior ſiti aquæ.

Sultani umbra eſt inſtar umbræ Dei.

Duratio vitæ tyranni brevis *eſt*; at duratio vitæ generoſi ampla *eſt*.

Tenebræ iniquitatis obſcurant fidem.

Umbra claudi curva. 165

AIN.

Vive contentus, rex eris.

Sermonis vitium prolixitas ejus.

Finis tyranni gravis admodum eſt.

Nobilitas animi oritur ex religione.

Inimicus ſapiens præſtat amico ſtulto. 170

Fortuna hominis adverſa præcedit proſperam.

Tuum eſt memorem eſſe rationarium eſſe generale inter libros *Dei*.

---

nominia divitiarum. S. 167. 168. et 169. in Edit. deſunt. Et pro الهِمَّة in S. 169. Cod. P. l. الهِمَم. S. 171. Cod. P. عُسر—مُقَدَّم. Hic loci in Edit. inſeritur hæc ſententia, quæ in Cod. P. etiam deeſt. عَجِبي مِمَّن رجا فلم يعمل ومِمَّن خاف فلم يكفّ. *Miror eſſe, qui ſperent, nec tamen operentur; et eſſe qui timeant, nec tamen abſtineant a malis.* S. 172. 173. et 174. in Edit. omittuntur. S. 172. ديوان الجمع في كتب Ita, ni fallor, legendum puto non ſolum pro &c. دوان للجمع prout Cod. L. habet, ſed et pro دون الجمع من كتب uti Cod. P. legit.

عَقُوبَةُ ٱلظَّالِمِ سُرْعَةُ ٱلْمَوْتِ،

عَجِيبٌ كُلّ لَيْلٍ يَوْمٌ،

أَلْغَيْنُ

175 غَنِمَ مَنْ سَلِمَ،

غَلَا قَدْرُ ٱلْمُتَوَكِّلِينَ،

غَمْرَةُ ٱلْمَوْتِ أَهْوَنُ مِنْ مُجَالَسَةِ مَنْ لَا يَهْوَيهُ قَلْبُكَ،

غُلَامٌ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ شَيْخٍ جَاهِلٍ،

غَابَ حَظُّ مَنْ غَابَ نَفْسُهُ،

180 غَلَا قَدْرُ ٱلْمُتَّقِينَ،

غَدَرَكَ مَنْ دَلَّكَ عَلَى ٱلْإِسَآءَةِ،

غَشَّكَ مَنْ أَسْخَطَكَ بِٱلْبَاطِلِ،

غَضَبُكَ عَنِ ٱلْحَقِّ مَغْبَحَةٌ،

غَنِيمَةُ ٱلْمُؤْمِنِ وِجْدَانُ ٱلْحِكْمَةِ،

أَلْفَآءُ

185 فَازَ مَنْ ظَفَرَ بِٱلدِّينِ،

فَخْرُ ٱلْمَرْءِ بِفَضْلِهِ أَوْلَى مِنْ فَخْرِهِ بِأَصْلِهِ،

S. 172. In Edit. hæc ſententia cum ea, quæ N. 180. occurrit, ut una eademque ſententia conjungitur h. m. علي قدر المتقين والمتوكلين. S. 177. Edit. l. غَمَرَةُ et pro يهويه Cod. P. l. يهوان. S. 178. deeſt in Edit. S. 181. deeſt etiam in

Tyranni pœna ſubitanea mors.

Cuique nocti ſuccedit dies.

GAIN.

Prædam opimam habet, qui ſanus eſt. 175

Pretioſa eſt dignitas Deo confidentium.

Mortem ſubire facilius eſt, quam familiariter converſari cum eo, quem non amas.

Juvenis ſapiens præſtat ſeni ſtulto.

Caret felicitate, qui caret mente.

Pretioſa eſt dignitas Deo addictorum. 180

Prodit te, qui te ad malefacta ducit.

Te decipit, qui te ad iram provocat ſine cauſa.

Ira tua ſine juſta cauſa turpis eſt.

Reperiſſe ſapientiam opima eſt hominis pii præda.

FE.

Salvus evaſit, qui victor eſt in religione. 185

Præſtat gloriari virtute quam ſtirpe.

Edit. et pro غدرك من دلك Cod. P. l. غدرك من دل omiſſo ك. S. 182. Cod. P. l. عشك. S. 184. Cod. L. mendoſe l. حكمة, ſed legendum procul dubio الحكمة cum articulo ال. In Edit. vero hæc ſententia omittitur. S. 185. et 186. in Edit. omittuntur.

فَازَ مَنْ سَلِمَ مِنْ شَرِّ نَفْسِهِ ،
فِعْلُ ٱلْمَرْءِ يَدُلُّ عَلَي أَصْلِهِ ،
فَلْجُكَ عَنْ خَصْمِكَ فِي ٱلْاِحْتِمَالِ ،
فَرْعُ ٱلشَّيْءِ يُخْبِرُ عَنْ أَصْلِهِ ،
فِكَاكُ ٱلْمَرْءِ فِي ٱلصِّدْقِ ،
فِي كُلِّ قَلْبٍ شُغْلٌ ،
فَسَدَتْ نِعْمَةٌ مَنْ كَفَرَهَا ،

ٱلْقَافُ

قَوْلُ ٱلْمَرْءِ يُخْبِرُ عَمَّا فِي قَلْبِهِ ،
قَبُولُ ٱلْحَقِّ مِنَ ٱلدِّينِ ،
قُوَّةُ ٱلْقَلْبِ مِنْ صِحَّةِ ٱلْإِيمَانِ ،
قَاتِلُ ٱلْحَرِيصِ حِرْصُهُ ،
قَدِّرْ فِي ٱلْعَمَلِ تَنْجُ مِنَ ٱلزَّلَلِ ،
قِيمَةُ ٱلْمَرْءِ مَا يُحْسِنُهُ ،
قَرِينُ ٱلْمَرْءِ دَلِيلُ دِينِهِ ،

S. 188. Pro فِعْل Cod. P. l. فِطْنَة *perſpicacia.* S. 189. Pro عَنْ Cod. P. l. عَلَي. S. 190. et 191. in Edit. deſunt. S. 194. deeſt in Edit. عمّا. Ita bene l. Cod. P. pro كمّا uti in Cod. L. mendoſe ſcribitur. S. 195. Loco قبول Cod. P. l. قول. S. 196. deeſt in Edit. S. 197. الحريص ita procul dubio legendum cum Cod. P.

Salvus evaſit, qui immunis factus eſt a pravitate animæ.

Ex actionibus hominis cognoſcitur, quo loco natus eſt.

Tolerantia vinces adverſarium.

Rei ramus indicat ſtirpem ejus.

Hominis liberatio in veracitate *ſita eſt.*

Quolibet in corde ſollicitudo.

Præſtitum ingrato beneficium perditur.

KAF.

Sermo viri, quid ſit in ejus corde, palam facit.

Veritatem admittere vel *eloqui* pars religionis eſt.

Robur cordis ex fidei ſanitate.

Avidum enecat ſua aviditas.

Prudenter dirige negotia tua, immunis eris a lapſu.

Prætium viri *conſtituunt* bonæ ejus actiones.

Socius hominis indicat ejus religionem.

---

et Edit. pro corrupto الحرص uti Cod. L. legit, quod vitium in margine hujus MS. etiam corrigitur in الحريص. S. 198. في العمل ita bene Cod. P. vel potius في عملك ſine artic. ال uti Edit. l. pro في العملك uti in Cod. L. vitioſe ſcribitur. S. 200. et 201. deſunt in Edit.

قُرْبُ ٱلْأَشْرَارِ مَضَرَّةٌ،

قَسْوَةُ ٱلْقَلْبِ مِنَ ٱلشِّبَعِ،

أَلْكَافُ

كَلَامُ ٱللّٰهِ دَوَآءُ ٱلْقَلْبِ،

كَافِرٌ سَخِيٌّ أَرْجَى فِي ٱلْجَنَّةِ مِنْ مُسْلِمٍ شَحِيحٍ،

205 كُفْرَانُ ٱلنِّعْمَةِ مُزِيلُهَا،

كَفَى بِٱلشَّيْبِ دَآءً،

كَفَى لِلْحَسُودِ حَسَدُهُ،

كَمَالُ ٱلْعِلْمِ فِي ٱلْحِلْمِ،

كَفَاكَ هَمًّا عِلْمُكَ بِٱلْمَوْتِ،

210 كَمَالُ ٱلْجُودِ ٱلْاِعْتِذَارُ،

كَفَاكَ مِنْ عُيُوبِ ٱلدُّنْيَا أَنْ لَا تَبْقَى مَعَهُ،

كَفَى بِٱلشَّيْبِ نَاعِيًا،

أَللَّامُ

لِينُ ٱلْكَلَامِ قَيْدُ ٱلْقُلُوبِ،

S. 202. Cod. P. hic inferit hanc fent. قَدْرُ ٱلْمَرْءِ مَا يُهِمُّهُ *Pretium viri quantum animi habet.* S. 204. et 205. in Edit. defunt. S. 106. Loco كَفَى Edit. l. كَفَا. S. 208. Sententia hæc in margine Cod. P. adfcripta eft. S. 209. et 210. in Edit.

Improborum conſortium damnum eſt.

Satietas (*divitiæ*) durum reddit animum.

KEF.

Verbum Dei medicina cordis.

Infidelis liberalis Paradiſum magis ſperet, quam Muhammedanus avarus.

Ingratum eſſe erga beneficum perdit beneficium. 205

Senectus ipſa morborum ſatis.

Invidia invido malorum ſatis.

Perfectio ſcientiæ in manſuetudine.

Pro *omni* cura tibi ſufficit, quod ſcias moriendum eſſe.

Liberalitatis perfectio deprecatio ejus meriti *eſt*. 210

Sufficit tibi ex vitiis mundi, quod non permanſurus ſis cum eo.

Canities certiſſimus mortis nuntius.

LAM.

Lenitas ſermonis vinculum cordium.

---

deſunt, et pro الاعتذار Cod. P. معه الاعتذار. S. 211. Hanc ſent. Cod. P. ſic exhibet كفاك من عيوب لا تبقي الدنيا ſufficit tibi ex vitiis, *quod non maneat mundus.* In Edit. vero convenit cum ea, quæ in Cod. L. eſt, hac ſolummodo differentia, quod pro تبقي معه legatur تبقي omiſſo معه. S. 212. et 213. in Edit deſunt.

لَيِّنْ قَلْبَكَ تُحَبَّبْ،

215 لَيْسَ ٱلشَّيْبُ بِٱلْعُمْرِ،

لَيْسَ لِلْحَسُودِ رَاحَةٌ،

لَيْسَ لِسُلْطَانِ ٱلْعِلْمِ زَوَالٌ،

لِكُلِّ عَدَاوَةٍ مَصْلَحَةٌ إِلَّا لِعَدَاوَةِ ٱلْحَسُودِ،

لَوْ رَأَى ٱلْعَبْدُ ٱلْأَجَلَ وَمُرُورَهُ لَأَبْغَضَ ٱلْعَمَلَ وَغُرُورَهُ،

أَلْهِيمُ

220 مَنْ عَلَتْ هِمَّتُهُ طَالَ هُمُومُهُ

مَنْ كَثُرَ كَلَامُهُ كَثُرَ مَلَامُهُ،

مَشْرَبُ ٱلْعَذْبِ مُزْدَحَمٌ،

مَجْلِسُ ٱلْعِلْمِ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ ٱلْجَنَّةِ،

مُهْلِكَةُ ٱلْمَرْءِ حِدَّةُ طَبْعِهِ،

225 مُصَاحَبَةُ ٱلْأَشْرَارِ رُكُوبُ ٱلْبَحْرِ،

مَا نَدِمَ مَنْ سَكَتَ،

مَجَالِسُ ٱلْكِرَامِ حُصُونُ ٱلْكَلَامِ،

S. 214. Pro قَلْبَكَ Cod. P. l. قَوْلَكَ. S. 215. deest in Edit. et pro بِالعُمْرِ Cod. P. l. مِنَ العمر. S. 216. deest in Edit. S. 217. Cod. P. hic inserit لَيْسَ الشُّهْرَةُ مِنَ الرُّعُونَةِ *Bona fama non est ex sui jactantia.* S. 218. Loco مَصْلَحَةٌ Cod. P. l. مَصْلِحَتُهُ.

Mitem præbe animum tuum, amaberis.

Canities vitæ nomen non meretur.

Invido non eſt quies.

Imperium ſcientiæ deficiet nunquam.

Quælibet inimicitia conciliari poteſt præter inimicitiam invidi.

Si homo videret vitæ terminum, et quam cito attingatur, ſane odio haberet opes et ludibria earum.

MIM.

Qui magnas res animo molitur, longæ ſunt ejus ſollicitudines.

Cujus ſermo multus eſt, multa eſt eum reprehendendi occaſio.

Aquatorium dulce maxime frequentari ſolet.

Conſeſſus ſcientiæ hortus eſt inſtar Paradiſi.

Vehementia indolis hominem perdit.

Improborum ſocietas *eſt* navigatio per mare.

Eum non pœnitet, qui tacet.

Conſeſſus ingenuorum munimenta *ſunt* ſermonis.

S. 219. omittitur in Cod. P. S. 220. عَلَتْ هِمَّتُهُ. Sic legere malim pro عَلَّتْ هِمَّتُهُ in Cod. L. Cod. P. et Edit. etiam l. عَلَتْ, et pro طَالَ Cod. P. exhibet طوّل. S. 221. deeſt in Edit. S. 223. In Cod. P. من رياض omittuntur. S. 224. deeſt in Edit. S. 226. itidem deeſt. S. 227. Pro مجالس Cod. P. l. مجلس et pro حصون l. حصول.

مَنْقِبَةُ ٱلْمَرْءِ تَحْتَ لِسَانِهِ،
مُجَالَسَةُ ٱلْأَحْدَاثِ مُفْسِدَةُ ٱلدِّينِ،

أَلنُّونُ

نُورُ ٱلْمُؤْمِنِ قِيَامُ ٱللَّيْلِ،
نِسْيَانُ ٱلْمَوْتِ صَدَأُ ٱلْقَلْبِ،
نَوِّرْ قَبْرَكَ بِٱلصَّلَاةِ فِي ٱلظُّلَمِ،
نَعِيتَ إِلَي نَفْسِكَ حِينَ شَابَ رَأْسُكَ،
نُمْ آمِنًا تَكُنْ فِي أَمْهَدِ ٱلْفَرْشِ،
نَيْلُ ٱلْمُنَى فِي ٱلْغِنَي،
نَارُ ٱلْفُرْقَةِ أَحَرُّ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ،
نُورُ شَيْبِكَ لَا تُظْلِمْهُ بِٱلْمَعْصِيَةِ،
نَضَرَةُ وَجْهِ ٱلْمُؤْمِنِ فِي ٱلتُّقَي،
نَضَرَةُ ٱلْوَجْهِ فِي ٱلصِّدْقِ،

أَلْوَاوُ

وَضْعُ ٱلْإِحْسَانِ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ ظُلْمٌ،

S. 228. مَنْقِبَةٌ. Ita etiam legunt Cod. P. et Edit. ſed malim legere مَنْقَبَةٌ. S. 229. et 230. in Edit. deſunt. S. 232. et 233. itidem deſunt in Edit. Et in S. 232. loco الظُّلْم Cod. P. l. الظَّلَم. Et in S. 233. Cod. P. pro نَعِيتَ l. نُعِيتَ.

Virtus viri ſub ejus lingua.

Conſeſſus juvenum (ſcil. *vana narrantium*) corrumpit religionem.

NUN.

Lumen hominis pii de noctu ſurgere. 230

Oblivio mortis rubigo cordis.

Illumina ſepulcrum tuum precibus nocturnis.

Annuntia tibimet ipſe mortem, quando incaneſcit caput tuum.

Dormi ſecurus, cubabis in lecto molliſſimo.

Votorum ſumma eſt animus ſua ſorte contentus. 235

Ignis factionum igne inferni ardentior.

Lumen canitiei tuæ rebellione ne obſcures.

Cultus Dei colluſtrat faciem hominis pii.

Veracitas colluſtrat vultum (*exhilarat frontem*).

VAW.

Collocare beneficia in loco alieno *eſt* ipſa improbitas. 240

S. 234. القَرْش. Ita recte Cod. L. et P. legunt pro corrupto القُرُس uti Edit. l. S. 235. et 236. in Edit. deſunt. نُبْل ita lego pro mendoſo نَبِل. Et pro الفُرْقَة Cod. P. l. الحُرْقَة. S. 237. Pro نور شيبك Cod. P. l. نُورَ مَشِيبِكَ. S. 238. Cod. P. et Edit. hanc ſent. omittunt. S. 239. Edit. male l. الوَجد loco الوَجْه.

وِزْرُ صَدَقَةِ ٱلْمَنَّانِ أَكْثَرُ مِنْ أَجْرِهِ،
وِلَايَةُ ٱلْأَحْمَقِ سَرِيعُ ٱلزَّوَالِ،
وَيْلٌ لِمَنْ سَآءَ خُلْقُهُ وَقُبِحَ خَلْقُهُ،
وَحْدَةُ ٱلْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ جَلِيسِ ٱلسُّوءِ،
وَآسَاكَ مَنْ تَغَافَلَ عَنْكَ،
وَلَاكَ مَنْ لَمْ يُعَادِكَ،
وَيْلٌ لِلْحَسُودِ مِنْ حَسَدِهِ،
وَلِيُّ ٱلطِّفْلِ مَرْزُوقٌ،

ٱلْهَآءُ

هُمُومُ ٱلْمَرْءِ بِقَدْرِ هِمَمِهِ،
هَيْهَاتَ مِنْ نَصِيحَةِ ٱلْعَدُوِّ،
هَمُّ ٱلسَّعِيدِ آخِرَتُهُ وَهَمُّ ٱلشَّقِيِّ دُنْيَاهُ،
هَلَاكُ ٱلْمَرْءِ فِي ٱلْعُجْبِ،
هَرَبُكَ مِنْ نَفْسِكَ أَنْفَعُ مِنْ هَرَبِكَ مِنَ ٱلْأَسَدِ،
هَامَةُ ٱلْمَرْءِ هِمَّتُهُ،
هَشَمَ ٱلثَّرِيدَ غَيْرُ آكِلِهِ،

S. 241. et 242. in Edit. desunt. S. 243. Pro وَقُبِحَ Cod. P. et Edit. l. وَقَبُحَ. S. 244. Loco السُّوءِ Cod. P. l. السَّوءِ. In Edit. vero hæc et seq. sent. 245. desunt. Pro وَآسَاكَ Cod. P. exhibet وَاسَاكَ. S. 247. deest in Edit. et in Cod. P. S. 248.

Beneficia Dei ponderofiora funt, quam merces ejus.

Stulti imperium (vel *amicitia* five *auxilium*) cito evanefcit.

Væ illi cujus indoles mala et forma fœda *eft*.

Præftat folum effe, quam converfari cum malo.

Etiam te male tractat, qui te negligit. 245

Amicus tuus eft, qui tibi non adverfatur.

Væ invido ab invidia fua.

Qui infanti profpicit, *a Deo* fuftentatur *largiter*.

HE.

Sollicitudines viri funt pro ratione negotiorum ejus.

Cave ab inimici confilio. 250

Fortunatum angit vita futura, miferum angit hic mundus, *in quo degit*.

Philautia perdit hominem.

Utilius eft te ipfum fugere, quam leonem.

Cupido viri anguis eft *in finu ejus*.

Cibum præparavit, nec tamen ipfe comedit. 255

Cod. P. hic inferit hanc fent. ويل لمن وتر الاحرار *Væ illi qui odio habet liberos homines*. S. 249. بقدر. Sic legendum fine affixo ة quod in MS. additur. S. 250. Loco هيهات Edit. corrupte l. هيهكات quæ vox nihili eft. S. 251. et 252. in Cod. P. omittuntur. S. 253—257. in Edit. defunt.

هَلَكَ ٱلْحَرِيصُ وَهُوَ لَا يَعْلَمُ،

هِمَّةُ ٱلْمَرْءِ قِيمَتُهُ،

هَاتِ مَا عِنْدَكَ تُعْرَفْ بِهِ،

ٱلْأَلِفُ وَٱللَّامُ

لَا دِينَ لِمَنْ لَا مُرُوَّةَ لَهُ،

لَا فَقْرَ لِلْعَاقِلِ،

لَا كَرَامَةَ لِلْكَاذِبِ،

لَا رَاحَةَ لِلْحَسُودِ،

لَا غَمَّ لِلْقَانِعِ،

لَا حُرْمَةَ لِلْفَاسِقِ،

لَا وَفَا لِلْمَرْأَةِ،

لَا تَدَقَ لِلْفَاحِشِ

لَا إِيمَانَ لِمَنْ لَا أَيْمَانَ لَهُ،

لَا غِنَي لِمَنْ لَا فَضْلَ لَهُ،

ٱلْيَآءُ

يَأْتِيكَ مَا قُدِّرَ لَكَ،

S. 258. Pro عندك Edit. l. فيك et in Cod. P. duæ ultimæ voces desunt. S. 259. deest in Edit. S. 262—265. in Edit. desunt. S. 264. in Cod. P. etiam deest. S. 265. Pro وفا Cod. P. l. وَفَآءٌ. S. 266. قدق. Ita quoque Edit. l. sed Cod. P. ex-

Perit avidus, nec ipſe novit.

Conſilia viri ejus pretium conſtituunt.

Profer quod penes te eſt, ut inde noſcaris.

LAM-ELIPH.

Non eſt religio, cui non eſt virtus maſcula.

Non eſt paupertas ſapienti. 260

Non eſt generoſitas mendaci.

Nulla quies invido.

Nullus mœror contento ſorte ſua.

Nihil inviolabile eſt improbo.

Nulla fides mulieri. 265

Nulla excellentia impudico.

Non eſt fides habenda ei, qui jusjurandum non ſervat.

Qui virtute caret, non eſt dives.

JE.

Tibi eveniet, quod tibi decretum eſt.

---

hibet قَذَقَ quod *convitium* notat. Verum, ni fallor, præſtat legere قدم pp. *pes* ſcil. *anterioritas* et h. *meritum, excellentia*. S. 267. deeſt in Edit. S. 268. Cod. P. l. غِنًا. S. 269. deeſt in Edit. et لك in fine omittitur in Cod. P.

يَعْمَلُ ٱلنَّمَّامُ فِي سَاعَةٍ فِتْنَةَ أَشْهَرٍ،
يَزِيدُ ٱلصَّدَقَةُ فِي ٱلْعُمْرِ،
يَطْلُبُكَ ٱلرِّزْقُ كَمَا تَطْلُبُهُ،
يَأْمَنُ ٱلْخَايِفُ إِذَا وَصَلَ إِلَي مَا خَافَهُ،
يَصِيرُ ٱلْأُمُورُ لِلصَّبُورِ إِلَي مُرَادِهِ،
يَبْلُغُ ٱلْمَرْءُ بِٱلصِّدْقِ إِلَي مَنَازِلِ ٱلْكِبَارِ،
يَسُودُ ٱلْمَرْءُ قَوْمَهُ بِٱلْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ،
يَأْسُ ٱلْقَلْبِ رَاحَةُ ٱلنَّفْسِ
يَسْعَدُ ٱلرَّجُلُ بِمُصَاحَبَةِ ٱلسَّعِيدِ،

صَدَقَ وَلِيُّ ٱللَّهِ وَٱلسَّلَامُ وَٱلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلْمَلِكِ ٱلْعَلَّامِ خَالِقِ ٱلضِّيَاءِ وَٱلظَّلَامِ وَٱلصَّلَوةُ عَلَي خَيْرِ ٱلْأَنَامِ ٱلْمَبْعُوثِ عَلَي ٱلْأَبْيَضِ وَٱلْأَسْوَدِ بِٱلرَّحْمَةِ وَٱلْكِرَامِ صَاحِبِ مُعْجِزَاتٍ مِنْ عِنْدِ ٱللَّهِ مُحَمَّدِ ٱلْمُصْطَفَي رَسُولِ ٱللَّهِ صَلَّي ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَي آلِهِ ٱلطَّيِّبِينَ ٱلطَّاهِرِينَ،

تَمَّتْ بِعَوْنِ ٱللَّهِ وَحُسْنِ ٱلتَّوْفِيقِ،

S. 271. Pro يزيد Cod. P. l. تزيد. S. 272. deest in Edit. S. 273. إِلَي in Cod. P. omittitur. Ibid. Pro خافه in Edit. mendosum خافة. S. 274—277. in Edit.

Obtrectator una horula discordiam facit per menses multos duraturam. 270

Auget eleemosyna vitam.

Victus te appetet, quemadmodum tu illum.

Securus est meticulosus, cum pervenerit ad id, quod metuebat.

Succedunt negotia patienti ad votum suum.

Veracitate (sinceritate) homo perveniet ad conditiones nobilissimas. 275

Dominium obtinebit vir in suos, si bene eos tractet.

Desperatio quietem conciliat animo.

Homo beatus est in societate beati.

Verissime superiora dixit Vicarius Dei. Pax itaque sit et laus Deo, Regi sapientissimo, Creatori lucis et tenebrarum. Sit etiam benedictio super præstantissimo mortalium, qui missus est ad albos et nigros cum gratia et munificentia, miraculorum, virtute Dei, patratore Muhammede, electo Dei Apostolo. Propitius *denique* sit Deus ipsi, familiæque ipsius, hominibus optimis, sanctissimis.

Finitum est opusculum cum auxilio Dei, optimoque ejus adjumento.

---

desunt. S. 274. Pro الامور Cod. P. l. امر et pro مرادهِ l. المراد. S. 275. يبلغ ita recte l. Cod. P. pro corrupto يبلع uti Cod. L. habet. Ibid. Præpositio الي in Cod. P. omittitur.

COLLECTIO SECUNDA.

أَلْمُخْتَارَاتُ

مِنْ كِتَابِ غُرَرِ ٱلْحِكَمِ وَدُرَرِ ٱلْكَلِمِ جَمَعَهُ عَبْدُ
ٱلْوَاحِدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ ٱلْوَاحِدِ مِنْ
كَلَامِ أَمِيرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ
أَبِي طَالِبٍ كَرَّمَ ٱللَّهُ وَجْهَهُ

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمٰنِ ٱلرَّحِيمِ ،

قَالَ ٱلشَّيْخُ ٱلْإِمَامُ ٱلْأَجَلُّ ٱلسَّيِّدُ نَاصِرُ ٱلدِّينِ أَبُو ٱلْفَتْحِ عَبْدُ ٱلْوَاحِدِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ ٱلْوَاحِدِ رَحْمَةُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ ،

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي هَدَانَا بِتَوْفِيقِهِ إِلَي جَادَّةِ طَرِيقِهِ وَفَضَّلَنَا بِتَوْحِيدِهِ عَلَي كَافَّةِ عَبِيدِهِ ،
أَحْمَدُهُ عَلَي نِعَمِهِ ٱلْفُرَادَي وَٱلتُّؤَامِ ، حَمْدًا تَقْصُرُ عَنْ حَدِّهِ ٱلْأَوْهَامُ ، وَتَحْسِرُ عَنْ حَدِّهِ[a] ٱلْأَفْهَامُ ،

---

[a] Forte leg. جَدِّهِ Conf. Gol. in جَدَّ Col. 473. ubi جَدّ i. q. عظمة.

EXCERPTA
E LIBRO NOBILISSIMARUM SENTENTIARUM DICTORUMQUE EGREGIORUM,
QUÆ
EX SERMONIBUS IMPERATORIS FIDELIUM ALI EBN ABI TALEB,
GLORIOSÆ MEMORIÆ PRINCIPIS,
COLLEGIT
ABD'OLWAHD EBN MOHAMMED EBN ABD'OLWAHID.

IN NOMINE DEI MISERICORDISSIMI.

Dixit Doctor, Antiſtes illuſtriſſimus Dominus NAZIREDDIN ABUL'-FATHI ABD'OLWAHID, EBN MOHAMMED EBN ABD'OLWAHID, *cujus miſereatur Deus.*

LAUS Deo ſit, qui benigna ſua providentia nos duxit in regiam viam ſuam, cæteriſque mortalibus nos fecit præſtantiores, cum nos doceret de ſui unius cultu.

Laudo autem ipſum propter ſingularia et conduplicata ejus beneficia, laudatione ejuſmodi, a cujus termino aſſequendo deficiant ſenſus, cujuſque excellentiæ deſcribendæ inepta ſint mortalium ingenia.

وَأَشْهَدُ أَنَّ لَا إِلٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ شَهَادَةَ مَنْ نَطَقَ بِٱلصِّدْقِ لِسَانُهُ، وَنَطَقَ بِٱلْحَقِّ جَنَانُهُ،

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ ٱلْمُخْتَارُ مِنَ ٱلْعِبَادِ، وَرَسُولُهُ ٱلدَّاعِي إِلَى سَبِيلِ ٱلرَّشَادِ، أَرْسَلَهُ وَٱلْأُمَمُ مُتَتَابِعَةٌ فِي ٱلْأَضَالِيلِ، فَعَرَّفَهَا ٱللَّهُ سُبْحَانَهُ بِنَبِيِّهِ صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنَاهِجَ ٱلدِّينِ، وَأَوْضَحَ لَهَا مَدَارِجَ ٱلْيَقِينِ، حَتَّى ٱسْتَنَارَ ٱلْحَقُّ وَلَمَعَ، وَبَارَ ٱلْبَاطِلُ وَبَخَعَ،

صَلَّى ٱللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَى آلِهِ ٱلْأَئِمَّةِ ٱلْأَطْهَارِ، وَأَهْلِ بَيْتِهِ ٱلْمُصْطَفِينَ ٱلْأَخْيَارِ، وَصَحَابَتِهِ ٱلْمُنْتَخَبِينَ ٱلْأَبْرَارِ، صَلَاةً لَا تَنْقَطِعُ [b] آنَاءَ ٱللَّيْلِ وَأَطْرَافَ ٱلنَّهَارِ،

وَبَعْدُ فَإِنَّ ٱلَّذِي حَدَانِي عَلَى تَخْصِيصِ فَوَائِدِ هٰذَا ٱلْكِتَابِ وَتَعْلِيقِهَا، وَجَمْعِ فَوَائِدِ كَلِمِهِ وَتَنْمِيقِهَا، مَا ذَكَرَهُ أَبُو عُثْمَانَ ٱلْجَاحِظُ عَنْ نَفْسِهِ، وَعَدَّدَهُ وَزَبَرَهُ فِي طِرْسِهِ، مِنَ ٱلْمِائَةِ ٱلْحِكْمَةِ ٱلشَّارِدَةِ، عَنِ ٱلْأَسْمَاعِ أَجَامِعُهُ لِأَنْوَاعِ ٱلْاِنْتِفَاعِ عَنْ أَمِيرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلْإِمَامِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ كَرَّمَ ٱللَّهُ تَعَالَى وَجْهَهُ، فَقُلْتُ يَا ٱللَّهُ ٱلْعَجَبُ مِنْ هٰذَا ٱلرَّجُلِ وَهُوَ عَلَّامَةُ زَمَانِهِ، وَوَحِيدُ أَقْرَانِهِ، مَعَ تَقَدُّمِهِ فِي ٱلْعِلْمِ، وَتَسَنُّمِهِ ذُرْوَةَ

---

[b] Vid. Cor. S. xx. 130.

Teſtor non eſſe Deum, niſi Deum unicum, cui nullus eſt ſocius, *facioque id* teſtificatione hominis, cujus lingua loquatur recta, cujuſque intellectus redundet ipſa veritate.

Teſtor deinceps MUHAMMEDEM eſſe ſervum Dei, mortalium lectiſſimum, legatumque ejus vocantem *homines* ad viam rectam. Quem miſerit, cum gentes ſe invicem ſequebantur in erroribus. Per hunc certe Prophetam ſuum glorioſæ memoriæ cognoſcendas dedit Deus O. M. vias regias religionis, et illuſtres reddidit celſiſſimos cognitionis indubitatæ gradus: donec pleno die tandem effulgeret veritas, periretque mœrore confectum mendacium.

Huic igitur fauſtus ſit Deus, æternumque propitius, ut et genti ejus, antiſtitibus ſanctiſſimis, et familiæ ejus puriſſimis, optimis, et ſodalibus ejus lectiſſimis, candidiſſimis; faveatque benedictione ejuſmodi, quæ non intermittatur nocte concubia, extremitatibuſve lucis.

Hiſce præmiſſis, teſtor eum, qui inſtigavit me ad ſeparatim colligendos, ſuſpendendoſque fructus hujus libri, et congreganda elegantique calamo pingenda dicta utiliſſima, eodem comprehenſa, (qualia de ſe ipſo commemoravit ABU OTHSMAN ALGSAHIT, diſpoſuitque et conſignavit libro ſuo) *teſtor, inquam, Deum* ex furtiva obſervatione ſapientiæ fugientis ex hominum circulis collegiſſe me, quæ variis uſibus inſervirent *ſententias* relatas ad ALI EBN ABI TALEBI, fidelium imperatorem piæ memoriæ. Quibus *ſententiis* conſideratis, proh Deus! dixi, quantum in hoc viro elucet miraculum! Quam ſeculi ſui hicce eſt eruditiſſimus, et æqualium ſuorum facile princeps! Quem (cum in ſcientia omnes ſuperaſſet *anteriores,* et culmen ſapientiæ

ٱلْفَهْمِ، وَقُرْبِهِ مِنَ ٱلصَّدْرِ ٱلْأَوَّلِ وَضَرْبِهِ فِي ٱلْفَضْلِ، بِٱلْقِدْحِ ٱلْأَحْدَلِ [c]، وَٱلْقِسْطِ ٱلْأَجْزَلِ، كَيْفَ عَشِيَ عَنِ ٱلْبَدْرِ ٱلْمُنِيرِ، وَرَضِيَ مِنَ ٱلْكَثِيرِ بِٱلْيَسِيرِ، وَهَلْ ذَلِكَ إِلَّا بَعْضٌ مِنْ كُلٍّ، وَقُلٌّ مِنْ جُلٍّ، وَطَلٌّ مِنْ وَبْلٍ، وَأَنَا مَعَ كُسُوفِ ٱلْبَالِ، وَٱلْقُصُورِ عَنْ رُتْبَةِ ٱلْكَمَالِ، وَٱلِٱعْتِرَافِ بِٱلْعَجْزِ عَنْ إِدْرَاكِ ٱلْأَفَاضِلِ، مِنَ ٱلصُّدُورِ ٱلْأَوَائِلِ، وَقَصْرِي عَنِ ٱلْجَرْيِ فِي مَيْدَانِهِمْ وَنَقْصِ وَزْنِي عَنْ أَوْزَانِهِمْ [d]، جَمَعْتُ يَسِيرًا مِنْ قَصِيرِ [e] حِكَمِهِ، وَقَلِيلًا مِنْ خَطِيرِ كَلِمِهِ، تَخْرَسُ ٱلْبُلَغَآءُ عَنْ مُسَاجَلَتِهِ وَتُبْلِسُ ٱلْحُكَمَآءُ عَنْ مُشَاكَلَتِهِ، وَمَا أَنَا فِي ذَلِكَ إِلَّا كَٱلْمُغْتَرِفِ مِنَ ٱلْبَحْرِ بِكَفِّهِ، وَٱلْمُعْتَرِفِ بِٱلتَّقْصِيرِ وَإِنْ بَالَغَ فِي وَصْفِهِ، وَكَيْفَ لَا وَهُوَ ٱلشَّارِبُ مِنَ ٱلْيَنْبُوعِ ٱلنَّبَوِيِّ [f] وَٱلْحَاوِي بَيْنَ جَنْبَيْهِ ٱلْعِلْمَ ٱللَّاهُوتِيَّ، إِذْ يَقُولُ وَقَوْلُهُ ٱلْحَقُّ، وَكَلَامُهُ ٱلصِّدْقُ، عَلَى مَا أَدَّتْهُ إِلَيْنَا أَئِمَّةُ ٱلنَّقَلَةِ، إِنَّ بَيْنَ جَنْبَيَّ لَعِلْمًا لَوَاصَبْتُ لَهُ جُهْلَةً، وَجَعَلْتُ أَسَانِيدَهُ [g] مَحْذُوفَةً،

وَرَتَّبْتُ عَلَى حُرُوفِ ٱلْمُعْجَمِ حُرُوفَهُ، لِيَسْهُلَ حِفْظُهُ عَلَى قَارِئِهِ، وَيَحْلَوْلِيَ [h] لَفْظُهُ لِلنَّاظِرِ فِيهِ، وَٱلْمُقْتَبِسِ مِنْ لَآلِئِهِ (مَعَ

---

[c] Forte leg. ٱلْأَفْضَلِ. [d] Conf. Dan. cap. v. 25. et Schult. ad Har. conf. ii. p.

occupaſſet, et in conſeſſibus virorum principum ad primum perveniſſet locum; immo in excellentia ſagitta feriret penetrantiſſima, et veritatis elibratiſſimæ factus fuiſſet particeps) *mirari imprimis debemus*, quo pacto a ſplendente luna (i. e. *metallo fulgidiſſimo*) fecerit ſeceſſionem, et, cum multis gaudere poſſet, parvo admodum contentus fuerit. Eſtne vero hæc mea aliud quam particula de toto? et exiguum quid de magno? et roratio de imbre? Ego autem etſi eclipſin pati ſoleat mens mea, et attingere haud valeam gradum perfectionis, ſponteque agnoſcam impotentiam, qua aſſequi nequeo viros principes, qui prima tenent loca; quippe qui longe retro maneam in curſu Hippodromi ipſorum, deficiente quoque meo pondere ipſorum inter pondera: pro tenuitate mea collegi parum de reconditis ſapientibus dictis ejus, exiguamque particulam de excellentibus ejus ſermonibus, *qui certe tales ſunt*, ut vel diſertiſſimi obmuteſcere cogantur, ubi hunc æmulari ſtudent, atque ad deſperationem perveniant ſapientiſſimi, quo minus ſeſe cum ipſo audeant comparare. Itaque facile me patiar hoc in negotio ſimillimum ei eſſe, qui aquam vola ſua hauriat de mari, ſuamque ipſe agnoſcat imbecillitatem, licet aliquo provectus forte fuerit in deſcriptione. Et qui quæſo aliter fieri potuit cum Ali ille, *cujus dicta collegimus*, de fonte biberit filiali, ipſamque ſcientiam divinam intra præcordia ſua complexus fuerit: adeo quidem, ut, cum loquatur, dicta ejus ſint ipſa veritas, et verba ejus juſtitia meraciſſima? quemadmodum tradiderunt nobis traditionis principes. Quod ſi vero mea intra præcordia quidquam eſt ſapientiæ ad hunc auctorem eandem retulerim univerſam, utpote *cujus allegationes* redegerim in compendium.

Diſpoſui autem eas ſecundum ordinem Alpha-Bethi Arabici, quo facilior accideret earundem memoriæ mandatio lectoribus, et ſuavior foret earum prolatio ſtudioſis *harum elegantiarum*. Quicumque igitur facem accendere cu-

---

47. [e] Vid. Gol. in قصيرة. [f] Legere malim النبوي de fonte *Prophetico*. [g] Vid. Schult. ad Har. conſ. iii. p. 125.

إخنزالي أكثرها، خشية من الطول) مكتفيا بما فيه الشفاء[h] من الكرب، والغني لذوي العقول والأدب،

وأسميته كتاب غرر الحكم ودرر الكلم راجيا من الله سبحانه حسن الثواب، ومستغيدا[i] به تعالي من كل عاب[k]، وما توفيقي إلا بالله عليه توكلت وإليه متابي[l]،

حرف الألف

ألدين يعصم، ألدنيا تسلم،
ألحزم بضاعة، ألتواني إضاعة،
ألصيانة رأس المروة،
ألعمر أنفاس معددة،
ألحق سيف قاطع،
ألعجب عنوان الحماقة،
ألحسد رأس العيوب،
ألتدبير نصف المعونة،
ألؤم معدن الشر،
ألمال مادة الشهوات،

---

[h] Ibidem conf. v. p. 87. [i] Lege مستعينا. [k] Lege عاب fine nunnatione.

pit de *auctoris mei* unionibus lucidiſſimis (quorum quidem quam plurimos ſepoſui metu prolixitatis nimiæ) *hunc rogo*, ut contentus ſit remedio, quod continetur in electis hiſce noſtris contra ægritudines, copiaque (*quæ in iis eſt*) ſufficienti præditis intelligentia et morum humanitate.

Inſcripſi autem eas, Librum nobilissimarum Sententiarum et radiantium Dictorum, ſperans a Deo O. M. præmium pulcherrimum opemque implorans a numine ejus celſiſſimo contra quaſvis calumnias. Neque enim ulla mihi ſpes eſt niſi in Deo. Super eo confido, et ad eum ſum rediturus.

LITERA ELIPH.

Religio firmum præſtat præſidium; mundus prodit.
Rei familiaris cura opum fundus; remiſſio dilapidatio *eſt*.
Fortitudinis caput continentia.
Vita hominum numerati *ſunt* halitus.
Gladius ſecans veritas *eſt*. 5
Sui ipſius admiratio ſtultitiæ index.
Vitiorum caput invidia.
Bona directio dimidium victus *eſt*.
Mali fodina avaritia.
Cupiditatum fomes divitiæ. 10

---

[1] Legendum videtur مَتَابِ propter Rhythmum, qui præceſſit in voce ثَوَابِ et عَابِ pro عَابٍ.

أَلْبَلَآءُ رَدِيفُ ٱلرَّخَآءِ
أَلْقَلْبُ خَازِنُ ٱللِّسَانِ،
أَلصَّمْتُ وَقَارٌ وَسَلَامَةٌ،
أَلْجُوعُ أَنْفَعُ ٱلدَّوَآءِ، أَلشِّبَعُ يُكْثِرُ ٱلدَّآءَ،
أَلْمَرْءُ بْنُ سَاعَتِهِ،
أَلْغَضَبُ نَارُ ٱلْقُلُوبِ،
أَلْبَخِيلُ خَازِنُ وَرَثَتِهِ،
أَلصِّدْقُ كَمَالُ ٱلنُّبْلِ،
أَلْإِحْسَانُ يَسْتَرِقُّ ٱلْإِنْسَانَ،
أَلْبَشَاشَةُ حِبَالُ ٱلْمَوَدَّةِ،
أَلْإِرْتِقَآءُ إِلَي ٱلْفَضَايِلِ صَعْبٌ، أَلْإِنْحِطَاطُ إِلَي ٱلرَّذَايِلِ سَهْلٌ،
أَلسُّكُوتُ عَنِ ٱلْأَحْمَقِ جَوَابُهُ،
أَلْأُمُورُ ٱلْمُنْتَظِمَةُ يُفْسِدُهَا ٱلْخِلَافُ،
أَلْإِشْتِغَالُ بِٱلْفَايِتِ تَضْيِيعُ ٱلْوَقْتِ،
أَلدُّنْيَا كَيَوْمٍ مَضِي وَشَهْرٍ ٱنْقَضِي،
أَنْفَعُ ٱلْمَوَاعِظِ مَا رَدَعَ،
أَلدِّينُ صَبْرٌ فِي ٱلْبَلَآءِ وَشُكْرٌ فِي ٱلرَّخَآءِ،
إِخْوَانُ ٱلدِّينِ أَبْقَي مَوَدَّةً،
أَلدُّنْيَا سَمٌّ أَكَلَهُ مَنْ لَا يَعْرِفُهُ،

Poſt fortunam ſecundam ſedet adverſa.

Linguæ theſaurarius cor.

Taciturnitas gravitatem *conciliat* et ſalutem.

Medicamentum utiliſſimum inedia; ſatietas multiplicat morbos.

Horæ ſuæ filius homo *eſt.*

Cordium ignis ira.

Hæredum ſuorum theſaurarius avarus.

Præſtantiæ complementum veracitas.

Beneficia homines mancipant.

Frons hilaris arctum amoris vinculum.

Adſcenſus ad virtutes præclaras difficilis eſt; deſcenſus ad vitia facilis.

Reſpondes ſtulto ſi ſileas.

Res bene ordinatas perdit rebellio.

Occupatio in eo quod elapſum eſt, diſpendium temporis *eſt.*

Mundus eſt inſtar diei, qui præteriit, et vigiliæ, quæ finitur.

Utiliſſimæ monitiones *ſunt,* quæ caſtigant.

Religio *eſt* patientia in adverſis, et gratiarum actio in proſperis.

Fraternitas in religione amicitia *eſt* conſtantiſſima.

Mundus eſt venenum, quod comedit, qui eum ignorat.

أَلْغِنَي فِي ٱلْغُرْبَةِ وَطَنٌ ، أَلْفَقْرُ فِي ٱلْوَطَنِ غُرْبَةٌ ، 30

أَلْمَالُ يُوسِعُ ٱلْآمَالَ وَيُفْسِدُ ٱلْأَعْمَالَ ،

إِمَامٌ عَادِلٌ خَيْرٌ مِنْ مَطَرٍ وَابِلٍ ،

أَلْمُحْسِنُ حَيٌّ وَإِنْ نُقِلَ إِلَي مَنَازِلِ ٱلْأَمْوَاتِ ،

أَلْمَعْرُوفُ كَنْزٌ فَٱنْظُرْ عِنْدَ مَنْ تُودِعُهُ ،

أَلشَّرِكَةُ فِي ٱلْمُلْكِ تُؤَدِّي إِلَي ٱلْإِضْطِرَابِ، أَلشَّرِكَةُ فِي ٱلرَّأْيِ
تُؤَدِّي إِلَي ٱلصَّوَابِ ، 35

أَلْجَزَعُ عِنْدَ ٱلْمُصِيبَةِ أَشَدُّ مِنَ ٱلْمُصِيبَةِ ،

إِخْوَانُ ٱلدُّنْيَا تَنْقَطِعُ مَوَدَّتُهُمْ لِإنْقِطَاعِ أَسْبَابِهَا ،

أَلْعَاقِلُ إِذَا سَكَتَ فَكَّرَ وَإِذَا نَطَقَ ذَكَرَ وَإِذَا نَظَرَ إِعْتَبَرَ ،

أَلدَّاعِي بِلَا عَمَلٍ كَٱلْقَوْسِ بِلَا وَتَرٍ ،

أَلْحِكْمَةُ ضَالَّةُ كُلِّ مُؤْمِنٍ فَخُذُوهَا وَلَوْ مِنْ أَفْوَاهِ ٱلْمُنَافِقِينَ ، 40

أَلْحَسَدُ دَآءٌ عَيَاءٌ لَا يَزُولُ إِلَّا بِهَلْكِ ٱلْحَاسِدِ أَوْ مَوْتِ ٱلْمَحْسُودِ ،

أَلْأَمَلُ كَٱلسَّرَابِ يَغُرُّ مَنْ رَآهُ وَيُخْلِفُ مَنْ رَجَاهُ ،

أَلصَّدِيقُ ٱلصَّدُوقُ مَنْ نَصَحَكَ فِي غَيْبِكَ وَآثَرَكَ عَلَي نَفْسِهِ ،

إِعْجَابُ ٱلرَّجُلِ بِنَفْسِهِ عُنْوَانُ ضَعْفِ عَقْلِهِ ،

إِيَّاكَ وَحُبَّ ٱلدُّنْيَا فَإِنَّهَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيَّةٍ وَمَعْدِنُ كُلِّ بَلِيَّةٍ ، 45

إِيَّاكَ وَصَاحِبَ ٱلسُّوءِ فَإِنَّهُ كَٱلسَّيْفِ ٱلْمَسْلُولِ عَلَي مُصَاحِبِهِ ،

إِيَّاكَ وَٱلْحَسَدَ فَإِنَّهُ يُؤَثِّرُ فِيكَ وَلَا يُؤَثِّرُ فِي عَدُوِّكَ ،

Divitiæ in terra peregrina præſtant patriam ; paupertas *vero* in patria eam reddit peregrinam.

Divitiæ dilatant cupiditates, et corrumpunt opera.

Imperator juſtus melior eſt pluvia copioſa.

Beneficus vivus eſt, etiamſi tranſlatus ſit ad manſiones mortuorum.

Beneficium theſaurus eſt, ſed attende apud quem illum depones.

Conſortium in regno ducit ad perturbationem ; conſortium *vero* in conſilio ducit ad operis rectitudinem.

Impatientia in adverſis pejor eſt afflictione ipſa.

Apud homines mundanos ipſa mox amicitia reſcinditur, ubi reſciſſæ ſunt ejus cauſæ.

Sapiens, cum ſilet, attente cogitat ; cum *vero* loquitur, recordatur ; et cum videt, exemplum capit.

Qui orat, nec laborat, inſtar arcus eſt ſine nervo.

Sapientia eſt animal errabundum cujuſvis fidelis; captate igitur eam, etiamſi ex ore hypocritarum prodeat.

Invidia morbus eſt incurabilis ; non ceſſat niſi cum exitio invidi, aut morte ejus, cui invidetur.

Spes eſt inſtar vaporis meridiani camporum, qui decipit intuentem, et fallit ſperantem.

Amicus ſincerus eſt, qui te de vitiis tuis admonet, et te ſibi præfert ipſi.

Stolidus amor ſui indicium eſt infirmæ mentis.

Cave tibi ab amore mundi ; eſt enim peccati omnis fons, et cujuſlibet ærumnæ fodina.

Recede a ſocio malo ; eſt enim inſtar gladii educti contra ſocios ſuos.

Cave tibi ab invidia; etenim veſtigia ſua relinquet in te, non vero in hoſte tuo.

إِيَّاكَ وَٱلْعَجَلَةَ فَإِنَّهَا عُنْوَانُ ٱلْفَوْتِ وَٱلنَّدَمِ،

إِيَّاكَ أَنْ تَمْدَحَ أَحَدًا بِمَا لَيْسَ فِيهِ فَإِنَّ فَعْلَهُ تَصْدِيقُ عَنْ وَصْفِهِ،

أَعْظَمُ ٱلْبَلَآءِ ٱنْقِطَاعُ ٱلرَّجَآءِ،

أَفْضَلُ ٱلْمُلْكِ مَلْكُ ٱلْغَضَبِ،

أَحْسَنُ ٱلْجُودِ عَفْوٌ بَعْدَ مَقْدَرَةٍ،

حَرْفُ ٱلْبَآءِ

بِذِكْرِ ٱللَّهِ تُسْتَنْزَلُ ٱلرَّحْمَةُ،

بِٱلْعِلْمِ يُسْتَقِيمُ ٱلْمُعْوَجُّ،

بِرُكُوبِ ٱلْأَهْوَالِ تُكْسَبُ ٱلْأَمْوَالُ،

بِٱلْعَمَلِ يُحَصَّلُ ٱلثَّوَابُ لَا بِٱلْكَسَلِ،

بِٱلسَّخَآءِ يُسْتَرُ ٱلْعُيُوبُ،

بِئْسَ ٱلْقِلَادَةُ قِلَادَةُ ٱلدَّيْنِ،

بِئْسَ ٱلْغَرِيمُ ٱلنَّوْمُ يُفْنِي قَصِيرَ ٱلْعُمْرِ وَيُفَوِّتُ كَثِيرَ ٱلْأَجْرِ،

بِئْسَ ٱلْقَرِينُ ٱلْغَضَبُ يُبْدِي ٱلْمَعَايِبَ، وَيُدْنِي ٱلشَّرَّ وَيُبَاعِدُ ٱلْخَيْرَ،

بَذْلُ ٱلْوَجْهِ إِلَي ٱللِّئَامِ ٱلْمَوْتُ ٱلْأَحْمَرُ،

حَرْفُ ٱلتَّآءِ

تَوَاضَعْ لِرَبِّكَ يَرْفَعُكَ، تَقَرَّبْ إِلَي ٱللَّهِ بِطَاعَتِهِ يُزْلِفُكَ،

Cave feſtinationem; nam in fronte præſagit elapſæ occaſionis ſeram pœnitentiam.

Cave tibi, ne quem laudes ab eo, quod in ipſo non eſt; opus enim ejus demonſtrabit, an recte ipſum deſcripſeris.

Ærumnarum maxima abſciſſio ſpei.

Præſtantiſſimum regimen, regimen iræ *eſt*.

Eximia virtus eſt, condonare injuriam, cum ulciſci eam potueris.

LITERA BE.

Dei commemoratione miſericordia cœlitus elicitur.

Scientia corrigitur id, quod curvum eſt.

Equitando terrores acquiruntur opes.

Opere acquiritur præmium, non ſegnitie.

Liberalitate teguntur vitia.

Vah torquem! torques æris alieni.

Malus exactor debiti ſomnus eſt, brevem ille vitam ſinit evaneſcere, et magnam lucri partem elabi.

Vah ſocium! iracundia; illa *enim* manifeſta facit vitia, malumque adducit, et removet bonum.

Exponere ſe homini ſordido dira mors eſt.

LITERA TE.

Submiſſus ſis Domino tuo, et exaltabit te; accede ad Deum cum obedientia ei *debita*, et appropinquabit ad te.

تَجَرُّعُكَ ٱلْغُصَّةَ يُظْفِرُكَ بِٱلْفُرْصَةِ،

تَاجُ ٱلْمَلِكِ عَدْلُهُ،

تَفَضَّلْ تُخْدَمْ، وَٱحْلُمْ تُقَدَّمْ،

تَكَلَّمُوا تُعْرَفُوا فَإِنَّ ٱلْمَرْءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ،

تَحَلَّ بِٱلسَّخَاءِ وَٱلْوَرَعِ فَهُمَا حِلْيَةُ ٱلْإِيمَانِ،

تَجَرَّعِ ٱلْغُصَصَ فَإِنِّي لَمْ أَرَ جُرْعَةً أَحْمَدَ مِنْهَا عَاقِبَةً وَلَا أَلَذَّ مَغَبَّةً،

تَفَكَّرْ قَبْلَ أَنْ تَعْزِمَ وَشَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تَقْدُمَ وَدَبِّرْ قَبْلَ أَنْ تَهْجُمَ،

تَعَلَّمِ ٱلْعِلْمَ فَإِنَّهُ إِنْ كُنْتَ غَنِيًّا زَانَكَ وَإِنْ كُنْتَ فَقِيرًا مَانَكَ،

تَسَرْبَلِ ٱلْحَيَاءَ وَٱدَّرِعِ ٱلْوَفَاءَ وَٱحْفَظِ ٱلْإِخَاءَ وَأَقْلِلْ مُحَادَثَةَ ٱلنِّسَاءِ،

تَزَوَّدُوا فِي أَيَّامِ ٱلْفَنَاءِ لِأَيَّامِ ٱلْبَقَاءِ،

تَوَقَّوْا كَثْرَةَ ٱلْكَلَامِ فَإِنَّ ٱلْكَلَامَ يَضُرُّ خَطَاؤُهُ كَمَا يَنْفَعُ صَوَابُهُ،

تُعْرَفُ حَمَاقَةُ ٱلرَّجُلِ فِي ثِنْتَيْنِ كَلَامُهُ فِيمَا لَا يَعْنِيهِ وَجَوَابُهُ عَمَّا لَا يُسْأَلُ عَنْهُ،

حَرْفُ ٱلثَّاءِ

ثَمَرَةُ ٱلتَّفْرِيطِ نَدَامَةٌ، ثَمَرَةُ ٱلْخَطَاءِ مَلَامَةٌ،

S. 74. في ثنتين ita lego pro في شيئين.

Mœrores ſi devorare poſſis, occaſiones poteris captare.

Regis corona juſtitia.

Virtute excellas, et coleris, ſiſque longanimis, et prior eris. 65

Loquimini, et cognoſcemini; homo enim latet ſub lingua ſua.

Exornate temet liberalitate et abſtinentia; ſunt enim ambæ illæ fidei monilia.

Sorbendo exhauri moleſtias; neque enim ſorbitionem vidi laudabiliorem ea in ſucceſſu, aut ſuaviorem in exitu.

Attentus deſpice, antequam animum tuum ad aliquid applices; et delibera cum alio, antequam pergas; agendique modum diſponito antequam aggrediaris *negotium*.

Comparate vobis doctrinam; nam ſi dives ſis, ornabit te; ſin *vero* pauper ſis, ſuſtentabit te. 70

Verecundiam pro induſio indue, fidemque ut loricam accinge; fraternitatem ſerva, et parum familiariter colloquere cum mulieribus.

Proſpicite vobis in diebus evanidis de commeatu in dies æternitatis.

Abſtinete a multiloquio; ſermonis enim hallucinatio æque nocet, ac rectitudo ejus prodeſt.

Hominis ſtultitia duabus in rebus cognoſcitur; quum loquitur de re, quæ ad ipſum non pertinet; et quum reſpondet ad aliquid, de quo non interrogatur.

LITERA THSE.

Fructus negligentiæ pœnitentia, et fructus peccati opprobrium. 75

ثَمَرَةُ ٱللَّجَاجِ ٱلْعَطَبُ، ثَمَرَةُ ٱلْعَجْزِ فَوْتُ ٱلطَّلَبِ،
ثَوْبُ ٱلتُّقَي أَشْرَفُ ٱلْمَلَابِسِ،
ثِيَابُكَ عَلَي غَيْرِكَ أَبْقَي لَكَ مِنْهَا عَلَيْكَ،
ثَوَابُ ٱلْآخِرَةِ يُنْسِي مَشَقَّةَ ٱلدُّنْيَا،
ثَرْوَةُ ٱلْعِلْمِ تُنْجِي وَتُبْقِي، وَثَرْوَةُ ٱلْمَالِ تُهْلِكُ وَتُغْنِي،
ثَرْوَةُ ٱلْعَاقِلِ فِي عِلْمِهِ، وَثَرْوَةُ ٱلْبَاطِلِ فِي مَالِهِ،
ثَابِرُوا عَلَي ٱغْتِنَامِ عَمَلٍ لَا يَغْنِي ثَوَابُهُ،
ثَلَاثَةٌ لَا يُسْتَوْدَعْنَ سِرًّا ٱلْمَرْأَةُ وَٱلنَّمَّامُ وَٱلْأَحْمَقُ،
ثَلَاثَةٌ يُمْتَحَنُ بِهِنَّ عَقْلُ ٱلرِّجَالِ ٱلْمَالُ وَٱلْوِلَايَةُ وَٱلْمُصِيبَةُ،
ثَلَاثٌ هُنَّ ٱلْمُحْرِقَاتُ ٱلْمُوبِقَاتُ فِرَاقُ ٱلْأَحِبَّةِ وَٱلْفَقْرُ بَعْدَ ٱلْغِنَي وَٱلذُّلُّ بَعْدَ عِزٍّ،
ثَلَاثَةٌ لَا يَنْتَصِفُونَ مِنْ ثَلَاثَةٍ أَبَدًا ٱلْعَاقِلُ مِنَ ٱلْجَاهِلِ، وَٱلْبَرُّ مِنَ ٱلْفَاجِرِ، وَٱلْكَرِيمُ مِنَ ٱللَّئِيمِ،
ثَلَاثٌ هُنَّ زِينَةُ ٱلْمُؤْمِنِ تَقْوَي ٱللَّهِ وَٱلصِّدْقُ ٱلْحَدِيثِ وَأَدَآءُ ٱلْأَمَانَةِ
ثَلَاثٌ تُوجِبْنَ ٱلْمَحَبَّةَ ٱلدِّينُ وَٱلتَّوَاضُعُ وَٱلسَّخَآءُ،
ثَلَاثٌ هُنَّ جِمَاعُ ٱلْمُرُوَّةِ عَطَآءٌ مِنْ غَيْرِ مَسْأَلَةٍ وَوَفَآءٌ مِنْ غَيْرِ عَهْدٍ وَجُودٌ مَعَ إِقْلَالٍ،

Fructus litigationis exitium, et fructus ignaviæ rei quæſitæ elapſio.

Indumentum pietatis veſtium ſplendidiſſima *eſt.*

Veſtimentum tuum, quo alium indueris, durabilius tibi erit eo, quo ipſe induaris.

Remuneratio vitæ alterius obliviſci faciet miſeriam præſentis.

Opulentia ſapientiæ ſalvat, et permanere facit; opulentia *vero* divitiarum perdit, et evaneſcere facit. 80

Sapientis opulentia in ejus ſcientia; ſtulti *vero* in divitiis ejus *ſita eſt.*

Id age conſtanter, ut tanquam prædam aſſequaris virtutem, cujus merces nunquam interitura eſt.

Tres ſunt, quibus arcanum non eſt commendandum; mulier, maledicus, et ſtultus.

Tria ſunt, quibus virorum ingenium tentatur; divitiæ, imperium, et fortuna adverſa.

Tria ſunt, quæ urunt *animum,* atque perdunt; diſceſſus amicorum, paupertas poſt divitias, et vilitas poſt gloriam. 85

Tres ſunt, qui ſuum jus in æternum non conſequuntur a tribus; ſapiens a ſtulto, pius ab improbo, et generoſus a ſordido.

Tria ſunt ornamenta fidelis; timor Dei, veracitas in traditione, et præſtatio fidei.

Tria amorem conciliant; religio, humilitas, et liberalitas.

Tria ſunt virilis animi ſumma; donatio ſine petitione, promiſſis ſtare ſine fœdere, quo adſtringaris, et liberalem eſſe in paucitate opum.

حَرْفُ ٱلْجِيمِ

90 جُودُ ٱلْفَقِيرِ بُجِدْهُ وَبُخْلُ ٱلْغَنِيِّ يُذِلُّهُ

جَارُ ٱللّٰهِ آمِنٌ وَعَدُوُّهُ خَائِفٌ،

جَارُ ٱلسُّوءِ أَشَدُّ ٱلْبَلَاءِ وَأَعْظَمُ ٱلضَّرَّاءِ،

جَمَالُ ٱلرَّجُلِ وَقَارُهُ،

جَمَالُ ٱلْعَبْدِ طَاعَتُهُ،

95 جِهَادُ ٱلنَّفْسِ أَفْضَلُ ٱلْجِهَادِ،

جَهْلُ ٱلْمُشِيرِ هَلَاكُ ٱلْمُسْتَشِيرِ،

جِمَاعُ ٱلشَّرِّ فِي مُقَارَنَةِ قَرِينِ ٱلسُّوءِ وَٱلِاسْتِنَامَةِ إِلَي ٱلْعَدُوِّ،

جَمِيلُ ٱلْمَقْصَدِ يَدُلُّ عَلَي طَهَارَةِ ٱلْمَوْلِدِ،

جِنَايَةُ ٱلْكَلَامِ أَشَدُّ مِنْ جِنَايَةِ ٱلْكِلَامِ،

100 جَمَاعَةٌ فِيهَا تُكْرَهُونَ مِنَ ٱلْحَقِّ خَيْرٌ مِنْ فِرْقَةٍ فِيهَا تُحِبُّونَ مِنَ ٱلْبَاطِلِ،

جَالِسْ أَهْلَ ٱلْعِلْمِ وَٱلْحِكْمَةِ وَأَكْثِرْ مُنَافَثَتَهُمْ فَإِنَّكَ إِنْ كُنْتَ جَاهِلًا عَلَّمُوكَ وَإِنْ كُنْتَ عَالِمًا ٱزْدَدْتَ عِلْمًا،

حَرْفُ ٱلْحَاءِ

حُسْنُ ٱلصُّورَةِ أَوَّلُ ٱلسَّعَادَةِ،

S. 90. يُذِلُّهُ ita legendum loco يَدُلُّهُ uti in MS. vitiofe fcribitur. S. 100. فِيهَا.

LITERA GJIM.

Pauperis liberalitas illuftrem reddit eum; avaritia *vero* divitis eum reddit vilem. 90

Dei cliens fecurus; hoftis vero ejus timidus *eft.*

Vicinus malus ærumnarum graviffima, et afflictionum maxima.

Gravitas hominis ornamentum ejus.

Servi ornamentum obedientia ejus.

Optimum certamen eft, quod contra te ipfum geras. 95

Confiliarii ftultitia pernicies petentis confilium.

Cum pravo focio conjunctum effe, et inimico fecure inniti fumma malorum *eft.*

Pulchri mores puros natales indicant.

Noxa fermonis gravior *eft* quam noxa vulnerum.

Confeffus, in quo faftidiamini ob juftum et verum melior *eft* fecta, in qua amemini ob vanitatem. 100

Affide doctis et fapientibus, eorumque colloquia frequentato; etenim fi fueris infipiens, te docebunt; et fi fueris doctus, augeberis fcientia.

LITERA HHA.

Forma elegans initium felicitatis.

Cod. MS. perperam legit فيما. S. 101. منافثتهم Vid. Schult. ad Har. conf. v.

حُسْنُ ٱلْخُلْقِ نِصْفُ ٱلدِّينِ،

حُسْنُ ٱلْأَدَبِ يَسْتُرُ قَبِيحَ ٱلنَّسَبِ،

105 حُسْنُ ٱلسِّيَاسَةِ تَسْتَدِيمُ ٱلرِّيَاسَةَ،

حُبُّ ٱلدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيَّةٍ،

حُبُّ ٱلدُّنْيَا يُفْسِدُ ٱلْعَقْلَ وَيُصِمُّ ٱلْقَلْبَ عَنْ سِمَاعِ ٱلْحِكْمَةِ،

حَلَاوَةُ ٱلْآخِرَةِ تُذْهِبُ مَرَارَةَ ٱلدُّنْيَا،

حَلَاوَةُ ٱلظَّفَرِ تَمْحُوا مَرَارَةَ ٱلصَّبْرِ،

110 حَدُّ ٱللِّسَانِ يَقْطَعُ ٱلْأَوْصَالَ،

حَرَامٌ عَلَي قَلْبٍ مُتَوَلِّهٍ بِٱلدُّنْيَا أَنْ تَسْكُنَهُ ٱلتَّقْوَي،

حَرْفُ ٱلْخَاءِ

خَيْرُ ٱلثَّنَاءِ مَا جَرَي عَلَي أَلْسِنَةِ ٱلْأَخْيَارِ،

خَيْرُ ٱلدُّنْيَا حَسْرَةٌ وَشَرُّهَا نَدَمٌ،

خَيْرُ ٱلصَّدَقَةِ إِخْفَاؤُهَا،

115 خَيْرُ ٱلْأُمَرَاءِ مَنْ كَانَ عَلَي نَفْسِهِ أَمِيرًا،

خَيْرُ ٱلنَّاسِ مَنْ كَانَ فِي يَسِيرِهِ سَخِيًّا شَكُورًا، وَفِي عُسْرِهِ مُؤْثِرًا صَبُورًا،

خُلْطَةُ أَبْنَاءِ ٱلدُّنْيَا تَشِينُ ٱلدِّينَ وَتُضْعِفُ ٱلْيَقِينَ،

خُلُوُّ ٱلْقَلْبِ مِنَ ٱلتَّقْوَي يَمْلَأُهُ مِنْ غُرُورِ ٱلدُّنْيَا،

Morum elegantia religionis dimidium.

Morum et doctrinæ elegantia generis obtegit turpitudinem.

Regimen bonum imperium durare facit. 105

Amor mundi fons omnis peccati.

Amor mundi ingenium corrumpit, et cor reddit ſurdum, ne audiat ſapientiam.

Dulcedo vitæ alterius amaritudinem aufert vitæ præſentis.

Dulcedo victoriæ patientiæ amaritudinem obliterat.

Linguæ acies amicitiæ vincula amputat. 110

In animo ob res mundanas contriſtato pietas ſedem habere non poteſt.

LITERA CHA.

Optima laus, quæ ſuper lingua bonorum fluit.

Optimum vitæ mundanæ mœror, et peſſimum ejus pœnitentia.

Optimum eleemoſynarum eſt earum occultatio.

Imperare ſibi maximum imperium eſt. 115

Optimus hominum *eſt*, qui ſua in proſperitate liberalis eſt, gratuſque; et in adverſitate ſua animo excelſo, et patiens.

Filiorum mundi conſortium religionem deturpat, et debilitat firmitatem fidei.

Cor vacuum religione impletur vanis mundi oblectaminibus.

خُذِ ٱلْحِكْمَةَ مِمَّنْ أَتَاكَ بِهَا وَٱنْظُرْ إِلَي مَا قَالَ وَلَا تَنْظُرْ إِلَي مَنْ قَالَ ،

خَصْلَتَانِ فِيهَا جَمِيعُ ٱلْمُرُوَّةِ ٱجْتِنَابُ ٱلرَّجُلِ مَا يَشِينُهُ وَٱكْتِسَابُهُ مَا يَزِينُهُ ، 120

خَمْسَةٌ يَنْبَغِي أَنْ يُهَانُوا ٱلدَّاخِلُ بَيْنَ ٱثْنَيْنِ لَمْ يُدْخِلَانِهِ بَيْنَهُمَا فِي أَمْرِهِمَا ، وَٱلْجَالِسُ فِي ٱلْمَجَالِسِ ٱلَّتِي لَا يَسْتَحِقُّهَا ، وَٱلْمُتَأَمِّرُ عَلَي صَاحِبِ ٱلْبَيْتِ فِي بَيْتِهِ ، وَٱلْمُتَقَدِّمُ عَلَي مَائِدَةٍ لَمْ يُدْعَ إِلَيْهَا ، وَٱلْمُقْبِلُ بِحَدِيثِهِ عَلَي غَيْرِ مُسْتَمِعٍ ،

خَمْسٌ يُسْتَقْبَحُ فِي خَمْسٍ كَثْرَةُ ٱلْفُجُورِ فِي ٱلْعُلَمَاءِ وَٱلْحِرْصُ فِي ٱلْحُكَمَاءِ وَٱلْبُخْلُ فِي ٱلْأَغْنِيَاءِ وَٱلْقُبْحَةُ فِي ٱلنِّسَاءِ وَفِي ٱلْمَشَايِخِ ٱلزِّنَاءُ ،

خُذْ مِمَّا لَا يَبْقِي لَكَ لِمَا لَا يُفَارِقُكَ ،

حَرْفُ ٱلدَّالِ

دَوْلَةُ ٱلْكَرِيمِ تُظْهِرُ مُنَاقِبَهُ ، دَوْلَةُ ٱللَّئِيمِ تَهْدِي مَعَايِبَهُ ،

دَوْلَةُ ٱلْأَشْرَارِ مِحَنُ ٱلْأَخْيَارِ ، 125

دَوْلَةُ ٱلْأَوْغَادِ مَبْنِيَّةٌ عَلَي ٱلْجَوْرِ وَٱلْفَسَادِ ،

S. 122. فِي خَمْسٍ fic legendum puto loco مِنْ خَمْسٍ uti Cod. MS. legit.

Hauri ſapientiam ab eo, qui eam ad te affert, et attende ad id, quod quis loquitur, non vero ad eum, qui loquitur.

Proprietates, quibus quis ſe virum præſtat, duæ ſunt, ſi declinet ab eo quod ipſi dedecori eſt, et lucrum faciat ex eo, quod ipſum ornat. 120

Quinque ſunt, qui ſe certiſſimo contemtui exponunt; qui intrat inter duos, ad quorum res non advocant ipſum; qui in conſeſſu, quo indignus eſt, aſſidet; qui hero domus in domo ejus imperat; qui ad menſam accedit, ad quam non invitatus eſt; quique narratiunculam adfert ad eum, qui non auſcultat.

Quinque improbantur in quinque; multitudo improbitatis in doctis; cupiditas in ſapientibus; avaritia in divitibus; deformitas in mulieribus; et ſcortatio in ſenibus.

Impende ex eo, quod tibi non remanebit, *ad comparandum* id, quod te nunquam relinquet.

LITERA DAL.

Proſperitas liberalis virtutes ejus manifeſtat; proſperitas avari ejus vitia declarat.

Proſperitas malorum tentamen bonorum. 125

Imperium vilium ſuper crimine, et graſſatione ædificatur.

Ibid. وَالبُخْلُ ita procul dubio legendum pro والبغل, ſicuti vitioſe ſcribitur in Cod. MS. S. 123. Conf. uſus τȣ̃ ل in لها infra in ذ n. 143.

دِرْهَمٌ يَنْفَعُ خَيْرٌ مِنْ دِينَارٍ يَصْرَعُ،

دِرْهَمُ ٱلْفَقِيرِ أَزْكَى عِنْدَ ٱللَّهِ مِنْ دِينَارِ ٱلْغَنِيِّ،

دَارُ ٱلْوَفَاءِ لَا تَخْلُوا مِنْ كَرِيمٍ وَلَا يَسْتَقِرُّ بِهَا لَئِيمٌ،

دَارِ ٱلنَّاسَ تَأْمَنْ غَوَائِلَهُمْ وَتَسْلَمْ مِنْ مَكَائِدِهِمْ،

دَارِ عَدُوَّكَ وَأَخْلِصْ لِوَدُودِكَ تَحْفَظِ ٱلْأَخِرَةَ وَتُدْرِكِ ٱلْمُرُوَّةَ،

دَعْ مَا لَا يَعْنِيكَ وَٱشْتَغِلْ بِمُهِمِّكَ ٱلَّذِي يُنْجِيكَ،

دَوَامُ ٱلْغِنَى مِنْ أَعْظَمِ ٱلْمِحَنِ،

دَوَامُ ٱلظُّلْمِ يَجْلِبُ ٱلنِّقَمَ وَيَسْلِبُ ٱلنِّعَمَ،

دَوَامُ ٱلْعَافِيَةِ أَهْنَأُ عَطِيَّةٍ وَأَفْضَلُ قِسْمٍ،

دَوَامُ ٱلْغَفْلَةِ تُعْمِي ٱلْبَصِيرَةَ،

دَاوُوا ٱلْغَضَبَ بِٱلصَّمْتِ وَٱلشَّهْوَةَ بِٱلْعَقْلِ،

حَرْفُ ٱلذَّالِ

ذِكْرُ ٱللَّهِ شِعَارُ ٱلْمُخْلِصِينَ،

ذِكْرُ ٱللَّهِ جِلَاءُ ٱلصُّدُورِ وَطُمَأْنِينَةُ ٱلْقُلُوبِ،

ذِكْرُ ٱللَّهِ تَنْبِيهٌ مِنَ ٱلْغَفْلَةِ وَنُورٌ مِنَ ٱلظُّلْمَةِ،

ذِكْرُ ٱللَّهِ دَوَاءُ أَعْلَالِ ٱلنُّفُوسِ وَطَارِدُ ٱلْأَدْوَاءِ وَٱلْبُوسِ،

ذَهَابُ ٱلنَّظَرِ خَيْرٌ مِنَ ٱلنَّظَرِ إِلَى مَا يُشِينُ ٱلدِّينَ،

ذَرْ مَا قَلَّ لِمَا كَثُرَ وَمَا ضَاقَ لِمَا ٱتَّسَعَ،

ذُو ٱلْمَعْرُوفِ مَحْبُوبُ ٱلسِّيَادَةِ وَمَشْكُورُ ٱلْعِبَادَةِ،

Nummus argenteus, qui prodeſt, melior eſt aureo, qui proſternit.

Nummus argenteus pauperis apud Deum magis fulget, quam divitis denarius aureus.

Domus retributionis [i. e. *Paradiſus*] haud vacua eſt generoſis; aſt in ea non commoratur avarus.

Homines leniter tracta, ſecurus eris a malis, quæ tibi inferant; et incolumis a dolis, quos tibi ſtruunt. 130

Leniter hoſtem tuum tracta, et ſincere amicum tuum cole, ſervabis vitam alteram, virtutemque maſculam aſſequeris.

Miſſum fac, quod ad te non ſpectat, et occupatus eſto in negotiis tuis gravioribus, quæ tibi ſaluti ſunt.

Tentaminum duratio maxima ærumnarum *eſt.*

Injuſtitiæ duratio vindictam poſt ſe trahit, et gratiam aufert.

Sanitatis duratio lautiſſimum donum, et præſtantiſſima ſors eſt. 135

Socordiæ duratio mentis perſpicaciam occæcat.

Medicamini iram ſilentio, et cupiditatem intellectu.

LITERA DSAL.

Dei commemoratio piorum ſymbolum.

Dei commemoratio pectorum ſplendor, et cordium quies.

Dei commemoratio excitat ſocordiam, et illuminat tenebras. 140

Dei commemoratio ſanat ægrotos animos, et repellit morbos atque miſerias.

Præſtat perdere oculos, quam adſpicere ad id quod religionem deturpat.

Miſſum fac id quod exiguum eſt, pro eo quod multum eſt, et id quod arctum eſt, pro eo quod amplum eſt.

Æqui juſtique ſtudioſus amatur ubi herus eſt, et laudatur ubi ſervus eſt.

S. 144. Cod. MS. minus recte l. ذروا. Ibid. العباذة ſic legendum loco العادة.

145 ذَرِ ٱلسَّرَفَ فَإِنَّ ٱلْمُسْرِفَ لَا تُحْمَدُ جُودُهُ وَلَا يُرْحَمُ فَقْرُهُ،

ذُو ٱلشَّرَفِ لَا تُبْطِرُهُ مَنْزِلَةٌ نَالَهَا وَإِنْ عَظُمَتْ كَٱلْجَبَلِ ٱلَّذِي لَا
تُزَعْزِعُهُ ٱلرِّيَاحُ وَٱلدَّنِيُّ تُبْطِرُهُ أَدْنَى مَنْزِلَةٍ كَٱلْكَلَآءِ ٱلَّذِي
يُحَرِّكُهُ مَرُّ ٱلنَّسِيمِ،

ذَوُو ٱلْعُيُوبِ يُحِبُّونَ إِشَاعَةَ مَعَايِبِ ٱلنَّاسِ لِتَتَّسِعَ لَهُمُ ٱلْعُذْرُ فِي
مَعَايِبِهِمْ،

ذِكْرُ ٱللّٰهِ قُوتُ ٱلْقُلُوبِ وَمُجَالَسَةُ ٱلْمَحْبُوبِ،

ذِكْرُ ٱللّٰهِ يُنِيرُ ٱلْبَصَايِرَ وَيُؤْنِسُ ٱلضَّمَايِرَ،

150 ذِكْرُ ٱلْآخِرَةِ دَوَآءٌ، ذِكْرُ ٱلدُّنْيَا أَدْوَءُ ٱلدَّآءِ،

ذَرِ ٱلْإِسْرَافَ مُقْتَصِدًا وَٱذْكُرْ فِي ٱلْيَوْمِ غَدًا،

ذِرْوَةُ ٱلْغَايَاتِ لَا يَنَالُهَا إِلَّا ذُو ٱلْمُجَاهَدَاتِ،

ذَلِّلْ قَلْبَكَ بِٱلْيَقِينِ وَقَرِّرْهُ بِٱلْفَنَآءِ وَبَصِّرْهُ فَجَايِعَ ٱلدُّنْيَا،

حَرْفُ ٱلرَّآءِ

رَأْسُ ٱلْإِيمَانِ ٱلصِّدْقُ،

155 رَأْسُ ٱلْحِكْمَةِ لُزُومُ ٱلْحَقِّ

رَأْسُ ٱلْعُيُوبِ ٱلْحِقْدُ،

رَأْسُ ٱلسَّخَا تَعْجِيلُ ٱلْعَطَا

S. 151. الاسراف. MS. vitiofe l. الاشراف. S. 153. ذَلِّلْ fic lego loco ذَلِّلْ fimiliter

Miſſum fac prodigalitatem; liberalitas enim prodigi non laudabitur, neque paupertas ejus miſericordiam inveniet. 145

Poſſeſſorem gloriæ inſolentem non facit dignitatis gradus, quem obtinet, etiamſi ſit altus adinſtar montis, quem venti non concutiunt; vilem vero gradus dignitatis facile inſolentem facit adinſtar herbæ aridæ, quam commovet aura præteriens.

Qui ſunt vitiis obnoxii, amant aliorum vitia divulgare, ut ipſis eo facilius pateat ſuorum criminum excuſatio.

Dei commemoratio alimentum cordium, et amicorum conſortium *eſt.*

Dei commemoratio illuminat oculos, et mentis cogitationes manſuefacit.

Recordatio vitæ alterius medicina; recordatio *vero* vitæ præſentis morborum graviſſimus *eſt.* 150

Relinque prodigentiam rectum tenendo modum, et recordare hodie diei craſtinæ.

Culmen perfectionum non aſſequitur, niſi qui bellum ſacrum ſtrenue gerit.

Subige animum tuum certitudine *religionis*, et fac ut agnoſcat hujus mundi vanitatem atque perſpiciat ejus miſerias.

LITERA RE.

Præcipuum fidei veracitas.

Præcipuum ſapientiæ adhærere veritati et juſtitiæ. 155

Præcipuum vitiorum odium occultum.

Culmen liberalitatis donorum feſtinatio.

وَقَرَّرَهُ loco وَقِرِّرَهُ uti in MS. legitur.

رَأْسُ ٱلْفَضَايِلِ مَلْكُ ٱلْغَضَبِ وَٱلشَّهْوَةِ،

رُبَّ عَطَبٍ تَحْتَ طَلَبٍ،

رُبَّ طَرَبٍ جَرَّ حَرَبًا،

رُبَّ سُكُوتٍ أَبْلَغُ مِنْ كَلَامٍ،

رَدْعُ ٱلْغَضَبِ بِٱلْحِلْمِ ثَمَرَةُ ٱلْعِلْمِ،

رَاكِبُ ٱلظُّلْمِ يَكْبُو بِهِ مَرْكَبُهُ،

حَرْفُ ٱلزَّآءِ

زَلَّةُ ٱلْعَالِمِ كَٱنْكِسَارِ ٱلسَّفِينَةِ تَغْرَقُ وَتُغْرِقُ مَعَهَا غَيْرَهَا،

زَلَّةُ ٱللِّسَانِ أَنْكَأُ مِنْ إِصَابَةِ ٱلسِّنَانِ،

زَلَّةُ ٱلْقَدَمِ تُدْمِي، زَلَّةُ ٱللِّسَانِ تُرْدِي،

زِيَادَةُ ٱلْفِعْلِ عَلَى ٱلْقَوْلِ فَضِيلَةٌ وَنَقْصُ ٱلْفِعْلِ عَنِ ٱلْقَوْلِ رَذِيلَةٌ،

زِيَادَةُ ٱلدُّنْيَا نُقْصَانُ ٱلْآخِرَةِ،

زَخَارِفُ ٱلدُّنْيَا يُفْسِدُ ٱلْعُقُولَ ٱلضَّعِيفَةَ،

زِدْ فِي ٱصْطِنَاعِ ٱلْمَعْرُوفِ وَأَكْثِرْ مِنْ أَسْدَآءِ ٱلْإِحْسَانِ فَإِنَّهُ أَبْقَى ذُخْرٍ وَأَجْمَلُ ذِكْرٍ،

زَكَاةُ ٱلصِّحَّةِ ٱلسَّعْيُ فِي طَاعَةِ ٱللَّهِ، زَكَاةُ ٱلشَّجَاعَةِ ٱلْجِهَادُ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ،

زَيْنُ ٱلْمُصَاحَبَةِ ٱلْإِحْتِمَالُ،

Culmen virtutum eſt imperare iræ et libidini.

Quandoque exitium ſub re quæſita.

Aliquando cupiditas nimia ſcabiem poſt ſe trahit.

Quandoque ſilentium efficacius ſermone.

Opprimere iram manſuetudine ſapientiæ fructus *eſt*.

Qui inequitat injuſtitiam, ejus currus proſternit ipſum.

LITERA ZE.

Sapientis error eſt inſtar naufragii, quo navis ipſa demergitur, cæterique cum illa demerguntur.

Lapſus linguæ magis vulnerat, quam haſta, quæ ſcopum recta ferit.

Lapſus pedis vulnerat; lapſus linguæ perdit.

Plus præſtare, quam promiſeris, magnificum; minus vero præſtare, quam promiſeris, demiſſum animum oſtendit.

Vitæ hujus emolumentum vitæ alterius detrimentum.

Speciosa bona hujus mundi intellectus debiles corrumpunt.

Abundans eſto in præſtandis beneficiis, et multiplica largiſſime beneficentiam; eſt enim theſaurus certiſſimus in futurum, et recordatio jucundiſſima.

Tributum ſanitatis *eſt* ſtudium in obſequio Dei; tributum ſtrenuitatis certamen in via Dei.

Societatis decus patientia, qua unus alterius vitia ferre valeat.

حَرْفُ ٱلسِّينِ

سَبَبُ ٱلْمِحَنِ حُبُّ ٱلدُّنْيَا،

سَبَبُ ٱلْبُغْضِ ٱلْحَسَدُ،

سَبَبُ ٱلْهِيَاجِ ٱللَّجَاجُ،

سَبَبُ ٱلسَّلَامَةِ ٱلصَّمْتُ،

سِلَاحُ ٱلْكِرَامِ تَرَادُفُ ٱلْإِنْعَامِ،

سِلَاحُ ٱللِّيَامِ قُبْحُ ٱلْكَلَامِ،

سِلَاحُ ٱلْمُؤْمِنِ ٱلدُّعَآءُ،

سُلْطَانُ ٱلْجَاهِلِ يُبْدِي مَعَايِبَهُ، سُلْطَانُ ٱلْعَاقِلِ يُظْهِرُ مَنَاقِبَهُ،

سَامِعُ هُجْرِ ٱلْقَوْلِ شَرِيكُ ٱلْقَايِلِ،

سِيَاسَةُ ٱلنَّفْسِ أَفْضَلُ سِيَاسَةٍ، وَرِيَاسَةُ ٱلْعِلْمِ أَشْرَفُ رِيَاسَةٍ،

سِيَاسَةُ ٱلْعَدْلِ ثَلَاثَةٌ رِقَّةٌ فِي حَزْمٍ وَٱسْتِقْصَآءٌ فِي عَدْلٍ وَإِفْضَالٌ فِي قَصْدٍ،

سُرُورُ ٱلْمُؤْمِنِ بِطَاعَةِ رَبِّهِ وَحُزْنُهُ فِي ذَنْبِهِ،

سَلْ عَنِ ٱلرَّفِيقِ قَبْلَ ٱلطَّرِيقِ، سَلْ عَنِ ٱلْجَارِ قَبْلَ ٱلدَّارِ،

سَمْعُ ٱلْأُذُنِ لَا يَنْفَعُ مَعَ غَفْلَةِ ٱلْقَلْبِ،

سَاعٍ سَرِيعٌ نَجِي وَطَالِبٌ بَطِيءٌ رَجَا،

LITERA SIN.

Amor mundi calamitatum cauſa.

Odii cauſa invidia.

Pugnæ cauſa litigatio. 175

Salutis cauſa ſilentium.

Continuo benigne facere ingenui armatura *eſt.*

Turpia loqui ſordidi armatura *eſt.*

Armatura pii preces *ſunt.*

Imperium ſtulti manifeſtat vitia ejus; ſapientis vero præclara ejus facinora. 180

Qui ſermonis futilitatem libenter audit, conſors eſt dicentis.

Regimen mentis præſtantiſſimum, et principatus ſcientiæ eminentiſſimus *eſt.*

Bona juſtitiæ adminiſtratio tribus in rebus cernitur: firmitatem mentis temperando clementia; ſummo ſtudio ſuum cuique tribuendo; et eximie modum ſervando, *ut neque dextrorſum, neque ſiniſtrorſum deflectas.*

Lætus eſt pius, ſi obediat Deo; triſtis vero ſi peccat.

Interroga de ſocio, priuſquam viam *cum eo* ingrediaris, et de vicino, priuſquam domum conducas. 185

Auditus aurium non prodeſt, ſi conjunctam habeat mentis ſocordiam.

Curſor celer ſervatur, aſt quæſitor tardus retromanet, *vel* ſperat, i. e. ſperare non deſinit, ſcil. nunquam ſpem ſuam explet.

سِتَّةٌ لَا يَهَابُوا ٱلْفَقِيهُ وَٱلرَّئِيسُ وَٱلدَّنِيُّ وَٱلْبَذِيُّ وَٱلْمَرْأَةُ وَٱلصَّبِيُّ،

سَهَرُ ٱللَّيْلِ رَبِيعُ ٱلْأَوْلِيَآءِ وَغَنِيمَةُ ٱلسُّعَدَآءِ،

190 سَخَفُ ٱلْمَنْطِقِ يُزْرِي بِٱلْبَهَآءِ ٱلْمُرُوَّةِ،

حَرْفُ ٱلشِّينِ

شُكْرُ ٱلْمُؤْمِنِ يُظْهَرُ فِي عَمَلِهِ، وَشُكْرُ ٱلْمُنَافِقِ لَا يَتَجَاوَزُ لِسَانَهُ،

شَرُّ ٱلْأَمْوَالِ مَا ٱكْتَسَبَ ٱلْآثَامَ،

شَرُّ مَا صَحِبَ ٱلْمَرْءَ ٱلْحَسَدُ،

شَرُّ ٱلْوُزَرَآءِ مَنْ كَانَ لِلْأَشْرَارِ وَزِيرًا،

195 شَرُّ ٱلثَّنَآءِ مَا جَرَي عَلَي أَلْسِنَةِ ٱلْأَشْرَارِ،

شَرُّ ٱلنَّاسِ مَنْ لَا يُبَالِي إِنْ يَرَاهُ ٱلنَّاسُ مُسِيئاً،

شَرُّ ٱلْإِخْوَانِ ٱلْخَاذِلُ،

شَرُّ ٱلْوُلَاةِ مَنْ خَافَهُ ٱلْبَرِيُّ،

شَرُّ ٱلْفَقْرِ ٱلْمُنِي،

200 شَرُّ ٱلنَّاسِ مَنْ لَا يُرْجَي خَيْرُهُ وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ،

شَرُّ ٱلنَّوَالِ مَا تَقَدَّمَهُ ٱلْمَطْلُ وَتَعَقَّبَهُ ٱلْمَنُّ،

S. 188. والبذيّ. Ita legendum puto loco والبديّ. S. 190. يزْري. Sic lego pro يرْدي.

Sex ſunt, qui moram non concedunt; Preſbyter *Mohammedicæ religionis* et Princeps; Mœchus et Adulter; Mulier et Puer.

Vigilia noctis amicorum Dei ver, et beatorum præda opima *eſt*.

Virile decus et virilis animus minoris æſtimatus; quin vilipenditur, ſi tenuis et imbecillis ſermo ore egrediatur. 190

LITERA SJIN.

Hominis fidelis gratiarum actio manifeſtatur opere; hypocritæ vero linguam ejus non tranſgreditur.

Peſſimæ opes ſunt, quæ pro lucro ferunt crimina.

Peſſimus viri comes invidia *eſt*.

Peſſimus conſiliarius eſt, qui ad facinora perpetranda conſiliarium ſe præbet.

Laudari a malis peſſima laus eſt. 195

Peſſimus hominum, qui non curat, ſi homines eum videant malefacientem.

Peſſimus fratrum, qui amicum deſerit.

Peſſimus præfectorum, quem timent innocentes.

Semper optare (*et nunquam contentum eſſe*) peſſima paupertas *eſt*.

Peſſimus hominum, cujus ſperari non poſſit beneficium, neque caveri maleficium. 200

Peſſimum donum, quod præceſſit procraſtinatio, et ſequitur exprobratio.

S. 192. الاثام. Ita legendum pro الانام. S. 201. In Cod. MS. legitur. مَطَلَ.

شَرُّ ٱلنَّاسِ مَنْ يُعِينُ عَلَي ٱلْمَظْلُومِ وَيَنْصُرُ ٱلظَّلُومَ ،
شَاوِرْ قَبْلَ أَنْ تَعْزِمَ وَفَكِّرْ قَبْلَ أَنْ تَقْدُمْ ،
شَيْأَنِ لَا يُعْرَفُ فَضْلُهُمَا إِلَّا مِنْ فَقْدِهِمَا ٱلشَّبَابُ وَٱلْعَافِيَةُ ،
شَيْأَنِ هُمَا مَلَاكُ ٱلدِّينِ ٱلصِّدْقُ وَٱلْيَقِينُ ،
شُقُّوا أَمْوَاجَ ٱلْفِتَنِ بِسُفُنِ ٱلنَّجَاةِ ،

حَرْفُ ٱلصَّادِ

صِحَّةُ ٱلدُّنْيَا سَقَمٌ وَلَذَّتُهَا أَلَمٌ ،
صَوَابُ ٱلرَّأْيِ يُؤْمِنُ ٱلزَّلَلَ ،
صَوَابُ ٱلْجَاهِلِ كَٱلزَّلَّةِ مِنَ ٱلْعَاقِلِ ،
صَاحِبُ ٱلسُّلْطَانِ كَرَاكِبِ ٱلْأَسَدِ ،
صَدَقَةُ ٱلسِّرِّ مَثْرَاةٌ فِي ٱلْمَالِ ،
صَدِيقُ ٱلْجَاهِلِ مُعَرَّضٌ لِلْعَطَبِ ،
صَدِيقُ كُلِّ أَحَدٍ عَقْلُهُ وَعَدُوُّهُ جَهْلُهُ ،
صَدِيقُكَ مَنْ نَهَاكَ وَعَدُوُّكَ مَنْ أَغْرَاكَ ،
صُنْ إِيمَانَكَ مِنَ ٱلشَّكِّ فَإِنَّ ٱلشَّكَّ يُفْسِدُ ٱلْإِيمَانَ كَمَا يُفْسِدُ ٱلْمِلْحُ ٱلْعَسَلَ ،
صُنْ دِينَكَ بِدُنْيَاكَ تَرْبَحْهُمَا وَلَا تَبْذُلْ دِينَكَ لِصِيَانَةِ دُنْيَاكَ فَتَخْسَرَهُمَا ،
صَمْتٌ يُعْقِبُكَ ٱلسَّلَامَةَ خَيْرٌ مِنْ نُطْقٍ يُعْقِبُكَ ٱلْمَلَامَةَ ،

Peſſimus hominum, qui auxilium præſtat contra oppreſſum, et juvat opprimentem.

Conſilium cape priuſquam animum tuum ad aliquid applices; et attentus diſpice, priuſquam progrediaris.

Duæ ſunt res, quarum præſtantia non cognoſcitur, niſi quum deſiderantur, juventus et ſanitas.

Duæ ſunt res, quibus religio conſtat, veracitas et fides. 205

Findite ærumnarum fluctus navibus ſalutis.

LITERA TSAD.

Sanitas mundana ægritudo, et voluptas ejus dolor *eſt.*

Rectitudo conſilii tutum præſtat a lapſu.

Quum ſcopum ferit inſipiens perinde eſt, ac ſi ſapiens hallucinatur.

Præfectus imperio eſt ut inſeſſor leonis. 210

Eleemoſyna occulta multiplicatrix opum.

Amicus ſtulti calamitati expoſitus.

Sua cuique ſapientia amicus; ſua cuique inſipientia inimicus *eſt.*

Amicus eſt tuus, qui te reprehendit; hoſtis *vero,* qui te inſtigat.

Cuſtodi fidem tuam a dubitatione; nam dubitatio corrumpit fidem, ſicuti ſal corrumpit mel. 215

Cuſtodi religionem tuam erogatione opum tuarum, et lucraberis ambo; neque dilargiare religionem tuam ad cuſtodiendas opes tuas, nam perdes ambo.

Silentium, quod tandem tibi ſalutem afferat, præſtat ſermoni, qui tandem tibi afferat vituperium.

صَمْتُكَ حَتَّي تُسْتَنْطَقَ أَجْمَلُ مِنْ نُطْقِكَ حَتَّي تُسْكَتَ ،

صُيُومُ ٱلنَّفْسِ عَنْ لَذَّاتِ ٱلدُّنْيَا أَنْفَعُ ٱلصِّيَامِ ،

صَدْرُ ٱلْعَاقِلِ صُنْدُوقُ سِرِّهِ

حَرْفُ ٱلضَّادِ

ضُرُورَاتُ ٱلْأَحْوَالِ تُذِلُّ رِقَابَ ٱلرِّجَالِ ،

ضُرُورَاتُ ٱلْأَحْوَالِ تَحْمِلُ عَلَي رُكُوبِ ٱلْأَهْوَالِ ،

ضَالَّةُ ٱلْعَاقِلِ ٱلْحِكْمَةُ يَطْلُبُهَا حَيْثُ كَانَتْ ،

ضَالَّةُ ٱلْجَاهِلِ غَيْرُ مَوْجُودَةٍ ،

ضَرَرُ ٱلْغِنَي أَكْثَرُ مِنْ ضَرَرِ ٱلْفَقْرِ لِأَنَّ ضَرَرَ ٱلْفَقْرِ يُفْسِدُ ٱلْعَيْشَ وَضَرَرُ ٱلْغِنَي يُفْسِدُ ٱلدِّينَ وَٱلْآخِرَةَ ،

ضُعْفُ ٱلْعَيْنِ يُوَلِّدُ ٱلْعِثَارَ ضُعْفُ ٱلرَّأْيِ يُوَلِّدُ ٱلدَّمَارَ ،

ضُعْفُ ٱلصَّبْرِ يُبَلْبِلُ ٱلرَّأْيَ وَيُضَاعِفُ ٱلْمُصِيبَةَ وَيُحْبِطُ ٱلْأَجْرَ ،

ضَيْمُ ٱلْكِرَامِ أَحْسَنُ مِنْ إِكْرَامِ ٱللَّئِيمِ ،

ضِنَّ بِدِينِكَ وَٱبْذُلْ دُنْيَاكَ وَٱبْخَلْ بِعِرْضِكَ وَٱسْمَحْ بِعَرَضِكَ تَكْمُلْ مُرُوَّتُكَ وَتَسْعَدْ بِمُنْقَلَبِكَ ،

ضَعْ فَخْرَكَ وَٱحْطُطْ كِبْرَكَ وَٱذْكُرْ قَبْرَكَ فَإِنَّ عَلَيْهِ مَمَرَّكَ وَكَمَا تَزْرَعُ تَحْصُدُ وَكَمَا تَدِينُ تُدَانُ وَكَمَا قَدَّمْتَ ٱلْيَوْمَ تَقْدَمُ عَلَيْهِ غَدًا

ضِرَارَةُ ٱلْفَقْرِ تَبْعَثُ عَلَي قَبِيحِ ٱلْأَمْرِ ،

Silere tui donec ad loquendum cogaris pulchrius eſt, quam loqui tui donec ſilere jubearis.

Jejunare facere appetitum a voluptatibus mundanis jejunium præſtantiſſimum *eſt*.

Pectus ſapientis ſui arcani ciſta *eſt*. 220

LITERA DAD.

Anguſtiæ fortunarum virorum ſubjugant colla.

Anguſtiæ fortunarum ad inſidendos terrores adigunt.

Sapientis animal errabundum ſapientia, quærit eam ubique eſt.

Stulti animal amiſſum nullibi adeſt.

Divitiarum noxa major eſt, quam noxa paupertatis; hæc enim vitam hanc perdit, illa *vero* perdit religionem et vitam futuram. 225

Debilitas oculi lapſus, conſilii *vero* exitii cauſa *eſt*.

Imbecillitas patientiæ confundit conſilium, duplicat malum, et perire facit mercedem.

Generoſi oppreſſio melior eſt, quam ignobilis honoratio.

Arcte ſerva religionem tuam, et munifice dona res mundanas; tenax eſto exiſtimationis tuæ, et largiter præbe opes tuas; hoc modo virilem tuum animum perficies, et in converſatione felix eris.

Depone gloriam tuam, et deprime ſuperbiam tuam, et memento ſepulcri tui; illuc enim tranſitus tuus erit, et quemadmodum ſeminaveris metes, et quemadmodum judicaveris judicaberis, et quemadmodum hodie præbuiſti, cras illud ipſum accipies. 230

Anguſtia paupertatis ad res turpiſſimas defert.

S. 219. Loco صيوم forte legendum صوم vel صيام *jejunium* animæ.

ضَلَالُ ٱلدَّلِيلِ هَلَاكُ ٱلْمُسْتَدِلِّ ،

ضِيَامُ ٱلْعُقُولِ فِي طَلَبِ ٱلْفُضُولِ ،

ضَعْفُ ٱلْيَقِينِ يُفْسِدُ ٱلدِّينَ ،

ضَعْفُ ٱلْبَصَرِ لَا يَضُرُّ مَعَ ٱسْتِنَارَةِ ٱلْبَصِيرَةِ ، 235

ضَرَاوَةُ ٱلشَّهْوَةِ تُودِي إِلَي تَلَفِ ٱلْمُهْجَةِ ،

ضَرْبُ ٱلرِّقَابِ أَهْوَنُ مِنَ ٱلتَّدَلُّسِ بِٱلْهُعَابِ ،

ضِيَاعُ ٱلْأَعْمَارِ فِي غُرُورِ ٱلْآمَالِ ،

حَرْفُ ٱلطَّاءِ

طُوبَي لِمَنْ شَغَلَ قَلْبُهُ بِٱلْفِكْرِ وَلِسَانُهُ بِٱلذِّكْرِ ،

طُوبَي لِكُلِّ نَادِمٍ عَلَي زَلَّتِهِ مُسْتَدْرِكٍ فَارِطَ عَثْرَتِهِ ، 240

طُوبَي لِمَنْ سَعَي لِفَكَاكِ نَفْسِهِ قَبْلَ ضَيْقِ ٱلْأَنْفَاسِ وَشِدَّةِ ٱلْإِبْلَاسِ ،

طُوبَي لِمَنْ غَلَبَ نَفْسَهُ وَلَمْ تَغْلِبْهُ وَمَلَكَ هَوَاهُ وَلَمْ يَمْلِكْهُ ،

طُوبَي لِمَنْ كَظَمَ غَيْظَهُ وَلَمْ يُطْلِقْهُ وَعَصَي إِمْرَةَ نَفْسِهِ وَلَمْ تُهْلِكْهُ ،

طُوبَي لِمَنْ تَجَلْبَبَ ٱلْقُنُوعَ وَتَجَنَّبَ ٱلْإِسْرَافَ ،

طُوبَي لِمَنْ خَلَا مِنَ ٱلْغِلِّ صَدْرُهُ وَسَلِمَ مِنَ ٱلْغِشِّ قَلْبُهُ ، 245

طُوبَي لِمَنْ بَادَرَ ٱلْهُدَي قَبْلَ أَنْ تُغْلَقَ أَبْوَابُهُ وَتَنْقَطِعَ أَسْبَابُهُ ،

طُوبَي لِمَنْ لَا تَقْتُلُهُ قَاتِلَاتُ ٱلْغُرُورِ ،

Aberratio ducis pernicies eſt ejus qui ducitur.

Nimium lucrum ſectari detrimento eſt intellectui.

Infirmitas perſuaſionis religionem perdit.

Debilitas oculorum non nocet, quum lucidi ſunt oculi mentis. 235

Exercitium cupiditatum ad puriſſimi ſanguinis interitum ducit.

Amputare capita *ſervorum* facilius eſt, quam celare vitia eorum.

Spei blandimentis ætas conſumitur.

LITERA TA.

Beatus ille, cujus cor in attenta cogitatione, et lingua in laude *Dei* occupatum eſt.

Beatus unuſquiſque, qui errores ſuos dolet, cum ſibi recordatur cæſpitationes ſuas præcedentes. 240

Beatus ille, qui ſtudioſe perſequitur ſuam ſalutem antequam anguſta fiat reſpiratio, et vehemens deſperatio.

Beatus ille, qui ſemet ipſe vincit, neque a ſe vincitur; et qui cupiditatem ſuam dominio tenet, neque ab ea ſe regi ſinit.

Beatus ille, qui iram ſuam reprimit, neque laxat eam; (*habenas ei committit*) et qui præfecturæ animæ ſuæ (appetitus ſui) ſe opponit, neque ab eadem perditur.

Beatus ille, qui contenti animi tranquillitatem inſtar amiculi induit, et prodigalitatem a ſe removet.

Beatus ille, cujus pectus odio vacuum, et cor integrum fraudis eſt. 245

Beatus ille, qui prævertit rectum ductum, antequam portæ ejus claudantur, et occaſiones præſcindantur.

Beatus ille, quem necatrices mundi illecebræ non occidunt.

طاعَةُ ٱلنِّسَآءِ غَايَةُ ٱلْجَهْلِ،

طَلَبُ ٱلثَّنَآءِ بِغَيْرِ ٱسْتِحْقَاقٍ خُرْقٌ،

250 طُولُ ٱلْاِحْتِرَاسِ وَٱلْحَذَرِ لَا يَمْنَعُ ٱلْمَقْدُورِ

طَعْنُ ٱللِّسَانِ أَمَضُّ مِنْ جُرْحِ ٱلسِّنَانِ،

طَهِّرُوا قُلُوبَكُمْ مِنَ ٱلْحِقْدِ فَإِنَّهُ دَآءٌ مُضْنِي وَمَرَضٌ مُوبِي،

حَرْفُ ٱلظَّآءِ

ظَنُّ ٱلْعَاقِلِ أَصَحُّ مِنْ يَقِينِ ٱلْجَاهِلِ،

ظَفَرُ ٱلْكَرِيمِ يُنْجِي، ظَفَرُ ٱللَّئِيمِ يُرْدِي،

ظَفَرُ ٱلْكَرِيمِ عَفْوٌ وَإِحْسَانٌ وَإِحْتِسَامٌ، ظَفَرُ ٱللَّئِيمِ تَجَبُّرٌ وَطُغْيَانٌ
255 وَٱنْتِقَامٌ،

ظَفِرَ ٱلشَّيْطَانُ بِمَنْ غَلَبَهُ غَضَبُهُ،

ظَفِرَ ٱلْهَوَي بِمَنْ ٱنْقَادَ لِشَهْوَتِهِ،

ظُلْمُ ٱلضَّعِيفِ أَفْحَشُ ٱلظُّلْمِ،

ظُلْمُ ٱلْمُسْتَسْلِمِ أعظَمُ ٱلْجُرْمِ،

260 ظُلْمُ ٱلْإِحْسَانِ قَبِيحُ ٱلْاِمْتِنَانِ،

ظُلْمُ ٱلسَّخَآءِ مَنْعُ ٱلْعَطِي،

ظُلْمُ ٱلرَّجُلِ فِي ٱلدُّنْيَا عُنْوَانُ شَقَاوِهِ فِي ٱلْآخِرَةِ،

ظَلِمَ ٱلْمَعْرُوفَ مَنْ وَضَعَهُ فِي غَيْرِ أَهْلِهِ،

ظَلِمَ نَفْسَهُ مَنْ رَضِيَ بِدَارِ ٱلْفَنَآءِ عِوَضًا عَنْ دَارِ ٱلْبَقَآءِ،

Morem gerere mulieribus ſumma ſtultitia *eſt.*

Laudem quærere ſine meritis merus ſtupor *eſt.*

Diu ſe conſervare, et ſibi cavere non arcent fatum. 250

Confoſſio linguæ magis penetrat, quam vulnus haſtarum.

Purificate corda veſtra ab odio; eſt enim ægritudo emacians, et morbus peſtiferus.

LITERA DA.

Sapientis ſuſpicio verior eſt, quam certa inſipientis ſcientia.

Generoſi victoria ſervat, ignobilis vero perdit.

Generoſorum victoria *eſt* condonatio, beneficentia, et humanitas; ignobilium *vero* ſuperbia, inſolentia, et vindicta. 255

Victoriam reportat Satanas ab eo, quem ira ſua vincit.

Victoriam reportat cupiditas prava ab eo, qui ducendum ſe præbet voluptati ſuæ.

Injuria afficere infirmos turpiſſima injuſtitia *eſt.*

Injuria afficere eos, qui ſe alterius imperio ſubmittunt, maximum peccatum *eſt.*

Injuria afficere beneficentiam (i. e. *benefactorem*) turpiſſima exprobratio *eſt.* 260

Injuria afficere liberalitatem (i. e. *virum liberalem*) prohibet donum.

Injuſtitia viri in hac vita indicium eſt miſeriæ ejus in altera.

Peccat in beneficentiam, qui collocat eam in indignos.

Inique agit in ſe ipſum, qui acquieſcit in domo evaneſcentiæ (i. e. *in hac vita fluxa et evanida*) ſubſtituendo eam pro domo, quæ permanet.

265 ظِلُّ ٱلْكِرَامِ رَغَدٌ هَنِيٌّ، ظِلُّ ٱللَّئِيمِ نَكَدٌ وَبِيٌّ،

ظِلُّ ٱللّٰهِ سُبْحَانَهُ فِي ٱلْقِيَامَةِ لِمَنْ أَعْطَاهُ فِي ٱلدُّنْيَا،

ظَلْفُ ٱلنَّفْسِ عَنْ مَا فِي أَيْدِي ٱلنَّاسِ هُوَ ٱلْغِنَى ٱلْمَحْمُودُ،

ظَرْفُ ٱلرَّجُلِ تَنَزُّهُهُ عَنِ ٱلْمَحَارِمِ وَمُبَادَرَتُهُ إِلَى ٱلْمَكَارِمِ،

ظَبْطُ ٱللِّسَانِ مُلْكٌ وَإِطْلَاقُهُ هُلْكٌ،

270 ظَبْطُ ٱلنَّفْسِ عِنْدَ حَادِثَاتِ ٱلْغَضَبِ يُؤْمِنُ مَوَاقِعَ ٱلْعَطَبِ،

ظَفِرَ بِفَرْحَةِ ٱلْبُشْرَى مَنْ أَعْرَضَ عَنْ زَخَارِفِ ٱلدُّنْيَا،

حَرْفُ ٱلْعَيْنِ

عَلَيْكَ بِٱلْآخِرَةِ تَأْتِكَ ٱلدُّنْيَا صَاغِرَةً،

عَلَيْكَ بِٱلْحِكْمَةِ فَإِنَّهَا حِلْيَةٌ فَاخِرَةٌ،

عَلَيْكَ بِٱلْمُشَاوَرَةِ فَإِنَّهَا آيَةُ ٱلْحَزْمِ،

عَلَيْكَ بِٱلرِّضَى فِي ٱلشِّدَّةِ وَٱلرَّخَاءِ، عَلَيْكَ بِٱلشُّكْرِ فِي ٱلسَّرَّاءِ
275 وَٱلضَّرَّاءِ،

عَلَيْكَ بِٱلْأَدَبِ فَإِنَّهُ زَيْنُ ٱلْحَسَبِ،

عَلَيْكَ بِٱلْبَشَاشَةِ فَإِنَّهَا حِبَالَةُ ٱلْمَحَبَّةِ،

عَلَيْكَ بِلُزُومِ ٱلصَّمْتِ فَإِنَّهُ يُزْلِمُكَ ٱلسَّلَامَةَ وَيُؤْمِنُكَ ٱلنَّدَامَةَ،

عَلَيْكَ بِإِخْوَانِ ٱلصَّفَاءِ فَإِنَّهُمْ زِينَةٌ فِي ٱلرَّخَاءِ وَعَوْنٌ فِي ٱلْبَلَاءِ،

S. 269. et 270. Loco ظَبْطُ in initio legendum puto ضَبْطُ atque has duas ſententias

Umbra generosi vitam præbet commodam et lautam; umbra *vero* ignobilis vitam molestam et pestiferam. 265

Umbra Dei O. M. in resurrectionis die erit ei, qui eandem *umbram aliis* præbuerit in hac vita.

Continere se ab iis, quæ in hominum manibus sunt, αὐτάρκεια laudabilis est.

Hominis bonitas in eo sita, quod se cohibeat a rebus vetitis, properetque ad virtutes præclaras.

Constringere linguam suam regnum; eandem *vero* laxare pernicies *est*.

Cohibere animum suum in initiis iracundiæ tutum reddit a præcipitationibus in exitium. 270

Exhilarantis lætitiæ particeps fit, qui declinat a blanditiis mundanis.

LITERA AIN.

Te decet operam dare vitæ alteri, tunc mundus tibi res parva erit.

Te decet operam dare sapientiæ, est enim ornamentum præstantissimum.

Tuum est aliorum uti consilio, hoc enim circumspectionis *est*.

Te decet contentum esse in angustia et amplitudine opum, nec non grato esse animo in lætitia et adversitate. 275

Te decet operam dare bonis moribus, sunt enim ornamentum existimationis.

Te decet operam dare exporrectioni frontis, est enim amoris vinculum.

Te decet adhærere silentio, hoc enim pacem tibi conciliabit, et tutum te præstabit a pœnitentia.

Te decet operam dare amicis sinceris, sunt enim ornamentum in prospera et auxilium in adversa fortuna.

---

locarem potius sub litera ض. S. 272. عليك fortasse subintelligitur verbum الصاق *operam dare*, pp. *adhærescere*, quod construitur cum ب rei.

عِنْدَ تَنَاهِي ٱلشِّدَّةِ يَكُونَ ٱلْفَرَجُ ،
عِنْدَ نُزُولِ ٱلشِّدَّةِ تَظْهَرُ فَضَايِلُ ٱلْإِنْسَانِ ،
عِنْدَ ٱلْاِمْتِحَانِ يُكَرَّمُ ٱلْمَرْءُ أَوْ يُهَانُ ،
عِنْدَ ٱلْحَيْرَةِ تُسْتَكْشَفُ عُقُولُ ٱلرِّجَالِ ،
عِنْدَ حُضُورِ ٱلْآجَالِ ظُهُورُ خَيْبَةِ ٱلْآمَالِ ،
عَجِبْتُ لِعَامِرِ دَارِ ٱلْفَنَاءِ وَتَرْكِ دَارَ ٱلْبَقَاءِ ،
عَجِبْتُ لِغَافِلٍ وَٱلْمَوْتُ يَطْلُبُهُ ،
عَجِبْتُ لِمَنْ يَنْشُدُ ضَالَّتَهُ وَقَدْ أَضَلَّ نَفْسَهُ وَلَا يَطْلُبُهَا ،
عَجِبْتُ لِمَنْ يَظْلِمُ نَفْسَهُ كَيْفَ يُنْصِفُ غَيْرَهُ ،
عَجِبْتُ لِمَنْ يَجْهَلُ نَفْسَهُ كَيْفَ يَعْرِفُ رَبَّهُ ،
عَجِبْتُ لِمَنْ شَكَّ فِي ٱللّٰهِ وَهُوَ يَرَي خَلْقَهُ ،
عِلْمٌ بِلَا عَمَلٍ كَقَوْسٍ بِلَا وَتَرٍ ،
عَبْدُ ٱلشَّهْوَةِ أَذَلُّ مِنْ عَبْدِ ٱلرِّقِّ ،
عَبْدُ ٱلْمَطَامِعِ أَسِيرٌ لَا يُفَكُّ أَسْرُهُ ،
عَثْرَةُ ٱللِّسَانِ تَأْتِي عَلَي ٱلْمُهْجَةِ ،
عَظِّمْ ٱلْخَالِقَ فِي نَفْسِكَ يَصْغُرُ ٱلْمَخْلُوقُ فِي عَيْنِكَ ،
عَذِّبْ حُسَّادَكَ بِٱلْإِحْسَانِ إِلَيْهِمْ وَأَصْلِحْ أَعْدَائِكَ بِٱلتَّفَضُّلِ عَلَيْهِمْ ،

S. 283. تستكشف. Ita lego pro تُسْتَشْكَفُ uti in Cod. MS. ſcribitur.

Quum anguſtia ad ſummum pervenerit terminum, liberatio erit. 280

Quum anguſtia incidat, manifeſtantur virtutes hominum.

Tempore probationis honorabitur vel contemnetur homo.

Tempore perturbationis (*negotiorum publicorum*) manifeſta fit virorum prudentia.

Cum immineat mors, apparet fruſtratio ſpei.

Miror eum, qui domum evaneſcentiæ inſtaurat, durationis vero domum derelinquit. 285

Miror eum, qui ſocors eſt, quum mors eum quærat.

Miror eum, qui animal amiſſum quærit, et interea animam ſuam aberrare ſinit, nec eam quærit.

Miror eum, qui ſemet ipſe injuria afficit, quomodo juſte acturus ſit cum altero.

Miror eum, qui ſemet ipſe ignorat, quomodo Dominum ſuum ſit cogniturus.

Miror eum, qui dubitat de Deo, cum videat creaturas ejus. 290

Scientia ſine praxi eſt inſtar arcus ſine nervo.

Servus voluptatum vilior eſt homine in ſervitutem redacto.

Servus concupiſcentiarum captivus eſt, nec ſolvuntur ejus vincula.

Offenſio linguæ cordis ſanguinem perdit.

Magnificentia Creatoris in anima tua creaturas diminuet in oculo tuo. 295

Caſtiga invidos tuos benefaciendo iis, et hoſtes tuos emenda bene de iis merendo.

عَفْوُ ٱللَّئِيمِ عَنْ كَثِيرِ ٱلذَّنْبِ أَهْوَنُ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمُكَافَأَةِ عَلَي صَغِيرِ ٱلْإِحْسَانِ،

عَيِيٌّ صَادِقٌ خَيْرٌ مِنْ بَلِيغٍ كَاذِبٍ،

عَدَاوَةُ ٱلْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صَدَاقَةِ ٱلْجَاهِلِ،

300 عِظَمُ ٱلْجَسَدِ وَطُولُهُ لَا يَنْفَعُ إِذَا كَانَ ٱلْقَلْبُ خَاوِيًا،

عَارُ ٱلْفَضِيحَةِ يُكَدِّرُ ٱللَّذَّةَ،

عَاشِرْ أَهْلَ ٱلْفَضَائِلِ تُنْبَلْ،

عَيْنُ ٱلْمُحِبِّ عَمِيَّةٌ عَنْ عَيْبِ ٱلْمَحْبُوبِ وَأُذْنُهُ صَمَّآءُ عَنْ قَبِيحِ مَا يُسْمَعُ فِيهِ،

عَدَاوَةُ ٱلْأَقَارِبِ أَمَسُّ مِنْ لَسْعِ ٱلْعَقَارِبِ،

حَرْفُ ٱلْغَيْنِ

305 غَايَةُ ٱلدِّينِ ٱلْإِيمَانُ، غَايَةُ ٱلْإِيمَانِ ٱلْإِيقَانُ،

غَايَةُ ٱلْمَعْرِفَةِ إِنْ يَعْرِفَ ٱلْمَرْءُ نَفْسَهُ،

غَايَةُ ٱلْعَدْلِ إِنْ يَعْدِلَ ٱلْإِنْسَانُ فِي نَفْسِهِ،

غَايَةُ ٱلْمُرُوَّةِ إِنْ يَسْتَحْيِيَ ٱلْمَرْءُ مِنْ نَفْسِهِ،

غِنَي ٱلْمُؤْمِنِ بِٱللّٰهِ،

310 غَيْرُ مُدْرِكٍ لِلدَّرَجَاتِ مَنْ أَطَاعَ ٱلْعَادَاتِ،

S. 297. عن كثير. Ita lego loco عَلَي كثير. Radix enim عَفَا conſtruitur cum عن.

Homini ſordido levius eſt multa crimina condonare, quam pauca beneficia compenſare.

Blæſus, qui vera loquitur, melior eſt facundo, qui mentitur.

Sapientis inimicitia melior eſt, quam amicitia ſtulti.

Corporis craſſities et longitudo ejus non proſunt, cum cor ſit vacuum (*domus collapſa*). 300

Pudor ob rem turpem turbidam reddit vitæ jucunditatem.

Familiariter converſare cum hominibus qui virtutem colunt, et nobilitaberis.

Oculus amoris cæcus eſt in vitiis amaſii, aureſque ejus ſurdæ, cum turpe quid de eo audiant.

Inimicitia propinquorum magis nocet, quam aculei ſcorpionum.

LITERA GAIN.

Culmen religionis fides; culmen fidei perſuaſio. 305

Culmen cognitionis eſt, ſi quis ſemet ipſe noſcat.

Culmen juſtitiæ eſt, ſi homo ſecum ipſe juſte agat.

Culmen virilis animi eſt, ſi vir ſui ipſius pudore afficiatur.

Divitiæ pii in Deo *ſunt*.

Dignitatis gradum non aſſequitur, qui receptæ conſuetudini obediens eſt. 310

S. 303. Loco واذنه fortaſſe legendum واذناه.

غَلَبَةُ ٱلشَّهْوَةِ أَعْظَمُ هُلْكٍ وَمَلْكُهَا أَعْظَمُ مُلْكٍ،

غَلَبَةُ ٱلْهَزْلِ يُبْطِلُ ٱلْجِدَّ،

غَالِبِ ٱلْهَوَى مُغَالَبَةَ ٱلْخَصْمِ خَصْمَهُ وَحَارِبْهُ مُحَارَبَةَ ٱلْعَدُوِّ عَدُوَّهُ لَعَلَّكَ تَمْلِكُهُ،

غَرَضُ ٱلْعَاقِلِ إِصْلَاحُ ٱلْمَعَادِ،

غِنَى ٱلْعَاقِلِ فِي حِكْمَتِهِ، غِنَى ٱلْجَاهِلِ فِي تَنْمِيَتِهِ، 315

غَدَاءُ ٱلدُّنْيَا سِهَامٌ وَأَسْبَابُهَا رِمَامٌ،

غَايِبُ ٱلْمَوْتِ أَقْرَبُ قَادِمٍ،

غَوْصُ ٱلْفِطَنِ لَا تُبْلِغُهُ وَبُعْدُ ٱلْهِمَمِ لَا تُدْرِكُهُ،

غَضَبُ ٱلْمُلُوكِ رَسُولُ ٱلْمَوْتِ،

حَرْفُ ٱلْفَاءِ

فِي ٱلذِّكْرِ حَيَاةُ ٱلْقُلُوبِ، فِي رِضَى ٱللَّهِ نَيْلُ ٱلْمَطْلُوبِ، 320

فِي مُجَاهَدَةِ ٱلنَّفْسِ كَمَالُ ٱلصَّلَاحِ، فِي ٱلْعَمَلِ لِدَارِ ٱلْبَقَاءِ نَيْلُ ٱلْفَلَاحِ،

فِي ٱلْمَوْتِ غِبْطَةٌ أَوْ نَدَمَةٌ، فِي ٱلْفَوْتِ حَسْرَةٌ أَوْ مَلَامَةٌ،

فِي كُلِّ نَفْسِهِ مَوْتٌ، فِي كُلِّ وَقْتٍ فَوْتٌ،

فِي ٱلْقَنَاعَةِ يَكُونُ ٱلْغِنَى، فِي ٱلْحِرْصِ يَكُونُ ٱلْعَنَاءُ،

S. 315. Loco فِي حكمته alibi legitur بعلمه et بماله pro فِي تنميته.

Victoria cupiditatis libidinoſæ exitium graviſſimum; eam vero ſubire ſupremum dominium eſt.

Quum joci prævalent, fruſtra ſunt res ſeriæ.

Certa contra cupiditatem, uti adverſarius contra adverſarium ſuum certat; et oppugna eam, uti hoſtis hoſtem oppugnat; forſan tunc eam ſubiges.

Scopus ſapientis eſt ſe ad extremum judicii diem parare.

Sapientis divitiæ in ſapientia ſua, inſipientis vero in poſſeſſione ſua. 315

Cibus mundi venenum, ejuſque ſupellex putredo.

Qui ſe abſcondit a morte, proximus eſt *eorum*, qui obviam ei eunt.

Ad fundum intelligentiarum nunquam pervenies, curarumque profunditatem non aſſequeris.

Ira regum mortis nuntius.

LITERA FE.

Dei laudatio vitam præbet cordibus; in beneplacito divino conſecutio votorum. 320

Contra ſe ipſum certare ſumma eſt perfectio; operari pro domo perenni (*vita futura*) ducit ad felicitatem.

In morte eſt felicitas aut pœnitentia, et in elapſa occaſione ſuſpirium aut opprobrium.

Omnis anima morti expoſita eſt, quæ inſtat omni tempore.

Αὐτάρκεια divitias poſſidet, aviditas vero ſollicitudines parit.

فِي تَصَارِيفِ ٱلْأَحْوَالِ تُعْلَمُ جَوَاهِرُ ٱلرِّجَالِ ، فِي غُرُورِ ٱلْآمَالِ يَكُونُ ٱنْقِضَآءُ ٱلْآجَالِ ،

فِي ٱلشِّدَّةِ تَتَبَيَّنُ مَوَدَّةُ ٱلصَّدِيقِ ، فِي ٱلضِّيقِ يَظْهَرُ حُسْنُ مُوَاسَاةِ ٱلصَّدِيقِ ،

فِي شُكْرِ ٱلنِّعَمِ دَوَامُهَا ، فِي كُفْرِ ٱلنِّعَمِ زَوَالُهَا ،

فِي ٱلدُّنْيَا عَمَلٌ وَلَا حِسَابٌ ، فِي ٱلْآخِرَةِ ٱلْحِسَابُ وَلَا عَمَلٌ ،

فِي ٱلِٱسْتِشَارَةِ عَيْنُ ٱلْهِدَايَةِ ،

فِي ٱلْعَدْلِ سَعَةٌ وَمَنْ ضَاقَ عَلَيْهِ ٱلْعَدْلُ فَٱلْجَوْرُ عَلَيْهِ أَضْيَقُ ،

فَقْدُ ٱلْبَصَرِ أَهْوَنُ مِنْ فَقْدِ ٱلْبَصِيرَةِ ،

فَقْدُ ٱلنَّفْسِ شَرُّ ٱلْفَقْرِ ،

فَسَادُ ٱلْبَهَآءِ ٱلْكَذِبُ ،

فَاقَةُ ٱلْكَرِيمِ أَحْسَنُ مِنْ غِنَى ٱللَّئِيمِ ،

فَوْتُ ٱلدُّنْيَا غَنِيمَةُ ٱلْأَكْيَاسِ وَحَسْرَةُ ٱلْحَمْقَى ،

فَقْدُ ٱلرُّؤَسَآءِ أَهْوَنُ مِنْ رِيَاسَةِ ٱلسُّفْلِ ،

حَرْفُ ٱلْقَافِ

قَدْ يَزِلُّ ٱلْحَكِيمُ ، قَدْ يَرْهَقُ ٱلْحَلِيمُ ،

قَدْ يَبْعُدُ ٱلْقَرِيبُ ، قَدْ يَلِينُ ٱلصَّلِيبُ ،

S. 331. ٱلْبَصَرِ. Ita lego loco ٱلصَّبْرِ. S. 336. ٱلسُّفْلِ. Forfan legendum سُفَلِ collect.

In fortunarum viciſſitudinibus virorum indoles cognoſcitur, et in vana ſpei lactatione conſummatio mortis eſt. 325

In afflictione manifeſtatur amor amici, et in anguſtia conſolationis ejus præſtantia oſtenditur.

Gratus animus continuat beneficia; ingratus ea facit ceſſare.

In hac vita opus eſt, non vero rationum exactio; in altera vero hæc, ſed non illud locum habet.

In deliberatione cum alio directionis oculus (*optima directio*) eſt.

In juſtitia amplitudo, et cui arcta eſt juſtitia, hunc magis arctabit injuſtitia, (ſcil. *injuſtitiæ pœna.*) 330

Defectus oculorum levior eſt defectu perſpicaciæ.

Defectus animæ paupertas peſſima *eſt.*

Corruptela decoris mendacium.

Egeſtas generoſi pulchrior eſt divitiis ſordidi.

Amiſſio rerum mundanarum ſagacium præda; ſtultorum vero ſuſpirium. 335

Defectus magiſtratuum levior eſt quam plebis dominium.

LITERA KAF.

Aliquando cæſpitat ſapiens; aliquando difficilis eſt manſuetus.

Aliquando propinquus longius abeſt; aliquando durus mollis fit.

---

a ſing. سفلي. S. 337. In Cod. MS. الحكيم et الحليم male tranſponuntur.

قَدْ يَغُشُّ ٱلْمُنْتَصَحُ، قَدْ يَنْصَحُ غَيْرُ ٱلنَّاصِحِ،
قَدْ يَتَزَيَّا بِٱلْحِلْمِ غَيْرُ ٱلْحَلِيمِ، قَدْ يَقُولُ ٱلْحِكْمَةَ غَيْرُ
ٱلْحَكِيمِ، 340
قَدْ أَمَرَّ مِنَ ٱلدُّنْيَا مَا كَانَ حُلْوًا وَكَدَرَ مِنْهَا مَا كَانَ صَفْوًا،
قَلِيلُ أَدَبٍ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرِ ٱلنَّسَبِ،
قَلِيلٌ مِنَ ٱلْإِخْوَانِ مَنْ يُنْصِفُ،
قِلَّةُ ٱلْأُكْلِ يَمْنَعُ كَثِيرًا مِنْ أَعْلَالِ ٱلْجِسْمِ،
قِلَّةُ ٱلْكَلَامِ يَسْتُرُ ٱلْعُوَارَ وَيُؤْمِنُ ٱلْعِثَارَ، 345
قَلْبُ ٱلْأَحْمَقِ فِي فِيهِ وَلِسَانُ ٱلْعَاقِلِ فِي قَلْبِهِ،
قَلْبُ ٱلْأَحْمَقِ وَرَاءَ لِسَانِهِ وَلِسَانُ ٱلْعَاقِلِ وَرَاءَ قَلْبِهِ،
قُلِ ٱلْحَقَّ وَإِنْ كَانَ عَلَيْكَ،
قَلِيلُ ٱلْحَقِّ يَدْفَعُ كَثِيرَ ٱلْبَاطِلِ كَمَا إِنْ قَلِيلَ ٱلنَّارِ يَحْرِقُ
كَثِيرَ ٱلْحَطَبِ،
قَدِّرْ ثُمَّ ٱقْطَعْ وَفَكِّرْ ثُمَّ ٱنْطِقْ وَتَبَيَّنْ ثُمَّ أَعْمَلْ 350
قَطِيعَةُ ٱلرَّحِمِ يُزِيلُ ٱلنِّعَمَ،
قَلِيلٌ يَكْفِي خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ يُطْغِي،
قَوِّمْ لِسَانَكَ تَسْلَمْ،
قَرِينُ ٱلشَّهْوَةِ مَرِيضُ ٱلنَّفْسِ مَعْلُولُ ٱلْعَقْلِ،
قَبِيحٌ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ حَسَنٍ جَاهِلٍ، 355

Aliquando fidelis monitor decipit; aliquando infidus monitor recte admonet.

Aliquando quis oſtentat manſuetudinem, qui non eſt manſuetus; aliquando quis loquitur ſapientiam, qui non eſt ſapiens.

Aliquando amarum fit in mundo, quod erat dulce; atque in eo turbatur, quod erat limpidum.

Pauca morum civilitas præſtat nobilitati multæ.

Pauci admodum ſunt fratres, qui juſte et ex æquo agunt.

Modice comedere corporis morbos arcet multos.

Modice loqui tegit vitia, tutumque præſtat a cæſpitatione.

Cor ſtulti in ejus ore, et lingua ſapientis in corde ejus *eſt*.

Cor ſtulti poſt linguam ejus; lingua *vero* ſapientis poſt ejus cor ſedet.

Loquere veritatem etſi ſit contra te.

Parum juſti ac veri multam propellit vanitatem, quemadmodum parum ignis multa comburit ligna.

Menſura ſua defini, et dein amputa; attente cogita, et dein loquere; clare et perſpicue vide, et dein operare.

Reſciſſio viſcerum miſericordiæ ceſſare facit gratiam.

Parum quod ſufficit melius eſt quam abundantia, quæ inſolentem facit.

Dirige linguam, ſalvus eris.

Socius cupiditatis mentis æger et intellectu debilis *eſt*.

Sapiens deformis præſtat ſtulto formoſo.

حَرْفُ ٱلْكَافِ

كُلُّ طَامِعٍ أَسِيرٌ، كُلُّ حَرِيصٍ فَقِيرٌ،
كُلُّ مَالِكٍ غَيْرَ ٱللّٰهِ مَمْلُوكٌ،
كُلُّ طَيْرٍ يَأْوِي إِلَى شَكْلِهِ،
كُلُّ شَيْءٍ مِنَ ٱلدُّنْيَا سَمَاعُهُ أَعْظَمُ مِنْ عِيَانِهِ،
كُلُّ وِعَاءٍ يَضِيقُ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا ٱلْعِلْمُ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ، 360
كَمْ يُفْتَحُ بِٱلصَّبْرِ مِنْ غَلْقٍ،
كَمْ مِنْ حَزِينٍ وَفَدَ بِهِ حُزْنُهُ عَلَى سُرُورِ ٱلْأَبَدِ،
كَمْ مِنْ فَرِحٍ وَفَدَ بِهِ فَرَحُهُ عَلَى حُزْنٍ مُخَلَّدٍ،
كَيْفَ يَتَفَرَّغُ لِعَمَلِ ٱلْآخِرَةِ ٱلْمَشْغُولُ ٱلْقَلْبِ بِٱلدُّنْيَا،
كَيْفَ يَنْجُوا مِنَ ٱللّٰهِ هَارِبُهُ، كَيْفَ يَسْلَمُ مِنَ ٱلْمَوْتِ
طَالِبُهُ، 365
كَيْفَ يَهْدِي غَيْرَهُ مَنْ يُضِلُّ نَفْسَهُ،
كَفَى بِٱلْمَرْءِ كَيْسًا إِنْ يَعْرِفَ مَعَايِبَهُ،
كَفَاكَ مُوَبِّخًا عَلَى ٱلْكَذِبِ عِلْمُكَ إِنَّكَ كَاذِبٌ،
كُنْ قَنِعًا تَكُنْ غَنِيًّا، كُنْ مُتَوَكِّلًا تَكُنْ قَوِيًّا،
كُنْ لِلْمَظْلُومِ عَوْنًا وَلِلظَّالِمِ خَصْمًا، 370
كُنْ عَالِمًا نَاطِقًا أَوْ مُسْتَمِعًا وَاعِيًا،
كُنْ صَمُوتًا فَإِنَّ ٱلصَّمْتَ زِينَةُ ٱلْعَالِمِ وَسِتْرُ ٱلْجَاهِلِ،

LITERA KEF.

Omnis concupiscens captivus, et omnis avidus pauper.

Omnis rex præter Deum servus est.

Omnis avis se recipit ad sui similem.

Cujuslibet rei mundanæ fama major est, quam contemplatio a propinquo.

Omnis loculus arctior fit eo, quod illi imponitur, excepta scientia, quæ se magis ac magis extendit. 360

Quot obices aperiuntur patientia!

Quot sunt tristes, quorum tristitia tendit ad lætitiam æternam!

Quot sunt læti, quorum lætitia tendit ad tristitiam perennem!

Quomodo quis vacabit vitæ alteri, cujus cor occupatum est in rebus mundanis?

Quomodo quis Deum effugiet, qui ipsum fugit? *et* quomodo quis mortem (*perniciem*) evadet, qui eam quærit? 365

Quomodo quis alium ducet, qui ipse errat?

Astutiæ satis est homini, si noscat sua vitia.

Sufficit tibi pro increpatore mendacii tua ipsius conscientia.

Esto contentus, eris dives; esto confidens, potens eris.

Esto oppresso defensor; oppressori vero adversarius. 370

Esto sapiens, qui facunde loquitur, vel auditor qui memoria retinet.

Esto taciturnus, silentium enim est sapientis decus, et insipientis velum.

كُنْ مِنَ ٱلْكَرِيمِ عَلَي حِذْرٍ إِنْ أَهَنْتَهُ وَمِنَ ٱللَّئِيمِ إِنْ أَكْرَمْتَهُ وَمِنَ ٱلْفَاجِرِ إِنْ عَاشَرْتَهُ وَمِنَ ٱلْجَاهِلِ إِنْ جَاوَرْتَهُ،

كَلَامُ ٱلرَّجُلِ مِيزَانُ عَقْلِهِ،

كُلُّ عِلْمٍ لَا يُؤَيِّدُهُ عَقْلٌ مَضَلَّةٌ، كُلُّ عِزٍّ لَا يُؤَيِّدُهُ دِينٌ

375 مَذَلَّةٌ،

كُلُّ يَوْمٍ يَسُوقُ إِلَي غَدِهِ،

كُلَّمَا قَارَبْتَ أَجَلًا فَأَحْسِنْ عَمَلًا،

كَمْ مِنْ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ ٱلثَّنَآءِ عَلَيْهِ،

كَيْفَ يَرْضَي بِٱلْقَضَآءِ مَنْ سَكَنَ قَلْبَهُ حُبُّ ٱلدُّنْيَا،

380 كِثْرَةُ ٱلْأُكْلِ يُدْفِنُ وَكِثْرَةُ ٱلسَّرْفِ يُدَمِّرُ،

كُونُوا مِنَ آبْنَآءِ ٱلْآخِرَةِ وَلَا تَكُونُوا مِنَ آبْنَآءِ ٱلدُّنْيَا فَإِنَّ كُلَّ وَلَدٍ سَيَلْحَقُ بِأُمِّهِ يَوْمَ ٱلْقِيَامَةِ،

حَرْفُ ٱللَّامِ

لِكُلِّ حَيٍّ دَآءٌ، لِكُلِّ عِلَّةٍ دَوَآءٌ،

لِكُلِّ أَمْرٍ عَاقِبَةٌ حُلْوَةٌ أَوْ مُرَّةٌ،

لَنْ يُفِيدَ ٱلْأَدَبُ حَتَّي يُقَارِنُهُ ٱلْعَقْلُ، لَنْ يَجْدِي ٱلْقَوْلُ حَتَّي يَتَّصِلُ بِٱلْفِعْلِ،

S. 377. عَمَلًا. Sic lego pro مالا uti in Cod. MS. fcribitur.

Cave tibi a generoſo, ſi vilipenderis eum; et a ſordido, ſi honoraveris eum; et ab obſcœno, ſi cum eo ſocietatem iniveris; et a ſtulto, ſi ipſum in clientelam receperis.

Sermo viri intellectus ejus libra.

Omnis ſcientia, intellectu non firmata, error eſt; omniſque gloria, religione non adjuta, dedecus eſt.

Omnis dies labitur ad craſtinam ſuam.

Quo propius accedis ad mortem, eo melius age res tuas.

Quot ſunt, qui tentantur pulchritudine laudis, quæ in eos confertur?

Quomodo quis beneplacitum haberet in morte, in cujus cor inhabitat amor mundi?

Multitudo cibi ſepelit, prodigentiæ vero exitio dat.

Eſtote de filiis vitæ alterius, neque eſtote de filiis mundanis; omnis enim filius matri ſuæ adhærebit reſurrectionis die.

LITERA LAM.

Omni viventi morbus; et omni morbo medicina.

Cuilibet rei finis dulcis vel amarus eſt.

Nequaquam proderit eruditio, niſi intellectus ſit ſocius ejus; nec unquam ſufficiet dictum, niſi praxin conjunctam habeat.

لَنْ يَنْجُوا مِنَ ٱلْمَوْتِ غَنِيٌّ بِكَثْرَةِ مَالِهِ، لَنْ يَسْلَمَ مِنَ ٱلْمَوْتِ فَقِيرٌ لِاقْلَالِهِ، 385

لَيْسَ مَعَ ٱلْفُجُورِ غِنًي،

لَيْسَ لِقَاطِعِ رِحْمٍ قَرِينٌ لَيْسَ لِبَخِيلٍ حَبِيبٌ،

لَنْ يَفُوتَكَ مَا قُدِّرَ لَكَ فَٱجْمِلْ فِي ٱلطَّلَبِ، لَنْ تَدْرُكَ مَا زُوِيَ عَنْكَ فَٱجْمِلْ فِي ٱلْمُكْتَسَبِ،

لَيْسَ مِنْ عَادَةِ ٱلْكِرَامِ تَأْخِيرُ ٱلْإِنْعَامِ، لَيْسَ مِنْ عَادَةِ ٱلْأَشْرَافِ تَعْجِيلُ ٱلْإِنْتِقَامِ،

لَيْسَ بِحَكِيمٍ مَنْ شَكَي ضُرَّهُ إِلَي غَيْرِ رَحِيمٍ، لَيْسَ بِحَكِيمٍ مَنْ جَعَلَ ٱنْبِسَاطَهُ إِلَي غَيْرِ حَمِيمٍ، 390

لَمْ يَكْتَسِبْ مَالًا مَنْ لَمْ يُصْلِحْهُ،

لَمْ يَأْمُرْكَ ٱللّٰهُ إِلَّا بِحُسْنٍ وَلَمْ يَنْهَكَ إِلَّا عَنْ قَبِيحٍ،

لِلْبَاطِلِ دَوْلَةٌ وَلِلْحَقِّ دَوْلَةٌ،

لِسَانُ ٱلْجَاهِلِ مِفْتَاحُ حَتْفِهِ،

لِلْعَاقِلِ فِي كُلِّ عَمَلٍ إِحْسَانٌ، لِلْجَاهِلِ فِي كُلِّ حَالَةٍ خُسْرَانٌ، 395

لِلشَّدَائِدِ تُذْخَرُ ٱلرِّجَالُ،

لِسَانُ ٱلْعِلْمِ ٱلصِّدْقُ، لِسَانُ ٱلْجَهْلِ ٱلْخُرْقُ،

لِسَانُ ٱلصِّدْقِ خَيْرٌ لِلْمُؤْمِنِ مِنَ ٱلْمَالِ يُورِثُهُ مَنْ لَا يَشْكُرُهُ،

Nequaquam a morte liber erit dives multitudine divitiarum ſuarum; nec unquam ab eadem ſalvus erit pauper propter egeſtatem ſuam. 385

Improbus contentam animi quietem habet nunquam.

Non eſt propinquus ei, qui abrumpit amicitiam, neque amicus avaro.

Nunquam elabetur tibi, quod tibi deſtinatum eſt; igitur patiens eſto in quærendo: nunquam aſſequeris, quod a te remotum eſt; igitur bene utere quæſitis.

Differre beneficia non eſt generoſi hominis; neque hominis eminentis eſt accelerare vindictam.

Non eſt vere ſapiens, qui queritur de anguſtia rerum ſuarum apud immiſericordem; neque vere prudens, qui explicat frontem ſuam apud inimicum ſuum. 390

Non lucratur opes, qui iis non bene utitur.

Non præcipit tibi Deus aliquid, niſi quod honeſtum eſt; nec interdicit tibi aliquid, niſi quod turpe eſt.

Mendacio æque ac veritati ſuum eſt imperium (ſcil. *ſuæ ſunt vices.*)

Inſipientis lingua mortis ſuæ clavis eſt.

In omni opere pulchre ſe gerit ſapiens; ſtultus *vero* omnibus modis jacturam patitur. 395

Ad res adverſas reſervantur viri.

Sapientiæ lingua veracitas; ſtultitiæ *vero* ſtupor (*mendacium*).

Homini pio melior eſt lingua verax, quam opes, quas relinquere cogitur hæredi ingrato.

لِيَكُنْ أَوْثَقَ ٱلنَّاسِ لَدَيْكَ أَنْطَقُهُمْ بِٱلصِّدْقِ،

حَرْفُ ٱلْمِيمِ

مَنْ عَمِلَ بِٱلْحَقِّ غَنِمَ، مَنْ رَكِبَ ٱلْبَاطِلَ نَدِمَ،

مَنْ سَأَلَ عَلِمَ،

مَنْ حَسُنَ ظَنُّهُ أَهْمَلَ، مَنْ سَاءَ ظَنُّهُ تَأَمَّلَ،

مَنْ تَوَقَّرَ وُقِرَ، مَنْ تَكَبَّرَ حُقِرَ،

مَنِ ٱسْتَحْيَى حُرِمَ،

مَنْ تَعَجَّلَ يَعْثُرْ

مَنْ تَكَبَّرَ فِي سُلْطَانِهِ صَغَّرَهُ، مَنْ مَنَّ بِإِحْسَانِهِ كَدَّرَهُ،

مَنِ ٱسْتَشَارَ ٱلْعَاقِلَ مَلَكَ، مَنِ ٱسْتَبَدَّ بِرَأْيِهِ هَلَكَ،

مَنْ أَكْرَمَ نَفْسَهُ أَهَانَتْهُ، مَنْ وَثِقَ بِنَفْسِهِ خَانَتْهُ،

مَنْ حَسَبَ نَفْسَهُ رَبِحَ،

مَنْ خَادَعَ ٱللَّهَ خُدِعَ،

مَنْ ظَلَمَ يَتِيمًا عَقَّ أَوْلَادَهُ، مَنْ بَغَى نَصَرَ أَضْدَادَهُ،

مَنْ أَفْحَشَ شَفَا حُسَّادَهُ،

مَنِ ٱسْتَنْصَحَكَ فَلَا تَغُشَّهُ، مَنْ وَعَظَكَ فَلَا تُوحِشْهُ،

مَنْ نَدِمَ فَقَدْ تَابَ،

S. 408. اهانت in fœm. gen. quia pertinet ad نَفْس. S. 413. Cod. MS. l. توحّش.

Ut homines tibi confidant, loquere veritatem.

LITERA MIM.

Qui operam dat veritati, prædam aufert opimam; qui *vero* mendacium equitat, pœnitentia ducitur. 400

Qui rogat, difcit.

Qui bene opinatur *de aliis,* libere pergit, *nihil mali metuens*; qui vero male opinatur, continue circumfpicit.

Qui modefte fe gerit, honoratur; qui *vero* fuperbit, contemnitur.

Qui verecundia afficitur, venerabilis eft.

Qui feftinat, cæfpitat. 405

Qui femet effert propter imperium fuum, diminuet illud; et qui exprobrat beneficentiam fuam, turbidam reddit eam.

Qui fapientem confulit, regnat; qui vero in confilio fuo folus verfatur, perit.

Qui honorat animum fuum, hunc *ipfe ille animus* exponit contemtui; qui animo fuo confidit, hunc decipit.

Qui cum fe ipfo computum init, quæftum facit.

Qui Deum fallere ftudet, fallitur. 410

Qui orphanum injuria afficit, rebellis eft contra filios fuos; et qui injuftum et infolentem fe gerit, adverfarios fuos juvat.

Qui turpia loquitur, medicatur invidis fuis.

Qui te confilium rogat, eum ne decipias; neque mœrore afficias eum, qui te exhortatur.

Qui pœnitentia ducitur, fane jam refipuit.

S. 414. تَابَ . Ita lego loco طاب .

مَنْ أَطَاعَ نَفْسَهُ قَتَلَهَا، مَنْ عَصَي نَفْسَهُ وَصَلَهَا،

مِنْ طَبَايِعِ ٱلْأَغْمَارِ ٱنْغَابُ ٱلنُّفُوسِ فِي ٱلْاحْتِكَالِ،

مِنْ حَقِّ ٱلرَّاعِي أَنْ يَخْتَارَ لِرَعِيَّتِهِ مَا يَخْتَارُهُ لِنَفْسِهِ،

مِنْ حَقِّ ٱلْمَلِكِ أَنْ يَسُودَ نَفْسَهُ قَبْلَ جُنْدِهِ،

مِنْ حَقِّ ٱلْعَاقِلِ أَنْ يَقْهَرَ هَوَاهُ قَبْلَ ضِدِّهِ،

مِنْ حَقِّ ٱلْعَاقِلِ أَنْ يَعُدَّ سُوءَ عَمَلِهِ وَسِيرَتِهِ مِنْ شَقَاوَتِهِ وَنَحْسِهِ،

مِنْ كَمَالِ ٱلْكَرَمِ تَعْجِيلُ ٱلْمَثُوبَةِ، مِنْ كَمَالِ ٱلْحِلْمِ تَأْخِيرُ ٱلْعُقُوبَةِ،

مِنْ كُنُوزِ ٱلْإِيمَانِ ٱلصَّبْرُ عَلَي ٱلْمَصَائِبِ،

مِنْ طَبَايِعِ ٱلْجُهَّالِ ٱلتَّسَرُّعُ إِلَي ٱلْغَضَبِ فِي كُلِّ حَالٍ،

مِنْ أَعْظَمِ ٱلشَّقَاوَةِ ٱلْقَسَاوَةُ، مِنْ أَقْبَحِ ٱلشِّيَمِ ٱلْغَبَاوَةُ،

مِنْ أَفْضَلِ ٱلْمَكَارِمِ تَحَمُّلُ ٱلْمَغَارِمِ،

مَا حَقَّرَ نَفْسَهُ إِلَّا عَاقِلٌ، مَا أُعْجِبَ بِرَأْيِهِ إِلَّا جَاهِلٌ،

مَا مَاتَ مَنْ أَحْيَا عِلْمًا،

مَا آمَنَ بِٱللَّهِ مَنْ سَكَنَ ٱلشَّكُّ قَلْبَهُ،

مُجَالَسَةُ ٱلْأَبْرَارِ تُوجِبُ ٱلشَّرَفَ، مُصَاحَبَةُ ٱلْأَشْرَارِ تُوجِبُ ٱلتَّلَفَ،

S. 416. اُنْغَابٌ refero ad rad. نغب.

Qui animæ ſuæ morem gerit, occidit eam; qui vero ei ſe opponit, propitius eſt ei. 415

Ingurgitare ſe in res obſcuras et perplexas imperitorum eſt.

Paſtoris eſt gregi ſuo eligere, quod ſibi eligit.

Oportet regem prius ſe ipſum, quam milites ſuos regere.

Æquum eſt ſapienti, ut prius cupiditatem ſuam quam adverſarium vincat.

Oportet ſapientem pravas ſuas actiones vitæque ſuæ modum referre in numerum calamitatum ſuarum. 420

Summa liberalitas eſt accelerare prœmia; et ſumma manſuetudo differre pœnas.

Inter fidei theſauros patientia eſt in adverſis.

Qualibet in re ſubito commoveri ad iram ſtultorum indoles eſt.

Maxima miſeria eſt obduratio cordis, turpiſſimaque indoles ſocordia.

Præſtantiſſima generoſitas eſt miſericordia affici erga obæratos. 425

Non contemnit ſe niſi ſapiens, neque acquieſcit in conſilio ſuo niſi ſtultus.

Non moritur, qui vivere facit ſcientiam.

Non credit in Deum, in cujus corde habitat dubitatio.

Piorum conſortium celſitatis animi, malorum *vero* perniciei cauſa eſt.

430 مَرَارَةُ ٱلدُّنْيَا حَلَاوَةُ ٱلْآخِرَةِ،

مَرَارَةُ ٱلنُّصْحِ أَنْفَعُ مِنْ حَلَاوَةِ ٱلْغِشِّ،

مَوْتَاتُ ٱلدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ مَوْتَاتِ ٱلْآخِرَةِ،

مُلُوكُ ٱلدُّنْيَا وَٱلْآخِرَةِ ٱلْفُقَرَآءُ ٱلرَّاضُونَ، مُلُوكُ ٱلْجَنَّةِ ٱلْأَتْقِيَآءُ ٱلْمُخْلِصُونَ،

مَوَدَّةُ ٱلْأَحْمَقِ تَزُولُ كَمَا يَزُولُ ٱلسَّرَابُ،

حَرْفُ ٱلنُّونِ

435 نِعْمَ قَرِينُ ٱلسَّخَآءِ ٱلْحَيَآءُ،

نِعْمَ ٱلْحَاجِزُ عَنِ ٱلْمَعَاصِي ٱلْخَوْفُ،

نِعْمَ ٱلطَّارِدُ لِلْهَمِّ ٱلرِّضَآءُ بِٱلْقَضَآءِ،

نِعْمَ ٱلْإِدَامُ ٱلْجُوعُ،

نِعَمُ ٱلْجُهَّالِ كَرَوْضَةٍ عَلَى مَزْبَلَةٍ،

440 نَوْمٌ عَلَى يَقِينٍ خَيْرٌ مِنْ صَلَاةٍ فِي شَكٍّ،

نَزِّهْ نَفْسَكَ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ وَإِنْ سَاقَتْكَ إِلَى ٱلرَّغَائِبِ،

نَضْحَكُ بَيْنَ ٱلْمَلَآءِ تَعْرِيعٌ،

نَظَرُ ٱلْبَصَرِ لَا يُجْدِي إِذَا عَمِيَتِ ٱلْبَصِيرَةُ،

نِظَامُ ٱلْكَرَمِ خَصْلَتَانِ إِنْصَافُكَ مِنْ نَفْسِكَ وَمُوَاسَاةُ إِخْوَانِكَ،

S. 436. الخوف. Cod. MS. l. الحوف.

Amaritudo vitæ hujus dulcedo alterius. 430

Sinceræ admonitionis amaritudo utilior eſt dulcedine perſuaſionis falſæ.

Mortes vitæ hujus leviores ſunt, quam mortes alterius.

Reges vitæ hujus et alterius pauperes contenti; reges vitæ Paradiſi pii ſinceri ſunt.

Inſipientis amor dimovetur veluti vapor camporum meridianus.

LITERA NUN.

Euge præclara liberalitatis ſocia eſt verecundia! 435

Quam potens rebellionis obex eſt metus!

Quam egregie animi ſollicitudines propulſat acquieſcentia in decreto Dei!

Quale opſonium fames!

Proſperitas ſtultorum eſt inſtar horti ſuper ſterquilinio.

Somnus cum fiducia melior eſt, quam precatio cum dubitatione. 440

Cohibe animam tuam ab omni vitio, etſi impellat te ad res expetitas.

Primoribus viris conſilium dare velle exponit verberibus.

Viſio oculorum non prodeſt, quum cæca ſit mentis perſpicacia.

Duplici ratione acquiritur honor juſte agendo, et adjuvando fratres ſuos.

445 نَاظِرُ قَلْبِ ٱللَّبِيبِ بِهِ يُبْصِرُ أَمَدَهُ وَيَعْرِفُ غَوْرَهُ وَنَجْدَهُ،

نِفَاقُ ٱلْمَرْءِ مِنْ ذُلٍّ يَجِدُهُ فِي نَفْسِهِ،

نَزِّهْ عَنْ كُلِّ دَنِيَّةٍ نَفْسَكَ وَٱبْذُلْ فِي ٱلْمَكَارِمِ جُهْدَكَ تَخْلُصْ مِنَ ٱلْمَآثِمِ وَتُحْرِزُ ٱلْمَكَارِمَ،

نَكِيرُ ٱلْجَوَابِ مِنْ نَكِيرِ ٱلْخِطَابِ،

نَالَ ٱلْغِنَى مَنْ رُزِقَ ثَلَاثًا ٱلْقَنَاعَةُ بِمَا أُوتِيَ وَٱلْيَأْسُ مِمَّا فِي أَيْدِي ٱلنَّاسِ وَٱلرِّضَى بِٱلْقَضَآءِ،

450 نَزِّهْ نَفْسَكَ عَنِ ٱلشُّبُهَاتِ وَأَمَاكِنِ ٱلرِّيَبِ ٱلْمُوبِقَاتِ،

نِظَامُ ٱلدِّينِ فِي مُخَالَفَةِ ٱلْهَوَى وَٱلتَّنَزُّهِ عَنِ ٱلدُّنْيَا،

حَرْفُ ٱلْهَآءِ

هُدَى ٱللَّهِ أَحْسَنُ ٱلْهُدَى،

هُدِيَ مَنْ أَشْعَرَ قَلْبَهُ ٱلْيَقِينُ وَنَفْسَهُ ٱلتَّقْوَى،

هُدِيَ مَنْ أَطَاعَ رَبَّهُ وَخَافَ ذَنْبَهُ،

455 هَلَكَ مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ وَوَثِقَ بِكُلِّ مَا تُسَوِّلُهُ،

هَلَكَ مَنِ ٱدَّعَى وَخَابَ مَنِ ٱفْتَرَى،

هَلَكَ ٱمْرُؤٌ لَا يَعْرِفُ قَدْرَهُ،

هَلَكَ خُزَّانُ ٱلْأَمْوَالِ وَهُمْ أَحْيَآءٌ وَٱلْعُلَمَآءُ بَاقُونَ مَا بَقِيَ ٱللَّيْلُ وَٱلنَّهَارُ أَعْيَانُهُمْ مَفْقُودَةٌ وَأَمْثَالُهُمْ فِي ٱلْقُلُوبِ مَوْجُودَةٌ،

S. 456. وَخَابَ pro وخيب.

Contemplator mediæ partis domus videt extenſionem ejus, ſimulque intelligit profunditatem et altitudinem ejus. 445

Hypocriſis viri oritur ex vilitate, quam in anima ſua invenit.

Cohibe animam tuam ab omni vitio, ſtudiumque tuum actionibus generoſis prolixe impende; tunc liber eris ab iniquitate, et virtutes præclaras cuſtodies.

Durum reſponſum ex duro alloquio oritur.

Tribus modis αὐτάρκεια in victu acquiritur; animo contento eſſe in iis quæ donantur; deſperando de iis quæ in hominum manibus ſunt; et acquieſcendo in decreto divino.

Cohibe animam tuam a rebus dubiis, et a locis ſcandalorum pernicioſorum. 450

Adverſari cupiditati et integrum eſſe a rebus mundanis monile religionis eſt.

LITERA HE.

Ductus Dei eſt ductus optimus.

Recte inſtituit viam ſuam is, cujus cordi fiducia et animæ timor Dei inhærent.

Recte inſtituit viam ſuam, qui Domino ſuo obſequens eſt, et metuit peccata ſua.

Perit qui ſibi placet, et in omni re, quam ſibi fingit, fiduciam ponit. 455

Perit qui gloriatur, et fruſtratur qui mendacium fingit.

Perit vir, qui non noſcit pretium ſuum.

Pereunt divitiarum cuſtodes, dum vivunt; ſapientes vero permanent, quamdiu nox et dies durabunt; perſonæ quidem eorum deſiderantur; adagia autem (*imagines*) eorum in cordibus remanent.

هَلْ يَنْظِرُ أَهْلُ ٱلْغَضَاضَةِ ٱلشَّبَابَ إِلَّا حَوَانِيَ ٱلْهَرَمِ،

هَلْ يَنْظِرُ أَهْلُ ٱلْغَضَارَةِ ٱلصِّحَّةَ إِلَّا نَوَازِلَ ٱلسُّقْمِ،

هَلْ يَنْظِرُ أَهْلُ مُدَّةِ ٱلْبَقَآءِ إِلَّا آوِنَةَ ٱلْفَنَآءِ مَعَ قُرْبِ ٱلزَّوَالِ وَأُزُوفِ ٱلْاِنْتِقَالِ،

هَيْهَاتَ لَوْ لَا ٱلتُّقَى لَكُنْتُ أَدْهَى ٱلْعَرَبِ،

هَيْهَاتَ مِنْ نَيْلِ ٱلسَّعَادَةِ ٱلسُّكُونُ إِلَى ٱلْهُوَيْنَا وَٱلْبَطَالَةِ،

هُوَ [الاشتر رحمه الله] سَيْفُ ٱللّٰهِ لَا يَنْبُوا عَنِ ٱلضَّرْبِ وَلَا كَلِيلُ ٱلْحَدِّ،

هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ مَنْ أَمَرَّ عَلَيْهِ لِسَانَهُ،

هَوَاكَ أَعْدَى عَلَيْكَ مِنْ كُلِّ عَدُوٍّ فَٱغْلِبْهُ وَإِلَّا أَهْلَكَكَ،

حَرْفُ ٱلْوَاوِ

وَصُولٌ مُعْدِمٌ خَيْرٌ مِنْ جَافٍ مُكْثِرٍ،

وَيْحَ ٱلنَّائِمِ مَا أَخْسَرَهُ قَصُرَ عُمْرُهُ وَقَلَّ أَجْرُهُ،

وَيْحَ ٱبْنِ آدَمَ مَا أَجْهَلَهُ وَعَنْ رُشْدِهِ مَا أَغْفَلَهُ،

وَيْحَ ٱبْنِ آدَمَ أَسِيرُ ٱلْجُوعِ صَرِيعُ ٱلشِّبَعِ غَرَضُ ٱلْآفَاتِ خَلِيفَةُ ٱلْأَمْوَاتِ،

S. 459. يَنْظِرُ. Ita lego pro يَنْتَظِرُ. Ibid. أَهْلُ ٱلْغَضَاضَةِ ٱلشَّبَابَ. Sic legendum puto pro أَهْلُ غَضَاضَةِ ٱلشَّبَابِ. S. 460. يَنْظِرُ أَهْلُ ٱلْغَضَارَةِ ٱلصِّحَّةَ. Sic lego pro يَنْتَظِرُ أَهْلُ

An unquam refpicient juventutem fuam *illi,* qui recenti annorum vigore utuntur, nifi cum curva *et veluti arcuata* fit fenectus?

An unquam refpicient fanitatem *illi,* qui bonorum affluentia gaudent, nifi incidentibus morbis? 460

An unquam refpicient æternitatem *illi,* qui diu vixerunt, nifi tempore mortis, cum appropinquat difceffus, et fupervenit migratio?

Apage, fi mihi non effet timor Dei, fane vaferrimus Arabum effem.

Procul abfit a beatitudinis poffeffione fe recipere ad commodiufculam (*commodiorem fortunam*) et otium.

Ille [fcil. Afchtar, cui Deus propitius fit,] eft gladius Dei, qui non retunditur ab ictu, neque obtufus eft acie.

Cujus lingua præcurrit mentem, is hanc vilipendit. 465

Cupiditas tua infenfiffimus omnium hoftis eft contra te, vince igitur eam; fin minus te perdet.

LITERA WAW.

Amicus opibus deftitutus melior eft divite difficili.

Vah dormitatorem, quantum damni patitur! vita ejus abbreviatur, et merces ejus imminuitur.

Vah Adami filium! quam ftultus eft, et quam negligit rectam viam.

Vah Adami filium! mancipium famis, profterni folitus a fatietate, ante fe habet ærumnas, pone fequuntur mortes. 470

غضارة الصحة. Similiter in S. 461. Loco ينتظر اهل مدة البقاء, legere malim ينظر اهل المدة البقاء. Ibid Cod. MS. l. وازوف. S. 462. Forte leg. لكننت, S. 467. Cod. MS. l. معدم, S. 469. Conf. Golii Lex. col. 2185 in ما.

وَيْحَ ٱلْبَخِيلِ ٱلْمُتَعَجِّلِ ٱلْفَقْرَ ٱلَّذِي مِنْهُ هَرَبَ وَٱلتَّارِكِ ٱلْغِنَى ٱلَّذِي إِيَّاهُ طَلَبَ،

وَقِّرُوا كِبَارَكُمْ تُوَقِّرْكُمْ صِغَارُكُمْ،

وِقَارُ ٱلشَّيْبِ أَجْمَلُ مِنْ نَضَارَةِ ٱلشَّبَابِ،

وَافِدُ ٱلْمَوْتِ يَقْطَعُ ٱلْعَمَلَ وَيَفْضَحُ ٱلْأَمَلَ،

وُدُّ أَبْنَآءِ ٱلدُّنْيَا يَدُومُ بِدَوَامِ سَبَبِهِ، وَيَنْقَطِعُ بِٱنْقِطَاعِ سَبَبِهِ، 475

وُزَرَآءُ ٱلسُّوْءِ أَعْوَانُ ٱلظَّلَمَةِ وَإِخْوَانُ ٱلْأَثَمَةِ،

وَرَعُ ٱلْمُؤْمِنِ فِي عَمَلِهِ وَوَرَعُ ٱلْمُنَافِقِ عَلَى لِسَانِهِ،

وَٱللَّهِ لَئِنْ أَبِيتُ عَلَى حَسَكِ ٱلسَّعْدَانِ مُسَهَّدًا، وَأُجَرُّ فِي ٱلْأَغْلَالِ مُصَفَّدًا، أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ أَنْ أَلْقَى ٱللَّهَ وَرَسُولَهُ ظَالِمًا لِبَعْضِ ٱلْعِبَادِ أَوْ غَاصِبًا لِشَيْءٍ مِنَ ٱلْحُطَامِ،

وَجْهُكَ مَآءٌ جَامِدٌ يُقَطِّرُهُ ٱلسُّؤَالُ فَٱنْظُرْ عِنْدَ مَا تُقَطِّرُهُ،

وَيْلٌ لِمَنْ تَمَادَى فِي جَهْلِهِ وَطُوبَى لِمَنْ عَقَلَ وَٱهْتَدَى، 480

وَيْحَ ٱلْعَاصِي مَا أَجْهَلَ وَعَنْ حَظِّهِ مَا أَجْهَلَهُ،

وَيْحَ ٱلْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَقَتَلَهُ،

وَيْحَ لِلْبَاغِينَ مِنْ أَحْكَمِ ٱلْحَاكِمِينَ وَعَالِمِ ضَمِيرِ ٱلْمُضْمِرِينَ،

S. 472. Loco كبارکم Cod. MS. legit اكباركم. S. 476. In Cod. MS. pro

Vah avarum! feſtinat ad paupertatem, quæ ab ipſo fugit, et deſerit *αὐτάρκειαν*, quæ ipſum quærit.

Reveremini majores veſtros, et reverebuntur te minores veſtri.

Senectutis gravitas pulchrior eſt juventutis flore.

Legatus mortis abrumpit opus, et ignominiæ exponit ſpem.

Amor filiorum mundi durat, quamdiu ejus vinculum perſeverat; finitur, cum vinculum ejus reſcinditur. 475

Mali conſiliarii injuſtitiæ adjutores, et iniquitatis fratres *ſunt.*

Pietas fidelis in opere; pietas vero hypocritæ in lingua ejus *ſita eſt.*

Per Deum! etiamſi pernoctarem in tribulis plantarum ſpinoſarum, ut dormire non poſſem, et traherer in vinculis firmiſſime conſtrictus, hoc tamen mihi jucundius eſſet, quam ſi rejicerem Deum, ejuſque legatum, injuria afficiendo quoſdam ſervorum ejus, aut violenter eripiendo aliquid creaturis (*rebus minutiſſimis*) ejus.

Facies tua ſit aqua concreta, quam ſtillare facit rogans; ſed attende interea, dum eam ſtillare facias.

Væ illi, qui perſeverat in ſtultitia ſua; at beatus ille, qui intelligit, et in rectam viam ſe reduci ſinit. 480

Vah contumacem! quam ſtultus eſt, et felicitatis ſuæ negligens!

Vah invidiam! quam juſte agit! herum (*poſſeſſorem*) ſuum primo aggreditur, eumque perdit.

Væ tyrannis a ſummo judice, qui ſcit arcana celantium.

اعوان vitioſe ſcribitur اهون. S. 478. Loco التَعَي forte melius legitur التِّي.

مَا وَرَدَ بِلَفْظِ لَا فِي ٱلنَّهْيِ

لَا تَثِقَنَّ بِعَهْدِ مَنْ لَا دِينَ لَهُ، لَا تَمْنَحَنَّ وُدَّكَ مَنْ لَا وَفَآءَ لَهُ، لَا تَصْحَبَنَّ مَنْ لَا عَقْلَ لَهُ، لَا تُودِعَنَّ سِرَّكَ مَنْ لَا أَمَانَةَ لَهُ،

485 لَا تَزْهَدَنَّ فِي شَيْءٍ حَتَّى تَعْرِفَهُ،

لَا تَسْأَلْ مَنْ تَخَافُ مَنْعَهُ،

لَا تُغَالِبْ مَنْ لَا تَقْدِرُ عَلَى دَفْعِهِ،

لَا تَعِدْ مَا تَعْجِزُ عَنِ ٱلْوَفَآءِ بِهِ،

لَا تَعْزِمْ عَلَى مَا لَمْ تَسْتَوْضِحِ ٱلرُّشْدَ فِيهِ،

490 لَا تُعَامِلْ مَنْ لَا تَقْدِرُ عَلَى ٱلْإِنْتِصَافِ مِنْهُ،

لَا تَعُدَّنَّ شَرًّا مَا أَدْرَكْتَ بِهِ خَيْرًا، لَا تَعُدَّنَّ خَيْرًا مَا أَدْرَكْتَ بِهِ شَرًّا،

لَا تَتَكَلَّمْ بِكُلِّ مَا تَعْلَمُ فَكَفَى بِهِ جَهْلًا،

لَا تُفْسِدْ مَا يُعْنِيكَ إِصْلَاحُهُ، لَا تُغْلِقْ بَابًا يُعْجِزُكَ ٱفْتِتَاحُهُ،

لَا تُبْدِ عَنْ وَاضِحَةٍ وَقَدْ فَعَلْتَ ٱلْأُمُورَ ٱلْفَاضِحَةَ،

495 لَا تَقْطَعْ صَدِيقًا وَإِنْ كَفَرَ لَا تَأْمَنْ عَدُوًّا وَلَوْ شَكَرَ،

لَا تُشَاوِرْ عَدُوَّكَ وَٱسْتُرْهُ خَبَرَكَ،

S. 491. Loco ادركت Cod. MS. vitiofe legit ادركك.

LAM ELIPH.

Ne confidas fœdere ejus, cui nulla est religio; neque amicitiam tuam præbeas illi, cui nulla est fidelitas; neque socius sis ei, cui non est intellectus; neque secretum tuum committas ei, cui non est fides.

Ne repudies aliquam rem, quamdiu non cognoveris eam. 485

Ne roges eum, cujus recusationem metuis.

Ne certes adversus aliquem, quem repellere nequeas.

Ne promittas aliquid, quod præstare non possis.

Ne aggredere aliquid, ad quod non rogaveris, qua via perveniendum sit.

Ne commercium habeas cum eo, a quo justitiam expectare non licet. 490

Ne quid malis annumeres, quo boni quid assecutus fuisti; nec aliquid bonum reputes, quo malum tibi evenit.

Ne loquaris omnia, quæ nosti; nam in iis stultitiæ satis.

Cave aliquid perdas, cujus reparatio te defatigaret; neque portam claudas, quam aperire prorsus nequeas.

Ne risu apparere facias dentes tuos anteriores, quando res fecisti turpissimas.

Ne repudies amicum, etsi ingratus sit; neque inimico credas, quamvis gratias agat. 495

Hostem tuum ne consulas, sed fortunam tuam ipsi occultes.

لَا تَثِقْ بِمَنْ يُذِيعُ سِرَّكَ،

لَا تُطْلِعْ زَوْجَتَكَ وَعَبْدَكَ عَلَي سِرِّكَ فَيَسْتَرِقَّانِكَ، لَا تَسْرُفْ فِي شَهْوَتِكَ وَغَضَبِكَ فَيَزْرِيَانِكَ،

لَا تَسْتَصْغِرْ عَدُوًّا وَإِنْ ضَعُفَ،

لَا تَشْتَغِلْ بِمَا لَا يَعْنِيكَ وَلَا تَتَكَلَّفْ فَوْقَ مَا يَكْفِيكَ وَٱجْعَلْ هَمَّكَ لِمَا يُنْجِيكَ، 500

لَا يَسْتَرِقُّكَ ٱلطَّمَعُ وَكُنْ عَزُوفًا، لَا تَمْنَعْ ٱلْمَعْرُوفَ وَإِنْ لَمْ تَجِدْ عَرُوفًا،

لَا تُمَازِحْ ٱلشَّرِيفَ فَيَحْقِدْ عَلَيْكَ،

لَا يَغْلِبَنَّ غَضَبُكَ حِلْمَكَ، لَا يُبْعِدَنَّ هَوَاكَ عِلْمَكَ،

لَا تَفْعَلْ مَا يُشِينُ ٱلْعِرْضَ وَٱلْإِسْمَ،

لَا تَضَعْ مَنْ رَفَعَهُ ٱلتَّقْوَي، لَا تَرْفَعْ مَنْ رَفَعَتْهُ ٱلدُّنْيَا 505

لَا تَقُلْ مَا تَثْقُلُ وِزْرَكَ، لَا تَفْعَلْ مَا يَضَعُ قَدْرَكَ،

لَا تَحَاسَدُوا فَإِنَّ ٱلْحَسَدَ يَأْكُلُ ٱلْإِيمَانَ كَمَا يَأْكُلُ ٱلنَّارُ ٱلْحَطَبَ وَلَا تَبَاغَضُوا فَإِنَّهَا ٱلْحَالِقَةُ،

لَا تَثِقْ بِٱلصَّدِيقِ قَبْلَ ٱلْخِبْرَةِ، لَا تُوقِعْ بِٱلْعَدُوِّ قَبْلَ ٱلْقُدْرَةِ،

لَا تُنَافِسْ فِي مَوَاهِبِ ٱلدُّنْيَا فَإِنَّ مَوَاهِبَهَا حَقِيرَةٌ،

S. 498. فَيَسْتَرِقَّانِكَ Cod. MS. l. fine *Tefdid.*

Cave fidem habeas illi, qui ſecretum divulgat.

Secretum tuum ne detegas uxori tuæ aut ſervo tuo, nam in ſervitutem te redigerent; neque modum excedas in tua cupiditate et ira, nam te diffamarent.

Inimicum ne parvi æſtimes, licet ſit debilis.

Ne occupatus ſis in eo, quod ad te non ſpectat, neque deditus ſis *alicui rei* magis, quam tibi ſufficit; ſed impendas ſollicitudinem tuam ad id, quod te ſalvat.

In ſervitutem ne redigat te concupiſcentia, ſed eſto abſtinens; neque beneficium cohibeas, etſi non invenias, qui illud pretio ſuo æſtimat.

Cum principe ne joceris, nam iram ſuam in te ſervabit diu.

Manſuetudinem tuam ne vincat ira tua; neque ſcientiam tuam removeat a te cupiditas.

Ne quid facias, quod exiſtimationem, bonamque famam tuam dehoneſtat.

Ne deprimas eum, quem pietas extollit; neque extollas eum, quem mundus exaltat.

Cave quid dicas, quod crimen tuum aggravet; aut aliquid facias, quod pretium tuum diminuat.

Ne invicem vobis invideatis, nam invidia fidem devorat, quemadmodum ignis devorat lignum; neque odio vos invicem habeatis, odia enim deradunt et excruciant.

Cave confidas amico, antequam probaſti eum; neque irruas inimico, antequam ei prævalere potes.

Ne adſpires mundi dona, illa enim ſunt vilia.

لَا يَسْتَرِقُكَ ٱلطَّمَعُ فَقَدْ جَعَلَكَ ٱللّٰهُ حُرًّا، 510

لَا تَنْدَمَنَّ عَلَى عَفْوٍ وَلَا تَبْهَجَنَّ بِعُقُوبَةٍ،

لَا تُكْثِرَنَّ ٱلدُّخُولَ عَلَى ٱلْمُلُوكِ فَإِنَّكَ إِنْ صَحِبْتَهُمْ مَلُّوكَ وَإِنْ نَصَحْتَهُمْ غَشُّوكَ،

لَا تَصْحَبَنَّ أَبْنَآءَ ٱلدُّنْيَا فَإِنَّكَ إِنْ أَقْلَلْتَ ٱسْتَثْقَلُوكَ وَإِنْ أَكْثَرْتَ حَسَدُوكَ

لَا تَفْرَحْ بِٱلْغِنَى وَٱلرَّخَآءِ وَلَا تَغْتَمَّ بِٱلْفَقْرِ وَٱلْبَلَآءِ فَإِنَّ ٱلذَّهَبَ يُجَرَّبُ بِٱلنَّارِ وَٱلْمُؤْمِنُ يُجَرَّبُ بِٱلْبَلَآءِ،

لَا تَصْحَبْ إِلَّا عَاقِلًا تَقِيًّا وَلَا تُخَالِطْ إِلَّا عَالِمًا زَكِيًّا وَلَا تُودِعْ
515 سِرَّكَ إِلَّا مُؤْمِنًا وَفِيًّا،

لَا تَلْتَبِسَنَّ بِٱلسُّلْطَانِ فِي وَقْتِ إِضْطِرَابِ ٱلْأُمُورِ عَلَيْهِ فَإِنَّ ٱلْبَحْرَ لَا يَكَادُ يَسْلَمُ رَاكِبُهُ مَعَ سُكُونِهِ فَكَيْفَ لَا يَهْلِكُ مَعَ ٱخْتِلَافِ رِيَاحِهِ وَٱضْطِرَابِ أَمْوَاجِهِ،

لَا تَحْمِلْ عَلَى يَوْمِكَ هَمَّ سَنَتِكَ كَفَاكَ كُلُّ يَوْمٍ مَا قُدِّرَ لَكَ فِيهِ فَإِنْ تَكُنِ ٱلسَّنَةُ مِنْ عُمْرِكَ فَإِنَّ ٱللّٰهَ سُبْحَانَهُ سَيَأْتِيكَ فِي كُلِّ غَدٍ جَدِيدٍ بِمَا قُسِمَ لَكَ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ عُمْرِكَ فَمَا هَمُّكَ بِمَا لَيْسَ لَكَ،

لَا يَسْتَعِدُ ٱمْرُؤٌ إِلَّا بِطَاعَةِ ٱللّٰهِ وَلَا يَشْقَى إِلَّا بِمَعْصِيَةِ ٱللّٰهِ،

لَا يَأْمَنُ أَحَدٌ مِنْ صُرُوفِ ٱلزَّمَانِ وَلَا يَسْلَمُ مِنْ نَوَائِبِ ٱلْأَيَّامِ،

Concupiſcentia ne in ſervitutem te redigat; Deus enim te liberum creavit. 510

Veniam aliis conceſſam ne doleas, aut ob pœnam aliis inflictam ne exhilares.

Noli reges nimium frequentare, nam ſi diu eos comiteris, faſtidient te, et ſi eos admoneas, tractabunt te fraudulenter.

Cave aſſocieris cum filiis mundanis; ſi enim ſis pauper, parvi te facient, ſin vero dives ſis, invidebunt tibi.

Ne gaviſus ſis opulentia et amplitudine opum, neque mœſtus ſis ob paupertatem et adflictiones; nam aurum probatur igne, et pius adflictionibus.

Societatem ne ineas niſi cum docto, qui Deum timet; neque commercium habeas familiarius, niſi cum ſapiente, qui virtute ſit ingenuus; neque ſecretum alicui ſervandum concredas, niſi pio qui promiſſis ſtat. 515

Ne immiſceas te rebus ad imperium ſpectantibus, quo tempore fluctuant; nam ſi mare tranquillum vix ſervat navigantem, quomodo non perderet, cum venti ejus huc illuc ſpirent, et fluctus ejus commoti ſint?

Ne imponas diei tuo ſollicitudinem anni totius; quolibet die ſufficiat tibi, quod in eo tibi decretum eſt; ſi enim annus ille ſit ex vita tua, (i. e. *ſi totum illum annum ſis victurus,*) utique Deus O. M. quolibet craſtino die recenti id tibi dabit, quod tibi deſtinatum eſt; ſin vero annus iſte non ſit ex vita tua, ecquid ſollicitudo tua tunc erit de eo, quod tibi non eſt?

Vir non beatus eſt niſi obediens, neque infelix niſi immorigerus ſit Deo.

Nemo ſecurus eſt a fortunæ viciſſitudine, neque ſalvus ab infortunio dierum.

لَا يُدْرَكُ ٱللّٰهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَي ٱلْعُيُوبَ بِمُشَاهَدَةِ ٱلْعِيَانِ لَكِنْ يُدْرِكُ ٱلْقُلُوبَ بِحَقَايِقِ ٱلْإِيمَانِ،

لَا يَقُومُ حَلَاوَةُ ٱللَّذَّاتِ بِمَرَارَةِ ٱلْآفَاتِ،

لَا يَفُوزُ بِٱلْجَنَّةِ إِلَّا مَنْ حَسُنَتْ سَرِيرَتُهُ وَخَلَصَ نِيَّتُهُ،

لَا يُقَرِّبُ مِنَ ٱللّٰهِ إِلَّا كَثْرَةُ ٱلسُّجُودِ وَٱلرُّكُوعِ، لَا يَذْهَبُ ٱلْفَاقَةَ مِثْلَ ٱلرِّضَي وَٱلْقُنُوعِ،

حَرْفُ ٱلْيَاءِ

يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ دَارَ ٱلْفَنَاءِ أَنْ يَعْمَلَ لِدَارِ ٱلْبَقَاءِ،

يَنْبَغِي لِمَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ أَنْ لَا يُفَارِقُهُ ٱلْحَزَنَ وَٱلْحَذَرَ،

يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يُخَاطِبَ ٱلْجَاهِلَ مُخَاطَبَةَ ٱلطَّبِيبِ لِلْمَرِيضِ،

يَنْبَغِي لِلْعَاقِلِ أَنْ يَحْتَرِسَ مِنْ سُكْرِ ٱلْمَالِ وَسُكْرِ ٱلْقُدْرَةِ وَسُكْرِ ٱلْعِلْمِ وَسُكْرِ ٱلْمَدْحِ وَسُكْرِ ٱلشَّبَابِ فَإِنَّ لِكُلِّ مِنْ ذَلِكَ رِيحًا خَبِيثَةً تَسْلُبُ ٱلْعَقْلَ وَتَسْتَخِفُّ ٱلْوَقَارَ،

يُسْتَدَلُّ عَلَي ٱلْكَرِيمِ بِحُسْنِ بِشْرِهِ وَبَذْلِ خَيْرِهِ،

يُسْتَدَلُّ عَلَي إِدْبَارِ ٱلدُّوَلِ بِأَرْبَعٍ تَضْيِيعُ ٱلْأُصُولِ وَٱلتَّمَسُّكُ بِٱلْفُرُوعِ وَتَقْدِيمُ ٱلْأَرَاذِلِ وَتَأْخِيرُ ٱلْأَفَاضِلِ،

S. 521. بِمَرَارَةِ. Ita legendum puto loco بِمَزَارَةِ propter præcedens حَلَاوَةُ, cui op-

Deus O. M. non videt vitia, ſpectando quod ob oculos eſt; ſed videt corda ſecundum præſcripta fidei (*religionis*). 520

In amaritudine calamitatum non conſiſtit voluptatum dulcedo.

Nemo potietur Paradiſo, niſi is, cujus cogitationes intimæ bonæ, et cujus intentiones ſinceræ *ſunt*.

Nihil *hominem* interioris apud Deum admiſſionis miniſtrum facit niſi multitudo ſubmiſſionis ac reverentiæ, nihilque removet paupertatem, veluti acquieſcentia *in decreto Dei*, et animus contentus (αὐτάρκεια).

LITERA JE.

Oportet eum, qui domum evaneſcentiæ cognoverit, ut operam ſuam impendat domui æternitatis.

Oportet eum, qui ſe ipſum noverit, ut triſtitia et cautio (*metus*) ab eo non diſcedant. 525

Oportet ſapientem, ut ſtultum alloquatur, uti medicus ægrotum.

Oportet ſapientem, ut ſe ipſum cuſtodiat a potu inebriante divitiarum, et potentiæ, et ſcientiæ, et encomii, et fervoris juventutis; nam in omnibus hiſce ineſt odor impurus, qui intellectum aufert, et gravitatem diminuit.

Liberalem declarat explicitæ frontis pulchritudo, et larga bonorum donatio.

Quatuor rebus apparet imperiorum decrementum: quum ſtirpes *proſperitatis* intereunt, (i. e. *cum nulla ratio habetur nobilitatis,*) et ſolis adhæretur frondibus, quum promoventur ignobiles, et removentur præſtantiſſimi.

---

ponitur. S. 523. يُقَرِّبُ Conf. Gol. in قَرُبَ N. 2.

يَسْتَدَلُّ عَلَي ٱلْإِدْبَارِ بِأَرْبَعٍ سُوءُ ٱلتَّدْبِيرِ وَقُبْحُ ٱلتَّبْذِيرِ وَقِلَّةُ ٱلْاعْتِبَارِ وَكَثْرَةُ ٱلْاغْتِرَارِ،

يَسْتَدَلُّ عَلَي ٱلْمُرُوَّةِ بِكَثْرَةِ ٱلْحَيَاءِ وَبَذْلِ ٱلنِّدَآءِ وَكَفِّ ٱلْأَذَي،

يَسِيرُ ٱلْعَطَآءِ أَحْسَنُ مِنَ ٱلتَّعَلُّلِ بِٱلْاعْتِذَارِ،

يَحْتَاجُ ٱلشَّرَفُ إِلَي ٱلتَّوَاضُعِ،

يَتَفَاضَلُ ٱلنَّاسُ بِٱلْعُلُومِ وَٱلْعُقُولِ لَا بِٱلْأَمْوَالِ وَٱلْأُصُولِ،

يَبْلُغُ ٱلصَّادِقُ بِصِدْقِهِ مَا لَا يَبْلُغُهُ ٱلْكَاذِبُ بِٱحْتِيَالِهِ،

يَنَامُ ٱلرَّجُلُ عَلَي ٱلثُّكْلِ وَلَا يَنَامُ عَلَي ٱلظُّلْمِ،

يَوْمُ ٱلْمَظْلُومِ عَلَي ٱلظَّالِمِ أَشَدُّ مِنْ يَوْمِ ٱلظَّالِمِ عَلَي ٱلْمَظْلُومِ،

Quatuor ſunt indicia retrogradientis fortunæ : prava rerum adminiſtratio, turpis earum profuſio, parum attentæ conſiderationis, et multum ſocordiæ. 530

Declarat animum virilem multum verecundiæ, liberalitas larga, et abſtinentia ab injuriis (*a læſione*).

Donatio modica pulchrior (*melior*) eſt lactatione ſpei (*conjuncta*) cum excuſatione.

Quidquid elatum eſt, deprimi oportet.

Contendant inter ſe homines de ſcientia et intellectu, non vero de opibus aut ſtirpibus.

Veracitate ſua conſequitur verax (*ingenuus*) quod technis ſuis nunquam obtinebit mendax. 535

Indormiat (*ſecurus dormiat* vel *ſecurus ſit*) vir ſuper orbitate, non vero ſuper injuſtitia ſua.

Dies oppreſſi (*infortunium oppreſſo illatum*) magis anget oppreſſorem, quam dies oppreſſoris oppreſſum.

COLLECTIO TERTIA.

بَعْضُ ٱلْأَمْثَالِ

جَمَعَهُ أَبِي ٱلْفَضْلِ أَحْمَدَ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ أَحْمَدِ بْنِ إِبْرَاهِمِ
ٱلْمِيدَانِيُّ ٱلنِّيسَابُورِيُّ مِنْ كَلَامِ ٱلْمُرْتَضِي
عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبِ
رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ

مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ ٱلسَّاخِطُ عَلَيْهِ،
وَمَنْ ضَيَّعَهُ ٱلْأَقْرَبُ أُتِيحَ لَهُ ٱلْأَبْعَدُ،
وَمَنْ بَالَغَ فِي ٱلْخُصُومَةِ أَثِمَ وَمَنْ قَصَّرَ فِيهَا ظُلِمَ،
مَنْ كَرُمَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ هَانَتْ عَلَيْهِ شَهْوَتُهُ،
أَلَا حُرٌّ يَدَعُ هَذِهِ ٱللُّمَاظَةَ لِأَهْلِهَا،

S. 2. Pro ضيعه legendum ضيقه. Porro secundum Cod. Scheid. eandem sententiam his verbis expressam dederat Meidanius alio loco p. 721. N. 5117. مَنْ ضَاقَ عنه الاقرب اتاح الله له الابعد ، *Cujus propinquitas ad angustiam redacta est, illi determinavit Deus remotos.* Scil. *in subsidium, ut afflictio misere opem ferant.* Ubi tamen imperatoris mentionem non facit, tanquam ejusdem auctoris. S. 3. *Qui resecat,*

PROVERBIA QUÆDAM

QUÆ COLLEGIT

ABUL-FADL ACHMED EBN MOHAMMED EBN ACHMED EBN IBRAHIM AL-MEIDANI NISABURIENSIS

E DICTIS DEO ACCEPTI

ALI EBN ABI TALEBI,

CUI DEUS PROPITIUS SIT.

QUI ſibi placet, multos habet, qui indignantur ipſum.

Quem premunt propinqui, illi divinitus determinati ſunt remoti.

Qui modum excedit in movendis litibus, peccat; qui *vero* eas reſecat, afficitur injuria.

Quem regit mens generoſa, ſpernit ille cupiditates ſuas.

Enimvero ingenuus viliores haſce cibi reliquias relinquet ſectatoribus earum. 5

---

i. e. *Qui in illis litibus perſequendis negligens eſt.* Conf. cum h. ſent. Gol. ſent. Poet. pag. 164. N. 41. in fine. S. 4. *Quem regit mens generoſa,* i. e. *Cujus prædominans principium eſt generoſitas.* S. 5. لماظة notat, *cibi reliquias* eaſque *viliores,* a لَمَظَ *linguam per labia circumduxit ad auferendas detergendaſque cibi reliquias.* Conf. Schult. ad Har. v. p. 91.

إِنَّهُ لَيْسَ لِأَنْفُسِكُمْ ثَمَنٌ إِلَّا ٱلْجَنَّةَ فَلَا تَبِيعُوهَا إِلَّا بِهَا ،

مَنْ عَظَّمَ صِغَارَ ٱلْمَصَايِبِ ٱبْتَلَاهُ ٱللّٰهُ بِكِبَارِهَا ،

أَلْوِلَايَاتُ مَضَامِيرُ ٱلرِّجَالِ ،

لَيْسَ بَلَدٌ بِأَحَقَّ بِكَ مِنْ بَلَدٍ خَيْرُ ٱلْبَلَدِ مَا حَمَلَكَ ،

إِذَا كَانَ فِي رَجُلٍ خَلَّةٌ رَايِعَةٌ فَٱنْتَظِرْهُ إِخْوَاتِهَا ،

أَلْعِيبَةُ جِهَادُ ٱلْعَاجِزِ ،

رُبَّ مَفْتُونٍ بِحُسْنِ ٱلْقَوْلِ فِيهِ ،

مَا لِٱبْنِ آدَمَ وَٱلْفَخْرِ فَإِنَّ أَوَّلَهُ نُطْفَةٌ وَآخِرُهُ جِيفَةٌ لَا يَوْزُقُ نَفْسَهُ وَلَا يَدْفَعُ حَتْفَهُ ،

أَلدُّنْيَا تَغُرُّ وَتَضُرُّ وَتَمُرُّ إِنَّ ٱللّٰهَ تَعَالِي لَمْ يَرِي فِيهَا ثَوَابًا لِأَوْلِيَايِهِ وَلَا عِقَابًا لِأَعْدَايِهِ وَإِنَّ أَهْلَ ٱلدُّنْيَا كَرَكْبٍ بَيْنَاهُمْ حَلُّوا إِذَا صَاحَ سَايِقُهُمْ وَٱرْتَحَلُوا ،

مَنْ صَارَعَ ٱلْحَقَّ صَرَعَهُ

أَلْقَلْبُ مُصْحَفُ ٱلْبَصَرِ ،

S. 9. Scil. *Patrium solum omnium optimum.* Pro خَيْرُ ٱلْبَلَدِ Cod. Scheid. recte l. خَيْرُ ٱلْبِلَادِ. S. 10. فانتظره sine dubio vitiosum est. Legendum omnino secundum Cod. Scheid. فانظر i. e. فَانْظُرْ vel فَانْظِرْ *patienter ferto* sorores ipsius i. e. *dotes ejus sequiores.* S. 11. Cod. Scheid. loco جهاد exhibet جُهْدُ. S. 12. Belgæ: *Wie luistert naar verleidende taal, die is reeds verstrikt.* S. 13. Pro يوزق Cod. Scheid.

Utique non eſt animabus veſtris pretium, niſi Paradiſus; itaque ne vendatis eas, niſi pro illo *Paradiſo.*

Qui minimas adverſitates graves judicat, eum tentabit Deus per maximas.

Virorum palæſtra principatus ſunt.

Una regio aptior tibi non eſt altera; optima tamen illarum ea eſt, quæ te protulit.

Quando in homine fuerit proprietas *una* excellentior, patienter feras ſorores ipſius.

Impotentis ſtudium obtrectatio.

Permulti homines tentantur dictis ingenioſis.

Quid filio Adami cum gloria commune eſt? ſiquidem principium ejus ſit ſperma genitale, et extremum ejus cadaver; non ſuſtentat ſe, neque repellit mortem ſuam.

Mundus ſpe lactat, et nocet, et cito finit; nam Deus O. M. remunerationem non dat in eo amicis ſuis, neque hoſtibus ſuis pœnam. Sane populus mundanus eſt inſtar manus eorum, qui camelis in itinere ſimul vehuntur; interea dum diverſorium petunt, ecce abactor clamat, et diſcedunt.

Qui luctatur cum veritate, proſternit ipſum *veritas.*

Cor liber eſt viſus.

---

recte legit يُرْزَقُ Conf. פרקי אבות Edit. Fagii Cap. iv. N. 4. p. m. 69. et ibid. not. vide etiam Gol. ſent. Poet. pag. 165. N. 44. S. 14. Cod. Scheid. pro إذَا habet إذْ. Pro يَسَرِي recte leg. يَسَرْ ob præced. لم. Et pro وارتحلوا cum و præfixo habet ف præfixum. S. 15. *Proſternit ipſum veritas* h. e. *ſuperatur ab ea.* Non enim ei par eſt congreſſu. S. 16. h. e. *Quæ videt homo, in cor ſuum refert haud aliter atque in tabulam,* ſcil. *librum.*

أَلتُّقَي رَئِيسُ ٱلْأَحْلَاقِ،

مَا أَحْسَنَ تَوَاضُعَ ٱلْأَغْنِيَآءِ لِلْفُقَرَآءِ طَلَبًا لِمَا عِنْدَ ٱللّٰهِ وَأَحْسَنُ مِنْهُ تِيهُ ٱلْفُقَرَآءِ عَلَي ٱلْأَغْنِيَآءِ ٱتِّكَالًا عَلَي ٱللّٰهِ،

كُلُّ مُقْتَصِرٍ عَلَيْهِ كَافٍ

20 مَنْ لَمْ يُعْطَ قَاعِدًا لَمْ يُعْطَ قَايِمًا،

أَلدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَيَوْمٌ عَلَيْكَ وَإِنْ كَانَ لَكَ فَلَا تَبْطَرْ وَإِنْ كَانَ عَلَيْكَ فَلَا تَضْجَرْ،

مَنْ طَلَبَ شَيْأً نَالَهُ أَوْ بَعْضَهُ،

أَلرُّكُونُ إِلَي ٱلدُّنْيَا مَعَ مَا تُعَايِنُ مِنْهَا جَهْلٌ وَٱلتَّقْصِيرُ فِي حُسْنِ ٱلْعَمَلِ إِذَا وَثِقْتَ بِٱلثَّوَابِ عَلَيْهِ غَبْنٌ وَٱلطُّمَانِينَةُ إِلَي كُلِّ أَحَدٍ قَبْلَ ٱلْاِخْتِبَارِ عَجْزٌ،

أَلْبُخْلُ جَامِعُ ٱلْمَسَاوِي ٱلْأَخْلَاقِ،

مَنْ كَثُرَتْ نِعْمَةُ ٱللّٰهِ عَلَيْهِ كَثُرَتْ حَوَايِجُ ٱلنَّاسِ إِلَيْهِ فَمَنْ

S. 17. Cod. Scheid. recte l. الاخلاق. S. 21. Conf. Gol. in voce بوس ubi يوم نعم ويوم بؤس *Dies boni ſtatus, Dies mali: hic ſecundus, ille adverſus eſt.* Quod et ſic dicunt: الدهر ميسور ومعسور *Fortuna facilis et difficilis:* i. e. *modo proſpera, modo adverſa.* Vid. Gol. in Adag. N. 16. p. 71. S. 22. Pari modo Perſæ: هر چيز طلب كني بيابي روي از طلبش چو بر نتابي *Quam rem quæſiveris, invenies, dum-*

Morum princeps pietas.

Quam pulcherrima eft humilitas divitum erga pauperes, ftudio placendi Deo! at pulchrior ea *eft* faftus pauperum fupra divites confidendo Deo.

Quicumque forte fua contentus vivit, habet quod fufficit.

Qui non donatur fedens non accipiet ftans.

Fortuna duplicis diei *eft*; altera pro te, altera contra te dies *eft*; fi fit pro te, ne nimia hilaritate exultes; fin *vero* fit contra te, ne animi angore commoveare.

Qui rem quærit, confequitur eam, aut partem ejus.

Inniti mundo, non obftante eo, quod ex illo in oculos incurrit, infipientia *eft*; et cunctari in opere bono, cum de ejus remuneratione certior factus fis, negligentia *eft*; et confidere unicuique ante experientiam, debilitas *eft*.

Peffimorum morum receptaculum avaritia *eft*.

Cui Deus copiofam largiatur gratiam, eo indigent multi homines; qui vero

---

modo quærere eam non defiftas. Vid. Warnerus Prov. Perfic. N. 43. p. m. 21. S. 24. Conf. Apoft. 1 Tim. vi. 10. et Saluft. de B. Cat. c. 10. *Avaritia fidem, probitatem, cæterafque artes fubvertit.* Porro pro حامع المساوي Cod. Scheid. legit جامع لمساوي. S. 25. Cod. Scheid. recte exhibet نِعَمَهٗ fine affixo ٥. Ibid. Loco حَوَايِحُ quod procul dubio corruptum eft, legendum cum Cod. Scheid. حَوَايِجُ.

قَامَ لِـلَّـهِ فِيهَا بِمَا يَجِبُ عَرَّضَهَا لِلدَّوَامِ وَٱلْبَقَآءِ وَمَنْ لَمْ يَقُمْ عَرَّضَهَا لِلزَّوَالِ وَٱلْفَنَآءِ،

أَلرَّغْبَةُ مِفْتَاحُ ٱلنَّصَبِ وَٱلْحَسَدُ مَطِيَّةُ ٱلتَّعَبِ،

أَلْخُرْقُ ٱلْمُعَالَجَةُ قَبْلَ ٱلْإِمْكَانِ وَٱلْأَنَاءَةُ بَعْدَ ٱلْفُرْصَةِ،

مَنْ عَلِمَ أَنَّ كَلَامَهُ مِنْ عَمَلِهِ قَلَّ كَلَامُهُ إِلَّا فِيمَا يَعْنِيهِ،

مَنْ نَظَرَ فِي عُيُوبِ ٱلنَّاسِ فَأَنْكَرَهَا ثُمَّ رَضِيهَا بِٱلنَّفْسِهِ فَذَلِكَ ٱلْأَحْمَقُ بِعَيْنِهِ،

صَوَابُ ٱلرَّأْيِ بِٱلدِّوَلِ يَبْغِي بِبَغَايِهَا وَيَذْهَبُ بِذَهَبِهَا،

أَلْعَفَافُ زِينَةُ ٱلْفَقْرِ وَٱلشُّكْرُ زِينَةُ ٱلْغِنَي،

أَلْمُؤْمِنُ بِشْرُهُ فِي وَجْهِهِ وَحُزْنُهُ فِي قَلْبِهِ،

أَلْجَاهِلُ ٱلْمُتَعَلِّمُ شَبِيهٌ بِٱلْعَالِمِ وَٱلْعَالِمُ ٱلْمُتَعَسِّفُ شَبِيهٌ بِٱلْجَاهِلِ،

يَنَامُ ٱلرَّجُلُ عَلَي ٱلثُّكْلِ وَلَا يَنَامُ عَلَي ٱلْحَرْبِ،

أَلنَّاسُ أَبْنَآءُ ٱلدُّنْيَا وَلَا يُلَامُ ٱلرَّجُلُ عَلَي حُبِّ أُمِّهِ،

رَسُولُكَ تَرْجُمَانُ عَقْلِكَ وَكِتَابُكَ أَبْلَغُ مَا يَنْطِقُ عَنْكَ،

S. 29. Cod. Scheid. لِنَفْسِهِ quod præfero. S. 30. Pro بِذَهَبِهَا Cod. Scheid. recte legit بِذَهَابِهَا. S. 32. Nimirum: *Spem ſimulat vultu, premit altum corde dolorem.* S. 33. المتعلّم. Sic procul dubio legendum pro المتقلم uti Cod. L. vitioſe legit.

constans est Deo in necessitatibus hominum implendis, eo quod decet, ille exponit gratiam istam durationi et perennitati; qui autem non constans est in ea re, ille exponit gratiam istam cessationi et evanescentiæ. 25

Ærumnarum clavis aviditas, jumentumque molestiæ vectarium invidia.

Mentis stupor est rem tractare ante opportunitatem, mentisque cruditas *hoc facere* post occasionem.

Qui scit sermonem suum esse de opere suo, sermo ejus paucus est, nisi ea de re, quæ ad ipsum spectat.

Qui hominum vitia videt, eaque improbat; deinde vero se ipso delectatur, ille sane stultissimus est.

Consilii successus situs est in fortunæ vicissitudinibus; manet, illa manente; fugit, illa fugiente. 30

Decus paupertatis abstinentia; divitiarum vero decus gratiarum actio.

Fidelis lætitiam in fronte præfert; tristitiam vero in corde suo.

Insipiens discens similis est sapienti, sapiens vero exorbitans similis est insipienti.

Indormiat (i. e. *securus sit* sive *securus dormiat*) vir super orbitate, non vero super curis belli.

Homines sunt filii mundi; jam vero nemo reprehendi solet ob matris suæ amorem. 35

Legatus tuus interpres cordis tui; at literæ tuæ eloquentiores sunt eo, quod de te locutus est.

S. 34. Pro التشكل Cod. L. perperam legit الشكل. Ibid. التحرّب Cod. L. l. التحرّب. S. 35. Cod. L. l. والدنيا cum و præf. male.

أَلْحَظُّ يَأْتِي مَنْ لَا يَأْتِيهِ،

أَلطَّمَعُ ضَامِنٌ غَيْرُ وَفِيٍّ،

أَلْأَمَانِيُّ تُعْمِي أَعْيُنَ ٱلْبَصَايِرِ،

لَا تِجَارَةَ كَٱلْعَمَلِ ٱلصَّالِحِ وَلَا رِبْحَ كَٱلثَّوَابِ وَلَا قَايِدَ كَٱلتَّوْفِيقِ
وَلَا حَسَبَ كَٱلتَّوَاضُعِ وَلَا شَرَفَ كَٱلْعِلْمِ وَلَا وَرَعَ
كَٱلْوُقُوفِ عِنْدَ ٱلشُّبْهَةِ وَلَا قَرِينَ كَحُسْنِ ٱلْخُلْقِ وَلَا
عِبَادَةَ كَأَدَآءِ ٱلْفَرَايِضِ وَلَا عَقْلَ كَٱلتَّدْبِيرِ وَلَا وَحْدَةَ
40 أَوْحَشُ مِنَ ٱلْعُجْبِ،

مَنْ أَطَالَ ٱلْأَمَلَ أَسَاءَ ٱلْعَمَلَ،

وَسَمِعَ رَجُلًا مِنَ ٱلْحُرُورِيَّةِ يَتَهَجَّدُ وَيَقْرَأُ فَقَالَ نَوْمٌ عَلَي يَقِينٍ
خَيْرٌ مِنْ صَلٰوةٍ فِي شَكٍّ،

إِذَا تَمَّ ٱلْعَقْلُ نَقَصَ ٱلْكَلَامُ،

قَدْرُ ٱلرَّجُلِ عَلَي قَدْرِ هِمَّتِهِ،

45 قِيمَةُ كُلِّ آمْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ،

S. 40. Conf. Erpen. S. N. 31. ubi loco ولا ورع كالوقوف عند الشبهة legitur ولا ورع كالكفّ عن الحرام *Neque abstinentia similis ei, qua abstinetur a vetito.* Ibid. كحسن الخلق *sicut præstantia idolis,* scil. *bonitas naturæ* vel *elegantia morum.* Ibid. كالتدبير *sicut prudens administratio* scil. *prudentia.* S. 42. Pro في شكّ Cod.

Bona fors accedit ad eum, qui non accedit ad ipſam.

Concupiſcentia ſponſor eſt fidem non præſtans.

Res optatæ oculos perſpicacium occæcant.

Non eſt mercatura ſicut bonum opus; neque lucrum ſicut remuneratio; neque gubernatio ſicut concurſus Dei; neque exiſtimatio ſicut humilitas; neque gloria ſicut ſcientia; neque devotio ſicut ſubſiſtere penes rem dubiam; neque ſocius ſicut præſtantia indolis; neque cultus ſicut obſervantia eorum, quæ præſcripta ſunt; neque intellectus ſicut prudens adminiſtratio; neque ſolitudo magis vaſtans, quam φιλαυτία. 40

Qui ſpem prolongat, corrumpit opus.

Quum audiviſſet (Alius) virum ingenuum, qui noctu vigilabat, ut legeret, dixit: dormitatio ſuper ſcientia certa melior eſt, quam precatio in dubitatione.

Cum deficit intellectus, deficit oratio.

Pretium viri eſt pro ratione magnanimitatis ſuæ.

Pretium cujuſlibet viri *conſtituunt* bonæ ejus actiones. 45

Scheid. recte legit علي شكّ. S. 43. Vide Scaligeri et Erpenii Prov. Arab. cent. 1. N. 84. ubi eadem ſententia exhibetur. S. 45. قيمة Ita recte legit Cod. Scheid. loco قتمة uti in Cod. L. vitioſe ſcribitur. Conf. etiam ſupra collect. primam N. 199. ubi eadem ſententia occurrit. Ibid. أمرئ Ita lego cum Cod. Scheid. Cod. vero L. male legit أجرئ.

أَلْمَالُ مَادَّةُ ٱلشَّهَوَاتِ،

أَلنَّاسُ أَعْدَآءُ مَا جَهِلُوا،

نَفَسُ ٱلْمَرْءِ خُطَاهُ إِلَى أَجَلِهِ،

S. 46. Hic loco Cod. Scheid. inferit hanc fententiam: أَلْحِرْمَانُ خَيْرٌ مِنَ ٱلِٱمْتِنَانِ *Repulfa præftat beneficiorum exprobratione.* S. 48. Hæc fententia in Cod. Scheid.

Cupiditatum alimentum divitiæ *ſunt.*

Homines inimici ſunt ejus, quod ignorant.

Appetitus viri, greſſus ejus ad mortem ſuam.

ſequitur poſt N. 45. et pro نَفْسُ et أَجَلِهِ legitur ibi نَفَسُ et أَجَلِهِ.—نَفَسٌ *appetitus* ſcil. *cupiditas, ſpirans aviditas.* Conf. Schult. ad Har. i. 20. et Lette. Obſ. Philol. Crit. in Deboræ et Moſis Cantica, pag. 218.

COLLECTIO QUARTA.

طُـغَـافَـةُ

بَعْضِ ٱلْأَمْثَالِ ذَكَرَهُ شَطَاطًا وَرَفَعَهُ ٱلْمِيدَانِيُّ

ٱلْمَشْهُورُ إِلَي أَمِـيـرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ

عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَـالِـبٍ

رَضْوَانُ ٱللَّهِ عَلَيْهِ

I.

ᵃ إِنَّمَا أُكِلْتُ يَوْمَ أُكِلَ ٱلثَّوْرُ ٱلْأَبْيَضُ،

يُرْوَي أَنَّ أَمِيرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيًّا رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ قَالَ إِنَّمَا مَثَلِي وَمَثَلُ عُثْمَانَ كَمَثَلِ أَثْوَارٍ ثَلَثَةٍ كُنَّ فِي أَجَمَةٍ أَبْيَضُ وَأَسْوَدُ وَأَحْمَرُ. وَمَعَهُنَّ فِيهَا أَسَدٌ. وَكَـانَ لَا يَقْدِرُ مِنْهُنَّ عَلَي شَيْءٍ لِاجْتِمَاعِهِنَّ عَلَيْهِ فَقَالَ لِلثَّوْرِ ٱلْأَسْوَدَ وَٱلثَّوْرِ ٱلْأَحْمَرَ لَا يَدُلُّ عَلَيْنَا فِي أَجَمَتِنَا إِلَّا ٱلثَّوْرَ ٱلْأَبْيَضَ فَـإِنَّ لَوْنَهُ مَـشْـهُـورٌ وَلَوْنِي عَلَي لَوْنِكُمَا فَلَوْ تَرَكْتُمَانِي آكُلُهُ صَفَتْ لَنَا ٱلْأَجَمَةُ. فَقَالَا دُونَكَ

ᵃ Cod. Scheid. Prov. 83. p. 28.

EPIMETRUM
QUORUMDAM PROVERBIORUM,
QUÆ PASSIM MEMORAVIT ET RETULIT

MEIDANIUS, SUPRA LAUDATUS,

AD

IMPERATOREM FIDELIUM

ALI BEN ABI TALEBI

PIÆ MEMORIÆ.

I.

Utique devoratus ſum die, quo devoratus eſt taurus albus.

TRADITUR imperatorem fidelium ALIUM, cui Deus propitius ſit, dixiſſe: Ego et OTHSMANUS ſimili in conditione verſamur, in qua verſati fuerunt tres tauri in ſylva latentes, quorum unus albi, alter nigri, tertius rufi coloris erat, atque cum illis leo in eadem ſylva *degebat*. Leo autem contra illos nihil valebat, quamdiu ſimul congregati erant contra ipſum. Quapropter dixit tauro nigro et rufo: Nemo in hac ſylva nos prodet, niſi taurus albus, ſiquidem color ejus nimium conſpicuus eſt, i. e. *in oculos incurrit:* color vero meus colori veſtro ſimilis eſt; ſi itaque mihi permittatis ipſum devorare, tranquilla nobis erit ſylva. Et dixerunt ei: Cape et devora ipſum; tum devo-

فَكُلْهُ. فَأَكَلَهُ. فَلَمَّا مَضَتْ أَيَّامٌ قَالَ لِلْأَحْمَرِ لَوْنِي عَلَى لَوْنِكَ فَدَعْنِي آكُلُ ٱلْأَسْوَدَ لِتَصْفُوا لَنَا ٱلْأَجَمَةُ. فَقَالَ دُونَكَ فَكُلْهُ. فَأَكَلَهُ. ثُمَّ قَالَ لِلْأَحْمَرِ إِنِّي آكِلُكَ لَا مَحَالَةَ. فَقَالَ دَعْنِي أُنَادِي ثَلَثًا. فَقَالَ ٱفْعَلْ. فَنَادَي فَقَالَ أَلَا إِنِّي أُكِلْتُ يَوْمَ أُكِلَ ٱلثَّوْرُ ٱلْأَبْيَضُ. ثُمَّ قَالَ عَلِيٌّ ع س أَلَا إِنِّي هُنْتُ [وَيُرْوَي وَهَنْتُ] يَوْمَ قُتِلَ عُثْمَانُ. يَرْفَعُ بِهَا صَوْتَهُ. يَضْرِبُهُ ٱلرَّجُلُ يُرْزَأُ بِأَخِيهِ.

II.

[b] أَنَا دُونَ هَذَا وَفَوْقَ مَا فِي نَفْسِكَ،

قَالَهُ أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ لِرَجُلٍ مَدَحَهُ نِفَاقًا،

III.

[c] أَحْرَزَ أَمْرًا أَجَلُهُ،

قَالَهُ عَلِيٌّ رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ حِينَ قِيلَ لَهُ أَتَلْقِي عَدُوَّكَ حَاسِرًا. يُقَالُ هَذَا أَصْدَقُ مَثَلٍ ضَرَبَتْهُ ٱلْعَرَبُ،

IV.

[d] رَأْيُ ٱلشَّيْخِ خَيْرٌ مِنْ مَشْهَدِ ٱلْغُلَامِ،

قَالَهُ أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ ع س فِي بَعْضِ حُرُوبِهِ،

---

[b] Pag. 58. N. 221. [c] Pag. 219. N. 1335. [d] Pag. 300. N. 1880.

ravit eum Dein poſt aliquot dies dixit rufo: Color meus ſimilis eſt colori tuo; ſine itaque me devorare nigrum, ut tranquilla nobis ſit ſylva. Et reſpondit ille: Cape et devora ipſum; et devoravit eum. Porro dixit rufo: Utique ego procul dubio te devorabo. Et reſpondit: Sine me exclamare tribus vicibus; dixitque leo: Fac. Tum exclamavit, et dixit: ENIMVERO EGO DEVORATUS FUI DIE [i. e. eo ipſo die calamitas mea jam initium habuit] QUO DEVORATUS EST TAURUS ALBUS. Dein ALI, cui pax, dixit: Sane ego vilipendi jam cœpi [ſcil. infirmatus jam fui] die quo occiſus eſt OTHSMANUS, idque elata voce pronuntiavit [ALI]. Uſurpatur itaque hoc proverbium ab illo, qui ipſe detrimentum patitur ex damno ſocii ſui.

II.

Ego ſum minor hoc, ſed major eo, quod in animo tuo eſt.

Dixit hoc imperator fidelium ALI BEN ABI TALEBI cuidam, qui hypocritice eum laudabat.

III.

Cuſtodit, ſcil. *in tuto collocat,* virum fatum ejus.

Dixit hoc ALI, cui Deus propitius ſit, cum ipſi dicebatur: Obviamne ibis hoſti tuo ſine armis? Dicitur hoc veriſſimum eſſe proverbium quod formarunt Arabes.

IV.

Conſilium ſenis præſtat conſeſſui juvenum.

Dixit hoc imperator fidelium, cui pax, in quodam bellorum ſuorum

V.

[e] أُرِيدُ حِبَآءَهُ وَيُرِيدُ قَتْلِي،

هَذَا مَثَلٌ تَمَثَّلَ بِهِ أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ حِينَ ضَرَبَهُ ٱبْنُ مُلْجَمٍ لَعَنَهُ ٱللّٰهُ وَبَاقِي ٱلْبَيْتِ عذيرک مِنْ خَلِيلِکَ مِنْ مُرَادِ،

VI.

[f] شِقْشِقَةٌ هَدَرَتْ ثُمَّ قَرَّتْ،

أَلشِّقْشِقَةُ شَيْءٌ كَٱلرِّئَةِ يُخْرِجُهَا ٱلْبَعِيرُ مِنْ فِيهِ إِذَا هَاجَ وَإِذَا قَالُوا لِلْخَطِيبِ ذُو شِقْشِقَةٍ فَإِنَّمَا يُشَبَّهُ بِٱلْفَحْلِ. وَلِأَمِيرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ خُطْبَةٌ تُعْرَفُ بِٱلشِّقْشِقَةِ لِأَنَّ ٱبْنَ عَبَّاسٍ قَالَ لَهُ حِينَ قَطَعَ كَلَامَهُ يَا أَمِيرَ ٱلْمُؤْمِنِينَ لَوِ ٱطَّرَدَتْ مَقَالَتُکَ مِنْ حَيْثُ أَفْضَيْتَ فَقَالَ هَيْهَاتَ يَا ٱبْنَ عَبَّاسٍ تِلْکَ شِقْشِقَةٌ هَدَرَتْ ثُمَّ قَرَّتْ،

VII.

[g] صَدَقَنِي سِنَّ بَكْرِهِ،

أَلْبَكْرُ ٱلْفَتِيُّ مِنَ ٱلْإِبْلِ وَيُقَالُ صَدَقْتُهُ ٱلْحَدِيثَ وَفِي ٱلْحَدِيثِ يُضْرَبُ مَثَلًا فِي ٱلصِّدْقِ، وَأَصْلُهُ أَنَّ رَجُلًا سَاوَمَ رَجُلًا

---

[e] Pag. 313. N. 1969. S. 5. Modum, quo Ebn Molgjami Alium imperatorem

V.

Volo ipſum donare, at ille vult necem meam.

Eſt proverbium, quod formavit Imperator fidelium Ali, quum ipſum percuſſerat Ibn Molgjami, cui Deus maledicat. Reliqua autem pars verſus ſic ſonat: *Cedo qui te excuſet ab amico tuo de mala intentione.*

VI.

Fremuit pulmo, mox reſedit.

Vox الشقشقة notat *pulmonem*, quem camelus ex ore promittit, quum concitatus eſt. Sic v. c. oratorem dicunt *dominum pulmonis*; comparatur ſcil. cum camelo admiſſario. Refertur quoque [*dictum*] Alii Imperatoris fidelium, cui pax, *Oratio cognoſcitur ex impetu ſermonis*, eo quod Ebn Abbasi ipſi, cum ſermonem ſuum abrumperet, dicebat: O Imperator fidelium, utinam ſermo tuus fluere inciperet ex quo abrupiſti illum! Ad quod reſpondit Ali: Apage Ebn Abbasi, iſte dicendi *impetus æſtuavit, at nunc ſedatus eſt.*

VII.

Vere mihi indicavit ætatem pulli cameli ſui.

Vox أَلْبَكْرُ notat *juvencam camelum*, diciturque صَدَقْتُ conſtr. cum accuſ. et cum فِي, *vere indicavi ipſi hiſtoriam.* Uſurpatur *autem* proverbialiter de veritate narrationis. Origo nempe proverbii hæc eſt; quod cum

---

interfecerit narrat Abulpharagius. H. D. pag. 191. Conf. etiam Hottinger. Hiſt. Orient. pag. 366. et 367. [f] Pag. 377. N. 244. [g] Pag. 404. N. 256.

نِي بَكْرٍ فَقَالَ مَا سِنُّهُ فَقَالَ صَاحِبُهُ بَازِلٌ ثُمَّ نَفَرَ ٱلْبَكْرُ فَقَالَ لَهُ صَاحِبُهُ هِدَعْ هِدَعْ وَهَذِهِ لَفْظَةٌ تُسَكَّنُ بِهَا ٱلصِّغَارُ مِنَ ٱلْإِبِلِ فَلَمَّا سَمِعَ ٱلْمُشْتَرِي هَذِهِ ٱلْكَلِمَةَ قَالَ صَدَقَنِي سِنَّ بَكْرِهِ وَنَصَبَ سِنَّ عَلَى مَعْنَى عَرَّفَنِي سِنَّ وَيَجُوزُ أَنْ يُقَالَ أَرَادَ[h] صَدَقَنِي خَبَرَ سِنَّ ثُمَّ حَذَفَ ٱلْمُضَافَ وَيُرْوَى صَدَقَنِي سِنُّ بِٱلرَّفْعِ جَعَلَ ٱلصِّدْقَ لِلسِّنِّ تَوَسُّعًا، قَالَ أَبُو عُبَيْدَ وَهَذَا ٱلْمَثَلُ يُرْوَى عَنْ عَلِيٍّ عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ أَنَّهُ أَتَى فَقِيلَ لَهُ أَنَّ بَنِي فُلَانٍ وَبَنِي فُلَانٍ ٱقْتَتَلُوا فَغَلَبَ بَنُو فُلَانٍ فَأَنْكَرَ ذَلِكَ ثُمَّ أَتَاهُ آتٍ فَقَالَ بَلْ غَلَبَ بَنُو فُلَانٍ لِلْقَبِيلَةِ ٱلْأُخْرَى فَقَالَ عَلِيٌّ صَدَقَنِي سِنَّ بَكْرِهِ،

VIII.

صَدَقَنِي وَسْمَ قِدْحِهِ،[i]

وَسْمُ ٱلْقِدْحِ ٱلْعَلَامَةُ ٱلَّتِي عَلَيْهِ لِتَدُلَّ عَلَى نَصِيبِهِ وَرُبَّمَا كَانَتِ ٱلْعَلَامَةُ بِٱلنَّارِ وَمَعْنَى ٱلْمَثَلِ خَبَّرَنِي بِمَا فِي نَفْسِهِ وَهُوَ مِثْلُ قَوْلِهِمْ صَدَقَنِي سِنَّ بَكْرِهِ،

S. 7. [h] Hæc vox اراد abest ab apographo Reiskii. [i] Pag. 411. N. 2593.

aliquis pretium juſto magis pro camelo ſuo ab alio poſceret, alter ille rogavit, cujus ætatis eſſet camelus? Reſpondit Dominus, novennem eſſe, ipſoque momento aufugit. Tum Dominus clamabat هدع هدع qua voce ſubſiſtuntur pulli cameli. Emptor vero hanc vocem audiens dixit: &c. صدقني (adhibito caſu accuſativo vocis سِنَّ) i. e. *notum mihi fecit ætatem pulli cameli ſui*, et licet etiam efferre omiſſo ſtatu conſtructo: *indicavit mihi negotium ætatis*, aut سنُّ صدقني in caſu recto cum vocali *Damma* in fine dictionis: i. e. *veritatem mihi indicavit ætas*, per proſopopœiam tributa veracitate ætati. Dixit Abu Obeid proverbium hocce auctorem habere Alium, cui pax, occaſione, quod aliquis acceſſit ad eum, qui juſſus erat ipſi dicere: Hæ tribus pugnarunt cum illis, et vicerunt illæ; quod cum negaſſet, alter acceſſit, qui dicebat: Certiſſime vicerunt hæ tribus illas. Tum dixit Ali &c. صدقني *vere indicavit mihi ætatem pulli cameli ſui.*

VIII.

Vere mihi indicavit ſtigma (ſignum) ſagittæ ſuæ.

وسم القدح notat ſignum ſagittæ impreſſum ad indicandam ejus conditionem, quale ſignum ſæpe igne imprimitur. Senſus autem proverbii eſt: *Indicavit mihi quod erat in anima ſua.* Eſtque ſimile dicto Arabum: *Vere indicavit mihi ætatem pulli cameli ſui.*

S. 8. Similis ſtructuræ proverbium.

IX.

[k] لَا يَأْبَي ٱلْكَرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ،

قَالَ ٱلْمُفَضَّلُ أَوَّلُ مَنْ قَالَ ذَلِكَ أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ وَذَلِكَ أَنَّهُ دَخَلَ عَلَيْهِ رَجُلَانِ فَرَمَي لَهُمَا بِوِسَادَتَيْنِ فَقَعَدَ أَحَدُهُمَا عَلَي ٱلْوِسَادَةِ وَلَمْ يَقْعُدِ ٱلْآخَرُ فَقَالَ عَلِيٌّ ٱقْعُدْ عَلَي ٱلْوِسَادَةِ لَا يَأْبَي ٱلْكَرَامَةَ إِلَّا حِمَارٌ فَقَعَدَ ٱلرَّجُلُ عَلَي ٱلْوِسَادَةِ،

X.

[l] لَا رَأْيَ لِمَنْ لَا يُطَاعُ،

قَالَهُ أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ فِي خُطْبَتِهِ ٱلَّتِي يُعَاتِبُ فِيهَا أَصْحَابَهُ،

XI.

[m] لَا أَكُونُ كَٱلضَّبُعِ تَسْمَعُ ٱللَّدْمَ وَتَخْرُجُ حَتَّي تُصَادَ،

أَيْ لَا أَغْفَلُ عَمَّا يَجِبُ ٱلتَّيَقُّظُ فِيهِ، قَالَهُ أَمِيرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ،

---

[k] Pag. 647. N. 4376. [l] Pag. 660. N. 4494. [m] Pag. 661. N. 4503. S. 11. ضبع vocatur etiam أُمُّ عَامِرٍ. Vid. Gol. Adag. N. 48. pag. 88. De *Hyena* confulas

IX.

Non recuſat honorem, niſi aſinus.

Dixit Almophadsalus auctorem hujus proverbii eſſe Imperatorem Alium, cui Deus propitius ſit, occaſione, quod ipſum convenerint duo viri, quibus ſubjici juſſit cervicalia. Quo facto, unus conſedit ſuper cervicali, alter vero non; cui Ali dixit: Sede ſuper cervicali; *Non recuſat honorem, niſi aſinus.* Tunc ſe collocavit ſuper illo.

X.

Conſilio caret, cui non præſtatur obſequium.

Dixit hoc Imperator fidelium, cui pax, in concione quadam ſacra, in qua auditores ſuos increpabat.

XI.

Non ero ſicut *Dſabuon*, qui audit *Ledem*, ut capiatur.

i. e. Non negligens ero ea de re, quæ expergiſci me jubeat *ex ſopore periculoſo.* Auctor hujus proverbii eſt Imperator fidelium Ali, cui Deus propitius ſit.

Bochart. Hieroz. Part. I. Lib. iii. pag. 836. ubi et hoc proverbium citatur. Adeas etiam Schult. Ham. pag. 443. et 444.

XII.

مَا بِهَا نَافِخُ ضَرَمَةٍ، [n]

بِهَا أَيْ بِٱلدَّارِ، وَٱلضَّرَمَةُ مَا آضْرِمَتْ فِيهِ ٱلنَّارُ كَايِنًا مَا كَانَ، وَمَعْنَي ٱلْمَثَلِ مَا فِي ٱلدَّارِ أَحَدٌ وَفِي حَدِيثِ عَلِيٍّ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ لَوَدَّ مُعَوِيَةُ أَنَّهُ مَا بَقِيَ مِنْ بَنِي هَاشِمٍ نَافِخُ ضَرَمَةٍ إِلَّا طُعِنَ فِي نِيطِهِ أَيْ فِي نِيَاطِ قَلْبِهِ،

XIII.

مَا أَصْغَيْتُ لَكَ إِنَآءً وَلَا أَصْغَرْتُ لَكَ فِنَآءً [o]

أَيْ مَا تَعَرَّضْتُ لِأَمْرٍ تَكْرَهُهُ أَيْ لَمْ آخُذْ إِبْلَكَ فَيَبْقَي إِنَاؤُكَ مَكْبُوبًا لَا تَجِدُ لَبَنًا تَحْلُبُهُ فِيهِ وَيَبْقَي فِنَاؤُكَ خَالِيًا لَا تَجِدُ بَعِيرًا يَبْرُكُ فِيهِ وَذَلِكَ عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ ٱللَّهُمَّ أَنِّي أَسْتَعْدِيكَ عَلَي قُرَيْشٍ فَإِنَّهُمْ أَصْغُوا إِنَآءِي وَصَغَّرُوا عَظْمَ مَنْزِلَتِي وَقَدْرِي،

XIV.

مَا عَدَا مِمَّا بَدَا [p]

أَيْ مَا مَنَعَكَ مِمَّا ظَهَرَ لَكَ أَوَّلًا، قَالَهُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ

---

[n] Pag. 690. N. 4846. [o] Pag. 693. N. 4867. [p] Pag. 703. N. 4998.

XII.

Ne ſit in domo illa qui flare poſſit in torrem.

بِهَا idem eſt, quod بِٱلدَّارِ *domi*. Et ضَرَمَةٌ notat quodcumque ignis pabulum. Senſus proverbii eſt: *Non eſt ullus domi.* Eſt autem in traditione Alii, cui Deus propitius ſit: Sane optaſſet Moavia, ut non remanſiſſet ex filiis Haschemi ſufflator ignis, niſi qui confoſſus ſit in cremaſtro ſuo, i. e. in ſuſpenſorio cordis ſui.

XIII.

Non inclinavi tibi mulctrale, neque vacuum tibi reliqui προαύλιον.

i. e. Non me applicui rei, quam deteſteris, neque abripui camelos tuos, adeo ut maneret vas tuum inverſum; neque invenires lac, quod in illud mulgeas; utque maneret προαύλιον tuum vacuum, neque invenires camelum qui in eo cubet. Auctor hujus proverbii eſt Ali, cui Deus propitius ſit. Dixit ille: O Deus! imploravi te adjutorem contra Koraiscitas, aſt illi inverterunt vas meum et diminuerunt magnitudinem dignitatis et poteſtatis meæ.

XIV.

Quid divertit te ab eo, quod viſum tibi fuerat antea?

i. e. Quidnam arcuit (repulit) te ab eo, quod tibi primum manifeſtum

رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ لِلزُّبَيْرِ بْنِ ٱلْعَوَّامِ يَوْمَ ٱلْجَمَلِ يُرِيدُ، مَا ٱلَّذِي صَرَفَكَ عَمَّا كُنْتَ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْبَيعَةِ، وَهَذَا مُتَّصِلٌ بِقَوْلِهِ عَرَفْتَنِي بِٱلْحِجَازِ وَأَنْكَرْتَنِي بِٱلْعِرَاقِ فَمَا عَدَا مِمَّا بَدَا،

XV.

نِعْمَ ٱلْمِجَنُّ أَجَلٌ مُسْتَأْخِرٌ،[9]

هَذَا يُرْوَى عَنْ أَمِيرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ،

XVI.

هُوَ إِمَّعَةٌ وَكَذٰلِكَ إِمَّرَةٌ،[10]

وَهُمَا ٱلرَّجُلُ ٱلضَّعِيفُ ٱلرَّأْيِ ٱلَّذِي يَقُولُ لِكُلٍّ أَنَا مَعَكَ، وَفِي ٱلْحَدِيثِ إِذَا وَقَعَ ٱلنَّاسُ فِي ٱلشَّرِّ فَلَا تَكُنْ إِمَّعَةً، قَالُوا هُوَ أَنْ تَقُولَ إِنْ أَهْلَكَ ٱلنَّاسُ هَلَكْتُ إِلَّا لَا أُسْوَةَ فِي ٱلشَّرِّ، يُقَالُ رَجُلٌ إِمَّعٌ وَإِمَّعَةٌ، قَالَ ٱبْنُ ٱلسَّرَّاجِ هُوَ فِعَّلٌ لِأَنَّهُ لَا يَكُونُ إِفْعَلُ صِفَةً، قَالَ وَقَوْلُ مَنْ قَالَ ٱمْرَأَةٌ إِمَّعَةٌ غَلَطٌ، لَا يُقَالُ لِلنِّسَاءِ ذٰلِكَ، وَقَدْ حُكِيَ عَنْ أَبِي عُبَيْدٍ وَيُرْوَى عَنْ أَمِيرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ عَلِيٍّ رَضِيَ ٱللّٰهُ عَنْهُ بَيْتَانِ فِي هَذَا ٱلْمَعْنَى وَهُمَا

---

[9] Pag. 738. N. 5447. S. 15. Significare videtur: Optimum contra mortem homini clypeum præbere, ſi Deo O. M. diem ejus prorogare placuerit, cum ſcilicet

erat. Dixit hoc ALI BEN ABI TALEBI, cui Deus propitius ſit, ALZOBAINO Ebn AL-AWAAMI die cameli, quaſi diceret: Quidnam ab obedientia (quam antea præſtiteras) dimovit te? Cui ſimile eſt alterum: *Agnoviſti me in Hegjaas, at abnegaſti in Iraak.—Quid* vero *divertit te ab eo, quod viſum fuerat prius?* (i. e. a priſtina ſententia tua.)

XV.

Euge clypeum fatum dilatum!

Hujus adagii auctor eſt ALI Imperator fidelium, cui Deus ſit propitius.

XVI.

Eſt imbecillis aſſentator (*een laffe jaabroer*) pro quo et dicunt: Eſt fluctuator (*een wyffelaar*).

Duo hæc vocabula إِمَّعَةٌ et إِمَّرَةٌ deſignant virum imbecillem conſilio, qui unicuique dicit: *Ego tecum.* Eſtque inter dicta MUHAMMEDIS: Quum in calamitatem inciderint homines, cave fueris إِمَّعَةٌ i. e. (ut explicant nonnulli) cave dixeris, ſi perierint alii, periero etiam ego: niſi forte infortunium hoc alius generis ſit. Dicitur autem vir إِمَّعٌ et إِمَّعَةٌ terminatione maſcul. et fœm. IBN ALSARAGI ait eſſe nomen formæ فِعَّلٌ ductum ex Spec. II. ideo adhibitum quoniam forma أَفْعَلُ non exprimit qualitatem (h. e. quæ forma افعل tali in caſu locum non habet). Falluntur autem, qui dicunt, mulierem vocari إمّعة; non enim uſurpatur hæc vox de mulieribus, uti jam obſervavit EBN OBEID. Recitantur etiam in hunc ſenſum ALII Imperatoris fidelium, cui Deus propitius ſit, duo verſiculi[r].

---

nemo ante diem a Deo præſtitutum moriatur. [r] Pag. 780. N. 5792.

وَلَسْتُ بِإِمَّعَةٍ فِي ٱلْخُطُوبِ أُسَايِلُ هٰذَا وَذَا مَا ٱلْخَبَرُ،
وَلٰكِنَّنِي مِدْرَهُ ٱلْأَصْغَرِينَ جَلَّابُ خَيْرٍ وَفَرَّاجُ شَرٍّ،

XVII.

* أَهْوَنُ ٱلسَّقْيِ ٱلتَّشْرِيعُ

أَهْوَنُ مِنَ ٱلْهَوْنِ وَٱلْهُوَيْنَا بِمَعْنَى ٱلسُّهُولَةِ، وَٱلتَّشْرِيعُ أَنْ تُورِدَ ٱلْإِبْلَ مَآءً لَا تَحْتَاجُ إِلَى مَتْحِهِ بَلْ تَشْرَعُ فِيهِ ٱلْإِبْلُ شُرُوعًا، يُضْرَبُ لِمَنْ يَأْخُذُ ٱلْأَمْرَ بِٱلْهُوَيْنَا وَلَا يَسْتَقْصِي يُقَالُ فُقِدَ رَجُلٌ فَٱتَّهَمَ أَهْلُهُ أَصْحَابَهُ بِهِ فَرَفَعَ إِلَى شُرَيْحٍ فَسَأَلَهُمُ ٱلْبَيِّنَةَ عَلَى قَتْلِهِ فَٱرْتَفَعُوا إِلَى عَلِيٍّ رِضْوَانُ ٱللّٰهِ عَلَيْهِ وَأَخْبَرُوهُ بِقَوْلِ شُرَيْحٍ فَقَالَ عَلِيٌّ

أَوْرَدَهَا سَعْدٌ وَسَعْدٌ مُشْتَمِلْ
يَا سَعْدُ لَا تَرْوَى عَلَى هٰذَا ٱلْإِبِلْ،

ثُمَّ قَالَ أَهْوَنُ ٱلسَّقْيِ ٱلتَّشْرِيعُ، ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَهُمْ وَسَأَلَهُمْ فَٱخْتَلَفُوا ثُمَّ أَقَرُّوا بِقَتْلِهِ،

* Pag. 790. N. 5871.

Non ſum imbecillis mente in negotiis gravioribus, ut modo hunc, modo alium interrogem: Quid rei accidit?

Enimvero corde potens ſum et lingua; ſecundæ fortunæ adductor, at diſcuſſor mali.

XVII.

Facillima potatio eſt deductio animalis in aquam.

أَهْوَنُ deſcendit ab هون et هُوَيْنَ cum ſignificatione *facilitatis*; تَشْرِيعُ autem valet *deducere camelum in aquam*, ita ut non opus habeas haurire aquam e puteo, ſed ſolummodo camelos ingredi jubeas in illam pedetentim. Teritur de eo, qui rem aggreditur a parte faciliori ſine acriori ſtudio. Narratur virum quemdam deſideratum fuiſſe, cujus familia, quum ſuſpectos haberet de cæde ſocios ejus, detulerunt rem ad Sjoreichum. Hic vero argumenta manifeſta requirebat, quibus de cæde viri conſtaret. Itaque rem deinceps detulerunt ad Alium, piæ memoriæ, expoſitis ſimul Sjoreichi dictis. Reſpondit Ali;

In aquam deduxit Saadus *camelos*, idemque Saadus rem tenet omnem.

Heus Saade! cave propines his camelis &c.

Mox addit: *Facillima potatio eſt deductio in aquatorium.* Poſtea homines iſtos (*interfecti viri ſocios*) a ſe invicem diſcedere jubet, et ſingulos interrogat; quorum cum confeſſiones inter ſe pugnarent, cædem confeſſi ſunt.

ANNOTATIONES

IN

COLLECTIONEM PRIMAM.

ANNOTATIONES

AD

SENTENTIAS

ALI BEN ABI TALEB.

PROŒMIUM

الاولياء والاصفياء. Intelliguntur fidei Muhammedicæ Antiſtites fideliſſimi, quales erant Abubecer, Omar, Otsman, et Ali noſter. Conf. Reland. de Rel. Muham. p. 37. et Vriemoet Arabiſm. p. 128.

ليث الله *Leo Dei.* Figura, qua leonibus comparantur principes et victores potentiſſimi, apud Orientales frequentiſſima eſt. Vid. Hiſt. Tim. i. p. 106. 620, &c. Exc. ex Iſphan. p. 4. Mon. V. A. p. 15. alibi: et in SS. Jeſ. xxx. 6. Jerem. iv. 7. Apocal. v. 5, &c.

ربّ العالمين *Dominus ſeculorum*, vel, ſi mavis, *mundorum*, ſcil. *creaturarum.* Conf. Vriemoet l. c. p. 176 ſeq.

نثر اللالي *ſparſio margaritarum*, i. e. collectio proſaica. Opp. phraſi, qua Orientales imprimis *Perſæ* pulcherrima metaphora pro *verſus nectere* dicunt *margaritas nectere.* Conf. G. Jones de Poeſi Aſiat. p. 22. et 23. نثر enim diſtinguitur non ſolum a نظم *ordo, ſeries juncta,* et per metaph. *carmen eleganter compoſitum.* Abulph. H. D. p. 330. وكان بليغا في صناعتي النظم والنثر *Utroque genere tam carmina quam proſam ſcribendi excelluit.* Sed et a شعر *carmen.* Har. Conſ. xliii. quem locum citavit H. A. Schult. in not. ad Elnaw. p. 113.

S. 1. Paronomaſia inter إِيْمَان et أَيْمَان redibit infra N. 267. Occurrit etiam Tim. i. p. 624. Prius, exponente Gjeuhario, idem valet, quod تَصْدِيق i. e. πίςις, *fides*, ſcil. *veracitas tenoris ſervantiſſima*, adeoque *inconcuſſa* et *fallere neſcia*. Poſterius eſt collect. τȣ يَمِين *dextra* manus, et per meton. *jusjurandum* data dextra *firmatum* et *ſancitum*. Qua notione Hebr. ימין venit Eſai. xliv. 20. Cæterum de fig. *paronomaſia* Orientalibus multum adamata luculenter egit Cel. Verſchuur Diſſert. Philol. p. 172 ſeqq.

S. 2. Idem affirmat Salomo Prov. xvii. 17. Conf. etiam in ſeqq. N. 11. ubi plenius ſe explicat Auctor; et Wahid. Collect. Prov. MSS. ſub lit. ج جرب اخوانك في الشّدّة كَمَا تجرب الذهب في النار *Proba fratres tuos in adverſis, ſicut aurum probatur in igne.* Cum quibus concinit notiſſimum illud Ovidii: Triſt. Lib. I. Eleg. iv. 25. *Scilicet ut fulvum* &c. et Senecæ: *Amicos ſecundæ res optime parant, adverſæ certiſſime probant.* Quibus adde monitum Euripidis cit. apud Grotium in Excerptis ex Tragœdiis p. m. 170. Tȣ̀ς φίλους ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν, *Id amicos decet adferre amicis rebus in mœſtis opem.*—واسا unde إِسْوَةٌ et أُسْوَةٌ *æqualitas*; item idem quod اتمام *complementum, perfectio* rei: ex quo jam plenius intelligas, quid viſum fuerit olim LXX Interpretibus de Hebr. אסון in difficillimo loco, Exod. xxi. 22. *Si rixati fuerint* &c. ולא יהיה אסון τὸ παιδίον αὐτῆς ἐξεικονισμένον: ubi ſimiliter Auguſtinus *non formatus* &c. &c. Porro اسا ſecundario uſu valet *conſolatus fuit, adjuvitque* præſertim *munere* &c. واسا *Himjaritarum* idiomate pro اسا, cujus ſtirps اسا אסה pp. valet *æquavit, complanavit*, h. *complevit, conſolidavit*, et dein *conſolatus fuit, adjuvitque ſolando* præſertim *munere* aut *beneficio*, quæ notio, admonente Gjeuhario et Schol. ad Elnaw. N. 24. imprimis locum habet in II. et III. Spec. Hinc اسوة notat etiam *ſolamen*, ſcil. *id, quo levatur dolor*. Audiatur Gjeuhar: أَسَيْتُهُ تَـأْسِـيَـةً أَيْ عَزَّيْتُهُ وَآسَيْتُهُ بِمَا لِي مُوَاسَاةً أَيْ جَعَلْتُهُ إِسْوَتِي فِيهِ وَوَاسَيْتُهُ لُغَةٌ ضَعِيفَةٌ فِيهِ. Conf. Gol. ad ſtirpem

اسي Col. 108. et Vid. Har. conf. i. p. 22. 23. et iii. p. 146. ibidemque Schult.

S. 3. الغني pp. *affluentia*, a them. غني ענה pp. *fluxit*, *affluxit*, Spec. *opibus*, monente Golio eft *αὐτάρκεια*, fcil. *contenti animi quies*. Conf. Ibn. Dor. v. 108. 163, &c.—Præpofitio من מן *de* h. l. *partem* defignat, qui ufus ab ejufdem origine (a Cel. Verfchuur indicata in Differt. Philol. p. 2.) haud alienus eft. Ita rurfus Ibn. Dor. v. 227.

من كلّ ما نال المرء قد نلته

Omnium, quæ confequi vir folet, partem jam confecutus fui.

Exc. Ham. p. 600. ان من الحلم ذلّا *Pars manfuetudinis vilitas eft*, i. e. manfuetudo *quædam* vilitas eft, et alibi apud auctorem noftrum. E. g. fent. 5. &c. Senfus eft: Ubi poft accepta beneficia animum oftenderis contentum, eo ipfo jam gratias agis benefactori tuo; inde enim apparet, recte ipfum collocaffe munera.

S. 4. Gjeuhar: اَلأَدَبُ أَدَبُ ٱلنَّفْسِ وَٱلدَّرْسِ تَقُولُ مِنْهُ أَدُبَ ٱلرَّجُلُ بِٱلضَّمِّ فَهُوَ أَدِيبٌ وَأَدَّبْتُهُ فَتَأَدَّبَ—Unde apud Gol. eft: *humanitas, civilitas morum, elegantia morum et doctrina*, item *eruditio*, uti interpretatus fuerat Schult. Har. conf. ii. p. 42. 56. Latiffime patet vox أَدَبٌ, quam *eruditionem* reddidimus, quippe quæ, fi vere liberalis fit, omnia, quæ ad bonos mores, ftudiaque humaniora pertinent, complectitur, uno verbo *παιδείαν*, quam tanquam *κάλλιστον κτῆμα* laudat Menander, Sent. Moral. p. m. 164. Cæterum attendenda elegantia Paronomafiæ inter أَدَبٌ et ذَهَبٌ venufte captata. Eadem Paronomafia redibit in feqq. N. 52. et 152.

S. 5. أَدَآءٌ *folutio*. Secundum grammaticos eft infinit. Spec. II. irregularis e verbo أَدَّي אדה idem notante, quod vic. هدي הדה *tetendit*, et h. *perfolvit*, q. d. *extenfa manu porrexit*. Malim tamen accipere pro infinitivo antiquo Spec. I. ut fit formæ قَضَآءٌ, quod ipfum قضا pro noftro ادا in

eadem conſtructione adhibuit Har. conſ. iv. p. 42.—Porro دَيْنٌ *æs alienum* pec. *cui ſolvendo certus præfixus eſt terminus.* Uti Golius ex Camuſo dedit, et ex Har. l. c. illuſtrari poteſt دِينٌ *religio.* Luditur in vicinia harum vocum ab eadem ſtirpe profectarum. دَانَ pp. eſt *premere, premendo ſubigere,* et *in poteſtatem ſuam redigere.* Inde دَيْنٌ *æs alienum,* quod *debitorem quaſi premit,* et diverſo flexu دِينٌ *ſubactio* עבדה, dein *cultus Dei, religio* pec. *vera,* qua animus hominum *ſubigitur* et *edomatur.*

S. 6. عِيَالٌ *domeſtici, turba clientum* ab aliquo *dependens* ac *ſuſtentanda,* ſpec. *familia numeroſa,* qua *ſuſtentanda* quis quaſi *ſarcina oneratus eſt.* Quo ſenſu occurrit apud Abulph. de V. M. p. 17. qui locus ex collatione cum MSS. ſic legendus: ان اخاك ابا طالب كثير العيال فانطلق لناخذ من بيته ما نخفّف عنه به *Frater tuus Abu Taleb numeroſam habet familiam; agedum capiamus e domo ejus, quo ipſum ſublevemus.* Conf. etiam de hac voce Schult. ad Har. iii. p. 138. et vi. p. 181.—Porro attendenda conſtructio, qua *imperativus* præmittitur, *officium* vel *conditionem* deſcribens; *futurum* ſequitur, quod ejuſdem *conditionis exitum, officiique fructum* promittat: et ita quidem, ut poſterius inſuper ad pathos orationis tanto fortius exprimendum per aſyndeton exhibeatur. Non aliter Cor. ii. 136. et in Sent. Erpen. N. 75. iterumque in Sent. Alii noſtri, quæ mox ſequuntur N. 7. 15. 17. &c. Talis conſtructio in SS. etiam frequentiſſima.

S. 7. Idem innuit Salomo Prov. xxv. 21. 22. Nec non Deianira apud Senecam inquiens: *Sed jecur fors horridum flectam emerendo, merita vincunt malos.*—مُسِيءٌ *Homo nequam, maleficus,* it. *refractarius,* qui ſe aliis adverſum præbet. Sic de *fortuna adverſa, infeſta.* Har. conſ. viii. 55.

وَإِنَّمَا ٱلدَّهْرُ ٱلْمُسِيءُ ٱلْمُعْتَدِي
مَالَ بِنَا حَتَّى غَدَوْنَا نَجْتَدِي

Utique fortuna adverſa, malefica, inimica
Eo redegit nos, donec evaſerimus omnium indigi.

S. 8. Poteſt etiam hæc ſent. verti per exclamationem h. m. *Fratres hujus ævi,* quam diligenter ſunt mutuorum *vitiorum ſpeculatores!* جواسيس Collect. τοῦ جوّاس *Captator nuncii, explorator, ſpeculator.* Vit. Salad. p. 7. et Abulph. H. D. p. 557. a جسّ pp. *palpavit* et quaſi *palpando inquiſivit.* Tharaph. v. 48. Sic de *medico* pulſum arteriæ ægroti *explorante.* Abulph. H. D. p. 238. it. de *cæcis,* qui manibus pro oculis utuntur, iiſque res oblatas *palpant.* Ibid. p. 23. quo ſenſu Hebr. גשש ſemel tantum lectum adhibetur. Eſai. lix. 10.

S. 9. Idem docebit auctor in ſeqq. N. 277. Conf. quoque Prov. apud Meidan. iii. 34. أَرْوَحُ مِنَ ٱلْيَأْسِ *Majorem quietem præbens quam deſperatio.* Scil. يَأْسٌ referente Meidanio N. 2064. notat احدي راحتين *unam earum animæ adfectionum,* quibus quis aliarum rerum curas mittit, ſuaque ſorte præſenti contentus vivit. Hinc opponitur τῷ طمع *concupiſcentia* apud Wahid. Cod. MS. Sub lit. Eliph. الطمع فقر حاضر، اليأس غني ظاهر، *Paupertas præſens concupiſcentia; divitiæ vero manifeſtæ deſperatio,* ſcil. miſſio curarum ac ſollicitudinum *ſunt.* Eandem notionem exſerit Hebr. יאש 1 Sam. xxvii. 1. et in Pihh. Eccl. ii. 20. استراح ſimpliciter eſt *requievit,* q. d. *quietem captavit.* Sic Abulph. H. D. p. 547. وَقَالَ لَهُ تَمْشِي إِلَي بَلَدِكَ تَسْتَرِيحُ i. e. *ut requieſcas* miſſis curis omnibus.

S. 11. Affine eſt illud Euripidis apud Grot. l. c. p. 172.

Τοῦτ' ἐκεῖνο, κτᾶσθ' ἑταίρους, μὴ τὸ συγγενὲς μόνον·
Ὡς ἀνὴρ, ὅϛις τρόποισι συντακῇ, θυραῖος ὢν
Μυρίων κρείσσων ὁμαίμων ἀνδρὶ κεκτῆσθαι φίλος.
Ergo amicos comparate ſanguine haud junctos modo:
Namque morum copulatus fœdere, externus domo,
Longe amicus ante amicos, quos dedit cognatio.

Notanda et h. l. Paronomaſia inter نسب et نشب.

S. 12. برّ الوالدين obſervanda ſyntaxis, qua nomen rectum paſſivam habet ſignificationem, et *pietatem* deſignat, non adeo parentum erga liberos, ſed horum erga parentes. Sic برّ الاداني eſt *pietas in propinquos*. Anthol. Sent. Arab. N. 116. Pari modo Hebr. dicunt אהבת חסד *Amor*, ſcil. *ſtudium in benignitatem flagrans*; יראת יהוה *Timor*, ſcil. *reverentia, quæ Deo præſtatur*. Alia exempla vid. apud Schroed. Synt. Hebr. reg. ix.—سلَفٌ notat *promutuum*, ſcil. *pignus lucri futuri*, imo vero *ſolutionem in anteceſſum factam*, per quam ſcil. a liberis tuis idem exſpectes, quod parentibus præſtiteris. Conf. infra N. 90. Appoſite ad auctorem noſtrum Euripides l. c. p. 255.

> Κάλλιςον ἔρανον δȣ̃ς γὰρ ἀντιλάζυται
> Παίδων παρ' αὐτȣ̃ τοιάδ', ἂν τοκεῦσι δῷ.
> *Promutuum eſt hoc omne, quod genitoribus*
> *Dat quiſque, rurſus a ſua prole accipit.*

Adde Menandrum l. c. p. 158. Ἔλπιζε, τιμῶν τȣ̀ς γονεῖς, πράξειν καλῶς. *Colens parentes, læta ſperes omnia.*

S. 13. Idem affirmat auctor in ſeqq. N. 130. et apud Wahid. Cod. MS. Sub lit. *Eliph* اصبر تظفر et ſub lit. *Dal* الصبر عنوان [l. دوام] دوان الظافر. Vid. etiam Erpen. Sent. N. 46. الصبر مفتاح الفرج.

S. 14. Hanc ſententiam copioſe illuſtravit H. A. Schult. in not. ad Elnaw. p. 117. &c. Conf. etiam Cor. ii. 262. et 263.

S. 15. الدنيا et اخرة ſæpiſſime quidem ita opponuntur, ut prius *vitam præſentem*, poſterius *vitam futuram* deſignet, Tim. ii. 90. et apud Wahid. paſſim. Plenas phraſes الحيوة الدنيا et دار الاخرة vide in Cor. ii. 86. 94. xxviii. 61. 62. xxix. 64. &c. &c. Heic tamen loci الدنيا videtur mihi ſignificare *bona mundana, opes, divitias*, qua notione occurrit Abulph. H. D. p. 457. يأتينه لاجل دنياه *frequentabant ipſum propter mundum ejus*. et Tim. i. 18. لا دنيا لهم ولا دين *Nec opes, nec religio illis erat.*

S. 16. تعالى omittitur in Cod. P. quod præfero. Cor. iv. 75. Porro ejuſdem farinæ eſt dictum Syrachidis, cap. i. 10. φόϐος Κυρίȣ τέρψει καρδίαν, καὶ δώσει εὐφροσύνην καὶ χαρὰν καὶ μακροημέρωσιν. Phraſis قرّة العين *Frigefactio*, ſcil. *refrigerium oculi*, apud Arabes *ſolatium, lætitiam, omnemque recreationem* exprimit, Cor. xxv. 74. xxviii. 9. 13. xxxii. 18. Vit. Salad. p. 256. Exc. Ham. p. 557. et alibi. E contrario, oculus alicujus dicitur سخن *incaleſcere*, cum *dolore, ægritudine &c. male uſtus et adfectus eſt.* Abulph. H. D. p. 206. Conf. Schult. de Defect. L. H. p. 244. ad Iſphan. p. 20. et ad Mon. V. A. p. 33.

S. 17. Non diſſimile illud tritiſſimum, *Aurora muſis amica*; nec non vernaculum, *De morgenſtond heeſt goud in den mond.*

S. 18. Quadrat hæc ſententia in hominem voluptuoſum, qui, gulæ ventrique indulgens, ſibimet ipſe noxius atque infeſtus eſt. Conf. Alexides apud Grotium, l. c. p. 587.

Μάθοις ἂν οἷον ἀνθρώποις κακὸν
Ἐϛὶν ἡ γαϛὴρ, διδάσκει δ᾽ οἷ᾽, ἀναγκάζει δ᾽ ὅσα.
Videas ſat vel hinc mortalibus
Pernicies ſit quanta venter, quæ doceat, ad quæ incitet.

Idem innuit Euripides ibid. l. c. p. 425.

Γαϛὴρ, ἀφ᾽ ἧς δὴ πάντα γίνεται κακά.
Venter malorum cauſa, quæ ferme omnium.

S. 19. Acumen hujus ſententiæ non capio. In genere quidem videtur ſenſus eſſe, Eum, qui Deum ſummo feriarum mane colat, ſanctaſque ceremonias rite obſervet, benedictionem divinam ſperare poſſe. Suſpicor tamen alludi ad ritum quendam Orientalem, quo mulieres diebus præſertim Jovis (quæ الخميس vel plena phraſi يوم الخميس *Dies feriæ quintæ* dicitur) allata myrrha viridi, quæ in vaſe teſtaceo tumulo adhærente cum aqua ponitur, in cœmeteria confluunt, ad flendos mortuos, preceſque fundendas. De quo ritu conſulas J. C. Kallium et A. Bloch. Philoſoph. Arabum popu-

lar. Specim. primo, p. m. 13. et imprimis Excerpt. ex J. Cotov. in Itin. Hierof. et Syr. cap. viii. p. m. 183. ubi ritus ille latius defcribitur h. m. *Cæterum feminæ fingulis diebus Jovis, (qui Mahometæis profeftus hebdomadarius eft) frequentiffimo concurfu ad fuorum confanguineorum fepulcra, preces, facraque pro ritu Mahometæo ibidem dicturæ, conveniunt, eaque ramis frondentibus, et herbis odoratis in aqua frigida intinctis, adfpergunt; hærentque ibi a prima ufque in feram lucem, pane, cafeo, carnibus, aliifque obfoniis, quibus naturæ neceffitati eo die fatisfaciant, fecum allatis, mifcentes hoc modo cum fupplicationibus et parentalia.*

S. 20. بَرَكة, ברכה, *benedictio, felicitas,* a بَرَكَ, ברך, pp. *genua flexit, procubuit in pectus camelus.* Quo fenfu proprio occurrit Gen. cap. xxiv. 11. Hinc fuccrevit vis *fauftæ complicationis,* et *benedictionis.* Conf. Schult. ad Ham. p. 436. et ad Ifphan. p. 20. 21. Utramque *cum* propriam *tum* impropriam notionem vid. Tim. i. p. 376.

بركت ناقة ترحالي بجانبها
فما رايت بها في واحد بركة

Procumbere feci camelum migrationis meæ in tractu eorum,
Sed nullam ibi vidi felicitatem.

S. 21. Huc fpectant variæ apud Arabes fententiæ. e. g. اطلاق اللسان هلك، ربّ لسان اتي علي انسان، كم من انسان اهلكة لسان &c. Quibus adde Gol. Adag. N. 35. p. 82. ubi pro كفّيه legendum فكّيه. Similiter Menander, l. c. p. m. 166. ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν· ἡ γλῶσσα πολλῶν ἐστιν αἰτία κακῶν. Et imprimis Apoft. Jacobus, cap. iii. 6. feqq.

S. 22. ابطل, *irritum, fruftraneum fecit,* a بطل pp. *vacavit, otiofus,* vel *fine opere fuit,* qua notione Hebr. בטל femel lectum occurrit Eccl. xii. 3. ובטלו הטחנות כי מעטו, *et molatrices,* i. e. dentes molares *vacabunt,* fcil. *ferias* quafi *efuriales refidebunt,* i. e. *otiofæ erunt,* quia *radendo detritæ funt.*—Monet hac fententia Ali, Vitandam effe beneficiorum exprobratio-

nem ; hæc enim non ſolum cauſa eſt, ut ſcopum ſuum non attingant, et is, apud quem collata ſunt, ea grato animo haud agnoſcat; ſed et ipſum benefactorem parem facit ei, qui bonis ſuis avare parcit, iiſque tenaciter adhæret; uti liquet ex Elnaw. p. 26. N. 34.

صنون من منح سايله ومنّ
ومن صنع نايله وصنّ

Accepta beneficia, qui libenter exprobrat,
Et qui eadem ſordide denegat, virtute pares.

Pari modo Græci. Sic Philemon apud Grot. l. c. p. 779. Καλῶς ποιήσας ȣ̓ καλῶς ὠνείδισας, *bene quod feciſti, id exprobraſti non bene:* et Comicus quidam ibid. p. 917.

Ἐὰν ὁρῶν πένητα γυμνὸν ἐνέδυσας,
Μᾶλλον ἀπέδυσας αὐτὸν, ἐὰν ὠνείδισας.
Qui viduum veſte veſtiviſti pauperem,
Id ſi exprobraſſis, deveſtiviſti magis.

S. 23. Idem docent variæ apud Sen. et Syr. M. ſententiæ: e. g. N. 83. *Bis eſt gratum, quod opus eſt, ſi ultro offeras.* N. 315. *Inopi beneficium bis dat, qui cito dat:* et N. 779. *Duplex fit bonitas, ſi ſimul acceſſerit celeritas.* Quibus adde verba Nazianzeni de cura pauperum, *Qui hilari vultu miſeretur, is promptitudine ſua beneficium duplicat:* nec non Chryſoſtomi, *Si alacriter demus, duplex erit eleemoſyna, et quia damus, et quia hilariter damus.* Eodem tendunt Philemonis verba apud Grot. l. c. p. 779.

Ἅπαν διδόμενον δῶρον, εἰ καὶ μικρὸν ᾖ,
Μέγιςόν ἐςιν, εἰ μετ᾽ εὐνοίας διδῷς.
Beneficium omne fit de minimo maximum,
Accedit quoties dantis benevolentia.

Porro phraſis بشاشة الوجه, *exporrectio frontis,* ſcil. *ſolutio vultus,* notat *vultum hilarem* atque *ſerenum* Abulph. H. D. p. 547. Opp. τῇ وجرة, quod de *odio inteſtino* et *tetrico vultu* teritur. Abulph. de V. M. p. 5. Radix nempe

بشش exponitur per طلق الوجه, *laxavit vultum,* vel *laxatus fuit vultu,* i. e. *ſoluto* et *hilari vultu fuit.* Tab. Ccb. p. m. 37.

S. 24. Non diſſimile huic ſententiæ Imperatoris monitum in Collect. Wahid. MS. ſub litera *Lam-Eliph.* لا تجعل لنفسك توكلا الا الله ولا رجا الا الله. Quo ſpectat etiam illud Perſarum apud L. Warnerum Cent. Prov. et Sent. Perſicarum. N. 34. جهان اي برادر نماند بكسي دل اندر جهان افرين بند وبس, *Mundus, O frater, nemini perpetuus eſt: Cor ad mundi Creatorem applica, et hoc ſufficit.* Adde Euripidem l. c. p. 355.

Θεοὶ δ᾽ ὅταν τιμῶσιν, ἐδὲν δεῖ φίλων,
Ἅλις γὰρ ὁ θεὸς ὠφελῶν ὅταν θέλῃ.
Quos Dî tuentur, his amicorum nihil
Opus eſt; abundè ſufficit fautor Deus.

S. 25. Vario ſenſu intelligi poteſt hæc ſententia. Secundum verſionem, quam dedi ſenſus erit, Ubi hominis malefici ſcelera admonitionibus tuis retundere ſtudes et retro quaſi agere, eo ipſo nonnunquam iſta provocas et promoves. Sin vero cùm Interprete Regio اقبال ſumatur pro *averſione,* qualis ab Ibn Dor. v. 61. laudatur in *equis generoſis,* qui *nigredinem oculi ad naſi mucronem obverſam* habent, mens erit, *Malefactorum retroactionem,* ſcil. *repulſionem,* vel, ſi mavis, *dilationem,* procedere a generoſa illa *averſione,* qua quis ſcelera ob eorum turpitudinem fœditatemque torvis quaſi oculis intuetur atque deſpicit. Exſtat etiam apud Giggejum gloſſa in IV. Spec. اقبل الرجل, *poſt ſtoliditatem ſapuit, poſtliminio ſapuit.* Ex quo verbi uſu bonus quoque ſenſus oriri poſſet.

S. 26. *Præſtat ſero, quam nunquam.* Quamvis enim ſenex nunquam pubeſcere poſſit, ipſique valde difficile ſit ea præſtare, quæ florida ætate ipſius officii erant; oportet tamen eum, omni, quantum poteſt, opera iis incumbere, quæ in juventute ipſum effugerint.—Obſerva etiam, Futurum تدارك h. l. vim imperativi habere, quod in præceptis et hortationibus uſitatiſſimum eſt. Vid. Schroed. Synt. Hebr. reg. xlviii. N. 5.

S. 27. تكاسل, *torpor, negligentia.* Actio Spec. VI. quam in Gol. Lex. fruſtra quæres. Ejus particip. occurrit etiam in Verſ. N. T. Arabica. Rom. xii. 11. De origine radicis كسل, כסל, quæ in *gravitate ſpiſſa* ſpec. *lumborum* et *ilium adipe obſitorum* ſita eſt, conf. Schult. ad Prov. p. 24. —صلوة notat *precationes ardentiſſimas,* præſertim *ſolennes illas,* quæ cum *fervore* et *ardore* animi quotidie a Muhammedanis ſtatis temporibus inſtituendæ ſunt. Vit. Salad. p. 4. et 8. Cor. lxxxvii. 15. et cvii. 4. et 5. a صلا, צלה, *torruit, aſſavit igne.*—ضعف, *imbecillitas,* a *plicatione,* ſcil. *complicatione,* quæ proprietas eſt ſtirpis ضعف, צעף : unde צעיף, *peplum* pp. *velum duplicatum,* quo puellæ et nuptæ non ſolum pectus et faciem, ſed et tergum obtegere ſolent. Gen. xxiv. 65. et xxxviii. 14. 19.

S. 28. تَفَأَّلْ imperat. V. Spec. quæ ſolitaria eſt in Lex. Gol. cum notione *divinationis bonæ* peculiariter ex *omine,* a فأل, quæ radix propria eſt divinatoribus, qui *ex ſideribus, aliiſque rebus bonum ominantur.* Gol. Adag. p. 94. N. 57. لكل ناجم فؤل, *cuique orienti ſideri præſagia.* Exſtat etiam gloſſa apud Giggejum, يحب الفأل ويكره التطير, *amabat divinationem, et deteſtabatur auſpicia.* Hinc اصحاب الفأل, *divinationis periti* diſtinguuntur a *præſtigiatoribus,* aliiſque qui artem magicam exercent. Abulph. H. D. p. 73.—تَنَلْ per apocopen pro تَنَالْ, a نال med. ي pp. *texuit, pertexuit,* et per metonymiam, *conſecutus, aſſecutus fuit* boni quid. Tim. i. 30. 44. Exc. Ham. p. 464. vit. Salad. p. 23. 49. 54. et 254. Eadem proprietas eſt in نال med. *vaw* et in Hebr. נלה, quod ſemel tantum lectum Jeſ. xxxiii. v. 1. כנלותך לבגוד, *quum conſummaveris prævaricari* pp. quum telam prævaricationis tuæ *pertexueris.*

S. 29. تأكيد infinit. II. Spec. rad. اكد in orig. idem quod وكد, *ſtrinxit, adſtrinxit,* et dein *firmavit, confirmavit.* Sæpiſſime adhibetur de *amore,* cujus vincula firmius *adſtringuntur.* Vit. Salad. p. 216. Abulph. H. D. p. 434, &c.

S. 30. Rad. غفل, עפל; in origine valet, χαυνοῦσθαι, *fungoſum eſſe, tumere:*

unde notiones *negligentiæ, omiſſionis, ſocordiæ* &c. ſponte manarunt. Vid. Schroed. in Orig. cap. iv.—مكروه in genere notat, *omne quod ingratum eſt,* ac *deteſtandum.* Cor. xvii. 38. Ubi poſt criminum aliquot nefandorum mentionem hæc leguntur, كل ذلك كان سيئة عند ربك مكروه, *hoc totum eſt malitia apud Dominum tuum, deteſtabile.*

S. 31. Significat, Denſam liberorum cibum una cum parentibus capientium multitudinem benedictionis loco habendam eſſe. تزاحم act. VI. Spec. ſtirpis زحم, *coarctavit, preſſit,* uti fit in *denſa* hominum *turba*: in VI. et VIII. Spec. *in arctum confluxit, ſeque compreſſit populus,* præſertim in *bello.* Tim. i. 607. hinc زحام notat, *multitudinem hominum, qui ſe mutuo comprimunt.* Tim. i. 96. وغص البلد بالزحم, *et præfocatum eſt oppidum multitudine denſa.* Similiter Abulph. H. D. p. 116. *Porro die Feſti Paſchatis incidentes in confuſionem Judæi ſe invicem truſerunt,* adeo ut في الزحام, præ compreſſione *morerentur triginta hominum millia.*

S. 32. Pro تَظَرَّفْ Cod. P. l. تَظْرُفْ, *conſpicuus eris,* vel, uti Interpres Reg. vertit, *conſpicuum te facies,* quod eodem redit. Eſt autem تظرّف, exponente Gjeuhario, idem quod تَكَلَّفَ ٱلظَّرْفَ, *induſtriam, acumen,* ac *dexteritatem præ ſe tulit,* vel, *ſimulavit ſe induſtrium* et *ingenioſum,* a ظَرُفَ, צרף, cujus origo eadem videtur, quæ in ترف et طرف pp. *carpſit, decerpſit,* peculiariter, *res præſtantiſſimas,* quibus reſpondit Hebr. תרף reſtituendum non ſolum ex derivato תרפים, ſed et ex Ezech. cap. xlvii. 12. ubi תרופה non eſt *ſanatio,* uti vulgo, ſed, *lætus, viridiſque honor frondis,* vel, *commoditas, jucunditas,* ac *recreatio* inde *redundans*; eadem metaphora, qua Arabes اطرافة uſurpant de *elegantia* rei. Tim. i. 88. طرفة de *re nova, primum nata* ac *viſa,* et *grata,* uti ſunt primi in ſuo genere *flores.* Har. v. 111. 112. et ظريف de *perſona ſplendida.* Abulph. H. D. p. 393.—ذَنْبٌ, זנב, *cauda,* et per metaphoram *crimen, peccatum,* ſpecialiter, *delictum gravius,* quod *caudam* poſt ſe trahat. Docet itaque auctor, Nobilitatem hominis ſitam, ſcil. quærendam eſſe in omiſſione peccatorum. Nimirum, ea demum ele-

gantia, ea veri nominis induſtria, ea nobilitas, ſi quis peccata mittat. Conf. Jobi cap. xxviii. 28. סור מרע בינה, *recedere a malo prudentia.*

S. 33. Non multum ab hac ſententia differt dictum R. Jehoſch in Pirke Abooth p. m. 33. עין הרע ויצר הרע ושנאת הבריות מוציאין את האדם מן העולם, *avaritia et cupiditas mala et odium in homines eripiunt hominem e mundo.*—Porro, العجب, *admirationem ſui ipſius*, ſcil. αὐθαδείαν, pernicioſam eſſe docet etiam Ali noſter in Collect. Wahid. MSS. ſub litera *Eliph* العجب هلاك. Idem de البخل, *avaritia*, qua quis divitiis ſuis *viſco* quaſi tenaci *adhæret*, teſtatur Apoſtolus, 1 Tim. vi. 9. et 10. Quod et de الهوي, *cupiditate*, præſertim *mala*, *vaſta* et *inexplebili*, in quam mens veluti in profundum barathrum ſubſidit, affirmatur in Elnaw. p. 52. N. 83. ubi ſimul ad originem vocis alluditur, من ارسل نفسه مع الهوي فقد هوي في ابعد الهوي, *qui permittit animam ſuam cupiditati, is ſane cadit in profundiſſimum barathrorum.* Adde quod Cicero teſtatur in lib. i. de Finibus Bonorum et Malorum, §. 13. *Cupiditates enim ſunt inſatiabiles, quæ non modo ſingulos homines, ſed univerſas familias evertunt, totam etiam labefactant ſæpe rempublicam. Ex cupiditatibus odia, diſſidia, diſcordiæ, ſeditiones, bella naſcuntur.*—مهلكات Particip. plur. f. g. IV. Spec. radicis هلك, *periit, interiit*, in IV. *perdidit, in perditionem deduxit.* Quæ notio Hebr. הלך, *ivit, ambulavit* in Spec. Pihh. præcipue locum habet; immo et eam in Spec. Kal olim viguiſſe liquet ex Pſ. lxxiii. 9. *Lingua eorum*, תהלך, graſſatur *in terra.* Origo radicis ſita eſt in *vibrando*, uti invicte demonſtravit E. Scheideus in Obſ. Gramm. ad Pſ. i. 1. Addere mihi liceat bina loca, Gen. iii. 8. *Et audiverunt tonitrum Jehovæ*, מתהלך, ſe evibrantem *per hortum*, i. e. tremulo, reciprocatoque motu per hortum concidentem, et Hab. iii. 11. לאור חציך יהלכו, *ad lucem*, ſcil. *una cum luce evibrarunt ſe*, i. e. lubrico lapſu lapſa ſunt *fulmina tua.*

S. 34. عَقْلٌ *intellectus, intelligentia, ſana ratio*, h. l. videtur ſignificare *juſtam fidei Iſlamiticæ theoriam*, quo ſenſu venit Elnaw. Sent. 19. Conf. not. H. A. Schult. p. 135.—Cod. P. pro عقل l. صبر, *patientia*, bono quo-

que ſenſu.—Cæterum cum prima hujus ſententiæ parte conf. Sen. et Syr. M. ſent. N. 742. *Ubicunque pudor eſt, ſemper ibi ſancta eſt fides.*

S. 35. ثلمة, *fractio*, ſcil. *rei fractæ hiatus*, *ſciſſura*, ſpecialiter, *ruptura muri*. Belg. *bres*, a ثلم pp. *fregit, inciditve.* Speciali uſu adhibetur de *ruptura* muri. Abulph. H. D. p. 60. De *acie infracta*, et ſic *debilitata*. Exc. Iſphan. p. 22. De *infractione dignitatum*. Tim. i. 208. &c. Mens itaque erit, Vim ac dignitatem religionis morte doctorum vel ſapientum infringi atque debilitari. Sin vero موت العلماء habeatur pro prædicato, ſignificabit, Sciſſuram religionis, i. e. lites, diſſidia, odia, quibus religio infringitur ac debilitatur, ſapientes adeo contriſtare, ut eorum præcordia graviſſimis angoribus quaſi exedantur, immenſoque animi dolore diſcrucientur. Prior tamen explicatio mihi magis arridet.

S. 36. يسدّها. Ita recte leg. Codd. P. et L. propter ſeq. التراب pro quo Edit. perperam l. تسدّها.—Vox التراب abſolute hic notat, *terram ſepulcri*. Plena phraſis eſt تراب القبر vel تراب الميّت. Vid. Gol. Adag. p. 91. N. 51. Pingitur *aviditas* inexplebilis, cujus os hians non niſi terra ſepulcrali exſatiari poteſt. Notum eſt illud Ovidii, Faſt. i. 211.

Creverunt et opes, et opum furioſa cupido,
Et cum poſſideant plurima, plura petunt.

Et Juven. Sat. xiv. v. 139.

Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit.

Quibus adde Sen. et Syr. M. ſent. N. 56. *Avarum irritat, non ſatiat pecunia.*

S. 37. يَبْلِي Cod. P. l. يَبْلَى, quod perinde eſt; بَلَي enim non ſolum tranſitive, ſed et intranſitive uſurpatur, *trivit* et *tritus*, *conſumptus fuit*. Frequentatur imprimis de *veſte*. Vid. Adag. Gol. N. العقل ثوب لا يبلي, *intelligentia veſtis eſt, quæ non teritur*: et Abulph. H. D. p. 36. uti etiam Hebr. בלה. Deut. viii. 4. Neh. ix. 21. Pſ. cii. 22. Jeſ. li. 6. et alibi.—ثوب notat, *veſtem*, ſpecialiter, *tale indumenti genus*, quo Arabes, imprimis Scenitæ,

totum ſuum corpus involvunt. Applicatur hæc vox multis diverſiſſimiſque imaginibus. e. g. ثوب النور, *veſtis lucis.* Tim. i. 206. ثوب الطاعة, *veſtis obedientiæ.* Ibid. p. 314. 386. ثوب الخيلاء, *veſtis imaginationis,* ſcil. *ſuperbiæ.* Har. i. 14. ثوب الحياة, *veſtis vitæ.* Gol. Sent. Poet. N. 53. ثوب البقاء, et ثوب العزّ, *veſtis vitæ prorogatæ, et veſtis gloriæ.* Poet. in Ham. cit. a Schult. ad Har. vi. 262. ثوب الرجاء, *veſtis ſpei.* Gol. l. c. N. 59. ثوب الليل, *veſtis noctis.* Caab ben Zoh. v. 43. ثوب العرية, *veſtis nuditatis vaſtæ.* Exc. ex Iſphan. p. 10. et quæ ejus generis plura ſunt. Eaſdem figuras amant etiam Scriptores S. Pſ. civ. 2. Jeſ. lix. 17. &c. &c.

S. 38. اعتذار, Act. VIII. Spec. Rad. عذر pp. *ſtrinxit, conſtrinxit,* item, *ſubſtrictus fuit,* in VIII. *excuſavit ſe,* q. d. *ſubſtrinxit ſe.* Vid. Schult. Lib. Colail. p. 82. et Lette ad Amrolk. p. 182. Docet ſententia, Beneficia in aliquem collata non memoranda, ſed eorum merita potius deprecanda eſſe; in eo enim كمال الجود, *liberalitatis conſummatio* eſt. Uti Auctor in ſeqq. ait N. 210.

S. 39. Affine huic ſententiæ eſt Salomonis dictum. Prov. xvi. 12. et xxv. 5. Conf. etiam infra, N. 77. ثبات notat, *ſtabilimentum,* ſcil. *conſtantiam firmam* et *immobilem,* a ثبت, שבת, pp. *pactus, appactus fuit,* ſive *fixus ſedi ſuæ, ut ſe movere nequeat,* i. e. *ſtabilis* et *conſtans fuit*: ſic de *ſtellis fixis,* quæ firmum locum tenent. Abulph. H. D. p. 5. item de *firmo, immotoque* felicitatis *ſtatu.* Har. vi. p. 228.

S. 40. ثواب ſpeciali uſu deſignat, *remunerationem,* vel *præmium,* quo bona opera die noviſſimo compenſabuntur. Vid. in ſeqq. Collect. i. ex Meidan. N. 14. 23. et 40.—نعيم, נעים, *deliciæ,* in origine valet, *id,* quod *molle* eſt, et *tenerum, ſuaque teneritudine mulceat.* e. g. *ſericum molle,* quod حرير ناعم dicitur. Tim. ii. p. 32. Per metaphoram notat, *jucunditatem, ſuavitatem, amœnitatem,* omniſque generis *delicias,* quæ vim delectandi habent. Hinc aptiſſime cum غنا conjungitur apud Ibn. Dor. v. 115. في ظلّ نعيم وغنا, *in umbra voluptatis et opulentiæ.*—Similiter Hebræi נעים Pſ. xvi. 11. uſur-

pant de ipſa *beatitudine æterna,* deliciarum quaſi gremio, ubi omnia quam molliſſime mulcent et delectant. Quo ſenſu et Arabes ipſam ſtirpem نعم te-runt, من يدخل الجنّة ينعم, *qui ingreditur Paradiſum, voluptate fruetur, et deliciabitur.*

S. 41. نَفْسٌ et رُوحٌ ſæpe ita opponuntur, ut prior vox *animam vitalem,* poſterior, *ſpiritum incorporeum,* ſcil. *mentem rationalem,* deſignet. Scil. نَفْسٌ in origine eſt, *ſpiratio,* ſcil. actio *ſpirandi, halitus,* et dein, *ſpiratio oris vitalis,* qua notione venit in Collect. Wahid. MS. ſub litera Dal. دوام النفس الحيّة من الدنيا والصيام عن الهوي, *duratio animæ vitalis abſtinentia a mundo, et jejunatio a cupiditate.* Eandem notionem habet Hebr. נֶפֶשׁ, Gen. ix. 4. Levit. xvii. 11. et alibi: a נפש pp. *flavit, ſpiravit, exſpiravit,* item, *anhelavit, ſuſpirium duxit,* quæ radix Hebræis reſtituenda eſt ex Nah. iii. 18. ubi agitur de *grege,* qui ſine paſtore divagatur, et ſic ad *laſſitudinem,* indeque ad animæ *deliquium,* ſcil. *exſpirationem* pervenit, quæ notio imprimis regnat ſub them. cognato نَفَشَ.—Porro غَدَآءٌ (pro quo Cod. P. recte legit غَدَآءٌ) et غناء in rythmo pulchre ſibi reſpondent, quorum prius غذاء *alimentum* notat, ſive *cibus* ſive potus ſit, a غذا in orig. idem quod جدا, גדה *uvere, uvidum eſſe,* h. *fluxit ſingultatim, ſanguinem emiſit* vena, et dein *aluit, nutrivit lacte infantem.* Poſterius غناء *animum contentum* deſignat, a غني, ענה, pp. divite vena *fluxit, affluxit* ſpecialiter, opibus. Cor. xcii. 8. et xcvii. 7. Secundario, *contentus fuit* aliqua re, ſcil. *pro ſufficiente ſibi* eam *habuit.* Conf. Loca Biblica, quæ citavit Haitſma in not. ad Ibn. Dor. p. 260. Quibus addas Eccl. v. 19. et x. 19. nec non locum longe emphaticum Hoſ. ii. 20, 21.—Propriam *fluendi* notionem vide Pſ. lxxxviii. 8. *et fluctus tuos omnes* עִנִּיתָ *fluere feciſti.*

S. 42. ثناء, *encomium,* quo quis benefactorem ſuum extollit, eique pro acceptis beneficiis gratias egit; a ثني, in origne, *flexit, duplicavit,* et in IV. cum على conſtr. *celebravit laude* et *gratiarum actione.* Sic in Diw. Hudail.

رايت معاشر يثني عليهم, *vidi familias, quæ laude concelebrantur.*— مستزيد. Particip. X. Spec. Rad. زاد, זוד vel זיד pp. *tumuit, intumuit cum fervore.* Quæ notio apud Arabes transfertur ad *aquas,* quæ cum *tumore excrefcunt.* Abulph. H. D. p. 64. Unde fecundario, *auctus fuit* aliqua re, et *auxit.* Apud Hebræos vero transfertur ad *faftum* et *fuperbiam,* item ad *infolentiam* et *ferociam,* qua quis in alios graffatur. Exod. xviii. 11. Deut. i. 43. et Jer. l. 29. Quam metaphoram apud Arabes etiam in ufu fuiffe liquet ex Abulph. H. D. p. 36. وفي هذا الزمان زاد في طغيان, *et eo tempore intumuerunt,* i. e. modum tranfgreffi funt *in exorbitantia,* fcil. *rebellione.*

S. 43. i. e. dona de eo, cujus tibi præfens eft copia, vel quod ad manum eft tibi: eo fenfu verbum جاد conftruitur cum ب rei. Mon. V. A. p. 64. v. 3. Cod. P. l. تَجِدْ, perperam: legendum omnino تَجُدْ, per apocopen, propter præced. لما.

S. 44. جَهْدٌ, vel uti Cod. P. habet جُهْدٌ, duplicem exferit notionem. *Primo* enim idem valet quod مشقّة, *labor, moleftia, difficultas,* et quidem *gravior,* quæ *fecat* quafi et valde *premit.* Abulph. H. D. p. 158. 160. Lib. Colail. p. 47. 53. Hift. Sarac. p. 27. Cor. ix. 18. ubi de *moleftia pauperum,* qui nihil habent, quod aliis largiantur, ufurpatur. *Secundo* notat etiam fæpiffime, *diligentiam* et *ftudium intenfiffimum:* quatenus Radix جَهَدَ a Gjeuhario exponitur per جدّ فيه وبالغ, *fecante acie in ea ufus eft,* atque *ftudio intenfiffimo.* Hinc جَهَدَ et جدّ non raro junguntur. e. g. Tim. i. p. 168. وبذلت في ذلك جدّي وجهدي, *omnemque in ea* pugna *alacritatem meam, vigoremque meum infumam.* Inde jam duplici ratione intelligi poteft hæc fententia. *Priori* fignificatione mens erit, Pauperis vitam perdifficilem effe, multifque ærumnis ac moleftiis obnoxiam. De quo pulchre Menander apud Grot. l. c. p. 758.

Πένητος ὐδὲν ἐςι δυςυχέςερον
Ἅπαντα μοχθεῖ, κἀγρυπνεῖ, κ' ἐργάζεται,

Ἵν' ἄλλος ἐλθὼν μεταλάβοι, κτήσαιτό τε.
Nil homine egeno eſt uſquam infortunatius,
Qui ſe labore macerat, atque inſomnia,
Suæ ut veſcatur alter operæ præmio.

Poſteriori notione ſignificabit, Pauperem omnem operam navare (vel ſi nomen rectum pro genitivo officii accipere velis) ejus eſſe, ſtudium intenſiſſimum adhibere in excogitandis, quærendiſque iis, quæ ad vitam ſuſtentandam neceſſaria ſunt. Conf. Gol. Sent. Poet. p. 154. N. 1. ان جهد المقل غير قليل, *utique ſtudium parum potentis haud parvum.* Quo ſpectat illud Theocriti in Piſcat.

Ἁ πενία Διόφαντε μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει,
Αὐτὰ τῶ μοχθοῖο διδάσκαλος.
Unica Paupertas, Diophantes, ſuſcitat artes,
Ipſa laborandi doctrix, ſtudiique magiſtra.

S. 45. Idem affirmat Salomo, Prov. xii. 19. שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר, *labium veritatis conſtabilietur in perpetuum; at dum nictem,* i. e. ad momentum, ad nictum oculi, *lingua mendacii.*—Cæterum, quia vox جَوْلَةٌ, quam in Lex. Golii fruſtra quæres, longe rariſſime eſt uſus, neque ullibi legere me eam vocem memini, malim h. l. pro جَوْلَةٌ legere دَوْلَةٌ, quod uti priori illi vicinum eſt, tam origine, quam ſcriptione; ita facillime in جَوْلَةٌ corrumpi potuit. Eſt vero longe elegantius, دولة الباطل ساعة, &c. *imperium iniqui,* ſcil. falſi vel mendacii *per horulam durat*; at *imperium juſtitiæ,* ſcil. veritatis *protenditur ad horam uſque* reſurrectionis. Conf. omnino Carmen Togray, v. 43. et ibid. Pocock.—Si quis tamen جَوْلَةٌ retinere velit, et per *electionem* vertere, En Gjauharii auctoritatem: ٱلْإِجَالَةُ ٱلْإِرَادَةُ يُقَالُ فِي ٱلْمَيْسِرِ أَجِلِ ٱلسِّهَامَ—وَجُلْتُ هٰذَا مِنْ هٰذَا أَيْ آخْتَرْتُهُ مِنْهُ وَٱجْتَلْتُ مِنْهُم جَوْلاً أَيْ آخْتَرْتُ &c. &c.—Porro باطل et حق ſæpiſſime ſibi opponuntur. Vid. infra Collect. Wahidi,

N. 100. 349. 400. Gagnier in not. ad Abulph. de Vita Muh. p. 22. et imprimis Elnaw. p. 28. N. 37. Prior vox notat omne quod *falſum* et *vanum* eſt, adeoque *vanitatem* et *mendacium*, a بطل, בטל, *vacare*, de quo ſupra N. 22. Poſterior حق eſt, *omne*, quod *verum* et *juſtum* eſt, ſive *definita* et *certa* rei *veritas*, *firmitas*, *neceſſitas*, &c. Radix eſt حقّ, חקק, pp. *ſculpſit*, *ſculpendo incidit*, et h. *accurate* rem *delineavit*, et *definivit* quaſi *inſculptis* et *inciſis lineis* atque *terminis*; unde חֹק, *lex* ſive *decretum*, aut *ſtatutum* publice propoſitum, quo ſummus imperans ſuis civibus præſcribit præfinitos actionum terminos, quos tranſgredi non liceat.

S. 46. Sententia huic oppoſita occurrit infra, N. 167.—Conf. etiam Collect. Wahidi MSS. ſub litera خ, ubi plenius ſe explicat auctor: خير الكلام ما لم يمل ولا يقل, *optima oratio eſt, quæ neque prolixa neque nimis brevis eſt.* —احتصار, pro quo legendum puto اختصار, eſt infinit. VIII. Spec. Radicis خصر pp. *ſtrinxit, conſtrinxit.* Unde in VIII. conj. de *ſermone contracto*, ſcil. *compendioſa tractatione* teritur. Vit. Salad. p. 2. et Abulph. H. D. p. 1. et alibi.

S. 47. i. e. *Noſcitur ex ſocio, qui non cognoſcitur ex ſe*; vel, *ſimilis ſimili gaudet.* Pulcherrime Ovidius de Ponto, Lib. II. Eleg. v.

Ruſticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubiæ navita puppis amat.

Pari modo Menander in Lib. Plutarchi de *diſcrimine amici* et *adulatoris*;

Γέρων γέροντι γλῶτταν ἡδίστην ἔχει,
Παῖς παιδὶ, καὶ γυναικὶ πρόσφορον γυνὴ,
Νοσῶν τ᾽ ἀνὴρ νοσοῦντι, καὶ δυσπραξία
Ληφθεὶς ἐπῳδός ἐστι τῷ πειρωμένῳ.
Senis ſenili lingua jucundiſſima eſt;
Puero puellus; mulier apta mulieri;
Ægrotus ægroto; quem tenet ſors aſpera,
Multis malis exercito eſt commodus.

Sic etiam Theocritus Idyllio ix.

> Τέττιξ μὲν τέττιγι φίλος, μύρμακι δὲ μύρμαξ,
> Ἴρηκες δ' ἴρηξιν.
> *Formicæ grata est formica, cicada cicadæ,*
> *Accipiter vero accipitri.*

Quibus adde Syrach. cap. xiii. 20. Πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὅμαιον αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτȣ̃.

S. 48. غنيمة *prædam* notat, *quæ sine labore acquiritur*, et quidem *opimam*, a غنم, pro *præda* quid *abstulit citra laborem*. Abdall. v. 115. et Tim. ii. p. 656. Cum tali *præda* comparatur *sodalis bonus* ob utilitatem, scil. fructum, quem quis ex consuetudine ejus percipit; cum e contrario جليس السوء, *sodalis malus*, si forte amicum non prorsus perdat, contaminat saltem, ac dehonestat. Vid. not. Gol. ad Adag. N. 90. p. 109.

S. 49. Monet Ali, Pauperes haud despiciendos, verum comiter tractandos, beneficiisque, quibus ad gratias excitantur, obstringendos esse. Ad rem h. l. facit, quod de Sultano Borhaneddino testatur Arabsj in Hist. Tim. i. p. 548. يحب العلماء ويجالسهم ويدني الفقراء ويكايسهم, *amabat doctos, quibuscum familiariter considebat, et admittebat pauperes, quibus comes erat et liberalis.*—شُكْرٌ a شكر, שכר, pp. *pressit, compressit*, et intransitive, *compressus, repletus fuit, tursit*. Inde apud Hebræos secundario notat, *inebriatus est*, q. d. *largo potu se replevit*. Apud Arabes vero *laudibus celebravit, gratias egit, remuneratus est*. Quam notionem Hebræis etiam non incognitam fuisse liquet ex derivato אשכר, quod χαριςήριον, scil. *munus*, quod datur ab eo, qui gratias agit, designat. Ps. lxxii. 10. et Ezech. xxvii. 15. Quin dubito, an non et ipsa Radix שכר ex ambiguo sit locata Cant. v. 1. ubi אשכרו (vulgo *ebriamini*) bonum quoque sensum funderet, si vertatur, *et gratias agite*.

S. 50. Mens hujus sententiæ videtur esse, Veram eminentiam, scil. gloriam in hac vita mortali acquiri non posse. Observa h. l. vim futuri potentialem,

qua لا يموت, *non morietur,* idem valet ac *mori non poteſt.* Eadem futuri vis occurrit in ſacris Jer. xxiv. 3. et 8.

S. 51. Conf. omnino Gol. Sent. Poet. p. 159. N. 27. الحلم افضل ناصر فالزمه تكفك قلّة الانصار, *manſuetudo adjutrix eſt optima; itaque te illi dedito; ſuffecerint tibi pauci adjutores.* Vid. etiam Salom. Prov. cap. xvi. 32.

S. 52. Eandem paronomaſiam inter ادب et ذهب habuimus ſupra N. 4. Cæterum non aliter intelligenda eſt hæc ſententia, quam quod in eruditione viri, at in auro mulieres ornatum ſuum plerumque quærant. Alioquin doctrinam, aliaque quæ ad ſtudia humaniora pertinent, mulieres etiam decorare recte judicat Comicus quidam apud Grotium, l. c. p. 914. γυναῖκα σαπρὰν ὁ τρόπος εὔμορφον ποιεῖ, *deformis mulier pulchra eſt pulchris moribus:* et p. 928. γυναικὶ κόσμος ὁ τρόπος, καὶ οὐ χρυσία, *mulieri ornatus mores probi ſunt, et non ornamenta aurea.*

S. 53. حَيَآءٌ, *verecundia, pudor:* ab حَيِيَ, חיה, pro חיי, pp. *compactus, conglobatus fuit,* et h. de eo, *qui pudore ſe contrahit,* Belg. *Die van ſchaamte wegkrimpt.* Quæ notio aptiſſime quadrat in Loc. Thren. iii. 39. מה יתאונן אדם חי גבר על חטאו. Omnes, quos conſului tam veteres quam recentiores interpretes, voculam חי ut adjectivum conjungunt cum præcedenti אדם, ut ſit *homo vivus*; et ne in poſteriori membro hiatus eſſet, repetunt ex priori verbum יתאונן h. m. *Quid murmurabit,* vel, *lamentabitur homo vivens? Vir,* vel, ut alii vertunt, *quiſque* (murmuret, ſcil. lamentetur) *propter crimina ſua.* Meo judicio, præſtabit, חי pro ipſa ſtirpe habere, et ad ſeq. גֶּבֶר referre. Sic enim non ſolum אָדָם, *homo plebeius, vilis,* et גֶּבֶר, *vir robore pollens,* ſcil. *virile gerens pectus,* pulcherrime ſibi opponuntur, ſed et totum comma ſine ullo additamento verti poteſt h. m. *Quid ſemet ipſum effundit,* ſcil. in gemitus, lamentationes, et planctus, quibus totus colliqueſcit ac defluit *homo vilis? pudore ſe contrahat vir nobilis,* ſcil. virile gerens pectus

propter crimina ſua.—سِتْر, *velum, tegumentum.* Quam notionem Hebr. סֵתֶר in Pſalmis frequenter exſerit. Vid. Pſ. xxvii. 5. xxxi. 21. lxi. 5, &c. in quibus locis סתר non adeo *occultum* notat, ſed ſemper adfert *adytum aliquod velo interjecto,* vel, et *ipſum velum,* ſcil. *tegumentum* tentorii, faciei, alarum, &c.

S. 54. Scil. Orationis acrimonia cor hominis ſæpiſſime cædit, luctuſque, iras, rixas &c. ſuſcitat; cum e contrario cibus acidus faſtidienti ſtomacho inſervit, et ſic ſanitati corporis multum conducit.—حموضة, cujus plur. hic habemus, notat ὀξύτητα, *aciditatem,* a radice حمض, cujus primariam vim eſſe ὀξύνειν pluribus demoſtravit Bochart. Hieroz. lib. i. p. 112. et 113.

S. 55. Pro اكباد Cod P. perperam l. اكبار *majores;* quod vitium facile committi potuit, quia literæ ر et د in MSS. ſæpiſſime una eademque figura exarantur. Legendum omnino اكباد, quæ vox, ejuſque ſing. كبد non raro uſurpantur, ubi *gravis dolor* ſit exprimendus; uti obſervavit Schult. ad Har. v. 146. Sæpiſſime etiam اكباد, ut h. l. conſtruitur cum حرق, لهب, كوي, aliiſque verbis *urendi* et *inflammandi.* Vid. Tim. i. 296. et imprimis locum, quem ex eadem hiſtoria citavit Jones de Poeſi Aſiat. p. 209. 210. ubi Hyems pereleganti proſopopœia invictum illum Heroem ſic alloquitur: *Lente, O infauſte, et leniter incede, O tyranne injuſte!* متي تحرق القلوب بنارك وتلهب الاكباد باوامك واوارك, *quouſque tandem hominum corda igne tuo combures? et jecinora æſtu et ardore tuo inflammabis.*—Porro radix حرق, חרק, unde حرقة et محرقة deſcendunt, pp. valet, *limavit, terendo* ac *limando elicuit* ignem, h. *uſſit, combuſſit.* Unde per metaphoram transfertur ad eos, qui *invidia, indignatione* et *vindictæ cupiditate concitati,* dentibus *limant, frendentque.* Tim. i. 406. Et in ſacris Thren. ii. 15. Job. xvi. 9. Pſ. xxxv. 16. &c. Hoc fundamento *prior* phraſis حرقة الاولاد, *limatio,* ſcil. *combuſtio liberorum,* deſignabit, *odia, deſſidia, iram,* alioſque *invidiæ* affectus, quos inter ſe fovent, quibuſque ſe quaſi *limant,* i. e. atterunt, atque inflammant. *Poſterior* محرقة

الاكباد, *limans jecinora,* ſcil. *comburens corda, animoſque inflammans,* notabit, *mordentes acerbitates.* Tim. i. 182. وكم نار شرّ احرقت كبد الورى, *et quot ignes malorum combuſſerint præcordia virorum!*

S. 56. Phraſis حسن الخلق, *bonitas,* ſcil. *elegantia morum,* quæ redibit in ſeqq. ap. Wahid. N. 103. et Meidan. i. N. 40. tales deſignat *mores,* qui ab omni vitiorum fæce purgati, ſcil. *eliquati,* pulchrum præ ſe ferunt adſpectum, quales, e. g. ſunt *modeſtia, pudicitia, caſtitas,* &c. Vid. Tab. Ceb. p. m. 36. 37. Radix nempe حسن, חשן, in origine eſt, *liquavit, eliquavit,* unde *ſacerdotis pectorale* nomine חשן משפת forſan inſignitum, q. d. *eliquatorium judicii:* unde *judicium* ac *veritas eliquabantur,* i. e. in claro lumine, diſcuſſa omni dubitatione, collocabantur.

S. 57. Conf. in ſeqq. N. 224. Idem etiam innuit Græcorum aliquis ap. Grot. l. c. p. 939. βλάπτει τὸν ἄνδρα, θυμὸς εἰς ὀργὴν πεσών, *perdit virum animus iræ traditus.* Scil. حدّة pp. notat, *aciem,* ſcil. *cuſpidem acutam* per omnia penetrantem et diffidentem, quo ſenſu venit חֶרֶב חַדָּה, Eſai. xlix. 2. Impp. uſurpatur de *vehementia animi* et *impetu* ejus, uti in *excandeſcentia.* Abulph. H. D. p. 337. a radice حدّ, חדד, pp. *ſecuit, ſecantem aciem habuit, acutus fuit,* et h. *vehemens fuit* in *ira,* vel *pugna,* ſcil. *acri præcipitique animo efferbuit,* Tim. ii. p. 938. quæ notio optime quadrat in locum Hab. cap. i. 8. ubi Chaldæi deſcribuntur tanquam hoſtes, qui חַדּוּ, *impetuoſiores ſunt* præ lupis veſpertinis, ad omnia proterenda et devoranda.

S. 58. وفاء eſt, *plena ſolutio debiti,* et h. *fides,* ſcil. *promiſſi, pactique obſervatio,* a وفى, in origine, *cumulavit,* ſpecialiter *modum,* ſcil. *frumenti menſuram.* Har. iv. 38. Cor. xxvi. 180. et dein, *plene et cumulate ſatisfecit, debitumque exſolvit.* Ham. p. 570. et Ibn. Dor. v. 103. item *promiſſis ſtetit, ſervavitque pactum, fidelis fuit.* Har. vi. 240. Exc. Abulf. p. 3. et Cor. ii. 40.— أَصْلٌ non tantum *fundum opum,* ſed et *genus, nobilitatem* et *exiſtimationem* deſignat. Hinc jam duplex oriri poteſt ſenſus, vel, *primo,* Homini, qui opibus deſtitutus pauperrima in conditione verſatur, poteſtatem

deesse, debitum suum plene exsolvendi; vel, *secundo*, Hominem ignobilem sinceritate destitui, adeoque promissis non stare, sed fidem, scil. pactum plerumque violare.

S. 59. Affine est illud Persarum ap. Warnerum l. supra cit. N. 87. توانگري بهنر است نه بمال, *divitiæ in arte consistunt, non in opibus.* Quo spectant etiam varia Græcorum dicta, e. g. Βακτηρία γάρ ἐςι παιδεία βίου, *artes ingenuæ vitæ sustentaculum:* et σοφὸς παρ' αὐτῷ περιφέρει τὴν ἐσίαν, *sapiens opes secum ipse circumfert suas*, &c. Vid. Grot. l. c. p. 913. et 943. Similiter Phædrus Lib. iv. Fab. 21. *Homo doctus in se semper divitias habet.* Cum quo consentit responsum, quod naufragis dabat Simonides, *Mecum mea sunt cuncta*, ibid. Hinc apposite monet Ausonius Distich. Moral lib. i. v. 28.

Quum tibi sint nati, nec opes, tunc artibus illos
Instrue, quo possint inopem defendere vitam.

S. 60. Plenius se explicat Auctor in Collect. Wahidi MS. خف ربّك وارج رحمته يؤمنك ممّا تخاف وينيلك ما رجوت, *time Dominum tuum, et spera misericordiam ejus; tunc te securum reddet ab eo, quod timeas; teque id quod speres consequi faciet.*—Phrasis تامن غيره non facile consuetudini Latinæ se tradi sinit. Ad literam sonat, *securus eris præter eum*, scil. Deum, i. e. reliquis omnibus carere securus poteris.—Docet ergo sententia, Nihil timendum esse eorum, quæ vulgo timentur, si Deum revereamur. Idem affirmat Sen. et Syr. M. Sent. N. 740. *Tutissima res timere nihil præter Deum.* Et imprimis Salomo Prov. cap. xiv. 26. ביראת יהוה מבטח עז, *in timore*, scil. *reverentia Domini præsidium refugii.*—Observa h. l. usum, quo verbum خاف c. c. accus. non adeo *metum* ex terrore, sed *reverentiam* cum amore conjunctam notat. Abulph. H. D. p. 54. لتعلم شعوب الارض انك انت الله وحدك فيخافوك, *ut sciant populi terræ, te solum esse Deum, teque revereantur.* Vid. et Cor. iii. 176. et alibi.

S. 62. Pro يَدُلُّكَ Cod. P. I. يُسَدِّدَكَ, quod eodem redit. Radix enim سدّ in II. Spec. valet *recto ductu propitius juvit* ac *bene direxit*, item, *recta intendit haſtam*. Tim. i. p. 256. unde gloſſa ap. Gigge. سدّد رمحه, *recte haſtam ſuam vibravit*. Cæterum cum noſtra ſententia conf. Erpen. ſententias Grammaticæ ſuæ annexas N. 55. خير الاخوان من حذر اخوته من الشرّ وهداهم الي الخير.

S. 63. Vide quæ ſupra notavi ad N. 47. et conf. infra N. 97. ubi eadem ſententia redibit, hac ſolummodo differentia, quod pro خليل ibi legatur رفيق. Eſt autem خليل ſpeciatim, *amicus internus* ac *ſincerus*, a خلّ, pp. *fidit, perforavit*, h. *proprius, peculiaris*, et dein, *amicus fuit*; cui reſpondet Hebr. חלל cujus notiones *partim* ad حلّ *partim* ad خلّ referendæ ſunt; indicio, Hebræos, vivente lingua, literam ח æque ac Arabes duplici modo *cum* et *ſine* puncto pronuntiaſſe. Vide Diſſert. meam de *L. H. pomœriis ampliandis* inſertam Diſſert. Philol. tom. ii. p. 788.

S. 64. Ejuſdem mentis eſt, quod Auctor inquit in Collect. Wahid. MSS. ſub litera *Dſal* ذكر الله جلآء الصدور وطمانينة القلوب, *commemoratio Dei pectorum ſplendor et cordium quies* eſt. Vide etiam quæ ſupra notavimus ad ſent. N. 16. Radix جلي, גלה, quam copioſa luce illuſtravit E. Scheidius in Cant. Hiſkiæ, p. 74. et ſeqq. pp. valet, *terſit, raſit, radendo terſit, deterſit*, et in II. Spec. *nitidum* et *manifeſtum fecit*; unde transfertur non ſolum ad *oculos*, cum *revelentur* ac *nitidi* fiant, et ſic exhilarentur, (vide infra N. 89. et in S. S. Num. xxii. 31. xxiv. 4. 16, &c.) ſed etiam ad *lætitiam cordis*, quatenus *detergere curas* ac *ſollicitudines* idem dicit ac rubiginem mœroris ab eo diſcutere, animumque quaſi *terſum* reddere. Har. ii. 60. et iii. 178. Eadem metaphora apud Latinos. Sic Cic. de Senect. cap. i. *Conſolabor te et omnem abſtergebo dolorem.*

S. 65. Phraſis خلوّ القلب, *vacuitas cordis*, quæ in Collect. Wahidi N. 118. ſed in alium uſum redibit, h. l. abſolute deſignat, *animum curis, aliiſque*

follicitudinibus vacuum, quo fenfu *animum vacuum* dixit Cic. de claris Orat. §. 5. et ad Atticum, Lib. xii. Epift. 38.—ملاء الكيس, *plenitudo,* fcil. *repletio crumenæ,* eft, crumena nummis bene *referta* ac *diftenta,* a ملأ, מלא, pp. *farfit, effarfit, diftendit,* et dein, *plenus opum,* et *dives fuit*; unde in VIII. امتلاء الكيس, *repletio crumenæ.* Har. iv. 50. Docet fententia, Melius effe, fi quis foluto et ab omni cura vacuo fit animo, quam fi multis abundet divitiis, utpote quæ non folum fluxæ et inftabiles funt, fed et anxias follicitudines et moleftias plerumque adferunt.

S. 66. خُلُوصٌ, *finceritas,* fcil. *defæcata puritas,* a خلص, חלץ, pp. *vulfit, extraxit,* et intranfitive, *pura, mera* ac *fincera fuit* res, q. d. *extracta fuit* et purgata uti fit a Chemicis, qui *extrahendo* fcorias metalla purificant; uti liquet ex Har. ii. 93. خلاصة الجوهر تظهر بالسبك, *finceritas metalli apparet inter conflandum*; et ex Tim. ii. 126. واستخلصوا منهم خلاصات الذهب, *et extraxerunt ab iis puriffimas effentias auri.* Hinc ufurpatur de *lectiffimis* et *eliquatiffimis,* i. e. *nitidiffimis* rebus, quæ aliis quafi *excerptæ,* fcil. *extractæ* funt. e. g. de *aqua puriori,* cui *extracta* et *eliquata* eft omnis fæx; de *obfequio,* cui nullus ineft fucus; Abulph. H. D. p. 101. de *amico fincero,* cui pectus candidum et exquifitum eft; Cor. xii. 25, 54. de *amicitia,* vel *amore puro* ac *fincero*; Exc. ex Ifphan. p. 22. et 23. Qui pofterior locus cum noftra fententia omnino conferri meretur. Plura de hac ftirpe dabunt Schult. ad Har. l. c. et ad Ham. p. 341. et Schroed. de Veft. M. H. p. 211. et feqq.—حسن العهد, *bonitas fœderis,* tale notat fœdus, quo quis fidem fancte promittit, et inviolate fervat. Mens itaque hujus fententiæ erit, Amicitiæ finceritatem tali fœdere fancto et inviolato non folum manifeftam fieri et confervari, fed et præcipuam ejus partem effe. Idem affirmat Cic. de Amicitia, §. 18. *Firmamentum ftabilitatis, conftantiæque ejus, quam in amicitia quærimus, fides eft.* Similier Sen. et Syr. M. N. 27. *Amicitiæ coagulum unicum eft fides.*

S. 67. سبيل الله generatim notat, omne ما يصنع في سبيل الله,

quod efficitur, ſcil. *præſtatur in pios uſus*, et quidem gratis in Dei honorem, ejuſque cauſa. Cor. ii. 262. 263. Vit. Salad. p. 16. 18. 92. 155. Tim. i. 42. et Gagnier. in not. ad Abulf. de V. M. p. 12. ubi de Mohammede dicitur, وانفق ما لها بسبيل الله تعالي, *et expendit opes ejus* (Chadigjæ uxoris ſuæ) *in viam Dei excelſi*, id eſt, in religionem, ſcil. in ſacros uſus, ob amorem Dei O. M. Hinc et ipſa ſtirps سبل in II. Conj. invaluit pro, *conſecrare aliquid religioni.*

S. 68. ولودة, ودودة, ſunt quidem formæ paſſivæ fœm. gen. a maſculinis ولود et ودود, quæ in Gol. Lex. non comparent, ſed h. l. ambæ videntur active capiendæ eſſe, ita ut ودودة non ſit *dilecta*, vel *amata*, ſed *diligens*, ſcil. mariti, quæ maritum inſigni amore proſequitur; et ولودة, *pariens* liberos, ſcil. quæ fæcunda eſt. Saltem ودود activa notione venire liquet ex Cor. xi. 90. *Utique Dominus meus eſt*, رحيم ودود, MISERICORS, AMANS, ſcil. fideles ſuos, et lxxxv. 14. وهو الغفور الودود, *et ipſe*, ſcil. Deus eſt CONDONANS, AMANS. Pari modo ولود active uſurpatur in Adag. Gol. p. 122. N. 56. ولود الوعد عاقر الانجاد, *fœcundus faciendo promiſſo, ſterilis præſtando.* Activam ſignificationem poſtulat etiam lectio Cod. P. qui pro ultima voce ولودة, exhibet الودود, levi, ut ſuſpicor, vitio pro الولود in ſt. conſtr. ſecundum quam lectionem verſio erit, *Optima inter mulieres eſt quæ liberos amat.*

S. 69. Religionis Muhammedicæ ſectatores firmiter credere Deum omnia tam bona quam mala immutabili decreto ſanciviſſe, adeoque hominis eſſe in eo acquieſcere liquet ex Poeta citato a Relando de Rel. Muhamm. p. 62.

فما كان مكتوب عليك فكاينا
وما لك مكتوب فليس يفوت
فسلم واعلم ان ربك قادر
قضاياه تجري والعباد سكوت

Quodcumque fcriptum eft contra te, fiet,
Et quod pro te fcriptum eft, nec illud præteribit:
Trade itaque te Deo, et fcito Dominum tuum potentem effe,
Decreta ejus certo procedunt, et tacere debent fervi.

Idem monet Euripides ap. Grot. l. c. p. 245. Τὸ γὰρ πεπρωμένον δεῖ σ' ἐκκομίζειν. Ζηνὶ γὰρ δοκεῖ τάδε, *Quod fato manet, tibi ferendum eft. Quippe fic vifum Jovi:* et Sophocles, ibid. p. 107. Τὸ φέρον ἐκ θεῦ, καλῶς χρὴ φέρειν, μηδ' ἄγαν ὕτως φλέγεσθον, *Quod fata ferunt, id ferre decet, et non nimiis luctibus uri.*—قضاء pp. eft *decretum præfinitum,* fcil. *fatum,* a قضي, in origine, *fecuit, præcidit,* h. *finivit, definivit.* Conjungitur fæpiffime cum قَدَر, *providentia Dei actualis in tempore.* Hift. Tim. i. 10. 18. 62. فنزل مستسلما للقضاء والقدر راضيا بما زهب في قضاء الله مما حلا ومر, *et deditionem fecit committens fe decreto et providentiæ, acquiefcens in fententia decreti divini, five dulci five amara.* Ex quo loco fimul conftat thema رضي, רצה, pp. *firmius adhæfit,* et h. *complacuit fibi, acquievit* in re, et materia ae ferie orationis in malam æque ac in bonam rem inelinare. Conf. H. Vander Sloot not. in Poem. Togr. p. 146.

S. 70. Sæpiffe ab Alio laudatur filentium. Vid. in feqq. N. 113. Wahid. N. 13. et in ejufdem collect. fent. MSS. paffim. e. g. الصمت اية الحلم، جمال العلم الصمت، طوبي لمن صمت الا من ذكر الله &c. Quibus adde Togr. v. 58. اصمت ففي الصمت منجاة من الزلل. Similiter Æfchylus ap. Grot. l. c. p. 29. Πάλαι τὸ σιγᾶν φάρμακον βλάβης ἔχω, *filere pridem remedium damnis puto:* et Menander. p. m. 166. Οὐδὲν σιωπῆς ἐςὶ χρησιμώτερον, *utilior haud eft ulla res filentio.* Cum quibus coneinit Horat. Carm. Lib. iii. Od. 2. v. 25. *Eft et fideli tuta filentio merces.*—Porro, *filentii* notio, quæ in them. صمت, צמת, regnat, orta eft a *foliditate molis brutæ* nullam habentis cavitatem, et quamvis perculfe nullum tamen fonum repercutientis. Sie de cornubus quæ funt *folida,* neque *quicquam habent concavum.* Damir ap. Boehart Hieroz. Lib. i. p. 912,

937. et 940. Apud Hebræos vero propria illa notio transfertur ad *perditionem, excifionem, plagamque lethalem,* qua quis aliquem morte violenta ita interimit, ut jaceat immobilis tanquam bruta et muta moles, Pf. lxxiii. 27. ci. 5. 8. et alibi.

S. 72. Hæc fententia in Cod. P. ut fupra ad textum ipfum annotavi, h. m. exhibetur, دليل العقل المرء قوله، ودليل اصل المرء فعله. Quam lectionem præfero, quia non tantum pofterius membrum fic conveniet cum fententia quæ in feqq. occurrit N. 188. fed et Auctor ipfe in Collect. Wahid. MS. fub litera *Gjim,* utrumque membrum h. m. expreffit. جميل القول يدلّ علي وفور العقل، جميل الفعل ينبئ عن طيّب الاصل، *pulchritudo fermonis intellectus copiam oftendit*; *pulchritudo vero operis originis præftantiam annuntiat.* Sic etiam *prius* colon non diffimile eft dicto Sen. et Syr. M. N. 840. *Sermo animi eft imago*: *qualis vir, talis et oratio eft.* Quo fpectat quoque monitum Syrachidis, cap. xxvii. 7. πρὸ λογισμοῦ μὴ ἐπαινέσῃς ἄνδρα, οὗτος γὰρ πειρασμὸς ἀνθρώπων, *ante elocutionem ne laudaveris quemquam*; *hæc enim eft tentatio hominum. Pofterius* autem idem dicet quod Latinorum, *Facta virum probant.*

S. 73. Amicorum adfpectum mœrorem difcutere, animumque perenni gaudio afficere docet etiam Auctor in feqq. N. 89. cui oppofitum eft Adag. ap. Gol. p. 127. N. 90. عيادة الاعداء اشدّ من المرض. Quin confpectum amicorum, præfertim fi felices fint, omnium effe jucundiffimum affirmat etiam Euripides ap. Grot. l. c. p. 321. Τερπνὸν δὲ τὶ, καὶ φίλων ἀρ' εὐτυχίαν ἰδέσθαι, *dulcius vero nihil, atque amicos rebus in lætis hilares videre.*

S. 74. دولة non folum *profperitatem* et *fortunæ felicioris ftatum,* fed etiam *imperium* notat. *Priori* fenfu venit Tim. i. p. 32. ما فتحت ابواب السعادة والدولة علي, *non apertæ fuerunt mihi portæ felicitatis et fortunæ,* et Vit. Salad. p. 40. *Pofteriori* Abulph. H. D. p. 80. فلما ملك انتقضت علي الدولة, *et quum ille* (يزجرد ultimo Perfarum Rege) *reg-*

naret, debilitatum eſt imperium, et Har. Conſ. xxii. ubi de Lockmano dicitur, نقلمه لسان الدولة, *et calamus ejus erat lingua imperii.*— ارزال ſunt homines *abjectæ conditionis,* item *perditi animi.* Itaque ſenſus erit, Ejuſmodi homines cum ex ſtatu vili et contempto ad dignitates et honores, vel ad imperium evecti ſint, et ſic in feliciori ſtatu verſentur, plerumque inſolentiores fieri, ita ut alios deſpectos habeant, ſuiſque vexationibus affligant. Conſ. in ſeqq. Collect. Wahid. N. 125, et 126. nec non Sen. et Syr. M. Sent. N. 215. *Felix improbitas optimorum calamitas.* Idem ob oculos habuit David. Pſ. xii. 9. et Salomo Prov. cap. xxviii. 28. בקום רשעים יסתר אדם, *quum ſtant,* i. e. imperium, ſummamque rerum tenent, ſcil. ad honoris et dignitatis eminentiam exaltentur, *improbi, occultat ſe homo,* ſcil. ob eorum inſolentias et vexationes. Adde cap. xxx. 21, 22. ubi inter caſus intolerabiles, ſub quibus terra tanquam oppreſſa mole prægravante, infremat et inhorreſcat, enumeratur עבד כי ימלך, *ſervus cum regnaverit.* De quo Claud. in Eutrop. eleganter ſic canit;

Nec bellua tetrior ulla eſt,
Quam ſervi rabies in libera colla furentis.

S. 75. حَجَر notat, *lapidem* peculiariter *graviorem* et *conſtrictum,* quaſi ab حجر, הגר, pp. *ſtrinxit, ſtringendo cinxit.* Cum tali lapide nummos *avari* qui ſcil. ſecundum vim vocis الشحيح, *opum ſuarum tenaciſſimus* eſt, recte comparat Auctor, quia nec ipſe nec alius aliquem fructum ex illis capit. Ejuſdem farinæ eſt Adag. ap. Gol. p. 76. N. 25. عشب ولا بعير, *herba, ſed nullus camelus.* Ob quam cauſam avarus non immerito fig. dicitur راضع غنمه, *lactens oves ſuas,* ibid. p. 106. N. 85. et رشح الحجر, *ſudor lapidis.* Hiſt. Sarac. p. 67.

S. 76. حديث in genere notat, *dicta factaque* alicujus. Cor. iv. 41. ſic ſenſus erit, Religionem viri ex ejus ſermone, ſi praxin conjunctam habeat, optime cognoſci. Sin vero per الحديث intelligere mavis, *dicta factaque Muhammedis ex ore ejus recepta,* (qua notione ſæpiſſime venit in

Corano, qui unde κατ' ἐξοχὴν, احسن الحديث vocatur. Sur. xxxix. 23.) mens erit, Religionem viri tum demum ſanam eſſe, ſi traditiones Muhammedicas vera fide amplectatur, vitæque rationem ſecundum eas, tanquam unicam fidei ſuæ normam, inſtituat. Conf. in ſeqq. Wahid. N. 87. ubi inter ornamenta fidelis enumeratur صدق الحديث, *veracitas in traditione.* Vide etiam quæ de hac voce annotavit Gagnier in Abulf. de V. M. p. 33.

S. 78. In verſione hujus ſententiæ ſecutus ſum Cod. P. qui pro corrupto تجبيلا exhibet تخجيلا infinit. Spec. II. Rad. خجل, pp. *rubuit,* h. *puduit,* in II. *pudore affecit, pudibundum effecit.* Abulph. H. D. p. 341. et 522. Vit. Salad. p. 13.—دار pro داري, Imperat. III. Spec. a دري, pp. *fidit,* peculiariter, *diſcriminavit capillos* capitis, *pexuit, pectine diſcrevit,* h. in III. Conj. *blanditus fuit, benigne* et *leniter tractavit.* Har. ii. 52. et iv. 25. peculiariter, *placavit, blanditiis demulſit* hoſtem. Tim. ii. 102. Abulph. H. D. p. 481. 486. et 506.—جفا, pp. *raſit* h. *vexavit, duriter* et *inique tractavit* aliquem. Abulph. H. D. p. 55. Tim. ii. 208. et Ibn. Dor. v. 8. Monet ergo Ali, Tui eſſe, illum, qui te injuria afficit, ſi virtute eum vincere non poſſis, blanditiis demulcere, ipſique animo vel habitu ſimulato te ſubmittere, ut ſic erubeſcat ac mitigetur. Conf. in ſeqq. Wahid. N. 130. 131. et Cod. MS. ſub litera *Dal.* دار الناس تستمتع باخائهم والقهم بالبشر تمت اضغانهم, *homines leniter tracta, et oblectaberis fraternitate eorum; eoſque vultu hilari excipito, et eorum odium exſtingues.* Quibus addere mihi liceat verba Euripidis l. c. p. 348.

Ἥκιςα φεύγειν σκαιὸν ἄνδρ' ἐχθρὸν, χρεὼν
Σοφοῖσι δ' εἴκειν, καὶ τεθραμμένοις καλῶς·
Ῥᾷον γὰρ αἰδῶς ὑπολαβὼν φίλ' ἂν τύχοις.

Concedere hoſti fas puto, non, ſi eſt malus,
Sed ſi quis animum moribus cultum gerit;
Nam facile tales mitigat ſupplex pudor.

S. 79. Loco الغيط Cod. P. leg. الغيض. Verum utraque lectio haud dubie vitiosa. Legendum omnino الغيظ, quæ vox *excandescentiam,* scil. *iram,* peculiariter, *vehementiam* ejus, *primumque impetum* denotat. Har. i. 34. Abulph. H. D. p. 73. et 414. Sæpissime enim hæc vox adjungitur verbo كظم, quod in *comprimenda* ira frequentissimum. Cor. iii. 134, &c. —عواقبك. Ita bene leg. Codd. P. et L. cum affix ك, non vero ه, uti Edita habent.—Est autem عواقب collect. τῆς عاقبة, *finem,* scil. *exitum* rei notans. Vid. Sent. Erpen. N. 52. et Excerpt. Ham. p. 356. Unde non tantum de *mercede,* vel *præmio,* Cor. vi. 125. xx. 131. sed etiam de *pœna* usurpatur, ibid. xxx. 9. et in seqq. N. 168. Sicuti Hebr. עקב, *finis* omniumque actionum exitus *tam* de *præmio,* Ps. xix. 12. et Prov. xxii. 4. *quam* de *pœna,* Ps. xl. 16. et lxx. 4. usurpatur.

S. 80. Scil. res, quarum familiaris et quotidianus conceditur usus, plerumque vilescere solent; cum e contra in pretio habentur, quæ ex oculis nostris sint sublatæ. Sic e. g. de quotidiano solis usu pulcherrime Persæ, بدين خوبي كه افتابست هر كز نشنيده ام كه كسي اورا دوست كيرد مكر در زمستان كه محجوبست ومحبوب, *qui solem propter usitatam ejus bonitatem carum habent, audivi neminem: sed tempore hyberno, ubi obvelatus est, desideratur.* Vide L. Warnerum Prov. Pers. N. 5. Cod. P. hanc sententiam sic exhibet, زم الشحيح من الاشغال به; quæ verba Interpres Regius h. m. vertit, *avarum vitupera ob ejus occupationes.* Verum tunc legendum esset من اشغاله. Præstat igitur, me judice, lectionem Cod. L. retinere, et legere, اشتغال, ut sit infinit. VIII. Conj. *occupatus fuit aliqua re.* Tim. i. 34. ii. 456. Abulph. H. D. p. 13. et in seqq. Collect. Wahid. N. 24. et 132.

S. 81. Significat, Cum homine perverso nullum esse habendum commercium. Radix طغي, unde طاغي et طغيان, pp. valet, *efferbuit, intumuit,* et h. *copia sua se extulit* et *exundavit* aqua, torrens, mare. Cor. lxix. 11. Unde eleganti metaphora transfertur ad hominem perversum, qui intra

limites honeſtatis contineri non poteſt, ſed modum excedit, atque in ſua rebellione et injuſtitia exorbitat. Tim. i. 342. et Abulph. H. D. p. 36. Eadem vis eſt in Hebr. טעה et תעה, uti patet ex Pſ. xcv. 10. Ezech. xliv. 10. et imprimis Eſai. xxi. 4. תעה לבבי, *turbatum eſt*, i. e. affectibus tanquam undis concitatum eſt maris inſtar *cor meum*.

S. 82. وذكر omittitur in Cod. P. quod probo propter rythmum. Porro obſervandus h. l. floſculus orientalis, quo كثير, *multum*, et قليل, *parum*, abſolute valent, *omne* et *nullum*. Vide Schult. in Jobum, p. 104. et ad Ham. p. 396. Sic ſenſus erit, Peccatum ut ut exiguum aut ſemel modo patratum, nullo tamen, modo parvi faciendum eſſe propter graviſſima mala, quæ ſæpiſſime poſt ſe trahat, cum e contrario obedientia, licet millies præſtita, nullius apud Deum ſit pretii vel meriti. Ad prius ſententiæ membrum optime facit illud monitum, لا تحقرن من الذنوب قليلها ان القليل من الذنوب كثير او ما تري قطر السماء ونزله قطر علي قطر يصير غدير, *exiguitatem peccatorum ne ſpernas, exiguitas enim peccatorum multum quid; an non vides pluviam cœli ejuſque deſcenſum? gutta addita guttæ evadit ſtagnum.*

S. 83. Vox زَوَّاقَةٌ in Lex. Gol. non comparet. Eſt fœm. τȣ زَوَّاقٌ, *prægustator*, cujus ſtirps زَاقَ, דוק, vel דיק, pp. valet, *contudit, comminuit*, et quidem tenuiter, et dein, *tenuis, ſubtilis fuit*, unde Hebr. דָּיֵק 2 Reg. xxv. 1. Jer. lii. 4. et Ezech. iv. 2. notat, *inſtrumentum militare*, quo mœnia urbis pulſantur, quaſi dicas *pulſatorem*. A *tenuitate* vel *ſubtilitate* orta etiam notio *guſtandi*, ſive *tenuandi in ore*, et h. *exploravit*, i. e. *guſtavit* aliquid, et in IV. *guſtandum propinavit, deditque.*—Obſervandum autem, Arabes formas fœmininas ſæpiſſime per contemptum adhibere. Sic e. g. بِيَّذَارَةٌ, *garrulus*, بَلْعَمَةٌ, *homo edax, helluo*, تَغَاجَةٌ, *valde fatuus*, ثِنْتَايَةٌ, *obſcœnus*, جَخَابَةٌ, *ſtolidus, in quo nihil boni*, جَوْبَةٌ, *tetricus vultu*, خَيْدَعَةٌ, *impoſtor*, aliaque quam plurima. Hoc ergo fundamento, زَوَّاقَةٌ

gustatrix, vel, si mavis, *prægustatrix* imperiorum, scil. tyrannidis designabit, *hominem levem*, scil. *vecordem*, qui *temere gustare audeat imperia*, eamque ob causam labia adurat sua. Sic sensus erit, Periculosæ aleæ plenum opus esse tyrannidem, quam qui avide appetit, plerumque noceat sibi.—Malim tamen legere زَوَّاقَةٌ, cujus forma masculina زَوَّاقٌ apud Abu-Horairam cit. a Gagniero in not. ad Abulf. de V. M. p. 144. usurpatur de *eo quod gustandum præbetur*, et per سلاطين intelligere non *imperia*, vel *dominatus*, sed *summos imperantes, principes, reges*. Ita versio erit, *Quod gustandum præbent principes, adurit labia*, scil. vehementiis bellicis, vastationibus, extremisque miseriis, quas mortalibus gustandas præbent. Quo sensu figurato thema زاق in I. et IV. Conj. sæpissime venit. Tim. i. 6. Mon. V. A. p. 21. Vit. Salad. p. 140. 142. 150. 245. et alibi.

S. 84. ذِكْرٌ, pp. *fragrantia, vigor penetrans*, dein *odor suavis*, unde dulcissima translatione non tantum *famam* ac *bonam existimationem* notat, quo sensu vetus Poeta usurpavit, ريح العلاء وذكره, *odor et suavis aura victoriæ*, et Hos. cap. xiv. 6—8. sed etiam *laudationem*, qua virtutes et beneficia alicujus commemorantur, quam notionem Hebr. זֵכֶר passim in S. S. exserit. Ps. vi. 6. xxx. 5. cxi. 4. Jes. xxvi. 8. et imprimis Prov. x. 7 ubi Salomo fere idem, quod Auctor docet, זֵכֶר לצדיק לברכה, *commemoratio*, scil. *laudatio justi in benedictionem est*; ad quem locum vide Schult. comment. in Prov.

S. 85. زُلٌّ, pp. *laxitas pendula*, et h. *vilitas*, scil. *vilis hominis conditio*, a زَلَّ, זלל, pp. *pendula fuit res*, in qua nulla est *gravitas*, vel *pondus*, quo sensu זֻלּוּת Ps. xii. 9. occurrit; et זוֹלֵל, quod non tantum usurpatur de *homine prodigo*, sive de eo qui *laxus est*, et ad *omnem nequitiam profusus*, Deut. xxi. 20. et Prov. xxiii. 20. sed et *de re levi nullius ponderis* ac *pretii*, Jer. xv. 19.

S. 86. Pro ذليل الخلق, Cod. P. legit, ذليل الفقر, *qui ob paupertatem* suam *spernitur*. Utraque lectio bonum fundit sensum; ذليل, *vilis*,

abjectus, contemptus, et عزيز, *eximius, potens,* item *honoratus, carus,* pulcherrime ſibi opponuntur, quatenus prius in origine *laxum, laxe pendulum,* poſterius *adſtrictum, nervo fortius adſtricto* denotat. Eadem oppoſitio occurrit Ham. p. 462. Prov. Meidan. edit. ab H. A. Schult. p. 32. Cor. iii. 26, &c.

S. 87. Idem quod ſupra N. 64. *timori Dei* attribuerat Auctor, h. l. de *recordatione mortis* merito teſtatur; hæc enim vitæ hujus caducæ ſollicitudines ab animo quaſi detergit, hominemque mortalem ſpe vitæ melioris exhilarat. قَلْبٌ *cor,* exponente Scholiaſt. ad Caab ben Zohair, v. 1. ſic dictum لتقلبه, *ob verſationem ejus perennemque mobilitatem.* Radix enim قلب pp. valet, *vertit, convertit, invertit,* in II. *verſavit horſum, prorſum,* vel *ſurſum* et *deorſum,* et in V. *verſatus fuit, ſeque geſſit in negotiis pro arbitrio*; quem duplicem verbi uſum vide Tim. i. 10. وتقلب في اطواره من الطغولية الي الكبر الي ان قلبته ايدي الغِيَر, *et verſatus eſt in ſuis negotiis,* i. e. ſe geſſit in iis pro arbitrio *ab infantia* uſque *ad provectam ætatem, donec eum manus fortunæ horſum prorſum jactarent.*

S. 88. Docet Auctor, recordationem eorum quæ in flore juventutis peracta ſunt, homini, cum ad provectam venerit ætatem, multam præbere materiam priſtinam vitam dolendi, fruſtraque cum Poeta ruminandi, *O mihi præteritos referat ſi Jupiter annos!* Quo ſpectat et illud Sen. et Syr. M. N. 788. *Fruſtra cum eſt ventum ad ſenectam, repetas adoleſcentiam.* Quare optime monet Menander p. m. 163. Μέμνησο νέος ὢν, ὡς γέρων ἔσῃ ποτέ, *annis juventæ ſis memor ſenilium.*

S. 89. Vide quæ notavimus ad ſent. 64. et 73.

S. 90. Affinis eſt ſententia, quam ſupra habuimus N. 12. Radix رعي, *pavit,* in III. Spec. *compavit,* ſcil. *cum alio paſtus fuit,* h. *amicitiam coluit, obſervavit quod deberet, auſcultavit.* Sic Har. vi. 254. et Tim. i. 154. ورعي منه بعض الامور, *ejuſque juſſa in nonnullis obſervabat.* Similiter Hebr. רעה in III. Spec. de *amicitia, ſodalitio,* &c. adhibetur Jud. xiv. 20. et alibi.

S. 91. Significat, Mollem et tranquillam vitam ducere eum *qui* ſine curis vivit: رفاهية eſt, *commoditas vitæ cum affluentia bonorum.* Ita Tim. ii. 232. والرعايا في ظل الامن والرفاهية, *et ſubditi in umbra ſecuritatis et mollioris vitæ reſidebant*; et in Paraph. Arab. Tab. Ceb. p. m. 64. ubi de eo, من كان في خير رفاهية, *qui jucunde ac delicioſe vivit.* Radix eſt رفه, רפה, pp. *laxus, remiſſus fuit,* et dein *commodam, tranquillam, et molliſſimam duxit vitam.*

S. 92. رتبة in margine MS. exponitur per [معام lege مقام] i. e. *dignitas,* quem ſenſum figuratum رتبة et مرتبة ſæpiſſime habent. Ita de *faſtigio honoris* et *gloriæ.* Exc. Abulf. p. 7. Abulph. H. D. p. 81. et Abdall. v. 124. Item de *gradu,* ſcil. *dignitate ſcientiæ.* Abulph. l. c. p. 61. et 377. Sic idem docebit Auctor, quod infra apud Meidan. i. N. 40. ubi afferit nullam eſſe شرف كالعلم, *gloriam velut ſcientia.* Vel ſi mavis hic reſpici ad difficultatem, quam quis experitur qui *gradum ſcientiæ* adſcendere velit, ſenſus eodem redibit, quo etiam tendit illud in Elnaw. Sent. 53.

العلم جبل صعب المصعد ولكنه سهل المنحدر
والجهل سهل سهل المورد الا انه صعب المصدر

Scientia mons arduus conſcenſu, ſed facilis deſcenſu;
At ignorantia vallis, quo facilis quidem eſt aditus, ſed difficilis reditus.

S. 93. Phraſis رزقك يطلبك, quæ redibit N. 272. notat, Deum unicuique victum ſive omne quod vitæ neceſſarium eſt deſtinaſſe et largiri. Conf. in ſeqq. N. 139. Docet itaque ſententia, Oportere hominem præſenti ſua ſorte contentum eſſe, anxiaſque de futuro vitæ ſuſtentaculo curas ac ſollicitudines mittere. Quo ſpectat etiam dictum Salvatoris Matth. cap. vi. 25. et ſeqq. et Apoſtoli 1 Tim. vi. 8.

S. 94. Affine eſt quod Manilius Poeta vetus dixit,

Naſcentes morimur, finiſque ab origine pendet.

S. 95. De voce الحديث conſuli omnino meretur Gagnierus in not. ad Abulf. de V. M. p. 33. ubi docet hac voce peculiari modo intelligi, *dicta,* vel

facta Muhammedis per traditionem ex ore ejus recepta, quæque apud Muhammedanos tantæ ſunt auctoritatis, ac ipſe Alcoranus.—رواية, *rigatio*, fig. notat, *orationem facundam, narrationem delectabilem*. Vide Schult. ad Har. i. 8. ii. 52. et iv. 46. Innuit ergo Imperator, Traditiones tum demum eſſe jucundas, quum Auctorem habeant Muhammedem.

S. 96. نَفْسٌ, *anima*, h. l. *concupiſcentiam*, ſcil. *cupiditatem effrænatam* notat. Sic Har. i. 20. وقللت شباه اعتدايك وتدعت نفسك, *et retundis aciem iniquitatis tuæ, et inhibes effrænatam tuam cupiditatem*; et Gol. Sent. p. 269. N. 126. النفس ملك ان تبعتها ومملوك ان اتبعتها, *concupiſcentia rex eſt, ſi ſequeris eam; ſervus vero, ſi eam ſequi facias*. Ejus radix نفس, נפש, de qua ſupra egimus ad N. 41. pp. notat, *ſpiravit, anhelavit*, ad quam originem alluditur Pſ. xvii. 9. xxvii. 12. et xli. 3. in quibus locis נֶפֶשׁ gravem admodum vim habet, et adhibetur de *flatu*, i. e. *feroci* et *effrænata nocendi cupiditate*, ſcil. *aviditate*. Locutio deſumpta ab animalibus ferocibus, quæ cum *flatu* et *anhelitu inhiant* prædæ capiendæ.

S. 97. Eadem ſententia, una tantum voce, eaque ſynonyma diverſa adfuit N. 63. Conf. etiam N. 47. et quæ ibi notavimus.—رفيق, *comes itineris, ſocius, adjutor*, a رفق, רפק, pp. *fulcivit* aliquem et quidem *brachio, ut ei innitatur* h. *adjuvit, comes fuit in itinere*, item *benignus* et *facilis fuit* erga aliquem, *blande* cum aliquo egit. Hiſt. Sarac. p. 113. et Abulph. H. D. p. 443. Proprietas verbi manifeſta in VIII. Conj. ارتفق, *innixus fuit cubito*, et h. *adjutus fuit*. Probo itaque Belgarum verſionem Cant. viii. 5. מתרפקת על דודה, *die haar lievelyk leunt op haaren Lievſten*.

S. 98. Significat, Suo quemque pede metiendum eſſe.—زِنْ pro اوزن Imperat I. Conj. radix وزن, pp. *gravem eſſe, ponderoſam habere gravitatem*, hinc *ponderavit, libravit*. Abulph. H. D. p. 79. In VI. idem Har. iv. 30. Reſpondet Hebræorum וזן, quam radicem civitati Hebr. vindicavit Schult. ex Jer. viii. 5. in not. ad Har. ii. 47. Clav. Dial. p. 214. et Gram. Hebr. p. 338.

S. 99. Obſerva paronomaſiam inter زحمة et رحمة, quorum prius notat *frequentiam*, ſcil. *denſam hominum turbam*, poſterius *miſericordiam*, vel, ſi mavis, *effectum*, ſcil. *donum miſericordiæ*; quo ſenſu occurrit Tim. i. 8. ubi Muhammed κατ' ἐξοχὴν dicitur رحمة, *magnificum miſericordiæ donum.* Vide etiam Cor. vii. 57. 58. xxv. 49. xxvii. 64. et in ſeqq. N. 103.—صالحين, *homines probi, ſinceri*, a صلح, צלח, pp. *penetravit*, et hinc, *ſucceſſit proſpere, felicem habuit exitum*, q. d. *penetravit ſine obſtaculo* et *obice*; ad quam originem alluſum, 2 Sam. xix. 18. et Amos v. 6. פן יצלח כאש בית יוסף, *ne penetret tanquam ignis domum Joſephi.*—Docet itaque Auctor, Pro ſingulari gratiæ Divinæ dono habendum eſſe, ſi multus ſit hominum proborum numerus. Rari quippe boni: quo tendit etiam illud Ariſtophanis apud Grot. l. c. p. 628. χρηςὸν ἄνθρωπον δ' ἐὰν τὶς ἕνα μόνον ζητῶν ἴδῃ, ὄψετ' ἐκ τȣτȣ πονηροὺς πέντε παῖδας γεγονότας, *at virum bonum quærendo ſi quis unum repererit, natos ex illo vitioſos quinque cernet filios.*

S. 100. Idem affirmat Imperator in Cod. Wahidi MS. ſub litera ق, قد يزل الحكيم. Similiter Menander, p. m. 156. Ἁμαρτάνει δὲ καὶ ἀνὴρ σοφώτερος, *aliquando peccat vir ſapientior.* Adde Hor. de Arte Poet. v. 395. *Quandoque bonus dormitat Homerus.*—زلّة, *hallucinatio, lapſus, error*, a زلّ, pp. *lubricus fuit, lubricavit*, quo ſenſu proprio occurrit in Ham. p. 370. فَزَلَّ عَنِ ٱلصَّفَا بِهِ جُرْجُو عَبَلْ, *et lubricavit in eo de petra nitida Thorax torto robore*, et Amrolk. v. 55.

كُمَيْتٍ يَزِلُّ ٱللِّبْدُ عَنْ حَالِ مَتْنِهِ
كَمَا زَلَّتِ ٱلصَّفْوَاءُ بِٱلْمُتَنَزِّلِ

Equus ſubrufus cujus dorſum lubrice excutit ſtratum,
Sicut glabra petra excutit quod illuc demittit ſe.

S. 101. Videtur ſenſus eſſe, Levius eſſe malum, ſi ſcientia deficiat, quam ſi ſapientes moriantur; his enim morientibus perit neceſſario et ipſa ſcientia; illa autem deficiente, facile reviviſcere poteſt, ſi ſapientes ſuper-

ftites maneant.— أَهْوَنُ hic comparativum gradum format, ut in Adag. apud Meidan. N. 521. cit. in Hift. Tim. i. 316. بعض الشر اهون من بعض, *aliud malum alio levius eſt.* Radix eft هان, הון, vel הין cujus origo in *laxitate*, h. *facilis, levis,* item *contemptus fuit,* q. d. *laxus* et *profuſus fuit*; inde etiam notio *temeritatis inconſideratæ* et *diſſolutæ*, quæ aptiffime quadrat in locum Deut. i. 41. ותהינו לעלות ההרה, et *leves*, fcil. *temerarii fuiſtis*, vel ex Hiphh. *leves* et *temerarios vos geſſiſtis ad adſcendendum in montem.*

S. 102. Pro اكرامه لك, Edita levi vitio legunt, كرامه لك. Cod. vero P. omittit لك quod hic retinendum judico, ut fenfus fit, Te oportere proximum tuum vifitatione tua honorare, prout tibi præftiterit. Eadem conftructio occurrit Abulph. H. D. p. 93. كان اختياري واكرامي للحق, *eligenda atque honoranda mihi eſt veritas.* Vid. etiam p. 274.

S. 103. Tres ultimæ voces defunt in Cod. P. *Cæterum obſcurum eſt dictum.* Ni fallor, fenfus eft, Idiotæ pietatem fruftra, i. e. vanam et irritam effe, quæ feducat; fapientis vero pietatem mifericordia cerni; vel, fi mavis, Mifericordiæ Divinæ munus magnificum effe.— زُهْدٌ, *pietas* five *devotio,* qua quis fe abftinet a rebus mundanis, eafque quafi rem projectitiam repudiat, et fic aufteram vitæ rationem præ fe fert. Abulph. H. D. p. 247. et 274. et Nuweir. p. 380. Unde زاهد abfolute notat, *monachum, eremitam, religioſum.* ibid. p. 293. et Elnaw. Sent. 17.— عامي, *cæcus,* et dein *inſipiens,* q. d. عامي القلب, *cæcum mente,* a عَمِيَ, עמה, in origine idem cum عَمَّ, עמם, *volvere, involvere,* et h. *tegere involucro, cooperire,* unde notio *cæcitatis* non tantum oculorum Abulph. l. c. p. 66. fed et *cordis* in Adag. Gol. N. 29. p. 119. تَعْمَى ٱلْقُلُوبُ وَٱلْعُيُونُ نَاظِرَةٌ, *cæcutiunt corda et oculi vident.*

S. 104. Affinis eft fententiæ, quam fupra habuimus N. 73. اطراء, *redintegratio*; act. Conj. IV. a طَرُءَ, vel طَرِيَ, טרח, in origine, *turſit præ ſucco,*

h. *recens fuit vigore* et *madore,* et in IV. *recentavit, recens fuit. Turgeſcere* enim dicuntur, quæ vigorem recentem et *virorem præ ſe ferunt.* Sic Virgil. Georg. i. v. 315. *Frumenta in viridi ſtipula lactentia turgent*; et Ovid. Triſt. iii. v. 12. 15. *Turgeſcit in arbore ramus.* Unde lux oritur locis Jud. xv. 15. ubi לְחִי־חֲמוֹר טְרִיָּה eſt, *maxilla aſini recenti adhuc vigore humida* ac *turgida.* Et Eſai. i. 6. ubi מַכָּה טְרִיָּה notat *plagam,* quæ materie ſanioſa *turgida* eſt, *ulcera putrida, etterbuiten,* uti noſtrates rectiſſime vertunt.

S. 105. Senſus eſt, Vitam mundanam eſſe ærumnoſam, multiſque ac variis objectam malis. Idem affirmat illud Perſarum apud Warnerum l. c. p. 44. درين عالم كسي بيغم نباشد اكر باشد بني ادم نباشد, *nemo eſt in hoc mundo, qui ærumnis vacet*; *ſi vacet, inter filios hominum numerandus non eſt.* Brevius Menander p. m. 157. Οὐκ ἔστι βίον εὑρεῖν ἄλυπον ἐν οὐδενὶ, *eſt vita vacua nemini moleſtiis.* Adde Euripidem apud Grot. l. c. p. 425. Ὦ πολύμοχθος βιοτὰ θνατοῖς, *O vita hominum plena laboris!*

S. 106. ضُعَفَآءُ collect. τοῦ ضعيف, *debilis, imbecillis, impotens*; a ضعف, pp. *plicuit, complicuit,* h. *infirmus fuit,* q. d. *plicuit ſe* et *incurvavit, ut ſe arrigere nequeat.* Uſurpatur de homine, qui tenuioris eſt ſortis. Abulph. H. D. p. 229. Intelliguntur h. l. *tenues, qui humili conditione ſunt,* quo ſenſu mox redibit N. 116. Tales viſitare eximiam humilitatis virtutem eſſe innuit etiam Auctor in ſeqq. Meidan. i. N. 18.

S. 107. Senſum hujus ſententiæ optime expreſſit Auctor Elnaw. N. 130. p. 76. من لم تزنه السير لم تزنه السيراء, *quem non ornant boni mores, is fruſtra veſtimentis ſplendidis ornabitur.*—باطن, *internus, interior pars rei* et ظاهر, *externus, extrinſeca pars* rei, ſæpiſſime ſic opponuntur, ut *prius* de *animo* uſurpetur, uti Hebr. בֶּטֶן, *venter,* per metonymiam, *cor, intimoſque animi receſſus, cogitationes* et *affectiones* ſignificat. Hab. iii. 16. Job. xv. 35. et Prov. xxii. 18. *Poſterius* vero *corpus* deſignet. Ita Abulph. l. c. p. 89. ubi de Socrate dicitur: وكان يقول حسن الظاهر تابع

للحسن الباطن فيستدل علي حسن النفس بحسن البدن, *dicere ſolebat pulchritudinem exteriorem pulchritudinem interiorem ſequi, atque a pulchritudine corporis de pulchritudine animi judicium ſumendum.* Vid. et Tim. i. 118.

S. 108. Si ultima vox retineatur, ſenſus erit, Triſtitiam malarum ſuſpicionum matrem eſſe; quo enim quis infelicior, eo magis ſuſpicioſus eſt. Quo ſpectat illud Sen. et Syr. M. Sent. N. 7. *Ad triſtem partem ſtrenua eſt ſuſpicio.* Conf. etiam Terent. in Eunuch. iv. 2. et in Adelph. iv. 3. Præſtat tamen cum Cod. P. loco الحزن legere الحزم, uti quoque legitur in Sent. Synon. apud Gol. N. 46. p. 265. ظنّ السوء بالناس من الحزم, *pravæ ſuſpiciones de angore animi,* ſcil. *angunt animum.*

S. 109. غرّ unde غرور, non tantum de *mundo decipiente* in Collect. Wahidi N. 118. et Meidan. i. N. 14. uſurpatur, ſed et de eo, qui mundi lætitiis ac voluptatibus indulgendo fallitur, Abulph. l. c. p. 470.

S. 110. Prius colon nullam habet difficultatem; *poſterius* vero, الاخلاص فيها, ſenſum facit ſubobſcurum. In Edit. hæc verba omittuntur, et in Cod. P. ſic exhibentur, لا خلاص منها, quæ Interpres Reg. h. m. vertit, *unde non eſt exitus.* Valde tamen dubito de probitate hujus lectionis, ac præferrem omnino lectionem Cod. L. ſecundum quam tota ſententia ſic vertenda videtur, *peſſimæ eſt indolis, qui ſolitudini totum ſe permittit.* Suſpicor tamen et hanc lectionem mendoſam eſſe, et legendum, لا اخلاص فيها. Quando verſio utriuſque membri hæc erit, *peſſima indoles,* pp. malum indolis, *eſt ἡ μισανθρωπία,* ſcil. odium ſocietatis hominum cum triſtitia conjunctum, *in qua non eſt religio ſincera,* i.e. quæ triſtitia non oritur ex timore Dei. Pulchre Har. Conſ. xvii. v. 28. مَلَلُ ٱلْخَلَائِقِ، شَيْنُ ٱلْخَلَائِقِ، وَسُوءُ ٱلطَّبْعِ، يُبَايِنُ ٱلْوَرَعَ، *odium in homines, turpitudo creaturarum, et mala concupiſcentia ſeſe divellunt a timore Dei*; vel, ſi pro الاخلاص فيها,

legere mavis, الّا خالص فيها, *niſi in ea*, ſcil. ſolitudine, *ſit ſinceritas*, ſcil. *religio ſincera*, ſenſus eodem redibit. Improbatur itaque hac ſententia ſolitudo, qua quis conſortii humani impatiens ſe feræ ſimilem facit, omniaque, uti Seneca ait Epiſt. xxv. ſibi *mala perſuadit*; non vero, ſi quis ſolitariam degat vitam, ut contemplationi Divinæ vacet, illique totus inhæreat. *Solitarius* enim, uti recte Ariſtoteles dixit, ii. Polit. *aut fera eſt, aut Deus*.

S. 111. سريرة, pp. *umbilicatio*, h. *arcanum*, quod quis in medio cordis reconditum habet. Uſurpatur de *intimis cogitationibus* in Collect. Wahid. N. 522. Radix eſt سرّ, *affecit in umbilico*, et dein, *recondidit in medio*; h. lux oritur locis Deut. xxix. 19. Pſ. lxxxi. 13. et Jer. iii. 17. ubi per שרירות לבם הרע, *umbilicatio cordis mali eorum* intelligitur, *perverſitas cordis impuri*, quæ a prima nativitate in ipſo veluti centro inhæreat. Metaphora deſumpta ab *umbilico* non *reſecto*.

S. 112. Sententia hæc, quæ cum proxime ſequenti ejuſdem argumenti eſt, redibit in ſeqq. N. 133. hac ſolummodo differentia, quod pro سلامة ibi legatur صلاح. Similiter Menander, p. m. 166. *ȣδὲν σιωπῆς ἐςι χρησιμώτερον, utilior haud eſt ulla res ſilentio*. Conf. etiam quæ ſupra notavimus ad N. 21. et Elnaw. p. 45. N. 64.

S. 114. سَادَةٌ collect. τȣ̃ سيّد, *principes*, peculiariter qui e familia *Muhammedis* originem ducunt, Tim. i. 114. Uſurpatur de iis, *qui dominium in literis obtinent*, Abulph. H. D. p. 327. prout ipſa radix ساد abſolute valet, *dominari in ſcientiis*, ibid. p. 355.—الفقهاء ſunt, *ſacrorum antiſtites, doctores juris canonici*, ſcil. *doctores caſuiſtici, practici*, a ſing. فقيه, *juris, rerumque divinarum ſcientia peritus*. Peculiariter *preſbyter Muhammedicæ religionis*. Diſtinguuntur a doctoribus theoreticis, Vit. Salad. p. 4. quemadmodum Arabes علم الفقه, *juriſprudentiam canonicam*, ſcil. *theologiam practicam*, a علم الكلام, *theologia dogmatica* diſtinguunt.

S. 115. سُكْرَةٌ, vel سَكْرَةٌ plerumque activam habet ſignificationem,

notatque, *inebriationem*. Non raro tamen occurrit ſenſu paſſivo, *ebrietas*, quæ notio in Lex. Gol. non comparet, ſed manifeſte liquet ex hiſtoria Tim. ii. 438.

ما كان ذاك العيش الا سكرة
لذاتها رحلت وحل خمارها

Nihil vita hæc, niſi ebrietas;
Voluptates ejus recedunt, et ſupervenit crapula.

Vide etiam Abulph. l. c. p. 394. ubi Ebn'l Talmid inquit,

كانت بلهنية الشبيبة سكرة
فصحوت واستانفت سيرة مجمل

Fuit jucundus ſtatus juventutis ebrietas,
At expergefactus ſum, et viam bonam ingredi cœpi.

احبّاء eſt collect. τȣ̃ حبيب, *amicus dilectus*, a حبّ, חבב, pp. *fovit, in ſinu fovit*, ſpecialiter, *cum afflatu, quo calor ſuſcitatur*, h. *amavit*, quia, quod amamus, in ſinu fovere et brachiis quaſi complecti ſolemus. Quæ notio optime quadrat in locum Deut. xxxiii. 3. ubi Deus dicitur חובב עמים, *fovens populos ſinu fovente*, i. e. complectens omni amoris teneritudine; et Job. cap. xxxi. 33. ubi חב, *ſinus fovens*, jucunde depingit vitioſiſſimum illum amorem, quo quis ſe, ſuaque omnia ſolet complecti atque fovere.

S. 116. Idem innuit Salomo Prov. xviii. 23. תחנונים ידבר רש, *ſtridulos ſonos*, i. e. complorationes *loquitur pannoſus*.—Porro سلاك, *arma*, et شكاية, *complorationes*, eleganter h. l. una in ſede morantur. Arabes enim شكي ut et vic. شكّ ſpeciali uſu adhibent de *eo*, qui *inſtructus eſt armis acutis*, Vit. Salad. p. 238, &c. ووقف عسكرهم شاكا في السلاك الي &c. *armiſque horridus perſtitit eorum exercitus, donec*, &c. Similiter vic. شكّ cum سلاك conjungunt. Sic dicunt شك في السلاك, *horruit* pp. *ſpinoſus, aculeatus fuit armis*.

S. 117. In laudem *humilitatis*, ſcil. *modeſtiæ* quam plurimæ exſtant

ſententiæ in Collect. Wahidi MS. e. g. التواضع يرفع، الشرف التواضع، بالتواضع تكون الرفعة، بكثرة التواضع يتكامل الشرف &c. &c. Vide etiam in ſeqq. Meidan. i. N. 40. et conf. Prov. Salomonis, cap. xv. 33. et xviii. 12. לפני כבוד ענוה, *ante gloriam ſubmiſſio.*

S. 118. صَلَفٌ notat, *jactantiam, faſtum,* ſcil. *arrogantiam,* qua quis talis videri vult, qualis non eſt, vel aliquid ſe poſſidere gloriatur, quod non habet. Audiamus Gjeuharium: وَزَعَمَ ٱلْخَلِيلُ أَنَّ ٱلصَّلَفَ مُجَاوَزَةُ قَدْرِ ٱلظَّرْفِ وَٱلْادِّعَاءُ فَوْقَ ذَلِكَ تَكَبُّرًا فَهُوَ رَجُلٌ صَلِفٌ وَقَدْ تَصَلَّفَ, *et dixit Alchalil* [Abrahamus] אלצלף *notare limitum et cancellorum exceſſum,* nec non, *gloriationem ſupra debitum,* i. e. *arrogantiam.* Pari modo Phirubzab. الصَّلَفُ التمدح بما لَيْسَ عنده אלצלף ومجاوزة قَدْرِ الظرف والادّعاء فوق ذلك, uſurpatur *cum te ipſum laudas ob ea, quibus cares,* notatque *modi, limitumque exceſſum* et *gloriationem ſupra debitum.* Docet itaque ſententia, Temperandum eſſe a magniloquentia et falſa oſtentatione, ſiquidem nihil omnium ſcientiæ magis turpe eſt atque noxium. Idem innuit Herkules in Paraph. Arab. Tab. Ceb. p. m. 34. ubi ait, ان صرفت عنك محبة التكبّر والصلف فهمت, *ſi avertas abs te amorem arrogantiæ et jactantiæ, intelliges.* Eſt enim, ut bene inquit Abu Jaala MS. p. 155. آفة الحسن الصلف, *noxa decori jactantia,* cum quo concinit Menelaus apud Homerum, ὂ μὲν καλὸν ὑπέρβιον εὐχετάασθαι, *haud ſane pulchrum ſeſe jactare ſuperbe.*

S. 119. Verba ad literam ſonant, *Peſſimum negotiorum eſt, quando pravo homini proxima ſunt;* i. e. quum a pravo homine adminiſtrantur, et in ejus velut contubernio poſita ſunt. Pro اقرابها الي الشرّ, Cod. P. exhibet, اقربها من الشرّ, perperam, me judice.

S. 120. شمّروا, *ſubſtringite,* ſcil. *laciniam tuam,* i. e. *ſtudioſi ſitis.* Plena enim phraſis eſt, شمر ذيله, *ſubſtrinxit laciniam ſuam,* i. e. expeditum ſe

reddidit ad opus aliquod *aggrediendum*, h. *ſtudioſus, diligens fuit.* Tim. i. 44. et 472. Har. iii. 161. 162. et ſæpiſſime alibi.—جَنَّةٌ, גַּן, et גַּנָּה, vel גִּנָּה, *hortus*, h. l. *κατ᾽ ἐξοχὴν*, *paradiſum cæleſtem* notat, quæ notio in Corano et apud Auctorem noſtrum frequentiſſima. Vide in ſeqq. N. 204. 223. et Wahid. N. 433. 522. et Meidan. i. N. 6. Proprie notat, *locum munitum, ſeclu-ſum*, ac *tectum arboribus*, a جَنّ, גנן, *tegendo munivit, texit, protexit*, unde מגן, *clypeus.*

S. 121. شُحُّ الْغَنِيِّ عُقُوبَةٌ, *avaritia divitis pœna.* Non mirum. Omne enim, quod avarus corradit, maledictione occulta adflatum eſt ac contactum. Conf. cum hac ſententia Prov. Salomonis, cap. i. 19. et xv. 27. nec non verba Ambroſii Lib. de Caino et Abele, cap. v. *Avaritia, quo plura abſtulerit, eo magis inopem ſe eſſe credit; omnibus invida, ſibi vilis, in ſummis divitiis inops*, &c.

S. 122. شَمَّةٌ مِن المعرفة, *odor ſcientiæ.* Vox شَمَّةٌ, exponente Gjeuhario, notat, *minimam partem, parvam quantitatem*, q. d. *tenuiſſimum olfactum*, peculiariter, *gratum, ſuavem*, ac *fragrantem*, a شَمّ, סמם, pp. *punxit* odor naribus, et h. *odoratus eſt*, ſive *attractione naſi olfecit*, et *captavit auram.* Iſphan. p. 7. et Mon. V. A. p. 24. Speciatim uſurpatur de *odore grato* ac *ſuavi.* Hiſt. Sarac. p. 62. فكان الناس يشمون رائحة المسك من بدنه اياما كثيرة, *odorati autem ſunt homines fragrantiam muſci ex corpore ejus dies multos*; et Gagnier in not. ad Abulf. de V. M. p. 31. ubi Acmed ben Joſeph. Libro de Urbibus et Regionibus, de Medina inquit: انّ من دخلها يشم رائحة الطيب, *adeo ut qui eam ingreditur, ſtatim odorem ſuaviſſimum et fragrantium aromatum auram reſpiret*; quem uſum ſpecialem Hebr. סמם etiam habuiſſe conſtat ex derivato סם, *omnis res odorata*, ſpecialiter *aroma.*—Porro verſionem, quam Interpres Regius dat, *Odor virtutum præſtat multæ ſcientiæ*, non probo. معرفة enim non ſignificat *virtutem*, ſed *ſcientiam*, ſcil. *cognitionem*, uti in Paraphraſi Arab. Tab. Ceb. p. m. 36. معرفة نفسها, *cognitio ſui ipſius*, et معرفة العقل

cognitio intellectus. Sic phrasis العريكة شمة idem notabit, quod ἡ ὀσμὴ τῆς γνώσεως, *odor scientiæ,* 1 ad Cor. ii. 14. Unde liquet Cod. P. pro العمل, *opus,* perperam exhibere العلم, *scientia.* Nullum enim daret sensum : *Odor scientiæ multæ scientiæ præstat.* Legendum omnino cum Cod. L. العمل, *scientia,* ut sensus sit, Scientiæ *odorem,* scil. *olfactum,* licet sit tenuissimus, longe tamen suaviorem ac jucundiorem esse multis operibus, vel si mavis, *multis opibus* aut *ditionibus,* quo sensu عمل passim venit. Vit. Salad. p. 240. &c. &c. Eo tendunt etiam varia Græcorum dicta: e. g. σοφία δὲ πλέτου κτῆμα τιμιώτερον, *pretiosior res opibus est sapientia.* Οὐκ ἔςι σοφίας κτῆμα τιμιώτερον, *haud ulla res pretiosior sapientia.* Οὐκ ἔςι γὰρ γλυκύτερον ἢ πάντ' εἰδέναι, &c. &c. Vide Menand. l. c. p. m. 164. Adde Sophoclen. apud Grot. l. c. p. 93. Ὅσῳ κράτιςον κτημάτων εὐβουλία, *proh sapere quantum superat humanas opes!* Et imprimis pulcherrimam picturam, qua Salomo sapientiam tanquam omnibus aliis rebus pretiosissimis præstantiorem describit. Prov. iii. 13. et seqq.

S. 123. Vide in seqq. N. 212. et 233. et conf. Elnaw. p. 96. N. 167. Intelligitur *prima canities,* cum incanescere incipit caput, a شاب, שׂוב, vel שׂיב, pp. *miscuit, immiscuit,* de quo vide Schult. ad Har. iii. 115. v. 160. et vi. 250.

S. 124. Pro جِنان, *furores,* scil. *amentia,* a جِنّة, legendum suspicor جَنان, *cor,* ita dictum, quia, exponente Gjeuhario, præcordio quasi *tectum,* et sic ab omni noxa tutum est, a جنّ, pp. *texit, protexit,* de quo vide supra ad N. 120. Videtur autem h. l. cum allusione ad originem intelligi tale *cor,* quod *obvoluto* quasi *tegumento* ita clausum est, ut nihil boni aut salutaris amplius percipiat, quo sensu phrasin, מְגִנַּת לֵב, *obtectio cordis.* Thren. iii. 65. de *corde obdurato* explicandum esse demonstravit Schult. in Oper. Minor. p. 130.—Radix شفي, שׂפה, unde شفاء, *sanatio, medicina, remedium.* Speciali usu adhibetur de *sanatione cordium.* Vit. Salad. p. 1. et in Paraphr. Arab. Carm. Pythag. p. m. 12. N. 66. Docet ergo sententia, Sedulam Corani lectionem cordi medicinam præbere salutarem. Conf. Cor.

xli. 43. Ubi impoſtor inquit, هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ, ipſe [ſcil. Coranus] *eſt illis, qui crediderunt, directio et medicina.* Cæterum unde Coranus nomen القران acceperit, vide apud Geuhar. parte prima edit. a Scheidio, p. 171.

S. 125. Eadem oppoſitio inter شحيح et سخي redibit infra N. 204. Cæterum ad mentem hujus ſententiæ apprime faciunt verba Zuingeri, p. 982. *Multa quidem deſiderat pauper ad vitæ uſum, ſed avarus magis eget, qui nec id habet quod habet.* Adde illud Œnopionis apud Grot. l. c. p. 874.

Θνητῶν δ᾽ ὅσοι
Ζῶσιν κακῶς ἔχοντες ἄφθονον βίον,
Ἐγὼ μὲν αὐτοῖς ἀθλίοις εἶναι λέγω.

Mortalium
Qui non bene vivunt, cum divitiæ ſuppeditant,
Hos omnium eſſe prædico miſerrimos.

Conf. etiam quæ notavimus ad N. 75. et 121.

S. 126. Commendat hæc ſententia auream inter amicos familiares libertatem, ita ut alter alteri nulla in re importunus ſit aut moleſtus. Hinc recte inquit Haririus v. 92. وشر الاضياف من سام التكليف وآذى المضيف, *peſſimus autem hoſpitum eſt, qui injungit moleſtiam, et nocet excipienti ipſum.*—Pro شرط, *conditio, lex definita, præſcripta,* Fabricius Specim. Arab. p. 84. legit حق, quod eodem redit. Radix eſt شرط, שרט et סרט, de qua vide Schult. ad Har. ii. 174. et v. 98.—Obſerva paronomaſiam inter الفة et كلفة, quarum prior vox *conjunctionem arctiorem,* et hinc *familiaritatem intimam* notat, ab الف, אלף, pp. *arctius junxit, jungendo nexuit, conjunxitque.* Poſterior ſignificat, *importunitatem, moleſtiam.* Abulph. l. c. p. 56. ubi eadem phraſis ترك الكلفة occurrit. Ejus ſtirps كلف, pp. valet, *evaſit luridus, ad nigredinem inclinavit rubedo*; h. اكلف, exponente Scholiaſte ad Tharaph. v. 15. notat, الفحل الذي في لونه

حمرة الي سواد, *camelum admiſſarium, cujus color ruber vergit ad nigredinem.* Secundario valet, *incubuit alicui rei,* q. d. *ei impalluit* ac *vehementius deditus fuit cum cura* et *labore.* Unde in II. Conj. *imperavit difficile quid ſubeundum, coegit, vexavit, gravavit* aliquem. Cor. ii. 234. iv. 83. vii. 43. Abulol. v. 230. 240. Vit. Salad. p. 110, &c.

S. 127. Intelligitur homo, qui nihil habet, quo ſe aliis commendat, ſed e contrario quibuſlibet vitiis ſceleribuſque plenus eſt, ideoque ab omnibus aliis hominibus, hoſtis inſtar peſtiferi, fugiatur. Quam notionem اتّقي pro اوتقي, a وقي, *cavit ſibi* a malo, ſæpiſſime habet. Vide Gol. Adag. p. 152. N. 61. et Sent. Poet. p. 154. 155.

S. 128. Affinis eſt ſententia Golii Gramm. Arab. annexa p. 264. N. 3. الصدق منجاة, et in Collect. Wahid. MS. ſub litera ب. بالصدق تكون النجاة.

S. 129. Idem docet Auctor in Collect. Wahid. MS. ſub litera ز. صحّة—زكاة البدن صيام uſurpatur de *integritate* et *ſanitate* tam *mentis* Iſphan. p. 26. quam *corporis* Abulph. H. D. p. 339. Gol. Adag. p. 120. N. 40. Elnaw. p. 56. et alibi. Proprie valet, *nitorem, nitentem claritatem,* a صحّ, pp. *nitidus, clarus fuit,* quæ notio manifeſta in Hebr. צחח ſemel lecto Thren. iv. 7. צחו מחלב, *nituerant præ lacte.* Speciali uſu teritur de *ſolo,* quod nullis obtectum eſt plantis aut arboribus, omnique frugi ac fructa caret, Pſ. lxviii. 7. Ezech. xxiv. 7. et Jer. iv. 11. in quo poſteriori loco רוח צח שפיים במדבר, *ventus nitoris collium in deſerto,* notat ventum, qui loca editiora ac patentia plantis et arboribus nudat, ipſumque pulverem aſportat.

S. 130. Conf. N. 13.

S. 131. Significat, Preces nocturnas lætum et proſperum reddere diem. —بهاء, *nitor, ſplendor,* a بها, בהה, in origine, *trivit, polivit, ſecuit polito quaſi enſe,* h. *hiavit:* uſurpatur non tantum de *domo,* quæ omni ſupellectili vacua eſt, unde lux oritur Gen. i. 2. et Jerem. iv. 23. ubi בהו notat *hiatum*

vastum et *vacuum*, ubi nulla lux, nullus ordo, sed et transfertur ad *nitorem splendoremque ampliorem*. Paraphr. Arab. Tab. Ceb. p. m. 38. et Abulph. H. D. p. 483.

S. 132. سكوت verti per *taciturnitatem*. Hoc sensu Imperator idem docebit, quod R. Simeon in פרקי אבות N. 17. ubi ait, *Omnibus diebus meis educatus fui inter sapientes, et non inveni* לגוף טוב משתיק, *utilius quippiam corpori taciturnitate*. Potest tamen سكوت etiam verti per *tranquillitatem* animi, scil. mentem *sedatam*, quæ corporis sanitati etiam multum conducit. Radix enim سكت, שכת, cujus origo sita in *fæcibus* quæ *in fundo vasis subsidunt*, non tantum valet, *siluit, tacuit*, sed et *quievit, sedata fuit* ira. Vel si mavis, loco في السكوت, forsan legendum, في السكون, *in quiete*, secundum illud vulgare, *abstinentia* et *quiete*, &c. Conf. S. 129. nisi pro البدن legere malis الانسان, quo modo conferri poterit cum S. 112. et 133.

S. 133. Conf. quæ notavimus ad sententiam N. 21. et 112.

S. 134. Oppositas huic sententias vide infra N. 201. et 225.

S. 135. Huc spectat notissimum illud, *Si tacuisses, philosophus mansisses*. Cum quo convenit Sen. et Syr. M. Sent. N. 733. *Taciturnitas stulto homini pro sapientia est*, nec non dictum Palladæ in Florilegio: Πᾶς τὶς ἀπαίδευτος φρονιμώτατος ἐςὶ σιωπῶν, *omnis ineruditus sapientissimus est tacens*. Quod Salomo omnium optime expressit Prov. xvii. 28. *Etiam crasse stolidus mutum se agens sapiens reputabitur, obturans labia sua prudens est*.

S. 137. Loco الدين Cod. P. legit البدن. Hinc Interpres Reg. vertit, *Corporis conservatio in sobrietate*; *corruptio in aviditate*. Verum licet hæc lectio bonum fundat sensum, postponenda tamen videtur alteri, quam Cod. L. exhibet, quia ipse Auctor sic se explicat in Collect. Wahid. MS. sub litera س, ubi ait, سبب صلاح الدين الورع. Nisi et in illa sententia pro الدين legere mavis البدن, ut ita accuratior sit oppositio inter البدن et النفس, sequitur enim, سبب فساد النفس الطمع—

Porro vocabulum ورع peculiariter notat, *abſtinentiam a rebus dubiis.* Vide in ſeqq. Meidan. i. 40. et Hiſt. Sarac. p. 18. ubi in laudem Abubecri dicitur, وكان متمسكا والزهد والورع معرضا من طيبات الدنيا, *erat abſtinens, et devotus, et fugiens bona mundana.* Uti et radix ورع, cujus origo in *quatiendo motu tremulo*, uſurpatur de eo, qui *meticuloſus eſt*, ſibique *cavit a rebus*, de quibus *dubitat*, licitæne ſint, an illicitæ, metuens ne in peccata incidat.

S. 138. سَعْيٌ, *opera, labor, ſtudium*, a سعي, *ſtuduit, operam dedit*, &c. Origo ſita in *motu concitatiore*, quo ſenſu teritur de *curſu ſolenni*, quo a monte *Zapha* ad *Merwam* feſtinanter contendunt. Ibn. Dor. v. 54. et apud Hebræos de *vento rapidiſſimo*, qui רוח סעה dicitur Pſ. lv. 9. q. d. ventum præcurſorem, qui omnia vehementi et veloci curſu prævertat. Vide Schult. ad Har. v. 223. et Opera Minora, p. 187.

S. 139. Significat, Deum quamlibet creaturam ſuſtentare, ſcil. commeatum uniuſcujuſque in ſe recipere. رِزْقٌ complectitur omne quod ad vitæ ſuſtentaculum neceſſarium eſt, a رزق in origine idem cum رزغ, pp. *madefecit, rigavit*, h. fig. *largitus fuit* omne quo vita ſuſtentatur. Sic de Deo in Verſione Arab. V. T. Pſ. liv. 25. et in Cor. paſſim. Vide etiam quæ notavimus ad ſententiam N. 93.

S. 140. اوجع. Forma intenſiva a وجع, quæ radix de *quavis re dolorem inferente* uſurpatur. E. g. de *acumine pungente*. Abulph. H. D. p. 239. de *plaga*, vel *ictu*, quem quis alicui infligat. Ibid. p. 251. et 252. &c. origo radicis ſita in *hiando*, vel *hiaſcendo*, præſertim *ore*, h. *laboravit ad laſſitudinem* uſque adeo ut *os ejus hiaſcat*, quam notionem varia S. S. loca omnino requirunt. Vide Pſ. vi. 7. lxix. 4. Eſai. xl. 30, &c.

S. 141. ضِيَاءٌ, *lux, lumen, ſplendor*. Uſurpatur pp. de *omni re micante* et *lucente*, impp. vero et fig. de *gloria*, Iſphan. p. 5. de *flore* et *vigore regionis*, ibid. p. 10. de *hilari* et *renidente vultu*. Har. ii. 62. et Vit. Salad. p. 118. et h. l. de *gaudio* et *lætitia animi*.— الجلال, pro quo Cod. P. per-

peram legere videtnr الكلال, in genere notat *rem* lege *licitam*. Opp. τῷ حرام, quod *ſacrum* et lege *interdictum eſt:* Cor. x. 59. قل ارايتم ما انزل الله لكم من رزق فجعلتم منه حرام وحلالا, *dic quid vobis videtur? id quod demiſit Deus vobis de alimento, et feciſtis ex eo illicitum et licitum.*

S. 142. Idem affirmat Auctor in ſeqq. Collect. Wahid. N. 165. et 251. Et in eadem Collect. MS. ſub litera ج — جرح الكلام امضى من حرف الحسام, *vulnus ſermonis penetrantius quam acies gladii.* Adde Elnaw. N. 178. ربّ تكليم بالمقول اشد من تكليم بالمقصل, *ſæpe dictum ore prolatum durius quam vulnus enſe inflictum.* Nec non illud veteris Poetæ, *Enſis ſauciat corpus, mentem ſermo.* Quo reſpicit etiam Syrach. cap. xxviii. 19. 20. Πληγὴ μάςιγος ποιεῖ μώλωπας, πληγὴ δὲ γλώσσης συγκλάσει ὀςᾶ. Πολλοὶ ἔπεσαν ἐν ςόματι μαχαίρας, καὶ ἐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλῶσσαν.—Porro طَعْن, *confoſſio,* a طَعَن, טען, pp. *tetendit,* h. *tenſa haſta confodit,* quæ notio frequentiſſima. Abulph. l. c. p. 176. *Et aggreſſi ſunt* alii alios وتطاعنوا بالرماح, *et haſtis ſe invicem confodere, gladiiſque ferire cœperunt,* et Tim. i. 62. *Extulit autem Saburum Gatmeſchum, ut repelleret obloquentium calumnias,* وقطعا للسان كل سنان, *et præcideret linguæ omni cuſpidem penetrantem.*

S. 143. Monet Auctor, malorum hominum conſortia, eorumque conſilia, utpote periculoſa ac pernitioſa, fugienda eſſe. Idem docet in ſeqq. N. 201. et 225. Huc ſpectat quoque monitum incerti cujuſdam Græci apud Grotium l. c. p. 940. Ἀνδρὸς πονηρῦ φεύγε συνοδίαν ἀεὶ, *hominis mali uſquequaque congreſſus fuge;* et iterum, κακῷ σὺν ἀνδρὶ μηδ' ὅλως ὁδοιπόρει, *hominem malignum nec viæ comitem cape.*

S. 144. Ejuſdem mentis eſt ſententia, quam Cod. P. poſt N. 62. inſerit, حابب صفقة من باع الدين بالدنيا, *qui religionem vendit mundo hujus mercatus fruſtra eſt.* Nec non quæ in Florileg. N. 5. occurrit,

ارضي الناس بالخسار
بايع الدين بالدينار

Is demum jacturæ amantiſſimus eſt
Qui vendit religionem denario.

S. 145. Phraſes ضيق القلب et ضيق اليد, frequentiſſimæ ſunt. Prior *anxium, curiſque oppreſſum* deſignat *animum*. Poſterior uſurpatur de *eo, cujus res anguſta domi eſt*. Tim. i. 18. Veluti et ipſa radix ضاق, צוק, *ſtringi, arctum eſſe,* non tantum de *anxietate* animi, Cor. xi. 13. ſed et de *rebus arctis* et *inopia* adhibetur. Vit. Salad. p. 13. et Abulph. H. D. p. 253. et 406. Vide et ſententiam mox ſeq. ubi radix ضاق utrique ſignificationi inſervit.

S. 147. Significat, eos, qui ſe mutuo odio habent, tam numeroſos eſſe, ut mundus ipſe, licet amplus ac ſpatioſus, anguſtetur, eorumque multitudinem vix ac ne vix quidem capere poſſit.—Pro علي Cod. P. legit عن. Utraque lectio bona. ضاق enim in hac verborum ſtructura non ſolum conſtruitur cum علي, Tim. i. 54. et Cor. ix. 26. ſed et cum عن, Abulph. l. c. p. 555.

S. 148. Conf. quæ ſupra notavimus ad ſententiam N. 24. طوبي, ut et radix طاب, ab Arabibus ſæpiſſime uſurpatur ſenſu abſtracto, ad qualemcunque felicitatem omniumque bonorum ubertatem, qua quis gaudeat, prædicandam; quemadmodum Hebræi, cum felicem aliquem prædicare velint, cum gratulatione et παθητικῇ exclamatione, vulgo plur. conſtr. אַשְׁרֵי adverbialiter adhibent. Immo et ipſam radicem טוב in talibus prædicationibus illis haud plane inuſitatam fuiſſe patet ex Pſ. cxii. 5. Thren. iii. 26. Jeſ. iii. 10, &c.—وثق, pp. *ligavit*, h. *fidit, confiſus* et *fretus fuit aliquo*, q. d. alicui *ſe adſtrinxit*, et *adhæſit*. Propria notio ubique obvia eſt. Abulph. l. c. p. 69. Cor. lxxxix. 27. Hiſt. Sarac. p. 119. et in Ham. p. 340.

S. 149. Similiter Menander, p. m. 167. ὐκ ἐσθ' ὑγείας κρεῖττον ὐδὲν ἐν

βίῳ, nil ſanitate vita habet beatius; nec non Græcorum quidam apud Grot. l. c. p. 923. Ἀνδρὶ δ' ὑγιαίνειν ἄριςόν ἐςιν, *primum ſanitas homini bonum.* Extollit Imperator *ſanitatem*, ſcil. *valetudinem bonam* et *proſperam*, inſtar doni Divini grato animo agnoſcendam, uti ſe explicat in Collect. Wahid. MS. ſub litera *Eliph.* ان اتاكم الله بعافية فاشكروا, *ſi Deus vos ſanitate donet, gratias agite*; et in Cod. Wahid. N. 135. ubi دوام العافية, *ſanitatis durationem*, ut *lautiſſimum*, ſcil. Dei *donum*, et *præſtantiſſimam ſortem* prædicat. Pari modo in Paraph. Arab. Tab. Ceb. p. 18. عافية enumeratur inter illa dona, quibus fortuna homines felices lætoſque reddit.

S. 150. Pro خُلُق الانبياء Cod. P. l. خِلَع الانبياء; quæ lectio valde mihi arridet, alterique, quam Cod. L. exhibet, omnino præferenda. Potius itaque verterem, *Longa vita cum obſequio Dei honorifica eſt Prophetarum prærogativa.* Scil. خِلَع, plur. a خِلْعَة notat, *veſtem pretioſiorem, chlamydem*, quæ *donatur honoris ergo.* Uti liquet ex Abulph. H. D. p. 222. 229. et 235. فاكرمه وخلع عليه خلعة سنية, *et ipſum honore affectum veſte ſplendida induit*, et Tim. i. p. 78. et 122. *et prolixe injecit celſitudini ſpei ejus* من خلع اعزازه واكرامه ذيلا سابغا, *chlamydum munificentiæ ſuæ honorificentiſſimæ ſyrmata fluentia.* Alia exempla larga manu dabit Schroed. de Veſtitu M. H. p. 214. et ſeqq. ubi ſimul invicte demonſtratur, ſtirpem خلع intimam cum Hebr. חלץ colere affinitatem, et ſæpiſſime de ornatioribus et ſumtuoſis adhiberi chlamydibus, quas, pro more orientalium antiquo, Reges, Principes, et Magnates miniſtris, legatis, et amicis, tanquam benevolentiæ et amoris pignus, condonare, et induere ſolent. —Obſervanda etiam h. l. figura ſolennis, qua Arabes vitam cum veſte comparant. E. g. Gol. Sent. Poet. N. 53. p. 169. Tim. i. 78. et Poeta in Ham. cit. a Schult. in not. ad Har. vi. 262.

S. 151. Senſus eſt, Vitam hominis jucundam eſſe, imo prolongari, quando ſine moleſtia, anxiiſque laboribus, qui animum cruciant, vireſque vitales conſumunt, vivere poſſit. Quod et intendit Menander, p. m. 160.

Ὡς ἡδὺ τὸ ζῆν μὴ φθονέσης τῆς τύχης, *quam vita dulcis, fata dum non invident!*—طال, טול, origo in *laxatione*, fcil. *protenfa laxitate*, h. *longum effe, diu durare, prolongare* &c.—طَعَبٌ, *labor, moleftia, fatigatio*, a طَعَبَ, תעב, pp. *tabefcere, contabefcere*, h. *laffus* et *defatigatus fuit*, item *labore, moleftiaque gravatus fuit.*

S. 152. Conf. quæ fupra notavimus ad N. 4.

S. 153. Mens eft, Ea quæ vera ac certa funt præferenda effe iis, quæ confufæ ac tricis plena funt. Optime huc faciunt verba Ciceronis de Off. lib. i. §. 6. ubi vitium effe ait, *Quod quidam nimis magnum ftudium, multamque operam in res obfcuras atque difficiles conferunt, eafque non neceffarias*—طِرْ imperat. a طار med. ي, טור, pp. *gyravit*, h. *volavit, avolavit.* Sic de *avibus*, qui, cum volant, fe in gyrum agunt. Prov. Meidan. edit. ab H. A. Schult. p. 37. N. 75. item de *hominibus* celerrime fe aliquo conferentibus. Ham. p. 306.—اشكال, *res dubiæ, ambiguæ, tricifque plenæ*, a شكل, pp. *plectere, implectere*, h. med. damm. *obfcura, perplexa fuit res.*

S. 154. Pro قَصُرَ in margine Cod. L. legitur كَثُرَ prout et Edita habent. Hanc lectionem præferendam judico, ut juftior fit ἀντίθεσις inter طال et كثر, quamvis et طال et قصر nonnunquam etiam fibi opponantur. Vide fupra N. 151. et Ifphan. p. 6. Utraque lectio bonum quoque dat fenfum. Si lectionem Cod. L. fequamur, verfio erit, *Protrahitur mœror ejus, cujus fpes abfciffa eft.* Sin vero كثر legatur, vertendum erit, *Protrahitur mœror ejus, cujus multiplicantur metus.* رجاء enim non folum *fpem*, fed et *metum* defignat, quatenus رجا, pp. *vibravit, movit huc illuc, ultro citroque agitatus fuit*, ufurpatur de *animo*, cum commoveatur graviori aliquo adfectu, unde notio non tantum *follicite fperandi*, fed et *metuendi* fponte emanavit.

S. 155. Pofterius hemiftichium Cod. P. ut aliam fententiam exhibet. Optime tamen cum priori, cui oppofitum eft, in Cod. L. et in Edit. conjungitur.

S. 156. Variis modis, pro diverſa vocis أَهْلٌ ſignificatione, verti poteſt hæc ſententia. Vel, cum Interprete Regio, *Beatus ille, cui non eſt uxor.* Vel, *Beatus ille, cui non eſt herus* ſive *dominus*, i. e. qui ſui juris eſt. Vel, quod mihi placet, *Beatus ille, cui non eſt familia*, ſcil. alenda et protegenda, quique adeo curis aliorum vacuus eſt. أَهْلٌ enim, ſcil. plena phraſi أهل البيت, vel أهل الدار ſæpiſſime notat, *domeſticos, familiam.* Abulph. H. D. p. 59. Har. v. 76. et Lib. Colail. p. 3. et 42.

S. 157. Conf. mox ſeqq. N. 159. et 160.—ظُلْمٌ, *injuſtitia*, et quidem *violenta, tyrannis*, a ظلم, צלם, pp. *tenebricoſus, obſcurus fuit*, h. de rebus quæ peraguntur in tenebris, et dein, *injuſtus fuit, oppreſſit violenter, rigide tractavit.* Abulph. H. D. p. 30. et Gol. Poet. Sent. p. 164. N. 41.—صرع, צרע, pp. *gravius percuſſit* et *alliſit terræ, proſtravit.* Abulph. l. c. p. 214. h. צרוע, *lepra percuſſus.*

S. 158. Affine eſt illud Menandri ap. Grot. l. c. p. 759. Ἐμὲ δ᾽ ἀδικείτω πλούσιος καὶ μὴ πένης, ῥᾷον φέρειν γὰρ κρειττόνων τυραννίδα, *expilet dives me quam pauper mavelim: facilius fertur validorum injuria.* Quo ſpectat etiam incerti cujuſdam Auctoris monitum, ibid. p. 945. Τὴν τῶν κρατούντων φέρε μαθεῖν ἐξουσίαν, *æquo potentum imperia diſce animo pati.*—رَعِيَّةٌ, pp. uſurpatur de *grege*, ſcil. *armento camelorum*, &c. Tim. ii. 46. a رَعَى, *pavit* gregem paſtor, et h. impp. *populum, plebem, ſubditos.* Ibid. i. p. 212. Hiſt. Sarac. p. 69. et Abulph. l. c. p. 152. 407. 432, &c.

S. 159. ضَاعَ, pp. *quaſſus, concuſſus fuit*, et h. *periit*, in IV. tranſitivam vulgo habet notionem, *perire fecit, irritam fecit* rem. Vit. Salad. p. 166. et Cor. ii. 145. Hic vero loci intranſitive uſurpatur. Sic etiam Ham. p. 360. ubi vide Schult. p. 363.—Obſervanda hic μείωσις, qua adverbium لا, verbo تضيع præpoſitum, ejus quod exprimit contrarium adfirmatum cum emphaſi denotat, ita ut لا تضيع, *non irrita erit*, idem valeat ac *procul dubio graviſſime vindicabitur, dignaſque injuſtæ oppreſſionis pœnas luet.* Figura hæc

rhetorica in S. S. ufitatiffima. Vid. Glaff. Philol. Sacra, lib. iii. tract. 3. cap. 20.

S. 159. Conf. fupra 157. et 159.

S. 161. Loco ظَمَّآءُ Edit. habent ظِمَّآءُ, verum hæc vox non *fitim*, fed, exponente Gjeuhario, *homines fitientes* notat. Forma autem ظَمَّآء exulat e Lexicis Gjeuharii, Giggeji, Golii, aliorumque. Hinc fufpicor legendum effe ظَمَأً, quod *fitim* notat, Cor. ix. 122. Mens hujus fententiæ eft, Nummorum cupidinem effe inexplebilem. Vide quæ notavimus ad N. 36. Quibus adde quod Euripides ait apud Grot. l. c. p. 181. τὰ χρήματα δυναμὶν πλείςην ἐν ἀνθρώποις ἔχει.

S. 862. Figura, qua ظِلٌّ, צֵל, *umbra*, pro *præfidio, protectione*, et *confolatione* tam regibus quam Deo tribuitur, Orientalibus ufitatiffima eft. Exempla ubique exftant. Meidan. Prov. edit. ab H. A. Schult. p. 39. N. 80. et Vit. Salad. p. 9. ubi præfectus juftus dicitur ظلّ الله في ارضه, *umbra Dei in terris*. Similiter in S. S. Jud. ix. 15. Dan. iv. 12. Jef. xxv. 4. xxx. 2. xxxii. 2. Pf. xci. 1. cxxi. 5, &c. Metaphora defumpta ab arboribus patulis, petris, aliifque rebus, quæ obumbrant, tegunt, et recreant.

S. 163. Secutus fum emendationem Pocockii in not. ad Carm. Tograi, p. 173. ubi pro ظَلَّ عُمْرٍ — تَقْصِيرًا, uti Cod. L. et Edit. habent, legendum judicat ظُلُّ عُمْرٍ — تَقْصِيرٌ. Sin vero alteram lectionem retinere velis, tum etiam in pofteriori membro pro ظُلُّ عُمْرٍ — فَسِيحٌ legere debes ظَلَّ عُمْرٍ فَسِيحًا. Dubito tamen an non pro ظَلَّ, vel ظُلُّ, legendum fit ظِلُّ, *umbra*. Sic faltem legiffe videtur Interpres Regius, qui prius hemiftichium vertit, *Umbra vitæ tyrannis brevis*. Pofterius vero [quod in Cod. L. ut alia fententia exhibetur, omiffa voce عمر] *generofi* feu *liberalis umbra fpatiofa*.

S. 164. Docet imperator, Fidem [intellige Religionem Muſlemicam] cum tenebrarum operibus [ſub voce *injuriæ* comprehenſis] nihil habere commune, quin immo ab iis ſplendida ſua luce privari.—Porro obſervandum phraſin ظُلْمَةُ ٱلظُّلْمِ, *obſcuritas injuriæ*, atram injuriam notare. Scil. vox ظلمة, *obſcuritas*, aliis ſubſtantivis addita, eorum ſignificationem auget. Sic Abulph. H. D. p. 558. وتنجلي بنور الايتلاف ظلمة الاختلاف والغمة, *et diſcutiantur lumine amicitiæ tenebræ diſcordiæ et triſtitiæ*, i. e. *diſcordia horrida, triſtitiaque graviſſima*; et Prov. Meidan. N. 41. p. 22. ubi per ليلة الظلمة, obſervante H. A. Schult. intelligitur, *nox tenebroſa*, qua procellæ admodum violentæ infeſtant.

S. 165. *Umbra claudi curva*, h. e. ſibi non conſtans, ſed pro corporis motu identidem diverſa eſt. Fig. enunciatum, ut facile ſentitur, de præſidio ab homine infido nunquam tuto ſatis ſperando, quippe qui ſemper mutatur.—اعرج forma intenſiva notat eum, qui *natura claudus*, ſcil. *mancus eſt*. Quo ſenſu Timurus in ejus Hiſt. part. i. p. 12. vocatur الاعرج الادجال, *claudus impoſtor*. In Cod. P. legitur الاعوج, *curvus*, ſenſu eodem.

S. 167. Oppoſitam huic ſententiam vide ſupra N. 46. عيب, pp. *craſſities lactis*, h. *macula*, *peccatum*, *vitium*, a radice عاب, med. ي, עיב, pp. *ſpiſſus*, *conſtipatus*, et *compactus fuit*, h. *vitioſa fuit* merx, &c. Tim. i. p. 542.—تطويل, *prolixitas*, ſpecialiter *ſermonis*, ibid. p. 588, a طال, cujus origo in *laxatione*, ſcil. *protenſa laxitate*, h. *longus*, *procerus fuit*, vide Schult. ad Ham. p. 501. et ad Har. v. 154.

S. 168. Significat, illos, qui arduas poteſtates et infauſtam ambiunt tyrannidem, nunquam ſine timore vivere, uti Macrobius ait in Somn. Scipionis, lib. i. cap. 10. Nec mirum; hi enim ſemper exſpectant, quod meruerunt, cum prava eorum conſcientia nunquam ſecura ſit, uti liquet ex exemplo Neronis, de quo Tacit. Ann. cap. 10.—وخيمة, *cruditas ſtomachi*, fig. notat *malam animi conſcientiam*, Belgice *Wrœging*, a وخم, יחם, cujus

origo in *ardore*, fcil. *fervore interno*, h. *male habuit ex indigeftione ftomachi* et *cruditate, gravatus fuit cibo.*

S. 169. ايمان hic iterum fpeciatim notat, *Religionem Muhammedicam.* Conf. fupra N. 164. Vit. Salad. p. 1. et alibi.

S. 170. Eadem fententia occurrit apud Erpen. Gramm. Arab. Sent. 29. hac folum differentia, quod pro خير من ibi legatur اخير من. Similiter Perfæ, دشمن عاقل به از دوست بي عقل است, *inimicus fapiens amico ftulto præftat.* Vide Warner. l. c. p. 13. N. 24.

S. 171. Concinit illud Latinorum, *Poft nubila Phœbus.* Conf. etiam fententiam mox feq. N. 174.—عُسْرٌ et يُسْرٌ fæpius fibi opponuntur. Cor. lxv. 6. xciv. 5. et 6. Uti عُسْرَةٌ et عُسْرَي alibi ut oppofita ταῖς يُسْرَةٌ et يُسْرَي occurrunt. Radix عَسَرَ in origine idem valet quod عَشَرَ, *compegit, conftrinxit*, h. *adverfatus fuit* ei, *repugnavit*, item *dura* et *iniqua fuit* fortuna.—يَسَرَ vero, יסר et ישר pp. notat, *planum effe*, inde *facilis fuit*, uti *via plana* facilis, *afpera* autem difficilis eft.

S. 172. دِيوَانُ ٱلْجَمْعِ. Ita legendum fufpicor pro دوان الجمع, uti Cod. L. exhibet. Cod. P. legit, دون الجمع من كُتُبٍ. Dubium tamen quid per ديوان الجمع intelligendum fit, num fit *rationarium generale*, an *rationarium lucri.* Priori fenfu docebit Imperator, Hominis officium effe memoriæ fuæ femper mandare, Deum omnium hominum dicta et facta intueri et animadvertere, de quibus omnibus fuo tempore ab illis rationem exiget. Quo fpectat etiam monitum in פירקי אבות, cap. ii. N. 1. דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שמעת וכל מעשיך בספר נכתבים, *Confidera quid fupra te fit. Oculus videns, et auris audiens, et quod omnia facta tua in libro adfcribuntur*; et imprimis quod Maleachias inquit, cap. iii. 16. Pofteriori fenfu mens erit, *Cave committas alteri librum tuum, in quo quid lucri feceris, exfignatum, defcriptumque habetur.* Fortaffe fimpliciter vult Auctor, Quemlibet oportere rationarium codicem, in quo fua facta annotan-

tur, inter libros ſuos aſſervare.—De voce ديوان omnino conſulendus Schult. ad Har. vi. 176.—Porro obſervandus uſus præpoſitionis علي, quæ ſæpiſſime uſurpatur ad officium alicui incumbens indicandum. Fortaſſe ſubintelligitur verbum الْصَاقُ, *operam dare*, pp. *adhæreſcere*, quod conſtr. cum ب rei. Sic Meidan. p. 504. عَلَيْكَ بِالْجَنَّةِ فَإِنَّ النَّارَ فِي الْكَفِّ, et p. 795. عليك بالجعرت امك يا الكير. Vide et Cor. ii. 234. iii. 20. viii. 75, &c. et in ſeqq. Collect. Wahid. N. 272—279. Eundem hujus particulæ uſum apud Hebræos quoque locum habuiſſe in præpoſitione על liquet ex Eſr. x. 12. Nehem. xiii. 13. Pſ. xl. 8. lvi. 13. aliiſque locis.

S. 173. سرعة الموت, *ſubitanea mors*, pp. *celeritas*, vel *properantia mortis*, a سَرُعَ, שׂרע, pp. *tendere*, h. *tendere ſe*, *celerem eſſe*, *tendere* aliquo *curſum ſuum*. Vit. Salad. p. 33.

S. 174. Ejuſdem farinæ eſt cum ſententia præcedenti N. 171.—لَيْلٌ, *nox* fig. pro *infortuniis* ſæpiſſime venit. Abulol. v. 248. Tharaph. v. 96. et alibi; uti يَوْمٌ, *dies*, de *læta fortuna*, ſcil. *ſtatu feliciori* adhibetur. Ibid. v. 96. et 97.

S. 175. Conf. ſent. 149. Radix غنم uſurpatur de *præda opima*, quæ felicitate quadam, vel ſine labore acquiritur: vide loca, quæ citavimus ad ſententiam N. 48. quibus adde Prov. Meidan. edit. ab H. A. Schult. p. 49. et Cor. viii. 41.

S. 176. قَدْرٌ, obſervante Pocockio in Carm. Togr. v. 41. inter alia notat, مبلغ الشي, *ſummam rei*, vel *terminum ad quem res pertingit*, et *potentiam*, h. de *pretio*, *dignitate*, &c. uſurpatur.—متوكلين plur. particip. V. Spec. quæ peculiariter teritur de *eo, qui Deo confidit, eique ſe totum tradit*. Cor. iii. 160. xii. 67. lxvii. 29. Exc. Abulf. p. 62. Vide etiam ſupra N. 24. et in ſeqq. Wahid. N. 369. et Meidan. i. N. 18.

S. 177. Phraſis غمرة الموت, pp. *vortex mortis*, pro *ſubire gurgites*

mortis, apud Arabes frequentiſſima eſt. Vide Tim. i. 46. 182. et 196. Ham. p. 338. et Zohair. cit. in Comment. ad Prov. p. 139.

S. 179. Radix غاب med. ي pp. valet, *denſum, ſpiſſum eſſe*, et h. *in denſo* et *obſcuro delituit*. Uſurpatur de *denſiori* et *interiori ſylva*, quæ *obſcura eſt intus*, item de *mente*, quæ *in delirio abiit*. Vit. Salad. p. 5. et 276. et Exc. Abulf. p. 60. Reſpondet Hebr. עוב, cujus derivatum עָב, pro diverſo, quod ſubauditur, ſubſtantivo diverſam habet ſignificationem. Notat, e. g. *nubem*, quæ in *denſiorem molem compacta eſt*. Exod. xix. 9. et Pſ. xviii. 12. Item *ſylvam denſam*, in qua homines vel feræ ſemet occultare ſolent; quo ſenſu venit Jer. iv. 29. ubi עביב non ſunt *nubes*, uti vulgo, ſed *ſylvæ denſiores*.

S. 181. Origo radicis غدر in *fluxu largiore* et *ſoluto*. Secundario valet, *abeſſe, deſiderari*, unde غدير, *ovis* quæ *retromanet a grege* et *derelicta eſt*. Illa notio ſecundaria in S. S. paſſim obvia. 1 Sam. xxx. 19. Eſai. xl. 26. lix. 15. Zeph. iii. 5. et alibi. Notat etiam, *perfide egit, feſellit*, et *prodidit*. Sic e. g. *perfide agere* dicuntur aquæ, quum aliquem fallunt, i. e. *non adſunt*, ubi antea fuerunt. Vide Gjeuhar. cit. in Comment. ad Jobum, p. 180.

S. 182. غَشَّ, in origine eſt idem cum غشي, *tegere, operire*, h. de *tectis fraudibus, decepit*, peculiariter *ſimulando*, et *falſa perſuaſione*.—أَسْخَطَ IV. Spec. a سخط, pp. *fidit, diffidit*, et intranſitive, *fiſſus fuit, crepuit* ira, h. in IV. Spec. quæ Golii Lexico addenda, *provocavit* ad iram. Abulph. H. D. p. 45.—بالباطل, pp. *in vanum*, i. e. *ſine cauſa*, a radice بطل, בטל, de qua vide ſupra N. 22.

S. 183. غَضَبٌ, *ira*, a غضب, עצב, pp. *arctius vinxit* ac *ſtrinxit, nervo fortius adſtrinxit*, unde *animus* dicitur *fortius conſtrictus*, cum doloribus *vexatur* ac *iraſcitur*; inde *iraſci*, Ham. p. 320. et 526.—عن الحقّ, pp. *a juſto ac vero*, i. e. *ſine cauſa juſta*, ſcil. عن eſt particula *removendi*. Uſurpatur ad *omiſſionem* ac *neglectum* indicandum. Sic in Carm. Togr. v. 15.

تنام عني, *dormis a me,* i. e. *cum mei neglectu,* fcil. *nullam mei rationem habens.* Iterum v. 37. والحظ عني, *at fortuna a me,* i. e. *me derelicto,* in infipientibus occupata eft; et Tim. i. p. 526. بمات عن ولد, *obiit relicto filio.* Conf. Vander Sloot in Carm. Togr. p. 117. et feqq.

S. 184. Vide quæ notavimus ad N. 122.

S. 185. فاز, *falvus evafit, effugit.* In origine forte eft, *micare, emicare.* Specialiter ufurpatur de eo qui *motu agili* aut *curfu ex periculo falvus evafit.* Tim. i. 400.—ظَفَرَ, צפר, pp. *torfit, intorfit,* h. ظُفْرٌ, *unguis avis voracis intortus,* et צִפּוֹר, quæ vox de *avibus voracibus,* quæ *unguibus intortis armatæ funt,* [qualis eft *aquila*] ufurpatur. Ezech. xxxix. 4. Unde jam verbum ظَفَرَ c. c. ب notat, *infigere* in aliquem *ungues,* i. e. eum *vincere, fuperare.* Mon. V. A. p. 49.

S. 186. Non mirum; *gloriari* enim *ftirpe,* fi virtutes abfint, nullius ponderis effe, docetur etiam in Elnaw. p. 50. N. 79. من اخطاته المناقب لم تنفعه المناسب, *quem præclara facinora in crimen pellunt, non prodeft ipfi generis,* vel *affinitatis nobilitas;* et p. 92. N. 157. افتخار الدني بشرف الاول، كاغترار الظمان بلمع الال، *gloriatio vilis de eminentia genetis fuæ fimilis eft vanæ fpei, qua lactatur fitiens ex confpectu vaporis.*—فَخْرٌ, *gloria,* a فَخَرَ, pp. *tumuit, intumuit,* h. *gloria eminuit, gloriatus fuit,* فَضْلٌ, *virtus,* exponente Scholiafte ad Tograi v. 1. comprehendit *fcientiam, mores, experientiam, rerum agendarum peritiam,* et *quodcunque fit, quo alter alteri præftat.*— أَصْلٌ, *ftirps,* a *firmitate* et *arctiffima ramorum cum eadem junctura;* vel a *connexione, qua terræ innixa eft.* Peculiariter *ftirpem nobilem,* fcil. *genus illuftre,* h. l. denotat, quo fenfu اصل خطير de *virgine,* quæ *illuftri genere oriunda eft,* Tim. i. 144. et اصيل, אציל, *radicatus firmus* abfolute *genere* aut *exiftimatione nobilem* defignat.—Cæterum notanda paronomafia inter فضل et اصل, quæ itidem captata in dicto apud Gol. لا اصل له ولا فضل.

S. 188. Poteſt hæc ſententia etiam verti h. m. *Actiones viri ſtirpem ejus indicant.*—Loco فعل Cod. P. legit نطفة, bono quoque ſenſu. Conf. quæ ſupra notavimus ad N. 72.

S. 189. Mens hujus ſententiæ haud multum differt ab ea, quam habuimus N. 7.—Loco عن Cod. P. legit على, quod præfero.—احتمال, *tolerantia* Act. VIII. Spec. radix حمل, pp. *mollis tener fuit*, et h. *remolleſcere, emolleſcere*, unde in VIII. *toleravit, patienter tulit*, q. d. *mollem ſe præbuit* erga aliquem, *pepercit, non rigide, non duriter tractavit*, quæ notio ſub Hebr. חמל c. c. אל, vel על imprimis regnat.

S. 190. فرع, pp. *cæſaries, coma*, h. *coma arboris*, i. e. *ſummus ramus*, et h. *vertex* rei cujuſque, a فرع, פרע, in origine idem quod فرط, *ſolvere, diſſolvere, diſſipare, diſturbare ſeriem nexam, compoſitamve*, quæ notio eleganter transfertur ad *ſummam rerum omnium diſturbationem*, quum *lineæ religionis, diſciplinæque omnis diſciſſæ* ac *disjectæ ſint.* 2 Chron. xxviii. 19. et Prov. xxix. 18. Vide Schult. in Prov. p. 9. in Jobum, p. 100. et Lette in Cant. Deb. p. 8. et ſeqq.—يخبر fut. IV. Spec. radix خبر, חבר, pp. *jungere, nectere ductis ſtriis*, h. *ſtriare, ſtrias ducere*, unde *inſignire, denotare ſtriis*, quod ad *animum* transfertur, in quo *ſtriæ alicujus rei ductæ* dicuntur, cum *is eam percipit* et *bene callet*, h. in IV. *indicium præbuit, palam declaravit.* Tim. i. 22. et 226. Abulf. de V. M. p. 22. et Schult. Prov. Meidan. p. 38.

S. 191. Sæpiſſime ab imperatore laudatur *veracitas:* vide in ſeqq. N. 239. et 275. Wahid. N. 18. 154. 397. et paſſim alibi, h. loci docet, hominem ſincerum et veracem facillime ſe extricare difficultatibus. Quod etiam innuit ſupra N. 128. et in ſeqq. Wahid. N. 535. ubi plenius ſe explicat, فكاك—يبلغ الصادق ما لا يبلغه الكاذب باحتياله, *liberatio*, a فك, pp. *luxare, effringere*, quo ſenſu occurrit apud Poetam in Hiſt. Joctanidarum, p. 150. et h. *ſolvere dubia.* Abulph. H. D. p. 316. et 523. *ſolvere* aliquem *e vinculis.* Hiſt. Sarac. p. 126. et *vindicare*, ſcil. *liberare a ſervitute.* Abulph. l. c. p. 550.

S. 192. شُغُلٌ, *occupatio, opus, quo quis occupatur, negotium,* h. l. *curam, anxietatem, et ſollicitudinem,* Belgice *Kommer* notare videtur, quo ſenſu radix شغل uſurpatur Iſphan. p. 7. de eo, qui *anxius animo,* ſcil. cujus cor *curis* et *ſollicitudinibus oppreſſum,* eſt et Abulph. l. c. p. 310. وهو مع ذلك مشغول القلب متقسم الفكر, *ille nihilominus animo erat turbatus et cogitationibus variis diſtractus.* Conf. etiam Vit. Salad. p. 36.

S. 193. Idem docetur N. 205. et in Collect. Wahidi N. 327.—نعمة, h. l. *beneficium, munificentiam* notat, qua alteri benefit, uti radix نعم, נעם, cujus origo in *mollitie* et quidem *tenerrima,* quæ *teneritudine ſua mulceat,* in II. Conj. adhibetur de *Deo* beneficiorum donatore. Cor. lxxxix. 16. Unde liquet, quam emphatice nomen Jehovæ נעים appellatur. Pſ. cxxxv. 3. quatenus *fons eſt omnis boni,* ejuſque *liberalitas in donando ſeſe uberrime exſerit.*—كفر, כפר, pp. *levit, oblevit, lineamento obduxit,* h. *texit, operuit,* et dein *expiavit, abolevit* peculiari uſu teritur de eo qui *ingratus eſt,* et benefactorem *non agnoſcit*; opp. τῷ شكر in Collect. Wahid. N. 495. et Cor. xxxi. 12.

S. 194. Loco كبّا haud dubie legendum cum Cod. P. عمّا contract. ex عن ما. Conſtruitur enim أَخْبَرَ cum عن rei. Ita Meidan. تخبر عن مجهوله مرآته, quod Scholiaſtes exponit, أَيْ مَنْظَرُهُ يُخْبِرُ عَنْ مَخْبَرَةٍ. Cæterum cum hac ſententia conferenda, quæ notavimus ad N. 72. quibus adde quod Menander inquit Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.

S. 195. Pro قبول الحقّ Cod. P. l. قول الحقّ, *veritatem eloqui,* &c. bono quoque ſenſu. Magis tamen mihi arridet lectio Cod. L. ſecundum quam قبول الحقّ deſignabit *admiſſionem veritatis* et quidem talem, quæ cum *voluptate, gaudio* et *reverentia* conjuncta eſt, quam vim auctiorem verbum تقبل apud Arabes frequentiſſime exſerit. Abulph. H. D. p. 30. Abulf. de V. M. p. 29. Gol. Sent. N. 44. p. 265. Mon. V. A. p. 33. Vit.

Salad. p. 23. Hist. Sarac. p. 10. et passim alibi. Eodem sensu Hebr. קבל in Pihhel usurpatur Prov. xix. 20. ubi קבל מוסר notat, *accipere disciplinam* nempe cum *voluptate*, tanquam donum, cum *gestu reverentiam, acquiescentiamque animi testante.* Plura vide apud Schult. Comm. in Jobum, p. 34. 35. et Verschuur in Disput. ad S. S. loca p. 30.—الحقّ, *veritas*, h. l. intelligi videtur Coranus ipse, qui hoc nomine κατ᾽ ἐξοχὴν insignitur Cor. xlvi. 7. كفروا الحقّ, *increduli sunt veritati*, i. e. Alcorano. Vide etiam quæ in seqq. observavimus ad Collect. ex Wahido N. 5.

S. 196. قوّة, pp. *funis plexus*, qualem Hebræi תקוה vocant. Jos. ii. 18. Secundario notat *robur, potentiam, vim integram* et quasi *intortam*, a قوي, קוה, pp. *torquere, intorquere* cum ex *pluribus funiculis unus intorquetur*, h. *robore polluit, validus, fortis fuit*, quæ notio ad *cor* translata, *robur*, scil. *confirmationem* ejus notat. Tab. Ceb. p. m. 30. et Abulph. l. c. 558. وتقوي القلوب التي بلغت من الجهد الي الحناجر, *ut confirmentur corda eorum, quæ præ angustia ad guttura pervenerant.*

S. 197. Conf. cum hac sententia supra N. 71. et in seqq. N. 256. حرص, *aviditas*, et حريص, *avidus*, ab حرص, חרץ, pp. *in cuspidem formavit*, et dein *avide cupivit, aviditate* et *studio impulsus fuit, totam aciem suam in eam detentam habuit, eam desideravit*, ut nos dicimus, *zich ergens op spitzen.* Plura dabit Schult. in Prov. p. 251. et seqq.

S. 198. Eodem tendit, quod Auctor ait in Collect. Wahid. N. 208.— قدّر imperat II. Spec. radix قدر, pp. *definivit lineis scriptis, descripsit mensuram*, h. in II. *administravit* et quidem *bene* et *apte* rem aliquam, q. d. *justo suo modo, suaque mensura eam definivit.* Sic de *administratione* imperii Tim. i. 10. et 96. De radice زل, unde زلل, pp. *lubricus locus*, item *lapsus*, supra egimus ad sent. N. 100.

S. 199. Eadem sententia redibit Meidan. i. N. 45.—قيمة, *pretium, va-*

lor, a radice قام, קום, quæ inter multos variosque usus sæpissime notat *constitit, valuit,* vide N. 257. et alibi.

S. 201. Idem docet imperator in seqq. N. 225. et in Collect. Wahid. N. 97. et 429. Huc spectat etiam illud Menandri p. m. 166. Κακοῖς ὁμιλῶν, κ' αὐτὸς ἐκβήσῃ κακὸς, *consortium te reddet improbi improbum.* Quam ob causam ibidem rectissime monet: Ἀνδρὸς πονηρȣ̃ φεύγε συνοδίαν ἀεί.— Vox قُرْب quæ exulat e Lex. Golii notat *propinquitatem, familiaritatem,* scil. *consortium*; opp. τῷ بُعْد Har. ii. 62.—اشرار, *mali, improbi,* collect. τȣ̃ شرير a شرّ, pp. *scintillavit, scintillas eiecit,* unde ad *malitiam* transfertur, quæ quasi *scintillas spargit, ut noceat.* Tim. ii. 662. تطاير وشراره وشروره, *et volitarunt ejus scintillæ et maleficia:* hinc phrasis شرار الشرّ, *scintillæ improbitatis,* apud Arabes tritissima. Vide Tim. ii. 626. Har. iii. 132. Isphan. p. 22. et alibi.—مَضَرَّة, *noxa,* a ضرّ, צרר, in origine idem cum صرّ, *fortius strinxit, pressit ad stridorem* usque, hinc *nocuit, læsit*; a *stringendo* etiam صُرَّة, צרור, *crumena, loculus pecuniæ condendæ* nomen accepit.

S. 202. قَسْوَة in Golii Lex. non comparet. Radix قسا, קשה, pp. valet, *durus fuit,* h. in III. *obduravit* et *rem duram tractavit.* Ham. p. 360. Usurpatur de *crassitie,* scil. *obduratione cordis,* non solum apud Arabes, Cor. ii. 74. Abulph. H. D. p. 27. 40. &c. sed et in S. S. Deut. ii. 30. et Ezech. iii. 7.—شِبَع, *satietas,* h. l. *divitias* et *opulentiam* notat, uti شبيع, *satur,* pro *divite* et *copioso* alibi venit, et verbum ipsum شبع, cujus origo sita in *comprimendo,* ita ut quid *densum fiat,* non tantum de iis, qui carne, pane &c. *satiati sunt,* Abulf. de V. M. p. 19. واكلوا حتى شبعوا, *et comederunt donec satiati sunt*; sed et de iis, qui *opulenti fiunt* apud Poetam cit. in comm. ad Prov. p. 18. et 19. ubi شبعوا, exponente Scholiasti, significat كانوا ذوي مال, *opulenti evaserunt.* Similiter in Vit. Salad. p. 253. Pari modo Hebr. שָׂבָע, *satietas* pro plenitudine et *abundantia* venit. Gen. xli. 29. et 30. Prov. iii. 10. et Eccl. v. 11.

S. 203. Phrafis دَوَآءُ ٱلْقَلْبِ, *medicina cordis*, quam fupra habuimus N. 69. convenit cum altera دَوَآءُ ٱلنَّفْسِ quæ adfuit N. 70.—Docet Auctor; Verbum Dei (fub quo nomine Coranum intelligit) eandem utilitatem, quam medicina corpori ægroto adfert, cordi fcil. animo morbido fuppeditare, *corroborationem*, nempe *folatium in adverfis*, &c.—دَوَآءُ, *medicina*, a دَوِيَ, pp. *cavum, excavatum effe*, ita ut *refonet ex cavitate*, et *fufurrum* vel *ftrepitum edat tinnientem.* Speciatim dicitur de *eo*, quod *putredine exefum* et *excavatum eft*, unde ad *morbum intus latentem*, et dein ad *quemvis morbum* transfertur, quæ notio apud Hebræos in verbo דוה et דוי præcipue regnat.—In III. Spec. valet *medicatus fuit, remedio concinnavit*, q. d. *tractavit ægrotum, reftauravit.* Ham. p. 330. Gol. Adag. p. 116. N. 11. et Elnaw. in Procem. p. 8. ubi مداواة de *fanatione* cordium morbidorum ufurpatur.

S. 204. Eadem oppofitio inter سَخِيَ et شُحّ adfuit N. 125. Prior vox eft a سَخَا, pp. *laxavit*, inde *liberalis* et *munificus fuit.* Pofterior a شَحَّ, שחח, in origine idem cum سَاخَ, שוח, quæ radix in Camufo exponitur per رسب, *fubfidit* et *immerfus fuit*, unde שוחה et שיחה, *foffam* et quidem *lutofam* defignat. Teritur nempe hæc radix de rebus, quæ *humo molli* et *paluftri fubfidunt* ac *merguntur profundius*, unde notio *tenacitatis* profluxit, uti folent *fæces effe tenaciores in fundo*, et h. per metaphoram, *avarus, tenax, avidus fuit, retinuit acriter.* Hift. Sarac. p. 117. et Elnaw. p. 22. N. 24. Apud Hebræos vero illa *fidendi* notio transfertur ad *graviffimum luctum* et *profundam fubmiffionem*. Pf. xxxviii. 7. שחתי עד־מאד, *depreffus fum valde*; pp. *fubfidi* præ *mœrore*, et *debilitate me erigere non valens.*—ارجا forma comparat. cujus radix eft رَجَا, de qua vide fupra N. 154.

S. 205. نعمة, *beneficium*, h. l. *beneficium* ipfum defignare videtur, uti سماحة, *beneficentia* pro *benefactore*, et جود, *liberalitas* pro *liberali* ufurpa-

tur, in lib. ii. Ham. cit. a G. Jones de Poesi Asiat. p. 315. et 316. Similiter in Collect. Wahid. N. 260. et 261. الاحسان, *beneficentia, benefactorem,* et سخا, *liberalitas, virum liberalem* notat.—Porro cum hac sententia conf. supra N. 193. et in Collect. Wahid. N. 351.

S. 206. Idem affirmat Apollodorus Carystius apud Grot. l. c. p. 807. *τὸ γῆράς ἐςιν αὐτὸ νόσημα, senectus ipsa morbus est.* Quod et intendit Menander p. m. 158. *χαλεπὸν τὸ γῆράς ἐςιν ἀνθρώποις βάρος, durum est senectus onus mortalibus,* et iterum *ἥξει τὸ γῆρας πᾶσαν αἰτίαν φέρον, venit senectus cum querela qualibet.* Conf. etiam N. 215.—شيب et شيبة, *canities,* per metonymiam notat *senectutem.* Cor. xxx. 54.

S. 207. Invidum sua invidia sibi ipsi damnum ac perniciem afferre docet quoque Auctor in seqq. N. 216. 247. 262. Collect. Wahid. N. 41. et 482. Meidan. i. N. 26. Quibus adde Æschylum apud Grot. l. c. p. 30. ubi de invido testatur duplici eum cruciari dolore.

> *Τοῖς τ' αὐτὸς αὐτοῦ πήμασιν βαρύνεται,*
> *Καὶ τὸν θυραῖον ὄλβον εἰσορῶν ςένει.*
> *Namque et suis oneratus urgetur malis,*
> *Neque absque gemitu spectat alienas opes.*

حسود, *invidus* ab حَسَدَ, חסד, pp. *tursit ubertate succi intus affluentis,* unde in malam partem translatum, *tursit invidia.* Belgice, *van nyd zwellen.* Cor. iv. 52. cxiii. 5. Abulph. H. D. p. 46. Erpen. Sent. N. 47. Apud Hebræos vero *fluxus* ille *uber* et *copiosus* plerumque in bonam partem usurpatur, *tum* de *hominibus,* qui in omni virtutis et pietatis officio largo ac promto quasi fluxu se effundunt et exuberant, *tum* de *Deo,* sua beneficia uberi fluxu in homines effundente.

S. 209. Huc facit Latinorum, *Memento mori,* eoque tendit etiam, quod Syrach. inquit cap. xl. 1—3. *Omnibus hominibus magnum et grave jugum impositum esse per totum vitam, τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ φόβον καρδίας, ἐπίνοια προσδοκίας, ἡμέρα τελευτῆς.*

S. 210. Vide quæ notavimus ad ſententiam N. 38.

S. 211. Mens eſt, Unum hoc mundi vitium, ſi reliqua deeſſent, ſufficere tibi poſſe, quod non permanſurus ſis cum eo.

S. 212. Eadem ſententia adfuit N. 123. et redibit N. 233. ubi plenius ſe explicat Auctor.

S. 213. Docet, Comitatem et affabilitatem ſcil. blanditiam, verbaque mollia, multum facere ad hominum corda vinculo quaſi amoris conſtringenda. Egregie Syrach. cap. vi. 6. λάρυγξ γλυκὺς πληθυνεῖ φίλους αὐτȣ̃, *guttur ſuave multiplicat amicos ſuos.* Adde ſententiam, quam ſub nomine Imperatoris noſtri citat El-Camel. من لانت كلمته وجبت محبته, *qui ſermonem lenem facit, ille amorem ſibi conciliat.* Conf. etiam ſententiam mox ſeq.—لِين, *lenitas,* a لان, in origine *fovit, fotu calido recreavit,* h. *lenis, mollis fuit, remolluit,* ſic de *natura ægroti,* quæ medicamento *lenitur* ac *diluitur.* Vit. Salad. p. 272. de *lecto bono* ac *molli.* Hiſt. Sarac. p. 42. aliiſque rebus. Peculiari uſu teritur de *ſermone leni,* ſcil. *mollibus verbis,* Vit. Salad. p. 147. 178. Cor. xx. 40. &c.

S. 214. Ejuſdem farinæ eſt cum ſententia proxime præcedenti.—Cod. P. pro تلبك legit قولك.

S. 215. Ad literam ſonat, *Non eſt canities in vita*; i. e. *vita,* ſcil. vitæ nomen non meretur, caduca omnia. Præpoſ. ب ſæpiſſime emphaſin adfert ad indicandam intimam rei vel perſonæ qualitatem, ſcil. expreſſum et eminentem characterem, quo aliquid inſignitum eſt, atque diſtinctum. Exempla paſſim obvia. *Deus eſt* بقدير, *in potente,* i. e. *ſane potens* Cor. . . . . *Neque Deus eſt* بغافل, *in negligente,* i. e. *negligens de eo quod facitis* Cor. ii. 74. 85. Neque tu eris لنا بمومن, *in credenti nobis,* i. e. *nobis credens.* Cor xii. 18. Rex بقدرة, *in potentia,* i. e. *potens.* Mon. V. A. p. 2. v. 6. Similia vide Har. iv. p. 40. Elnaw. p. 56. N. 90. Ham. p. 557. 570. Gol. Poet. Sent. p. 157. N. 19. Tab. Ceb. p. m. 56. 62. 66. aliaque. Eundem idiotiſmum amant Hebræi, e. g. Prov. iii. 26. *Jehova erit* בכסלך, *in*

firma fiducia, i. e. *ipse erit firma tua fiducia.* Pſ. ix. 10. *Jehova erit tenui asylum* לעתות בצרה, *ad tempora in angustia*, i. e. *ad tempora, quæ mere sint angustia*, adeo ut *ipsam angustiæ naturam* quasi *induisse* videantur. Pſ. xxxix. 7. *Profecto sane ambulat vir* בצלם, *in imagine*, i. e. *mera umbra* aut *imago mera est.* Alia loca vide Jud. xi. 35. Pſ. x. 1. Eccl. vii. 12. &c. Conf. Rev. Lette Animad. in V. T. p. 15.

S. 217. Ad lit. *Scientiæ imperio non est cessatio*, i. e. *Imperium scientiæ nunquam deficiet*, scil. *semper duraturum est.* Conf. omnino Collect. Wahid. N. 458.—سُلْطَانٌ, *Imperium*, a سلط, cujus origo in *acri* et *penetranti vehementia, cui resisti nequit.* Unde non tantum ad *demonstrationem evidentem* et *sufficientem*, sed et ad *dominium* cum *pleno imperio* transfertur, quam notionem שלט apud Hebræos et Chaldæos passim exserit Neh. v. 15. Esth. ix. 1. Pſ. cxix. 133. Eccl. ii. 19. et Ezech. xvi. 30. h. שַׁלִּיט, *dominator summam potestatem habens.* Gen. xlii. 6. Eccl. x. 5. Dan. ii. 10. שִׁלְטוֹן, *dominatio*, quæ repugnantiam non admittit. Eccl. viii. 4. et 8. Dan. iii. 2. et שָׁלְטָן, *dominium plenissimum*, Dan. vi. 27.

S. 218. Conf. in seqq. Collect. Wahid. N. 41.—De radice صلح, צלח, vide quæ supra notavimus ad N. 99. Addo tantum, IV. Conj. quæ exponitur *concinnavit, aptavit*, inter varias glossas etiam adhiberi de *emendatione hostium.* Collect. Wahid. N. 296.—عَدَاوَةٌ, *inimicitia, hostilitas*, ab عدا, pp. *volvit, glomeravit* pedes, i. e. *cucurrit*, h. *hostiliter* contra aliquem *incurrere.* Respondet Hebr. עדה cujus derivatum עד, *perpetuum, æternitas*, pp. est *revolutio*, qua quid iteratis vicibus redit, et quasi *revolvitur*, et sic de *longiore temporis periodo* usurpatur. Pſ. xxi. 5. &c.

S. 219. Eandem paronomasiam inter مرور et غرور captavit etiam Auctor inter radices مرّ et غرّ, Meidan. i. N. 14.—مُرُورٌ notat, *transitum* et quidem *celerem*, a مرّ, pp. *strinxit, perstrinxit*, h. *transivit* et quidem *celeriter.* Sic de *nubibus velocibus*, Cor. xxvii. 89. de *aura cito præteriente.* Collect. Wahid. N. 145. et de *lingua præcurrente mentem.* Ibid. N. 465.—غُرُورٌ usur-

patur de *omnibus rebus, quibus quis decipitur,* peculiariter de *variis mundi oblectaminibus.* Cor. iv. 119. Collect. Wahid. N. 118. et 247. de *vana spei lactatione.* Ibid. N. 238. et 325. aliarumque rerum *ludibriis,* scil. *blandimentis.*— عَيْلٌ, vulgo quidem notat *opus,* scil. *actionem,* verum h. l. videtur significare *opes,* quamvis exempla mihi desint.—Porro observandum, particulam Lam, quæ τῷ ابغض præfigitur, hic et sæpe alibi vim *asseverandi* exserere, et verti debere per *equidem, utique, sane.* Vide in seqq. Collect. Wahid. N. 462. Cor. ii. 63. xxiii. 18. xxvii. 75. Har. v. 172. Ham. p. 306. &c. Similiter Hebræi partic. ל usurpant. E. g. Ps. vii. 14. *Sagittas suas* לְדֹלְקִים, *sane ardentes in cuspidem acuminatas operatur.* Ps. xxxiv. 4. *Magnificate* ליהוה, *profecto Jehovam mecum,* et cxxxv. 11. ubi ל propriis regum nominibus præfixum emphasin quoque infert. Adde Jes. cap. xxxii. 1. ולשרים, *et sane Principes regent.* Jes. liv. 12. *Et ponam portas tuas* לאבני-אקדח, *sane lapides scintillantes.* Jerem. xxx. 12. *Mortifera est* לְשִׁבְרֵךְ, *sane contritio tua.* Zach. ix. 1. *Nam* ליהוה, *sane Jehova est oculus hominis,* aliisque locis quam plurimis.

S. 220. Idem docet Auctor in seqq. N. 249. et in Collect. Wahid. MS. sub litera *Be.* بقدر الهم يكون الهموم. Vox هُمُومٌ notat *sollicitudines, angoresque animi,* quibus quis *consumitur* et *contabescit,* a radice هَمَّ, המם, cujus propria notio *liquandi,* et hinc *liquefaciendi* et *tabefaciendi* transfertur ad *res molestas, gravesque,* scil. *molimina,* vel *negotia graviora,* quæ aliquem *cura sollicitudinibusque consumunt* et quasi *liquefaciunt.* Ham. p. 356. Unde مُهِمٌّ particip. IV. Conj. absolute venit pro *graviori negotio,* quod *cura maceret* et *tabefaciat.* Ibid. p. 394. Plura de hac radice vide apud Schult. in Orig. tom. i. p. 125. et seqq.

S. 221. Ejusdem mentis est sententia apud Erpen. Gramm. Arab. N. 39. من كثر كلامه زلّ, et in פירקי-אבות p. m. 14. N. 17. וכל המרבה דברים מביא חטא, *qui multiplicat verba, adducit peccatum.* Idem docet Salomo Prov. x. 19. ברב דברים לא יחדל-פשע, *in multitudine spissa verbo-*

rum non remittit tranſgreſſio.—Obſerva etiam paronomaſiam inter كلام et ملام, quæ poſterior vox notat, *culpam, reprehenſionem*, a لام, לאם, *conglutinavit, appegit, impegit* peculiariter *crimen* alicui, i. e. *accuſavit* et *reprehendit.* Meidan. i. N. 35. A *conglutinatione* etiam Hebr. לְאֹם, *natio fœderata* nomen accepit.

S. 222. Phraſis مشرب العذب, *aquatorium dulce*, h. l. per metonymiam in genere ſignificare mihi videtur, *locum amœnum* et *bonis omnibus plenum*, ad quem denſa hominum multitudo plerumque confluere ſolet. Interim ab hac phraſi haud multum differre videtur altera, quæ exſtat Har. v. 125. ubi عَذْبُ ٱلْمَنْهَلِ, exponente Teblebio, fig. uſurpatur ad *liberalem in donando, ad quem accedant aquam petentes*, deſignandum; quæ figura et h. l. bonum funderet ſenſum. Prior tamen expoſitio mihi magis arridet.

S. 223. مَجْلِسُ ٱلْعِلْمِ, *conſeſſus ſcientiæ* eſt locus, in quo ſapientes Arabum, more Orientalium, humi conſident, ut ſcientiarum promovendarum cauſa inter ſe colloquantur. Talis conſeſſus ob plurimos inde creſcentes fructus comparatur cum horto amœno, Paradiſi inſtar, omni jucunditate et amœnitate abundante.—روضة notat, *hortum floriferum, pratum amœnum*, a روض, רוץ, pp. *quaſſit*, dein *agitavit, exagitavit, currere fecit equuleum*, atque ita *exercuit, docuit*, &c. Har. vi. 200. Abulph. H. D. p. 85. 129. Hinc lux oritur loco Hab. ii. 2. Scribe viſionem et declara in tabulis, למען ירוץ קורא בו, *ut currat legens in ea*, i. e. in ea ſe vel alios exerceat curſu doctrinæ, tanquam in ſtadio et palæſtra. Alia loca, quæ inde lumen fœnerantur, vide apud Scheltingam in Comm. in Habac. p. 117. et 118. et Schult. in Prov. cap. xxiii. 2. 6.

S. 224. Vide quæ notavimus ad N. 57; ubi idem docetur.—Obſervandum tantum vocem طَبْعٌ notare *indolem*, ſcil. *naturam*, quæ homini *firmiter*, et ut *nota peculiaris impreſſa eſt*, quo ſenſu homo dicitur مدني بالطبع, *a natura ſocialis*. Tim. ii. 706. et مَطْبُوعٌ, de *intellectu*, qui *na-*

tura alicui eſt inſitus. Gol. Sent. Poet. p. 170. N. 55. a radice طبع, טבע, *obſignavit,* h. *cudit impreſſa nota fabri,* et h. de *eo,* quod *natura imprimit.* Eodem ſenſu Rabbini טבע uſurpant.

S. 225. Idem affirmat Auctor in Collect. Wahidi MS. ſub litera *Mim,* &c. مصاحب الاشرار كالراكب البحر; cui affine eſt, quod ſupra habuimus N. 201. et infra redibit in Collect. Wahid. N. 429. Senſus eſt, Malorum ſocietatem maxime periculoſam eſſe. Quo ſenſu *equitare per undas* dicitur pro *objicere ſe periculis,* in Elnaw. p. 96. N. 170.—Proprietas verbi ركب, רכב, ſita in *pangendo, appingendo,* et *compingendo,* quæ notio manifeſta in Vita Salad. p. 21. et Ibn. Tophail p. 5. et 70. A *compingendo* ركب, רָכַב, valet, *currum bene compactum* et compoſitum, et h. verbum ipſum *vehi curru, equitare, inequitare,* unde plurimi variique coloris floſculi apud Arabes enati. Sic v. g. *equitare mortem, terrores, pericula* eleganter dicuntur, *qui audacter ea adeunt, eaque* veluti *conſcendunt.* Tim. i. p. 364. Ham. p. 428. 429. Lib. Colail. p. 22. et in Collect. Wahid. N. 55. *equitare res turpes,* qui *illicita* et *nefanda perpetrant.* Abulph. l. c. p. 12. 66. Tab. Ceb. p. m. 70. Carm. Pythag. p. m. 4. N. 11. *equitare negotium,* qui *illud aggrediuntur,* Carm. Togr. v. 22. *inequitare glaciei aciem,* qui *ſtricto gladio invehuntur in adverſarium.* Ham. p. 580. *inequitare mendacium.* Collect. Wahid. N. 400. &c. &c.

S. 226. Notum illud Catonis, lib. i. Diſtich. N. 12. *Nulli tacuiſſe nocet, nocet eſſe locutum.* Similiter Sen. et Syr. M. Sent. N. 838. *Sæpius locutum, nunquam me tacuiſſe pœnitet.* Cum quo convenit reſponſum, quod Val. Max. lib. vii. c. 2. Xenocrati attribuit, qui quando maledico ſermoni quorundam ſummo ſilentio intereſſet, uni ex his ipſum quærenti, cur ſolus ita linguam cohiberet, reſpondebat, *Dixiſſe me aliquando pœnituit, tacuiſſe nunquam.*—Radix ندم in origine valet *æquare,* ſcil. *complanare,* item *adhærere adpactum,* et h. *duci pœnitentia,* quatenus *mens pœnitentis in ſilentium* quaſi *defigitur,* ſcil. *complanatur,* ut præ dolore et luctu ſe movere et erigere

non poſſit. Quam notionem radix נדם Hebræis reſtituenda exſerit, Thren. ii. 10. ubi de ſenioribus filiæ Sionis dicitur יִדְּמוּ, *ad terram adpacti hærent*, i. e. præ mœrore et luctu defiguntur in ſtuporem, quo ipſi quaſi obrigeſcunt et immoti jacent. Eodem ſenſu teritur Amos v. 13.—Porro *complanandi* notio apud Arabes etiam transfertur ad id quod planum petit fundum, et ex alto decidens *ei adpactum hæret*. Unde egregia lux oritur loco Exod. xv. 16. Ubi de Ægyptiis in mari rubro merſis legimus, יִדְּמוּ כָּאָבֶן, *complanabantur*, i. e. *plano fundo maris adpingebantur inſtar lapidis*. Sic etiam de *improbis*, Pſ. xxxi. 18. dicitur, quod יִדְּמוּ לִשְׁאוֹל, *complanantur*, i. e. *dimittuntur ad imum fundum orci, eique* quaſi *adpacti adhærent*, ut inde nunquam ſe attollere et erigere valeant.—Denique iidem Arabes نَدَم adhibent etiam de *compotatione*. Sic ſtrenui *compotores* dicuntur, *loco ſuo adpacti hærere*, quando, dum genio indulgent, inde ſemet non patiuntur avelli; h. مُنَادَمَةٌ notat, *compotorum conſortium*, Abulph. H. D. p. 210. et نُدَمَآءُ, *compotores*. Har. Conſ. xxii. cit. ab H. A. Schult. in not. ad Elnaw. p. 112. Peculiaris hicce verbi uſus optime quadrat in locum Jer. viii. 14. *Quid deſidemus? intremus potius urbes munitas* וְנִדְּמָה שָּׁם, *et adpacti adhæreamus ibi*: ubi probe obſervandum, *adpactum adhærere*, ex ambiguo poni, et non ſolum ſignificare *illis*, ſcil. locis munitis *inhærere tanquam firmo aſylo*, et in illis certam quærere ſecuritatem, ſed etiam ſimul complecti *ſtrenuas compotationes*, quibus, uti verba ſequentia docent, quidquid eſſet curarum publicis gentis calamitatibus injectum, diſcuterent et ex animo delerent.

S. 227. Loco حُصُونُ Cod. P. legit حُصُولُ, quare et hanc ſententiam Interpres Regius h. m. vertit: *Conſeſſus magnatum ſcaturigo*, ſcil. *proventus ſermonis*, ita ut ſenſus ſit, E magnatum conſeſſibus tanquam e fonte egregia dicta, poemata, &c. ebullire. Mallem tamen cum Cod. L. legere حُصُونُ, *munimenta*, et tunc ſenſus erit, Ingenuorum hominum præſentiam continere et moderari ſermonem, ut non deflectat in temeritatem vel ineptias: حصون, *munimenta*, ab حَصَنَ, חצן, pp. *ſtrinxit, conſtrinxit, compreſſit*

arctius, et intranſitive, *conſtrictus, undique firmus, munitus fuit:* ſic de *urbe valde munita*, Abulph. l. c. p. 179. de *arce*, ſcil. *loco bene* ac *firmiter munito.* Tim. i. 98. de *lorica firmiſſima*, Nawab. p. 86. N. 148. Uti et a *conſtringendo*, ſcil. *arctius comprimendo*, vocabulum Hebr. חֹצֶן nomen ſuum accepit, notat enim, *ſpatium ulnarum inter ſe coeuntium ad formandum ſinum inter pectus.* Item *ſpatium quod eſt inter axillas* et *inferiores coſtas.* Pſ. cxxix. 7. Jeſ. xlix. 22. et Neh. v. 13.

S. 228. Significat, Virtutem hominis ex ejus ſermone cognoſci. Conf. Collect. Wahid. N. 66. Loco مَنْقَبَةٌ, uti Cod. L. et P. vitioſe exhibent, legendum omnino مَنْقَبَةٌ, quæ vox, exponente Scholiaſte ad Nawab. p. 51. ſignificat ضدّ المثلبة, omne quod vitio contrarium eſt, adeoque *virtutem, dignitatem*, et in genere *rem omnem, qua quis gloriari poteſt:* h. ejus collect. مناقب, *quævis præclara facinora*, ibid. p. 50. Ham. p. 476. Tim. i. 620. Abulph. l. c. p. 364. &c. ſcil. radix نقب, נקב, pp. valet, *fixit, confixit, perforavit*, uti videre eſt Vit. Salad. p. 73. et in S. S. 2 Reg. xii. 10. et xviii. 21. h. *aliquem diſtincte notavit*, quod fit *fixa* quaſi *nota*, Num. i. 17. et 1 Chron. xii. 31. unde porro ſubnata *nobilior* adhuc *diſtinctio*, quæ adfert *eminentiam*, qua *quid præ reliquis eminet*, et *inſignitum eſt.* Quæ notio non tantum apud Arabes in voce نَقِيبٌ ejuſque plur. fr. نقباء, *principes eminentiores*, Abulph. l. c. p. 309. ſed et in S. S. locum habet. Eſai. lxii. 2. et Amos vi. 1.

S. 229. احداث, *juvenes*, collect. τȣ̃ حديث, *novus, recens factus*, et h. plena phraſi حديث السنّ, *vir juvenili ætate.* Senſus videtur eſſe, Prava juvenum colloquia, vanaſque eorum confabulationes, quæ petulantis ingenii fructus ſunt, religioni boniſque moribus haud parum detrimenti adferre. Hunc ſenſum ob oculos habuit Interpres Regius, qui vertit, *Conſeſſus vana loquentium corrumpunt religionem.* Quo ſpectat illud Latinorum, *Corrumpunt bonos mores colloquia prava.*

S. 230. قِيَامٌ actio radicis قَامَ, קוּם, *ſtetit, conſtitit,* et *ſurrexit.* Uſurpatur peculiariter de iis, qui *ſtant,* vel *ſurgunt,* ſcil. *ſitum corporis erectum habent* inter precandum. Cor. iii. 192. et xxii. 27. Vide Reland. de Rel. Muham. p. 86. et ſeqq. Sub phraſi itaque قِيَامُ اللَّيْلِ, videntur intelligi *preces nocturnæ,* quas Muselmanni ſecundum eorum præcepta, *tum* hora antelucana, cum aurora apparere incipit; *tum* prima noctis vigilia, ſcil. tertia noctis parte peragere debent.

S. 231. نِسْيَانٌ, *oblivio,* a *laxitate* ſic dicta, quia memoria ea, quæ obliviſcitur, quaſi *laxat,* ſcil. *remittit.* Radix nempe نَسِيَ, נשה, originem habet in *laxitate,* vel *laxatione,* quæ ſeſe ad *luxationem* uſque aliquando extendit, uti manifeſtum eſt ex Jer. li. 30. ubi ſublimi figura dicitur, *Robur ſolidum eorum* נָשְׁתָה, *laxatum,* vel *luxatum eſt, facti ſunt* לְנָשִׁים, *in mulieres,* quibus a *laxitate* vel *mollitie* nomen quoque inditum.—صَدَأٌ, *rubigo,* ſcil. *ærugo,* a صَدَأَ, idem quod ultimum و et ي, *rubiginoſum fuit, rubiginem contraxit ferrum* aut *æs,* h. gloſſa apud Gjeuhar. *manus a ferro* صَدِيَةٌ, i. e. مُسَكَّةٌ, *rubigine infecta.*—Phraſis صداءُ القلب, *rubigo cordis,* h. l. deſignat omnia illa vitia, quæ quis *ex oblivione mortis* ſibi contrahit, quibuſque animus ejus, non minus quam ferrum rubigine inquinatur, quin imo quaſi exeditur, atque corrumpitur.

S. 232. Phraſis صَلَاةٌ فِي الظُّلْمِ eadem eſt cum صَلَوةُ ٱللَّيْلِ, quam ſupra habuimus N. 131. notatque, *precationes nocturnas,* ſcil. quæ noctu et quidem cum *fervore* et *ardore* animi funduntur, uti obſervavimus ad N. 27.—Porro pro الظُّلْمِ præſtat legere الظُّلَمِ, vel cum Cod. P. الظَّلَمِ.

S. 233. Conf. N. 123. et 212.

S. 234. نام آمِنًا idem valet, quod proverbialis locutio, نام مستلقيا على قفاه, *ſuper dorſo ſecure dormire,* Tim. ii. 52. vel uti Latini dicunt, *in utramque aurem dormire.*—Vox اُمْهُدْ, quæ exulat e Lex. Golii, ſignificat

lectum, a مَهَدَ, *ſtravit æquabiliter, expandit lectulum,* unde مَمْهُود. *ſtratum commode diſpoſitum,* de cubili ſocordiæ. Nawab. in Procem. p. 6.—Loco فَرْسٌ quod in Cod. L. mendoſum eſt, haud dubie cum Cod. P. legendum فَرْشٌ, vel فُرُشٌ, uti Edita habent: فَرْشٌ autem, vel فُرُشٌ notat, *id quod corpori ſubſternitur,* peculiariter *lectum, grabbatum,* a فَرَشَ, פרש, pp. *pandit, expandit,* et h. *inſtravit, ſuppoſuitve.* Sic de *terra,* quam Deus hominibus ſubſtravit in *modum lectuli.* Cor. ii. 22. li. 48. Docet itaque ſententia, Eum, qui ſuaviſſimo ſomno frui et tanquam in molli, ſcil æquabiliter expanſo ſtrato requieſcere velit, oportere, ut rerum mundanarum curas ſeponat, mentemque ſuam ad profundam tranquillitatem compoſitam, ac veluti conſopitam habeat.

S. 235. Phraſis نَيْلُ ٱلْمُنَى convenit cum altera نَيْلُ ٱلْمَطْلُوبِ, quæ occurrit in Collect. Wahid. N. 320. Utraque locutio notat, *ſummam,* vel, ſi mavis, *conſecutionem votorum:* مُنًى eſt plur. τῆς مُنْيَةٌ, *portio optata, votum,* a مَنَى, מנה, pp. *ſcidit, ſecuit,* et *diſſecuit in portiones*; vide not. ad Ham. p. 326. et 827. per metonymiam *certa quantitate, certoque modo* aut *numero definivit* aliquid, unde notio *optandi* aliquid ut *portionem,* quæ in II. et V. Conj. imprimis regnat, ſponte manavit. Caab ben Zohair v. 10. Cor. ii. 94. Har. iv. 28. et Gol. Adag. p. 149. N. 47. Senſus eſt, Ei, qui ſua ſorte contentus eſt, non opus habere, plura ſperare; ſiquidem ille, qui optata ſua conſecutus eſt, ſe ſatis divitem æſtimare poteſt; cum e contrario شَرُّ ٱلْفَقْرِ ٱلْمُنَى, *optare ſemper* [et nunquam contentum eſſe] *peſſima paupertas eſt,* uti Auctor docet in Collect. Wahid. N. 199. cum quo convenit Sen. et Syr. M. Sent. N. 502. *Nunquam ſatis eſt, quod improbæ ſpei datur.*

S. 236. Loco فُرْقَةٌ Cod. P. legit حُرْقَةٌ, *incendium, ardor,* et fig. *diſſidium,* ſcil. *ardor animi,* ut in *ira, vindicta,* &c. uti ſupra obſervavimus ad ſent. 55. et ſic ſenſus eodem redibit. Vox enim فُرْقَةٌ in genere quidem

discessum, in specie vero *dissidium* notat, uti radix فَرَقَ, פָּרַק, pp. *fregit, dis-fregit, rupit,* et h. *laceravit, divulsit,* ad *discordiam, dissidiumve* transfertur. Ibn. Dor. v. 92. et Fab. Lockm. N. 1. unde et derivata فِرْقَةٌ, *sectam, factionem,* Collect. Wahid. N. 100. et فِرَاقٌ, *dissidium* notant. Har. i. 62.—جَهَنَّمُ, *Gehenna, infernus,* et ipse *inferni ignis.* Vox desumpta ab Hebr. גֵיא־הִנֹּם, *vallis Hinnom,* ubi vivi-comburio liberos immolabant Idolo Mo-LOCHI.

S. 237. نور شيبك, *lumen canitiei tuæ.* Pulcherrimæ hujus phraseos vim percipies, si observemus, Arabes canitiei lumen adscribere, quando *præ senectute albescant crines,* uti videre est in elegantissimo Poeseos specimine cit. ab H. A. Schultensio in Prologo ad Spec. Prov. Meidan. p. 2.

تنفّس صبح الشيب في ليل عارضي
فقلت عساه يكتفي بعذاري
فلما فشا عاتبته فاجابني
ايا هل تري صبحا بغير نهاري

Quum illucesceret aurora canitiei in nocte genarum mearum,
Dicebam: fortasse genis contenta erit:
Postquam vero latius fusam increparem, respondit:
Dic age, an unquam vidisti auroram sine subsequente pleno die?

مَعْصِيَةٌ, *rebellio,* peculiariter in Deum, cui opponitur طاعة الله, *obedientia Dei,* Collect. Wahid. N. 518. Uti et radix عَصَا, עצה, *immorigerus fuit* alicui; specialiter valet *rebellis fuit* in Deum. Cor. iv. 13. Abulph. H. D. p. 35. &c.

S. 238. Facies hominis pii dicitur collustrari, quando exhilaratur. نضرة est *splendor,* scil. *nitor,* a نضر, נצר, *nitore fulsit, floride pulcher fuit, læte viruit.* Usurpatur inter alios usus de *facie* alicujus, quæ fulgere dicitur, cum quis beatus est. Cor. lxxv. 22. A *nitore,* scil. *florida pulchritudine*

nomen etiam accepit Hebr. נצר, *germen læte vireſcens,* ſcil. *ſurculus floride pulchrum.*

S. 240. في غير موضعه, ad literam ſonat, *immutatione loci ſui,* i. e. *in loco non ſuo,* ſcil. *alieno.* Eadem phraſis occurrit in Lib. Colail. p. 5. وان انفقه في غير وجهه ووضعه في غير موضعه, *quod ſi opes* eroget ratione incongrua, *eaſque collocet in loco alieno,* &c. et in Collect. Wahid. N. 263. ubi in ejuſdem farinæ ſententia pro hac phraſi uſurpatur, في غير اهله, *in populum non ſuum,* ſcil. *alienum,* i. e. *in indignos.* Scil. غير, pp. eſt nomen ſubſt. *mutationem* notans, et h. non tantum *diverſitatem* rei vel perſonæ, ſed et *negationem,* quando nominibus aut participiis præponitur. Conf. L'Empereur in not. ad Moſis Kimchi ὁδοιπορίαν ad ſcientiam, p. m. 7. et imprimis H. A. Schult. in indice ad Lib. Colail. p. 137. ubi varia hujus vocis exempla proſtant. Quibus ex Auctore noſtro addere liceat غير مستمع, *qui non auſcultat.* Collect. Wahid. N. 121. غير مدرك, *non aſſequitur.* Ibid. N. 310. غير رحيم, *Immiſericors,* et غير حميم, *adverſarius.* Ibid. N. 390. غير وفي, *fidem non præſtans.* Meidan. i. N. 38. &c. &c.

S. 241. وِزْرٌ, *onus, res gravis,* a وَزَرَ, וָזַר, pp. *ſtrinxit, inſtrinxit* peculiariter ſarcinam dorſo, dein *bajulavit, ſuſtinuit onus,* et per metaphoram *nocens fuit,* q. d. *criminibus fuit onuſtus*; unde egregia lux oritur loco Prov. xxi. 8. ubi איש וזר, *vir ſarcinæ oneroſæ,* exponente Schult. pinxit, *hominem omni noxa* et *crimine onuſtum.*—صدقة, צדקה, plerumque notat, *Quidquid Deo datur ſacrum,* ſed h. l. videtur mihi ſignificare *beneficia,* quæ Deus ipſe hominibus largitur, uti Hebr. צדקה etiam uſurpatur pro *benignitate, æquitate, clementia,* aliiſque beneficiis, quæ inde profluunt et in homines conferuntur. Pſ. xxii. 32. xxiv. 5. li. 16. &c.—المنّان cum artic. præfixo eſt epitheton Dei, *qui ſua ſponte largitur* et *benefacit.*—أَجْرٌ, *merces, præmium,* qua voce h. l. intelligi videntur *gratiarum actiones,* quas quis pro acceptis

beneficiis Deo agere debet, ut ita ſenſus ſit, Gratiarum actiones, quas quis pro acceptis beneficiis Deo ſolvere debet, meritis eorum nullo modo reſpondere, ſed iis ſemper multo minores eſſe. Vel ſi per منّان, *hominem beneficum* intelligere velis, ſenſus erit, Benefico cumulate ſatis mercedem reddi non poſſe. Priorem tamen ſenſum præfero.

S. 242. ولاية vulgo notat, *imperium, præfecturam*. Poteſt tamen cum Interprete Regio verti per *amicitiam*, vel *auxilium*, quatenus radix وَلِيَ, cujus proprietas in *adſtringendo* et *nectendo* ſita, non tantum valet, *præfuit, adminiſtravit*, ſed et *amicus, adjutor fuit*. Hoc ſenſu idem docebit Auctor, quod in ſeqq. Collect. Wahid. N. 434. ubi inquit: مودّة الاحمق تزول كما يزول السراب — أَحْمَقُ vox diptoton notans *ſtultum, fatuum*, ab حمق, in origine idem cum خمج, *flacceſcere, molleſcere*, et h. ad *animum* tranſlatum, *mente laboravit, ſtultus fuit*, q. d. *remiſſus, torpidus*, et *vigore deſtitutus fuit*. Ex hac *flacceſcendi* notione Hæbræorum thema חמק tribus tantum in locis S. S. comparens multum lucis mutuatur. Primus locus eſt Cant. v. 6. ubi de ſponſo ad oſtium adſtante et pulſante, cum non intromitteretur, dicitur חמק, *flacidus evaſit*, i. e. *reſiluit ab inſtantiis ſuis*, ſive remiſit erga me ſuum ſtudium et amorem, atque ita עבר, *tranſiit*. Secundus locus eſt Cant. vii. 1. ubi חמוקי־ירכים ſignificat, partes *flaccidiores* et *molliores*, ſcil. *carnoſiores* et *muſculoſas femorum*, quæ cum gemmis prænitentibus comparantur. Tertius denique locus exſtat Jer. xxxi. 22. *Uſque quo* התחמקין, *temet flaccidam geras, O filia averſa!* i. e. Quouſque flaccidos et diſſolutos greſſus circumferes, qui a via recta veritatis et virtutis exorbitant.—Ultima verba سريع الزوال vertenda, *cito evaneſcit*, vel *tranſit*, uti in Prov. Meidan. edit. ab H. A. Schult. p. 39. ظلّ السلطان سريع الزوال.

S. 243. Luditur in vicinia vocum خُلْق et خَلْق ab eadem ſtirpe enatarum, quarum prior *indolem*, poſterior *formam* denotat, a خلق, חלק, cujus

primigenia vis eſt, *lævigare, æquabilem reddere ad raſuram,* h. *polivit, ad elegantem formam reduxit, efformavit,* dein *creavit.* Conf. Schult. ad Orig. tom. ii. p. 64. et 136. ad Har. i. 7. v. 100. ad Ham. p. 314. et paſſim alibi. Eandem luſionem captavit Auctor Hiſt. Tim. ii. 358. et Elnaw. p. 24. N. 29. quæ cum hac ſententia conferri meretur, ما ورا الخَلق الدميم الا الخُلق الدميم, *ſub ſpecie deformi vilis latet indoles*; cui affine eſt illud Belgarum, *Wagt u voor de getekenden.*

S. 244. Docet, Malignum comitem vitandum eſſe, vitamque ſolitariam degere multo melius eſſe, quam cum malis ſociis converſari. Vide quæ ſupra notavimus ad N. 48. 201. et 225. Conf. etiam Collect. Wahid. N. 429.

S. 245. Loco وَأَسَاكَ, *etiam malefacit,* vel *male tractat te,* quod a radice سَآءَ in IV. أَسَا [pro أَسَآءَ] Cod. P. legit واساك, *conſolatur te* qui te negligit, a radice أَسِيَ in III. آسَي, pro quo alii dicunt وَاسَي, *ſolatus fuit, benefacit* et *adjuvit.* Quænam lectio præferenda ſit neſcio. Valde enim friget hoc dictum, ſi verti debeat, *Etiam male tibi conſulit* qui, &c. Si vero vertatur, *conſolatur te,* vel *ſuccurrit tibi* qui, &c. ut ſupra N. 2. ſenſum non ſatis aſſequor; etſi revera credo aliquod hujuſmodi acumen captatum eſſe.

S. 246. Conf. dictum Salvatoris Matth. xii. 30.

S. 247. Vide quæ notavimus ad ſententiam N. 207. quæ cum hac conferri meretur.

S. 248. وَلِيُّ ٱلطِّفْلِ, h. l. notat *adjutorem,* ſcil. *tutorem,* qui de neceſſariis ad vitam infantis proſpicit. طِفْل, *infans, parvulus,* a طَفَلَ, טפל, pp. *linere, oblinere,* et in med. *damm. tener* et *mollis corpore fuit.* مرزوق, *ſuſtentatus,* ſcil. *cui de alimento proſpectum eſt.* Vide Gol. not. ad Sent. Erpen. N. 41. vel, ſi mavis, *abunde habet ad vitam ſuſtentandam.* Senſus eſt, Eos, qui infantum tutelam in ſe ſuſcipiunt, omnia, quæ ad vitam ſuſ-

tentandam neceſſaria ſunt, ab ipſo Deo accipere, divinique benedictionibus mactari. De radice رزق vide ſupra ad N. 139.

S. 249. Vide not. ad N. 220.

S. 250. Affine eſt illud Belgarum, *Bocr paſt op cuve ganſen, als de Duivel van de paſſie prediht.* Eadem fere conſtructio occurrit apud Meidan. p. 774. هيهات من رغابك آلحنين, et in Collect. Wahid. N. 463. —هيهات eſt interjectio *averſantis,* et *depellentis* quid tanquam *ineptum* et *indignum.*

S. 251. Eandem oppoſitionem inter سعيد, *fortunatus,* et شَقِيّ, *miſer,* vide Cor. xi. 106.

S. 252. Idem docuit Auctor ſupra. N. 33.

S. 253. Elegans ſane ſententia, docens, Eum, qui ſemet ipſe tanquam animal cane pejus et angue conſiderat, ſibique a malis cordis ſui machinationibus ſollicite cavit, multo minoribus periculis obnoxium eſſe, majoremque ex hac cautione utilitatem accipere, quam ſi leonem, ut ut terribilem ac periculoſum fugiat.

S. 254. هامّة et همّة, quarum prior, *reptile terræ* peculiariter *noxium,* quale eſt *anguis, ſerpens.* Tim. i. 578. poſterior h. l. *cupidinem* notat, eandem habent ſtirpem هَمَّ, המם, de qua ſupra egimus. N. 220.

S. 255. Ad literam, *Fregit in particulas,* ſed potius, *fregit panem intritum, alius a comedente illum,* i. e. *alius panem ad cibum paravit, alius comedit illum.* Solet autem غير conſtrui cum ſequenti genitivo. Vide N. 240.— هَشَمَ, *fregit, confregit,* peculiariter *ſiccum quid* et *cavum.* Abulph. H. D. p. 74. ubi دقّ, דקק, pp. *contritus, contuſus fuit,* item *contudit, comminuit, contrivit.* Ham. p. 422. et Prov. Meidan. edit. ab H. A. Schult. N. 42.

S. 256. Conf. quæ notavimus ad N. 197.

S. 257. Ejuſdem farinæ eſt cum N. 199.

S. 259. مُرُوَّةٌ notat, *virtutem maſculam*, ſcil. *virilem animum*, vel *decus viro dignum*, in cujus laudem multæ variæque exſtant ſententiæ. Vide ſupra N. 10. et in Collect. Wahid. N. 3. 131. 229. 308. 531. et paſſim alibi.— Radix eſt مَرَأَ, pp. *conſtrinxit*, et h. *fortem, validum reddidit*, unde med. damm. virilis, *maſculus* et *fortis fuit*, ut virum decet.

S. 260. Convenit cum ſententia quam habuimus N. 59.

S. 261. Ejuſdem farinæ ſententiam vide apud Erpen. Gramm. Arab. N. 47. in fine. Radix كَرُمَ, כרם, pp. notat, *ſuccoſus fuit, ſucco turſit* vitis, et dein *exuberavit in omne genus virtutis*, h. كَرامة, *generoſitas, honor*, et *dignitas*, quibus homo mendax prorſus caret. Eſt enim فساد البهاء الكذب, *corruptela decoris mendacium*, uti docetur in Collect. Wahid. N. 333. Eo tendit illud Arabum, الكاذب دايما وجهه اسود, *mendacis facies perpetua eſt atra.* Quod Perſæ plenius ſic exprimunt: دروغ كوي روي سياه راست كوي روي سفيد, *qui mentitur faciem habet nigram; qui vera dicit albam.* Vide Warner. l. c. p. 26. N. 54.

S. 262. Vide N. 216.

S. 263. Interpres Reg. hanc ſententiam h. m. vertit, *Non eſt afflictio ſobrio*, verum غَمٌّ potius mœrorem notat, a غَمَّ, *volvit, involvit*, et inde *mœrore* ac *ſollicitudine affecit, preſſitque*, et قانِعٌ non adeo *ſobrium* quam *contentum* deſignat. Senſus itaque, ſecundum verſionem quam dedi, erit, Eum, qui ſorte ſua contentus eſt, gratum habere, quidquid ſibi datur, nulloque mœrore aut ſollicitudine premi, etiamſi res ſibi anguſta domi ſit.

S. 264. فاسِقٌ hominem notat, qui *ſummo gradu improbus* eſt, ſcil. *hominem nequam*, qui nullis obicibus intra repagula contineri poteſt. Har. iii. 168. et ſeqq. unde ejus plur. فُسّاق adhibetur de *latronibus publicis*, quales ſane nihil ſacroſanctum aut inviolabile habent, ſed omnia, quæ velint, ſibi licita eſſe putant. Radix eſt فَسَقَ, quæ pp. valet, *rupit e cortice*, unde transfertur non ſolum ad *gravem eruptionem*, qualis eſt *aquarum*, ſed et ad

defectionem et *exorbitationem* a mandato Dei. Cor. xviii. 51. Unde lux oritur binis S. S. locis, in quibus Hebr. פשק remanſit, Prov. xiii. 3. et Ezech. xvi. 25.

S. 265. Pro وَفَا Cod. P. legit وِفَاءً, quam vocem Interpres Reg. vertit per *amorem reciprocum*. Quo fundamento neſcio: وِفَاءٌ enim idem notat, quod تَمَامٌ, *duratio, longitudo*, Lib. Colail. p. 71. ubi كان في قلّة الوفاء, *eſt in paucitate durationis*, i. e. durat ad breve tempus. Vide H. A. Schult. in indice, p. 142. et 155. Præſtat igitur legere وَفَا, quod *fidem, obſervationem pacti* vel *promiſſi* ſignificat, Abulph. H. D. p. 241. Lib. Colail. p. 79. et 94. a radice وَفَي, יפה, *cumulavit*, et h. quaſi *plene* et *cumulate ſatisfecit, debitumque exſolvit, promiſſis ſtetit, ſervavitque pactum, fœdus*. Ibn. Dor. p. 103. Ham. p. 570. Cor. xxvi. 180. et alibi. Conf. Schult. ad Har. iv. p. 16. et 38.

S. 266. Loco قَذْفٌ, quod in Cod. L. ſine dubio vitioſum eſt, Cod. P. legit قَذْفٌ, *convitium*; ſed et hæc notio h. l. non quadrat. Suſpicor itaque legendum eſſe قدم, quod pp. *pedem, meritum, excellentiam*, et *præſtantiam* notat, Cor. x. 3. quam apud *hominem impudicum*, ſcil. *improbum*, fruſtra quærendam eſſe docet Auctor.—فاحش ſignificat eum, qui *perquam inhoneſtus* et *improbus eſt*, a فَحُشَ, *valde turpis*, et *perquam inhoneſta fuit* res, item *turpia locutus, obſcœnoque ſermone uſus eſt*; qua notione occurrit in ſeqq. Collect. Wahid. N. 412.

S. 267. Eadem paronomaſia inter إِيمَانٌ et أَيْمَانٌ adfuit N. 1.

S. 269. Notum eſt, Muhammedanos, omne quod Deus decreto ſuo determinavit, ſine dubio eventurum eſſe, firmiter credere. Vide Reland. de Relig. Muhamm. lib. i. cap. 7. Eleganter Poeta, quem citat Ebn Arabſhah.

لا تحزن فالذي قضي الله يكون
والامر الموكل الي كن فيكون.

Ne triſteris; nam quod decrevit Deus, fiet;
Et res commiſſa voci, eſto, erit.

Conf. etiam in ſeqq. Collect. Wahid. N. 517.

S. 270. نَمَّام, *obtrectator, calumniator, ſuſurro,* qui aliorum dicta aut facta ad alios defert, a نَمّ, *detulit, divulgavit* in malam partem, et ad concitandas inimicitias, dicta factaque alterius.—ساعة ſine articulo, *momentum, horulam*; cum articulo, *tremendam illam reſurrectionis horam* deſignare, liquet ex Cor. vii. 187. et ſent. N. 45. ubi cum et ſine articulo occurrit.

S. 271. Ejuſdem ſenſus eſt cum N. 14. et in Collect. Wahid. N. 211. Conf. etiam quæ notavimus ad N. 241. et imprimis H. A. Schult. in not. ad Elnaw. p. 117. et 118.—Porro pro يزيد Cod. P. legit تزيد, quod præfero.

S. 272. De voce رزق vide not. ad N. 93. et 139. h. l. ſimpliciter notat *victum,* ut in Cor. lxvii. 15. ut ita ſenſus ſit, *De koſt zocht u zoo wel, als gyde koſt,* i. e. paratiſſimus tibi eſt victus, dummodo tu laborare haud defugias, eidemque aptus ſis et idoneus. Quo ſpectat illud Apoſtoli 2 Theſſ. iii. 10. Εἴ τις ὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. Similiter Ignatius Martyr Epiſt. ad Antiochum, Μηδεὶς ἀργὸς ἐσθιέτω. Adde et hoc Perſarum, رزق اگرچه مقسوم است اما باسباب آن تعلق شرط است, *victus quidem deſtinatus* (cœlitus), *ſed ea lege, ut comparando ei opera impendatur.* Conf. Warnerus, l. c. p. 18. N. 32.

S. 273. Significat, Meticuloſum mala, quamdiu non coram ſint, multo graviora, quam revera ſunt, ſibi fingere; cum e contrario ſecurus eſt, quando id, quod metuebat, præſens videt, illudque multo levius, quam cogitaverat, experitur.

S. 274. صبور, *patiens,* a radice صَبَرَ, צבר, pp. *compegit, conſtipavit,* et intranſitive, *compactus, durus fuit,* h. *obduravit, patiens fuit in adverſis.*—مُرَاد, *quod quis vult, voluntas,* eſt derivatum IV. Conj. radicis راد, רוד,

cujus origo in *motu reciprocato animalium libere vagantium*, unde ad *aberrationem a Deo, ad ſcortationem idololatricam* transfertur, Jer. ii. 31. ubi רַדְנוּ non vertendum, *domini ſumus*, ſed *libere pervagabimur, nulla Dei amplius habita ratione*, cui apte reſpondent verba ſequentia, וְלֹא נָבוֹא אֵלֶיךָ. Cæterum de hac radice conf. Schult. Har. iv. 57. et imprimis Schroed. ad Orig. cap. i.

S. 275. Vide quæ notavimus ad N. 191.

S. 276. Dominium in alios obtinere beneficentiæ fructum eſſe docuit etiam Auctor N. 7. Radix سود, סוד, pp. valet, *ſtipavit*, dein *fulcivit*, et h. *dominus, caput, princeps ſuæ tribus fuit, præfuit*.

S. 277. Redi ad ſent. N. 9.

S. 278. Significat, Converſationem cum fortunato multos adferre fructus amœnos.

NOTÆ IN EPILOGUM.

خالق الضياء والظلام, *Creator lucis et tenebrarum*. Eandem Dei deſcriptionem vide Eſai. xlv. 7. ubi Deus inquit: אני יוצר אור ובורא חשך.

خَيْرُ الانام, *præſtantiſſimus mortalium*. Elogium, quo Muhammed inſignitur, ut præſtantiſſimus non tantum hominum, ſed et cæterarum *creaturarum*.—Vox enim انام complectitur omnes, quæ in univerſo terrarum orbe inveniuntur, ſine ulla exceptione, creaturas. Cor. lv. 10. Har. ii. 44. et Tim. i. 402.

المبعوث على الابيض والاسود, *miſſus ad albos et nigros*. Titulus ſolennis, quo indicatur Muhammedem a Deo miſſum eſſe ad omnes homines, cujuſcunque ſint nationis, per univerſum orbem.—Per الابيض, *albus*, [pro quo alias ſcribitur الاحمر, *rufus, ruber*] intelliguntur, *Barbari* ſcil. illi qui non ſunt Arabes. Hi enim nomine الاسود, *niger*, deſignantur. Conf. Gagnier. Abulph. de V. M. p. 14. et H. A. Schult. ad Elnaw. p. 140. 141.

صاحب معجزات, *Dominus miraculorum*, i. e. *qui miracula facit*, uti صاحب النار, *Dominus ignis, qui ignem facit.* Lib. Colail. p. 24. et صاحب الشرّ, *ſocius mali, qui malum perpetrat, improbus, malignus*, ibid. p. 65. Scil. صاحب, pro ratione adjecti genitivi, varias accipit ſignificationes, ſic *domini* et *poſſeſſoris*, ſcil. *præditi aliqua facultate.* Sic صاحب القمار, *aleæ deditus*, Elnaw. p. 42. صاحب الصنعة, *poſſeſſor artis.* Gol. Adag. p. 66. صاحب الزكمة, *vir, cui moleſta eſt pituita*, Elnaw. p. 106. N. 192. صاحب الدولة, *primarius regni miniſter.* Vit. Salad. p. 46. صاحب الشرط, *præfectus ſatellitum.* Abulph. H. D. p. 73. صاحب الفرقة, *princeps ſectæ.* Ibid. p. 77. Plura exempla vide apud Schult. Har. ii. 120. et ſeqq. et H. A. Schult. in indice ad Lib. Colail. p. 126. 127.

المصطفي, *electus, excellens*, pp. *purus* et *nitidus.* Eſt cognomentum Muhammedis, qui النبي المصطفي, *propheta excellentiſſimus* vocatur Ibn. Dor. v. 125. Radix eſt صفي, צפה, pp. *nituit, ſplenduit*, h. *clarum, defæcatum fuit* vinum, aqua, &c. unde in VIII. Conj. *elegit, ſelegit* aliquid ut melius, *excerpſit medullam.*

توفيق in genere notat, *quodvis auxilium*, et h. peculiariter *gratiam Dei*, ſcil. *concurſum Dei propitium*, quo ſenſu etiam occurrit in fine Prologi Collect. Wahid. et Meidan. i. N. 40. opp. τῷ اتفاق, *fortunæ*, Tim. ii. 200. Eſt autem actio II. Spec. radicis وفق, pp. *nexum eſſe*, ut cum quid *in orbem connexum eſt*, quæ verbi proprietas manifeſta in derivato Conj. VIII. متّفق, *concordans circulus*, h. *conveniens, aptus fuit*, et in II. *fecit ut aptus ſit, ſecundavit, inſpiravit* Deus, Abulph. H. D. p. 93. Vit. Salad. p. 20. et Elnaw. in Prologo, p. 8. inde in X. Conj. *petiit* التوفيق, i. e. *propitium imploravit* Deum, et *ſe ab eo dirigi optavit.*

NOTULÆ QUÆDAM

IN

TREDECIM SENTENTIAS ALI BEN ABI TALEBI,

Quæ in Cod. Leidenſi *deſunt, ſed partim in* Cod. Pariſienſi, *partim in* Editione Th. Erpenii *extant, quaſque calci paginarum Textus Arabici ſuis locis adſcripſi.*

I. PRIMA eſt, quæ occurrit poſt N. 32. Codicis Leid. convenitque cum ea, quam habuimus N. 117.

II. Secunda et

III. Tertia ſententia inſertæ ſunt poſt N. 44. Cod. L. Vox شيطان, שטן, deſcendit ex ſpecie פיעל radicis شطن, שטן, pp. *ligavit, conſtrinxit firmius,* unde ad *vim* et *violentiam* transfertur, et h. *inobſequens, pervicax, adverſatus fuit* ſocio, quæ notio optime quadrat in Diabolum, qui in Corano dicitur لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ, *infenſiſſimus humani generis hoſtis.* Sur. ii. 208. xvii. 53. xxviii. 15. xxxvi. 59.

IV. Quarta ſententia, quæ in margine Cod. P. poſt N. 50. Cod. L. adſcripta eſt, charactere tam difficili exarata eſt, ut amicus meus J. Scheidius eam vix ac ne vix quidem legere potuerit; quam ob cauſam, uti ſuſpicor, Interpres Regius eam in Latinum ſermonem non transfuderit. Fateor etiam me eam non intelligere, nec dubito, quin in mendo jaceat.

V. Quinta ſententia ſequitur in Cod. P. poſt N. 62. Cod. L. in quo tamen ea alio loco occurrit N. 144. hac ſolummodo differentia, quod pro خابت صفقته, *fruſtra eſt mercatus ejus,* ibi uno verbo legatur ضلّ, *errat.*

—Oppoſitam huic ſententiam vide ſupra N. 15. Ubi Imperator docet, *Lucrum facere eum, qui mundana vendit pro æternis.* صفقة, *mercatus*, pp. *comploſio manuum*, qualis eſt contrahentium, a صفق, *percuſſit vehementius, ut audiretur ſonus*, peculiariter *plauſit, comploſit manus*, ſcil. *manibus*, Abulph. H. D. p. 216. unde ad *converſationem* et *commercium* omne tranſfertur. Har. iv. 40. q. d. *percuſſit utrimque manu, aſſeruit illi emptionem.*

VI. Sexta ſententia exhibetur in Cod. P. poſt N. 86. Cod. L. زلقة اللسان, *volubilitas linguæ*, i. e. *prompta lingua.* Radix nempe زَلِق, דלק, pp. valet, *volvi, volvendo acuminari*, nec non *veloci* et *irrequieta mobilitate vigere.* Unde apud Arabes non tantum, ſed et apud Hebræos uſurpatur de *flamma ardente*, cujus extremitas in mucronem acuminatur, in quo præcipua ejus vis et vehementia ſita eſt. Obad. v. 18. Ezech. xxiv. 10. et Pſ. vii. 14. ubi חִצָּיו לְדֹלְקִים non ſunt *ſagittæ*, quas Deus jaculatur *in ardentes perſecutores* (uti vulgo) ſed *ſagittæ inſtar flammæ in cuſpidem acuminatæ.* Intelliguntur *fulmina*, quæ ſunt quaſi *tela ignita ex arcu numinis evibratæ.* Præfixum enim ל hic pulchre exprimit conditionem et qualitatem, valetque, *ſane, profecto.*—Radix زَلُقَ med. *damm.* adhibetur etiam de *lingua*, quæ *acuta, volubilis, prompta* et *expedita eſt.* Tim. ii. 328. hinc خاطب زلق ودليل a Camuſo exponitur per *oratorem*, qui *diſertus*, et *lingua expeditus eſt.* Cæterum de hac radice conſulatur Schult. in Comm. ad Prov. p. 377. 378.

VII. Septima ſententia additur in Cod. P. poſt N. 94. Cod. L. رعونات cujus ſing. رعونة mox ſequetur N. 11. notat *vanas jactationes, oſtentationes*, ſcil. *ornamenta ad oſtentationem animæ*, a radice رعن, *prominuit, propendit cum laxitate*, ſcil. *laxe pendulus fuit*, et dein ad mentem tranſlata, *ſtultus fuit*, et *ſemet ornavit, jactavit.* Reſpondet Hebr. רען, cujus derivatum ex ſpecie פעלל in S. S. remanſit. Pſ. xxxvii. 35. ubi עץ רענן notat *arborem* non *viridem* (uti vulgo) ſed *patulam*, cujus rami *laxe prominent* atque *propendunt.*—Loco مُنْعِبَها, quod vitioſum mihi videtur, legere

mallem مُنْصِبُهَا, *laſſant eam,* ut ſit particip. IV. Conj. radicis نصب, pp. *fixit,* in IV. *ſtare fecit jumentum,* pro *laſſavit, defatigavit* curſu, ut ſe movere amplius nequeat. Hinc lux oritur loco Zach. xi. 16. ubi נצבה de *pecude* ob *laſſitudinem* et *debilitatem ſubſiſtente* uſurpatur.

VIII. Hæc et proxime ſeq. ſententia in Edit. Erpenii ſequuntur poſt N. 169. Cod. L.—Senſus hujus ſententiæ eſt, Proprium cuique cor ſcil. animum, niſi bonæ mentis imperio regatur, noxam afferre et pernitiem. Vide Gol. in not. ad Adag. Gramm. Erpenii annexa. p. 82. N. 35.

IX. عَارٌ, *opprobrium, dedecus, ignominia.* Abulph. H. D. p. 154. &c. Ham. p. 440. Radix عَارَ med. ي idem valet, quod Hebr. עור, vel עיר, *agilem eſſe, agiliter ſe movere,* dein *ferbuit, æſtuavit,* h. *æſtuante affectu in aliquem invehi, convitiari,* et *maledictiones præ ira evomere.* Abulph. l. c. p. 46. Docere mihi videtur Imperator, Ignominiam pauperis, qui ſine culpa ſua ad egeſtatem redactus eſt, multo leviorem eſſe ignominia divitis, qui bonorum ſuorum profuſione in omnem miſeriam prolapſus eſt, a quo divitis inſtituto merito dehortatur Syrach. cap. xviii. 3. 37. *Turpis* enim eſt *inopia, quæ naſcitur de gloria,* uti Sen. et Syr. M. Sent. N. 738. Quod et intendit Imperator in ſeqq. Collect. Wahid. N. 85. ubi inter ea, quæ animum urunt et perdunt refert الفقر بعد الغني et N. 225. ضرر الغني أكثر من ضرر الفقر. *Vel,* ſi mavis, ſenſus hujus ſententiæ poteſt etiam eſſe, Paupertatem, qua quis abſque ſua culpa prematur, ipſi non adeo dedecori eſſe, quam diviti opes, quas ſibi injuſto modo congeſſit, quo ſenſu Menander dixit p. m. 165: καλῶς πένεσθαι μᾶλλον ἢ πλουτεῖν κακῶς, *inopia honeſta potior eſt opibus improbis.* Conf. etiam in ſeqq. Collect. Wahid. N. 334. nec non ejuſdem Cod. MS. in quo ſub litera ض exhibetur hæc ſententia, ضرر الفقر خير من أشَرِ الغني, *anguſtia paupertatis melior eſt quam exultans divitiarum lætitia.*

X. Exhibet hanc ſententiam Editio Erpenii poſt N. 171. Cod L. Radix كَفَّ c. c. عن abſolute uſurpatur de *abſtinentia* a malis. Abulph. H. D.

p. 336. et 445. Ham. p. 498. Tim. i. 518. &c. pp. valet, *adſtrinxit vinculis*, et *plicuit, complicuit*, et dein *ſemet continuit, curvatione inflexus fuit*, q. d. *plicuit ſe*.

XI. Inſerta eſt hæc ſententia in Cod. P. poſt N. 202. Cod. L. De voce هِمَّةٌ ejuſque radice هَمَّ, המם ſupra egimus, N. 220. et 254. Conf. etiam in ſeqq. Meidan. i. N. 44. ubi paulo plenius ſe explicat Auctor.

XII. Suppeditat hanc ſententiam Cod. P. poſt N. 217. Cod. L. Eodem tendit illud Sen. et Syr. M. N. 633. *Qui ſe ipſum laudat, cito deriſorem invenit*, quam ob cauſam laudem propriam evitandam eſſe recte monet Græcorum quidam apud Grot. l. c. p. 931. *ὑπὲρ σεαυτȣ͂ μὴ φράσῃς ἐγκώμια, noli ipſe laudis facere tibi præconium.*

XIII. Exſtat hæc ſententia in Cod. P. poſt N. 248. Cod. L. أَحْرَارٌ collect. τȣ͂ حُرٌّ a radice حَرَّ, חרר, pp. *ferbuit, canduit* ferrum, quando totum eſt ignitum, *vel* alia materia, quæ particulas igneas tam copioſe recepit, ut inde tota luceat et ſplendeat, unde notio *indolis nobilioris* et *ingenuitatis* ſponte manavit. احرار igitur notat *tales*, qui *nobili* atque *ingenua liberalitate præditi ſunt*, ſcil. quibus ineſt *candor* pectoris, in quo nulla ærugo, nullæ ſordes, ſed omnia liberalia libero ingenio digna. Pari modo Hebr. חוֹר cum plur. חוֹרִים de *nobilibus* in S. S. paſſim uſurpatur. Eſai. xxxiv. 12. Jerem. xxvii. 20. Eccl. x. 17. &c.—Ad hanc radicem commode etiam referri poteſt forma אָחֵר Job. viii. 19. Valde enim friget, ſi vertatur per *alium* vel *alios*, ab אַחֵר. Multo ſane prægnantior erit ſenſus, ſi forma illa habeatur contracta eſſe ex אַחְרֵר, a חרר, et vertatur h. m. *et ex pulvere nobilius genus* [in quo ſcil. pectus candidum et ingenuum ineſt, quodque omnem haud fucatam virtutem exercet] *effloreſcet*. Sic enim optime opponitur τῷ חנף, *hypocritæ*, de quo v. 13. et ſeqq. agitur. Conf. Schult. in Jobum, p. 231.

ANNOTATIONES

IN

COLLECTIONEM SECUNDAM.

OBSERVATIONES

IN

QUASDAM ALI BEN ABI TALEBI SENTENTIAS

EX CODICE WAHIDI MSS. EXCERPTAS.

PROŒM. pag. 46. lin. 9. جَادَّةٌ exponente Gjeuhario eſt معظم الطريق, *via major* et *regia,* nec non *dura planaque,* in qua quis tute, commodeque incedit, uti in Proverbio eſt, من سلك الجدد امن العثار, *qui incedit via dura planaque, tutus eſt a cæſpitatione.* Conf. Tim. i. 52. et Tab. Ceb. p. m. 28. 30. et 32. ubi uſurpatur de *via* vel *ſemita,* quæ recta ad beatitudinem ducit.

Ibid. lin. 11. فُرَادَي, *ſingularia.* Secundum Gjeuhar. eſt collect. τȣ̃ فَرْد, פֶּרֶד, quod idem ac الوتر, *ſingularis,* formæ نُصَارَي, qua Grammatices pomœria ampliari poſſunt, cum in plural. fract. catalogo vulgari hæc non reperiatur. Addit idem Lexicographus, علي غير قياس كأنّه جمع فَرْدَان, i. e. *præter analogiam formatum eſſe, ac ſi eſſet collectivum* τȣ̃ פִּרְדוֹן, a them. فرد, פרד, *diviſit, ſeparavit,* et h. notione intranſitiva, *unicus, ſingularis, incomparabilis fuit,* q. d. *ſeparavit ſe,* vel *ſegregatus fuit a* cæterorum *conſortio* aut *conditione,* aliiſque *eminuit,* qualis κατ' ἐξοχὴν vocatur فريد الدهر, *unio ſeculi.* Tim. i. 32.

Ibid. تُؤَام, *conduplicata,* ſcil. *continua.* Eſt ſecundum Ebn Sikkyt apud Gjeuhar. collect. formæ نُصَار, a radice تأم, תאם, *æquavit,* unde notio *con-*

tinui, quatenus partes æquales conjunguntur, ſerieque continua ſe invicem ſubſequuntur. Ab *æquando* orta etiam notio *æqualis* ſive ſocii, et h. iterum in verbo, *ſocium adſcivit,* item *æqualem,* i. e. *ſocium habuit in partu,* ſcil. *gemellum,* unde in IV. اتام, התאים, *æquales,* ſcil. *gemellos peperit* fœmina. Abulph. H. D. p. 25. cujus particip. plur. fœm. gen. מתאימות remanſit in S. S. Cant. iv. 2. et vi. 6.

Pag. 46. lin. 12. جَدّه, *excellentiæ,* ſcil. *magnitudinis ejus.* جَدٌّ idem valet quod عظمة et غنا, *magnitudo dignitatis et gloriæ.* Eo ſenſu Corani phraſis جدّ ربّنا a Gjeuhar. explicatur per عظمة ربّنا, *magnificentiam,* ſcil. *majeſtatem Domini noſtri.* Similiter radix جدّ apud eundem Lexicographum exponitur per عظم. Sic وآل عمران جدّ فينا, *familia Imrani illuſtris fuit apud nos,* i. e. عَظُمَ فِي أَعْيُنِنَا, *maximo in honore fuit in oculis noſtris.*

Pag. 48. lin. 2. وفهق بالحقّ جنانه, *cujuſque intellectus redundet ipſa veritate.* Radix فَهِقَ obſervante Gjeuhar. uſurpatur de *vaſe* vel *aquario,* quum repletum ſit ad *effuſionem.* Sic Poeta,

الاعشي تروح علي ال المحلق جفنة
كجابية الشيخ العراقي يفهق

Adventat veſperi ad Mihlafi familiam vir liberalis,
Aquarii inſtar majoris ſenis Arakienſis effuſe redundans bonis.

Hic loci pulcherrime adhibetur de *corde,* ſcil. *intellectu,* in quo, tanquam in *vaſe,* veritas *ſe late diffundit* et *redundat.* Ad hanc radicem referenda quoque ſpecies تفيهق, quæ occurrit Tim. ii. p. 212. وتشدّق في هذا الكتاب وتفيهق في هذا الخطاب, *in ſcripto et ſermone ampla et diffuſa oratione uſus fuit.*

Ibid. lin. 4. اضاليل in Lex. Gol. non comparens eſt collect. τȣ̃ اضْلَالٌ vel اضْلِيلٌ, *error,* a ضلّ, צלל, cujus origo in *obſcurando,* unde

errandi a recto tramite, oblivifcendi, aliæque notiones fponte manarunt. Huc pertinet etiam quadrilitera ضلضل, צלצל, cujus derivatum ضَلَضِلٌ et ضَلَضِلَةٌ, *terram* notat *falebrofam,* in qua *facile errat* viator. Sic Jef. xviii. 1. ארץ צלצל non incommode reddi poteft per *terram falebrofam, afperam, horridam.*

Pag. 48. lin. 5. مِنَاهِجٌ, *viæ regiæ.* Defideratur et hæc forma Collect. in Lex. Gol. ubi مَنْهَجٌ et مِنْهَاجٌ *viam patentem, manifeftam* et *regiam* notat. Proprie eft *ductus,* quo fenfu venit Hebr. מִנְהָג 2 Reg. ix. 20. et per metonymiam, *via* qua *agmina duci* ac *propelli folent.*

Ibid. lin. 10. اناء الليل واطراف النهار, *nocte concubia, extremitatibusve lucis.* Verba defumpta ex Cor. xx. 129. *Prius,* اناء الليل a Gjeuhar. exponitur per ساعاته, *horas noctis. Pofterius,* اطراف النهار, *extremitates lucis* notat, *matutinum* et *vefpertinum tempus.* Pro collect. اطراف vulgo ufurpatur forma Dual. طرفي النهار, *duæ diei extremitates,* i. e. *mane* et *vefpera.* Cor. xi. 115. et Carm. Pythag. p. m. 14.

Ibid. lin. 12. تنميق actio II. Spec. radicis نمق, *fcripfit, exaravit librum* vel *epiftolam.* Tim. ii. 222. in II. *excoluit, elegantique calamo ornavit* fermones. Abulph. H. D. p. 94.

Ibid. lin. 14. الحكمة الشاردة, *fapientia fugiens,* i. e. quæ aliis *inacceffa* atque *impervia* eft. Sic قافية شاردة, *carmen fugax,* notat carmen incomparabile et intractabile, quod ita præftat, ut ab aliis attingi nequeat. Har. vi. 194.

Ibid. lin. 16. علّامة زمانه ووحيد اقرانه, *feculi fui eruditiffimus, et æqualium fuorum facile princeps.* Eodem fere elogio infignitur Arabsiada Doctor. Tim i. 32. وحيد العصر علّامة الوري, *temporis fui Phœnix et mortalium fapientiffimus.*—وحيد, *unus, unicus,* paffim ufurpatur pro *eximio, fingulari,* uti Hebr. אֶחָד nonnunquam in S. S. venit.

Pag. 50. lin. 1. وقربه من الصدر الاوّل, *et in confeffibus virorum*

principum ad primum perveniſſet locum, ad literam ſonat, *Et accedere ejus ad pectus primum.* صدر, *pectus,* exponitur in Lex. Gol. per *ſupremum locum, accubitumve in conſeſſu.* Qua notione ejus plur. صدور occurrit in Adag. Gol. p. 153. N. 66. Uſurpatur etiam de *magnatibus,* ſcil. *viris principibus.* Tim. i. 368. وملوكهم روس واعيانهم صدور, *et reges eorum ſunt capita, magnates vero veluti pectora.*

Pag. 50. lin. 1. وضربه في الغضل بالقدح الافضل, (MS. legit الأخذل) *et ferire ejus in excellentia,* ſive *in eloquentia, præſtantiſſima ſagitta penetrantiſſima.* Intelligitur *oratio* ejus *efficaciſſima,* qua auditores convincuntur, eorumque corda quaſi *terebrantur* et *perforantur.*

Ibid. lin. 4. مع كسوف البال, *etſi eclipſin pati ſoleat mens mea.* Radix كسف imprimis de *obſcuratione ſolis* uſurpatur Abulph. l. c. p. 63. 147. 150. Hiſt. Sarac. p. 15. et figurate de *obſcuratione* ſolis *victoriæ,* Tim. i. 472. et h. l. de *obſcuratione* ſolis *mentis* vel *intellectus.* Plena phraſis eſt, كسوف الشمس البال, uti liquet ex Tim. ii. 596. ubi pro بال vox عقل adhibetur, كسف الشمس عقله, *ſol intellectus ejus eclipſin paſſus* eſt.

Ibid. lin. 7. ميدان, pp. notat *palæſtram, ſtadium,* vel *hippodromum, in quo equitantes gyrant,* h. l. fig. de *palæſtra eloquentiæ,* conf. Tim. i. 196. ubi de *verbis,* quæ في ميادين الفصاحة البلاغة, *in hippodromis eloquentiæ, facundiæque gyrant.* Sic etiam fig. de ميدان المناقب, *ſtadio virtutum* ad arcem præſtantiæ obtinendam. Ibid. ii. 358.

Ibid. ونقص وزني عن اوزانهم, *deficiente quoque meo pondere ipſorum inter pondera.* Hiſce verbis agnoſcit intellectus ſui defectum, quo Ali ſententiis excellentiſſimis, dictiſque ejus graviſſimis juſta ſua pretia ſtatuere non valeret. Conf. cum hoc loco Dan. v. 25. et 27. et Har. Conſ. ii. 47. ubi vide Schult.—نقص, *imminutus fuit, defecit:* peculiari uſu adhibetur de *defectu orationis.* Vide infra Meidan. i. N. 43.

Ibid. من قصير حكمة, *de reconditis* et *ſapientibus dictis.* قصير, pp.

notat *reſectum*, et h. de *re quæ recondita*, et ab aliorum conſpectu quaſi *reſecta eſt*. Sic قصيرة, exponente Golio, idem valet quod مقصورة, *mulier quæ arctiore cuſtodia aſſervata*, et *in conclavi recondita eſt, unde prodire non ſinitur*. Cor. lv. 72.—حِكَمٌ, *dicta ſapientia* ſive *ſolida*, quo titulo etiam Lockmani dicta inſigniuntur, Har. Conſ. 43. Radix حكم, חכם, pp. notat *compactum, conſolidatum eſſe*, et h. *ſapiens fuit*, quatenus *ſolidum ingenium ſoluto* ac *debili* opponitur. Sic de *ſcientia ſolida*. Abulph. l. c. p. 326.

Pag. 50. lin. 8. من خطير كلامه, *de excellentibus ejus ſermonibus*. Intelliguntur ſermones, qui acumine et ſubtilitate conceptuum in cordibus hominum vibrant, eaque movent. Radix خطر, חטר, pp. valet, *vibravit, vibranti motu agitavit*, et h. *in dignitate et exiſtimatione fuit*, q. d. *vibrando eminuit, excelluit*, unde خَطَرٌ, *dignitas, exiſtimatio*, Elnaw. p. 64. v. 106. خطير, *vir dignitate et auctoritate pollens*, Tim. ii. 126. et خواطر, *nobiliores animi impetus*, Ibn. Dor. v. 5. et Abulph. l. c. p. 3. A *vibrando* etiam Hebr. חטר, *virga vibrans*, nomen accepit.

Ibid. تخرس البلغاء, *ut vel diſertiſſimi obmuteſcere cogantur*. Obſervanda h. l. ſyntaxis, qua fut. tempus ſing. num. plur. humano eleganter præponi ſolet, non raro diſcrepante genere. Eadem ſyntaxis mox redibit lin. ſeq.—بلغاء collect. τȣ̃ بليغ, *facundus, eloquens, efficax in dicendo*, a بلغ, *contigit ſcopum* et *terminum propoſitum*, unde transfertur ad *facundiam potentiorem*, qua ſcopus attingitur. Vide infra N. 161. et Collect. ex Meidan. part. i. N. 36. nec non Har. ii. 52.

Ibid. lin. 9. وتبلس الحكماء, *et ad deſperationem perveniant ſapientiſſimi*. Radix بلس, בלם, primario notat, *carpſit ut ſiccaret*, item *decerptus fuit* et *exſiccatus*, unde Hebr. בלם, *ficus*, nomen accepit: in IV. Conj. transfertur ad *mentem attonitam confuſione cum deſperatione conjuncta*, Cor. vi. 43. et xxx. 12. Veluti Hebr. יבש, *areſcere*, eadem metaphora, transfertur ad *mentis confuſæ fractionem* et *deſperationem*.

Pag. 50. lin. 10. كالمغترف من البحر بكفه, *qui aquam vola ſua hauriat de mari,* i. e. *qui operam fruſtra inſumit,* ſcil. *laborem profundit.* Obſervanda h. l. pulcherrima paronomaſia inter المغترف, *hauriens aquam,* et mox ſeq. المعترف, *agnoſcens.* Eadem paronomaſia occurrit Tim. ii. p.966. qui locus huc optime facit; المعترف بتقصيره وخطاياه والمغترف من بحر كرمه وعطاياه, *confitens imbecillitatem,* ſcil. *defectus ſuos et peccata ſua, haurienſque ex mari liberalitatis et munificentiæ ejus.*

Ibid. lin. 12. العلم اللاهوتي, *ſcientia Divina.* Vox اللاهوتي non comparet in Lexicis, nec memini me ullibi legiſſe. Forſan legendum الالهية, ex ال artic. et الهية fœm. τȣ̃ الهي, *Divinus,* poſſeſſivum ab اله. Sic Metaphyſica vocatur *ſcientia* الالهية, *Divina,* Abulph. H. D. p. 33. Legitur etiam ejus maſcul. genus Tim. ii. 106. ubi الفضل الالهي eſt *gratia Divina.*

Ibid. lin. 14. اسانيد, collect. a ſing. اسناد et اسنادة, *allegatio alienæ auctoritatis et fidei.* Actio IV. Spec. radicis سند, pp. *nixus, innixus fuit,* in IV. *inniti fecit,* Abulph. H. D. p. 11. Hiſt. Sarac. p. 7. et Lib. Colail. p. 9. Dein *retulit aliquid ad aliquem,* ut *teſtem* et *auctorem fide dignum, allegavit* dictum *auctoritate alterius nixus.* Vide Har. iii. 124. et Tim. i. 138.

Ibid. lin. 15. محذوفة, *compendium.* Deeſt in Lexicis. Radix eſt حذف, quæ in appendice ad Lex. Golii exponitur, *dempſit, detraxit, rejecit, ſuſtulit* quid de alia re. Hinc gloſſæ apud Giggejum حذف الحرف, *literæ ſyncopen effecit, apocopen adhibuit,* et حذف السلام, *brevis fuit in ſalutatione,* ſcil. *ſalutem paucis abripuit,* &c. &c. unde notio *compendii,* quo dicta alicujus *in pauca rediguntur.*

Ibid. lin. 17. ويحلولي لفظه, *ut ſuavior foret earundem prolatio.* يحلولي 3. fut. Conj. XII. qua Lexica augenda. Exponente Teblebio idem valet ac استند حلاوته, *intenſior fuit dulcedo ejus,* a radice حلا, חלה, in origine, *polivit, politum reddidit, lævigavit terendo,* h. *dulcis* et

ſuavis fuit. Opponitur τῷ مر, *amarus fuit,* Tim. i. 10. et in ſeqq. N. 341. Conf. omnino Schult. ad Har. v. p. 86. et Orig. tom. i. cap. 9.

Pag. 50. lin. 17. لَآلِيُ collect. τῷ لُؤْلُؤ, *margarita, unio,* a radice لَألَأَ, *fulſit* ſtella, et *micuit* ut ſtella facies. Sic Tim. ii. 504. *Quorum facies* كانت تلالا, *ſplendebant veluti ſidus Zubur.* A *ſplendore* margarita etiam لؤلؤ dicitur, quæ vox multis variiſque figuris inſervit. Teritur v. g. de *dentibus candidiſſimis,* quæ cum *margaritis* comparantur, Har. ii. 78. et 84. de *lacrymis,* quæ *margaritarum* figuram gerunt. Ibid. p. 100. de *candido rore* ſupra herba viridi *uniorum* inſtar *fulgente.* Tharaph. v. 6. de *ſermonibus pretioſis.* Har. ii. 102. et h. l. de *ſententiis* Ali.

Pag. 52. lin. 2. لذوي العقول والادب, *ſufficienti præditis intelligentia, et morum humanitate.* ذوي contractum ex ذووين, a ſing. ذو, זֶה *hic,* item *dominus, poſſeſſor, præditus* aliqua facultate. Quod pronomen, ſi ſequatur ſubſt. in gen. caſu, varios facit idiotiſmos, quorum aliquot exempla enumeravit H. A. Schult. in indice ad Lib. Colail. p. 117. Alia ejuſdem generis vide Ham. p. 570. 576. 578. 590. Har. ii. 74. iii. 164. v. 68. Abulph. H. D. p. 5. 66. Gol. Adag. p. 121. 126. 132. 157. et in ſeqq. N. 144. 147. &c. Vide etiam G. Jones de Poeſi Aſiatica, p. 317.

S. 1. عصم et سلم ſibi opponuntur. Prius de *defenſione,* Cor. xi. 43. Poſterius de *traditione* urbis, caſtelli, &c. Abulph. H. D. p. 497. 507. 532. &c. uſurpantur. Figurantur itaque *Religio* et *Mundus* tanquam duo urbis, ſcil. arcis præfecti, quorum alter eam ſtrenue defendit; alter vero eam prodit, hoſtique tradit.

S. 2. Idem docet Auctor in Collect. Wahidi MSS. ſub litera ح. حسن التدبير ينمي قليل المال، وسوء التدبير يفني كثيرة, et ſub litera ص. صلاح العيش التدبير. Notanda h. l. paronomaſia inter بضاعة et اضاعة.

S. 3. Idem innuit illud Latinorum, *Fortior eſt qui ſe, quam qui for-*

tiſſima vincit mœnia. صيانة, *continentia, conſervatio,* a صان, צין, pp. *conſtrinxit* ſpecialiter in loculum, h. *cuſtodivit, conſervavit* peculiariter vitam. Vit. Salad. p. 121. et in V. Conj. quæ Gol. Lexico addenda, *cuſtodivit, continuit ſe.* Ibid. p. 61. وكان متصونا في طريقته, *erat temperans in univerſa vitæ via ac ratione.*

S. 4. Significat, Hominum vitæ terminum apud Deum ita fixum ac determinatum eſſe, ut illius ne momentum quidem tranſgreſſuri ſint. Conf. Job. cap. xiv. 5. Vel ſi per انفاس معدّة intelligere velis, *halitus paucos,* uti in Cor. ii. 80. ايّام معدودة, *dies numerati* ſunt *dies pauci,* ſenſus erit, Vitam humanam eſſe breviſſimam.

S. 5. الحقّ, *veritas,* quo titulo aliquando inſignitur Coranus ipſe, quem Muhammedani ut Dei verbum, omniſque veritatis fontem æſtimant. Sur. xlvi. 7. Hoc ſenſu idem docebit Ali, quod Apoſtolus de verbo Dei teſtatur Epheſ. vi. 17. et Hebr. iv. 12.

S. 6. Conf. in ſeqq. S. 44. et dictum Salomonis Prov. xxvii. 12. et xxviii. 26.

S. 7. الحسد, *invidia,* paſſim ab Auctore atro carbone notatur. Vide in anteced. S. 207. 216. 218. 247. et in ſeqq. S. 41. 174. 193. 482. 507. et apud Meidan. i. N. 26.

S. 8. Convenit cum ſent. II. quam modo habuimus. معونة idem notat quod معان, *res quævis utilis* aut *neceſſarii uſus,* adeoque *victus* ſcil. omne quod ad vitam ſuſtentandam neceſſarium eſt, a معن, *fluxit* aqua, et *fluere fecit.*

S. 9. Idem Apoſtolus 1 Tim. vi. 10. Conf. etiam infra. Meidan. i. S. 24.

S. 10. Vide infra S. 31. et Meidan. i. S. 46. Conf. etiam quæ ſupra notavimus ad ſent. S. 36. et 161. مادّة, *augmentum continuum,* Tim. ii. p. 208. ubi مادّة الفساد, *vomica mali.* Radix eſt مدّ, מדד, pp. *extendit, expandit.*

S. 11. رديف, *fucceffor*, fcil. *qui poft tergum alterius fubfequitur*, a ردف, רדף, quæ radix, exponente Gjeuhario, teritur de eo المرتدف وهو الذي ركب خلف الراكب وهو ردفه, *qui pone fequitur, qui equitat poft equitantem, et qui eum fubfequitur.* Exftat etiam apud eundem Lexicographum gloffa: *fecundum infefforem alteri poft tergum infidentem tulit equus.* Hinc lux oritur loco Thren. cap. v. 5. *fuper cervicibus noftris* נרדפנו, vulgo, *perfecutionem patimur,* malim, *paffi fumus infeffores,* quorum fcil. unus poft alterum continuo fubfequitur. Talis *infeffus* intelligitur etiam in voce מֻרְדָּף, Efai. xiv. 6. Eadem verbi proprietas manifefta quoque in IV. Conj. *fecit ut poft tergum fuum aut alterius equitaret.* Abulph. l. c. p. 187. et in VI. quæ ufurpatur de *eo,* qui *poft tergum alterius uni infidet equo.* Figurantur itaque hac fententia *fortuna fecunda* et *adverfa,* ut duo equites, quorum pofterior priorem pone fequitur, ejufque *tergo* quafi *infidet.* Similiter Horatius, lib. iii. Od. I. 40. *Poft equitem fedet atra cura.*

S. 12. Conf. dictum Salvatoris Luc. vi. 45. *Ex abundantia cordis loquitur os.*

S. 13. Eodem tendit, quod Auctor in feqq. docet. S. 176. 217. et 278.

S. 14. Abftinentiam a cibus præcipuum atque utiliffimum effe medicamentum jam monuit Hippocrates; fatietatem vero et edacitatem multos adferre morbos docet Syrach. cap. xxxvii. 33. ἐν πολλοῖς γὰρ βρώμασιν ἔςαι νόσος, καὶ ἡ ἀπληςία ἐγγιεῖ ἕως χολέρας.—Vox تجوّع, *inedia,* defideratur in Lexicis. Eft derivatum Speciei V. radice جاع, גוע, pp. *hiavit, ore diducto hiavit,* h. *famelicum effe, fame* et *inedia laborare.* Gol. Adag. p. 111. N. 95. Eadem tranflatione Belgæ dicunt *van honger geeuwen.*

S. 15. ساعة fine articulo ال notat, *breviffimum tempus, unam horam,* fcil. *horulam, momentum.* Vide fupra N. 45. et 270. et Cor. vii. 35. *Omni genti meta præfixa eft, cum ergo venerit meta eorum, non procraftinabunt* ساعة, *unam horam.* Phrafis ergo, *homo filius horulæ,* fcil. *unius horæ fuæ,*

ſignificabit, Hominis vitam eſſe breviſſimam, quæ ubi fugerit, revocari non poteſt. Quo reſpicit etiam Jobus, cap. xiv. 1. *Homo natus mulieris* קצר ימים, *brevis eſt dierum,* nec non altera phraſis, qua homo dicitur ابن يومه, *filius diei ſuæ.* Gol. Sent. Poet. p. 165. N. 44.

S. 17. Conf. Syrach. cap. xiv. 4. ὁ συνάγων ἀπὸ τῆς ψυχῆς αὐτȣ̃ συνάγει ἄλλοις, καὶ ἐν τοῖς ἀγαθοῖς αὐτȣ̃ τρυφήσουσιν ἕτεροι, et Sen. et Syr. M. Sent. N. 59. *Avarus niſi cum moritur nil recte facit.*—ورثة collect. τοῦ وارث, *hæres,* qui bona defuncti ſuis *annectit,* a ورث, *nexuit, annexuit.*

S. 19. Hæc ſententia in Cod. MS. ſub litera ب ſic exhibetur, بالاحسان يستعبد الانسان, cum quo convenit Sen. et Syr. M. Sent. N. 71. *Beneficium accipere libertatem eſt vendere.* Quæ cauſa eſt, *cur ii qui ſe locupletes, honoratos et beatos putant, ne obligari quidem beneficio volunt,* ut ait Cic. de Officiis, lib. ii. §. 20.

S. 20. Idem docebit Auctor in ſeqq. N. 277.

S. 21. Senſus eſt, Hominum naturam ita corruptam ac depravatam eſſe, ut non niſi cum difficultate virtutum ſcalam adſcendant, earumque culmen attingant; cum e contra ad quælibet vitia quam maxime proclives ac proni ſint. Quo ſpectat illud Euripidis ap. Grot. l. c. p. 319. ἁ δ᾽ ἀρετὰ βαίνει διὰ μόχθων, *carpit per ſalebras virtus iter.*

S. 22. Similiter Menander p. m. 166. πολλοῖς ἀπόκρισις ἡ σιωπὴ τυγχάνει, et Euripides l. c. p. 429. σιωπὴ τοῖς σοφοῖς ἀπόκρισις.

S. 24. Senſus videtur eſſe, Eum operam alicui rei fruſtra impendere, qui occaſionem ei opportunam præterire fecerit. Quo tendit illud Catonis: *Fronte capillata, poſt eſt occaſio calva.* Radix فات, פות, ſæpiſſime de *occaſione elapſa* uſurpatur. Tim. i. 544. ii. 116. &c. &c.

S. 25. Scil. Uti dies et vigilia citiſſime finiuntur, ſic mundus ſubito præterit et breviſſimæ durationis eſt. Conf. 1 ad Cor. cap. vii. 31. et 1 Joh. ii. 17.

S. 26. Idem docetur in feqq. N. 431. Vide etiam Pf. cxli. 5. et Salomonis Prov. cap. vi. 23. xiii. 18. xv. 31. 32. xxix. 15. et alibi.

S. 27. Cum priori hujus fententiæ membro convenit in feqq. N. 422.

S. 28. Conf. in feqq. N. 88. ubi Religio inter ea enumeratur, quæ توجبن المحبّة, *amorem conciliant.* Porro oppofitam huic fententiam vide infra. N. 37.

S. 29. Affine eft quod in feqq. ait. N. 316.

S. 30. Ad prius fententiæ membrum facit illud Ariftophanis apud Grot. l. c. p. 529. Πατρὶς γάρ ἐςι πᾶσ' ἵν' ἂν πράττῃ τὶς εὖ, *ubicumque vivis commode, patriam puta.* Similiter Menander p. m. 160. Τῷ γὰρ καλῶς πράσσοντι πᾶσα γῆ πατρὶς, *terra omnis illi patria eft, cui res profperæ.*

S. 31. Obfervanda pulcherrima paronomafia inter مَمَالٌ, آمَالٌ et أَعْمَالٌ. Media vox آمَالٌ vulgo *fpem* notat, fed h. l. *cupiditates* fignificare mihi videtur. Conf. fent. X. quam modo habuimus.

S. 33. Idem affirmatur de *homine probo* in fententiis Gramm. Erpenii annexis N. 96. Huc facit etiam fimilitudo pulcherrima in Lib. Hamafa cap. ii. de morte viri fortiffimi ac perliberalis Maani,

فتي عيش معروفه بعد موته
كما كان بعد السيل مجراه مرتعا

Juvenis erat, qui poft mortem ob liberalitatem fuam vivit,
Velut pratum poft imbris effufionem virefcit.

Vide G. Jones de Poefi Afiat. p. 158. 316. et 317.—Radix نقل, *tranfportavit,* fpeciali ufu teritur de *tranflatione* الي منازل الاموات, *ad manfiones mortuorum,* vel الي دار الفناء, *ad domum mortis,* Tim. i. 188. unde in VIII. abfolute notat *migravit e vita, mortuus fuit.*— منازل collect. τȢ منزل et منزلة, *locus* ubi quis *divertit* aut *fubfiftit, manfio, domus.* Speciatim adhibetur de *manfione aftronomica,* Cor. x. 6. ubi *manfiones lunæ* vocantur منازل. Unde lux oritur loco 2 Reg. xxiii. 5. ubi cum fole et luna fimul recenfentur מַזָּלוֹת, qua voce commode intelligi poffunt *figna Zodiaci,*

et *reliquæ manſiones* et *dimenſiones aſtrologicæ* ſimul cum fatis, quæ ſuperſtitio iiſdem annexuit, quæ credebantur influentias in terram habere.

S. 34. Eodem tendit incerti cujuſdam Auctoris dictum apud Grot. l. c. p. 925. Καλὸν δὲ θησαύρισμα, κειμένη χάρις, *benefacta bene locata, theſaurus gravis.* Recte ergo monet Ali, probe attendendum eſſe, apud quem beneficium reponatur; *ille* enim, uti infra docet N. 263. *peccat in beneficentiam, qui collocat eam in indignos.*

S. 35. شَرِكَةٌ, *conſortium*, a شَرِكَ, pp. *nexuit, implicuit,* et quidem per plures flexus inter ſe involutos et identidem reductos, h. *conjunctus*, et dein *ſocius, conſors fuit.* Eadem proprietas in Hebr. שׂרך Jer. ii. 23. ubi מְשָׂרֶכֶת, *vias implicans,* uſurpatur *de animali per campos late diſcurrente,* et quaſi *tortuoſis flexibus* atque *ambagibus huc illuc divagante.* A *flexibus* nomen etiam accepit derivatum שְׂרוֹךְ, *corrigia calcei,* quia pro more veterum per *plures flexus* pedi *circumplicabantur.*—اضطراب, *perturbatio,* infinit. VIII. Spec. radicis ضرب, צרב, pp. *icere, percutere* in VIII. *concuſſus, quaſſatus, perculſus* et *perturbatus fuit,* quæ notio de variis rebus uſurpatur, v. g. de *ſententiis,* quæ *confuſæ hærent.* Vit. Salad. p. 179. et 214. de *perturbato judicio,* Abulph. H. D. p. 78. de *perturbata acie,* ibid. p. 378. et 379. de *tumultu,* ibid. p. 144. et Hiſt. Sarac. p. 34. de *perturbato negotio.* Exc. Abulf. p. 53. de *fluctibus maris concuſſis,* nec non de *imperio* ſcil. *regno* cujus res *perturbatæ* ſunt et *fluctuant,* Hiſt. Sarac. p. 134. et in ſeqq. N. 516. qua notione et h. l. occurrit.

S. 36. Huc optime faciunt verba Euripidis apud Grot. l. c. p. 157.

> Ὅς τις γὰρ οὐκ εἴωθε γεύεσθαι κακῶν,
> Φέρει μὲν, ἀλγεῖ δ' αὐχέν' ἐντιθεὶς ζυγῷ.
> *Quiſquis ferendo ferre non didicit mala,*
> *Fert ille, ſed ſic jactet ut collo jugum.*

S. 37. انقطع ſæpiſſime uſurpatur de *reſciſſione amicitiæ* ſcil. *vinculorum amicitiæ,* in ſeqq. N. 110. 387. 475. &c. item de *præſciſſione* τῶν

اسباب, *occaſionum* et *cauſarum*, N. 246. et Cor. ii. 168. a قطع, pp. *ſecuit, amputavit, diſrupit.*—اسباب المودّة hic videtur ſignificare, *utilitatis rationem*, ob quam *amicitia* inita eſt. *Redenen van Vriendſchap uit eigen belang.* Forte ad illuſtrationem juvabit gloſſa Beidavii ad Cor. ii. 168. [اسبابهم الوصل التي كانت بينهم من الاتّباع والاتّفاق علي الدين والاغراض الداعية الي ذلك.—Radix سبّ, סבב, notat, *ſecare, circumſecare*, et dein plexu ſecante *ambire, undique* quaſi *filo ſtringente circumdare, circumcingere.* Hinc *hoſtiliter irruere, transfigere probroſis verbis*, item *vulneribus conficere* aliquem, quæ notio optime quadrat in locis 1 Reg. v. 17. Pſ. xxii. 17. cix. 3. cxviii. 11. 12. &c. A *nexu circumſtringente* orta etiam notio, *cauſam, occaſionem, anſam habendi* vel *ſumendi*, Tim. ii. 770. Quem uſum quoque Hebr. סבב exſeruiſſe liquet ex 1 Sam. xxii. 22. *Ego* סַבֹּתִי in omnem animam domus patris tui, i. e. *anſam*, vel *occaſionem præbui fundendo ſanguini.* Sic سَبَبٌ non tantum notat *funem*, imprimis, quo aliquid *circumſtringitur*, aut *connectitur*, ſed et *anſam* ſcil. *cauſam*, qua *attrahitur effectus.* Sic السبب الموصول, *anſa connexa* eſt *occaſio data*, Mon. V. A. p. 57. quo ſenſu Hebr. סִבָּה occurrit 1 Reg. xii. 15.

S. 39. Comparatio ſane elegantiſſima. Uti enim arcus, ſi nervo non tenſus ſit, nihil valet ad ſcopum attingendum, ſic nemo laboris fugiens, neque media, quibus vota ſua conſequi poſſet, adhibens, ea a Deo exorabit. Quo ſpectat etiam illud Euripidis apud Grot. l. c. p. 357.

> Ἀργὸς γὰρ ὐδεὶς, θεοὺς ἔχων ἀνὰ ςόμα,
> Βίον δύναιτ᾽ ἂν ξυλλέγειν ἄνευ πόνου.
> *Expers laboris atque iners nemo poteſt*
> *Rem facere, quamvis ſæpe compellet Deos.*

S. 40. Scil. uti animal amiſſum ubivis quærendum et captandum eſt, etiamſi e turpi loco prodeat, ſic ſapientia captanda, licet ex ore hypocrita-

rum proveniat. Conf. in feqq. N. 223. 224. et 340. et Sophocles apud Grotium l. c. p. 109.

Ὦ τέκνον, ὦ παῖ, κἀξ ἀγεννήτων ἄρα
Μῦθοι καλῶς πίπτουσιν.
O nate, fæpe pulchra ab ore ignobili
Oratio procedit.

منافق fpeciatim notat hypocritam, qui fidem *Muhammedanam* oftentat, quum infidelitatem in pectore foveat, quo fenfu hic et in feqq. N. 191. et 477. opponitur *τῷ* مومن, *fidelis,* qui fidem Muhammedis fincero corde amplectitur et profitetur, a نفق, *prodiit, exiit,* præfertim *e latibulo* mus campeftris, unde in III. Spec. نافق, *hypocritam egit* in religione, *modo hoc modo aliud profeffus eft,* ita ut mus campeftris pluribus fe latibulis recondit, nunc ex uno, nunc ex alio prodiens, et fic ad unum foramen non capiendus.

S. 42. سراب, שָׁרָב, notat fpeciem aquæ meridianis horis vafti lacus forma eminus apparentem in campis arenofis, quam ardentes radii folis ab arenis repercuffi efficiunt, quæque viatores in defertis fiti preffos procul invitat, at propius accedentes decipit et deftituit, uti liquet ex Cor. xxiv. 40. والذين كفروا اعمالهم كسراب بقيعة يحسبه الظمان ماء حتى اذا جاءه لم يجده شيا, *eorum, qui impii funt, opera inftar vaporis funt in planitie, quem fitibundus aquam exiftimat, donec cum venerit ad eum, non invenit eum effe quidquam.* Hinc transfertur non tantum ad *fpem,* qua quis fallitur, fed et ad quaflibet *res evanidas,* quarum illuftri fpecie allecti hominum animi decipiuntur. Vide Gol. ad Adag. N. 55. p. 93. A Schult. ad Floril. p. 166. Animad. Philol. in Efai. xxxv. 7. et H. A. Schult. not. ad Elnaw. p. 141. &c. &c.—يُخْلِفُ fut. IV. Conj. a خلف, חלף, pp. *glomerare, glomeratim volvere,* h. in IV. *fallere fidem datam* aut *exfpectationem, rei promiffæ* et *addictæ aliud fubftituit, fruftratus eft* aliquem. Cor.

ii. 80. iii. 195. xiv. 22. et in S. S. Gen. xxxi. 7. ubi החליף eadem notione uſurpatur.

S. 43. Prius membrum convenit cum N. 214.

S. 44. Conf. ſent. præced. N. 6.

S. 45. *Prior* pars redibit in ſeqq. N. 106. *Poſterior* ejuſdem farinæ eſt cum N. 173.

S. 46. Malus ſocius cum gladio educto pulcherrime comparatur. Uti enim aliquis a ſtricto gladio, quem alter in manu tenet, ſi ei nimis prope accedat, facillime vulneratur; ſic ille, qui nimiam cum ſocio malo familiaritatem habet, ab eo nil niſi quod ipſi pernitioſum et exitiale eſt, exſpectare poteſt.— مسلول, *eductus*, a radice سل, שלל, quæ in I. et IV. Conj. frequentiſſime de *evaginatione gladii* uſurpatur, Abulol. v. 322. Abulph. H. D. p. 46. 172. Ham. p. 474. Hiſt. Sarac. p. 128. Vit. Salad. p. 71. Gol. Adag. p. 121. N. 52. &c. &c. Primaria radicis poteſtas, quæ in *extrahendo* alicujus rei e medio alterius ſita eſt, occurrit Ruth ii. 16. Unde notio *ſpoliandi*, præſertim apud Hebræos, profluxit.

S. 48. Intelligitur *feſtinatio* talis, qua quis occaſionem propoſitum ſuum aſſequendi opportunam non exſpectat, eamque ob cauſam ſcopum ſuum non ſolum non attingit, ſed et pœnitentia nimis ſera cruciatur.—Cæterum de radice عجل, עגל, pp. *volvit, rotavit*, unde عجلة, עגלה, pp. *rota, vehiculum, currus*, et dein *feſtinatio*, vide Schult. ad Har. iv. p. 96.

S. 49. Idem monet Cato, lib. iv. v. 28.

Parce laudato, nam quem tu ſæpe probaris,
Una dies, qualis fuerit, oſtendet amicus.

S. 50. Cui nulla ſalutis ſpes in adverſis relicta eſt, ille ſane omnium hominum miſerrimus eſt. Hinc recte Menander p. m. 160.

Ἄνθρωπος ἀτυχῶν σώζεθ' ὑπὸ τῆς ἐλπίδος.
Preſſo miſeria ſpes ſalutis eſt unica.

S. 51. Conf. in ſeqq. N. 158. Nec non Menander p. m. 164.

Θυμϋ κρατῆσαι κἀπιθυμίας καλόν.
Iram tenere ſplendidum ac cupidinem.

S. 52. Huc ſpectat illud Meidanii, المقدرة تذهب الحفيظة, *poteſtas pellit iracundiam.* Dictum antiquiſſimum principis *Coreiſchitici,* qui hoſte dudum quæſito potitus, hoc dicto eum dimittebat. Vide etiam Sen. et Syr. M. Sent. N. 477. *Nocere poſſe et nolle, laus ampliſſima eſt. Generoſorum* enim *victoria eſt* عَفْوٌ, *condonatio*; *ignobilium vero* انتقام, *vindicta,* uti docetur in ſeqq. N. 255.

S. 53. Confer quæ ſupra obſervavimus ad Sent. 84. cui hæc affinis eſt. — يُسْتَنْزَلُ fut. paſſiv. X. Conj. *demiſit cœlitus,* item *imploravit ut cœlitus demitteretur.* E. g. auxilium, benedictio, &c. Quo ſenſu venit Tim. ii. p. 28. *Et homines* perturbati ac commoti يستنزلون النصر والبركات, *e cœlo petebant auxilium et benedictiones.*—Primaria poteſtas radicis نزل, נזל, ſita eſt in *lubrico lapſu, quo quid ultro deorſum vergit* atque *defluit.*

S. 54. Convenit cum eo Belgarum, *Wetenſchap maakt het kromme recht.* مُعَوَّجٌ Particip. paſſ. II. Conj. radicis عَاجَ, עוג, in origine idem cum عَجَّ, pp. *torſit, intorſit,* in II. *inflexit, incurvavit, diſtorſit,* h. معوّج, *curvus* opponitur τῷ مُعْتَدِلٌ, *rectus,* in Carm. Togr. v. 52. *Et numquid conveniat* معوج بمعتدل, *curvum cum recto?* Notat etiam per metaphoram, *hominem ſordidum* in Specim. Prov. Meidanii edit. ab H. A. Schultenſio, N. 91. قيل للشحم اين تذهب قال اقوم المعوّج, *dictum eſt pinguedini, quo abis? Reſpondit, ut erigam curvum.* Hoc itaque ſenſu metaphorico h. l. ſignificare videtur id quod *pravum* et *obliquum eſt*; uti عِوَجٌ, *curvitas, diſtorta forma* etiam de *legis* vel *religionis pravitate* et *obliquitate* uſurpatur Cor. xviii. 1.

S. 55. Obſerva paronomaſiam inter اهوال et اموال. Phraſis ركوب الاهوال, *equitare terrores,* redibit in ſeqq. N. 222. quæ cum hac ſententia conferri meretur. Porro illud ركوب, *equitare,* variis diverſiſſimiſque floſculis formandis inſervire ſupra docuimus ad N. 225.

S. 56. Senſus hujus ſententiæ videtur eſſe, Prœmium vitæ alterius non ſegnitie, ſed bonis operibus acquiri. Conf. in ſeqq. N. 82.—ثَوَاب enim ſpeciali uſu ſæpiſſime ab Imperatore uſurpatur de *remuneratione* vel *prœmio*, quo bona opera die noviſſimo compenſabuntur, uti ſupra obſervavimus ad N. 40. Cod. L. quibus adde Gol. Sent. p. 271. N. 148. Sin vero ثَوَاب in genere accipere velis pro *quolibet prœmio*, ſenſus erit, Hominem, *deſidiæ* non deditum, ſed *laborioſum*, vitam jucundam degere; quo ſenſu Menander dixit p. m. 168. *φιλόπονος ἴσθι, καὶ βίον κτήσῃ καλὸν, laborem amando vitæ habebis commoda*, nec non Græcus quidam apud Grot. l. c. p. 923. *Ἐκ τῶν πόνων γὰρ τἀγάθ᾽ αὔξεται βροτοῖς, creſcunt labore cuncta bona mortalibus.* Priorem tamen ſenſum cum Imperatoris mente magis convenire mihi videtur.—كَسَل, *torpor, ſegnities, deſidia*, a radice كَسَلَ, כסל, quæ exponitur per تَثَاقَل, *prægravari, tardari pinguedine, craſſitieque*, h. *torpuit.* Vide collect. primam et quæ ibi notavimus ad N. 27.

S. 58. قِلَادَة, *torques*, a قَلَّدَ, Aram. קלד, pp. *torſit, funem.*—بُؤْسَ accuſ. vocabuli بُؤْس, *malum, pernicies, afflictio*. Elnaw. p. 88. N. 150. Cor. xii. 110. et xxi. 12. Uſurpatur autem in accuſ. pro particula *improbandi* et *vituperandi*, et conſtruitur cum nominativo, Lib. Colail. p. 46. بُؤْسَ آلْحِيلَة, *pudeat te talis doli* aut *conſilii*. Radix eſt بَأَسَ, באש, pp. *acerbus fuit*, unde transfertur non ſolum ad *virtutem* et *vim bellicam*, *ſtrenuus* et *audax fuit* in bello, Abulph. H. D. p. 76. 536. 538. Ham. p. 536. Vit. Salad. p. 14. et Carm. Togr. v. 11. ſed et ad *omnem miſeriam, infelix*, et *miſer fuit, malis* et *damnis afflictus fuit*. Sic in Verſione Arab. N. T. Matth. iv. 24. كل من كان باسوا, *omnes qui male affecti erant.*

S. 59. غَرِيم non ſolum *debitorem*, ſed et ſubinde, ut h. l. *exactorem debiti* ſignificat, a radice غَرِمَ, ערם, cujus origo in *conſtipando* et *compingendo*, h. *appactus hæſit*, item *obæratus fuit debito mulctæ, pœnæve*, unde مُغْرَم,

obæratus, debitis obſtrictus. Cor. lvi. 68. cujus collect. مغارم, *obærati* infra occurret N. 425.

S. 60. يبدي, fut. IV. Spec. radicis بدو, בדה, *fidit,* et dein idem quod ظهر, *apparuit, viſum fuit,* h. in IV. *manifeſtum* et *conſpicuum fecit.* Cor. ii. 33. iv. 148. Abulph. H. D. p. 74. Amrolk. N. 32. Vit. Salad. p. 15. et infra N. 180. ubi eadem phraſis *manifeſtare vitia* comparet. — معايب, collect. τῆς معابة, idem quod عيب, *vitium,* de quo vide ſupra ad N. 167.— يباعد fut. 3. Conj. radicis بعد, בעד, pp. *ſecuit, reſecuit,* item *reſectus fuit,* h. *periit, longius abſuit,* unde in II. III. et IV. Spec. *fecit ut longius abeſſet, removit.*

S. 61. Docet Auctor, Familiare cum homine ſordido commercium valde periculoſum eſſe, eamque ob cauſam ſollicite evitandum. لئيم eſt a radice لأم med. Hamz. pp. *appactus, compactus, agglutinatus fuit,* et h. *omnibus avaritiæ, illiberalitatis, aliorumque vitiorum ſordibus concretum, iiſque* quaſi *agglutinatum eſſe.* Vide ſupra ad ſent. 221. et not. ad Ham. p. 458. et 502.—Phraſis بذل الوجه, *exponere faciem,* idem valet quod *vilem habere faciem,* ſcil. *nullam ſui rationem habere,* i. e. *exponere ſe.* وجه enim ſubinde ipſam perſonam denotat. Sic apud Gol. Adag. Arab. p. 131. N. 114. اخو الحوايج وجهه مبذول, *neceſſitate preſſi vultus expoſitus omnibus,* i. e. *perſona ejus ab omnibus contemnitur* ac *vilis habetur.* Radix بذل, pp. notat *ſecuit, ſcidit,* Græc. τέμνειν, h. *contempſit, vilem habuit* rem, et dein *profudit, large donavit, prodigus fuit,* in II. *vilem habere* animam ſuam, i. e. *in maxima ſe conferre pericula.* Vide Lette. ad Cant. Deb. p. 122. et ad Amrolk. p. 213.—موت الاحمر, *mors purpurea,* notat *duram* et *violentam mortem.* Sic de *morte cruenta ſtrage edita* in Ham. cit. a Cl. Schult. in Comm. ad Prov. p. 39.

اذا اشرعت فيه الاسنة خاضها
الي الموت حتي يترك الموت احمرا

Quum protensæ in eum cuspides, immergitur illas
Ad mortem; sic ut mortem linquat purpuream.

S. 62. Convenit cum monito Jacobi, cap. iv. 8. et 10.

S. 63. تَجَرَّعَ act. V. Spec. radicis جرع, גרע, pp. *traxit, attraxit,* specialiter *sorbendo, sorpsit, hausitque* aquam, quo sensu venit Job. cap. xxxvi. 27. כי יגרע נטפי־מים, *quum attrahit stillationes aquarum,* scil. *calore solis,* qui terras et maria radiis suis feriens *aquæ particulas* et quasi *stillulas* undique *attrahit, sursumque sublimatas* veluti *absorbet,* ut in *pluviam* constipentur, atque *guttatim* iterum decidant. In II. et V. Conj. sæpe fig. transfertur ad *sorbitionem* mœrorum, molestiarum, aliorumque animi tædiorum. Vide sent. mox seq. N. 68. Cor. xiv. 18. Har. iv. p. 16. et Tim. i. 406. et ii. 490.—يظفرك بالفرصة ad litt. *victorem te faciet occasionis,* i. e. *occasiones poteris captare,* nimirum *ulciscendi tui*; quo sensu collect. فُرَص venit, Tim. i. 138. qui locus simul h. l. optime quadrat, فانهض تيمور ومتغصص وتجرع الغصص وارتهص ولكن ارتقب في ذلك انتهاز الغرص, *gravissimo autem dolore correptus* Timur *absorbuit quidem iram et pressit, verumtamen in eo observavit occasionem* (ulciscendi scilicet) *quam captavit.*

S. 64. تَاج in origine vox Persica est, *tiaram* notans. Apud Arabes significat *coronam.* Har. Conf. xxxix. صيغ الطوق والتاج, *conflatus torques et corona,* item *diadema,* Abulph. H. D. p. 374.

S. 65. Prius membrum convenit cum sent. in Cod. MS. Wahidi sub litera *Mim,* ممن تفضّل خدم, *qui excellit præ aliis ministratur.*

S. 66. Conf. supra N. 228. et in seqq. N. 374.

S. 67. *Liberalitas* et *abstinentia* passim ab Auctore laudantur et commendantur. Vide I. Collect. N. 137. et in hac Collect. N. 57. 88. 116. et alibi.

S. 68. Phrasin *sorbendo exhaurire molestias* modo habuimus ad N. 63. غُصَص est collect. τῆς غصّة, i. q. شجا, *præclusio gutturis,* et h. *molestia præfocans,* uti radix غصّ, *in gutture pressus fuit* cibo potuve, Lib. Colail.

p. 51. et Prov. Meidan. edit ab H. A. Schult. p. 54. Per metaphoram ufurpatur etiam de eo *qui anxie preffus fuit* mœrore.

S. 69. Conf. infra N. 203. Huc facit etiam, quod Auctor docet in hoc Cod. MS. fub litera *Eliph*, التدبير قبل الفعل يؤمن العثار.

S. 70. Eodem tendunt quæ Menander inquit p. m. 164. Βακτηρία γάρ ἐστι παιδεία βίου, *doctrina baculus dicier vitæ poteft*, et Κάλλιστόν ἐστι κτῆμα παιδεία βροτοῖς, *doctrina quavis pulchrior poffeffio.* Radix مان, *fuftentavit*, item *profpexit fuis de rebus ad vitam neceffariis, curavit, aluitque* eos. Sic de *victu* Abulph. H. D. p. 341.

S. 72. Non diffimile hoc monitum dicto Salvatoris Joh. cap. vi. 27. Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον.—Radix زاد in V. valet, *profpexit fibi de commeatu viæ.*— Videtur mihi Imperator hac fententia imprimis commendare التقوي, *pietatem*, quam Arabes خَيْرُ ٱلزَّادِ, *optimum viaticum*, vocant, utpote quæ homini eam fincere colenti tales in hac vita evanida fructus adferat, quibus vitam futuram tranfigere poteft.—فَنَآءٌ et بَقَآءٌ fæpiffime ita fibi opponuntur, ut prius *vitam hanc fragilem*, pofterius *æternitatem* defignet. Vide in feqq. N. 264. 285. 524. &c.

S. 73. Conf. Salomonis Prov. cap. x. 19. ברב דברים לא יחדל-פשע וחושך שפתיו משכיל.—خطاء et صواب pulcherrime fibi opponuntur. *Prius* enim notat *peccatum, errorem a jufto, veroque*, fcil. *aberrationem a fcopo*, a radice خَطِيَ, חטא, *peccavit, aberravit*, pp. *lubrico motu excidit*, fpecialiter *fagitta fcopum non feriens.* Abulph. H. D. p. 348. *Pofterius* fignificat *rectitudinem operis*, peculiariter *fermonis* qui *fcopum ferit*, a صاب, pp. *percuffit, recta contigit fcopum* fagitta. Ifphan. p. 6. Eandem oppofitionem vide Tim. ii. 814.

S. 75. Negligentiæ fructum pœnitentiam effe affirmat etiam Poeta cit. a Golio in not. ad Adag. Arab. N. 18. p. 73.

إِذَا أَنْتَ لَمْ تَزْرَعْ وَأَبْصَرْتَ زَارِعًا
نَدِمْتَ عَلَى ٱلتَّفْرِيطِ فِي زَمَنِ ٱلزَّرْعِ

Cum non ſeveris videns ſerentem alium,
Pœnituerit te negligentiæ tempore ſegetis.

تَفْرِيطٌ act. II. Spec. radicis فَرَطَ, פרע, pp. *ſolvit, diſſolvit, turbavit ſeriem, defecit in re peragenda.* Vide Lette in Cant. Deb. p. 8. et ſeqq.—مَلَامَةٌ, *opprobrium*, item *reprehenſio*, a لَامَ med. *Vaw* idem cum لَأَمَ med. *Eliph, conglutinavit, appegit, impegit* ſpecialiter crimen alicui, i. e. *accuſavit, reprehendit.*

S. 76. Cum priori membro conf. ſent. quæ in ſeqq. occurrit N. 175. Radix لَجَّ unde لَجَاجٌ, *litigatio*, pp. valet *ſtrepuit* peculiariter *mare, unda, fluctus,* quando *ingenti* cum *ſtrepitu excæſtuant.* Uſurpatur etiam de verborum *ſtrepitu*, h. *litigioſus fuit, litigavit.*—عَجْزٌ, *ignavia*, vel, ſi mavis, *impotentia, debilitas*, a عَجَزَ, pp. *ſidit, ſubſidit*, et dein in genere *infirmus, impotens fuit.*

S. 78. Elegantiſſima ſententia, qua laudantur beneficia eorum, qui de ſuis opibus nudos pauperes veſtiunt, aliaque vitæ ſuſtentacula ipſis ſuppeditant; utpote quæ non ſolum pauperes illi grato animo diu memoriæ mandabunt, ſed etiam ab ipſo Deo in æternum remunerabuntur.

S. 79. Conf. quæ Apoſtolus docet in Epiſt. ad Romanos, cap. viii. 18. et in ſeqq. N. 430.—مَشَقَّةٌ, *moleſtia, afflictio*, a شَقَّ, pp. *ſidit, ſindendo diſrupit*, h. *difficilis, moleſtus fuit*, et *in moleſtiam conjecit.*

S. 80. ثَرْوَةٌ, pp. ſignificat, *madorem*, a ثَرَا idem cum ثَرِيَ, pp. *maduit*, ſic de *pratis amœnis* مِجَاجُ الثَّرِي, *humorem identidem ex ſinu emittentibus.* Ibn. Dor. v. 6. Impp. *dives fuit*, q. d. *opulentia maduit*, unde ثَرْوَةٌ ſæpiſſime abſolute notat *opulentiam.* Abulph. H. D. p. 262. 443. et Har. iv. 4. ubi ثَرَاءُ اطرافِ, *veſtimenta opulentiæ.* Plena phraſis eſt ثروة المال

vel ثراء المال, *mador opum*, i. e. *opulentia*, ut ſic dicam, *irrigua, non avare habita.* Pari modo ثروة العلم, *mador ſapientiæ* notat *ſapientiam copioſam*, quæ quaſi *irrigat* et *fœcunda eſt.*

S. 81. Oppoſitio inter عاقل et باطل inſolita, neque alibi me legiſſe memini. Hinc ſuſpicor, pro باطل, *vanus*, legendum eſſe جاهل, *ſtultus*, quæ vox τῷ عاقل, *ſapienti*, frequentiſſime opponitur.

S. 82. ثابروا, *aſſidui eſtote.* Radix ثبر idem cum شبر et تبر, pp. *trivit, attrivit*, h. *perdidit, exitio dedit*, q. d. *fregit, contrivit in partes*, uti Hebr. שבר deſignat *fractionem vehementiorem*, qua quid *penitus in partes laceratur* et *comminuitur*, ſive *conteritur.* Jeſ. xxxviii. 13. 1 Reg. xiii. 26. Dan. vi. 25. In III. Conj. illa *terendi* notio transfertur ad *diligentiam aſſiduam*, qua quis rem quandam quaſi *terit*, i. e. continuo ei adhæret.— عمل, *opus, actio*, h. l. videtur ſignificare *praxin Religionis*, uti in Tab. Ceb. p. m. 58. عمل الفضايل, *praxin virtutum* notat.

S. 83. Radix ودع, ידע, ſpeciali uſu de *committendo ſecreto* alicui uſurpatur. Vide in ſeqq. N. 484. et 515.—Ratio hujus moniti eſt, quia mulier, maledicus, et ſtultus, arcana ipſis concredita divulgare ſolent. Id quod de muliere etiam affirmat Menander p. m. 159. ὡς ἐςὶ ἄπιςον ἡ γυναικεία φύσις, *muliebris O quam ſexus eſt infida res!* Idem teſtatur de *obtrectatore* Salomo. Prov. cap. xi. 13. et xx. 19. et de *ſtulto* monet Syrach. cap. viii. 22. Μετὰ μωρȣ̃ μὴ συμβουλεύȣ, ȣ̓ γὰρ δυνήσεται λόγον ςέξαι.

S. 84. Elegantiam hujus ſententiæ percipies, ſi obſerves radicem محص, cujus octavam ſpeciem hic habemus, in origine valere *trivit, fricando trivit ad lapidem Lydium*, ſcil. *coticulam*, veluti aurum teritur et *exploratur* ſitne probum, an improbum. Eandem proprietatem ſub Hebr. בחן (מ, uti ſæpe fit, in ב permutato) latere liquet ex Zach. cap. xiii. 9. *Conflabo eos, ut conflator argenti, et eos* בְּחַנְתִּי *terendo explorabo, ſicut qui aurum explorat.* Hinc titulus Dei ſolennis Jerem. xi. 20. et alibi בֹּחֵן, *probans* renes et cor. Metaphora deſumpta ab aurifice, qui virtutem metallorum terendo probat et

improbat. Eandem vim in *exploratione metalli* exprimit et repræſentat locus Eſai. xxviii. 16. ubi אבן בחן, *lapis explorationis*, ſcil. *attritionis*, egregia deſcriptio eſt lapidis Lydii, ſcil. *τοῦ βασάνου*, in quo probentur homines, ut proferantur intimæ eorum cogitationes. Alios inſigniores hujus radicis uſus vide in Comm. ad Jobum, cap. xii. 11. et xxxiv. 3. et Har. ii. 95. et 96.

S. 86. فَاجِرٌ et بَرٌّ eleganter ſibi opponuntur. *Prior* vox notat *improbum*, qui *legibus contineri nequit*, ſed a *vero*, *juſto*, et *obſequio debito devians ſeſe improbitati tradit.* Metaphora deſumpta ab *aquis*, quæ *aggeres perrumpunt* et *quaquaverſum effunduntur.* Quo uſu ſpeciali radix فَجَرَ, pp. *findere*, *findendo perrumpere* aliquid, uſurpatur Abulph. H. D. p. 367. Cor. ii. 74. et xvii. 91. Poſterior vox بَرٌّ notat *pium*, qui *ſe continet*, *abſtinetque ab injuſto* et *illicito.* Ejus radix بَرَّ, ברר, primariam poteſtatem in *nitida* ac *raſili politura*, uti liquet ex phraſi inſigniori חֵץ בָּרוּר, *ſagitta radendo polita.* Eſai. cap. xlix. 2. ſecundario notat *benefecit*, *pium*, *modeſtum ſe geſſit*, uti Hebræorum ברר in Niph. נבר, *nituit*, et hinc *purus fuit*, teritur de *eo*, qui *ſe præſtat* et *probat purum a crimine*, i. e. *innocentem.* Sic Deus dicitur התברר, *ſe purum præſtare*, quando nullo malo adfectu, nulla ira aut indignatione turbatum animum erga hominem declarat, ſed puriſſimo et quaſi meraci amore ipſum complectitur. Pſ. xviii. 27.

S. 87. De voce الحديث vide quæ notavimus ad I. Collect. N. 95.

S. 88. تُوجِبْنَ, *quæ* amorem *conciliant*, ſcil. *quæ* amoris *cauſæ efficientes ſunt.* Proprietas radicis وَجَبَ, יגב, ſita eſt in *cadendo* ſpecialiter *in quadrum*, uti *cum quid cadit propria ſua mole* et quidem cum *vehementia* et *ſonitu*, unde notio *neceſſarii* ducta, quod ita *cadit* et *jacet*, ut *moveri nequeat.* Hinc in IV. *fecit, ut quid neceſſario fieret, efficiens cauſa fuit.* Ita in ſeqq. N. 429. Conf. Kuipers in not. ad A. C. A. T.

S. 89. من غير مسألة, *ſine*, *abſque petitione*, ad literam *ab aliena peti-*

tione. Scil. غَيْرَ quod *mutationem,* et dein *alium, diverſum* notat, in accuſ. uſurpatur pro particula *negantis,* uti ſupra obſervavimus I. Collect. N. 240. Radix eſt غار med. ي, pp. *ferbuit, æſtuavit, cum fervore egit.* Sic de *fluctibus,* quando huc illuc *moventur,* h. *fluctuavit ex uno in alium locum,* et dein in V. Conj. *mutatus, alteratus fuit.* Abulph. H. D. p. 28. Transfertur etiam ad varios animi adfectus. V. g. ad *commotionem vehementiorem ex zelotypia oriundam,* atque *mentem penitus alienantem, zelotypia commotus fuit,* unde lux oritur loco Hoſ. xi. 9. *Neque veniam* בְּעִיר vulgo in *urbem,* malim *cum æmulatione,* ſcil. *zelotypia* vel *vindicta,* quæ verſio cum præcedentibus magis convenit. Similiter Pſ. lxxiii. 20. *Sicut ſomnium ab evigilando, O Domine,* בעיר צלמם תבזה, vertitur, *in urbe,* vel ut alii, *cum evigiles,* imaginem eorum contemnes. Sed multo prægnantius et cum verſu præcedenti magis cohærens erit, ſi vertamus *cum æmulatione* vel *zelotypia* imaginem eorum contemnes. Transfertur etiam ad *æſtum doloris* et *conſternationis,* quæ notio optime quadrat in locum Jer. xv. 8. *Et cadere feci ſuper eam,* עיר, non ſane *urbem,* uti vulgo, ſequens ובהלות, *et terrores* poſtulat ut vertatur per *æſtuationem,* ſcil. *æſtum doloris,* quo quis ita effervеſcit, ut patiatur mentis alienationem, atque ſui non ſit amplius compos.—Adhibetur denique de *magna aquarum copia,* ſcil. *pluvia copioſa.* Sic مَغْيَرٌ notat, *agrum,* qui *largiſſima pluvia rigatus eſt,* unde lux oritur Pſ. lxxii. 16. *Et eniteſcent,* מֵעִיר, non *ex urbe,* uti vulgo, ſed *præ largiſſima pluvia inſtar graminis terræ.*

S. 92. Nimirum, Vicinus enim malus plerumque cauſa eſt, qua quis vitam moleſtiarum plenam degere debeat, uti e contrario vicinus bonus vitam jucundam et amœnam facit. Optime huc faciunt verba Menandri apud Grot. l. c. p. 761.

> Ἐὰν πονηρȣ̃ γείτονος γείτων ἔσῃ,
> Πάντως παθεῖν πονηρὸν ἢ μαθεῖν σε δεῖ·

Ἐὰν δ' ἄρ' ἀγαθοῦ γείτονος γείτων ἔσῃ,
Ὡς προσδιδάσκεις ἀγαθὰ καὶ προσμανθάνεις.
Habeas vicinum, ſi vicinus improbum,
Malo nocebit, aut docebit te malum:
At ſi probo vicinus vicino ſuas,
Mutuiter et docebis et diſces bona.

Hinc Imperator in ſeqq. N. 185. recte monet, inquirendum eſſe de vicino, priuſquam domum conducas. Conf. etiam quod Philemon de ingenio Cochleæ ſcite teſtatur apud Grot. l. c. p. 781.

S. 93. وقار, *gravitas*, h. l. notat *morum gravitatem, modeſtiam et majeſtatem.* Ita Abulph. H. D. p. 51. et 300. et Tim. i. 612. ubi cum رزانة, *majeſtate*, et سكينة, *tranquillitate animi* conjungitur. Pari modo apud Hebr. יקר רוח, *gravis ſpiritu* deſignat eum, qui modeſta gravitate præditus eſt. Prov. xvii. 27.

S. 95. Conf. in ſeqq. N. 321.

S. 96. Scil. a ſtulto conſiliario non niſi *malum* exſpectari poteſt *conſilium*, quod *conſultori peſſimum eſt.* Vide Sen. et Syr. M. Sent. N. 386. Bene itaque monet Græcus quidam apud Grot. l. c. p. 927. Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς προσδέχου συμβουλίαν, *non niſi a viro ſapienti conſilium pete.*— مُشِير et مُسْتَشِير duo participia IV. et X. Conj. radicis شَوَرَ cujus originem in *eliquando* melle ſitam eſſe non tantum liquet ex derivatis مُشَار et مُشْتَار, *alveare apum*, et مِشْوَار, *lignum, quo ex alveari mel educitur*, ſed et ipſa radix ea notione occurrit apud Gol. Sent. Poet. p. 161. N. 34. وَٱلنَّحْلُ لَا شَكَّ فِي ضُؤُولَتِهِ يَشْتَارُ مِنْهُ ٱلْفَتَى جَنَى ٱلْعَسَلِ, *apis haud dubie gracilis et ſtrigoſa eſt, at ex alveari ejus colligit homo proventum mellis.* Hinc in IV. Conj. *conſilium dedit*, et in X. *conſilium petiit*, q. d. *eliquatum quid alii dedit*, et *ab alio expetiit.*

S. 97. Conſortium cum pravo homine habere periculoſum eſſe et noxium docuit etiam ſupra in I. Collect. N. 201. Et inimico non ſecure inni-

tendum esse, monet Syrach. cap. xii. 9. 10. Μὴ πιςεύσῃς τῷ ἐχθρῷ σȣ εἰς τὸν αἰῶνα, ὡς γὰρ ὁ χαλκὸς ἰȣ̃ται, ȣ̔́τως ἡ πονηρία αὐτȣ̃, *ne credas inimico in æternum; nam ut æs rubiginosum, ita est malitia ipsius.*—استنام constructum cum الي notat, *fretum esse, inniti alicui.* Est X. Spec. radicis نَامَ, נום, cujus proprietas in *mollitie languidiore*, vel *languore remollescente*, h. *dormivit*, vel potius *dormitavit.* Exprimitur enim hoc verbo *prima inclinatio ad dormiendum*, scil. *primus somnolentiæ gradus*, uti alter gradus designatur verbo ישן, pp. *fusco* et *nigrante colore fuit*, unde *obscuratus* dicitur homo, quando *fusca caligo somni profundioris oculis ejus obfunditur.* Sic duo hæc verba distinguuntur Ps. cxxi. 4. ubi de Deo Custode Israelis dicitur, לא־ינום ולא יישן, *non remollescit, neque fuscatur somno.* Quibus addo, tertium somnolentiæ gradum exprimi verbo רדם, cujus Niphh. נרדם notat *sopiri, sopore obstrui* quasi et *obturari.*

S. 98. مَسْلَكُ, pp. *iter*, scil. *locus quo quis contendit*, h. l. significat *mores, viam* et *rationem agendi*, uti דֶּרֶךְ apud Hebr. pro *consuetudine, more* et *agendi modo*, passim usurpatur in S. S. Ps. i. 6. Prov. xvi. 2. Esai. viii. 11. lv. 7. &c. Pari modo Græcorum ὁδὸς adhibetur 1 Cor. iv. 17. xii. 31. et alibi.

S. 99. Luditur in vicinia vocabulorum كَلْمٌ, *vulnus*, et كَلَامٌ, *sermo.* Utriusque stirps est كَلَمَ, cujus origo in *secando*, scil. *findendo*, unde notiones *vulnerandi* et *loquendi*, uti in aliis linguis, ita et in Orientalibus, sponte manarunt. Vide H. A. Schult. in not. ad Elnaw. p. 132.

S. 101. Idem innuit Menander p. m. 164. Σοφοῖς ὁμιλῶν κ' αὐτὸς ἐκβήσῃ σοφὸς, *sapiens eris sapientibus sæpe assidens.* Nec non Aristophanes apud Grot. l. c. p. 543. Οἷόν τέ πȣ 'ςὶν αἱ σοφαὶ συνȣσίαι, *proh, quanti est usus vivere cum sapientibus!* Eo tendit quoque monitum Syrachidis, cap. ix. 20. μετὰ συνετῶν ἔςω ὁ διαλογισμὸς, *cum intelligentibus colloquere.*—منافثة act. III. Conj. radicis نفث, *flavit, inflavit, exspuit* specialiter serpens venenum. Ham. p. 418. Hinc adhibetur de *incantationibus*, Cor. cxiii. 4.

ubi نفاثات ſunt *mulieres veneficæ*, ſcil. *inſufflantes in nodos magicos*; in III. Conj. qua Golii Lexicon augendum ſæpiſſime apud Har. valet *allocutus fuit* aliquem, *ſermonem* cum eo *conſeruit*.

S. 102. صورة, *forma*, ſcil. *imago bene formata*, a صار, צור vel צִיר, pp. *ſtrinxit*, *conſtrinxit*, in II. *formavit*, et quidem cum cura ac veluti ſub digito *ſtringente* et *lineamenta exprimente*, unde in Cor. صوّره الله, *formavit finxitque eum Deus*, ſpecialiter *egregia eum forma condidit*. Uti et formula صيّر شيّر, de *homine bene formato*, ſcil. *egregia forma condito homine* uſurpatur. Eodem modo Hebr. צִיר, *imaginem* vel *formam præſtantem* et *eximiam* deſignat. Pſ. xlix. 15. ubi צירם, vel ſecundum Keri צורם deglorioſa illa imagine, qua Recti in die reſurrectionis induti erunt, quæque initium beatitudinis erit, commode intelligi poteſt, uti demonſtrare conatus fui in Diſſert. mea de L. H. Pomœriis ampliandis, p. 99. et 100.

S. 108. Conf. N. 430. ubi eadem oppoſitio inter حلاوة الآخرة et مرارة الدنيا.

S. 109. تمحوا fut. I. Conj. radicis محا, מחה, pp. *terſit*, *exterſit*, et ita *delevit*, ut tergendo deletur ſcriptura ex tabula. Exod. xxxii. 32. Num. v. 23. et Pſ. ix. 6. Primaria illa *tergendi* poteſtas eleganter adhibetur 2 Reg. xxi. 13. מחיתי, Tersero *Hieroſolymas*, *quemadmodum* quis מחה, terget *patellam et vertit ſuper faciem*, ubi metaphora deſumpta a patina, quæ vacuata tergitur, atque inde vertitur, applicatur ad urbem et incolas funditus deletos, exterſos, everſos, omnibus vacuatis et ſolo æquatis. Quo ſenſu primus orbis dicitur *deletus*, quaſi facta *terſione*, *exterſione*, *everſione*, Gen. vii. 23.

S. 110. Non diſſimile huic ſententiæ illud Euripidis apud Grot. l. c. p. 239.

Σμικρᾶς ἀπ' ἀρχῆς νεῖκος ἀνθρώποις μέγα
Γλῶσσ' ἐκπορίζει. Τȣ̃το δ' οἱ σοφοὶ βροτῶν
Ἐξευλαβȣ̃νται, μὴ φίλοις τεύχειν ἔριν.

Immane parvis ſæpe de primordiis
Excivit odium lingua: quapropter cavent
Rixas amicis ſerere, queis animus ſapit.

قَطَعَ, pp. *ſecuit, truncavit, amputavit,* ſpecialiter *abrupit* amicitiam. Vide N. 37. et in ſeqq. N. 387. et 475. item *repudiavit* amicum, N. 495.

S. 111. مُتَوَلِّهٌ, *contriſtatus,* particip. V. Conj. radicis وَلَهَ, cujus origo in *quatiendo, concutiendo,* h. *mente turbatus, alienatus, impatiens,* et *impotens fuit* ex amore, triſtitia, metu, alioque affectu graviore. Reſpondet Hebr. ילה, quæ radix civitati Hebr. haud dubie reſtituenda ex Gen. xlvii. 13. וַתֵּלַהּ הָאָרֶץ, *et perturbata fuit terra* præ fame. Pingitur enim ibi concuſſio mentis penitus conſternatæ et attonitæ. Vide Schult. ad Har. vi. p. 248. et ad Prov. p. 366.

S. 112. Oppoſitam huic ſententiam vide in ſeqq. N. 195.

S. 113. حَسْرَةٌ, *mœror,* vel, ſi mavis, *ſuſpirium,* præſertim *defecti* viribus, a حَسَرَ, חסר, pp. *trivit, detrivit, terendo raſit,* et intranſitive, *raſus, deraſus fuit,* ut quid minus tenuius et exilius fiat; unde *imminutus,* et dein *laſſus fuit,* item h. *ſuſpiravit præ dolore,* quaſi cum *raſione gutturis.* Conf. Schult. ad Har. iii. 154.

S. 114. Conf. in ſeqq. N. 211. et imprimis quæ Salvator præcipit, Matth. vi. 1—4.

S. 115. Idem innuit Auctor in ſeqq. N. 182. ubi docet regimen mentis præſtantiſſimum eſſe. Hinc recte Sen. et Syr. M. N. 284. *Imperium habere vis magnum? impera tibi.* Pluribus hanc ſententiam exſequitur Seneca in Epiſt. 113. circa finem.

S. 116. مُوَثَّرٌ, pp. notat *eum,* qui *virtutibus eminentibus atque adeo animo excelſo præditus eſt.* Radix eſt أَثَرَ, אשר, cujus origo in *coruſcatione ſplendenti* et *tremula micatione,* unde in II. Spec. notio *veſtigii impreſſi* a pede *coruſcante,* et h. notio *excellentiæ* et *felicitatis* ſeu *conditionis ſplendidæ,* qua quis aliis hominibus præcellit, et ab iis quaſi ſigno diſtinctus eſt.

Sic مَآثِرُ de *virtutibus eminentibus* uſurpatur. Ham. p. 544. item مأثورة de fama *prænobili* Har. iii. 150. Hinc jam liquet emphaſis quæ eſt in Hebr. אשרי איש ad literam, *claritudines viri,* quod cum exclamatione prolatum idem valet, ac ſi dicamus, *O quantæ ſunt claritudines viri! O quam præclaro ſigno feliciſſimæ conditionis diſtinctus ille vir eſt!*

S. 117. خُلْطَةٌ, *conſortium* et quidem *familiare,* a خَلَطَ, חלט, *miſcuit, commiſcuit,* h. in III. *immiſcuit ſe* rebus hominibuſve, peculiariter *commercium habuit familiarius* cum aliquo. Ita in ſeqq. N. 515. et Tim. i. 626. Hæc *miſcendi, commiſcendi,* et *immiſcendi* notio transfertur etiam ad *properationem* et *inſtantiam,* qua quis ſive *verbum aliquod* ſive *rem inſtanter urget,* quem uſum Hebr. חלט, *ἅπαξ λεγόμενον,* exſerere videtur. 1 Reg. xx. 33. Et viri illi ominati ſunt, et feſtinarunt ויחלטו הֲמִמֶּנּוּ, *et deproperarunt,* non *an ab illo* uti vulgo, ſed *ſane hoc ab illo.* Præfixum enim ה non ſemper *interrogandi,* ſed et ſæpe *aſſeverandi* vim habet. Vide 1 Reg. xvi. 31. Job. xx. 4. Pſ. xiv. 4. xix. 11. &c. Conf. Schult. in Jobum, cap. iv. 21. —Phraſis ابناء الدنيا, *filii hujus mundi,* eadem eſt cum illa Græcorum, *οἱ υἱοὶ τȣ̃ αἰῶνος,* Luc. cap. xvi. 8. Redibit in ſeqq. N. 381. 475. 513. et apud Meidan. i. N. 35.—Phraſes شين الدين, *deturpare religionem,* et ضعف اليقين, *debilitare firmitatem fidei,* recurrent N. 142. et 234. Docet ſententia, Homines, qui rebus mundanis dediti ſunt, mundique voluptatibus indulgent, quando familiare commercium inter ſe habent, plerumque talia tractare, quæ religioni dedecori ſunt, fideique fundamenta evertunt.

S. 119. Eadem ſententia occurrit apud J. Scaligerum, et T. Erpenium Prov. Arab. Cent. I. N. 88. Nec non apud Wahid. Cod. MS. uti ſub lit. *Lam-Eliph,* inverſo ordine, ſic exhibetur; لا تنظر الي من قال وانظر الي ما قال.

S. 120. خَصْلَتَانِ, *duæ proprietates,* a ſing. خَصْلَةٌ, pp. *portio quæ ſola alicui competit,* ſcil. *id quod quis ſolum habet* ac *proprium.* Unde alicujus

morem ac *proprietatem* fignificat, qua quis ab aliis difcernitur. Vide Sententias Gramm. Erpenii annexas, N. 70.—فيها جميع المروءة, *quibus quis fe virum præftat*, ad literam, *in quibus univerfitas virtutis mafculæ*.—اجتناب infinit. VIII. Conj. *in latus receffit* et *declinavit*, a جنب, *obliquus fuit, obliquavit, a latere fuit, declinavit.* Conf. Schult. ad Har. v. 97.—شان et زان fæpius opponuntur. Ibid. ii. 48. et Tim. ii. 808.

S. 121. Quinque funt ينبغي أن يهانوا, *qui fe certiffimo contemptui exponunt*, ad literam, *neceffe eft, ut contemptibiles fiant*, fcil. *contemptui exponantur*. Radix بغي, בעה, in VII. Conj. obfervante Giggejo, non nifi imperfonaliter ufurpatur, *oportet, decet, neceffe eft*, ita in feqq. N. 524—527. —يستحق fut. X. Spec. *dignus* ac *meritus fuit*, pp. *jus ad aliquam rem fibi acquifivit*, a radice حق, חקק, de qua vide Schult. ad Har. ii. 88. 89. iii. 168. et quæ fupra notavimus I. Collect. N. 45.—مايدة peculiariter notat *menfam*, quæ *parata* et *cibo inftructa eft*, Cor. v. 121. Tim. i. 360. Abulph. H. D. p. 53. fi enim cibo vacua fit, جوان dicitur.—صاحب, *focius*, h. l. *dominum*, fcil. *poffefforem domus* notat. Vide not. in Epilogum I. Collectionis.—المقبل بحديثه, ad literam, *qui accedit cum fermone fuo* ad vel apud &c. حديث in genere notat *dictum*, vel *factum, nuncium, hiftoriam, fermonem*. Vide Meidan. Prov. Arab. edit. ab H. A. Schult. p. 20. et conf. quæ notavimus ad I. Collect. N. 95.

S. 122. فُجُور, *improbitas*, a فجر, פגר, de quo fupra N. 86.—قبحة في النساء, *deformitas in mulieribus*, radix قَبُحَ, pp. *turpis*, et h. *deformis fuit*, peculiariter mulier. Tab. Ceb. p. m. 20. ubi نساء اقبح, *mulieres deformes*.—وفي المشايخ الزناء, *et fcortatio in fenibus*. Conf. Syrach. cap. xxv. 2. ubi inter tria, quæ anima fuo odio habet, enumerat γέροντα μοιχὸν, *fenem adulterum*.

S. 123. &c. خُذْ مِمَّن لَا يَبْقَي, ad literam, *accipe ex eo, quod tibi non remanebit*, &c. i. e. impende ex opibus tuis, quæ fluxæ et evanidæ

ſunt, eleemoſynas ad comparandos theſauros, qui tibi in æternum permanebunt. Cui affine eſt, quod Salvator cuidam juveni diviti jubet, Matth. cap. xix. 21. Porro obſervandum literam *Lam* in لما ſpeciali uſu hic valere *pro, pro eo quod,* i. e. *ad comparandum id quod,* &c. Eundem hujus particulæ uſum vide in ſeqq. N. 143.—يفارق fut. III. Conj. *diſceſſit* ab eo, *reliquit* eum, pp. *divulſit* et *abrupit ſe ab alio.* Ibn. Dor. v. 92. a فرق, פרק, pp. *fregit, diffregit, diſrupit.* Tim. i. 180. Hinc פֶּרֶק epitheton poeticum *leonis prædam membratim diſrumpentis.* Pſ. vii. 3. et Nah. iii. 1.

S. 124. Loco تهدّي legere malim تبدّي, a radice بدو, cujus IV. Spec. ſæpius adhibetur in *manifeſtandis vitiis,* uti ſupra N. 60. et in infra N. 180. Quem uſum radix هدي, *direxit,* ſcil. *protenſa manu viam alicui oſtendit,* nullibi, quantum ſcio, exſerit.

S. 125. مِحَن, *tentamen,* quo boni ad coticulam veluti explorantur, a محن, מחן, de quo vide N. 84.

S. 126. دولة الاوغاد, *imperium vilium.* Poſterior vox eſt collect. τȣ̃ وغد, *famulus,* peculiariter *comparandi victus ergo ſerviens,* h. *vilis, ſequior.* Conjungitur paſſim cum السفل, *hominem* notans, qui *abjectæ conditionis* vel *infimæ ſortis eſt.* Tim. ii. 400. et Carm. Togr. v. 43. ubi eadem phraſis de ejuſdem generis honinum imperio tanquam violento et intolerabili uſurpatur.

مَا كُنْتُ أُوثِرُ أَنْ يَمْتَدَّ زَمَنِي
حَتَّي أَرَي دَوْلَةَ ٱلْأَوْغَادِ وَٱلسِّفَلِ ۞

Non optaſſem, ut protraheretur mihi tempus meum,
Donec viderem imperium vilium et infimorum.

علي الحاب والغسان, *ſuper crimine et graſſatione.* Vox الحاب, pp. notat *nexum,* ab حَابَ, חוב, vel חיב, pp. *nexuit,* ſive *ſtrinxit, obſtrinxit,* unde transfertur non ſolum ad *debitum æris alieni,* Ezech. xviii. 7. ubi per

appoſitionem חֲבֹלָתוֹ חוֹב יָשִׁיב, *pignus ſuum, nexionem* vel *nexum reſtituit,* ſed etiam ad *crimen,* quo *caput* alicujus *obligatur.* Dan. i. 10. וחיבתם את ראשי למלך, *et caput meum nexu obligaveritis,* ubi quivis *reatum graviorem* agnoſcit. Altera vox فَسَادٌ ſignificat *graſſationem, vaſtationem,* et *violentam oppreſſionem,* a فَسَدَ, *perdidit, corrupit,* in IV. *graſſatus fuit inferendis malis.* Tim. i. 12. 34. et Cor. ii. 11. ubi phraſis فسد في الارض, ſignificat *latrocinari, deprædari,* atque *occidere more graſſatorum.*

S. 127. Senſus eſt, Præſtare paucas habere opes, eaſque bene et ad res utiles expendere, quam multis abundare divitiis, iiſque ad luxuriem, quæ corpori æque ac menti nocet, abuti.

S. 128. Conf. quæ Salvator docet, Marc. xii. 41—44.

S. 129. Per phraſin دار الوفاء, *domus retributionis,* ſive *ſolutionis debiti,* intelligitur *Paradiſus,* qui alias دار الجزاء, *beata retributionis ſedes.* Tim. i. 9.—وَفَآءٌ etiam idem notat quod تَمَام, *longitudo, duratio.* Sic دار الوفاء erit idem ac دار البقاء, *domus durationis,* quo ſenſu Paradiſus opponitur τῷ دار الفناء, *domui evaneſcentiæ* in ſeqq. N. 285. et 524.—يستقرّ fut. X. Conj. radicis قَرَّ, קרר, *friguit,* et *ſtabilis fuit,* in X. *ſtabilem tenuit manſionem,* hinc مستقرّ, *firma ſedes* vel *manſio,* Har. v. 84. quo nomine inſignitur *Paradiſus cœleſtis,* Cor. lxxv. 12.

S. 130. غوايل collect. τῆς غايلة, *malum, infortunium,* a غال idem in origine cum عال, *inclinare, propendere, præponderare,* h. *irruit, invaſit derepente* et *de improviſo obruit, peremitque* eum homo vel res. Sic de *hoſte irruente,* Vit. Salad. p. 77. Abulph. H. D. p. 58. 79. 104. et Tim. i. 246. de *morbo* aliquem *violenter opprimente,* Vit. Salad. p. 62. aliiſque malis.—مكايد collect. τῆς مكيدة, *dolus, fraus, inſidiæ,* a كَادَ, כיד, cujus origo in *excuſſione ſcintillarum,* unde transfertur ad omne genus *malarum machinationum* et *fraudum,* quas homo impius ex ignito fomite ſuæ malitiæ elicit et extundit, ut aliis *exitium* et *perniciem* creet, quam notionem præ-

gnantem exſerit derivatūm Hebr. כיד Job. cap. xxi. 20. ad quem locum conſulendus Schult.

S. 131. De radicibus زرا et خلص vide quæ ſupra notavimus in I. Collect. N. 66. et 78.

S. 132. Convenit cum hac ſententia, quod in ſeqq. monet Imperator, N. 500.

S. 133. Significat, Nihil hominem magis affligere, quam ſi tentamina ejus aſſidua ſint, eumque perpetuo cruciant. فِتَن collect. eſt τῆς فِتْنَة, *tentamen*, ſive res omnis qua homo *tentatur*, *probaturque*.

S. 134. Obſerva pulchram paronomaſiam inter جَلَبَ et سَلَبَ, quam etiam captavit Arabsj. in Hiſt. Tim. ii. 70. Prior radix reſpondit Hebr. גלב, pp. *trahere*, *attrahere*, et *tractim radere*; hinc phraſis جلب السوء, *trahere*, *adducere malum*, Sent. Erpen. N. 82. Inde etiam Hebr. גַּלָּב, *tonſor*, qui inter radendum יְגַלֵּב הַדָּם, *attrahit* et *elicit ſanguinem*, Conf. Schult. ad Har. iv. 35. Poſterior سلب valet, *auferre*. Abulph. l. c. p. 60. 79. et 139.—Non minus elegans eſt paronomaſia inter نِقَم et نِعَم, quorum prius vocabulum collect. eſt τῆς نِقْمَة, *vindicta*, *pœna*, a نَقَمَ, נקם, *iratus fuit*, *reprehendit*, in VIII. *pœnam* et *vindictam cepit* de aliquo. Cor. vii. 136. Tim. i. 292. et in ſeqq. N. 255. et 389. Poſterius collect. eſt a ſing. نِعْمَة, *gratia* et *beneficentia*, a نَعَمَ, נעם, pp. *molle*, *tenerum eſſe*, vide Schult. ad Har. iii. 128. in Prov. cap. xiii. et quæ ſupra notavimus ad I. Collect. N. 40.

S. 135. Ejuſdem ſignificationis ſententiam habuimus in I. Collect. N. 149.—أَهْنَأُ, *lautiſſimus*, item *ſaluberrimus*. Forma intenſ. qua Lexica augenda, ab هَنَأَ, *linivit*, *inunxit ſemet* aliqua re i. e. *percepit ex ea utilitatem*, *commodum*; hinc formula هنأني الطعام, *linivit*, *unxit me cibus*, i. e. *eum jucundum* et *ſalubrem expertus ſum*, et intranſitive هَنِيَ ٱلطَّعَامُ et هَنُوَ, *unctus fuit cibus*, pro *facilis*, *lautus*, *ſalubris fuit*.

Vide Schult. ad Har. ii. 113. et v. 104.—قِسْمٌ, *portio, ſors,* a قَسَمَ, *ſecare, ſecando dividere in partes,* h. *aliquid alteri,* ut *portionem adſignare,* Vit. Salad. p. 17.

S. 136. Radix عَرِيَ in origine notat, *volvit, involvit,* unde transfertur ad *cæcitatem oculorum* tam corporis quam mentis, in ſeqq. N. 443. et Meidan. i. N. 39.

S. 137. Vide not. ad I. Collect. N. 70. ubi ſilentium ut medicina animæ laudatur.

S. 138. شعار hic et alibi notat, *ſignum, teſſeram militarem,* ſcil. *ſymbolum,* quo milites ſe invicem dignoſcunt in pugna. Tim. i. 264. pp. eſt *interius amiculum corporis,* cui opponitur دثار, *veſtis exterior,* ibid. p. 144. et 316.

S. 139. جَلَاءٌ, *nitor, ſplendor,* fig. hic notat *exhilarationem,* uti in I. Collect. N. 87. et 89. quemadmodum et ipſa radix جلا, גלה, pp. *deterſit,* et *deterſus fuit,* ad *diſcuſſionem mœroris* transfertur. Har. ii. 60. et Tim. ii. 84.—طُمَأْنِينَةٌ, *quies, ſecuritas,* a radice deperdita طمن, ſed relicta in ſpecie quæ literam *Eliph* inter ſecundam et tertiam radicalem inſertam habet, طَأْمَنَ, *inclinavit dorſum quieſcendi ergo,* nec non in ſpecie, quæ cum *Eliph* ultimam radicalem duplicat, اِطْمَأَنَّ, *quietus fuit, quievit* aliquo, item *acquievit, ſecurus, confiſus, fretus fuit.* Cor. iv. 102. Abulph. H. D. p. 203. 531. et 532. unde مُطْمَئِنَّةٌ, *quietus.* Cor. lxxxix. 29. Tim. i. 152. et Gol. Sent. p. 276. N. 196. Omnia hæc ſecundaria ab origine, quam pandit nobis Hebr. et Chald. טָמַן, *ſidere, deſidere, ſubſidere in profundum,* unde notio *quieſcendi* et *reclinandi ſeſe* apud Arabes profluxit. Apud Hebræos vero et Chaldæos uſurpatur de *rebus abſcondendis.* E. g. de *cadaveribus cryptis recondendis*; *de theſauro in gremio terræ defoſſo,* aliiſque rebus. Proxime etiam ad originem accedit locus Eſai. ii. 10. *Intrare in rupem,* וְהִטָּמֵן, et *ſubſidere in pulverem,* et Job. xl. 13. טמנם בעפר יחד, *ſidere facito,* ſcil. *pro-*

funde mergito eos in pulverem una. Qui plura de hac radice ſcire velit, adeat Schult. Comm. in Jobum, p. 71. 440. &c. Hutzi Diſſert. de Synon. L. H. p. 46. nec non Diſſertationem meam de Pomœriis L. H. ampliandis, p. 53.

S. 140. تنبيه من الغفلة, *excitatio,* ſcil. *expergefactio e ſocordia,* i. e. *e ſomno ſocordiæ,* qua quis quaſi dormitat atque in officio ceſſat. Radix enim نبه in II. Conj. peculiariter adhibetur de *excitatione e ſomno.* Tim. i. 564. in V. *evigilavit e ſomno.* Ibid. ii. 596. et Tab. Ceb. p. m. 22. in VIII. idem, Abulph. H. D. p. 13. et 23.

S. 141. أَعْلَالٌ non comparet in Lexicis. Eſt collect. τῶ عِلَّةٌ, *morbus,* a عَلَّ, עלל, *hauſit iteratis vicibus,* et dein *ægrum eſſe, morbo affligi,* quia morbus vires haurit et humorem vitalem ebibit. Vide hanc radicem copioſe illuſtratam a Schult. in Orig. tom. i. p. 165. et ſeqq.—دَوَآءٌ, *medicamentum, remedium,* et أَدْوَآءٌ, *morbus,* eandem habent ſtirpem دوي, דוה, pp. *cavum, excavatum eſſe,* ita ut ſtrepitum edat tinnientem. Hinc peculiariter adhibetur de eo quod *putredine exeſum* et *exaratum eſt,* unde transfertur ad *morbum intus latentem*; in III. valet *remedio concinnavit, medicatus fuit,* q. d. *tractavit ægrotum.*—طَارِدٌ, *propellens, abigens,* a طرد, *pellere, propellere, abigere,* quam notionem Hebr. טרד bis tantum in S. S. occurrens in una eademque ſententia exſerit, Prov. xix. 13. et xxvii. 15. Ubi uxor rixoſa comparatur cum *ſtillicidio pellente,* ſcil. *expellente.*

S. 142. Convenit hæc ſententia quodam modo cum dicto Salvatoris, Matth. cap. v. 29.—ذهاب act. radicis ذَهَبَ, זהב, pp. *micuit,* unde ad *motum celerem* transfertur, *cucurrit,* h. *præteriit, abiit,* item *periit.* Abulph. H. D. p. 9. *Veritus fuit* ذهاب العلوم, *ne perirent ſcientiæ.* Peculiariter uſurpatur in *caligatione oculorum,* ſcil. *viſus,* ibid. p. 23.

S. 143. Significat, Mundum vilem, arctumque ſpernendum eſſe reſpiciendo ad æterna, ampliſſimaque prœmia.—زن pro إِوْزَنْ Imperat. a وَزَنَ, pp.

ſecuit, et quidem in *fruſtula minutiora,* h. *ſivit, miſſum fecit, permiſit tradi-ditve* alteri *in portionem.* Cor. xii. 47. Har. vi. p. 206.

S. 144. ذُو ٱلْمَعْرُوفِ, *poſſeſſor juſti* ac *veri,* i. e. *qui æqui juſtique ſtudioſus eſt.* Vocula ذو, זֶה, apud Arabes notat *dominum, poſſeſſorem,* quam notionem Hebr. זֶה, *hic, iſte* forſan etiam exſerit. Pſ. lxviii. 9. *Contremuit terra, et fluxerunt cœli a facie Dei* זֶה סִינַי, *a facie Iſraelis.* Plerique Interpretes cum Chaldæo Interprete illud זֶה habent pro pronomine demonſtrativo, et connectunt זה סיני cum ſeqq. atque repetunt ex antecedentibus verbum רעש, *tremuit,* vel נטף, *ſtillavit,* vel utrumque ſimul h. m. *iſte* vel *hic Sinai* (contremuit diffluxitque) *a facie Dei Iſraelis.* Verum, licet hoc bonum fundat ſenſum, et cum loco parallelo Jud. v. 5. conveniat, poſſet tâmen illud זֶה סִינַי, propter accentum majorem Atnach cum LXX. et Vulgato Interprete, referri ad præcedentia, ut ſit epitheton Dei, *Domini* vel *poſſeſſoris Sinai* i. e. qui in monte Sinai Divinitatis ſuæ maxime illuſtria et conſpicua edidit ſigna.

S. 145. Nec mirum. *Liberalitas* enim *prodigi* non eſt vera illa liberalitas, quam Arabes tantopere laudant, verum potius opum ſuarum profuſio, qua facultates ſuas ſtulte ac ſine ullo fructu aut utilitate expendit, ſuæque ipſius paupertatis cauſa eſt. Bene igitur dixit Cicero, *Stulta liberalitate quaſlibet opes exhauriri, vel effluere potius.*—سَرَفٌ, *prodigalitas,* a سرف, pp. *micuit, ſplendidus fuit,* hinc *modum exceſſit* quavis in re quaſi dicas, *ſplendide vixit.* Abulph. H. D. p. 324. 422. et 547. et in IV. اسرف, *prodigus fuit, modum exceſſit.* Ibid. p. 204. et Elnaw. p. 64. N. 103.

S. 146. شَرَفٌ, *celſitudo, nobilitas,* peculiariter generis, *gloria,* a شرف, cujus proprietas eadem quæ in præced. سرف, *micuit, emicuit,* h. *excelſus* et *nobilis fuit, nobilitate* et *gloria vicit,* unde شريف, *eminens, nobilis,* peculiariter genere, ſpecialiter MUHAMMEDIS. Vit. Sal. p. 1. 5. Elnaw. p. 96. N. 168. Gol. Sent. Poet. p. 155. N. 6. Sic etiam Hebr. שׂרפים notat *no-*

biles, satellites Dei, Esai. vi. 2. 6.— تُبْطِرُ, *insolentem faciet* 3. fut. fœm. gen. Speciei IV. radicis بَطَرَ, *modum excessit hilaritatis, petulanter* et *insolenter se gessit,* Lib. Colail. p. 70. et Meidan. i. N. 21. ubi τῷ ضَجِرَ, *angore animi pressus fuit,* opponitur.— لا تزعزعه رياح, *quem non commovent venti.* زَعْزَعَ forma quadril. a زاع, זוע, cujus origo in *nutatione,* scil. *vacillatione inclinante,* h. زَعْزَعَ, *quassit, concussit, agitavit, commovit* arborem ventus. Inde apud Har. vi. 188. زَعَازِعُ, vel plena phrasis, رِيحٌ زَعْزَاعٌ, *ventus concussor,* notat *ventos turbines, procellosos.* Eadem *concutiendi,* scil. *agitandi* notio residet in Hebr. זעזע Hab. ii. 7. *Evigilabunt* מזעזעיך, *qui te exagitabunt,* i. e. *qui omnes res tuas commovebunt.*— دَنِيٌّ, *homo vilis,* a دَنَا, pp. *depressus, humilis fuit.* Inde etiam أَدْنَى, *forma* intens. *facilior,* Prov. Meidan. edit. ab H. A. Schult. p. 18. N. 32. Et *valde facilis,* Cor. iv. 3.— نسيم, *lenis* ac *gratus ventus,* item *aura, halitus,* a نسم, *spirare,* usurpatur de *aura venti Euri.* Amrolk. v. 8. de *halitu vitæ.* Abulph. H. D. p. 5. de *odore,* Schroed. de Vest M. H. p. 152.

S. 147. اشاعة act. IV. Conj. radicis شاع med. ي, cujus origo in *laxo, fluidoque,* h. *diffusus fuit, palam evasit,* in IV. *palam fecit, divulgavit.*— لِتَتَسَعَ pro لِتَتَوَسَّعَ, a وسع, ושע vel ישע, pp. *laxa* et *patula fuit* res, unde inter alios usus transfertur ad *commoditatem* et *potestatem* faciendi quid.

S. 148. Cum priori hemistichio convenit sent. N. 320. في الذكر حياة القلوب, *laudatio Dei vitam præbet cordibus,* quæ ea sustentantur quasi ac recreantur. In posteriori membro مجالسة المحبوب notat *consortium,* in quo amici peculiariter Dei, more Orientalium confidentes, præcipue in laudem Dei colloquuntur.

S. 149. Notanda paronomasia inter بَصَائِرُ et ضَمَائِرُ. *Prius* est collect. τῆς بَصِيرَةٌ, *visus,* a بَصَرَ, pp. *fidit, findendo secuit,* ac dein *secanti acie vidit, prospexit. Posterius* est collect. a ضَمِيرٌ, *conceptus animi, arcanum mentis, intimæ cogitationes.* Tim. ii. 300. Abulph. H. D. p. 555. 561. et 563. et

Gol. Sent. Poet. p. 164. N. 42. Radix eſt ضَمَرَ, pp. *ſtrinxit, ſtringendo compreſſit.* يُؤْنِس fut. IV. Conj. radicis أَنِسَ, אנש, in origine idem cum نَاسَ et أَنَثَ, pp. *ultro citroque motus,* et *agitatus fuit,* dein *quaſſus fuit* et *quatiendo fractus,* unde אנוש, *homo quaſſus, fragilis, omni quaſſationi* et *miſeriæ perpetuo obnoxius.* Pſ. viii. 5. ix. 20. 21. et alibi, h. et ipſa radix valet, *humanus, familiaris evaſit,* et dein *manſuetus fuit,* notione ducta ab *homine*; et in IV. *familiarem* et *aſſuetum reddidit, humanum fecit, manſuefecit.* Eadem *humanitatis* notio in derivatis frequentiſſima. Sic إِنْس, *genus humanum,* opponitur τῷ وَحْش, *generi ferarum.* أُنْس, *humanitas,* Ham. p. 402. et Lib. Colail. p. 95. أُنُوسَة, *ſocietas humana,* Carm. Pythag. v. 71. مُؤَانَسَة, *urbanitas.* Abulph. H. D. p. 51. uti et אנוש aliquando adhibetur pro *ſocio familiari.* Vide Ven. in Pſ. tom. vi. p. 184. et in Jer. p. 496.

S. 151. Conf. in ſeqq. N. 224. Ubi beatus prædicatur, qui *prodigalitatem a ſe removet.* Nec mirum, ea enim يُدَمِّر, *exitio dat,* uti Auctor ait in ſeqq. N. 380. et سبب الفقر, *cauſa paupertatis* eſt, apud Wahid. Cod. MS. ſub litera س.—اسراف, *prodigalitas,* act. IV. Conj. *modum exceſſit* aliqua re cui aptiſſime opponitur ſeq. particip. VIII. Conj. مُقْتَصِد a قَصَد, *medio modo ſe habuit,* in IV. neque *parcus* neque *prodigus fuit,* ſed *modum rectum tenuit.*

S. 152. ذِرْوَةُ ٱلْغَايَات, *culmen extremitatum,* h. l. fig. notat *culmen perfectionum.* ذِرْوَة, pp. eſt *faſtigium, vertex* rei, peculiariter montis. Ibn. Dor. v. 94. 117.—غايات plur. τῆς غاية, *extremitas* rei *ſummuſque terminus,* ad quem tenditur, a radice غبي, גאה, cujus origo *intenſione,* peculiariter quæ fit *in altum* vel *longinquum,* h. in II. *erexit vexillum.* Apud Hebræos adhibetur in *elatione tumida,* unde transfertur ad *turgidam* præ *libidine* et *ſuperbia elationem,* Hoſ. v. 5. item ad *inſolentiam tumidam* et *contumaciam,* qua quis elatus, et inſtar aquarum tumidarum graſſans, ſuis viribus ad alios opprimendos abutitur. Pſ. x. 2. cxl. 6. Eſai. xiii. 11. xvi. 6.—ذو المجاهدات,

ad literam, *bellorum ſacrorum ſtudioſus*, i. e. *qui omni ſtudio bellum ſacrum* contra infideles *gerit*, qua notione radix جهد in III. Conj. paſſim venit. Plena phraſis eſt جاهد في سبيل الله, *Dei viam armis animoſe defendit*, Cor. ii. 218. iv. 94. xxii. 79. &c.

S. 153. ذَلِّلْ Imperat. II. Spec. radicis ذلّ, זלל, cujus proprietas in *laxitate pendula*, in qua neque *gravitas* neque *pondus* eſt, h. *abjectus, viliſque fuit*, et dein *ſubmiſſus, humilis*, et *obſequens*; in II. *ſubegit, ſubmiſit* animum.— يقين, *certa ſcientia*, h. l. abſolute notat *certitudinem* religionis, uti ſupra N. 117.—وقرّره بالفناء, *et confirma eum*, ſcil. animum *de vanitate hujus mundi*, i. e. fac ut ſine ulla dubitatione ejus vanitatem agnoſcat. Radix قرّ, קרר, pp. valet, *friguit*, h. *quievit, firmiter manſit* aliquo loco; in II. *ſtabilivit, firmavit, confirmavit, conſtituit*. Sic قرّر في نفسه, *firmiter apud animum conſtituit*. Lib. Colail. p. 88.—فجايع collect. τῆς فجيعة, *adverſitas dolore angens*, a radice فَجَعَ, פגע, origo in *offendendo* in aliquid, ſcil. *incurſando* ad lædendum, h. *afflixit, dolore* et *mœrore affecit*. Abulph. H. D. p. 485. Tim. i. 434. et Caab ben Zoh. v. 7.

S. 155. لُزُومٌ act. radicis لَزِمَ, firmiter *adſtrictus fuit*, h. *inſeparabiliter* alicui rei *adhæſit*.

S. 156. Idem de invidia affirmavit ſupra N. 7. حِقْدٌ, *malevolentia, odium occultum*, ab حَقَدَ, *male voluit, odit*, Abulph. H. D. p. 193. 215. 508. 561. Sic de *odio inteſtino* quo Eſavus fratrem ſuum proſequebatur, ibid. p. 23. item de *ira inveterata*, Dam. apud Bochart. Hieroz. lib. i. p. 76.

S. 157. Ejuſdem farinæ ſunt Sent. Sen. et Syr. M. N. 315. *Inopi beneficium bis dat qui cito dat*; et N. 779. *Duplex fit bonitas, ſi acceſſerit celeritas*. Conf. not. ad I. Collect. N. 23.

S. 158. Vide ſupra N. 51.

S. 159. Senſus eſt, Sæpe fieri, ut ea, quæ vehementer deſideramus, nobis

magis perniciofa quam ſalutaria eſſe.—عَطَبٌ notat *exitium, calamitatem,* a عَطَبَ, pp. *ſecuit, exſcidit,* et intranſitive *exſciſſus fuit,* h. *periit.*

S. 160. طَرَبٌ, *deſiderium, cupiditas, hilaritas,* a طَرِبَ, *levitate commotus fuit,* h. valde *gaviſus fuit,* q. d. *movit cum levitate quadam corpus præ gaudio.* Abulph. H. D. p. 206. 443. 470. Adhibetur etiam in *commotione ob vehementiam doloris,* apud Muten. Carm. 232. vide Vander Sloot in Togr. p. 114.—جَرَبٌ, *ſcabies,* h. l. fig. notat *lucri ſtudium* et *avaritiam,* quæ ſemper pruritu, ſive cupiditate aliqua ſcabiei inſtar ſollicitat animum atque pungit. Quo ſenſu Horatius Epiſt. lib. i. Ep. xii. v. 14.

> *Cum tu inter ſcabiem tantam et contagia lucri,*
> *Nil parvum ſapias, et adhuc ſublimia cures.*

S. 161. Conf. Menander p. m. 166. Σιγὴ ποτ' ἐστὶν αἱρετωτέρα λόγου, *aliquando verbis melius eſt ſilentium.*—أَبْلَغُ, *efficacior, perfectior, penetrabilior,* et ad *finem propoſitum majore cum effectu vadens,* ſpecialiter *potentior in loquendo, eloquentior,* Elnaw. N. 169. et in ſeqq. Meidan. i. N. 36. a بَلَغَ, pp. de *ſagitta* cum *ferit ſcopum,* h. *pervenit, contigit terminum propoſitum.* Tim. i. 278. Cor. lxv. 2.

S. 162. Eandem paronomaſiam inter حِلْمٌ et عِلْمٌ habuimus in I. Collect. N. 208.—رَدْعٌ act. radicis رَدَعَ, *cujus* origo in *tundendo,* h. *retudit, coercuit impetum* alicujus, et dein *repulit, oppreſſit.*

S. 163. Idem *affirmavit* Imperator in I. Collect. N. 157. et 160. Phraſis رَكِبَ الظلم, *inequitans in juſtitiam,* notat eum qui injuſtitiam ſine ullo metu perpetrat, eique ſe totum tradit. Similes floſculos Orientales vide ſupra I. Collect. N. 225. ubi vidimus radicem رَكِبَ proprietatem habere in *compingendo,* unde h. l. مركب, *vehiculum,* ſcil. *currus bene compactus,* et h. ipſa radix *vehi curru, inequitare,* notat.

S. 164. Pulcherrime comparatur ſapientis error cum *naufragio.* Uti

enim in naufragio omnes illi, qui in navi ſunt, in aquam ſubmerguntur; ſic omnes illi, qui ſapientis doctrinam ſequuntur, cum ipſo errante eundem in errorem incidunt. Huc facit proverbium, اذا زلّ العالم زلّ بزلّته عالم, *ſi errat eruditus, error ejus mundum in errorem inducit.* Conf. Pocock. Specim. Hiſt. Arab. p. 355. cit. a Mang. in not. ad Tim. i. 543.—انكسار infinit. VII. Conj. *fracta* et *rupta fuit* res, a كسر, pp. *fregit* rem. Impp. inter alios uſus adhibetur de *conſternatione* animi, Abulph. H. D. p. 340. et Vit. Salad. p. 234.—سفينة, *navis,* ſic dicta ob *mobilitatem* et *velocitatem,* سفن, סכן et שפן, cujus origo eadem quæ in سفا, *radere, abradere,* h. *agilis, velox fuit.* Vide Schult. in Orig. tom. i. p. 345. et ſeqq. et Huſztie de L. H. Synonymis, p. 51.

S. 165. Conf. I. Collect. N. 142. et in ſeqq. N. 251.—أنكآء malim أنكأ, ut ſit forma comparat. *magis vulnerans,* a نكأ vic. τῆς نكي, cujus primaria virtus in *reſcindendo,* ut quum caro *reſcinditur,* itemque *vulnus,* vel *ulcus,* quod denudatur cruſta, antequam ſanatum eſt, h. *nece* vel *vulnere graviori affecit* aliquem, et intranſitive *dolore, affectus eſt.* Eadem poteſtas ſita in Hebr. נכה et vic. נכא uno tantum veſtigio relicta in loco Eſai. xvi. 7, ubi נכאים ſignificat *contuſiones,* quibus quid *in minutiſſimas partes diſcinditur.*—اصابة, *directio ſagittæ ad ſcopum.* Tim. i. 12. a صاب; *recta contigit ſcopum* ſagitta, in IV. idem.

S. 166. Docet ſententia, Damna, quæ lapſus linguæ adfert, multo graviora eſſe, quam quæ ex lapſu pedis oriuntur. De quo pulcherrime Poeta apud Golium in auctario ad Erpen. Gramm. p. 163.

يُصَابُ ٱلْفَتَي مِنْ عَثْرَةٍ بِلِسَانِهِ
وَلَيْسَ يُصَابُ ٱلْمَرْءُ مِنْ عَثْرَةِ ٱلرِّجْلِ،
فَعَثْرَتُهُ فِي ٱلْقَوْلِ تُذْهِبُ رَأْسَهُ
وَعَثْرَتُهُ بِٱلرِّجْلِ تُبْرَا عَلَي ٱلْمَهْلِ،

Malum reportat homo ex lapſu linguæ,
Non item ex lapſu pedis:
Nam quod lingua peccat, id capite mulctat;
Quod vero pede, corrigitur in lentiore greſſu.

Optime etiam huc faciunt verba Syrachidis, cap. xxviii. 21. Πληγὴ μάστιγος ποιεῖ μώλωπας, πληγὴ δὲ γλώσσης συγκλάσει ὀστᾶ· v. 22. Πολλοὶ ἔπεσαν ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ οὐχ ὡς οἱ πεπτωκότες διὰ γλῶσσαν, *plaga flagelli efficit vibices; plaga vero linguæ frangit oſſa. Multi ceciderunt in acie gladii, ſed non ut qui ceciderunt per linguam.*

S. 167. زيادة الفعل علي القول, ad literam, *augmentum operis ſupra vocem,* i. e. *plus præſtare quam promiſeris*; uti نقص الفعل من القول, ad literam ſonat, *imminutio operis de voce,* i. e. *minus præſtare quam promiſeris.*—زيادة et نقص, vel uti in ſeq. ſententia legitur, نقصان, ſæpius opponuntur. Vide Tim. ii. 914.—فضيلة generatim notat, *rem omnem qua quis aliis præſtat.* E. g. *virtus, ſcientia, ars, bonitas,* &c. uti opp. رَذِيلَةٌ ſignificat, *rem omnem ignobilem* et *vilem,* ut *vitium, inſcientia,* &c.

S. 168. Senſus eſt, Bona mundana, quando in dies augeantur, homini ſæpiſſime magis nocere quam prodeſſe. Non raro enim fit, ut illis in ſui ipſius perniciem abutatur, et quo magis huic abuſui indulgeat, eo minus vitæ melioris bona ſperare poſſit. Eo tendit etiam ſeq. ſententia.

S. 169. Phraſis زخارف الدنيا redibit in ſeqq. N. 271. زخارف collect. τȣ͂ زُخْرُفٌ, in genere notans, *pulchritudinem* cujuſque rei. Sic de *elegantia* terræ, Tim. ii. 422. de *ſermone,* peculiariter *mendaciis diſpuncto* et *fucato,* Cor. vi. 112. et h. l. de *blanditiis mundanis,* quibus intellectus debiles facillime ſe decipi ſinunt. Radix quadrilitera eſt زَخْرَفَ, *compſit, fucavit,* unde particip. مُزَخْرِفٌ, *fucum faciens,* Tim. ii. 228.

S. 170. Convenit cum monito Apoſtoli 1 Tim. vi. 19.—اِصْطِنَاعٌ act. Conj. VIII. radicis صنع, pp. *aſciare, aſciando parare, facere, conficere.*

Har. v. 132 *exornare.* Abulph. H. D. p. 206. item *benefacere.* Har. v. 152. et vi. 276. in VIII. *accepit beneficium,* et *contulit* in aliquem *beneficium.*—أَشْكَالٌ collect. a fing. شكيل et شكيلة, *vehemens.* Radix eft شكّ, pp. *conftrinxit* et *adftrictus fuit vehementer,* Vit. Salad. p. 134. Hinc phrafis *ftringere* alicui *beneficium,* i. e. *in aliquem id conferre.*—ذُخْرٌ, *thefaurus,* fcil. *id quod in futurum tempus* vel *thefaurum reconditur,* pp. notat *rem adfpiratam, pretiofam,* a ذَخَرَ, pp. *anhelavit,* h. *appetivit, cum defiderio adfpiravit,* et dein, notione a *thefauro* ducta, *repofuit, recondidit in thefaurum futurum.* Obferva etiam paronomafiam inter ذُخْرٌ et ذُكْرٌ.

S. 171. Senfus eft, Eum, qui fanitate a Deo donatur, oportere omne fuum ftudium impendere, ut obedientiam fuam tanquam tributum Deo pendeat; eumque, qui ftrenuo animo præditus eft, debere fuam ftrenuitatem in eo imprimis oftendere, ut Dei viam contra infideles armis animofe defendat.—شَجَاعَة, *ftrenuitas,* a شجع, pp. *furere, in rabiem dari,* qua notione Hebr. שגע in fpec. *Puhhal* paffim obvia. Apud Arabes vero adhibetur de *eo,* qui *audacter contra hoftes pergit,* ut quafi *furibundus eum invadat,* h. *ftrenuus, audax fuit* in hoftem. Abulph. H. D. p. 49. 156. 279. Ham. p. 408. et 570.

S. 172. إِحْتِمَالٌ, *patientia,* qua quis alterius vitia ferre valeat. Act. VIII. Conj. radicis حَمَلَ, חמל, pp. *mollis, tener fuit,* de qua vide I. Collect. N. 189.

S. 173. Conf. N. 45. مِحَنٌ collect. τῆς مِحْنَةٌ, *tentatio, exploratio,* et h. *calamitas, afflictio,* quia ea *tentatur,* fcil. *probatur* homo. Tim. ii. 658. et Elnaw. p. 16. N. 13. ubi vide Schult. p. 128. Radix eft مَحَنَ, בחן, de qua dictum N. 84.

S. 174. بُغْضٌ, *odium,* a بَغَضَ idem cum بَعَضَ, *refecuit,* h. *exofus fuit, averfatus eft, odit.* Abulph. H. D. p. 402. in IV. *odio habuit.* Ibid. p. 30. Vit. Salad. p. 7. et I. Collect. N. 219. in VI. *oderunt invicem,* N. 507.

S. 175. Conf. N. 76.

S. 176. Conf. ſupra N. 13. et in ſeqq. N. 217. et 278. Oppoſitam huic ſententiam exhibet Menander p. m. 166. ἡ γλῶσσα πολλῶν ἐςὶν αἰτία κακῶν, *malis initium lingua permultis dat,* nec non ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν, *multis hominibus lingua perniciem attulit.*

S. 177. Phraſis تَرَادُفُ الأَنْعَامِ, ſecundum vim verbi رَدَفَ in VI. Spec. notat *beneficia,* quæ continua ſerie ſibi ſuccedunt, ſcil. quorum *unum alterum ſubſequitur.* Vide quæ de hac radice diximus ad ſent. N. 11.

S. 181. هُجْرٌ, *futilitas* peculiariter ſermonis, ab هَجَرَ, *abſcidit, reſecuit,* et h. *delirare, futilia loqui,* q. d. *abſciſſa ratione vagari, penes ſe non eſſe.* Vide Schult. in Ham. p. 580. Phraſis هُجْرُ العقول h. l. idem notat quod هُجْرُ اللغا, *ſermo temerarius, vanus,* et *obſcœnus.* Ibn. Dor. v. 59. Quem evitandum eſſe monet Imperator, uti inter leges peregrinatoribus Meccanis datus et hæc eſt: ut ſibi caveant ab omnibus ſermonibus obſcœnis. Vide Marracc. in Prodrom. iv.

S. 182. Prior pars convenit cum N. 115. Poſterior ſenſu non multum differt a ſententia quam habuimus in I. Collect. N. 92. ubi docetur *ſcientiæ gradum ſummum eſſe gradum.*—Porro paronomaſia inter سِيَاسَةٌ et رِيَاسَةٌ adfuit etiam N. 105.

S. 183. In verſione hujus ſententiæ ſenſum paulo liberius expreſſi. Ad literam ſonat, *Teneritas* ſcil. *tenero affectu eſſe in firmo animi propoſito; ſummaque diligentia uti in juſtitia; et excellere in modo recte ſervando.*

S. 184. طَاعَةٌ, *obedientia,* peculiariter Dei, et ذَنْبٌ, *peccatum,* opponuntur etiam I. Collect. N. 82.

S. 185. Eadem ſententia occurrit in Auctar. ad Erpen. Gramm. N. 22. hac ſolummodo differentia, quod pro سَلْ ibi legatur أُطْلُبْ.

S. 186. Vox سُمُعٌ non comparet in Lexicis. Suſpicor legendum eſſe سُمُوعٌ, ut ſit collect. τοῦ سَمْعٌ, *auditus,* a سَمَعَ, pp. *arrexit,* peculiariter

aures, atque ita *audivit.*— أُذُن, אֹזֶן, *auris,* ſic dicta a *librata appenſione.* Radix nempe أَذِنَ, אזן, ejuſdem originis eſt cum זָן, pp. *libravit, ponderavit,* unde מֹאזְנַיִם, *bilances.* Pſ. lxii. 10. Levit. xix. 36. Prov. xi. 1.—De voce غفلة, *ſocordia,* vide ſupra I. Collect. N. 30.

S. 187. سَرِيع, *celer,* et بَطِيّ, *tardus,* ſibi opponuntur, uti بُطْءٌ, *tarditas,* ſecundum Gjeuhar. contrarium eſt τῆς سُرْعَة, *celeritatis.*—سَاعٍ pro سَاعِي notat, *curſorem,* peculiariter talem, *qui curſu ſolenni inter* Tsaphan *et* Mervam *feſtinanter contendit,* uti obſervavimus in I. Collect. N. 138. —Prius hujus ſententiæ membrum per ſe ſatis clarum. Poſterioris vero vim non aſſequor. Difficultas latet in verbo رَجا, *ſperavit,* quod in IV. Spec. valet, *differre, procraſtinare,* unde duplici modo verti poteſt, vel h. m. Quæſitor tardus *retromanet* (blyft agter) vel *ſperat,* i. e. *ſperare non deſinit, nunquam ſpem ſuam explet* (blyft altyd hoopende).

S. 188. يُهَادُوا 3. fut. III. Conj. radicis مَدَيَ in origine idem ac مَدَّ, *tetendit, preſſit cum niſu,* in III. et IV. *moram conceſſit, toleravit.*—فقيه, *Preſbyter Muhammedicæ Religionis.* Vide de hac voce I. Collect. N. 114. —دَنِيّ idem ac دَنِيءٌ, quod Gjeuhar. exponit per الخسيس من الرجل الدون, *ignobilis, vilis, ſequior inter viros, contemptibilis.* Radix eſt دنا ult. و et ي, cujus origo eadem quæ in دَنَأَ, *fuit, evaſitque* homo *ſequior,* adeo ut لا خير فيه, *nihil boni eſſet in ipſo.* Qualis κατ' ἐξοχὴν *mœchus* dicitur.—بَذِيّ, *impudicus, obſcœnus,* peculiariter lingua, a بَذِيَ in IV. *obſcœne* et *inhoneſte locutus eſt.*—صَبِيّ, *puer, adoleſcentulus.* Radix eſt صَبَا, *micuit, emicuit,* h. *agiliter ſe movere, ſalire, juvenem eſſe, juvenili amore affectum* et *propenſum eſſe, impotentius amare,* unde صَبِيّ, *amor juvenilis,* Ibn. Dor. v. 115.

S. 189. Senſus eſt, Vigiliam ſcil. inſomniam tempore nocturno optimam piis meditationibus occaſionem amicis Dei præbere, prædamque opi-

mam fortunatis adferre; ficuti ver oportunum eft tempus, quo quis in meditandis naturæ amœnitatibus fe oblectari, vitamque felicem ac jucundam degere poffit.

S. 190. Ad literam, *Tenuitas fermonis virile decus, et virilem animum vilipendit*; vel, fi المنطق سخف referre velis ad fermonem, fenfus erit, Virile decus et virilem animum minoris æftimari, quin vilipendi, fi tenuis et imbeeillis fermo ore egrediatur. سُخْفٌ, *tenuitas, imbecillitas,* item *ftoliditas.* Tim. i. 210. a سَخَفَ, שחף, origo in *radendo,* h. *attenuatus,* et dein *tenuis* et *macer fuit* ex fame, et ad animum tranfl. *tenuis intellectu, imbecillis mente, ftolidus fuit,* h. l. ufurpatur de *tenui* et *imbecilli fermone.* Adhibetur de *fententiis infirmis,* quæ سخيفة اراء audiunt. Abulph. H. D. p. 78.—مَنْطَقُ malim مَنْطِقُ, *loquela, fermo,* a نَطَقَ, pp. *ligavit,* inde *locutus eft colligando verba.*—يُزْرِي fut. IV. Conj. a زري, זרה, pp. *fparfit,* unde ad *abjectionem* et *contemptum* rei transfertur; in IV. *contempfit, vilipendit.*—De voce بَهَآءُ fupra egimus I. Collect. N. 131.

S. 191. Conf. eum hac fententia in feqq. N. 477. يَتَجَاوَزُ fut. VI. Spec. radicis جاز med. و, pp. *fecuit,* h. *fecare viam,* i. e. *ire, abire, tranfire.* Abulf. de Vit. Muhamm. in not. ad p. 34. et in Verfione Arab. N. T. Matth. iv. 21. in III. *tranfgreffus fuit, exceffit* modum, Gol. Adag. p. 87. N. 45. in VI. idem. Vit. Salad. p. 22. Abulph. H. D. p. 142. et Amrolk. v. 24.

S. 192. Loco الانام, *homines,* uti Cod. MS. mendofe exhibet, abfque ullo dubio legendum الآثام, *crimina.*—اكتساب, infinit. VIII. Conj. a كَسَبَ, כשב, pp. *fcalpere,* h. *fcalpendo* et *radendo lucratus fuit, acquifivit, collegit,* uti apud nos, *te hoop fchrappen.* Har. ii. 48. Lib. Colail. p. 2. 4. et Sent. Erpen. Gramm. Arab. annex. N. 32.

S. 195. Oppofitam fententiam vide N. 112.

S. 196. Intelligitur homo, qui nullius refpectu habito, quævis malefacta

coram omnibus ſine ullo metu et timore perpetrat.—يُبَالِي fut. III. Conj. radicis بَلَي, pp. *terere, atterere*, h. *exploravit, tentavit*, in III. idem valet, quod اكترث له, *curavit, reſpexit eum*, metu, reverentia, vel ſollicitudine ductus, q. d. *ſe attrivit* cura, ſollicitudine. Ham. p. 356. et Har. iv. 24.

S. 197. الخاذل, *perfidus, qui amicum deſtituit* ope, *deſeritve*, a خذل, חבל, pp. *flacceſcere, amittere vigorem ſuum*. Sic de *animo flaccido*. Abulph. H. D. p. 518. h. *fruſtratus eſt, ope* et *auxilio deſtituit* aliquem. Ham. p. 334. et 526. Hiſt. Sarac. p. 6. et 51. Tim. i. 168. et Taraph. v. 7. ubi خذول a Scholiaſte exponitur per اللتي قد تخلفت عن صاحباتها, *quæ ſocias ſuas reliquit*. Eundem uſum exſerit Hebr. חדל Job. cap. xix. 14. חדלו קרובי, *flaccidi evaſerunt proximi mei*, i. e. omni virore et vigore officiorum exſtincto torpent. Plura dabit Rev. Lette in Cant. Deb. p. 37. et Scheid. in Cant. Hiſk. p. 54.

S. 198. وُلَاةٌ collect. τῶ وَالٍ pro وَالِي, *præfectus, præſes provinciæ, prætor*, a وَلِي, *adminiſtravit* rem, eique *præfuit*, item *amicus, adjutor fuit*. Hæ et aliæ notiones omnes pendent a *nexu adſtringente*.—بَرِيءٌ, *liber, abſolutus, innocens*. Cor. x. 42. lix. 16. Lib. Colail. p. 75. et 95. a بَرَأَ, ברא, idem quod بَرّ, pp. *ſecuit*, et per metonymiam, *ſecando polivit*, h. *liber, immunis, innocens fuit*, a *nitore*, quo quis purus eſt a vitiis aut debitis. Ita apud Gjeuhar. بَرِيتُ مِنْكَ exponitur, *liber evaſi a te, puruſque* مِن الدُّيُونِ وَالعُيُوبِ, *ab ære alieno* aut *vitiis*.

S. 199. Vide quæ notavimus ad I. Collect. N. 235.

S. 200. وَلَا يُؤْمَنُ شَرُّهُ, ad literam, *cujus maleficium nemo ab eo ſecurum* ſcil. *tutum facit* vel *facere poſſit*. In fut. يُرْجَي et يُؤْمَنُ obſervanda vis potentialis, uti in I. Collect. N. 50.

S. 201. Conf. cum hac ſententia quæ notavimus ad I. Collect. N. 22. et 23. Vide etiam de *donorum exprobratione* in ſeqq. N. 406.—Porro مَطْلٌ, *procraſtinatio,* eſt a مَطَلَ, pp. *cudit, procudit* ferrum, h. *extendit in longum,* unde Hebr. מטיל notat *vectem,* pp. *maſſam in longum extenſam.* Job. cap. xl. 13. A *prolongando* orta etiam notio *procraſtinandi donum promiſſum,* nec non *prorogandi moras, ſpatiumve ſolvendi æris alieni,* Har. iii. 170.

S. 203. Eodem tendit ſent. in Cod. MS. ſub litera *Eliph,* التدبير قبل الفعل بؤمن العثار. Quo reſpicit etiam illud Latinorum: *Quidquid agis, prudenter agas,* &c.

S. 204. Significat, Juventutem et ſanitatem, quamdiu durant, ab hominibus plerumque nullius pretii æſtimari, cum earum præſtantia tum demum deprehendatur, quando quis ad provectam ætatem pervenerit, aut in morbos inciderit. Conf. I. Collect. N. 88. et in ſeqq. N. 459.—شَبْآنِ non comparet in Lexicis, nec memini me hanc vocem ullibi legiſſe. Suſpicor itaque legendum eſſe شَأْنَانِ, ut ſit dualis τῦ شَأْنٌ, quæ vox latiſſimi uſus eſt, notans *rem, opus, actionem, negotium.* Abulph. H. D. p. 516. et Lib. Colail. p. 13. quæ notio aptiſſime quadrat in locum Eſai. ix. 4. כי כל שאון ברעש, *quia hominum negotium* ſcil. *actio in tumultu* fiebat *bellico.* Notat etiam *ſtatum* et *conditionem,* quæ cum *gloriatione* ſit conjuncta. Lib. Colail. p. 11. 78. Abulph. H. D. p. 229. 548. et 556. Hiſt. Sarac. p. 46. Cor. lxxx. 37. Item *exiſtimationem* et *dignitatem,* Tim. ii. 762. et Lib. Colail. p. 58. Radix eſt شَأَنَ, סאן, pp. *fidit, diffidit,* et dein *fecit, ſtrenue curavit* rem ſuam. Conf. Schult. Animad. Philol. in locum cit. Eſai. ix. 4. —الا مين فقدها, *niſi quum deſiderantur,* ad literam, *niſi ex defectu earum.* فقد ſæpiſſime notat *defectum* alicujus rei vel perſonæ, Tim. i. 204. Ibn. Dor. v. 88. uti radix فَقَدَ, פקד, pp. *diligenter* et *accuratius*

inſpexit, etiam adhibetur de eo, qui *fruſtra* quid *quærit, quæſitumque non invenit*, h. *deſideravit*, Cor. xii. 71. 72. Gol. Sent. p. 271. N. 144. et in Sacris paſſim, 1 Sam. xx. 6. 18. xxv. 15. Eſai. xxxiv. 16. et alibi.

S. 205. Duæ ſunt quibus مَلَاكُ ٱلدِّينِ, *religio conſtat*, ad literam, *ſubſiſtentia religionis*. ملاك notat *id quo quid ſubſiſtit*, aut *continetur*. Sic in Corano, ملاك الجسد, *ſubſiſtentia corporis*.

S. 206. Monet Imperator, Ærumnas, quibus quis huc illuc jactatur, et quaſi fluctuatione graviori commovetur, talibus eſſe evincendas mediis, quibus eas tandem evadere, ſalutiſque portum appellere poſſit.—شُقُّوا, *findite*, a شَقَّ, שָׁקַק, pp. *fidit, findendo diſrupit* rem. Hinc variæ phraſes. E. g. *frangere baculum diſſidii*. Har. iv. 5. Tim. i. 200. *Lacerare ſinum*, Tharaph. v. 5. *perrumpere aciem hoſtis*. Abulph. H. D. p. 448. *diffindere capita gladio*. Poet. cit. in not. ad Ham. p. 352. *findere montem*, Abulph. H. D. p. 118. &c. Uſurpatur etiam de *fluvio ſciſſo*. Ibid. p. 58. et h. l. de *fluctibus ærummarum*.—امواج collect. τοῦ مَوْج, *unda, fluctus*, a مَاجَ, מוּג, pp. *æſtuavit, fluctibus commotum fuit*, et *undas jactavit mare*. Vit. Sal. p. 17. et 140. Improprie transfertur ad mentis commotæ et exterritæ *fluctuationem vehementiorem*. Hiſt. Sarac. p. 126. 258. Similiter in Sacris, Pſ. xlvi. 7. cvii. 26. Ezech. xxi. 20. Nah. i. 5. et paſſim alibi. Vide Schult. Orig. tom. i. cap. x. §. 19. et Lette in Cant. Moſis, p. 232. et ſeqq.—سُفُن collect. τῆς سفينة, de qua vide ſupra N. 164.

S. 207. Conf. N. 113. nec non Pſ. xc. 10. صِحَّة et سَقَم vel سُقْم opponuntur etiam in ſeqq. N. 460.—Phraſis صحّة الدنيا, *ſanitas mundi*, fig. notat omnia, quæ vitam hanc mundanam jucundam et exoptatam facere videntur. De radice صَحَّ, צחח, vide I. Collect. N. 129.—سَقَم, *morbus* fig. complectitur omnes hujus vitæ miſerias ac calamitates, a سَقِمَ, pp. *punctus, compunctus fuit*, h. *doluit, male habuit, ægrotavit*.—لَذَّة, *voluptas, delectatio*, a لَذَّ, *ſuave* et *jucundum comperit*, opp. τῷ أَلَم, *dolori con-*

ſtringenti, ab أَلَمَ, אלם, pp. *ligavit, ligando adſtrinxit*, unde ad *dolorem graviſſimum* et quaſi *conſtringentem* transfertur. Abulph. H. D. p. 4. 22. et 354. Har. vi. p. 254. et ſæpe alibi. Eadem tranſlatio locum habet in Hebr. אלם, unde אַלְמוֹן, pp. *conſtrictio vehemens*, et per metonymiam, *graviſſimus dolor*, quo alicujus os *conſtringitur*, atque adeo *obmuteſcit*, et h. *luctus*, item *viduitas* ab *acerbiſſimo luctu*; et אלמן, *viduus* vel *orphanus*, quibus os *præcluſum eſt*, quique ſimul *acerbiſſimo luctui alligati ſunt*. Conf. Ven. in Jerem. p. 1201. et E. Scheid. Obſerv. Etymol. in h. vocem.

S. 208. Phraſis صَوَابُ ٱلرَّأْيِ, *rectitudo conſilii*, ſcil. *conſilium ſcopum feriens*, redibit in ſeqq. i. Meidan. N. 30.

S. 210. Docet ſententia, Adminiſtrare imperium non minus periculoſum eſſe, quam ſi quis leonem inequitat, quo ſe mortis periculo exponit.

S. 211. Vide quæ ſupra notavimus ad N. 114.—مَثْرَاةٌ notat, *rem multiplicandis opibus idoneam*, a ثَرَا, pp. *maduit*. Vide ſupra N. 80.

S. 212. مُعَرَّضٌ, *expoſitus*, particip. II. Spec. radicis عَرَضَ, pp. *vibravit, concuſſit vehementius*, et *agili motu concuſſus fuit*, h. *percelluit, perterruit*, q. d. *vibrando huc illuc quaſſavit*; in II. Spec. inter alios uſus valet, *exponere periculo, obnoxium reddere*. Har. vi. 203. Eadem proprietas latet ſub Hebr. ערץ, quod amat uſurpari de *tyrannis* et *oppreſſoribus*, qui cives vexant et *concutiunt*, h. עריץ, *terribilis* et *formidoloſus*, et נערץ, *tremendum*, ad cujus quaſi adſpectum *vibratio* exiſtit *terroris*.

S. 214. مَنْ نَهَاكَ, *qui te reprehendit* ſcil. *qui tibi interdicit* de malo. Radix نَهَا opp. τῷ عَرَا, *inſtigavit, incitavit* aliquem ſcil. ad mala perpetranda, ut *bellum, litem*, &c. Abulph. H. D. p. 239. 294. 299. Hiſt. Sarac. p. 106. 125. et Abulf. de V. M. p. 30. ubi pro vitioſo وتدليس ſine dubio legendum, وقد يئس من خير ثقيف واغروا به سفهها, *deſperavit itaque de emendatione Thakifitarum, qui in ipſum inſtigarunt ſtultiſſimos*. In origine valet, *glutine illivit, conglutinavit* ſcil. *hæſit adpactum*, ut quid

glutine ita adpactum hæreat, ut non poſſit avelli. Conf. Schult. in Prov. p. 419. et 420. et Vander Sloot in Togr. p. 112. In IV. Conj. *agglutinavit,* et h. *irritavit, impulitque* canem, ut morſu quaſi *agglutinaretur* ad prædam. Item, *excitavit inimicitiam* inter eos. Cor. v. 15. Eandem vim exſerit etiam Hebr. גרה Prov. xv. 18. Vir iracundus יגרה מדון, *conglutinat litem,* i. e. facit ut mordicus cohæreant inter ſe *litigantes.* Alia loca quæ hanc originem demonſtrant dabit Schult. in Comm. ad Prov. l. c. Addere tantum liceat Pſ. xxxix. 11. ubi derivatum ſemel lectum תגרה, *agglutinatio,* ſcil. *adpactio* manus tuæ ferientis, notat *plagam continuam,* ſcil. quæ *nullam habet remiſſionem*; niſi malis תגרה referre ad radicem תגר, *fluxit, defluxit largius,* ut intelligatur *cruor fluens tuæ manus,* i. e. *vulneris per manum tuam inflicti.*

S. 215. Elegans ſententia, qua docetur, Nihil magis fidei Muhammedicæ obſtare, quam ſi quis de Deo, ejuſque unitate dubitet; talis enim dubitatio Religionis iſtius veritatem non minus abnegat, quam ſal, ſi cum melle commiſceatur, ejus vim ac ſuavitatem aufert. Idem innuit Auctor in ſeqq. N. 428.—ايمان, *fides,* et شك, *dubitatio* ſæpiſſime opponuntur, uti et آمن, *credere in Deum,* et شك, *dubitare,* ut oppoſita occurrunt l. c. —شك, pp. notat *compunxit* ſpina, h. *inhæſit* rei, *dubitavit,* peculiariter de Deo.—عسل, *mel,* a عسل, pp. *lentus, tenax fuit,* h. de *melle,* Gol. Adag. p. 100. N. 70.

S. 216. Conf. cum hac ſententia I. Collect. N. 15. et imprimis priorem partem ſententiæ mox ſeq. N. 229.—Docet Imperator, Religionem majori in pretio habendam eſſe quam res mundanas; immo quemlibet oportere opes ſuas pro ea eleemoſynis, aliiſque piis uſibus potius erogare, quam hiſce nimis tenaciter adhærere, et augendarum illarum cauſa religionem ipſam deſpectui habere.—تبذل imperat. V. Conj. radicis بذل *vilis fuit,* et *vilem habuit, contempſit, profudit* opes, vires, animas, religionem, et alias res in contemptu habitas. Vit. Salad. p. 18. 275. Tim. i. 142. et 168. In V. *non*

curavit, et *promiſcui juris fecit*. Ibid. ii. p. 434. Conſulas de hac radice Schult. ad Har. iv. 14. et Lette in Cant. Deb. p. 122. et in Amrolk. p. 213. —تَخْرُسُ fut. radicis خَرَسَ, pp. *raſit, trivit* aliquid de *pondere* aut *menſura*, h. *jacturam fecit*, item *perdidit, amiſit*.

S. 217. Huc ſpectat etiam quod Auctor inquit in Cod. MSS. ſub litera ك. كثرة الصمت يكسّيك الوقار، كثرة الهذر يكسبك العزر، (l. يكسّيك), *copia ſilentii gravitate te induet*; *copia vero garrulitatis opprobrio te induet*. Vide et ſent. ſeq.

S. 219. Loco صُبُومٌ, quæ forma in Lexicis deeſt, lege potius صِيُومٌ, vel صِيَامٌ, uti in fine ſent.—Phraſis صيام النفس, *jejunium animæ*, notat *ſe abſtinere*, vel *coercere appetitum*. نَفْسٌ, *anima*, ſæpiſſime pro *appetitu*, et *concupiſcentia effrænata* ſumitur, Har. i. 20. Gol. Sent. p. 269. N. 126. et in ſeqq. N. 267. Meidan. i. N. 48. Vide Kuipers Ali ii. 48. Pari modo Hebr. נֶפֶשׁ ſæpe notat, *appetitum vehementem* et *inſatiabilem*. Conf. Ven. in Pſ. tom. ii. p. 213. et 495. Inde בעל נפש, *effrænata cupiditate præditus*. Prov. xxiii. 2.—لذّات الدنيا, *voluptates mundi*. Eadem phraſis in ſing. adfuit N. 207.

S. 220. صُنْدُوقٌ, cujus collect. صَنَادِيقُ, *occurrit*, Tim. ii. 552. in genere notat, *ſcrinium, arcam, ciſtam*, in quo quid aſſervandum locatur. Abulph. H. D. p. 26. 138. Hiſt. Sarac. p. 71. Cum tali *arca* vel *ciſta* comparatur h. l. ſapientis pectus, in quo arcana ſua deponit. Sic etiam Elnaw. N. 138.

لا تجعل صندوق السرّ
الا صدر الصدوق الحرّ

Arca deponendis arcanis tuis,
Ne ſit niſi pectus amici fidi et ingenui.

S. 221. Significat, Virorum animos inopia deprimi, vel viros, quibus res

angusta domi est, abjecto fieri animo.—ضَرُورَاتٌ collect. est τῆς ضَرُورَةٌ, *angustia, inopia, indigentia.*— أَحْوَالٌ collect. τοῦ حَالٌ, *status, res domestica.* Abulph. H. D. p. 325. نقصت حاله, *retroivit res ejus domestica,* i. e. *pauper evasit,* cui opposita phrasis مشي به الحال, *fœtificavit ei status domesticus,* i. e. *dives evasit,* ibid. p. 324. vide et Har. iii. 136. et vi. 208.—رقاب الرجال, *colla* scil. *cervices virorum,* designant *virorum animos,* vel potius *ipsos viros,* uti in Elnaw. p. 72. N. 120. et Hist. Sarac. p. 239. ubi رقاب القوم, *colla populorum,* notat *ipsos populos.*

S. 222. Scil. ut acquirantur opes, uti liquet ex sent. N. 55. quæ cum hac conferenda.

S. 223. Conf. supra, N. 40.

S. 225. Elegans sententia, qua docetur, Paupertatis incommoda multo leviora esse, quam ea quæ divitiæ post se trahunt, quæ ad luxum, libidinem, et voluptates tendunt. Hoc innuit etiam Imperator Cod. MS. sub litera ض. ضُرُّ الفقرِ خَيْرٌ مِنْ أَشَرِ الْغِنَي, *angustia paupertatis melior est divitiarum lætitia, quæ modum excedat.* أَشَرٌ, *lætitiam* notat, quæ cum *petulantia, protervia, lasciviaque* conjuncta est. Tim. ii. 386. et Har. iv. 62.

S. 226. عِثَارٌ, *lapsus, offensio pedis,* a عَثَرَ, pp. *appingi, allidi,* h. *cæspitavit, pedem offendit.* Vit. Salad. p. 12. Abulph. H. D. p. 171. Gol. Adag. p. 128. N. 96. et in seqq. N. 405.—دَمَارٌ, *interitus, exitium,* a دَمَرَ, pp. *trivit, attrivit,* h. *perdidit, exitio dedit*; in II. idem, Cor. xxvi. 171. Tim. ii. 342. et in seqq. N. 380.

S. 227. يُبَلْبِلُ fut. them. quadrilit. بَلْبَلَ, *confusus* et *commistus fuit sermo* et *lingua,* uti in Babele factum. Abulph. H. D. p. 17. et 18. Hic loci transitiva notione, quæ Lexicis exulat, usurpatur.—يُخَبِّطُ fut. IV. Conj. quam frustra in Lex. Gol. quæres. Radix est خَبَطَ, חבט, cujus proprietas sita in *vibratione* scil. *tremula agitatione* et *jactatione,* h. *fuste in-*

jecto percussit arborem, ad dejicienda folia, frondes, fructusque; qua notione Hebr. חבט venit, Deut. xxiv. 20. et Jud. vi. 11. item intransitive, *periit*, et *sine premio fuit* opus, Cor. vi. 89. in IV. *fecit ut frustra*, et *sine præmio esset* opus, *frustratus fuit*. Cor. xxxiii. 19.

S. 228. ضَيْمٌ, *oppressio, injuria*, in origine idem valet ac العدول عن الحق, *declinatio a jure*, unde verbum ضَامَ med. ي notat, *deflexit a via juris* et *æquitatis*. Vide Schult. ad Har. iv. 35. et Tauriz. ad Ham. p. 460.

S. 229. Cum priori hujus sententiæ membro conf. N. 216.—ضِنّ impe-rat. radicis ضَنّ, pp. *strinxit, adstrinxit*; h. cum ب constr. *tenax fuit, tenacius* rei *adhæsit*, unde notio *avare tenendi* profluxit. Abulph. H. D. p. 525. Hist. Sarac. p. 47. et Har. vi. 240.—Pro vitioso بعرْضك lege بِعَرَضِك.—Porro luditur in vicinia vocum عِرْض et عَرَض, quarum prior *existimationem* scil. *famam judicio omnium expositam*; posterior *opes, bona temporalia mundi* designat. Eundem lusum captavit Arabsj. Tim. i. 20. بَذَلَ عَرَضَهُ وَعِرْضَهُ, *erogavit opes et existimationem*. Radix utriusque est عَرَضَ, ערץ, de qua vide N. 212.—أَسْمِحْ imperat. a سَمَحَ, שמח, pp. *lævigavit*, unde non solum ad *lætitiam*, qua animus quasi *lævigatur*, quæ notio in S. S. frequentissima, sed et ad *liberalitatem hilarem* transfertur. Hist. Sarac. p. 151. Ham. p. 494. 560. Har. ii. 100. vi. 234. 244. Conf. Schult. ad Orig. tom. ii. p. 138. 139. et ad Har. iv. 127.

S. 230. Posterius membrum convenit cum dicto Salvatoris, Matth. cap. vii. 1. 2. Conf. etiam Cod. MS. sub litera ك, ubi Imperator inquit, كُلّ يَحْصُدُ مَا زَرَعَ وَيُجْزَي بِهَا صَنَعَ, *unusquisque metet, quod seminabit; et pensabitur pro eo, quod fecerit*. Et كَمَا تَدِينُ تُدَانُ كَمَا تَعِينُ تُعَانُ, *quemadmodum judicaveris, judicaberis; et quemadmodum adjuvaveris, adjuvaberis*.

S. 231. Idem Menander p. m. 165. Πενία δ' ἀγνώμονάς γε τὰς πολλὰς

ποιεῖ, *indigna multos facere paupertas jubet.*—تُبْعِثُ 2. fut. a بعث *incitavit* aliquem ad aliquid faciendum. Ita Tim. ii. 196. وان اعلم ان هذا الكلام يبعثك الي بلادنا, *ego equidem ſcio hunc ſermonem excitaturum te ad invadendas noſtras regiones.*—قبيح, *fœdus, turpis,* contrarium τῷ حسن, quod *honeſtum* notat, N. 392. Uti قبيح et حسن etiam opponuntur, Tim. i. 552.—Per phraſin قبائح الامور, *res turpiſſimæ* h. l. intelliguntur, *furta, fraudes,* &c.

S. 232. Eodem tendit quod Salvator ait, Matth. cap. xv. 14.

S. 233. Scil. Nimia lucri cupido, uti multa damna adfert, ſic etiam occœcat oculos mentis. Hinc recte quidam Græcorum amicum ſuum monet. Μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκόπει, *ubique lucra ſectari cave.* Vide Grot. l. c. p. 934.

S. 235. Conf. in ſeqq. N. 331. et 443. اِسْتِنَارَةٌ act. X. Conj. radicis نَارَ, נור, *luxit, ſplenduit, reſplenduit,* in X. idem, Har. vi. 272. Vide de hac radice Schult. Comm. ad Prov. p. 249.

S. 236. ضراوة act. radicis ضرا, quæ pp. adhibetur de *cane,* qui *incitatur* ad prædam, eique *mordicus adhæret.* Tim. ii. 136. et Har. Conf. xxi. ابن ادام ما اغراك بما يغرك واضراك بما يضرك, *O Adamida! quid te agglutinat,* inſtar canis mordicus affixi *in iis, quæ te faſcinant?* et quid *te irritat* ejuſdem inſtar canis *in ea, quæ nociva tibi ſunt?* in IV. *incitavit ad prædam, irritavit ad ſanguinarium impetum.* Vide Schult. ad Har. ii. 118. Phraſis itaque ضراوة الشهوة, *incitatio cupiditatis,* talem deſignat *impetum,* quo quis cupiditatibus ſe totum tradit, iiſque adeo aſſuetus eſt, ut continuo ad eas irritetur.—تُودي الي طلف المهجة, *ducit ad interitum ſanguinis.* Loco تُودي puto legendum تُوَدّي, ut ſit fut. Conj. II. uti ſupra N. 35. vel تُؤدي fut. IV. ab أدَي, pp. *tetendit,* in II. et IV. *attulit, adduxit,* &c.—المهجة notat, *ſanguinem puriorem* et *ſubtiliorem* ſcil. *tenuiſſimam partem ſanguinis* quæ ſpiritus continet animales. Sic de *ſanguine cordis puriori,* vel *ſucco vitali,* Ibn. Dor. v. 17. et 65.

Har. vi. 262. et in ſeqq. N. 294. Fig. uſurpatur pro *indole, mente.* Tim. i. 368. Radix eſt سَجَحَ, *nituit facies poſt morbum.*

S. 237. Videtur hæc ſententia reſpicere ad venditionem ſervorum, quorum corporis defectus et maculas occultare, et ſic emptorem defraudare difficilius eſſe ait, quam eorum colla amputare, vel, ſi mavis, ſervos ipſos verberare.—رِقَاب enim non tantum *colla,* ſed et *ſervos ipſos ære emptos, ſubditos, mancipia* notat. Abulph. H. D. p. 76. 95. 464. et Hiſt. Sarac. p. 239.—تَدْلِيس act. II. Spec. radicis دَلَسَ, in II. *celavit vitia mercis in venditione* ſcil. *re venali.*—Pro مُعَاب l. potius مَعَاب, vel collect. معايب, a radice عاب, עיב, cujus proprietas in *craſſitie lactis,* unde ad *vitia* tum *mentis,* N. 7. 43. 57. 60. &c. tum *corporis,* N. 303. transfertur.

S. 238. ضِيَاع collect. τȢ ضَائِع, quod adhibetur de *eo* quod *vanum et irritum eſt.* Elnaw. N. 184. a ضَاعَ, *periit,* item *perditus, amiſſus fuit.*—الأَعْمَار collect. τȢ عُمْر, *ætas, vitæ tempus, ſecula.* Elnaw. p. 76. a عَمَرَ, עמר, in origine, *volvit, convolvit.*—Phraſis غُرُورُ الآمَال, *blandimenta ſpei* ſcil. *vana ſpei lactatio,* redibit in ſeqq. N. 325.

S. 240. مُسْتَدْرِك, *qui ſibi recordatur.* Particip. X. Conj. radicis دَرَكَ, דרך, pp. *volvit, glomeravit,* h. *inceſſit, cucurrit,* q. d. *glomeravit greſſus*; in X. Conj. ſpeciali uſu valet, *aſſecutus eſt, comprehendit* errorem, Tim. i. 405. ubi eadem phraſis occurrit. فلما فصل ايدكوا عن تيمور استدرك فارطه, *et quum Aidecou a Timuro diſceſſerat, aſſecutus eſt errorem ſuum præcipitem.*—فارط exponitur in Lex. Gol. per *ducem,* vel *duces* avium Katarum, quæ agmina ad aquam volantia præcedunt, a فَرَطَ, *præceſſit,* item *nimis* et *præceps fuit, modum exceſſit.* Phraſis itaque فارط العثرة notat, *cæſpitationes præcedentes,* vel, ſi mavis, *præcipites.*

S. 241. Elegantiſſima ſententia, qua docetur, Quemlibet oportere animæ ſuæ ſaluti ſine ulla mora proſpicere, antequam mors interveniat, ſiquidem

hora decretoria huic ſtudio nimis importunum tempus eſt.—De radice سَعَى, vide I. Collect. N. 138. et فَكَّ unde فَكَاكٌ, *liberatio, ſalus*, ibid. N. 191.—أَنْفَاسٌ collect. τῶ نَفَسٌ, *ſpiritus, anhelitus, reſpiratio*; a نَفَسَ, נפש, pp. *ſpiravit, anhelavit.* Vide Schult. ad Ham. p. 432.—أَبْلَسَ act. IV. Conj. radicis deperditæ بَلَسَ, בלס, pp. *carpſit, decerpſit*, peculiariter *ut ſiccaret*; in IV. *deſperavit, fractus fuit* animo, q. d. *ſiccatus fuit* mente præ confuſione attonita, h. *obmutuit* os in judicio. Vit. Salad. p. 12. item *ſiluit*, præ animi ſollicitudine ac mœrore. Cor. xxx. 12.

S. 242. Vide not. ad N. 3.

S. 243. Ejuſdem ſenſus eſt cum ſententia proxime præcedenti. Vide etiam I. Collect. N. 79.—وَلَمْ يُطْلِقْهُ, *neque laxat eam* ſcil. iram, i. e. *neque habenas ei committit.* يُطْلِقُ pro يُطْلِقْ propter لَمْ præced. eſt fut. IV. Conj. a طَلَقَ, pp. *laxatus fuit*, in IV. *laxavit.* Unde variæ phraſes diminarunt, e. g. *laxare frena*, Tim. i. 574. ii. 150. Vit. Salad. p. 201. et Elnaw. p. 60. N. 98. *laxare*, i. e. *mittere ſagittas.* Vit. Salad. p. 69. 142. et 194. *Soluto* et *exporrecto* ſcil. *hilari vultu eſſe*, Har. ii. 62. *Miſericordia prolixum eſſe* ſcil. *laxare manum*, Vit. Salad. p. 256. et Schult. Prov. Meidan. p. 37. N. 76. *Dimittere uxorem*, ibid. p. 6. N. 4. Abulph. H. D. p. 533. et Vit. Salad. p. 274. *Libere dimittere* aliquem, ibid. p. 26. 45. Exc. Abulf. p. 36. Item, *recedere longius*, aliæque. Vide Schult. ad Ham. p. 349.

S. 244. Loco تُجَلْبِبُ mallem legere تَجَلْبَبَ, ut ſit II. Conj. quadriliteræ جَلْبَبَ, *induit pallam muliebrem* ſcil. *veſtem amplam*, quam mulieres Arab. et Perſicæ omnibus aliis ſuperducunt, quaque ſuum caput pectuſque tegunt, et quum foras prodeunt, ad talos demittunt. Hinc gloſſa apud Giggejum جَلْبَبَةٌ, *induit talem veſtem* mulier.—Sic etiam pro تُجَنِّبُ potius legerem تَجَنَّبَ, ut ſit præteritum tempus V. Conj. radicis جَنَبَ, pp. *vertit, avertit, declinavit*; in V. *removit a ſe, devitavit* aliquid.

S. 246. Ejuſdem mentis eſt cum ſententia, quam modo habuimus N. 241. Docet enim, Oportere hominem, ſine ulla mora, viam rectam incedere, eamque omni ſtudio prævertere, priuſquam ipſi ſuperveniat mors, et pœnitentiæ occaſiones præſcindantur. Eodem tendunt multa proverbia. E. g. اِسْتَحِ فِي ٱلْمَآءِ قَبْلَ ٱلْمَسَآءِ, *nata in aqua ante veſperam.* أَضِئْ سِرَاجَكَ قَبْلَ ٱلظُّلْمَةِ, *accende lucernam tuam ante tenebras* &c. &c.

S. 247. غُرُور, *illecebræ* ſcil. الدنيا, *mundi.* Plena phraſis adfuit ſupra N. 118.

S. 248. غَايَةُ ٱلْجَهْلِ, *ſumma ſtultitia.* Vox غاية, *extremitas rei,* adhibetur ad *ſummum gradum* vel *faſtigium* cujuſlibet rei deſignandum. Unde variæ phraſes. E. g. غاية الضرار, *extrema paupertas,* Tim. i. 66. غاية الجمال, *excellens pulchritudo,* Tab. Ceb. p. m. 36. غاية الميتات, *glorioſiſſima mortium.* Vit. Salad. p. 18. Sic in ſeqq. ſub litera غ. غاية الدين, غاية الايمان, غاية المعروف, غاية العدل, غاية المروة. De radice غبي, גאה, vide quæ notavimus ad N. 152.

S. 249. خُرْقٌ, *aſperitas, durities,* ſive potius *inertia, ſtupor* ſcil. mentis, ab خَرَقَ, pp. *ſidit, proſcidit, laceravit,* cui reſpondet radix خَرَقَ, חרק, de qua vide I. Collect. N. 55.

S. 250. Conf. I. Collect. N. 269. et in ſeqq. N. 388. et 517.

S. 251. Vide quæ notavimus in I. Collect. N. 142. et ſupra N. 165.

S. 252. *Odium* jure merito vocatur *ægritudo emacians* et *morbus peſtiferus.* Oritur enim ex *invidia,* quæ *morbus immedicabilis* dicitur, N. 41. *Omniumque vitiorum caput* eſt, N. 156.—مُضْنِي particip. IV. Conj. Radicis ضَنِيَ, *ægrotavit,* pp. *conſtipato* et *contracto corpore fuit,* ut fit ex *morbo* vel *dolore,* unde in IV. *emaciavit, afflixit, gravavit* morbus. Tim. i. 96. Uſurpatur de corpore *attenuato* et *emaciato,* unde ضَنًى, *morbus,* qui maciem attrahit nomen accepit. Abdall. v. 6. Tim. ii. 972. Conf. Schult. ad Ham. p. 506. et Kuipers Diſſert. ad varia V. T. loca p. 43.—مُوبِي

particip. IV. Conj. radicis وَبَأَ, *morbo epidemico* peculiariter *peſte laboravit*, Abulph. H. D. p. 487. in IV. idem. Hinc وَبَأٌ, *morbus epidemicus* et *communiter graſſans*, peculiariter *peſtilentia*, ibid. p. 149. Tim. i. 126. Ejuſdem poteſtatis olim fuiſſe radicem ובא vel יבא Hebræis reſtituendam liquet ex Ezech. cap. xxiii. 42. ubi particip. *Hophal* מובאים non referendum ad radicem בוא venit, uti vulgo, ſed ad ובא vel יבא, *peſte* vel *lue epidemica laborat*, itemque *infecit*. Depinguntur enim ibi ſcortatores מובאים, *peſtilenti lue infecti*, ſimulque profligatæ tumulentiæ, ut adeo venere ac vino computruerint. Itaque hunc locum ſic verto, *Eritque in ea vox ſtrepitus luxuriantis, idque ad homines e fæce hominum lue correptos, vinoque perditos e deſerto.*

S. 255. Conf. hanc et preced. ſententiam cum N. 52. et in ſeqq. N. 389. —اِحْتِشَامٌ, *humanitas, reverentia, verecundia*, act. Conj. VIII. radicis حشم, *pudore affecit*, in VIII. *pudorem concepit*, maxime præ *reverentia*.— اِنْتِقَامٌ, *vindicta, pœna, ultio*; act. Conj. VIII. radicis نَقَمَ, נקם, cujus origo in *refractione*, qua *impetus refutatur* et *retunditur*, *vehementia per vehementiam repreſſa*, unde notio *ultionis* et *vindictæ*, qua quod illatum eſt mali, malo rependitur, et refringitur, atque adeo compeſcitur. Ex illa origine etiam profluxit notio *crudelitatis* et *immanitatis*. Tim. ii. 920. ubi نقمة et رحمة opponuntur, اسمه دولة تيمور—قد البسه الله ثوب النقمة ولم يشمه شيا من روائح الرحمة, *nomen ejus* erat *Doulet Timur,—quem Deus veſte crudelitatis texerat, nec minimo miſericordiæ odore imbuerat.* Eadem *immanis crudelitatis* notio in S. S. non inuſitata, uti liquet ex Thren. iii. 60. ראיתה כל נקמתם, *vidiſti omnem eorum crudelitatem* ſcil. *violentiam omnia refringentem*. Similiter Pſ. viii. 3. ubi מתנקם non *ulciſcentem*, neque *vindictæ cupidum*, ſed *ſævum* et *truculentum* notat, qui nulla læſione provocatus ipſe ultro injuriam infert, ac innocentes opprimit et vexat, uti in loco parallelo Pſ. xliv. 17. ubi inducitur opprobriis et blaſphemiis

graſſans inimicus, qui ad cumulum malitiæ deſignandum. etiam vocatur מתנקם, *truculentus, violentus, omnia refringens*. Vide et Ezech. cap. xxv. 12. et alibi.

S. 257. Diſcrimen inter هوى et شهوة obſcurum eſt. Diſtinguuntur etiam, ſed non ſatis clare in Cod. MS. ſub litera ذ. ذهاب العقل بين الهوى والشهوة, *perit intellectus inter cupidinem et cupiditatem* ſcil. inter *cupiditatem* et *voluptatem*. Suſpicor هوى notare, *cupiditatem* magis *internam*, ſcil. *ſubjectivam*, qua quis præſertim in malum impellitur. Quæ notio aptiſſime quadrat in I. Collect. N. 33. et in hac Collect. N. 242. 451. 503. &c. شهوة vero mihi videtur ſignificare, *cupiditatem* magis *objectivam* ſcil. *voluptates*, quibus quis mentis ſuæ cupidini ſe tradit atque ſubmittit. Quo ſenſu venit N. 236. 292. 311. 354. et alibi ſæpe.

S. 259. Pro جُرْم quæ forma non comparet in Lexicis, forte legendum جَرْم, pp. *ſectio, reſectio*, et hinc *peccatum, crimen*, a جَرَمَ, גרם, cujus proprietas in *reſectione*, ſcil. *divulſione*, h. *abſtulit, ſuſtulit*, et dein *perpetravit crimen, delicti reus fuit*. Cor. xii. 110. xxxii. 13. Abulph. H. D. p. 501. 507. 512. &c. Lib. Colail. p. 30. et 67. A *reſectione* etiam Hebr. גרם, *os oſſis*, cujus omnis caro *vulſim reſecta* nomen accepit.

S. 260. الإحسان, *beneficentia*, h. l. *benefactorem* notat, uti in ſeq. ſententia السخاء, *liberalitas*, pro *viro liberali* ſumitur. Nomina *actionis* ſæpiſſime *ipſum actorem* deſignant. Ita in Ham. lib. ii. cit. a G. Jones de Poeſi Aſiatica, p. 315. et 316. ubi سماحة, *beneficentia*, pro *benefactore*, et جود, *liberalitas*, pro *liberali* occurrit.

S. 262. Significat, Quemlibet ſecundum injuſtitiam ſuam in hac vita patratam, in futura vita punitum iri. Conf. ſupra N. 230. et in ſeqq. N. 420.—Vox شقاوة deeſt in Lexicis. Eſt fœm. rad. شَقَاءٌ, *miſeria*, a شَقَا, pp. *dirutum, diruptum eſſe*, hinc *miſerum, miſerabilem*, uno verbo, *profligatiſſimum eſſe*, Ham. p. 518. Har. vi. 240. Exc. ex Iſphan. p. 26.

S. 263. Vide quæ notavimus N. 34. et in I. Collect. N. 240.

S. 264. Conf. in. feqq. N. 285. et 524.—عِوَضًا act. radicis عَاضَ, *commutavit quid cum alio.* Inde عِوَضًا ufurpatur pro particula in *fubftitutione* alicujus rei pro alia, refpondens Latinorum *pro, loco*; ita apud Abulph. H. D. p. 39. ubi *Jael* dicitur *Siferam,* عوضا الماء, *loco aquæ, quam petiit, lacte potaviffe*; et p. 57. ubi *Rehoboam vafa et fcuta ærea conflaffe* dicitur, عوضا, *pro iis,* fcil. vafis et fcutis aureis, quæ fecerat Salomo.

S. 265. ظِلٌّ, *umbra,* fig. *protectio.* Vide I. Collect. N. 162.—رَغَدْ act. a رَغَدَ, רעד, *affluxit bonis.* Origo eadem quæ in رجد et رَعَدَ, *tremuit,* dein *tonuit.* Specialiter ufurpatur de *flumine,* quod *tremere,* vel *circumtremere* dicitur, quando magnam vehit aquæ copiam, quæ in exuberantem fluxum femet impellens, undique intremifcit. Unde tranflatio facta ad copiam bonorum pleno et exuberante quafi alveo affluentium. Cor. ii. 35. et 37. et imprimis Ibn. Dor. v. 100. Ubi cum manifefta allufione ad originem de bonorum affluentia ita canit,

واجريا ماء الحيا لي رغدا

Fecerunt manare mihi aquam pluviæ ad bonorum affluentiam.

Vides, Poetam hanc originem perfpexiffe, ita ut locum hunc vertere poffimus: *Fecerunt manare mihi aquam circumtremendo,* ita ut *exuberans aquarum copia me circumtremat.* Similiter Hebr. גרע, *vibrare, circumtremere,* ufurpatur pro *omni opulentia circumfluere,* uti demonftravit Schult. in Orig. tom. i. p. 293. et 294.—نَكْدٌ, *moleftus, durus,* a نَكَدَ, נכד, quæ radix proprietatem habet in *puteo,* qui reliquias aquæ continet guttatim tantum manantes; h. per metaphoram dixere, *vita ejus* نَكِدَ, *dura* et *angufta fuit,* non affluens divitiis et commoditatibus, fed guttatim tantum ftillans neceffaria. Ita Tab. Ceb. p. m. 42. نكد الحياة, *difficultas vitæ,* et Abulph. H. D. p. 41. نكد لهم عيش الامة, *afflictam duxit vitam populus.* Vide et Tim. i. 54. Eandem proprietatem habuiffe Hebræorum

radicem deperditam נכד liquet ex voce ſolitaria נֶכֶד, quæ non *nepotem*, ſed *prolem nepotum*, vel potius *generationes remotiores*, notat, quæ ſcil. ſenſim ſine ſenſu deficere incipiunt, ita ut conſiderentur tanquam reliquiæ quædam tenuiores, quæ ex primo fonte quidem, ſed veluti ſtillatim emanarunt. —De radice وَبَأَ unde وَبِيٌّ, *peſtiferus*, vide N. 252.

S. 266. قِيامة, *reſurrectio*. Plena phraſis eſt يوم القيامة vel يوم القيمة, opp. τῷ الدنيا, *huic vitæ*, uti in ſeqq. N. 381. et Abu-Horairæ in Hiſt. Adſcenſionis cit. a Gagniero in not. ad Abulf. de V. M. p. 34.

S. 267. Idem affirmat in ſeqq. N. 449. ubi inter illa, quibus αὐταρκεία acquiritur, enumerat, اليأس عمّا في ايدي الناس, *deſperatio de iis, quæ in hominum manibus ſunt*.—Phraſis في ايدي الناس, *in manibus hominum*, idem dicit ac *in poteſtate eorum*, vel *quæ poſſident homines*. Ita Abulph. l. c. p. 399. *Erat maxima provinciarum pars* بيده, *in poteſtate ejus*; et p. 406. جميع ما بيدي, *omnia quæ in poteſtate mea ſunt*, ſcil. *quæ poſſideo*. Tim. ii. 330. *Pleraque loca munita et caſtella* بيدهم, *in eorum poteſtate erant*. Vide et Hiſt. Sarac. p. 13. 61. 62. et alibi. Pari modo Hebr. יָד, *manus*, pro *poteſtate*. Deut. xxxiii. 3. 1 Sam. xvii. 21. Pſ. xxii. 21. Prov. xxi. 1. &c.

S. 268. ظَرْفُ الرَّجُلِ, *bonitas*, ſcil. *bona hominis indoles*. Sic etiam ظَرَافَة, Tim. i. 240.—ظَرْف etiam notat *induſtriam, acumen*, et *dexteritatem*, a ظَرُفَ, de quo vide I. Collect. N. 32.—تَنَزُّه act. V. Spec. radicis نَزُهَ, cujus vis primaria in *remotione ſublimi*, h. *integer, immunis fuit* a malo, in II. et V. Spec. *longe ſemovit, cohibuit ſe* ab omni re turpi et illicita. Vide in ſeqq. N. 450. et 451. h. تَنَزُّه pro *continentiæ ſtudio*. Tim. ii. 64.—مَحَارِم collect. τῦ مَحْرَم, *illicitum, nefas*. E. g. *atrocia facta*, Abulph. H. D. p. 192. *latrocinia*, Tim. i. 34. Radix eſt حرم, חרם, cujus proprietas latet ſub. Vic. خرم, *ſecuit, reſecuit*, peculiariter a *communi uſu*, et ut *ſacrum prohibuit*, unde *conſecrationis maximæ* vis et religio apud Hebræos

ſuccrevit, per quam quid *reſecatur*. A *reſecando* etiam חרום Levit. xxi. 18. *curtum, mutilum* deſignat, vel potius *eum,* qui habet *naſum ſciſſum* vel *aurem*. Uti اخـرم cum خ ab Arabum Criticis ſpecialiter exponitur per *eum,* cui *naſi mucro* vel *narium imbrex reſciſſus eſt.*—مُبَادَرَةٌ act. III. Conj. a بَدَرَ, pp. *micuit, promicuit, agili motu proſiluit,* h. *properavit, feſtinavit*; in III. idem. Tim. ii. 522. et Lib. Colail. p. 8.—مَكَارِمُ, *virtutes præclaræ*. Collect. τῆς مَكْرُمٌ et مَكْرُمَةٌ, *res,* ſcil. *actio generoſa, virtus*. Ham. p. 448. et Mon. V. A. p. 58. a كَرُمَ, כרם, pp. *ſuccoſus fuit,* h. *exuberavit in omne genus virtutis*. Vide not. ad I. Collect. N. 261.

S. 269. Conf. I. Collect. N. 21. et in ſeqq. N. 353.—Porro, ſuſpicor hanc et ſeq. ſententiam referendam eſſe ad ſeriem ſententiarum ſub litera ض, et pro طَبْطٌ, quæ vox nullibi in Lexicis comparet, legendum eſſe ضَبْطٌ, a radice ضَبَطَ, *firmiter conſtrinxit, continuit,* et *ſervavit*. Unde variæ phraſes. E. g. ضبط في الحبس, *vincere in carcere,* Abulph. H. D. p. 460. ضبط الاثقال, *conſtringere ſarcinas,* Tim. i. 58. ضبط الامور, *ordinare res publicas,* ibid. p. 62. in notis. ضبط البلاد, *firmare regna,* Abulph. H. D. p. 467. et 501. ضبط الاصحاب, *bene regere ſocios,* ibid. p. 473. ضبط اللسان, *conſtringere linguam,* h. l. et mox ضبط النفس, *cohibere mentem,* N. 270. Quæ phraſis etiam occurrit in Verſ. Arab. Tit. i. 8.

S. 270. مواقع العطب ad literam, *loca exitii,* ſcil. *loca* in quibus quis *cadit in perniciem*. Radix وَقَعَ, יקע, *cecidit, concidit, procubuit* et quidem cum *fragore*. Vide Schult. ad Ham. p. 388. et Har. v. 138.

S. 271. فرحة البشري, *lætitia læti nuncii,* i. e. *ſumma lætitia, lætitia exhilarans,* et quaſi *nitentem faciens*. Radix فَرِحَ, פרח, pp. notat *fidit, effidit,* dein *germinavit, floruit,* et h. *lætus, lætatus fuit.*—بشري, *lætus nuncius, Evangelium*. Cor. ii. 97. Iſphan. p. 20. a بشر, בשר, pp. *raſit, polivit ad nitorem,* h. *læto nuncio exhilaravit.*—De radice عَرَضَ egimus,

N. 212. Addo tantum IV. Spec. اعرض cum عن conſtr. habere notionem *declinandi, avertendi ſe* ab aliquo vel aliqua re. Elnaw. p. 60. N. 98. ما قدع السفيه بمثل الاعراض, *nihil æque inhibet ſtultum, quam ut te avertas* ab eo; item *omittendi* aliquam rem, Abulph. H. D. p. 15. واعرض عن ابانة نسبه, *et omiſit deſcriptionem genealogiæ ejus*, ſcil. Melchizedeci; nec non *reſpuendi* aliquem vel aliquid. Ibid. p. 45. اعرض عنه, *reſpue eum.*—Phraſis زخارف الدنيا, *blanditiæ mundi*, adfuit N. 169.

S. 273. Vide ſupra N. 70.

S. 275. شدّة, *anguſtia*, h. l. *inopiam*, ſcil. *rem anguſtam domi* denotat; opponitur enim τῷ رَخَآءٌ, quod pp. *laxitatem*, et h. *amplitudinem opum* ſignificat.—سَرَّآءُ et ضَرَّآءُ opponuntur etiam Tim. i. 30. Cor. iii. 134.

S. 277. Conf. ſupra N. 20.

S. 278. Conf. ſupra N. 13. 176. 217. et in I. Collect. N. 226.—De radice لزم vide quæ notavimus ad N. 155.

S. 280. Idem affirmat Imperator in Cod. MS. ſub litera ع. عِنْدَ تَضَايُقِ ٱلْبَلَآءِ يَكُونُ ٱلرَّخَآءُ, *quum afflictio maxime premat, relaxatio erit.*—تَنَاهَي VI. Spec. a نَهَي, *terminavit, ad ſummum terminum pervenit.* Ita Abulph. H. D. p. 280. *Filii autem Muſæ Ebn Shaceri* نهاية في علومهم, *ſummum in ſcientiis ſuis ad faſtigium pervenerunt*; in II. et VI. Spec. idem notat. Har. iv. 58.—فَرَجٌ, *dilatio animi, gaudium, ſolatium.* Har. iii. 180. Peculiariter *evaſio, liberatio*, ſcil. *emicatio in amplam libertatem*; opp. τῇ شِدَّةٌ, Tim. i. 44. وليحصل لنا فرج بعد شدة, *præſtoque nobis erit evaſio poſt anguſtiam.* Radix فرج ejuſdem originis cum فرج et فرخ, פרח, pp. *laceravit, findendo aperuit*, uti liquet ex Cor. lxxvii. 9. اذا السماء فرجت, *quum cœlum diffiſſum fuerit.* Impp. et per metaphoram notat, *diſcutere curam, anxietatem, et mœrorem.* Har. Conſ. xxxiii. يفرّج الهم الذي هو به, *diffindet curam, quæ eum tabefaciebat*, i. e. *diſcutiet, detergebit.* Abulph. H. D. p. 472. ليفرجوا بهم عنه غمه, *ut ipſum*

anxietate ſua liberarent. Vide et p. 510. Har. i. 8. Tharaph. v. 74. et alibi. A *ſingendo,* ſcil. *rumpendo,* orta etiam notio *vireſcendi, effloreſcendi,* et *gemmas protrudendi,* quam Hebræorum פרח in S. S. frequentiſſime exſerit.

S. 281. Senſus hujus et ſeq. ſententiæ eſt, Hominum indolem in adverſis præcipue manifeſtam fieri. Qui enim in iis prudenter ſe gerunt, eaque generoſa mente perpetiuntur, præclaras virtutes, quæ omnium laudem merentur, oſtendunt; cum e contra illi, qui ea ægre ferunt, ſordideque vivunt, ſe omnium contemptui exponunt.

S. 282. Eadem ſententia occurrit apud Har. ii. 94. hac ſolummodo differentia, quod ibi pro يُكَرَّمُ in fut. paſſ. Conj. IV. legatur يُكْرَمُ, *apud explorationem pretioſus cenſebitur vir aut vilis.* Conf. etiam N. 84.

S. 283. تُسْتَكْشَفُ ita haud dubie legendum pro mendoſo تَسْتَشْكِفُ quod MS. habet.—حَيْرَة, *ſtupor* et *perturbatio mentis,* ab حَارَ med. ي, pp. *volvit, convolvit,* et intranſitive *obvolutus fuit.* Adhibetur de *oculorum præſtrictione:* Abulph. H. D. p. 411. de *mente attonita* et *obſtupefacta.* Har. i. 104. et v. 124. Tim. i. 10. Item de *rebus perturbatis.* Abulph. H. D. p. 542. الموصل مدّة مدينة في حيرة, *poſt hæc urbis Mauſelæ res diu confuſæ manſerunt.* Quæ poſterior notio hic locum habet, ita ut ſenſus ſit, Virorum prudentiam præſertim elucere, quando negotia publica confuſa et perturbata ſint, ſiquidem in tali rerum publicarum fluctuatione, ſe iis immiſceant, et ſollicite ſibi cavent. Conf. omnino in ſeqq. N. 516. —تُسْتَكْشَفُ 3. fut. paſſ. fœm. gen. X. Conj. radicis كَشَفَ, quam Arabes peculiariter uſurpant in *removendis,* vel potius *diſcutiendis* et *deſtringendis rebus,* quibus aliquid obtectum eſt. Abulph. H. D. p. 294. Ham. p. 492. et 493. Unde notio *divinandi* apud Hebr. in radice כשף ſemel modo in ſpec. Pihhel lecta 2 Chron. xxxiii. 6. profluxit. Hinc particip. מְכַשֵּׁף ſæpiuſcule occurrens, *Divinatorem* ſignificat, qui nempe familiare cum numine colloquium et commercium ſibi arrogat, et lumine plenus Divina ſe videre et detegere poſſe jactat.

S. 284. Conf. cum hac ſententia membrum poſterius ſent. N. 325. ubi أَجَلٌ et أَمَالٌ ſibi etiam opponuntur.—حُضُورٌ act. radicis حضر, *præſens* et *propinquus fuit*. Peculiariter adhibetur de *morte inſtanti*. Unde in VIII. per ellipſin vocis الموت abſolute notat, *morti propinquus fuit*. Abulph. H. D. p. 96. وكان لما احتضر امر ان يكتب الي امه, *fuitque quum* (Alexander Philippi filius) *morti jam vicinus eſſet, ſcribi juſſit ad matrem ſuam* (literas). Similiter p. 197. 201. 204. Exc. Abulf. p. 61. Elnaw. p. 22. et alibi.—خَيْبَةٌ, *fruſtratio* ſpei. Act. radicis خَابَ, quæ pp. uſurpatur de *ignitabulo* quod fallit, nullas edens ſcintillas. Hinc per metaphoram, *prohibitus, ſecluſus fuit*, ſpecialiter ſpe et votis, neque *conſecutus fuit* quod volebat. Har. iii. 122. لم يخب فيه منان ولا كبا قدح زناد, *non fruſtra in eo erat confabulator ullus, neque fallebat terebratio fomitum ignis*; iv. 24. وَلَا أَمَالِي مَنْ يُخَيِّبُ أَمَالِي, *neque adjuto qui ſpem meam fruſtratur*; vi. 231. وَالْمَعْوِزُ يُخَيِّبُ, *et debilis* latus nudans *fallit vota petentis*. Vit. Salad. p. 9. فان الله اكرم من ان يخيب قصدك, *profecto munificentior eſt Deus, quam ut hanc tuam intentionem fruſtretur*. Vide et p. 12. 228. Iſphan. p. 22. Abulph. H. D. p. 136. 387. 483. &c.

S. 285. Conf. ſupra N. 264. et in ſeqq. N. 524.

S. 287. يَنْشُدُ fut. a نَشَدَ, quæ radix inter alias notiones etiam valet, *quæſivit rem amiſſam*. Ita de *camelis amiſſis*. Tharaph. v. 70.

علي غير ذنب قلته غير انني نشدت فلم اغفل حمولة معبد

Nulla ob convicia, niſi quod quæſiverim, et non neglexerim camelos *onerarios* fratris mei *Mabed*.

S. 288. Idem docet in Cod. MS. ſub litera ك. كيف يعدل في غيره من يظلم نفسه.

S. 289. Eadem ſententia occurrit in Cod. MS. ſub litera ك. كيف يعرف الله من يجهل نفسه.

S. 290. Convenit cum illo Belgarum,

Wat 'hoeft men toog om hoog te ſlaan?
Elk kruidje wyſt zyn' Godheid aan.

S. 291. Elegantiſſima ſententia, qua docetur, Scientiam, ſi ſit mere theoretica, neque operibus aut virtutibus oſtendatur, nullius utilitatis eſſe, ſicuti arcus, quando nervo non ſit tenſus, nihil valere vel efficere poteſt. Optime huc facit Sent. Sen. et Syr. M. N. 814. *Nil prodeſt bene didiciſſe, facere ſi ceſſes bene*; cum quo convenit illud Themiſt. p. 328. Τὰς ἀρετὰς εἰδέναι ὐδὲν ἢ μικρὸν ἰσχύει, τὰ δὲ ἔργα ὐ μικρὸν, ἀλλὰ τὸ πᾶν, *virtutes cognoſcere ne minimum quidem juvat*; *opera vero non parum quid, ſed omnia valent.* Virtus enim *non in ſcientia, ſed in actione conſiſtit.*—Porro ejuſmodi ſtructuræ ſententiam vide N. 39.

S. 293. Conf. N. 356.

S. 294. تَأْتِي fut. fœm. gen. radicis أَتَى, pp. *tendere*, et dein *tendere* aliquo, *venire, ſupervenire, invadere inopinato* aliquem. Hinc cum علي conſtr. ſpeciali uſu notat, *abolere, delere, penitus perdere, e medio tollere.* Ita Abulph. H. D. p. 111. ليكون قد اتي علي نفس الصبي معهم, *ut ita puerum illum cum iis e medio tolleret.* Tim. i. 78. الي ان اتي علي اخرهم, *donec ad unum omnes eſſent deleti*; et p. 214. حتي اتي علي الاول والاخر منهم, *donec omnibus ad unum ſupervenit,* i. e. *penitus delevit.* Adde Iſphan. p. 8. واتي بالقلع علي البساتين, *venit cum eradicatione ſuper hortos,* i. e. *funditus eos ſubvertit*; ad quem locum vide Schult.

S. 295. Valde abſtruſum eſt hoc dictum; ſi quidem ſenſum ejus bene intelligo, quem credo hunc eſſe, Quo magis ſit in animo tuo Creatoris reverentia, eo minus tibi videbitur creaturæ pretium.

S. 296. Conf. I. Collect. N. 7. et quæ ibi notavimus, nec non præceptum Salvatoris, Matth. v. 44.—عَذِّبْ Imperat. II. Conj. radicis عَذَبَ,

pp. *ſtrinxit leviter*; hinc in II. *caſtigavit, punivit.* Cor. v. 21. يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ, *Deus ignoſcit cui vult, et punit quem vult.*

S. 297. مُكَافَاةٌ act. III. Conj. radicis كَفَأَ in origine, *plicavit*; in III. *ſimilis et par fuit ex æquo*, vel ex *adverſo reſpondit*, aut tranſitive, *oppoſuit ex adverſo* et *contulit*, h. *penſavit, compenſavit, repræſentavit*, q. d. oppoſuit rem rei ad æquilibrium. Ita Har. iv. 16. وَأَفِي لِلْعَشِيرِ وَإِنْ لَمْ يُكَافِي بِالْعَشِيرِ, *et ſodali integrum præſto officium, quamvis ipſe ne decimam partem repenſet.*

S. 298. Non diſſimile eſt quod Imperator inquit in Cod MS. ſub litera ع. عِيٌّ تَسْلَمُ بِهِ خَيْرٌ مِنْ كَلَامٍ تَكْلُكُ بِهِ, *blæſitas, qua quis ſalvus evadit, melior eſt, quam ſermo, quo quis perit.* Quamvis hoc dictum magis generale ſit, et ſe latius extendat. عَيِيٌّ, *blæſus*, a عَيَّ, pp. *torquere, intorquere*, h. *impedita* et *inexplanata lingua fuit, ſe explicare non potuit.*

S. 299. Conf. I. Collect. N. 170.

S. 300. خَاوِيٌ particip. radicis خَوَي, cujus origo in *complicando* et *convolvendo*, h. *eſurivit*, q. d. *complicatus* et *longa inedia collapſus*, ſcil. *convolutus fuit venter*; h. in genere, *vacuus, inanis fuit.* Ita de *arce, urbe, domo, incolis vacua.* Abulph. H. D. p. 226. ودخل العسكر القلعة ووجدوها خالية خاوية, *et exercitus arcem ingreſſus, eam* incolis, jumentis, veſtibus, victu, &c. *vacuam invenerunt*; et p. 493. فوصلوا اليها الفرنج والفوها خالية عن المقاتلين غير خاوية من الارزاق, *et accedentes ad eam* (Damiatam) *Franci militibus quidem vacuam invenerunt, et non rebus ad victum neceſſariis deſtitutam.* Similiter Tim. ii. 168. وكانت خالية من سكانها خاوية من عامري عمرانها, *manſitque* (Niſibin) *vacua incolis et deſolata habitatoribus ædium ſuarum.* Uſurpatur etiam de *palma intus cava*, Cor. lxix. 7. de *loculis vacuis*, Har. i. 4. et h. l. de *corde intellectu vacuo.*

S. 301. عار الفضيحة notat *pudorem,* vel potius *ignominiam,* quam quis *ex re* vel *actione turpiſſima* ſibi contrahit. De voce عَارٌ, *opprobrium, dedecus,* vide ſupra in Auctar. ad I. Collect. N. 9.—فضيحة, *turpitudo, res* vel *actio turpis.* Plena phraſis الامور الفاضحة, *res turpiſſimæ,* occurrit in ſeqq. N. 494. Radix eſt فضح, פצח, in origine, *rupit, prærupit corticem* alicujus, h. alicujus *vitia nudavit* et *vulgavit.* Har. ii. 204. *ad pudorem adegit* aliquem, Abulph. H. D. p. 264. Notat etiam *vitiare virginem,* Hiſt. Sarac. p. 99. *ignominiæ exponere* ſpem, in ſeqq. N. 474.—يُكَدِّرُ fut. II. Conj. a كَدَرَ, כדר, pp. *fuſcari,* opp. τῷ صفا, *limpidus fuit,* Ham. p. 468. et in ſeqq. N. 341. h. *impurus, obſcurus, turbulentus fuit* liquor, color, &c. Uſurpatur de *vita* incommodis et fortunæ adverſæ caſibus *conturbata* et *moleſta,* Togr. v. 54. Item de *ſtatu turbulento* quaſi fæcibus. Exc. Abulf. p. 14.—لَذَّةٌ, h. l. notare videtur *vitæ jucunditatem,* vel, ſi mavis, *voluptates mundanas,* quæ لَذَّاتُ ٱلدُّنْيَا dicuntur, N. 219.

S. 302. عَاشِرْ Imperat. III. Conj. radicis عَشَرَ, עשׂר, in origine, *ſtrinxit, conſtrinxit,* et *compegit,* h. *decimus fuit* et *decimavit,* quia numero denario minores unam in ſummam et quaſi unum in faſcem colligentur et compingantur. Unde in III. Conj. notio *ſocietatem* vel *ſodalitatem ineundi* profluxit. Vide Meſtingh. in Diſſert. Philol. de Auctoritate quorumdam Chetibim, §. 5; ubi hanc *compingendi* notionem jure merito vindicavit loco 1 Reg. xxii. 49. Sine ulla enim ratione עשר ibi a Judæorum Magiſtris corrigitur in עשה, *fecit,* cum ſine tali correctione, verſio iſtius loci ſecundum primigeniam radicis vim bene ſic ſe habet: *Et Jehoſaphat* עִשֵּׂר, *compegit,* i. e. *ſtruxit, ædificavit naves.*—اهل الفضائل, *populus virtutum* ſunt homines, qui virtutes præclaras et excellentes colunt.—تُنْبَلُ fut. paſſiv. a نَبَلَ, *ſuperavit ſagittas, earumque præſtantia;* et dein *excelluit, ſolertia* et *generoſa indole fuit.* Ita Abulph. H. D. p. 325. *Fuit autem* Abdorrahman فاضلا نبيها نبيلا, *vir excellens, ingenio* et *acumine præ-*

ſtans; et p. 393. *Fuitque* Ebno'l Talmid وعاش نبيلا جليلا, *dum vixit eminens* et *illuſtris.*

S. 303. وَأَزْنَهُ ita Cod. MS. forſan legendum وازناه.

S. 304. Loco الاقراب, ſicuti Cod. MS. exhibet, lego الاقارب, quod eſt collect. τȣ̃ قريب, *propinquus*, peculiariter *cognatione* vel *affinitate*, a قَرُبَ, קרב, *appropinquavit*, item *propinquus fuit.*—أَمَسّ forma intenſiva *magis tangens, lædens*, a مَسّ, משש, pp. *fricuit, terſit, palpavit*, uti ſupra dictum. Speciatim adhibetur de *malo* vel *noxa* aliquem attingente et *lædente*. Cor. xii. 88. xxx. 33. xxxv. 35. Har. vi. 246.—لَسْعٌ, *morſus ſcorpionum*, لسع, *punxit* ſcorpio, peculiariter *aculeo*. Sic de *ſerpente*, Gol. Adag. p. 123. N. 62.—عـقـارب collect. a ſing. عَقْرَبٌ, *ſcorpio*. Fig. paſſim notat non tantum *homines iniquos* ac *nequam*, ſed et *virulenta* alicujus *dicta* ac *facta*. Vide Schult. ad Har. i. 20. دبت عقاربه, *ſcorpiones ejus reptitant*, pro *graſſatur dictis factiſque virulentis.*

S. 306. Huc ſpectat etiam quod Auctor in ſeqq. ait, N. 367.

S. 307. Conf. N. 288. et quæ ibi notavimus.

S. 310. Eodem tendit Imperatoris monitum in Cod. MS. ſub litera غ. غَالِبُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَي تَرْكِ ٱلْعَادَاتِ تَغْلِبُوا, *vincere conamini voſmet ipſos omittendo receptas conſuetudines et ſuperiores evadetis.*—دراجات plur. a ſing. دَرَجَةٌ, *gradus* per quem adſcenditur. Peculiariter *gradus* et *ordo dignitatis*, Cor. ii. 229. وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ, *et maritis convenit habere ſuper eas* (uxores) *gradum dignitatis*. Ibidem xii. 76. نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ نَشَآءُ, *exaltabimus gradibus dignitatis, quem voluerimus.* Abulph. H. D. p. 156. *Neque tuo officio deſis* اذا تطاطات من درجتك وانحططت عن مرتبتك, *quod de tuo honoris gradu deſcenderis, et dignitate tua depoſitus ſis.* Ita etiam radix دَرَكَ, דרך, pp. *volvit, provolvit*, et h. *volvit greſſus*, i. e. *greſſus* et *gradatim progreſſus fuit, adſcendit*, peculia-

riter notat in IV. Spec. *ſcandere ſuperiora, ſcandere gradus honoris.* Exc. ex Abulf. p. 7. et Abdall. 117.

S. 312. هَزْل et جَدّ ſæpiſſime ſibi opponuntur. Tim. i. 217. وابراز (في) صورة جد وجد في صورة هزل هزل, *et produxit jocoſum ſub ſpecie ſerii, et ſerium ſub ſpecie jocoſi*; ii. 722. وتعاطي ذلك علي سبيل الجد الهزل, *atque in eo verſatus fuit ſerio et joco*; et p. 980. ubi تَهَزُّل τῷ جد opponitur. ونسجت جديد الجد بسحيق التهزل, *et contexui novum ſermonis ſerii cum tritis facetiis.* Prior vox هَزْل, *jocus, futilitas,* eſt a radice هَزَل, *macer* et *ætate extenuatus fuit,* quæ notio apud Golium primum locum tenet, et apud Arabes uſitatiſſima eſt. Vide Caab ben Zoheir, v. 19. Amrolk. v. 52. Gol. Adag. p. 121. N. 50. Lib. Colail. p. 77. &c. Hinc tertio loco apud Golium exponitur, *remiſſus, minime ſerius, jocoſus fuit.* Ita et in III. Conj. Abulph. H. D. p. 397. *Dicta quædam in quibus* الي الجد المهازلة, *cum ſeveritate luſus* ſcil. *jocus conjungitur.* Poſterior vox جدّ, *ſtudium ſerium* et *ſeverum,* item *ſerium, ſeria rei tractatio,* ab *acie ſecante,* quæ non *hebeſcit,* a جَدَّ in origine, *ſecuit in re ſecatio,* i. e. *ſerium fuit ſtudium in re,* quando ea prompte ſuccedit, et ad perfectionem ſuam promovetur; et جدّ الامر, *ſecat res* quæ *ſevera* et *gravis incumbit,* atque negotium faceſcit. Adde Ham. p. 550. ubi جدّ τῷ باطل, *joco,* opponitur.

اذا جَدَّ عِنْدَ ٱلْجِدِّ ارضاك جِدُّهُ
وَذُو بَاطِلٍ إِنْ شِئْتَ ٱلْهَاكَ بَاطِلُهُ

Quum ſerius eſſet ad ſeria, placebat tibi ſerium ejus.
Jocoque pollens, ſi velles, delectabat te ejus jocatio.

S. 313. حَارِبْ et محاربة. Prius imperat. poſterius particip. III. Conj. *adverſatus fuit, repugnavit,* a حَرَبَ, חרב, in origine idem cum خَرَبَ, *findere, lacerare,* unde variæ notiones ſecundariæ tam apud Arabes, quam

apud Hebræos profluxerunt, quales ſunt primo, *ſpoliandi* et *vaſtandi*, quo omnia quaſi lacerantur, ſedibuſque ſuis diffinduntur ac divelluntur. Eſai. xxxiv. 10. Ezech. xxix. 9. Malach. i. 4. alibi. Secundo, *ſiccitatis*, et quidem talis, quæ ſe *fiſſione* manifeſtat, ad quam vim alluditur, Pſ. xxxii. 4. *Converſus eſt ſuccus meus in ſiccitates æſtivas*; æſtas enim, ejuſque æſtus omnia ita exſiccant, ut ſimul *findantur*. Tertio, *attonitæ mentis in ſtuporem defixæ*, quia mens attonita veluti *finditur*, *diffinditur*, et *fateſcit*, viribus dejectis ac ſtupore defixis. Jer. ii. 12. Eſai. xliv. 27. Quarto denique, *gladii*, et *gladio cedendi*. Eſt enim gladius inſtrumentum *diffindens* et *occidens*.

S. 314. اصلاح المعاد, *aptare, concinnare reditum*, ſpeciali uſu notat, *ſe parare ad diem reſurrectionis* vel *reverſionis ad Deum*; qua notione radix عاد, עוד, pp. *volvi in ſe redeundo*, et dein *redire, reverti*, peculiariter de reverſione ad Deum *in ultimo judicii die* ſexcenties in Corano venit. Unde et المعاد abſolute notat *reditum* ad Deum, *reſurrectionem*, et *extremum judicii diem*, Tim. ii. 434.

قرير العين يرجوا الها
خلي البال لا يخشي معادا

Qui voluptati indulget, timoris Dei facile oblivifcitur :
Curis vacuus non metuit reditum ad judicium.

Et Abulph. H. D. p. 32. من غير ان يذكر لهم شيا من احوال الاخرة وامور المعاد, *ita ut non mentionem illis fecerit rei alicujus quæ ad vitam alteram, aut eorum quæ ad reſurrectionem* (ſpectant).

S. 315. Loco فِي حِكْمَتِهِ alibi legitur فِي قِنْيَتِهِ, et بِمَالِهِ pro بِعِلْمِهِ, quod eodem redit.

S. 316. اسباب videtur mihi h. l. notare *ſupellectilem* ſcil. mundi, ut ſenſus ſit, Omnia mundi bona caduca et putredini ſubjecta eſſe.—رُمَّامٌ, *carioſus*, a رَمَّ, רמם, pp. *ſuſtulit ſe in altum*, peculiariter adhibetur de *vulnere intumeſcente* et *computreſcente*, h. in genere, *computruit, carioſus fuit*. Ita de *oſſibus carioſis*, Cor. li. 42. Abdall. v. 46. Gol. Sent. Poet. p. 165. N. 44.

De *cadaveribus putridis,* Tim. ii. 508. et de *vetuſto, putridoque fune,* ibid. p. 890. Eundem uſum exſeruiſſe etiam Hebr. רמם liquet ex Exod. xvi. 20. ubi de *manna verminante* et *computreſcente.* Hinc et רמים, *carioſus, exeſus a vermibus,* Job. xxi. 22. et רִמָּה, *vermis* et *putredo verminans.* Job. vii. 5. Vide Schult. in Jobum, p. 198. 568. et 577.

S. 317. Nimirum, Nemo eſt, qui mortem evitare poteſt; quin imo ſæpe fit, ut ille, qui mortem effugere velit, eo magis ei obviam eat.

S. 319. Conf. Prov. Salomonis, cap. xvi. 14. חמת מלך מלאכי מות, *excandeſcentia regis nuncius mortis.*

S. 320. Cod. MS. mendoſe legit حَبَاةٌ pro حَيَاةٌ, quam lectionem ipſe ſenſus poſtulat. Porro برضي الله, *in beneplacito Dei,* verti etiam poteſt *in favore Dei,* uti رضي الكبار *favorem potentium* notat. Tim. i. 370.

S. 321. Cum priori membro conf. N. 95.—كمال الصلاح, ad literam, *perfectio ſtatus integri,* i. e. *ſumma perfectio.* كمال nominibus præponitur ad ſummum alicujus rei gradum deſignandum. Uti in ſeqq. N. 421. كمال الكرم, *ſumma liberalitas,* et كمال الحلم, *ſumma manſuetudo.*—Phraſis عمل لدار البقاء, *operari pro domo æternitatis,* redibit N. 524.—نيل الفلاح, *conſecutio felicitatis,* i. e. *ducit ad felicitatem* et quidem *æternam,* uti et ipſa radix فلح, פלח, pp. *ſecare, reſecare,* ſpecialiter *partem eximiam,* et dein *proſperitate gaudere,* in IV. Conj. uſurpatur de *felicitate vitæ futuræ.* Cor. vi. 135.

S. 322. غِبْطَةٌ, *felicitas,* a غَبَطَ, pp. *contrectare* et *explorare,* quam *opimum* ſive *pingue ſit animal,* unde transfertur ad *ſtatum felicem* et *opimum.* Mon. V. A. p. 2. وَصِرْنَا أَحَادِيثًا وَكُنَّا بِغِبْطَةٍ, *factique ſumus fabula, qui eramus opimo in ſtatu.* Dubium tamen mihi, an non غبطة exponi poſſet per *lætitiam,* quo ſenſu conjungitur cum الفرح والبشاشة. Abulph. H. D. p. 547.

S. 323. Valde difficile eſt hanc ſententiam verbo tenus reddere. Eam ob cauſam verſionem liberiorem dedi, cujus ſenſus eſt, Quemvis hominem quo-

libet momento morti occumbere poſſe.—فَوْت plerumque *elapſam occaſionem* notat, uti præced. ſententia. Hic vero et ſæpius alibi *mortem* ſignificat, unde et cum موت non raro conjungitur. Sic Tim. ii. 768. فلما تحققوا موته واستثبتوا فوته, *ſimul autem ac certi evaſerunt de ejus morte, ejuſque obitum accurate explorarunt.*

S. 325. Prius membrum non multum differt a N. 281.—تصاريف collect. τῆς تَصْرِيفٌ, *mutabilitas, viciſſitudo fortunæ,* a صَرَفَ, צרף, pp. *vertit, convertit*; hinc phraſis صروف الليالي, *verſatio noctium,* ſignificat *viciſſitudines fortunarum* ac *rerum.* Mon. V. A. p. 1. v. 2.—جواهر collect. τῆς جوهر, *margarita, res quævis pretioſa,* ſcil. *omne id, quod in re quaque nitet* et *præſtat,* Lib. Colail. p. 21. et h. fig. *natura, indoles,* peculiariter *præſtantior,* ibid. p. 63. Sic in Prov. خلاصة الجوهر تظهر بالسبك, *ſinceritas metalli inter conflandum apparet,* ubi *ſinceritas metalli* notat *virtutem ſolidam.* Har. ii. 92.—انْقِضَاءٌ, infinit. VIII. Conj. *finitus, confectus, conſummatus fuit,* a قضي, קצה, in origine, *ſecuit, præcidit,* h. *decrevit,* item *abſolvit, conſummavit.*—آجال collect. τῆς أَجَلٌ, *terminus,* peculiariter *vitæ, fatalis meta, mors.* Iſphan. p. 9. et in I. Collect. N. 219. ab اجل, אגל, *terminum poſuit.*

S. 326. Vide quæ notavimus ad I. Collect. N. 2.

S. 328. Elegantiſſima ſententia, qua docetur, Quemlibet oportere hac in vita mortali operari pro vita futura, ſiquidem poſt hanc vitam omnis ſe æternitati præparandi occaſio abſciſſa erit. حِسَابٌ act. radicis حَسَبَ, חשב, vic. τῶν حسب et خشب, cujus originem Gjeuhar. apud Schult. in Comm. ad Prov. p. 160. ita pandit, الخشب, pp. eſt *actio, qua quis imponit cotem latiorem rei perpoliendæ, eamque fricat, ut ſi fuerit in ea hiatus aut fiſſura, aut ſcabrities aut inæqualitas, id omne tollatur, ac lævigatum reddatur.* Eandem *elimandi* et *perpoliendi* notionem habuiſſe Hebr. חשב liquet ex 2 Chron. ii. 13. ולחשב כל-מחשבת, *ad perpoliendam polituram,* i. e. in omnibus ibi memoratis materiis id elaborandum manu et mente ſimul, quod

artificiofiffima ratio poteft affequi et exfequi. Unde חוֹשֵׁב Exod. xxvi. 31. xxviii. 6. et alibi notat, *artificem politiffime* et *fubtiliffime* aliquid *elaborantem*, et חֵשֶׁב, *polituram, perpolitionem, artificium politiffimum*. Exod. xxviii. 8. et xxix. 5. Adde locum infignem 2 Chron. xxvi. 15. ubi per חשבנות מחשבת חושב, intelliguntur *Mathematica inventa et fabricata* ad exactiffimam illam *fubtilitatem*, qua talia debent *elaborari* et *perpoliri*. Ex hac origine variæ ac diverfæ notiones metonymicæ et metaphoricæ apud Arabes Hebræofque profluxerunt, quas inter et *computandi rationefque fubducendi exactiffime* imprimis locum habet. Unde noftrum حِسَابٌ, *computum* notat five *rationum exactionem*. Cor. lxxxiii. 26. Peculiariter in ultimi judicii die, qui inde κατ' ἐξοχὴν يوم الحساب vocatur, Cor. xxxviii. 17. *Et dixerunt, Domine nofter, accelera nobis portionem noftram* قبل يوم الحساب, *ante diem rationis*, i. e. fupremi judicii. Similiter in S. S. Levit. xxv. 50. וחשב עם קנהו, *et perpoliet rationem cum emptore*, i. e. exactiffime computabit. Vide etiam cap. xxvii. 18. Pf. lxxiii. 16. lxxvii. 6. cxix. 59. aliaque loca quæ Schult. l. c. adduxit.

S. 329. عين الهداية, *oculus directionis*, i. e. *optima directio*, quemadmodum *oculi* apud Arabes et Hebræos in genere, omnes res et perfonas maxime pretiofas et amatas, fcil. potiorem ac præcipuam rei partem exprimunt.

S. 330. سعة a وسع, *fine modo* et *menfura amplus fuit*. Eft forma infinit. per aphærefin primæ radicalis notans *capacitatem ampliffimam*, fcil. *amplitudinem* omnis rei. E. g. *fcientiæ, fortunarum* et *opum, potentiæ* et *gloriæ aliarumque rerum*, quas quis fibi acquirit, qui jufte et æque erga alios agit, cum e contra, qui injuftitiam amat et exercet, ob pœnam ipfi exfpectandam angore animi arctabitur.—جَوْرٌ, *injuftitia*, h. l. fumitur pro *injuftitiæ pœna*. Radix eft جَارَ, גור, pp. *flexit, deflexit*, et *exorbitavit a via* aut *fcopo*, h. *injuftus fuit contra alios*.

S. 331. Conf. N. 235. et 443.

S. 333. Vide quæ notavimus ad I. Collect. N. 261.

S. 334. فَاقَةٌ, *paupertas, egeſtas, neceſſitas,* a فَاقَ, pp. *frangere* vel *luxare,* h. *pauper evaſit, egeſtate laboravit.*

S. 335. Docet, Eos, qui ſagaci ingenio præditi ſunt, ob amiſſionem rerum mundanarum, quarum vile pretium bene perſpexerunt, non adeo contriſtari, verum multo magis excitari ad bona æterna tanquam prædam opimam quærenda; ſtultos vero, qui in bonis temporalibus omnem ſuam ſpem collocant, eorum jacturam quam maxime dolere.—أَكْيَاسٌ collect. τȣ̃ كَيِّسٌ, *aſtutus, ingenioſus, ſagax*; a radice كَاسَ, כיס, pp. *in orbem verti,* h. *aſtutus, ingenioſus fuit.*—حَمْقَى plur. ab حَمِقٌ, *fatuus, ſtultus*; de radice حَمِقَ, חמק. Vide I. Collect. N. 242.

S. 336. Significat, Facilius eſſe aliquamdiu ſine æquo juſtoque alicujus imperio vivere, quam infimæ conditionis hominum, ſubditos ſuos quibuſvis modis vexantium, regimini ſubjectum eſſe. Vide quæ notavimus ad I. Collect. N. 74.—سُفْلٌ, *inferior, infimus*; a سَفُلَ, *infimæ ſortis fuit,* ordine et dignitate vilis et *ignobilis fuit.* Togr. v. 43. et Abulph. H. D. p. 199. 291. 286. et alibi. Reſpondet Hebr. שפל, *humilem eſſe* vel *fieri* tam *ſtatu* quam *animo.*

S. 337. Cum priori membro conf. I. Collect. N. 100.—In Cod. MS. ſententia ſic exhibetur; لا يزل الحليم ، لا يرهق الحكيم; verum vocabula الحليم et الحكيم abſque ullo dubio ſunt tranſponenda.—Pro يَرْهَق puto legendum يُرْهِقُ ut ſit fut. IV. Conj. *impoſuit quod ferendo non eſſet, difficilis fuit, vexavit.* Iſphan. p. 8. Radix eſt رَهَقَ, cujus origo ſecundum Beidavium in fragm. Hageri ad Cor. lxxii. 13. ſita في غشيان الشي, *in obſcuratione alicujus rei.*

S. 338. قريب h. l. notat *propinquum cognatione* vel *affinitate,* uti Har. i. 16.

S. 340. يَتَرَايَا fut. V. Spec. *apparuit, ſe oſtendit.* Tim. ii. 447. a رَأَي,

ראה, *vidit.* Porro priori hujus ſententiæ membro non diſſimilis eſt gloſſa quam Golius ſub IV. Spec. exhibet: اري من نفسه الحلم, *præ ſe tulit manſuetudinem.*

S. 341. Optime huc faciunt verba in Exc. Abulf. edit. a Schult. p. 13. et 14. وهذا داب الدنيا لم يعط الا واستردت ولم تحل الا وتمررت ولم تصف الا وتكدرت بل صفوها لم يخل من الكدر, *Hic mundi mos, hæc dos eſt; non dat, niſi ut repetat; non dulceſcit, niſi ut amareſcat; non liquidus fluit, niſi ut conturbetur. Quin imo limpidiſſima ejus turbidis fæcibus ac moleſtiis haud vacant.*—مرّ, *amara fuit res* fig. uſurpatur de qualibet re, quæ hanc vitam acerbam et infelicem facit; uti oppoſita radix حلا, *dulcis fuit* et *ſuavis* ad *omnem felicitatem* ac *proſperitatem* transfertur.—Pari modo كَدَرَ, *turbidus fuit* liquor, fig. de *incommodis* et *adverſæ fortunæ caſibus conturbata* et *moleſta vita*; et صَفَا, *clarum* et *defæcatum fuit* vinum, de vita ſcil. *ſtatu limpido, tranquilloque,* paſſim adhibentur.—Cæterum, eandem oppoſitionem inter مرّ et حلا nec non inter كدر et صفا, vide Tim. i. 10. Carm. Togr. v. 54. Gol. Sent. Poet. p. 171. N. 57. et paſſim alibi.—Porro loco حُلُوًّا, quæ forma in Lexicis non comparet, ſuſpicor legendum eſſe حُلْوًا, vel potius حَلْوًا, ut ſic in rythmo reſpondeat τῷ صَفْوًا.

S. 342. Senſus eſt, Stirpem ſcil. ſtemma, ut ut nobile et illuſtre, nihil prodeſſe, niſi cum humanitate, morumque civilitate conjuncta ſit; cum e contra elegantia morum et doctrinæ generis turpitudinem tegat. Uti ſupra docuit Imperator N. 104.

S. 343. Nimirum, *Rari quippe boni.*

S. 344. Conf. N. 14.

S. 345. عُوَّارٌ ab Arabibus exponitur per قذي, *feſtuca,* vel aliquid ſimile oculo nocens, لتعويرها وصيرها البصر, *quia excæcant et oculis*

nocent. Fig. notat *vitia,* Tim. ii. 998. Eandem metaphoram vide Matth. vii. 3. 4. Radix eſt عار, *occæcavit,* in origine, *æſtuavit.*

S. 346. Eadem ſententia occurrit in Prov. Arab. edit. a J. Scaligero et T. Erpenio. Cent. i. N. 83. Conf. etiam Syrach. cap. xxi. 28. Ἐν ϛόματι μωρῶν ἡ καρδία αὐτῶν· Ἐν δὲ καρδίᾳ σοφῶν ϛόμα αὐτῶν. Quod et innuit Salomo Prov. xiv. 33. בלב נבון חכמה ובקרב כסילים תודע, *in corde prudentis reſidet compactio ſolida: at quod in medio ſtultorum, evulgatur.* Nec non cap. xxix. 11. כל רוחו יוציא כסיל וחכם באחור ישבחנה, *omnem ſpiritum ſuum profert ſtolidus; at ſapiens mulcet eum retrorſum.*

S. 347. Ejuſdem ſenſus cum præcedenti ſententia.

S. 349. الحقّ, *veritas,* et باطل, *vauitas,* ſcil. *mendacium,* ſæpius opponuntur; vide ſupra N. 100. et infra N. 393.—*Veritas* non injucunde comparatur cum *igne.* Uti enim multa ligna vim ignis licet exigui reſiſtere non poſſunt, ſic etiam multæ vanitates vi veritatis licet paucæ facile propelluntur. Eſt enim *veritas,* uti Sophocles bene ait, ἰσχύον, *res præpotens;* quam ob cauſam etiam comparatur cum *gladio ſecante,* N. 5. et cum *manu* quæ تصدع ردا الشك, *diſcutit peplum dubitationis.* Har. i. 92.

S. 350. Sententia, qua prudentia in verbis factiſque commendatur. Conf. N. 69. et 203.

S. 351. Videtur mihi ſenſus eſſe, Eum qui *miſericordiam,* vel, ſi mavis, *propinquorum amicitiam abrumpit,* omnibus exoſum eſſe, nullamque ab aliis gratiam exſpectare poſſe. Quo ſenſu ſe explicat Auctor in ſeqq. N. 387. ليس لقاطع رحم قريب, *non eſt propinquus ei qui abrumpit amicitiam.*

S. 352. Eodem tendunt verba Davidis, Pſ. xxxvii. 16. טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים, *bonum eſt parum juſto præ eximia opulentia improborum multorum,* ubi המון, pp. *æſtuatio, tumultus æſtuans,* per metaphoram ſumitur pro *eximia opulentia,* qua quis quaſi circumfluit magno cum ſtrepitu, pompa, et oſtentatione inani, ut Eſai. xvi. 14. et Eccl. v. 9.

S. 353. Conf. I. Collect. N. 112. et 113.

S. 354. Phrasis قريب الشهوة, *socius cupiditatis,* idem dicit quod عبد الشهوة, *servus cupiditatis,* quæ supra adfuit, N. 292. et عبد المطامع, *servus concupiscentiarum,* N. 293.

S. 355. Quod Auctor hic de sapientis deformitate et stolidi formositate testatur, idem affirmat Cicero cum respectu ad virtutes et vitia, de Legibus, lib. i. §. 19. *An corporis pravitates, si erunt perinsignes, habebunt aliquid offensionis; animi deformitas non habebit? cujus turpitudo ex ipsis vitiis facillime percipi potest.* h. Recte Sen. et Syr. M. N. 765. *Ulcera animi sananda magis, quam corporis.* Quibus adde Menandri monitum p. m. 162. Μὴ κρῖν ὁρῶν τὸ κάλλος, ἀλλὰ τὸν τρόπον, *forma in judicando non spectanda, sed mores.*

S. 356. Conf. N. 293.

S. 357. Huc pertinet dictum Sen. et Syr. M. Sent. N. 554. *Populi est mancipium quisquis patriæ est utilis;* et N. 834. *Regibus pejus multo ipsis est, quam servientibus.* Nec mirum; nam uti Chrysostomus in Epist. p. 488. bene ait, *Dum subditi dormiunt* et *cubant suaviter,* hi *vim et molestiam sustinent innumerabilem in foro,* illisque *vigilant molestius.* Quare Cicero scribens Pæto Imp. in lib. ix. ad Famil. Epist. 25. non immerito inquit, *Nunc ades ad imperandum, vel ad parendum potius; sic enim antiqui loquebantur.*

S. 358. Vide not. ad I. Collect. N. 47.—تأوي fut. I. Conj. radicis أوي, אוה, pp. *flectere,* et intransitive *flecti, inflecti, inclinari,* h. *recepit se commorandi* vel *quiescendi* ergo. Usurpatur peculiariter in II. et V. Conj. de *avibus,* quæ simul congregantur. Abulph. H. D. p. 75. Inde apud Golium, طير أوي et طير متأويات, *aves simul congregatæ.*

S. 359. Idem innuit Imperator in Cod. MS. sub litera ك. كل قريب هان, *omne propinquum vilescit.* Nec non illud Latinorum, *minuit præsentia famam.* Plerumque enim res absentes multo majores nobis

fingimus, quam fi eas coram contemplemur. عَيَّان, forma hæc non comparet in Lexicis. Forte legendum عِيَان ut fit act. III. Conj. *vidit coram* et *ob oculos, contemplatus fuit.* Har. v. 112. Matth. cap. v. 8. a عَانَ, *manavit, fluxitque aqua, pervenit fodiendo ad aquæ fcaturiginem.*

S. 360. Veriffima fententia. Nemo eft, qui fummum fcientiæ gradum attingere poteft unquam; quo magis enim quis in ea progreffus fecerit, eo multa magis agnofcet, fe adhuc nefcire, quibus fcientia fua continuo augeri poteft.—وِعَاءٌ, *repofitorium, vas, loculus,* ubi aliquid *reconditur* vel *continetur,* a وَعَي, יעה, cujus proprietas fecundum Tebrizium ad Tharaph. Moallak. v. 29. fita in *firma, compactaque junctura*; h. fecundario, *comprehendit, collegit* et *affervavit* rem; item *memoria retinuit* aliquod dictum, qua notione mox occurret N. 371.—جُعِلَ paffiv. radicis جَعَلَ, pp. *volvit, advolvit,* h. *pofuit, collocavit.* N. 390. يَتَّسِع pro يَوْتَسِع fut. VIII. Conj. *dilatatus fuit, fe dilatavit* res, a وَسِع, de quo fupro.

S. 361. Senfus eft, Multa obftacula ac difficultates patientia tandem evinci. Hoc intendit quoque Syrach. cap. i. 21. Ἕως καιροῦ ἀνθέξεται μακρόθυμος, καὶ ὕςερον αὐτῷ ἀναδώσει εὐφροσύνην, *ad tempus fuftinet longanimis, et poftea exoritur lætitia.* Cum quo convenit illud Sen. et Syr. M. Sent. N. 198. *Miferiarum portus eft patientia.* Eodem etiam tendunt, quæ Imperator docuit in I. Collect. N. 13. 130. 274. et in Cod. Wahid. paffim. —غَلْقٌ, eft *inftrumentum,* quo *clauditur* porta, *vectis, peffulus, obex,* a غَلَقَ, pp. *appingere, appactum adhærere.* Sic apud Ifphan. de *fylva ramis appacta,* h. *claudere portas appacto obice* vel *peffulo,* Cor. xii. 23. Abulph. H. D. p. 38. Ham. p. 341.

S. 362. Conf. hanc et feq. fententiam cum dicto Salvatoris, Luc. cap. vi. 21. 25. et Jacobi, cap. iv. 9.—وَفَدَ vic. τῆς أَفَدَ, *imminuit* alicui h. *venit, acceffit.* Ibn. Dor. v. 97. Refpondet Hebr. אפד, unde אֵפוֹד Exod. xxix. 5. *Amiculum fuperius humeris injectum* et *reliquis veftibus fuper indu-*

tum. Peculiariter Pontificis maximi, ita dictum ab *eminendo*; item אֲפֻדָּה Exod. xxviii. 8. et xxxix. 5. *Superinducta toga, amictus,* peculiariter *ornatior,* ſcil. *cum dignitate* et *ſplendore eminens,* et præ aliis veſtibus *conſpicuus.* Similiter Dan. xi. 45. אָהֳלֵי אַפַּדְנוֹ commode reddi poteſt *tentorium eminentiæ ejus.*—أَبَدٌ, *æternitas,* quæ quaſi perit et fugit noſtram aciem, ab أَبَدَ, pp. *ſecuit, reſecuit, abſcidit,* et intranſitive, *abſciſſus, reſectus fuit,* vide Schult. in Jobum, p. 825.

S. 363. مُخَلَّدٌ, *æternitate donatus, perennis,* particip. II. Conj. a خَلَدَ, pp. *niti, cum niſu penetrare, inhærere, uniqueſedi affixum eſſe,* h. *immotum ſtare,* et dein *manſit, duravit, perennavit,* et *ſempiternus fuit.* Plura de hac radice vide apud Scheidium in Cant. Hiſk. p. 50. et ſeqq.

S. 364. Scil. Sine pietate nemo vitæ alteri rite vacare poteſt; jam vero nemo pius eſſe poteſt, cujus in corde amor mundi ſedem fixam occupavit, uti docuit Auctor N. 111. et 118.—يَتَفَرَّغُ fut. V. Conj. a فَرَغَ, origo in *vacuo,* inde *curis* et *labore vacuus fuit.* Tim. ii. 386. Vit. Salad. p. 72. 238. et Iſphan. p. 7. et cum *Lam* conſtr. *vacavit* rei vel perſonæ, Cor. lv. 31. Similiter in V. *vacuus ab* opere fuit, et cum *Lam* conſtr. *omne impendit ſtudium, operamque* rei. Abulph. H. D. p. 92.

S. 366. Ejuſdem farinæ eſt ſententia in Cod. MS. ſub litera ك. كيف ينصح غيره من يغش نفسه, *quomodo quis alium ſincere monebit, qui ſe ipſe decipit.*

S. 368. مُوَبِّخٌ particip. II. Conj. radicis deperditæ أَبَخَ pro وَبَخَ, in II. conſtr. cum على, *comminatus fuit, graviter perſtrinxit, increpavit.* Abulph. H. D. p. 55. ووبخ الله على كفره, *increpavit eum* (Salomonem) *Deus ob infidelitatem ejus*; et p. 514. *Et Patriarcham Arſenium* وبخه على لفعله هذا, *qui ob hoc factum eum reprehenderat, in exilium dedit.* Conſtruitur etiam cum *Lam,* ibid. p. 58. ووبخه اليا النبي لعبادة الاصنام, *et increpavit eum* (Achabum) *Elias Propheta, quod coleret idola.* Sic

etiam p. 71. *Et Judæi ipſum* Ezechielem *occiderunt* لاجل توبيخه, *quod eos increparet.*

S. 369. Conf. prius membrum cum N. 324.—مُتَوَكِّلٌ, *confidens,* ſcil. على الله uti plene ſcribitur in I. Collect. N. 24. et Meidan. i. N. 18. Eſt particip. V. Conj. radicis وَكَلَ, de qua vide not. ad I. Collect. N. 176.

S. 372. Poſterius membrum adfuit in I. Collect. N. 135. vide quæ ibi annotavimus.

S. 374. Conf. N. 66.

S. 375. Elegantiſſima *tum* rhythmo, *cum* ſenſu ſententia, cum qua conferenda prior pars ſententiæ N. 384.—يُؤَدِّينَ fut. II. Conj. radicis آدَ pro أَيَدَ vicin. τῷ آدَ, אוד, med. و, pp. *gravitate ſua preſſit, incurvavitque* onus impoſitum; h. poteſtas *intorquendi in majorem molem,* ſic ut quid *condenſetur* inde, et *ſpiſſum* ac *durum* reddatur. Unde in II. Spec. *firmavit, roboravit, corroboravit.* Cor. ii. 87. lxi. 14. Abulph. H. D. p. 119. Hiſt. Sarac. p. 149. et Tharaph. v. 20. Eandem *incurvandi* vim primigeniam olim reſediſſe in Hebr. radice deperdita איד liquet ex derivato איד vel אֵד, *pondus grave, moles prægravans*; unde per metaphoram transfertur partim ad *vaporationem nebuloſam* et *graviorem* imbres parituram, Gen. ii. 6. partim ad *calamitatem,* qua quis ita *incurvatur* et *deorſum premitur,* ut ſe erigere nequeat, donec oneri tandem ſuccumbit. Quo ſenſu adhibetur Pſ. xviii. 19. ubi Jehova dicitur Davidi fuiſſe in fulcrum, quod ipſum firmiter ſuſtentaverit, ne ab *incumbente mole* et *pondere calamitatum* opprimeretur, et eliderետur; et Jobi, cap. xxxi. 3. ubi *moles incubans,* i. e. *graviſſimum exitium,* figura graviori pingitur tempeſtatis inſtar a longo paratæ, conglobatæ, et tandem cum pernicie in caput injuſti erupturæ. Conf. Schult. in Jobum, p. 446. et 560. et in Prov. p. 52. et 174.

S. 376. يَسُوقُ fut. I. Conj. radicis سَاقَ, verbum paſtoritium, *pellere, impellere gregem.* Vit. Salad. p. 68. uti cogn. وَسَقَ in X. Spec. valet

gregem impulit in unum agmen. Ibn. Dor. v. 134. سَاقَ notat etiam *tendere* aliquo. Abulph. H. D. p. 468. Conf. Schult. Animad. in V. T. p. 443.

S. 377. Significat, Quemlibet oportere fe bonis operibus præparare ad mortem, quo magis ea ipfi immineat.—عَجِلًا ita lego pro مَالًا, uti Cod. M. vitiofe legit.

S. 378. عليه pertinet ad eum qui laudatur. ثَنَى, *laudavit* c. c. علي perfonæ.

S. 379. Senfu non multum differt a fent. N. 364.—قَضَآءٌ fæpiffime notat *decretum*, peculiariter *Divinum*. Tim. i. 6. et 62. a قَضَى, *fecuit, præcidit*, et h. *decrevit, prædeftinavit*; h. l. vero *mortem* defignat, uti Tim. ii. 142. et ipfa radix in VII. *determinata fuit* res, abfolute valet, *mortuus fuit*. Ibid. p. 970.

S. 380. Oppofita fententia adfuit N. 14. et 344.

S. 381. Prouti quifque in hac vita vixerit, ita in die refurrectionis mercedem fuam accipiet.—سَيَلْحَقُ fut. I. Conj. cum س præfixo, quo ad futurum noftrum reftringitur. Vide Gramm. Erpenii, p. 52. Radix لحق, pp. *adhæfit, cohæfit*, qua notione occurrit in Verf. Arabica Joh. xii. 26.—Phrafis يوم القيامة occurrit etiam Cor. xxxix. 16. Vide et N. 266.

S. 384. Conf. N. 375.—Porro قَوْلٌ et فِعْلٌ h. l. ita opponuntur ut prius *mera verba*, pofterius *praxin*, fcil. *exercitium bonorum operum* defignet. Sic etiam Cor. xxi. 73. Har. vi. 256. et alibi.—يَجْدِي fut. I. Conj. radicis جَدَي ult. و et ي, גדה, pp. *uvere, madere*, h. *profuit, commodo fuit*, quatenus *uvida profunt* et *delectant*. Abulph. H. D. p. 289. et 516. Inde Hebr. גדי, *hædulus tener, mollis, delicatus*, fic dictus ob *carnem uvidam, fuccique plenam*, et גדות, *ripæ*, quia femper *uvent* et *madent*.—يَتَّصِلُ pro يَوْتَصِلُ fut. VIII. Conj. a وَصَلَ, pp. *nexuit, connexuit*, dein *junxit, copulavit*, in VIII. *conjuncta fuit* res rei c. c. ب.

S. 385. Nemo, ſive dives ſive pauper ſit, mortem effugere poteſt. De quo eleganter Horatius Carm. lib. i. Od. 4. v. 13.

Pallida mors æquo pulſat pede pauperum tabernas
Regumque turres.

et Od. 28. v. 15.

Sed omnes una manet mox,
Et calcanda ſemel via lethi.

Idem affirmat Sophocles apud Grot. l. c. p. 71. Πᾶσι θνατοῖς ἔφυ μόρος, *mors omnes homines manet.* Nec non Euripides, ibid. p. 231. Βροτοῖς ἅπασι κατθανεῖν ὀφείλεται, *reddenda cunctis vita tanquam debitum.* Quod et Apoſtolus teſtatur in Epiſt. ad Hebræos, cap. ix. 27.

S. 387. Priorem partem conf. cum N. 351.

S. 388. بِمَا زُوِيَ عَنْكَ, *quod remotum eſt a te,* idem dicit ac quod tibi non *decretum eſt.*

S. 389. Loco ٱلْأَنْعَامَ malim legere ٱلْإِنْعَامَ, ut ſit infinit. IV. Conj. نعم uti ſupra ſcribitur N. 177. quæ ſententia cum hac conferenda.—Phraſes تاخير الانعام, *differre beneficia,* et تعجيل الانتقام, *accelerare vindictam,* oppoſitæ ſunt ταῖς تاخير العقوبة, *differre pœnas,* et تعجيل المثوبة, *accelerare præmia,* quæ occurrunt in ſeqq. N. 421.

S. 390. De uſu voculæ غير negationem inferentis vide ſupra I. Collect. N. 240.—انبساط act. VIII. Conj. radicis بسط, quæ ſecundum Scholiaſtem ad Carm. Tograi, v. 8. teritur في كل شي السعة فيه, *de omni rei expanſione* et *amplitudine,* v. g. de *facie exporrecta,* ſcil. *hilari,* Vit. Salad. p. 13. et 24. Similiter in III. Conj. ibid. p. 256. et imprimis in VII. Conj. ibid. p. 108. 137. 236. Exc. Abulf. p. 29. et infinitis aliis locis.

S. 394. Quod hic de inſipientis linguæ teſtatur, idem affirmat Auctor de *aviditate,* Meidan. i. N. 26. Senſus eſt, Inſipientem mala linguæ ſuæ directione cauſam eſſe, qua mortem, ærumnas, et infinita alia damna ſibi ad-

ferat. Vide N. 165. et I. Colleƈt. N. 21.— حَتْفٌ notat *mortem* et quidem *violentam,* cujus *uncum impaƈtum* nemo *avertat* vel *avellat,* a حَتَفَ cogn. τῷ خَطَفَ, quod non ſimpliciter *rapere,* ſed ἁρπάζειν, ſcil. *violenter* et *celeriter rapere* aliquid tanquam *unco injeƈto,* unde ad *raptationem mortis,* quæ fiat veluti *unco ineluƈtabili,* transfertur. Eandem *rapiendi* poteſtatem etiam reſidere ſub Hebr. חטף liquet ex Jud. cap. xxi. 21. *Et rapietis vobis quiſque ſuam mulierem ex filiabus Schiluntinis;* et Pſ. x. 9. *Neƈtit inſidias* לחטוף *ad rapiendum pauperem,* יחטוף, *rapit pauperem, eum detrahendo in ſuum rete.* Nec non in cognato חתף Job. ix. 12. ejuſque derivato חֶתֶף Prov. cap. xxiii. 28. uti ex ipſis fontibus demonſtravit Schult. in Prov. p. 296. et ſeqq.

S. 396. Senſus videtur eſſe, Viros qui animo virili aliiſque præclaris virtutibus præditi ſunt, plerumque reſervari ad res adverſas ſcil. perferendas, vel, ſi mavis, eas ita dirigendas, ut eorum conſtantia, ſapientia, prudentiaque minus noceant, quam ſi infimæ conditionis hominibus demandatæ eſſent.— رِجَالٌ, ſcil. hic et ſæpe alibi notat *viros,* peculiariter *principes, præſtantes, nobiles, fortes, virtutibuſque* præ aliis *eminentes,* quo ſenſu opponuntur τοῖς أَرْذَالٌ, *infimæ ſortis hominibus,* in I. Colleƈt. N. 74. Uti et رَذِيلٌ, *vilis,* opponitur τοῖς رِجَالٌ, *viris præſtantibus.* Tharaph. v. 93. Simile diſcrimen videmus apud Hebræos inter איש, *vir,* et אדם, *homo.* Prior enim vox ſæpe notat *virum nobilem* et *fortem.* E. g. Pſ. xxii. 7. *Ego quidem ſum vermis* ולא איש, *et non vir,* i. e. nihil minus quam *dignitate, viribuſque conſpicuus.* Iterum 1 Sam. xxvi. 15. *Et dixit David Abnero* הלוא איש אתה, *nonne vir tu es?* i. e. nonne vir fortis et bellicoſus es? *et quis ſicut tu in Iſraele?* Poſterior אדם, *hominem plebeium* et *vilem* deſignat, Pſ. lxxxii. 7. et Jer. ii. 6. ſic etiam בני־איש dicuntur *viri principes* et *eminentes dignitate,* uti e contra בני־אדם appellari ſolent *homines plebeii.* Evidens hujus diſcriminis exemplum eſt, Pſ. xlix. 3. Eſai. ii. 9. v. 15. &c. &c.

—تُذَّخَرُ pro تُذْتَخَرُ 3. fut. fœm. gen. VIII. Conj. radicis ذَخَرَ, de qua vide N. 170.

S. 399. Loco أَنْطِقْهُمْ legere malim أَنْطِقْ fine affixo—نَطَقَ c. c. ب rei, notatque fimpliciter *locutus* eft, non vero *allocutus eft aliquem*.

S. 400. Radicem رَكِبَ variis flofculis Orientalibus infervire fupra vidimus. I. Collect. N. 225.—Phrafis ركب الباطل, *inequitare mendacium*, h. l. notat *mendacium loqui* vel potius *omni fuo ftudio confingere mendacia, iifque fræna* quafi *laxare*.

S. 401. Ita quoque Belgæ, *Met vraagen word men wys*.

S. 402. أَهْمَلَ, *libere pergit*, IV. Spec. radicis هَمَلَ, cujus origo in *fluxu libero* et *foluto*. Ufurpatur de *oculo exundante lachrymis*; de *aqua*; de *cœlo pluviam largiente*; item de *animalibus, camelis*, qui fine paftore nocte dieque libere divagantur. Conf. omnino de hac radice E. Scheid. in Differt. ad quædam V. T. loca, cap. i. ubi Vir ille doctiffimus civitati Hebr. jure merito vindicavit radicem deperditam המל, e cujus fpecies *Pyhal* remanfit derivatum הֲמֻלָּה vel הֲמוּלָּה, *imber copiofe* et *libero fluxu effufus*. —تَأَمَّلَ V. Spec. ab أَمَلَ cujus vis primaria videtur effe *tendere, extendere, protendere*, h. *fperavit*, q. d. *extendit* mentem ad rem, et alio flexu med. damm. *longa*, fcil. *extenfa facie præditus fuit*; in V. *protendit femet* ad rem, i. e. *attento oculo confideravit*, vel *acie fixa intuitus fuit* et *expendit* eam. Hoc fenfu occurrit, Har. v. 102. Abulph. l. c. p. 87. *Cum ergo ad Philemonem acceffiffent* وتأملها الصورة على وقف, *ille, vifa confiderataque ac probe oculis notata forma*, dixit, &c. et p. 284. وان تامل متامل كتابه, *et fi quis attento oculo librum ejus perpenderit*.—Ab *extendendo* etiam notio *debilitatis, infirmitatis*, et *languoris* apud Hebræos in radice אמל profluxit, quatenus id quod *extenditur, attenuatur*, atque adeo *debilis, infirmus*, et *languidus* fit.

S. 403. تَوَقَّرَ, *modefte fe geffit*. V. Spec. radicis وَقَرَ, וקר vel יקר, pp.

gravem esse, unde ad *modestiam, morumque gravitatem* transfertur. Vide not. ad N. 93.—تَتَكَبَّرُ V. Spec. a كَبُرَ, pp. *compactus, firmus, solidus fuit*; h. *magnus, corpulentus,* et dein *gravis* et *molestus fuit,* unde in V. *semet extulit* et *superbivit.*—حُقِرَ passiv. ab حَقَرَ, חקר, cujus primaria vis est *tenuavit, attenuavit,* et intransitive, *attenuatus fuit ad summam exilitatem,* unde notio *contemptionis* apud Arabes; apud Hebræos vero *scrutationis* et quidem *subtilioris* et *profundioris,* quæ aliquid ad minutissimum usque pulvisculum excutit, perquirit, atque explorat.

S. 404. اِسْتَحْيِي, *se contraxit,* ne quis se videat, atque ita *pudore affectus est.* X. Spec. radicis حيّ pro حَيِيَ, חיי, *convolvi, compingi cum convolutione.* De qua vide quæ annotavimus I. Collect. N. 53.

S. 407. Sapientes consulendos esse monet etiam Græcorum quidam apud Grot. l. c. p. 927. Σόφȣ παρ' ἀνδρὸς προσδέχȣ συμβȣλίαν, *tu non nisi a sapiente consilium pete.* Nec mirum, Σοφὴ σοφῶν γὰρ γίνεται συμβουλία, *sapientis enim consilia sunt sapientia,* cum e contrario *insipientia consiliarii perniciosa est ei, qui consilium petit,* uti docuit Imperator, N. 96.—اِسْتَبَدَّ, *solus in opere* vel *aliqua re versatus fuit,* Abulph. H. D. p. 59. a بدّ, בדד, pp. *secuit, resecuit,* h. *separavit a se invicem, separavit se ab hominibus.*

S. 408. اهانت et خانت pertinent ad præced. نَفْسٌ, ideo in fœm. gen. scribuntur. Prius est 3. fœm. gen. IV. Conj. radicis هَانَ, הון vel הין, in origine, *laxus fuit,* h. *levis,* item *vilis* et *contemptibilis fuit* alicui. Vide I. Collect. N. 101. Posterius est 3. fœm. gen. I. Conj. خَانَ, pp. *secuit, fidit,* h. *decepit.* Cor. xii. 52.

S. 409. Phrasis حاسب نفسه, *cum se ipso computum inire,* convenit cum ea, qua usus est David. Ps. cxix. 59. ubi inquit חשבתי דרכי, *putatam viarum mearum summam perpolivi.*

S. 410. Optime huc faciunt verba Cor. ii. 9. يُخَادِعُونَ ٱللَّهَ وَٱلَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ, *decipere stu-*

dent Deum, eoſque qui crediderunt; verum non decipiunt niſi animas ſuas, neque ſentiunt hoc. Immo Deum fallere res impoſſibilis eſt. Παντῆ γὰρ ἐςὶ, πάντα τὲ βλέπει Θεὸς, *præſens enim ubique eſt, omniaque inſpectat Deus,* uti bene quidam Græcorum inquit apud Grot. l. c. p. 933.—خُدِعَ et خَادَعَ. Prius eſt paſſiv. I. Conj. Poſterius activum III. Conj. radicis خَدَعَ, cujus primaria poteſtas ſita eſt in *ſubducendo ſeſe,* h. *decepit, feſellit, dolore circumvenit,* in III. *fallere ſtuduit* alium.

S. 411. Prius membrum ſignificat, Eum, qui orphanum injuria afficit, eo ipſo efficere, ut et filii ſui poſt mortem ſuam ab aliis injurioſe tractati ſint.— يَتِيم *orphanus,* a يَتَم, cujus primaria vis eſt *rumpere, abrumpere diffindendo,* unde transfertur non ſolum ad *laſſitudinem* et *virium infractionem,* quæ ſecundo loco apud Golium exſtat, ſed et ad *ſolitudinem* et *ſeparationem illam,* qua quid *reſciſſum ab aliis ſolum relinquitur.* Hinc يَتِيم יתום, *orphanus,* ſcil. *pupillus,* qui a parentibus *reſcinditur* per mortem, et *ſolus relinquitur.*—Ad יתם pertinet quoque forma אֵיתָם, Pſ. xix. 14. Refertur quidem ab aliis ad תָּמַם, ab aliis ad אָתַם. Verum præſtat ſtatuere radicem יתם, et totum locum h. m. vertere: *A tumidis ſubſtringe ſervum tuum, ne dominentur in me,* אז איתם, *tunc innocens ero parvuli inſtar ac pupilli, et purus ero a defectione multa:* vel, ſi magis arrideat, poſſunt verba illa etiam ſic verti: *Tunc unionis inſtar eniteſcam,* quatenus يَتَم apud Arabes etiam notat: *unicus* et *ſolitarius fuit.* Unde يَتِيمَة, obſervante Mangero in not. ad Tim. i. p. 242. duplicem habet ſignificationem, denotans *tum* quod *unicum eſt abſque pari,* qualis eſt in margaritis *unio*; tum *orphanum,* qui ſolitarius eſt alienæ opis indigus.—عَقَّ, pp. *rupit, fidit*; h. *abrupit vincula neceſſitudinum, rebellis, contumax fuit.* Ham. p. 522. Abulph. H. D. p. 251. فقال له ان ابني يعقّني, *et dixit ei, filius meus contumax in me eſt.*— نصر اضداده, *adjuvat adverſarios ſuos,* i. e. efficit, ut eo facilius ipſum evincere poſſint.— أَضْدَاد collect. τȣ̃ ضِدّ, *hoſtis, adverſarius,* quam notionem Hebr. צד et plur. צדים etiam habuiſſe liquet ex

Jud. ii. 3. ubi verba והיו לכם צדים non vertenda, *et erunt vobis in latera,* ſed, *et vobis hoſtes erunt,* uti in Cor. xix. 81. يكونون عليكم ضدا, *et ipſis hoſtes erunt.*

N. 412. شفا حسّاده, *medicatur invidis ſuis,* i. e. efficit, ne iniqua videantur invidiæ vulnera.—De verbo فحش vide I. Collect. N. 266.

S. 413. استنصح, *conſilium rogavit,* X. Spec. radicis نصح, נצח, pp. *purus, nulliſque ſordibus turbatus fuit* liquor, h. per metaphoram, *fidelis* et *ingenuus fuit amicus,* et dein *ſincere monuit, conſuluit.*—غشّ idem cum غشي, pp. *tegere,* h. *decipere,* peculiariter *ſimulando* et *falſa perſuaſione,* ibid. N. 182.—وعظ cogn. τῷ يعظ, יעץ, pp. *plexuit,* et dein *dedit conſilium bene plexum* et *validis* quaſi *nexibus firmum.* Peculiariter uſurpatur de *admonitione ſacra,* quæ fit concionando propoſita pœna vel præmio. Ita de Lockmano filium ſuum monitis in religione inſtruente. Cor. xxxi. 13. Unde et *orator ſacer* κατ᾽ ἐξοχὴν, واعظ, יועץ, audit.—توحش 2. fut. IV. Conj. radicis وحش, cujus origo eadem videtur quæ in حسّ et حشّ, quarum primigenia vis ſita eſt in *re arida* et *præ ariditate ſtrepente.* Unde ad *regionem deſolatam* et *deſertam* transfertur; h. in IV. *deſolatus fuit* et *vacuus* locus; item *contriſtavit* et *mœrore affecit.*

S. 415. اطاع نفسه, *morem gerere animæ ſuæ,* idem dicit quod appetitui ac voluptatibus ſuis obſequi.—وصل h. l. ſpeciali uſu notat *favere, propitium eſſe.* Inde apud Gol. وصلك الله, *faveat tibi, propitiuſque ſit Deus.*

S. 416. أغمار collect. τῷ غمر, *inexpertus, indoctus, imperitus.* Elnaw. p. 76. N. 129. a غمر, עמר, pp. *volvit, involvit.*—انغاب infinit. IV. Conj. a نغب, *inglutivit, abſorbſit, ſorbendo hauſit* ſalivam, aquam, &c. h. in IV. Conj. qua Lexica augenda, *abſorbere fecit, ingurgitavit.*—احتكال act. VIII. Spec. ab حكل in IV. et VIII. idem quod أشكل, *obſcura* et *dubia fuit* res.

S. 417. مِنْ حَقِّ ٱلرَّعِي, ad literam, *de officio*, vel *pars officii paſtoris* eſt. حَقّ ſæpe notat *id quod fieri oportet, officium*. Lib. Colail. p. 58. 72. 83. et mox N. 418. 419. et 420. De radice رعي, רעה, vide not. ad I. Collect. N. 158.

S. 420. In verſione ſenſum magis quam verba expreſſi. Valde enim difficile eſt verba, ut jacent, in Latinum ſermonem transfundere.

S. 421. Prius membrum convenit cum ſent. N. 157. Conf. etiam N. 389.

S. 424. قَسَاوَةٌ, *durities, obduratio*, ſcil. القلب, *cordis*, a قَسِي, קשה, de quo vide I. Collect. N. 202. ubi plena phraſis occurrit.— شِيم, *ſignum a natura impreſſum, indoles*, a شام, pp. *fixit, notam impreſſit*. Conf. Schult. ad Har. vi. p. 264. et 269. ſeqq. et Tim. ii. 344.— غَبَاوَةٌ, *ſocordia, incuria*, a غَبِي, in origine idem cum عَبَا et عَبَأَ, pp. *conſtipatus, ſpiſſus, craſſus fuit*, unde ad *ſtupiditatem craſſiorem* et *ſocordiam* transfertur. Ita Har. iv. 42. et Abulph. l. c. p. 517. Conf. Schult. ad Ham. p. 417. et 418.

S. 425. مَغَارِمٌ collect. τῷ مُغْرَمٌ, *obæratus, debitis obſtrictus*, a غرم, ערם, *obſtrictus, obæratus fuit*. Cor. ix. 62. et in VIII. Conj. qua Lexica augenda, *æs alienum contraxit*. Har. iii. 162. Vide quæ notavimus ad N. 59.— تَحَمُّل infinit. V. Spec. radicis حَمَلَ, חמל, *tulit, pertulitque patienter, miſericordia affectus eſt*. Lib. Colail. p. 19. In V. idem. Vide de hac radice I. Collect. N. 189.

S. 426. Convenit cum dicto Salomonis, Prov. xxviii. 26. בוטח בלבו הוא כסיל, *ſecure recumbens in cor ſuum ſtolidus eſt*.—De radice حَقَرَ, חקר, ſupra egimus N. 403.

S. 427. مَنْ أَحْيَا عِلْمًا, *qui vivere facit ſcientiam*, i. e. qui monumenta ingenii ſui reliquit, et ſic efficit ut apud poſteritatem recenti in memoria maneant.

S. 428. Conf. N. 215.

S. 429. Conf. I. Collect. N. 201.—تَلَفٌ, *exitium, interitus, pernicies,* a تَلِفَ, *periit, interiit.* Ita Abulph. H. D. p. 279. *Utique ſcio, quod ſi miſero iſti puero in mentem veniſſet hoc quod contigit,* لذهب عقله وتلف, *ſane defeciſſet ejus intellectus et periiſſet.*

S. 430. Conf. N. 79. et 108.

S. 431. Conf. N. 26. et quæ ibi notavimus.

S. 434. De voce السراب vide N. 42.

S. 435. Vel, *Euge liberalitatis ſociam verecundiam.* نِعْمَ hic et 3. ſeqq. ſententiis particula eſt *approbandi, Euge, O quam!* ita Cor. iii. 136. viii. 40. et infra Meidan. ii. N. 15. Sæpe etiam eſt particula *aſſeverandi* et *affirmandi,* idemque valet quod حَقًّا, *certe profecto, utique,* Lib. Colail. p. 90.

S. 436. Idem Sen. et Syr. Sent. N. 401. *Metus improbos compeſcit, non clementia.* Metus ſcil. pœnarum ſæpiſſime cauſa eſt, qua multi a rebellione cohibentur ac deterrentur.—أَلْحَاجِزُ particip. I. Conj. ab حَجَزَ, pp. *ligavit, conſtrinxit camelum in extremitate pedum,* quæ notio propria apud Golium ſecundo loco comparet; h. *cohibuit.* Ita noſtrum حَاجِزٌ adhibetur de *aggere,* ſcil. *obice* aquarum. Cor. xxvii. 62.

S. 437. طَارِدٌ particip. ab طَرَدَ, *propulit, abegit, repulit.* Abulph. l. c. p. 183. et 528. Gol. Adag. Cent. i. N. 9. Vide de hac voce N. 141.—رِضَآءٌ, *acquieſcentia,* ſcil. in decreto Dei. Plena phraſis occurrit in I. Collect. N. 69. ubi رضاء بالقضاء dicitur *medicina cordis eſſe,* et in ſeqq. N. 449. ubi docet medium eſſe, quo quis αὐταρκείαν, ſcil. *animum contentum* adeoque *vacuum* a *ſollicitudine* acquirere poſſit.— لِلْهَمِّ ex لِ, art. ال et هَمّ.

S. 438. Significat, Famelico quælibet alimenta perquam gratiſſima eſſe.—اَدَامٌ notat *opſonium,* ſive بما يطيب به الطعام, *quidquid pani additur in condimentum,* ut butyrum, mel, lactuca, carnes, fructus, &c.

S. 439. Non invenuſte comparat Imperator ſtultorum proſperitatem cum horto ſuper ſterquilinio. Sicuti enim hortus ob ſoli pinguitudinem abundantius creſcit, frondibuſque ſuis ſupervagatur, ita etiam ſtulti, quibus ab omni parte opes ac deliciæ affluunt, luxuriare, divitiiſque ſuis ac facultatibus cum faſtu et arrogantia ſuperbire ſolent. Eodem tendit etiam dictum Salomonis, cap. xix. 10. לא נאוה לכסיל תענוג, *non decorum elumbi*, ſcil. *ſtulto diviti faſtoſæ deliciæ*, ſcil. divitiæ ac voluptates, ſiquidem iis plerumque ventoſæ ſuperbiæ et arrogantiæ fræna laxare ſolent; *magnæ* enim *felicitatis comites ſunt ſtultitia et arrogantia*; uti bene Zwing. p. 1279.

S. 441. Idem fere monitum vide in ſeqq. N. 447. et 450.—De radice نَزَهَ egimus N. 268. et de سَاقَ, unde ساقت, N. 376.—رغايب collect. τῆς رغيبة, *res expetita*, peculiariter *multum, amplumque donum, multæ opes*. Ita Abulph. H. D. p. 390. وبذل لهم الرغايب, *iiſque magna præmia erogavit*. Similiter Tim. i. 378. et Lib. Colail. p. 22. *Qui non equitat terrores* لم ينل الرغايب, *non accipiet multas opes*. Radix eſt رَغِبَ, vel رَغَبَ, רעב, cujus primaria poteſtas in *cavitate ampliore*, præſertim *in ventre*, unde ad *inſatiabilem vorandi cupiditatem*, et latius dein ad *omnem cupiditatem avidiorem*, qua quis aliquid flagranter concupiſcit ac vehementer deſiderat, transfertur. Sic Abulph. l. c. p. 8. رغبوا في النسا, *magno deſiderio concupiverunt fœminas*. Vit. Salad. p. 6. وكان شديد الرغبة في سماع الحديث, *et erat percupidus traditionis hauriendæ*. Item Tim. ii. 610. ورغب فيه كل صادر ووارد, *ejuſque amore flagrarunt ad unum omnes*. Vides hinc Hebr. רעב, *eſurire*, originem ſuam itidem habere in *ventre cavo* et *vorandi cupiditate*.

S. 442. Valde obſcurum eſt hoc dictum. Ad literam ſonat, *Admonitio tua inter turbam*, vel, quod præferrem, *inter primores percuſſio eſt*. Senſus, ut mihi videtur, duplex eſſe poteſt. Vel primo, turbæ hominum ſe immiſcere ad monendum, exponit verberum periculo. Vel ſecundo, primoribus viris conſilium dare velle, exponit verberibus. Notum ſcil. admonitiones, quæ

ab inferioris conditionis hominibus primoribus dantur, plerumque ab ipfis ægre ferri.—مَلَأٌ fæpe quidem *turbam hominum, cœtum,* ejufque *conventum* notat. E. g. Cor. ii. 247. *An non refpexifti* إِلَى ٱلْمَلَإِ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى, *ad conventum ex filiis Ifraelis poft Mofen?* Non raro tamen *primores, nobiles, optimates* defignat. Sic Cor. x. 74. *Dein mifimus poft eos Mofen et Aaronem ad Pharaonem* وَمَلَإِيهِ, *et proceres ejus, cum fignis noftris, fed fuperbe fe gefferunt*; et xi. 39. *Et fabricabat arcam, et quotiefcunque tranfibat juxta illum,* مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ, primores e gente ejus *jocum captabant ex eo.* Similiter xii. 43. xxiii. 25. aliifque in locis. Eandem notionem obfervavit Onkelos in Hebr. מלא Gen. cap. xlviii. 19. ubi Jacob Ephraimo benedicens ait: וזרעו יהיה מלא גוים, quæ verba ita vertit, ובנוהי יהון שליטין, *et filii ejus erunt dominantes in populum.* Videatur Schult. in locum.—تَقْرِيعٌ infinit. II. Conj. radicis قَرَعَ, pp. *quaffit, quaffavit,* h. *percuffit, contudit caput fufte.* Ufurpatur imprimis de *percuffione graviori.* Sic de *percuffione cervicis*; de *collifione dentium,* &c. &c. in II. idem, in III. verberibus contendere. Vide hanc radicem copiofe illuftratam ab H. A. Schult. in not. ad Elnaw. p. 122. et feqq.

S. 443. Conf. N. 235. et 331. De radice جلا, unde بجدلو, vide not. ad N. 384.

S. 444. نِظَامٌ, pp. eft *linea conferta margaritarum.* Apud Golium tertio loco exponitur per ملاك الامر, *fundamentum* et *conftitutio* rei, *id quo negotium conftat* et *ftubfiftit,* نظام الاكرام, itaque erit *fundamentum honoris,* fcil. *id quo honor conftat* vel *acquiritur.*—خَصْلَتَانِ, *duplici ratione*; pp. *duæ proprietates.* Eft dualis a fing. خَصْلَةٌ, pp. *portio quæ fola alicui competit, id quod quis folum habet ac propriam,* h. *mos, proprietas,* præfertim *laudabilis,* qua quis ab aliis difcernitur. Tim. ii. 996. et N. 120. a خَصَلَ, pp. *divifit, dividendo determinavit,* et dein *portionem alicui dedit.*—

انصاف, *juftitia, decifio jufta* ; act. IV. Conj. a نَصَفَ, *in media parte attigit*, in IV. *medium tenuit, jufte* et *ex æquo* rem *compofuit* cum alio, quod *juftum eft, fecit* alteri, et *de fe tribuit*, pro quo etiam dicunt انصفه من نفسه.—Affixum ك in انصافك et نفسك docet, ni fallor, h. l. intelligi *juftitiam*, qua quis *cum fe ipfo jufte* et *ex æquo agat*. Uti مواساة refpicit ad *auxilium*, quod aliis et quidem fratribus adfertur.

S. 445. Phrafis قلب البيت, *cor domus*, notat *mediam partem domus*, uti *media acies* abfolute قلب, fubintellecto العسكر, vocatur. Vita Salad. p. 54. *Et quum* (Sultanus), *cui deftinatum erat confligere, hoc audiviffet, ad prælium fe compofuit, juftaque acie inftructa*, ميمنة وميسرة وقلبا, et ad dextram, et ad finiftram, et ad medium, *fortiffimis fubfidiis firmata, hofti obvius procedit*.—أَمَدٌ, *extremum, terminus, finis*, ab أَمَدَ, pp. *tetendit, extendit*, peculiariter funem.—غَوْرٌ, pp. *æftus interior aquarum profundarum*, et dein *profunditas, fundus*, et *imum* cujufque rei. Unde et ipfum Thema غار, עור, *venit in depreffam, cavamque terram*. Ejus propria notio comparet apud Gol. quarto loco, *ferbuit æftu* dies, &c.—نَجْدٌ, *altitudo*, a نَجَدَ, נגד, pp. *eminuit, prominuit, elatufque fuit ante oculos*; h. *manifefta* ac *clara fuit* res. Unde הגיד apud Hebræos *indicavit, demonftravit, ob oculos habuit*; et נֶגֶד, *coram*, quod infert *perfpicuitatem eminentem*, vel *eminentiam ante oculos verfantem*.

S. 446. Pro نَفَاقٌ, legere malim نِفَاقٌ, ut fit act. III. Conj. نَافَقَ, *hypocritam agit*, a نَفَقَ, de quo vide not. ad N. 40.

S. 447. Conf. N. 268.—مَأْثَمٌ, *iniquitas*, act. radicis أَثِمَ, אשם, pp. *tundere*, dein *tundendo impingere*, fic *tundere pedes* dicuntur, quando ita *offendunt*, ut *lapfus* fequatur; unde geminus ufus, *labi in peccatum* et *labi in perniciem*.—تَحَرُّزٌ, *cuftodies*, ab حَرَزَ, חרז, pp. *ftrinxit, inftrinxit* rem ad eam fervandam, h. *cuftodivit*, peculiari ufu adhibetur de *baccis*, aliifque *monilibus uno filo confertis*, quales ap. Hebræos חרוזים audiunt, Cant. i. 10.

S. 450. الشُّبَهَات plur. fœm. gen. τȣ̃ شُبْهَة collect. τῆς شُبُهَة, *res dubia et obſcura,* Abulph. H. D. p. 357. Har. ii. 62. et infra Meidan. i. N. 40. Radix eſt شَبَهَ, cujus origo in *obſcuro,* h. in II. *adumbravit,* et dein *comparavit, aſſimilavit obſcurius,* item *obſcurare, incertum reddere*; in VIII. *obſcura mihi fuit* res et *ambigua.* Lib. Colail. p. 43. et Har. vi. 278. وَلَا تَأْتِ أَمْرًا إِنْ مَا اشْتَبَهَ, *neque aggrediare aliquid, quod obſcurum et ambiguum eſt.*—رِيَب collect. τῆς رِيبَة, *ſcandalum dubium,* &c. a رَابَ, ריב, cujus origo ſecundum Teblebium ad Har. ii. 89. ſita eſt in *inquieta commotione* et *concuſſione,* unde ad omne quod *ſollicitat* et *turbat,* ut *ſcandala, ſuſpiciones, dubitationes, lites* ſive *rixus acriores, omnemque vexationem,* qua quis quaſi *concutitur, nulla quiete ei conceſſa,* transfertur. Qui plura de hac radice velit, adeat Schult. in Har. l. c. in Prov. p. 27. et Animad. in V. T. p. 45. &c. مُوبِقَات plur. fœm. gen. particip. IV. Conj. مُوبِق, *perniciofus,* a وَبَقَ, *periit, interiit,* in IV. *exitio dedit, perdidit.* Ita Tab. Ceb. p. 36. اَللَّذَّاتُ الْمُوبِقَةُ, *voluptates perniciofæ.*

S. 453. يَقِين, *fiducia,* ſive *firmitas,* ſcil. *fidei,* uti ſupra N. 117. 153. 205. et 234.—أَشْعَرَ, pp. *findere,* h. *diſcriminare* capillos, et dein *diſtinguere a ſe invicem, ſcire, clare cognoſcere,* q. d. *ſubtiliſſime* et *ad tenuitatem uſque pili intelligere.* Conf. de hac radice Schult. ad Har. ii. 49. et 50.

S. 455. تُسَوِّلُ 3. fut. fœm. gen. II. Conj. radicis سَالَ med. *vaw,* שׁול, pp. *laxus, amplus,* et *pendulus fuit*; in II. *laxare, liberum, promptum, ſolutum facere,* h. *fingere, adornare* alicui negotium. Cor. xii. 19. *Et quum veniſſent, oſtendentes ſuper tunicam ejus ſanguinem falſum, dixit* (Jacob), بَلْ سَوَّلَتْ, atqui apte compoſuerunt vobis animæ *veſtræ negotium,* i. e. *confinxiſtis hoc.* Similiter v. 83. Cor. xx. 94. xlvii. 25. et alibi.

S. 456. ادَّعَي pro اذْتَعَي VIII. Conj. radicis دَعَي, pp. *pepulit, propulit,* h. *vocem pepulit ex ore præ anguſtia.* Har. vi. 214. hinc *clamavit,*

advocavit, vocavit in auxilium. Abulph. l. c. p. 529. et Ham. p. 448. Item *gloriam ſibi arrogare.* Abulph. l. c. p. 3. Har. ii. 48. in VIII. *gloriatus fuit* de *genere* aut *fortitudine.* Ham. p. 448. Har. iii. p. 179. اِفْتَرَي Conj. VIII. a فَرَي, פרה, origo ſita eſt in *ſecando, findendo, diſrumpendo.* Ita apud Gol. Adag. Cent. ii. p. 123. N. 60. تَفَرَّي ٱللَّيْلُ عَنْ صُبْحِهِ, *diſrumpitur nox ab aurora,* et Caab ben Zoheir v. 33. تَفْرِي ٱللَّبَانَ بِكَفَّيْهَا, *lacerat pectus manibus ſuis.* A *ſecando* orta eſt etiam notio *fingendi mendacium,* q. d. *a veritate diſſecuit.* Unde فِرْيَة, *figmentum, mendacium,* ſcil. a *veritate reſectum.* Similiter in VIII. *affinxit* alicui *mendacium.* Cor. xxxii. 3. et lxi. 7. ubi plena phraſis occurrit, وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَي عَلَي ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ, *quis autem eſt iniquior, quam qui confingit de Deo mendacium?* —A *findendo* porro notio *germinationis* et *fertilitatis* apud Hebræos manavit, quatenus terra finditur, quum e gremio ſuo protrudit germina; uti et פֶּרֶה vel פֶּרֶא, *onager* a celeberrimo curſu, quo viam et auram quaſi *ſecat,* nomen accepit.

S. 458. Conf. N. 427.—اعيانهم, *perſonæ eorum.* اعيان collect. eſt a ſing. عَيْنٌ, *oculus,* unde ad multas diverſiſſimaſque notiones transfertur. Hic loci et ſæpe alibi uſurpatur de *perſona* vel *re ipſa,* ſcil. *rei ipſius eſſentia.* Liceat mihi aliquot exempla afferre. Abulph. H. D. p. 6. *Et creati ſunt* (Adam et Eva) *hora prima* من هذا النهار بعينه, *ejuſdem diei* (Veneris); p. 128. اقول هذا مذهب انبيذوقليس بعينه في الصفات, *dico hanc ipſiſſimam Empedoclis ſententiam de attributis*; p. 167. والثاني اثبت صفة هي بعينها ذات, *ſecundi attributa* (Deo) *afferunt, quæ ſunt ipſa eſſentia*; p. 281. *Apud nos conſtat de ſecta Sabæorum,* ان دعوتهم هي دعوة الكلدانيين القدما بعينها, *profeſſionem ipſiſſimam eſſe cum Chaldæorum antiquorum profeſſione*; p. 350. Quando me occupavit vel leviſſimus *ſomnus,* &c. احلم بتلك المسايل باعيانها حتي ان, *de ipſis illis quæſtionibus ſomniabam, ita ut,* &c. p. 356. *Et hoc tibi indi-*

cium est de summo illius studio et diligentia, وطلب العلم لعينه, *quod scientiæ sui ipsius gratia operam dederit.* Quibus addo locum ex Har. iv. 144. *Dixit Harith ibn Hemman, quum condidissem aure id quod inter eos reciprocatum erat,* تنقت الي أن أعرف عينهما, *desideravi personas ipsas cognoscere.*

S. 459. Sensus hujus sententiæ facilis est. Sed constructionem verborum nequeo expedire, nisi pro ينتظر, hic et in duabus sententiis sequentibus, legatur ينظر, *respicere faciet,* et pro الشباب, in accus. الشباب; et sic etiam in seq. sententia pro الصحة, in accus. الصحة.—Porro phrasis أهل غضاضة, vel potius اهل الغضاضة, *populus recentis* ac *nitentis juventutis,* notat eos, qui *recenti juventutis flore* ac *vigore gaudent.* Vox أهل observante Schult. in indice ad Lib. Colail. p. 100. pro ratione adjecti genitivi varias admittit significationes, quibus plerumque designantur, *vel* rei alicujus artisve periti, *vel* certæ conditionis homines, *vel* præditi aliqua virtute aut vitio insigni. Sic e. g. اهل العلم, *eruditi,* Abulph. H. D. p. 247. اهل العيافة, *augures,* Tim. i. 16. اهل القبور Ps. lxxvii. 12. vel اهل المقابر, *sepulti,* Ham. 540. اهل بيته, *familia alicujus,* Abulph. H. D. p. 59. اهل المدينة, *cives,* Abulf. V. M. p. 31. اهل الحسد, *invidi,* Elnaw. p. 98. اهل الراي, *prudentes,* Mon. V. A. p. 51. lin. 3. اهل الخيانة, *fraudulenti,* ibid. p. 68. اهل الاموال, *divites,* Erpen. et Scalig. Prov. Cent. ii. N. 87. Similes phrases apud Imperatorem nostrum passim obviæ sunt, vide N. 101. 302. 460. 461. &c.. et Meidan. i. N. 5. 14. &c.—حواني collect. τȣ حاني vel حانية, *incurvans,* ab حنا, חנה, pp. *flectere, inclinare,* et intransitive, *inclinari, incurvari;* hinc حنية, arcus *inflexa habens latera,* ejusque pl. حني et حنايا, *arcus curvati.* Ibn. Dor. v. 47. Tharaph. v. 19. et Exc. Ispahan. p. 21. et محني pro محنوي, *inflexus.* Ibn. Dor. v. 51.—الهرم notat *decrepitam* et *extremam senectutem,* ab هرم, *senescere, senio defecit* et *confectus fuit* homo. Hist. Sarac. p. 146.

—شَبَابٌ, *adolescentia, juventus,* ab *ardore,* qui est præcipue in ætate juvenili. Radix est شَبَّ, שבב, pp. *arsit,* h. *adolevit* puer, *juvenis evasit.* Conf. Schult. ad Ham. p. 380. et 460. et ad Har. iv. 9.

S. 460. Vide quæ de constructione notavimus ad sententiam præced. N. 459.—غَضَارَةٌ act. radicis غَضَرَ, *commoditate vitæ* et *affluentia bonorum donavit* eos *Deus.*—نَوَازِلُ collect. τῆς نَازِلَةٌ, *descendens,* a نَزَلَ, נזל, pp. *fluxit, diffluxit*; h. *descendit.*—سُقْمٌ, *morbus, ægritudo,* a سَقِمَ, pp. *punctus, compunctus fuit,* h. *doluit, male habuit, ægrotavit.*

S. 461. Pro يَنْتَظِر iterum lege يَنْظِر—أُزُوفٌ act. radicis أَزِفَ, pp. *movit,* h. *cito* et *derepente venit,* sive *supervenit.* Ita Cor. liii. 57. et Tim. ii. 670. ازفت الازفة, *approperat dies novissima*; h. l. usurpatur de *migratione e vita,* quo sensu نَقَلَ in VIII. Conj. sæpius occurrit. Vide supra not. ad N. 33.

S. 462. أَدْهَي ٱلْعَرَبِ lege ٱلْعَرَبِ, *vaferrimus Arabum*; vel, si mavis, *infelicissimus Arabum.* Radix enim دَهَي non solum usurpatur de eo, qui *astutus, versutus, vafer,* et *subtili ingenio est,* sed et de eo, cui *grave infortunium accidit,* vel eo quasi *complanatur* et *opprimitur,* unde داهية, *gravis casus,* peculiariter *adversus, malum, infortunium gravissimum.* Abulph. H. D. p. 452. وهذا الداهية الدهيا والنازلة الصمّا لمصيبة العميا, *hic malum ingens est, infortunium gravissimum,* et *calamitas ineffabilis.* Sic etiam Tim. i. 456. et Gol. Adag. p. 118. N. 24. Inde etiam forma intensitiva أَدْهَي, *calamitosior, infelicior,* Cor. liv. 45. ubi *hora* vel *dies judicii* أَدْهَي, *calamitosissima,* vocatur.

S. 463. هُوَيْنَا non comparet in Lexicis. Est diminut. ab هُوْنَي, *levior,* comparat. fœm. gen. a mascul. أَهْوَن a radice هَانَ, הון vel הין, origo sita est in *laxitate,* h. *levis* ac *facilis fuit,* unde ad *fortunam commodiorem* transfertur. Ham. p. 330.

S. 464. Hic agi de ASHTARO liquet e ſententiis quæ in Cod. MS. præcedunt. Erat autem ille Dux NACHAIENSIS, qui cum ſeptuaginta millibus hominum ab ALI noſtro contra MOAVIAM adverſarium ſuum infenſiſſimum, ejuſque numeroſum exercitum miſſus ipſos, inter ERAKUM et SYRIAM caſtra habentes pugna aggreſſus, repulit, et poſtquam per quadraginta dies manus conſeruerant, glorioſam victoriam ab iis reportavit, adeo ut ex ERAKIENSIBUS viginti quinque millia et e DAMASCENIS quadraginta millia occiderunt, uti narrat Abulph. H. D. p. 188. Vocatur hicce AL-ASHTAR سيف الله, *gladius Dei,* qui ab ictu non retunditur, neque acie hebes fit, ob ejus fortitudinem invictam, qua omnes, qui cum ipſo in aciem deſcendebant, vincere ſolebat, cuique nemo reſiſtere poterat.—نَبَا, גבה, pp. *convexus, gibboſus fuit, protuberavit,* hinc de *gladio* qui *retunditur a cædendo.* Abulph. l. c. p. 177. فنبا السيف عن الضربة, *et obtuſus factus eſt ab ictu gladius.* Sic etiam apud Gol. Adag. Cent. ii. p. 115. N. 4. والسيف بالقطع ينبو, *et gladius ſecando obtuſus fit.* Hinc lux oritur loco 2 Reg. iii. 24. ubi Maſorethæ perperam legerunt וַיַּכּוּ loco וַיַּבּוּ, a radice Hebræis reſtituenda נָבָה. Tota ſeries ita decurrit: וַיַּכּוּ, *et percuſſerunt* (gladiis nempe) MOABUM, *fugeruntque* MOABITÆ *a facie eorum,* וַיַּבּוּ et hebetarunt *in iſta* (pugna vel percutione MOABITARUM) *gladios, idque* MOABUM *percutiendo.* Plura de hac radice vide apud Schult. in Lib. de Defect. p. 14. et ſeqq. et in Vindiciis, p. 136. 137.

S. 467. مُعْدَمٌ idem quod عديم, *egenus.* Lib. Colail. p. 4. a عَدِمَ, *expers fuit opum.*—جَافِ pro جَافِي, *qui natura durus* et *immitis, ſævuſque eſt.* Tim. i. 48. a جَفَا, de quo vide not. ad I. Collect. N. 78.

S. 468. Conf. N. 59.—مَا hic et ſeq. ſententia eſt particula *admirantis* et quidem cum *ſtupore* ſeq. gemin. accuſ. ut مَا أَحْسَنَ زَيْدًا, *O quam optimus eſt Zeidus!* Sic etiam Abulph. l. c. p. 302. *Maledicat Deus Satanæ, qui abominanda hæc vobis ſuggeſſit* ما اغراه, *O quam falſus eſt!*

Similiter Elnaw. p. 52. N. 81. ويقلن ما اطيب ريح المسك, *et dicunt, O quam fragrans eſt muſcus!* Vide et Har. iii. 174. et in ſeqq. Meidan. i. N. 18. Pari modo Hebræi ſuum מה uſurpant. Exempla ubique obvia. Num. xxiv. 5. Pſ. viii. 2. 10. xxi. 2. xxxvi. 8. lxxxiv. 2. cxxxiii. 1. Cant. vii. 2.—مَا nonnunquam etiam vim habet *minuendi, extenuandi,* et *contemnendi.* Abulph. l. c. p. 517. *Quis eſt Hulacu,* وما تكديرته, *et quæ ejus vires!* Quo ſenſu Hebræi ſuum מה quoque uſurpant. Vide Pſ. viii. 5. xxxix. 5. &c.

S. 469. رُشْدٌ, *recti ſtudium* et *recta via,* a رَشَدَ, *recta inſtitit via.* Peculiariter *religionis,* Cor. ii. 182. Unde orthodoxi راشدون audiunt. Abulph. H. D. p. 170. et Hiſt. Sarac. p. 2.

S. 470. Continet hæc ſententia miſerrimæ conditionis, ſcil. ſtatus, in quo Adamitæ verſantur, deſcriptionem. Phraſis اسير الجوع, *captivus famis,* notat *eum,* qui *fame* et *inedia continuo laborat.*—اسير, pp. *ligatus, conſtrictus,* ab أَسَرَ, אסר, pp. *flectendo ſtrinxit, conſtrinxit.* Conf. Schult. Animad. in V. T. p. 337. et 492. et in Har. iv. p. 259.—صريع الشبع, *proſtratus ſatietatis,* i. e. *quem ſatietas proſternit,* multoſque in morbos incidere facit. Conf. N. 14.—أُفَاتٌ plur. a ſing. آفَةٌ, *pernicies, noxa, calamitas.* Iſphan. p. 25. ab أُوِقَ ſcil. أَيِقَ, *corruptus* et *perniciem paſſus eſt.* Abulph. l. c. p. 448.—عَرْضٌ et خَلِيفَةٌ ſibi ita opponuntur, ut prius per *ante,* poſterius per *pone* vel *poſt* commode verti poſſit, quatenus عَرْضٌ actio eſt radicis عَرَضَ, *ſe obtulit, apparuit* illi res, *adverſus occurrit.*—خَلِيفَةٌ autem *ſucceſſorem* notat, a خَلَفَ, *pone venit,* ut ita ſenſus ſit, Quaſcunque calamitates homini occurrere; mortes vero cujuſvis generis ipſum a tergo ſequi.

S. 472. كِبَارٌ et صِغَارٌ collect. a كبير et صغير. h. l. ita opponuntur, ut *priori* voce intelligantur *majores natu,* ſcil. qui *provectæ ætatis ſunt.*

Abulph. H. D. p. 49. et 527. *poſteriori* vero *parvuli* deſignentur. Abulf. de V. M. p. 25. *Erant omnes—oᵭoginta tres viri et oᵭodecim mulieres,* سوى صغار ومن ولد بها, *præter parvulos et eos qui nati erant.* Eadem oppoſitio occurrit apud Abulph. H. D. p. 533. *Tum vero* Hulacu—*interfici juſſit, quotquot in caſtello erant* من الصغار والكبار, *tam minores quam majores natu, ſive viros, ſive fœminas, uſque ad infantes parvulos in cunis jacentes.*

S. 474. Elegantiſſima tum ſenſu tum rhythmo ſententia, qua docetur, Poſt mortem, nec operandi nec ſperandi locum amplius reliᵭum eſſe. Obſerva paronomaſiam inter الاعمال et الامل quæ recurrit in ſeqq. Meidan. i. N. 41.—وَافِدُ ٱلْمَوْتِ, *legatus mortis.* وَافِدٌ partic. *veniens, accedens,* h. *legatus,* a وفد idem cum أفد, אפד, pp. *micuit, vibravit, motu tremulo* et *reciprocato agitatus fuit,* h. *imminuit* alicui, et dein *venit, acceſſit,* peculiariter ut legatus ad regem. Hiſt. Sarac. p. 9.—De radice فصح, פצח, egimus, N. 301.

S. 475. Conf. ſupra N. 37.

S. 477. Conf. ſupra N. 191.

S. 478. Continet deſcriptionem Muhammedani religioſiſſimi, qui potius quævis dura pati velit, quam aliquid facere, quod Religionis ſuæ officiis contrarium eſſet.—أَبِيتُ 1. fut. radicis بَاتَ pro بَيَتَ, בית, idem cum بَتَّ, בתת, pp. *ſecuit,* et intranſitive *ſeᵭus fuit.* Per metaphoram, *defixus fuit* et *firmiter manſit in loco,* dein peculiariter *pernoᵭavit.* Abulph. H. D. p. 47. Amrolk. p. 82. v. 70.—حَسَكٌ notat *tribulum ſpinis horrentem,* ſcil. *aculeis horrentibus pungentem plantam*; ab حسك, חשך, pp. *horruit, horrenti fuit aſperitate,* unde apud Hebræos ad *horridam caliginem,* ſcil. *tenebras craſſiſſimas,* quæ *horrent* et *ſtringant,* transfertur, uti liquet ex inſigni loco Eſai. v. 30. *Et ecce* חשך צר, *caligo horrens ſtringit,* i. e. *aculeato* quaſi *horrore perſtringit* et *compungit.*—السعدان, ſpecies *ſpinoſæ plantæ* tribulo ſimilis, quæ in arena creſcit atque a camelis expetita. Conf. Gol.

Adag. i. p. 75. et 76. N. 24.—مُسَهَّد, *excitatus ad vigiliam, insomnis factus*; particip. Conj. II. radicis سَهِدَ, *vigilavit, insomnis fuit, non potuit dormire.*—أُجَرُّ 1. fut. paff. Conj. I. radicis جَرَّ, *traxit, trahendo duxit.* Abulph. H. D. p. 269. Vide de hac radice Schult. in Prov. p. 255. et 256. —أَغْلَالٌ collect. τῦ. غُلٌّ, *jugum,* uti *boum, vinculum cervicis,* five ex *ferro,* five ex *loro,* a غُلَّ, *preffus fuit jugo,* h. de eo, qui ad *fauces prehenfus, captus et profligatus eft.* Ufurpatur etiam de eo, qui *ardenti fiti preffus fuit,* fig. ducta a *vinculo colli, jugo,* q. d. *præclufus* et *obftructus fuit præ fitis ardore.* Conf. Schult. ad Ifphan. p. 9. et Lette ad Caab v. 48.— مُضَفَّرًا, *firmiffime conftrictus,* particip. paff. II. Conj. radicis ضَفَرَ, צפד, pp. *conftrinxit, ligavit, appactus fuit.* Ita Thren. iv. 8. צפד עורם על־עצמם, *appacta eft cutis eorum ad offa eorum,* fcil. omni carne per famem abfumpta.—Pro أَلْغَيْ malim legere أُلْقِيَ, ut fit 1. fut IV. Conj. radicis لَقِيَ, pp. *feriit,* h. *reprehendit, obviam habuit,* &c. &c. in IV. *abjecit, rejecit, projecit.*—غَاصِبًا particip. radicis غَصَبَ, pp. *ftrinxit arctius,* h. *violenter* aliquem *adegit.* Vit. Salad. p. 121. item *violenter eripuit.* Abulph. H. D. p. 451. 530. et Hift. Sarac. p. 83. 111.—Pro لِشَيْءٍ legendum الشَّيْءَ, radix enim غَصَبَ conftruitur cum accuf. rei et مِنْ vel عَلَي perf.—أَلْحُطَامُ verti per *creaturas.* Forfan præftabit vertere per *res minutiffimas.* Notat enim id quod *præ ariditate frangitur.* Cor. xxxix. 21. Item *rem exiguam, minutam, quifquilias.* Schol. ad Amrolk. v. 79. Radix eft حَطَمَ, חטם, pp. *tutudit,* fpecialiter *ad perfringendum* aliquid, dein *fregit.*

S. 479. Elegans proverbium, quo idem per figuras docetur, quod fupra N. 34. et 263. rotundis verbis monuerat Imperator. Scil. Oportere hominem in fua liberalitate, prudentia uti, ac probe attendere, cui dona fua dare velit, ne ea in indignos collocentur. مَاءٌ جَامِدٌ, *aqua concreta,* fig. *animum avarum,* uti *liquefactio,* fcil. *ftillatio ejus liberalitatem in donando* defignat. Har. iv. 30. 31. Radix جَمَدَ, גמד, pp. *compactus, concretus, con-*

ſtrictus fuit in duritiem. Uſurpatur de *aqua congelata.* Abulf. in Opere Geogr. cit. a Gagniero in not. ad Abulf. de V. M. p. 29. وربما جمد الماء في دروز غزوان, *ſæpe aqua congelaſcit in fiſſuris Gazwan;* et Abulph. H. D. p. 286. *Fuitque una frigus vehemens,* وجمد الماء والخل والبيض, &c. *et congelata ſunt aqua, acetum, ova,* &c. Eandem *compreſſionis,* ſcil. *conſtrictionis in duritiem,* notionem olim quoque reſediſſe in Hebræorum themate deperdito, גמד, liquet ex uno derivato גֹּמֶד, ſemel lecto in loco Jud. iii. 16. *cubitum* notante. Eſt enim *duriſſimus ſane nodus,* et *arctiſſime conſtrictus.*—يُقْطِرُ et يُقَطِّرُ duo futura, *prius* I. *poſterius* II. Conj. radicis قَطَرَ, קטר, pp. *ſtillavit* aqua, lacryma, &c. et tranſitive, *ſtillare fecit,* in II. *guttatim fluere* vel *ſtillare fecit.*

S. 480. تَمَادِي VI. Spec. a مَدَّى, in origine, *tetendit, extendit, preſſit cum niſu,* unde in VI. a *ſpatio protenſo* notio *perſeverandi.* Sic *perſeverare in rebellione,* Tim. i. 532. in *inſolentia,* ibid. p. 444. in *ineptiis,* Abulph. H. D. p. 122. in *errore,* ibid. p. 529. &c.—اهتدي VIII. Spec. radicis هدا, הדה, pp. *tendere, protendere recto curſu,* Tharaph. v. 4. h. de eo qui *manum protendit,* et *viam oſtendit,* et dein *ducere, dirigere* aliquem in via, peculiariter *religionis veræ,* Cor. vii. 44. in VIII. *recta via* in religione *inceſſit,* Cor. xxxii. 3. Apud Hebræos הדה ſemel tantum in S. S. occurrit etiam cum notione *extendendi* manum, Eſai. xi. 8. *Et verſus ſpecum viperæ* גמול ידו הדה, *manum ſuum extendit lactens.*

S. 481. عَاصِي, *contumax, rebellis,* a عَصَا, עצה, de quo vide I. Collect. N. 237.—حَظّ, pp. *ſectio portionis,* h. *ſors bona, ampla portio felicitatis.* Abulph. H. D. p. 79. Gol. Sent. Poet. p. 156. N. 13. Radix eſt حَظَّ, pp. *ſecuit, reſecuit,* item notione ducta ab حَظّ, *bona ſorte, commodorum copia* et *facultate præditus fuit,* et in IV. Conj. qua Lexica augenda, *proſperum reddidit, fortunavit.* Lib. Colail. p. 16. Conf. Pocock. in Carm. Togr. p. 166.

S. 482. Invidiam invido quam maxime pernicioſam ac lethiferam eſſe paſſim docet Imperator. Vide I. Collect. N. 207. 247. et Cod. Wahid. N. 41. 47. et alibi—بَدَأَ, בדה, pp. *fidit, effidit,* præſertim *primus* et *ſolus*; h. *incepit, exorſus fuit,* &c.

S. 483. الحاكمين احكم *judex judicum,* i. e. *ſummus judex,* vel, ſi mavis, *ſapientiſſimus judicum.* Radix enim حكم, חכם, pp. *compactum, conſolidatum eſſe,* non tantum uſurpatur de eo qui *judicis munere fungitur,* Abulph. H. D. p. 38. Vit. Salad. p. 132. 218. Abulf. de V. M. p. 13. ſed et de eo qui *ſolida ſapientia præditus eſt.*—ضمير المضمرين, *arcana celantium* vel *cogitantium,* a ضمر, pp. *ſtrinxit, ſtringendo compreſſit,* unde ad *res maxime reſervatas* transfertur. E. g. ad *conceptus animi, arcana mentis*; in IV. Conj. *occultavit,* item *concepit, cogitavit.* Vide not. ad N. 149.

S. 484. Ultimum ſcil. quartum hujus ſententiæ membrum conf. cum N. 515.

S. 488. Radix عجز, ſi conſtruatur cum عن, notat *impotens, infirmus fuit, defecit viribus,* notione ducta a *ſeſſione ſuper nates*; *reſidere* enim *ſuper nates* dicitur is, qui *aſſurgere nequit* ad aliquid grande moliendum. Conf. Schult. ad Har. vi. p. 197. Eadem conſtructio occurrit Abulph. H. D. p. 18. 78. Tim. ii. 134. Lib. Colail. p. 45. 47. &c.

S. 489. تَسْتَوْضِحُ 2. fut. X. Conj. radicis وضح, cujus origo in *albedine ſplendida,* h. *albicavit,* dein *manifeſta fuit* res; in IV. *evidenter demonſtravit.* Abulph. H. D. p. 134. et in X. *rogavit* alium, ut quid *manifeſtum faceret, exploravit.* Tim. i. 194. Conf. Schult. ad Har. v. 134.—رُشْدُ actio radicis رَشَدَ, *recta inſtitit via.* Vide N. 469.

S. 490. تَعَامُلُ 2. fut. III. Conj. qua Lexicon Golii augendum. Radix eſt عَمَلَ, עמל, cujus proprietas in *tundendo,* ut *ferrum malleo,* unde ad *labores graviores* et *operoſos* transfertur, *operatus eſt.* Vide Ven. in Pſ.

tom. vi. p. 645. in III. *tractavit* de opere; item *commercium habuit* cum aliquo. Ita Hift. Sarac. p. 3. *Anno octavo diploma fcripferunt Coraifitæ,* الا يعاملوا بنو هاشم بني المطلب ولا يخالطوهم, *ne filii* HASJEMI *cum filiis* ALMOTALIBIS *fœdus inirent, aut mifcerentur.* Similiter p. 8.—انتصاف infinit. VIII. Spec. radicis نصف, de qua vide not. ad N. 444.

S. 492. Conf. Salom. Prov. cap. xiv. 33. et xxix. 11.

S. 493. يُعْنِي fut. IV. Conj. radicis عَنَي, ענה, pp. *fluxit,* h. *laffus, defeffus fuit, cui* nempe *omnes vires affluxerunt*; h. עָנִי pro עָנִיי eum notat, cujus *vigor* et *fuccus exhauftus eft.* In IV. *laffavit, defatigavit.* Abulph. H. D. p. 355.—De radice غَلَق vide N. 361.

S. 494. Obferva paronomafiam inter وَاضِحَة et فَاضِحَة duo fœminina τῶν وَاضِح et فَاضِح, quorum *prius dentes anteriores,* qui *rifu nudantur* et *confpicui* apparent, a وضح, de quo vide N. 489.—*pofterius* rem *turpem, dedecus* denotat, a فضح, de quo vide N. 301.—Vetat itaque Imperator dentes anteriores rifu nudare, fi quis aliquid turpe patraverit, de quo ipfum potius erubefcere ac pudore affici, quam ridere oporteret.

S. 495. كَفَر, כפר, pp. *levit, illivit, lineamento obduxit*; h. *ingratus fuit,* q. d. *beneficia obtexit,* fcil. *lineamento* quafi *obduxit,* et fic *benefactorem non agnovit,* quo fenfu fæpiffime τῷ شَكَر opponitur. Vide N. 327. Cor. xxxi. 12. &c.

S. 496. خَيْر, h. l. *fortunam profperam* notat. Sic etiam Elnaw. p. 44. N. 62. et in Carmine Gjorhamidæ v. 3. ubi الخير طاهر, *fortuna clariffima.*

S. 497. يُذِيع fut. IV. Conj. radicis ذَاع med. ي, pp. *fudit, diffudit,* h. *palam factus* et *divulgatus fuit* nuncius; in IV. *divulgavit, palam fecit* nuncium. Cor. iv. 82. item *arcanum,* Abulph. H. D. p. 283.

S. 498. Arcana mulieri non commendanda effe fupra etiam docuit N. 83.—يسترقّانك ita legendum cum *Tefdid,* uti mox N. 501. et 510.

In Cod. MS. fcribitur fine eo.—تُطْلِعُ 2. fut. IV. Conj. radicis طَلَعَ, pp. *eminuit, furrexit in altum.* Sic de *fideribus,* aliifque rebus, quæ in altum furgentes eminent. Elnaw. p. 78. N. 132. de *dente* qui prodit; item de *gemma* aut *flore* quum promicat. Har. ii. 85. et 86. in IV. *cognofcendum dedit, fecit imminere* et *infpicere, communicavit cum aliquo,* Lib. Colail. p. 69. et 72. Peculiariter *impertivit alteri arcanum aliquid.* Ham. p. 572. —تَسْرَفُ 2. fut. a سَرَفَ, *modum exceffit* in aliqua re. Vide not. ad N. 151.—يَزْرِيَانِ 3. fut. I. Conj. radicis زَرَا, pp. *fparfit,* fecundario *diffamavit,* vide not. ad N. 190.

S. 499. تَسْتَصْغِرُ 2. fut. X. Conj. radicis صَغَرَ, צער, fita eft origo in *radendo, deradendo,* h. *parvus, exilis, tenuis fuit*; in X. *parvum æftimavit, parvi fecit.* Tim. ii. 664. Tab. Ceb. p. m. 70.

S. 500. تَتَكَلَّفُ 2. fut. V. Conj. *cum labore* ac *ftudio incubuit* alicui rei, *deditufque ei fuit*; q. d. *impalluit,* a كَلِفَ, *luruit, luridus evafit.* Vide not. ad I. Colleċt. N. 126.

S. 501. Obfervanda paronomafia inter عُزُوفٌ et عُرُوفٌ, quorum *prius* eft aċtio radicis عَزَفَ, *abftinuit, aliena, averfa, tædioque capta fuit anima: pofterius* aċtio radicis عَرَفَ, ערף, pp. *exferto collo aliquid cognovit,* et *longinquius profpiciendo.* Dein in genere, *cognovit*; peculiariter ufurpatur in *cognitione* pretii, valoris, ac præftantiæ alicujus rei vel perfonæ. Vide N. 29. 204. 457. 485. &c.

S. 502. تُمَازِحُ 2. fut. III. Conj. radicis مَزَحَ, *jocatus fuit*; in III. *collufit, jocatus fuit* cum altero. Hinc مِزَاحٌ idem quod دُعَابَةٌ, *lufus, jocus, fcurrilitas.* Abulph. H. D. p. 182.—شَرِيفٌ, *Scherifus,* peculiariter *eminens, nobilis* et *princeps.* Peculiariter ufurpatur de iis, qui originem fuam a Mohammede ducunt, quales apud Mohammedanos maximo in honore habentur. De radice حنف vide N. 156.

S. 504. اِسْمٌ idem cum سِمٌ, pp. *ſignum eminens, altum,* et dein *nomen celebre, bona fama;* a سَمِيَ, שׁמה, pp. *eminuit, elevavit ſe, altus fuit.* Pari modo Hebr. שׁם ſenſu proprio occurrit in exſtructione turris Babelis, Gen. xi. 4. ונעשה לנו שׁם, *et faciamus nobis ſignum elatum*; et 2 Sam. viii. 13. ויעשׂ דוד שׁם, *et fecit David ſignum elatum, tropæum*; et impp. non tantum in genere *nomen,* ſed et in ſpecie *nomen celebre, bona fama.* Pſ. ix. 3. Eſai. lvi. 5. Eccl. vii. 1. et alibi.

S. 506. ثَقَلَ, *appendere, ponderare, ponderoſum eſſe,* item *gravem fecit pondere, aggravavit,* cui reſpondet Hebr. שׁקל.

S. 507. *Invidiam,* ejuſque effectum *odium,* mala eſſe valde nociva paſſim docet Auctor; vide I. Collect. N. 207. aliiſque locis quam plurimis.— الحَالِقَةُ, *raſura,* a maſcul. حَالِقٌ, *radens, radere aptus*; a radice حَلَقَ, *raſit, abraſit,* h. variæ phraſes; v. g. *abradere caput,* Cor. ii. 197. *abradere comam,* Hiſt. Sarac. p. 120. *abradere Caabam,* ibid. p. 62. *abradere beneficentiam,* Gol. not. in Adag. p. 114. N. 100.

S. 509. تَنَافُسُ 2. fut. III. Conj. radicis نَفَسَ, נפשׁ, pp. *flavit, ſpiravit, anhelavit*; in III. c. c. فِي, *ſtudioſiſſime adſpiravit* ad aliquam rem. Conf. I. Collect. N. 41.— مَوَاهِبُ collect. τῶν مَوْهِبٌ et مَوْهِبَةٌ, *donum,* a وَهَبَ, *dedit, donavit, conceſſit.* Abulph. H. D. p. 141. 495. et Tim. ii. 434.— حَقِيرَةٌ, *vilis, contemptus,* ab حَقَرَ, חקק, de quo vide not. ad N. 403.

S. 510. حُرٌّ, *liber,* ab حَرَّ, de quo vide not. ad N. 13. Sententiarum, quas e Codice P. et Edit. Erpenii primæ collectioni adjeci.

S. 511. De radice نَدِمَ, *pœnitentia facti ductus fuit, rem factam doluit,* vide not. ad I. Collect. N. 226.— عَفْوٌ, *condonatio, venia, indulgentia,* a عَفَا, עפא vel עפה, pp. *texit, obtexit, obliteravit,* peculiariter ventus manſionis locum. Tim. i. 412. Sic de *veſtigiis deletis.* Mon. V. A. p. 70. Exc. ex Abulf. p. 45. Abulph. H. D. p. 515.— تَنْجَحَنَّ 2. fut. I. Conj. cum *Nun*

paragogico, quod in *interrogando, imperando,* et *optando,* futuris additur cum *Teſdid.* Radix eſt بَهِجَ, בהק, pp. *ſplenduit, nituit,* ſic de *ſplendore* et *gloria,* Hiſt. Sarac. p. 127. h. *hilaris* et *exhilaratus fuit*; q. d. *ſe nitentem fecit.* Abulph. H. D. p. 54. Fab. Lockm. N. 2.

S. 512. مَلُّوكَ, *faſtidient te,* ex كَ et 3. plur. præt. مَلَّ, pp. *cineribus calidis, prunisve ſuppoſuit coquendam* carnem, panem, &c. *lento igne excoxit.* Tharaph. v. 90. h. *urenti tædio* aliquem *afficere,* et intranſitive *pertæſus fuit.* Ham. p. 326. Har. v. 124. Eadem *coquendi* et *excoquendi* notio, et quidem lento igne, qui ſuccum et vigorem paulatim abſumit, conſpicua in Hebr. מלל Pſ. xc. 5. 6. *Torrente avehis eos, ſomnus ſunt; ad auroram ſicut granum, quod repullulat, ad auroram emicat et repullulat, ad veſperam* ימולל (ex ſpec. *Pohal*) *ſemet excoquit* et *exareſcit.* Et Deut. xxiii. 26. ubi מלילות ſunt *ſpicæ,* quæ ſole ita *coctæ* et *excoctæ* ſunt, ut grana hiaſcere et diffindi inciperent. Ad hanc radicem referendum quoque אֻמְלַל, ex ſpec. *Hophhal,* pro הֻמְלַל, more Aramæo א pro ה ſubſtituto, quod in hoc verbo conſtans eſt. Uſurpatur nempe de arboribus ac vitibus æſtu aeris et pluviæ defectu ita *excoctis* ut *exareſcant.* Eſai. xvi. 8. Joel i. 10. et 12. &c. De radice غَشِى, pp. *texit,* vide not. ad I. Collect. N. 182.

S. 513. اِسْتَقَلَّ, *parvi fecit, leve reputavit, paucum parumve cenſuit,* quæ notio in Gol. Lex. ſub X. Spec. radicis قَلَّ, קלל, *omiſſa* quidem, ſed apud Scriptores Arabum paſſim obvia. Har. iv. 17. v. 154. Gol. Adag. p. 144. N. 31. Radix ipſa notat *paucus, imminutus fuit*; in IV. *diminuit,* item idem quod اِفْتَقَرَ, *pauper evaſit,* h. مُقِلّ, *pauper,* I. Collect. N. 44. et إِقْلَال, *paupertas,* N. 89. et 385. ubi opponitur τῷ مال كَثْرَة, *multitudo opum.* Sicuti et h. l. اقلال et إكثار ſibi opponuntur.

S. 514. De radice فَرِحَ, פרח, *lætus* et *lætatus fuit,* vide N. 271.— تَغْتَمّ 2. fut. VIII. Conj. *mœſtus fuit, mœrorem concepit,* ſcil. *mœrore affectus eſt.* Hiſt. Sarac. p. 121. 130. et Abulph. H. D. p. 81. ubi pro اغتنام legen-

dum اغتمام, a radice غم, de qua vide I. Collect. N. 263.—تُجَرَّبُ fut. paff. II. Conj. radicis جرب, גרב, pp. *rafit, derafit,* item *probavit,* fcil. *tentavit* aliquem, in II. *expertus fuit* et *probavit.* Hift. Sarac. p. 122. Tim. ii. 154. من جرّب المجرّب حلت به الندامة, *qui tentat eum a quo tentatus eft, in eum defcendit fera pœnitentia.* Inde et تجربة, *experientia,* qua quis *teritur* quafi *et expertus redditur.* Ibid. et Abulph. H. D. p. 161.

S. 515. تقي idem quod متّقٍ. Particip. VIII. Conj. *timuit, coluitque Deum, pius fuit,* a وقي, *cavit, cuftodivit femet.*—تخالط 2 fut. III. Conj. radicis خلط, חלט, *mifcuit, commifcuit.* Abulph. H. D. p. 236. in III. *immifcuit fe rebus, hominibufque,* atque cum iis commercium habuit familiarius. Ham. p. 373. et Tim. i. p. 626. ubi eadem phrafis quæ h. l. occurrit فاني خالطت العلماء, *ego enim familiariter utor fapientibus.* Apud Hebræos vero *mifcendi* et *commifcendi* notio transfertur ad *properationem* et *inftantiam,* uti fupra obfervavimus N. 117.—زكي, *ingenuus virtute, pius* ac *juftus,* a زكا, זכה, cujus primaria virtus in *nitore,* fcil. *nitente candore, nitefcere,* unde ad *purum, mundum, pietate* et *juftitia eminentem,* facilis eft tranflatio; in II. *purificavit,* ita זִכָּה Pf. lxxiii. 13. זכיתי לבבי, *purificavi cor meum.*—وفي, *qui promiffis ftat.* Ita Meidan. i. N. 38. a وفي, de quo vide I. Collect. N. 265.

S. 516. Docet fententia, Valde periculofum effe fe rebus publicis, quando confufæ ac perturbatæ fint, immifcere: quam ob caufam virorum prudentia eo tempore manifefta fit, uti fupra vidimus N. 283.—تَتَلَبَّسَنَّ 2. fut. VIII. Conj. cum *Nun* paragogico, *immifcuit fe* negotio, a radice لَبِسَ, לבש, cujus primaria poteftas fita eft in *plicando, complicando,* cum *plicatione involvendo,* unde omnes ufus qua metaphoricæ, qua metonymicæ apud Gol. manarunt.—اضطراب, *perturbatio,* infinit. VIII. Spec. radicis ضرب, vide N. 35.—كاد, כיד, pp. *excitavit ignem ex filice ignitario*; h. *prope fuit, parum abfuit, quin fuiffet*; item *vix potuit facere,* anfa defumpta a *fcintillis*

ex tali *lapide* vel *ſilice excuſſis,* quatenus interdum ignem capiunt, interdum exſtinguuntur.—Obſerva inſuper hanc radicem ſæpe poſt ſe habere futurum reddendum per infinitivum, ſubintellecta particula ان, quæ aliquando adſcribitur. Cor. ii. 20. 71. Iſphan. p. 19. Gol. Adag. p. 118. N. 23.—Phraſis ركب البحر vel ركب في البحر, *equitare,* i. e. *vehi* vel *navigare per mare,* tritiſſima eſt. Abulf. de V. M. p. 24. Vit. Salad. p. 17. Abulph. H. D. p. 117. I. Collect. N. 225. et ſæpius alibi.—الاختلاف, *diverſitas, varietas,* peculiariter ventorum huc illuc ſpirantium. Infinit. VIII. Conj. *diverſus varius, fuit,* a خلف, חלף, de quo egimus N. 42.—أَمْوَاجٌ collect. τῶ مَوْجٌ, *unda, fluctus,* peculiariter maris. Amrolk. v. 44. Abdall. v. 106. a radice مَاجَ, מוג, de qua vide N. 206. Obſervo tantum hanc radicem fig. uſurpari de *commotis* Imperii *undis,* Tim. i. 458. ومرج بحر امر الهند وماج فجعل كل يخوض خوضا فعز بعض الناس وبعضهم زلوا, *et mare Imperii Indici ſibi permiſſum tumidis fluctibus fuit agitatum, atque omnes inceperunt ſeſe diſceptationibus immiſcere, prædominantibus aliis, dejectis aliis.*

S. 517. Conf. quæ Salvator noſter contra inutiles ſollicitudines monet, Matth. cap. vi. 25. et ſeqq.

S. 519. صُرُوفُ ٱلزَّمَانِ, *viciſſitudines fortunæ.* Similes phraſes ſunt صروف الليالي, *verſatio noctium,* i. e. *viciſſitudines fortunarum* ac *rerum.* Mon. V. A. p. 1. صَرْفُ ٱلْـهُـنَـا, *viciſſitudo fati.* Ibn. Dor. v. 112. تصاريف الاحوال, *viciſſitudines infortuniorum,* ſupra N. 325. ubi de radice صرف, צרף, egimus.—زمان a زَمِنَ, זמן, origo forte ſita eſt in *ſecando, inſecando, incidendo,* unde زمان, זְמָן, *tempus præfinitum,* et dein *fortuna* tum *adverſa,* Tim. ii. 144. Gol. Sent. Poet. p. 155. N. 11. tum *proſpera,* ibid. p. 272. N. 155.—نَوَايِبُ ٱلْأَيَّامِ, pp. *incurrentia dierum per vices,* i. e. *infortunia,* quæ quotidie per vices recurrunt. نَوَايِبُ eſt collect. τῆς نَايِبَةٌ, *caſus fortunæ,* ſcil. *viciſſitudo fortunæ adverſæ,* Tim. ii. 480. cujus plur.

ſanum نَايِبَاتٌ, *calamitates, infortunia* notat, Ham. p. 308. a radice نَابَ, נוב, *incidit illi,* et *ſupervenit per vices, affecit eum mali quid,* h. in VIII. de *calamitatum nigrarum repetitis identidem incurſationibus,* Har. iii. 132. ubi vide Schult. et in Ham. p. 311.

S. 520. يُدْرِكُ fut. IV. Conj. radicis دَرَكَ, דרך, *aſſecutus fuit,* in IV. idem, item *attigit viſu* rem. Sic de *viſu,* Cor. vi. 103. لَا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَارَ, *non comprehendunt eum oculi, ſed ipſe comprehendit oculos.*—مشاهدة act. III. Conj. a شَهِدَ, שהד, cujus origo in *ſtipando, conſtipando,* h. *ſtipavit, replevit locum,* mox *præſens adfuit*; in III. *coram ſpectavit.* Tim. i. 40. *Et præſentiſſimam mortem ſuſtinuerunt,* وشاهدوا اهوال الغوت, *terroreſque exitii coram adſpexerunt,* et Abulf. de V. M. p. 16. ubi de Muhammede dicitur يشاهد جبرييل, *Gabrielem coram contemplatus* eſt. Vide et Vit. Salad. p. 31. et alibi.—الحقايق الايمان, *præſcripta religionis,* notat veritates, quas ipſa religionis natura præſcribit. الحقايق collect. τῆς حقيقة, *veritas,* ab حقّ, חקק, *præſcripſit* jus, de quo vide I. Collect. N. 45.

S. 521. Loco بمزارة puto legendum بِمَرَارَةِ, *in amaritudine,* opponitur enim τῇ حلاوة, *dulcedini.*

S. 522. يَفُوزُ, *potietur,* fut. a فَازَ, de quo vide I. Collect. N. 185. Addo tantum h. radicem cum ب conſtr. ſæpius valere, *aliquo præmio vel felicitate potiri,* Cor. iv. 71. أَفُوزُ فَوْزًا عَظِيمًا, *certe obtinuiſſem præmium magnum,* et Abulph. H. D. p. 331. الطريق الي الفوز برضوان الله, *via, qua Dei benevolentia conſequenda eſt.*—De voce سريرة vide not. ad I. Collect. N. 111.—نِيَّةٌ, *intentio, animi propoſitum.* Tim. ii. 1000. a نَوَي, cujus origo in *tendendo.* Ibn. Dor. v. 52. hinc *intendit, propoſuit ſibi,* q. d. نوي في ضميره, *propoſuit ſibi in arcano mentis,* vel نوي في قلبه, *intendit in corde ſuo.* Tim. i. 262. Abulph. H. D. p. 496. Vit. Salad. p. 5. et 195.

S. 523. Rad. قرب, *appropinquavit,* h. l. in II. Spec. peculiarem usum habet in *interiore* alicujus *admissione* ad aliquem. Ita Tim. i. 134. وقربه وجعله عمدة لكل شدة, *eumque interioris admissionis fecit, ut ejus ope usurus esset in quacumque difficultate.* Eundem usum exserit Hebr. קרב Jer. xxx. 21. והקרבתיו ונגש אלי, *eumque interioris admissionis faciam, et accedet ad me,* scil. ad piam mecum communicationem colendam et servandam. Similiter Ezech. xl. 46. הקרבים מבני־לוי אל־יהוה לשרתו, *qui interioris admissionis sunt ex filiis Levi ad Jehovam, ut ministrent ei.*— أَلسُّجُودُ, *submissio, humiliatio,* et dein *adoratio,* a سجد, סגד, pp. *oculos in terram defixit,* vel depresso capite *humiliavit se; jacuit humi affixus.* Unde notio *adorandi* Deum sponte profluxit. Orientales enim inter precandum solent procumbere, frontemque terræ imponere ad commonstrandam animi supplicis dejectionem atque abnegationem. Cor. xcvi. 19. Abulph. H. D. p. 45. Abulf. de V. M. p. 25. in notis, et imprimis Tim. i. 634. وصلي تيمرلنك الي جانبي قايما يركع ويسجد, *et precatus est Tamerlan ad latus meum adstans, et solennem incurvationem, et adorationem peragens.* Eadem notione teritur Hebr. סגד quater apud Esaiam occurrens, cap. xliv. 15. 17. 19. xlvi. 6. Porro cum السجود aptissime conjungitur الركوع actio radicis رَكَعَ, deorsum *inclinavit* caput suum humilitatis ac reverentiæ demonstrandæ ergo. Cor. ii. 126. *Purificate domum meam,* scil. templum Meccanum, ab idolis *circumeuntibus* eam et *continentibus se in ea,* وَٱلرُّكَّعِ وَٱلسُّجُودِ, *et incurvantibus se et adorantibus.* Inde رَكْعَةٌ, *inclinatio capitis* peculiariter sacra, quæ fit inter precandum. Vit. Salad. p. 8.— يَذْهَبُ, malim يُذْهِبُ fut. IV. Conj. *abduxit, abstulit.* Construitur enim cum accus. uti supra N. 108.—De voce فاقة, *paupertas, egestas.* Vide N. 334.

S. 524. Conf. N. 72. et. 264. ينبغي fut. VII. Conj. a بَغَا, בעה, de quo vide N. 121.

S. 525. يُغَارِقُ fut. III. Conj. radicis فرق, פרק. Vide N. 123.

S. 526. يُخَاطِبُ fut. III. Conj. *affatus est*, a خَطَبَ, *concionem sacram Muhammedicam habuit e suggesto*. Conf. Schult. ad Har. ii. 77. et Mang. not. in Tim. i. 118. in III. *compellere, affari, alloqui*. Vit. Salad. p. 22. et Abulph. H. D. p. 5. et 20.—الطبيب, *medicus*, a طَبَّ, *consuere, futuris munire*, h. *sanare vulnera*, et dein *medicinam fecit*, in X. *medicinam petere*. Har. iv. 28.

S. 527. Monet Imperator, Quemlibet oportere se ab ebrietate divitiarum, potentiæ, &c. &c. abstinere, siquidem non minus quam ebrietas hominem, qui iis nimis indulgeat, intellectu privare solent, eumque ad res sive facta, quæ hominem gravem minime decent, abducunt.—ريح, רוח, *ventus, aura*, h. l. *odorem* signat. Ita quo Cor. xii. 94. et ריח passim in S. S.—خبيث, *impurus, malus*, ab خبث, pp. *rasus, detritus fuit*, h. *mala* ac *prava fuit* res, item *impurus, improbus fuit*. Teritur e. g. de *secta prava*, Abulph. H. D. p. 78. de *malo animo*, ibid. p. 295. et 391. Hist. Sarac. p. 124. de *belluis turpibus*, Tab. Ceb. p. m. 40. et h. l. de *odore impuro*.—استخفّ X. Spec. a خفّ, חפף, pp. *rasus, tritus, abrasus fuit*, h. *levem esse pondere* et *dignitate*. Abulph. H. D. p. 375. in X. *levem putavit, despectui habuit*, et *levem effecit* consilio et mente. Ibid. p. 8.

S. 529. اِدْبَارُ ٱلدُّوَلِ, *retrocessio*, i. e. *detrimentum imperiorum*. اِدْبَار act. IV. Conj. *tergum vertit, retrocessit*, Tim. i. 134. Lib. Colail. p. 62. Sic de *fortuna retrocedente*, Hist. Sarac. p. 96. de *negotio*, quod *in pejus identidem ruit*. Ham. p. 363. De *rebus Chalifatus magis magisque retroeuntibus*. Abulph. H. D. p. 311.—دُوَل collect. τῆς دَوْلَة, de qua vide I. Collect. N. 74.—تَضْيِيع actio II. Conj. radicis ضَاعَ, ibid. N. 159. et Wahid. N. 2.—أُصُول et فُرُوع collect. τῶν أَصْل et فَرْع: *prior* vox *stirpem*, item *genus, nobilitatem* notat, uti vidimus in I. Collect. N. 58. *posterior, ramum, comam arboris* signat, a فَرَعَ, de quo

vide ibid. N. 190.—تَمَسُّك infinit. V. Spec. a مَسَك, משך, cujus primaria vis ſita eſt in *compreſſione* rei lentæ et tenacis, h. *tenuit apprehenſum, retinuit, continuit vehementius.* In V. idem. Illa vis *protrahendi lentius* manifeſta eſt in Hebr. משך Prov. xiii. 12. ubi תּוֹחֶלֶת מְמֻשָּׁכָה eſt, *ſpes lenta protracta in lentorem*; et Eſai. xiii. 22. ubi de diebus dicitur לֹא יִמָּשֵׁכוּ, *non protrahentur*, ſcil. in *longum lentumque producentur.* Addo tantum Eccl. ii. 3. ubi phraſis profundior מְשׁוֹךְ בַּיַּיִן אֶת־בְּשָׂרִי, *trahere carnem in vino*, deſignat, *molles* et *lentas delicias*, quibus indulget caro, ſcil. quibus carnalis cupiditas immoratur.—تَقْدِيم act. II. Conj. radicis قَدَم, קדם, *præceſſit, præivit*; in II. *præfecit, promovit, ad prima munera provexit* aliquem. Ita Vita Salad. p. 3. unde مُقَدَّم eum notat *qui ad præcipuas dignitates admotus eſt*, uti *præfectus, princeps*, ibid. et Iſphan. p. 16.—تَأْخِير, *repulſio, remotio.* Act. II. Conj. *diſtulit, retromanſit, retroegit*, ab أَخَر, אחר, cujus origo forte eſt *verti*, unde *vertendo retrorſum moveri* et *converti.*—أَرَاذِل et أَفَاضِل quæ ſibi opponuntur duo collectiva ſunt τῶν ارذل et افضل, quorum prius notat *homines* non tantum *infimæ ſortis*, ſed et *perditi animi*, uti obſervavimus I. Collect. N. 74. poſterius deſignat *tales*, qui non ſolum *dignitate* et *nobilitate generis* alios *ſuperant*, ſed et *virtutibus præclaris* præ aliis *excellunt.*

S. 530. Obſerva اِدْبَار, *retroceſſio*, h. l. abſolute ſumi pro *fortuna retrocedente.*—تَبْذِير act. II. Conj. radicis بَذَر, *ſeminavit, ferendo ſparſit*, etiam *ventilando*; in II. Conj. *diſperſit, ſine modo et menſura erogavit opes*, eaſque *prodigendo diſſipavit*, Cor. xvii. 26. et 27. وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا اِنَّ ٱلْمُبَذِّرِينَ كَانُوا اِخْوَانَ ٱلشَّيَاطِينِ, *ne diſſipes facultates tuas diſſipando, diſſipatores enim ſunt fratres Dæmonum.*—اَلاِعْتِبَار, *attenta conſideratio*, act. VIII. Conj. radicis عَبَر, עבר, *tranſivit*, h. in VIII. *cum cura*

atque *attente confideravit, bene fupputavit* et *expendit*, q. d. *tranfiit ab una re ad aliam, eas inter fe comparans.* Tim. i. 24. ii. 324.—الاغْتِرَارُ, *focordia*, act. VIII. Conj. *focors, minime circumfpectus fuit*, et fic *deceptus fuit*, a غَرَّ, *decepit, lactavit inani fpe, variifque rebus.*

S. 531. بَذْلُ ٱلنَّدَآءِ, *profufio*, fcil. *donatio uvida, liberalitas larga.* Radix eft نَدَا, נדה, cujus primigenia vis in *madore liquefcente* fita eft, atque inde *diffluente*, unde ad *liberalitatem*, fcil. *largiffima dona* transfertur. Hift. Sarac. p. 103. et 108. Abdall. v. 81. Hinc phrafis apud Gol. نَدِي ٱلْكَفِّ, *madidus manu, largiffimus donator.* Conf. Schult. ad Ham. p. 425. Har. iii. 128. 129. Eadem poteftas in Hebr. נדה, uti liquet ex derivato נֵדֶה et נְדָנִים plur. a נדן pro נדון cum *Nun* Heemantico, Ezech. xvi. 33. ubi intelliguntur *donaria largiter effufa*, et נִדָּה, *profluvium fanguinis menftrui.* Hinc מְנַדִּים particip. plur. fpecialiter *Pihhel* Efai. lxvi. 5. non fimpliciter notat *feparantes*, fed tanquam *abominabile* quid, et *madore menftruo contactum averruncantes.* Similiter Amos vi. 3.

S. 532. تَعَلُّل act. V. Conj. *demulfit, lactavit*, a عَلَّ, עלל, de quo vide Schult. ad Orig. tom. i. p. 164. et feqq.

S. 536. Phrafis نام علي الثكل, *indormire fuper orbitate*, redibit in feqq. Meidan. i. N. 34. ثُكْل notat *orbitatem*, a ثَكِلَ, *orbatus*, vel *orbus fuit nato* vel *amico*, unde in proverbio, كالوالدة الثكلا, *fimilitudinem matris orbæ referre*, pro *eniχiffima follicitudine angi.* Vit. Salad. p. 101. 125. 138. 173. et 180. Ubi de *Sultano* dicitur, quod ftatus ejus اشد من الوالدة الثكلي, *multo afflictior erat, quam orba genetrix, externata luctu et calidas lacrymas profundens.* Docet itaque Auctor, Oportere hominem filii vel amicorum obitum non nimium lugere, neque fe eam ob caufam nimiis follicitudinibus cruciari, verum potius anxias illas curas mittere, feque Divinæ voluntati fubmittere. Cum e contra nihil magis ipfum decet, quam injuftitiam fuam, pravafque actiones fincero animo dolere.

S. 537. يَوْمٌ, *dies*, hic abſolute *diem malum*, *infortunium* notat, ſubintellecto nomine *exitii*, *interitus*, *calamitatis*, &c. quæ non raro adduntur. Pari modo Hebr. יום pro *die calamitoſo* in S. S. paſſim venit. E. g. Job. iii. 5. יבעתהו כמרירי יום, *conterreant ipſum amarulenta diei.* Obad. v. 12. אל תרא ביום אחיך, *ne adſpicias lætus diem fratris tui.* Sic etiam Pſ. xxxvii. 13. cxxxvii. 7. Ezech. xxi. 25. &c.

INDICES.

I. INDEX ARABICUS.

II. INDEX HEBRAICUS.

III. INDEX LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ.

INDEX ARABICUS.

Prior numerus colleᶜtionem, poſterior ſententiam indicat.

ا

أَبَخَ pro وَبَخَ, in II. c. c. عَلَى comminatus fuit. ii. 368.

أَبَدَ, אבד, pp. *ſecuit, reſecuit,* intranſitive *reſectus fuit,* h. أَبَدٌ, *æternitas.* ii. 362.

أَتَى, אתה, pp. *tendere,* h. *tendere* aliquo, venire et c. c. عَلَى, *delere, penitus perdere.* ii. 294.

أَثَرَ, אשר, origo in *coruſcatione ſplendenti,* h. in II. notio *veſtigii impreſſi,* item *excellentiæ* et *felicitatis*; h. مُؤَثَّرٌ, *virtutibus eminentibus præditus.* ii. 116.

أَثِمَ, אשם, pp. *tundere, tundendo impingere,* h. *labi in peccatum,* item *in perniciem*; h. مَأْثَمٌ, *iniquitas.* ii. 447.

أَجْرٌ, *merces, præmium,* item *gratiarum actiones.* i. 241.

أَجَلَ, אגל, *terminum poſuit,* h. أَجَلٌ, *terminus,* peculiariter *vitæ,* et ipſa *mors.* ii. 325.

أَخَرَ, אחר, origine forte eſt *verti, vertendo retrorſum moveri,* h. تَأْخِيرٌ act. II. Conj. *repulſio, remotio.* ii. 529.

أَدَبَ, pp. *tabeſcere,* h. *magno ſtudio* alicui rei *operam dare,* q. d. ei rei *intabeſcere,* dein *eruditum eſſe,* unde أَدَبٌ, *eruditio.* i. 4.

أَدَمَ, אדם, pp. *æquavit oblinendo colore rubro*, h. *addidit* rem rei, peculiariter carnem pani, h. إِدَامٌ, *opſonium*. ii. 438.

أَدَيَ, אדה, vic. τῆς هَدَّيَ, הדה, *tetendit*, in II. et V. *attulit*, item *perſolvit*, h. أَدَآءٌ, *ſolutio*. i. 5. et ii. 236.

أَذَنَ, אזן, idem cum وَزَنَ, וזן, pp. *libravit, ponderavit*, h. أُذْنٌ, *auris*. ii. 186.

أَزِفَ, pp. *movit*, h. *cito venit, ſupervenit*. ii. 461.

أَسَرَ, אסר, pp. *flectendo ſtrinxit*, h. أَسِيرٌ, *ligatus, conſtrictus*. ii. 470.

أَسَا pro أَسِيَ, אסה, pp. *æquavit*, h. *complevit*; in II. et III. *adjuvit ſolando*, præſertim *munere* aut *beneficio*. i. 2. 245.

أَشِرَ, *crenatim incidit*, h. *coruſcavit* fulgur, dein *lætitia exſultavit*, h. أَشَرٌ, *lætitia* cum *petulentia* conjuncta. ii. 225.

أَصُلَ, אצל, *firmus, firma radice fuit*, h. أَصْلٌ, *fundus opum*, item *genus, nobilitas*. i. 58. 186. ii. 529. أَصِيلٌ, *radicatus*, abſol. *genere* aut *exiſtimatione nobilis*. i. 186.

أَفَدَ, אפד, pp. *micuit*, h. *imminuit* alicui, et dein *venit, acceſſit*. ii. 362. 474.

أَكَدَ in origine i. q. وَكَدَ, *ſtrinxit, adſtrinxit*; in II. idem. Sic de *amore*, cujus vincula *firmius adſtringuntur*. i. 29.

أَلِفَ, אלף, pp. *arctius junxit*, h. أُلْفَةٌ, *conjunctio arctior*, et h. *familiaritas*. i. 126.

أَلِمَ, אלם, pp. *ligavit, ligando adſtrinxit*, h. أَلَمٌ, *dolor conſtringens*. ii. 207.

أَلَهَ, אלה, *coluit, adoravit*; h. إِلَهِيَّةٌ fœm. gen. τοῦ إِلَهِيٌّ, *divinus*. ii. Procem.

أَمَدَ, pp. *tetendit, extendit*, peculiariter funem; in II. *terminavit*, h. أَمَدٌ, *terminus, finis*. ii. 445.

أَمَلَ, אמל, in origine videtur eſſe, *tendere, extendere*, h. *ſperavit*, V. *at*-

tento oculo conſideravit. ii. 402. h. آمَالٌ, *ſpes,* item *cupiditates.* ii. 31.

أَمِنَ, אמן, *confiſus fuit,* IV. *ſecurum reddidit,* item *credit in Deum,* h. إِيمَانٌ, *fides, religio,* peculiariter *Muhammedica.* i. 164. 169.

أَنِسَ, אנש, in origine idem cum نَاسَ et أَنَثَ, pp. *ultro citroque motus,* dein *quaſſus* et *quatiendo fractus fuit*; h. *mollis* et *manſuetus fuit*; IV. *humanum fecit, manſuefecit.* ii. 149.

أَنَامٌ, *omnes in univerſo terrarum orbe creaturæ.* i. Epilog.

أَنَي, pp. *maturus fuit,* h. *tempus idoneum advenit,* h. آنَآءُ ٱللَّيْلِ, *horæ noctis.* ii. Proœm.

أَهْلٌ, *populus,* pro ratione adjecti genitivi varias admittit ſignificationes. ii. 459.

أَوِفَ vel أَيِفَ, *corruptus fuit,* h. آفَةٌ, *pernicies.* ii. 470.

أَوَي, אוה, pp. *flectere,* h. *recepit ſe commorandi* vel *quieſcendi* ergo. ii. 358.

أَيِدَ, vic. τῆς آدَ, אוד, med. و, pp. *gravitate ſua preſſit,* h. notio *intorquendi in majorem molem*; in II. *firmavit, corroboravit.* ii. 375.

ب

ب ſæpe indicat *intimam* rei vel perſonæ *qualitatem.* i. 215.

بَأُسَ, באש, pp. *acerbus,* et h. *ſtrenuus fuit in bello*; h. بِئْسٌ, *malum, infortunium, pernicies.* In accuſ. eſt particula *improbandi* et *vituperandi.* ii. 58.

بَخِلَ, בחל, *parcus, tenax,* et *avarus fuit,* h. بُخْلٌ, *avaritia.* i. 33.

بَدَّ, בדד, pp. *ſecuit, reſecuit,* h. *ſeparavit ſe ab hominibus,* X. *ſolus in opere* vel *re aliqua verſatus fuit.* ii. 407.

بَدَأَ, בדה, pp. *fidit, effidit* præſertim primus et ſolus, h. *incepit.* ii. 482.

بَدَرَ, pp. *micuit, promicuit, agili motu proſiluit,* h. properavit; in III idem. ii. 268.

بَدَوَ, בדה, *fidit, effidit,* et dein *apparuit, viſum fuit,* IV. *manifeſtavit.* ii. 60. 124.

بَذَرَ, *ſeminavit*; II. *diſperſit, ſine modo* et *menſura erogavit* opes. ii. 530.

بَذَلَ, pp. *ſecuit, ſcidit,* τεμνεῖν, h. *contempſit,* et dein *prodigus fuit*; II. *vilem habere* animam ſuam; V. *non curavit.* ii. 61. 216.

بَذَي, in IV. *obſcœne* et *inhoneſte locutus eſt,* h. بَذِيٌّ, *obſcœnus* lingua. ii. 188.

بَرَّ, ברר, origo in *nitida* et *raſili politura,* h. *pium* et *modeſtum ſe geſſit*; h. بَرٌّ, בר, *pius.* ii. 86.

بَرَأَ, ברא, idem quod بَرَّ, pp. *ſecuit,* et per metonymiam, *ſecando polivit,* h. *liber, innocens fuit.* Inde بَرِيٌّ, *liber, innocens.* ii. 198.

بَرَكَ, ברך, pp. *genua flexit,* dein *benedixit,* h. بَرَكَةٌ, *benedictio, felicitas.* i. 20.

بَسَطَ, pp. *expandit*; ſic de *facie exporrecta,* ſcil. *hilari*; VIII. idem. ii. 390.

بَشَّ, *laxavit vultum,* i. e. *ſoluto* et *hilari vultu fuit.* i. 23.

بَشَرَ, בשר, pp. *raſit, polivit ad nitorem,* h. *læto nuntio exhilaravit*; unde بُشْرَي, *lætus nuncius.* ii. 271.

بَصَرَ, pp. *fidit, findendo ſecuit,* dein *ſecanti acie vidit,* h. بَصِيرَةٌ, *viſus.* ii. 149.

بَطُؤَ, *tardus fuit,* h. بَطِيٌّ, *tardus.* ii. 187.

بَطَرَ, *modum exceſſit hilaritatis*; IV. *inſolentem fecit.* ii. 146.

بَطَلَ, בטל, *vacavit, otioſus fuit*; h. *irritum fecit*; h. بَاطِلٌ, *vanitas, mendacium.* i. 22. 182. ii. 349.

بَطَنَ, בטן, *medium intravit locum*; h. بَاطِنٌ, *interior pars* rei, fig. *animus.* i. 107.

بَعَثَ, *incitavit aliquem* ad aliquid faciendum. ii. 231.

بَعُدَ, בעד, pp. *ſecuit*, item *reſectus fuit*, h. longius abſuit; in II. III. et IV. *fecit ut longius abeſſet, removit.* ii. 60.

بَغَضَ i. q. بَعَضَ, *reſecuit*, h. *exoſus fuit, odit*, II. *odio habuit*, VI. *oderunt invicem*, h. بُغْضٌ, *odium.* ii. 174.

بَغَا pro بَغَى, בעה, in VII. imperſon. *oportet, decet, neceſſe eſt.* ii. 121.

بَلْبَلَ, quadril. *confuſus* et *commiſtus fuit* ſermo et lingua. ii. 227.

بَلَسَ, בלם, in origine, *carpſit ut ſiccaret*, et intranſitive, *carptus* et *exſiccatus fuit*, h. in IV. de *mente attonita* et *confuſa.* ii. Procem. et 241.

بلغ, pp. de *ſagitta* cum *ferit ſcopum*, h. بَلِيغٌ, *eloquens*, et أَبْلَغُ, *eloquentior.* ii. Procem. et 161.

بَلِيَ, בלה, pp. *terere, atterere:* intranſitive *tritus fuit* peculiariter veſtis; III. *curavit*, q. d. *ſe attrivit* cura, ſollicitudine. i. 37. ii. 196.

بَهَجَ, בהק, pp. *ſplenduit, nituit*, h. *hilaris fuit.* ii. 511.

بَهَا, בהה, in origine, *ſecuit, polivit*; h. *hiavit*; unde transfertur ad *domum vacuam*, item ad *nitorem ampliorem*; h. بهاء, *nitor, ſplendor.* i. 131.

بَاتَ, בית, i. q. بَتَّ, בתת, *ſecuit* et *ſectus fuit*, et per metaphoram, *firmiter manſit*, in loco dein *pernoctavit.* ii. 478.

بَاضَ med. ي, *micuit, canduit*, h. أَبْيَضُ, *albus*, item *Barbari*, qui non ſunt Arabes. i. Epilog.

ت

تَآمَ, תאם, *æquavit*, h. notio *continui*, item *æqualis* vel *ſocii*; in IV. *æquales*, ſcil. *gemellos peperit* fœmina. ii. Procem.

تَرِبَ, *multum terræ in manu habuit*, h. تُرَابٌ, *terra, humus*, item *ſepulchrum*. i. 36.

تَلِفَ, *periit, interiit*, h. تَلَفٌ, *exitium, pernicies*. ii. 429.

تَاجَ, *coronatus fuit*, h. تَاجٌ, *corona, diadema*. ii. 64.

ث

ثَبَتَ, שבת, pp. *pactus, appactus*, h. *ſtabilis fuit*; h. ثَبَاتٌ, *ſtabilimentum*. i. 39.

ثَبَرَ, שבר, pp. *trivit, attrivit*, h. *perdidit*; III. *aſſiduus fuit, continuo inhæſit rei*. ii. 82.

ثَرَا i. q. تَرَي, pp. *maduit*, h. *dives fuit*. h. ثَرْوَةٌ, *opulentia*. ii. 80. et مَثْرَاةٌ, *res multiplicandis opibus idonea*. ii. 211.

ثَقَلَ, שקל, pp. *appendere, ponderare*, item *gravem fecit pondere, aggravavit*. ii. 506.

ثَكِلَ, *orbatus fuit nato vel amico*, h. ثَكَلٌ, *orbitas*. ii. 536.

ثَلَمَ i. q. ثَلَبَ, pp. *crenatim frangere*, h. ثُلْمَةٌ, *fractio, rei fractæ hiatus*. i. 35.

ثَنَي, שנה, in origine, *flexit, duplicavit*; IV. c. c. علي, *celebravit laude*, h. ثَنَآءٌ, *encomium*. i. 42.

ثَابَ, שוב, pp. *flectere*, h. ثَوْبٌ, *veſtis*, quæ vox variis floſculis inſervit. i. 37. ثَوَابٌ, *prœmium*. i. 40. ii. 56.

ج

جَدَّ, pp. *ſecuit*, h. *ſerius*, item *illuſtris fuit*, h. جِدٌّ, *ſtudium ſerium* et *ſeverum*, جَدٌّ, *excellentia*; جَادَّةٌ, *via major* et *regia*, item *dura planaque*. ii. Procem. et 312.

جَدَي ult. و et ي, גדה, pp. *uvere, madere,* h. *profuit, commodo fuit.* ii. 384.

جَرَّ, *traxit, trahendo duxit.* ii. 478.

جَرِبَ, גרב, pp. *radere, deradere,* item *tentavit* aliquem; II. *expertus fuit, probavit.* ii. 514. h. جَرَبٌ, *fcabies,* fig. *lucri ftudium.* ii. 160.

جَرَعَ, גרע, pp. *traxit, attraxit forbendo,* h. in II. et V. de *forbitione mœrorum.* ii. 63.

جَرَمَ, גרם, pp. *refecuit,* h. *abftulit,* et dein *perpetravit crimen,* h. جُرْمٌ, *fectio, refectio,* et h. *crimen, peccatum.* ii. 259.

جَسَّ, גשש, pp. *palpavit,* et quafi *palpando inquifivit,* h. جَوَّاسٌ, *explorator.* i. 8.

جَعَلَ, pp. *volvit, advolvit,* h. *pofuit, collocavit.* ii. 360.

جَفَا, pp. *rafit,* h. *vexavit duriter.* i. 78. h. جَافٍ, *qui natura durus eft.* ii. 467.

جَلَبَ, גלב, pp. *trahere, attrahere,* et *tractim radere.* ii. 134.

جَلْبَبَ, *induit pallam muliebrem,* fcil. *veftem amplam.* ii. 244.

جَلَسَ, *fedit, confedit*; h. مُجَالَسَةٌ, *confortium, confeffus.* ii. 148.

جَلَي, גלה, pp. *terfit, radendo deterfit*; II. *nitidum ac manifeftum reddidit,* h. ad *revelationem oculorum,* et ad *lætitiam cordis* transfertur. i. 64. ii. 139.

جَنَّ, גנן, pp. *tegendo munivit*; h. جَنَّةٌ, *hortus, paradifus.* i. 120. et جِنَانٌ, Cor. i. 124.

جَهَدَ, origo fita eft in *fecando,* h. *operam adhibuit* in aliqua re, h. جُهْدٌ, *diligentia,* item *labor, moleftia.* i. 44.

جَهَرَ, *nituit,* h. جَوْهَرٌ, *margarita,* fig. *natura, indoles,* peculiariter *præftantior.* ii. 325.

جَهَنَّمُ, גֵּי־הִנֹּם, *Gehenna, infernus,* et ipfe *inferni ignis.* i. 236.

جَارَ, גור, pp. *flexit, deflexit a via* aut *scopo*, h. جَوْرٌ, *injustitia*, ejusque *pœna*. ii. 330.

جَازَ med. و, pp. *secuit*, h. *secare viam*, i. e. *abire, transire*, III. *excessit modum*, VI. idem. ii. 191.

جَاعَ, גוע, pp. *hiavit*, h. *famelicum esse*, h تَجَوُّعٌ, *inedia*. ii. 14.

ح

حَبَّ, חבב, pp. *in sinu fovit*, h. *amavit*, unde حَبِيبٌ, *amicus*. i. 115.

حَبَطَ i. q. خَبَطَ, cujus proprietas in *vibratione*, scil. *tremula agitatione* et *jactatione*, IV. *fecit ut frustra* et *sine præmio esset opus*. ii. 227.

حَتَفَ i. q. خَتَفَ, חתף, *celeriter raptare* aliquid, h. حَتْفٌ, *mors violenta*. ii. 394.

حَجَرَ, חגר, pp. *strinxit*, h. حَجَرٌ, *lapis*, peculiariter *gravior* et *constrictus*. i. 75.

حَجَرَ, pp. *constrinxit camelum in extremitate pedum*, h. حَاجِزٌ, *obex potens*. ii. 436.

حَدَّ, חדד, pp. *secuit*, *secantem aciem habuit*, h. *vehemens fuit* in *ira* vel *pugna*, h. حِدَّةٌ, *vehementia*, scil. *impetus animi*. i. 57.

حَدَثَ, *novus, recens factus est*, h. حَدِيثٌ, *dicta, factaque* alicujus. ii. 121. peculiariter *Muhammedis*. i. 76. 95. أَحْدَاثٌ, *juvenes*. i. 229.

حَذَفَ, *dempsit, sustulit* quid de aliqua re, h. مَحْذُوفَةٌ, *compendium*. ii. Proœm.

حَرَّ, חרר, *ferbuit, canduit* ferrum, h. أَحْرَارٌ, *nobiles*. Append. ad i. 13.

حَرَبَ, חרב, in origine i. q. خَرَبَ, *findere, lacerare*, h. notiones *spoliandi, vastandi, siccitatis*, &c. &c. III. *bellum gessit*. ii. 313.

حَرَزَ, חרז, pp. *instrinxit* rem ad eam servandam, h. *custodivit*. ii. 447.

حَرَصَ, חרץ, pp. *acuminavit,* h. *avide cupivit,* h. حِرْصٌ, *aviditas,* et حَرِيصٌ, *avidus.* i. 197.

حَرَقَ, חרק, pp. *limando elicuit* ignem, h. de *iis,* qui *invidia,* et *vindictæ cupiditate concitati,* dentibus *limant*; h. حَرْقَةٌ, *limatio,* ſcil. *combuſtio.* i. 55.

حَرَمَ, חרם, pp. *ſecuit, reſecuit,* peculiariter *a communi uſu,* h. حَرَامٌ, *id quod ſacrum* et *lege interdictum eſt*; et مُحَرَّمٌ, *illicitum, nefas.* i. 141. ii. 268.

حَسَبَ vic. τῶν خَشَبَ et خَشَبَ, חשב, *elimavit, perpolivit,* unde notio *computandi*; h. حِسَابٌ, *computatio, rationum exactio.* ii. 328.

حَسَدَ, חסד, pp. *turſit ubertate ſucci,* h. *turſit invidia,* h. حَسُودٌ, *invidus*; apud Hebræos vero, *uber ille fluxus,* in bonam partem vulgo uſurpatur. i. 207.

حَسَرَ, חסר, pp. *trivit, terendo raſit,* h. *ſuſpiravit præ dolore,* quaſi cum *raſione gutturis*; h. حَسْرَةٌ, *mœror, ſuſpirium.* ii. 113.

حَسَكَ, חשך. pp. *horruit,* h. de *horrida caligine*; et حَسَكٌ, *tribulus ſpinis horrens.* ii. 478.

حَسُنَ, חשן, origo ſita eſt in *liquando, eliquando,* h. *bonus, elegans fuit*; h. حُسْنٌ, *elegantia, bonitas.* i. 56. إِحْسَانٌ, *beneficentia,* pro *benefactore.* ii. 260.

حَشَمَ, *pudore affecit*; VIII. *pudorem concepit,* maxime præ *reverentia.* ii. 255.

حَصُنَ, חצן, pp. *ſtrinxit, conſtrinxit arctius*; intranſitive *conſtrictus,* undique *firmus* et *munitus fuit,* h. حُصُونٌ, *munimenta.* i. 227.

حَضَرَ, *præſens* et *propinquus fuit,* VIII. *morti proximus fuit.* ii. 284.

حَطَمَ, חטם, pp. *tutudit,* ſpecialiter *ad fringendum* aliquid, dein *fregit.* ii. 478.

حَظَّ, pp. *ſecuit*, item *bona ſorte præditus fuit*; h. حَظّ, *ſectio portionis*, et h. *bona ſors*. ii. 481.

حَقَّ, חקק, pp. *ſculpſit*, h. *accurate* rem *delineavit*, item *præſcripſit jus*. i. 45. ii. 520. X. *jus* ad aliquam rem *ſibi acquiſivit*. ii. 121. 249. h. حَقّ, *veritas*. i. 45. peculiariter *Alcoranus*. i. 195. ii. 5. item *officium*. ii. 417. حَقَائِق, *præſcripta religionis*. ii. 520.

حَقَدَ, *male voluit, odit*, h. حِقْد, *odium ocultum*. ii. 156.

حَقَرَ, חקר, pp. *trivit, attrivit*, h. *attenuavit*, et intranſitive *attenuatus fuit*, h. notio *contemptionis*. ii. 403. h. حَقِيرَة, *vilis, contemptus*. ii. 509.

حَكَلَ in IV. et VIII. *obſcura* et *dubia fuit* res. ii. 416.

حَكَمَ, חכם, *ſolidum, conſolidatum eſſe*, h. *ſapiens fuit*. ii. Proœm. item *judicis munere functus eſt*. ii. 483. حَكِيم, *ſapiens*. ii. 337.

حَلَّ, *ſolvere nodum, legem*, &c. h. حَلَال, *res licita*. i. 141.

حَلَقَ, pp. *raſit, abraſit*, hinc حَالِقَة, *raſura*. ii. 507.

حَلَمَ, origo ſita eſt in *concretione*, h. *longanimis fuit*, inde حِلْم, *manſuetudo*. i. 51.

حَلَا, in origine, *polivit, lævigavit terendo*, h. *dulcis fuit*, fig. de *omni felicitate* et *proſperitate*. ii. 341. in Conj. XII. حَلَوْلَي, *intenſior fuit dulcedo ejus*. ii. Proœm.

حَمُرَ, *ruber, rufus fuit*; h. أَحْمَر, *ruber, rufus, purpureus*, ſic de *morte violenta*. ii. 61.

حَمُضَ, in origine, ὀξύνειν, h. حُمُوضَة, *aciditas*. i. 54.

حَمُقَ, חמק, in origine i. q. خَمَجَ, *flacceſcere*, h. *mente laboravit*, *ſtultus fuit*. i. 242. ii. 335.

حَمَلَ, חמל, pp. *mollis fuit*, h. *remolleſcere*; in V. et VIII. *patienter tulit*. i. 189. ii. 172. 425.

حَنَا, חנה, pp. *flectere,* intransitive *incurvari*; h. حَوَانِي, *incurvans.* ii. 459.

حَابَ, חוב vel חיב, pp. *strinxit, obstrinxit.* Ita de debito *æris alieni,* item de *crimine,* quo caput alicujus obligatur; h. حُوبٌ, *crimen.* ii. 126.

حَالَ med. و, pp. *verti in orbem*; h. أَحْوَالٌ, *fortunæ.* ii. 221.

حَيَّ, חיה, pp. *compactus, conglobatus fuit,* h. de *eo* qui *pudore se contrahit.* i. 53. ii. 404. h. حَيَاءٌ, *verecundia, pudor.* i. 53.

حَارَ med. ي, pp. *volvit, convolvit,* intransitive *obvolutus fuit,* h. de eo qui mente *perturbatus est,* item de *rebus confusis*; inde حَيْرَةٌ, *stupor* et *perturbatio mentis,* item *confusio, res confusæ.* ii. 283.

خ

خَبَثَ, pp. *rasus, detritus fuit,* h. *mala fuit* res; item *impurus, improbus fuit,* h. خَبِيثٌ, *impurus, malus.* ii. 527.

خَبَرَ, חבר, pp. *jungere, nectere ductis striis,* h. striare, et dein *insignire*; in IV. *indicium præbuit.* i. 190.

خَجِلَ, pp. *rubuit,* h. *puduit*; in II. *pudore affecit.* i. 78.

خَدَعَ, origo sita est in *subducendo sese,* h. *decepit*; III. *fallere studuit alium.* ii. 410.

خَذَلَ, חדל, pp. *flaccescere,* h. *frustratus est* aliquem; h. خَاذِلٌ, *perfidus.* ii. 197.

خَرَقَ, חרק, pp. *fidit, cum fragore proscidit*; h. خُرْقٌ, *inertia, stupor mentis.* ii. 249.

خَسِرَ, pp. *rasit, trivit* aliquid de *pondere* aut *mensura,* h. *jacturam fecit.* ii. 216.

خَصَرَ, pp. *strinxit, constrinxit*; VIII. *abbreviavit sermonem.* i. 46.

خَصَّلَ, pp. *divisit*, dein *portionem* alicui *dedit*. ii. 444. h. خَصْلَةٌ, *portio, quæ sola alicui competit*, h. *mos, proprietas*, præsertim *laudabilis*. ibid. et ii. 120.

خَطِئَ, חטא, pp. *lubrico motu excidit* sagitta, scopum non feriens, h. *peccavit*; inde خَطَآءٌ, *aberratio a scopo*, et h. *peccatum*. ii. 73.

خَطَبَ, *concionem sacram Muhammedicam habuit e suggesto*; III. *alloqui*. ii. 526.

خَطَرَ, חטר, pp. *vibravit*, et h. *vibrando eminuit*; h. خَطِيرٌ, *vir dignitate pollens*, et خَوَاطِرُ, *nobiliores animi impetus*. ii. Proœm.

خَفَّ, pp. *rasus, abrasus fuit*, h. *levem esse pondere* et *dignitate*; X. *levem putavit, despectui habuit*. ii. 527.

خَلَّ, חלל, pp. *fidit, perforavit*, h. *proprius*, et dein *amicus fuit*; h. خَلِيلٌ, *amicus internus* et *sincerus*. i. 63.

خَلَدَ, pp. *niti, cum nisu penetrare, inhærere*, h. *immotum stare*, et dein *mansit, perennavit*; h. مُخَلَّدٌ, *perennis*. ii. 363.

خَلَصَ, חלץ, pp. *vulsit, extraxit*, intransitive *pura, sincera fuit* res; h. خُلُوصٌ, *sinceritas*. i. 66.

خَلَطَ, חלט, *miscuit*, III. *immiscuit se* rebus, hominibusve, unde transfertur ad *properationem* et *instantiam*. ii. 117. 515.

خَلَعَ, חלע, *imposuit chlamydem* honoris ergo, h. خِلَعٌ, *vestis pretiosior*. i. 150.

خَلَفَ, חלף, pp. *glomerare*, h. *venit post alium*; IV. *fallere fidem datam*. ii. 42. 470. VIII. *diversus fuit*. ii. 516. خَلِيفَةٌ, *successor*, item *pone* vel *post*. ii. 470.

خَلَقَ, origo sita est in *lævigando*, h. *polivit, creavit*; h. خُلْقٌ, *indoles*, et خَلْقٌ, *forma*. i. 243.

خَلَا, *vacuus* et *desertus fuit* locus; h. خُلُوٌّ, *vacuitas.* i. 65.

خَافَ c. c. accus. non adeo *metum* ex terrore, sed *reverentiam* cum *amore* conjunctam notat. i. 60.

خَوَيَ, origo sita est in *complicando,* h. *esurivit,* item in genere, *vacuus fuit* locus. ii. 300.

خَابَ med. ي, pp. de *ignitabulo fallente*; h. خَيْبَةٌ, *frustratio spei.* ii. 284.

خَارَ med. ي, *bene habuit*; h. خَيْرٌ, *fortuna prospera.* ii. 496.

د

دَبَرَ, *pone venit,* IV. *retrocessit*; h. إِدْبَارٌ, *retrocessio,* pro fortuna retrocedente. ii. 529. 530.

دَرَجَ, *gressus* et *gradatim progressus est*; h. دَرَجَةٌ, *gradus dignitatis.* ii. 310.

دَرَكَ, דרך, pp. *volvit, glomeravit,* h. *cucurrit*; IV. *attigit* rem visu. ii. 520. item *ad fastigium honoris adscendit.* ii. 310. X. *comprehendit* errorem. ii. 240.

دَرَيَ, pp. *fidit, discriminavit capellos* capitis; III. *benigne tractavit.* i. 78.

دَعَيَ, pp. *pepulit,* peculiariter *vocem ex ore præ angustia, vocavit in auxilium,* item *gloriam sibi arrogavit*; VIII. *gloriatus fuit.* ii. 456.

دَقَّ, דקק, pp. *contudit* et *contusus fuit.* i. 255.

دَلَسَ, in II. *celavit vitia mercis in venditione.* ii. 237.

دَمَرَ, pp. *trivit, attrivit,* h. *perdidit*; in II. idem; h. دَمَارٌ, *exitium.* ii. 226.

دَنَا ult. و et ي, pp. *depressus fuit*; h. دَنِيٌّ, *homo vilis*; أَدْنَى, *vilior,* et دُنْيَا, *vita præsens,* item *bona mundana, opes.* i. 15. ii. 146. 188.

دَهَيَ, teritur de eo cui *grave infortunium accidit*; h. دَاهِيَةٌ, *malum gravissimum*; أَدْهَى, *infelicior* et *infelicissimus.* ii. 462.

دَالَ med. و, pp. *situlas egit*; h. دَوْلَةٌ, *prosperitas*; item *imperium*. i. 74.

دَانَ med. و, *submissus fuit*; دِيوَانٌ, *rationarium*. i. 172.

دَانَ med. ي, pp. *pressit*; h. دَيْنٌ, *æs alienum*, et دِينٌ, *cultus Dei*. i. 5.

دَوِيَ, דוה et דוי, pp. *cavum esse*, h. *putredine exesum esse*, h. de *morbo*, peculiariter *intus latente*; III. *medicatus fuit*; h. دَوَآءٌ, *medicamentum*, et أَدْوَآءٌ, *morbus*. i. 203. ii. 141.

ذ

ذَخَرَ, pp. *anhelavit*, h. *appetivit*; ذُخْرٌ, *thesaurus*. ii. 170.

ذَرَا, זרה, in origine, *strinxit*; h. ذَرْوَةٌ, *fastigium*, *vertex* rei. ii. 152.

ذَكَرَ, זכר, pp. *penetrare*, h. *habere vigorem penetrantem*; h. ذِكْرٌ, *fragrantia*, dein *odor suavis*, item *fama bona*, nec non *commemoratio*. i. 84.

ذَلَّ, זלל, pp. *laxe pendula fuit* res; h. *abjectus*, et dein *submissus fuit*; in II. *subegit* animum. ii. 153. h. ذُلٌّ, *vilitas*, et ذَلِيلٌ, *vilis*, *contemptus*. i. 85. 86.

ذَلِقَ, דלק, pp. *volvi*, *volvendo acuminari*, h. de *flamma ardente*, et med. damm. *acuta*, *volubilis*, *prompta fuit lingua*; h. ذَلَقَةٌ, *prompta lingua*. Append. ad i. 6.

ذَنَبَ, זנב, *traxit*; h. ذَنْبٌ, *cauda*, et h. *crimen gravius*. i. 32.

ذَهَبَ, זהב, pp. *micuit*, h. *cucurrit*, *præteriit*, item *periit*; ذَهَابٌ, *perdere*. ii. 142.

ذَاقَ, דוק vel דיק, pp. *contudit*, *comminuit*, et quidem *tenuiter*, h. *gustavit*; IV. *gustandum dedit*; h. ذَوَّاقٌ, *prægustator*, et ذَوَاقٌ, *id quod gustandum præbetur*. i. 83.

ذَوِي, contr. ex ذَوُونَ a sing. ذُو, *hic*, item *possessor*, *dominus*, &c. ii. Procem. et 144.

ذَاعَ, med. ي, pp. *fudit*, *diffudit*, h. *palam factus est*; IV. *divulgavit*. ii. 497.

ر

رَأَى, *vidit*, in V. *apparuit*, *se ostendit*. ii. 340.

رَتَبَ, *firmus*, *stabilis fuit*; h. رُتْبَةٌ, *gradus scalæ*, *dignitas*. i. 92.

رَجَلَ, *pedibus adstitit*; h. رِجَالٌ, *viri*, peculiariter *viri principes*, *nobiles*, *fortes*. ii. 396.

رَجَا, pp. *vibravit*, *ultro citroque agitatus fuit*, h. *sollicite speravit*, item *metuit*. i. 154.

رَحِمَ, *misertus fuit*; h. رَحْمَةٌ, *misericordia*, item *effectus misericordiæ*. i. 99.

رَخُوَ et رَخِيَ, *laxus*, *mollis fuit*; h. رَخَآءٌ, *amplitudo opum*. ii. 275.

رَدَعَ, origo sita est in *tundendo*, h. *retudit*, *coercuit impetum* alicujus, *oppressit*. ii. 162.

رَدِفَ, רדף, *equitavit post equitantem*, &c. VI. idem; h. رَدِيفٌ, *successor*; h. phrasis ترادف الانعام, *beneficia*, *quæ continua serie sibi succedunt*. ii. 11. et 177.

رَذُلَ, *deterior*, *vilis fuit*; h. رَذِيلَةٌ, *res omnis vilis*. ii. 167. أَرْذَالٌ et أَرَاذِلُ, *homines abjectæ conditionis*, item *perditi animi*. i. 74. ii. 529.

رَزَقَ, pp. *madefecit*, fig. *largitus fuit omne*, *quo vita sustentatur*; h. رِزْقٌ, *necessarium vitæ sustentaculum*. i. 139.

رَشَدَ vel رَشِدَ, *recta institit via*, peculiariter *religionis*; h. رُشْدٌ, *recta via*. ii. 469. 489.

رَضَا, pp. *appactum hærere* alicui rei; h. رِضًا, *beneplacitum*, item *favor*. ii. 320. et رِضَآءٌ absol. *acquiescentia in decreto Dei*. ii. 437.

رَعَنَ, רען, *prominuit, laxe pendulus fuit*; h. *stultus fuit, jactavit*; h. رَعُونَاتٌ, *vanæ jactationes.* Append. ad i. 7.

رَعَى, רעה, *pavit gregem* pastor, item *populum, subditos*; III. *compavit,* h. *amicitiam coluit, auscultavit*; h. رَعِيَّةٌ, *plebs.* i. 90. 158.

رَغِبَ et رَغُبَ i. q. رَعَبَ, רעב, origo sita est in *cavitate ampliore,* præsertim in *ventre,* h. ad *insatiabilem vorandi cupiditatem,* et dein ad *omnem cupiditatem avidiorem* refertur; h. رَغِيبَةٌ, *res expetita.* ii. 441.

رَغَدَ vel رَغُدَ, רעד, in origine idem cum رَجَدَ et رَعَدَ, *tremuit, tonuit,* h. de *flumine intremiscente,* dein *affluxit bonis.* ii. 265.

رَفَقَ, רפק, pp. *fulcivit* aliquem *brachio,* h. *adjuvit,* VIII. *innixus fuit cubito,* et h. *adjutus fuit*; h. رَفِيقٌ, *comes, itineris socius, adjutor.* i. 97.

رَفَهَ, רפה, pp. *laxus, remissus fuit*; h. رَفَاهِيَةٌ, *commoditas vitæ.* i. 91.

رَقَبَ, *crassa fuit cervix*; h. رِقَابٌ, *colla,* item *servi ære empti, subditi.* ii. 221. 237.

رَكَبَ, רכב, proprietas in *pangendo* et *compaginando.* Notat etiam *vehi curru, equitare,* notione ducta a رَكْبٌ et مَرْكَبٌ, *currus bene compaginatus.* i. 225. ii. 163. 400.

رَكَعَ, *deorsum* inclinavit caput suum reverentiæ ergo; h. رَكْعَةٌ, *inclinatio capitis,* peculiariter *sacra* inter precandum. ii. 523.

رَمَّ, רמם, pp. *sustulit se in altum,* peculiariter *vulnus intumescens,* h. *computruit, cariosus fuit*; h. رُمَّامٌ, *cariosus.* ii. 316.

رَهَقَ, origo sita est in *obscuratione* alicujus rei, IV. *difficilis fuit.* ii. 337.

رَانَ, רוד, origo sita est in *motu reciprocato animalium libere vagantium*; h. de *divagatione a Deo,* h. et مَرَانٌ, *quod quis vult, voluntas.* i. 274.

رَاضَ, רוץ, pp. *quassit,* dein *agitavit, currere fecit equuleum,* atque ita *exercuit, docuit.* i. 223. h. رَوْضَةٌ, *hortus floriferus.* ibid.

رَوِيَ, רוה, *irriguus fuit* et *rigavit*; h. رِوَايَةٌ, *rigatio*, fig. *oratio facunda*. i. 95.

رَابَ med. ي, ריב, origo ſita eſt in *inquieta commotione*; h. رِيبَةٌ, *ſcandalum*. ii. 450.

رَاحَ med. ي, idem cum رَاحَ med. و, רוח, *reſpiravit*; h. رِيحٌ, *ventus, aura, odor*. ii. 527.

ز

زَحَمَ, *coarctavit, preſſit*, VI. *in arctum confluxit, ſeque compreſſit populus*. i. 31. h. زَحْمَةٌ, *denſa hominum turba*. i. 99.

زَخْرَفَ, *compſit, fucavit*; h. زَخَارِفُ, *blanditiæ mundanæ*. ii. 169.

زَرَا vel زَرَي, זרה, pp. *ſparſit*, h. *diffamavit*, IV. *contempſit, vilipendit*. ii. 190. 498.

زَكَا, זכה, origo ſita eſt in *nitore*, h. *purus, mundus fuit*; inde زَكِيٌّ, *pius, juſtus*. ii. 515.

زَمَنَ, זמן, origo forte ſita eſt in *ſecando*; h. زَمَانٌ, *tempus præfinitum*, dein *fortuna proſpera* et *adverſa*. ii. 519.

زَهَدَ, *abſtinuit ſe*; h. زُهْدٌ, *pietas, devotio*; زَاهِدٌ, *monachus*. i. 103.

زَادَ, זוד vel זיד, pp. *tumuit cum fervore*, ſic de *aquis*, de *faſtu* et *ſuperbia*, nec non de *inſolentia* et *ferocia*; X. *augmentum* aut *plus petiit*. i. 42.

زَاعَ, origo ſita eſt in *nutatione*, ſcil. *vacillatione*, h. quadril.

زَعْزَعَ, זעזע, pp. *quaſſit, concuſſit*, peculiariter arborem ventus; h. زَعَازِعُ, *ventus concuſſor*. ii. 146.

س

سَبَّ, סבב, *ſecare, circumſecare*, dein *circumcingere*, h. *hoſtiliter irruere*.

A *nexu circumſtringente* orta etiam notio *anſam habendi* vel *ſumendi.* ii. 37. h. اسباب, *cauſæ,* item *ſuppellex mundi.* ii. 316.

سَتَرَ, סתר, *velare, tegere*; h. سِتْر, סֵתֶר, *velum, tegumentum.* i. 53.

سَجَدَ, סגד, pp. *oculos in terram defixit*; سُجُود, *humiliatio,* et dein *adoratio.* ii. 523.

سَخَطَ, pp. *ſidit, diffidit,* item *ſiſſus ſuit, crepuit ira,* IV. *provocavit ad iram.* i. 182.

سَخُفَ, שחף, origo ſita eſt in *radendo,* h. *attenuatus,* et dein *tenuis fuit*; et ad animum tranſl. *imbecillis mente fuit*; item *imbecillis fuit ſermo*; h. سُخْف, *ſtoliditas.* ii. 190.

سَخَا, pp. *laxavit*; h. سَخِيّ, *liberalis.* i. 204. et سَخَآء, *liberalitas,* pro *viro liberali.* ii. 260.

سَرَّ, שרר, *affecit in umbilico*; h. سَرِيرَة, *arcanum.* i. 111.

سَرَبَ, *ſtillando aquam emiſit uber*; h. سراب, שרוב, *vapor meridianus camporum.* ii. 42.

سَرُعَ, שרע, pp. *tendere,* h. *tendere* ſe, et dein *celerem eſſe*; h. سُرْعَة, *celeritas.* i. 173.

سَرَفَ, pp. *micuit, ſplendidus fuit,* h. in IV. *prodigus fuit*; h. سَرْف, *prodigalitas,* et إِسْرَاف idem. ii. 145. 151. 498.

سَعَدَ, סעד, pp. *fulcivit,* med. Keſr. *beatus fuit* homo; h. سَعِيد, *fortunatus.* i. 251.

سَعْدَان, *ſpecies ſpinoſæ plantæ tribulo ſimilis.* ii. 478.

سَعَى, סעה, origo ſita eſt in *motu concitatiore,* h. *ſtuduit, operam dedit.* i. 138. h. سَعْي, *opera, labor, ſtudium.* ibid. سَاعِي, *curſor.* ii. 187.

سَفَلَ et سَفُلَ, שפל, *infimæ ſortis fuit*; h. سِفْل, *homo abjectæ conditionis.* ii. 126. et سُفْلُ, *inferior, infimus.* ii. 336.

سَغَنَ, ספן, et שפן, in origine i. q. سَغَا, *radere, abradere,* h. *velox fuit*; h. سُفُن collect. τῆς سَفِينَة, *navis,* ob *velocitatem.* ii. 164. 206.

سَقَمَ, pp. *punctus fuit,* h. *doluit*; inde سَقَم, *morbus,* fig. *omnes hujus vitæ miseriæ* et *calamitates.* ii. 207. 460.

سَكَتَ, שכת, origo sita est in *fæcibus* quæ in fundo vasis subsidunt, h. *siluit,* item *sedavit* ira; h. سكوت, *silentium* et *mens sedata.* i. 132.

سَكِرَ, *ebrius fuit*; h. سُكْرَة vel سَكْرَة, *inebriatio* et *ebrietas.* i. 115.

سَلَّ, שלל, origo sita est in *extrahendo,* h. in I. et IV. de *evaginatione* gladii; item *spoliatus est.* ii. 46.

سَلَبَ, *abstulit, rapuit,* &c. ii. 134.

سلط et سَلُطَ, שלט, origo sita est in *acri* et *penetranti vehementia, cui resisti nequit*; h. سُلْطَان, *imperium absolutissimum,* et سَلَاطِين, *summi imperantes.* i. 83. 217.

سَلَفَ, סלף, pp. *lubricare*; h. سَلَف, *promutuum.* i. 12.

سَمَحَ, שמח, pp. *lævigavit,* h. ad *lætitiam* transfertur. ii. 229.

سَمِعَ, שמע, pp. *arrexit* aures; h. سُمُوع collect. τȣ̃ سَمْع, *auditus.* ii. 186.

سَمَي, שמה, pp. *eminuit*; h. اِسْم, i. q. سِم, *signum eminens,* item *bona fama.* ii. 504.

سَنَدَ, pp. *nixus, innixus fuit*; IV. *inniti fecit,* h. *allegavit dictum, auctoritate alterius nixus.* ii. Procem.

سَهِرَ, *vigilavit,* in II. *excitavit ad vigiliam.* ii. 478.

سَادَ med. و, סוד, pp. *stipavit,* dein *fulcivit,* h. *dominus fuit.* i. 276. et med. Kesr. *niger fuit.* i. Epilog.

سَاءَ, *malefecit* et *malus fuit,* in IV. *malefecit.* i. 245. h. مُسِيء, *maleficus.* i. 7.

سَاعَ, שוע, pp. *laxavit*; h. سَاعَةٌ, *horula*, et cum ال, *tremenda illa resurrectionis hora.* i. 270. ii. 15.

سَاقَ, *vox pastoritia, pellere, impellere gregem.* ii. 376.

سَالَ, שול, pp. *laxus fuit*; II. *laxare*, h. *fingere, adornare alicui negotium.* ii. 455.

ش

شَأَنَ, סאן, pp. *fidit, diffidit,* et dein *fecit*; h. شَأْنٌ, *res, opus,* &c. Dual شَأْنَانِ. ii. 204.

شَبَّ, שבב, pp. *arsit*, h. *adolevit* puer; h. شَبَابٌ, *juventus.* ii. 459.

شَبِعَ, שבע, origo sita est in *comprimendo*, h. *satiatus,* et dein *opulentus fuit*; h. شِبْعٌ, *satietas,* item *opulentia.* i. 202.

شَبَهَ origo sita est in *obscuro*, II. *adumbravit,* et dein *comparavit,* item *obscuravit*, VIII. *obscura mihi fuit* res; h. شُبْهَةٌ et شُبَهٌ, *res dubia* et *obscura.* ii. 450.

شَجُعَ, שגע, pp. *furere*, h. *strenuus, audax fuit*; h. شَجَاعَةٌ, *strenuitas.* ii. 171.

شَحَّ, שחח, in origine i. q. سَاخَ, שוח, *subsidit, immersus fuit*, h. *tenax,* et per metaphoram, *avarus fuit*; h. شَحِيحٌ, *avarus.* i. 204.

شَدَّ, pp. *constrinxit*; h. شِدَّةٌ, *angustia,* et dein *inopia.* ii. 275.

شَرَّ, pp. *scintillas ejecit*; h. أَشْرَارٌ, *mali, improbi.* i. 201.

شَرِبَ, *bibit* aquam; h. مَشْرَبٌ, *aquatorium.* i. 222.

شَرَدَ, *fugax fuit* fera; h. de *sapientia fugienti,* i. e. *inaccessa.* ii. Procem.

شَرَطَ, שרט et סרט, in origine, *fissura incidit*; h. شَرْطٌ, *conditio.* i. 126.

شَرُفَ, שרף, pp. *micuit, emicuit,* h. *nobilis fuit*; h. شَرَفٌ, *nobilitas.*

ii. 146. شَرِيفٌ, *eminens, nobilis,* peculiariter *genere,* ſpecialiter *Muhammedis.* ibid. et 502.

شَرَكَ, שרך, pp. *nexuit,* h. *conjunctus,* et dein *ſocius fuit*; h. شَرِكَةٌ, *conſortium.* ii. 35.

شَطَنَ, שטן, pp. *conſtrinxit firmius,* h. *adverſarius fuit* ſocio; h. شَيْطَانٌ, *Diabolus.* Append. ad. i. 3.

شَعَرَ, pp. *findere,* h. *diſcriminare* capillos, et *diſtinguere a ſe invicem, clare cognovit*; h. شِعَارٌ, *interius amiculum corporis,* item *ſignum militare.* ii. 138.

شَغَلَ, pp. *occupatus fuit* labore aliquo h. de *eo,* cujus cor *curis* et *ſollicitudinibus oppreſſum eſt*; h. شُغْلٌ, *occupatio,* item *cura, anxietas.* i. 192.

شَفَا pro شَفَي, שפה, ſpecialiter uſu adhibetur de *ſanatione cordium*; h. شِفَآءٌ, *ſanatio, medicina.* i. 124.

شَقَّ, pp. *fidit, findendo diſrupit,* h. *difficilis, moleſtus fuit*; h. مَشَقَّةٌ, *moleſtia, afflictio.* ii. 79. et 206.

شَقَا, pp. *diſruptum eſſe,* h. *miſerum eſſe*; h. شَقَاوَةٌ, *miſeria.* ii. 262. et شَقِيٌّ, *miſer.* i. 251.

شَكَّ i. q. شَكِي, *ſpinoſus fuit,* h. *inhæſit* rei, *dubitavit.* i. 116.

شَكَرَ, שכר, pp. *preſſit, compreſſit* et *compreſſit, repletus fuit, turſit,* h. *laudibus celebravit, gratias egit, remuneratus eſt.* i. 49.

شَكَلَ, pp. *plectere, implectere,* et med. damm. *obſcura fuit* res; h. أَشْكَالٌ, *res dubiæ, ambiguæ, triciſque plenæ.* i. 153.

شَكَا ult. و et ي i. q. شَكَّ, pp. *compungi,* et quidem ita ut doleat, h. *dolere,* et inde *queri, conqueri*; unde شَكَايَةٌ, *complorationes.* i. 116.

شَمَّ, סמם, *punxit odor* naribus, h. *odoratus eſt*; h. شِمَّةٌ, *odor gratus.* i. 122.

شَمَّرَ, pp. *fubftrinxit*, fcil. *laciniam*, h. *ftudiofus, diligens fuit*, II. idem. i. 120.

شَهِدَ, שהד, origo fita eft in *ftipando*, h. *replevit locum*, mox *præfens adfuit*, III. *coram fpectavit*. ii. 520.

شَهَا, *voluit, amavit, cupivit*; h. شَهْوَةٌ, *voluptas*. ii. 257.

شَارَ origo fita eft in *eliquando melle*; h. مُشِيرٌ, *confiliarius*, et مُسْتَشِيرٌ, *confilium petens*. ii. 96.

شَابَ med. ي, שוב vel שיב, pp. *mifcuit, immifcuit*, h. de *prima canitie*, cum *incanefcere* incipit caput. i. 123.

شَاعَ med. ي, origo fita eft in *laxo fluidoque*, h. *diffufus fuit*; IV. *divulgavit*. ii. 147.

شَامَ med. ي, pp. *fixit, notam impreffit*; h. شِيمٌ, *fignum a natura impreffum*. ii. 424.

ص

صَبَرَ, צבר, pp. *compegit*, intranfitive *compactus, durus fuit*, h. *obduravit, patiens fuit* in adverfis; h. صَبُورٌ, *patiens*. i. 274.

صَبَأَ pro صَبِيَ, *micuit, emicuit*, h. *agiliter fe movere*, dein *catulire*, et h. *juvenili amore affectum effe*; h. صَبِيٌّ, *puer*, et صَبًى, *amor juvenilis*. ii. 188.

صَحَّ, צחח, pp. *nitidus, clarus fuit*; h. صِحَّةٌ, *nitor*, item *fanitas*. i. 129.

صَحِبَ, *focius* illi, aut *comes fuit*; h. صَاحِبٌ, *focius*. i. Epilog.

صَدِيَ, *rubiginofum fuit*; h. صَدَأٌ, *rubigo*, fcil. *ærugo*. i. 231.

صَدَرَ, pp. *prominuit*; h. صَدْرٌ, *pectus*, item *fupremus locus in confeffu*, et صُدُورٌ, *pectora*, fig. *magnates*. ii. Procem.

صَدَقَ, צדק, *verax, ingenuus fuit*; h. صَدَقَةٌ, עדקה, *quidquid Deo datur facrum*; item *beneficia*, quæ Deus ipfe hominibus largitur. i. 241.

صَرَعَ, צרע, pp. *percuffit gravius, allifit terræ*; h. صَرِيعٌ, *proftratus.* ii. 470.

صَرَفَ, צרף, pp. *vertit*; h. تَصَرُّفٌ, *verfatio* fortunæ, et صُرُوفٌ, *viciffitudines fortunæ.* ii. 519.

صَفَقَ, *percuffit vehementius, ut audiretur fonus,* h. *plaufit, complofit manus*; h. صَفْقَةٌ, *complofio manuum,* et h. *mercatus.* Append. ad i. 5.

صَفَا, צפה, pp. *nituit,* h. *clarum* et *defæcatum fuit* vinum, aqua &c. fig. de *vita,* fcil. *ftatu limpido*; VIII. *elegit* aliquid ut melius, *excerpfit* medullam; h. المصطفي, *depuratus*; item Elogium *Muhammedis.* i. Epilog.

صَلَحَ, צלח, pp. *penetravit,* h. *fucceffit profpere*; IV. *emendavit* hoftem. i. 218. h. صَالِحِين, *homines probi, finceri.* i. 99.

صَلِفَ, *falfo gloriatus fuit*; h. صَلَفٌ, *jactantia, arrogantia.* i. 118.

صَلَا, pp. *affavit, torruit,* et *toftus fuit*; h. صَلَوٰةٌ, *precationes,* quæ cum *fervore* et *ardore* animi funduntur. i. 27. 232.

صَمَتَ, צמת, origo fita eft in *foliditate molis brutæ*; h. صُمْتٌ, *filentium.* i. 70.

صُنْدُوقٌ, *fcrinium, arca, cifta.* ii. 220.

صَنَعَ, pp. *afciare,* h. *exornare,* item *benefacere,* VIII. *accepit beneficium* et *contulit* in aliquem. ii. 170.

صَابَ, pp. *recta contigit fcopum* fagitta; h. إِصَابَةٌ, *directio fagittæ ad fcopum.* ii. 73. 165.

صَارَ, צור vel ציר, pp. *ftrinxit,* II. *formavit*; h. صُورَةٌ, *forma, imago bene* formata. ii. 102.

صَانَ med. و, צין, pp. *conftrinxit,* fpecialiter in loculum, h. *confervavit,* peculiariter *vitam.* ii. 3.

ض

ضَبَطَ, *firmiter conftrinxit, continuit, fervavit.* ii. 269.

ضَدَّ, *prohibuit, avertit*; h. ضِدٌّ, *adverſarius, hoſtis.* ii. 411.

ضَرَّ, צרר, in origine i. q. ضَرَّ, *fortius ſtrinxit,* h. *nocuit*; h. صُرَّةٌ, *crumena,* et مَضَرَّةٌ, *noxa.* i. 201.

ضَرَبَ, שרב, pp. *icere, percutere,* VIII. *concuſſus, quaſſatus* et *perturbatus fuit.* ii. 35.

ضَرَا ult. و et ي, pp. de *cane* qui *incitatur ad prædam, eique mordicus adhæret*; h. ضَرَاوَةٌ, *incitatio cupiditatis.* ii. 236.

ضَعَفَ, צעף, proprietas in *plicatione.* i. 27. h. *infirmus fuit*; h. ضَعْفٌ, *imbecillitas,* et ضُعْفَآءُ collect. τῶ ضَعِيفٌ, *debilis, impotens.* i. 106.

ضَلَّ, צלל, origo ſita eſt in *obſcurando,* unde notiones *errandi, deviandi, obliviſcendi,* &c. hinc ضَلَضِلٌ et ضَلَضِلَةٌ, *terra ſalebroſa.* ii. Proœm.

ضَمَرَ, pp. *ſtrinxit, ſtringendo compreſſit*; IV. *cogitavit*; h. ضَمَائِرُ collect. τῶ ضَمِيرٌ, *arcana mentis.* ii. 149. 483.

ضَنَّ, pp. *ſtrinxit, adſtrinxit,* et c. c. ب *tenacius rei adhæſit*; h. notio *avare tenendi.* ii. 229.

ضَنِيَ, pp. *conſtipato* et *contracto corpore fuit* ut fit ex *morbo* vel *dolore,* h. *ægrotavit,* IV. *emaciavit* morbus; h. ضَنًى, *morbus* qui *maciem attrahit.* ii. 252.

ضَآءَ, *luxit, micuit* ignis; h. ضِيَآءٌ, *lux, lumen,* fig. de *flore* et *vigore regionis.* i. 141.

ضَاعَ, pp. *quaſſus, concuſſus fuit,* h. *periit,* IV. *irritam fecit* rem, et intranſitive, *irrita fuit* res. i. 129. ii. 238.

ضَاقَ, צוק, pp. *ſtringi, arctum eſſe*; h. ضِيقٌ, *anguſtia* animi et manus. i. 145.

ضَامَ med. ي, *deflexit* a *via juris* et *æquitatis*; h. ضَيْمٌ, *oppreſſio, injuria.* ii. 228.

ط

طَبَّ, *consuere,* h. *sanare vulnera*; h. طَبِيبٌ, *medicus.* ii. 526.

طَبَعَ, טבע, *obsignavit,* h. *cudit impressa nota fabri*; h. طَبْعٌ, *natura, indoles.* i. 224.

طَرَأَ vel طَرِيَ, טרה, in origine *tursit præ succo,* h. *recens fuit vigore* et *madore,* in IV. *renovavit.* i. 104.

طَرِبَ, *levitate commotus fuit,* h. *gavisus fuit*; h. طَرَبٌ, *desiderium, hilaritas.* ii. 160.

طَرَدَ, טרד, *pellere, propellere, abigere*; h. طَارِدٌ, *propellens, abigens.* ii. 141.

طَرَفَ, pp. *carpsit*; h. طَرْفَي, *duæ extremitates diei,* i. e. *mane* et *vespera.* ii. Procem.

طَعَبَ, טעב, pp. *tabescere,* h. *lassus, defatigatus fuit*; h. طَعَبٌ, *labor, molestia.* i. 151.

طَعَنَ, טען, pp. *tetendit,* h. *tensa hasta confodit*; h. طَعْنٌ, *confossio.* i. 142.

طَغَي, טעה et תעה, pp. *efferbuit, intumuit* aqua, &c. h. in *rebellione* et *injustitia exorbitavit.* i. 81.

طَفَلَ, תפל, pp. *linere, oblinere,* med. damm. *tener corpore fuit*; h. طِفْلٌ, *infans.* i. 248.

طَلَعَ, pp. *eminuit*; IV. *cognoscendum dedit, communicavit* cum aliquo. ii. 498.

طَلَقَ, pp. *laxatus fuit,* h. *laxavit* frœna, iram, &c. ii. 243.

طَمَن radix relicta in spec. طَمْأَنَ et طَأْمَنَ, *inclinavit dorsum quiescendi* ergo, item in spec. اطْمَأَنَّ, *quietus fuit,* item *acquievit.* Origo latet in Hebr. et Chald. טמן, *sidere, subsidere in profundum,* unde notio *quiescendi*; h. طُمَأْنِينَةٌ, *quies, securitas.* ii. 139.

طَالَ med. و, origo ſita eſt in *laxatione,* h. *longus fuit,* II. *prolongavit,* peculiariter ſermonem. i. 167.

طَابَ med. ي, טוב, *bonus fuit.* Radix hæc et طُوبَي ſenſu abſtracto teritur ad qualemcumque felicitatem alicujus prædicandum. i. 148.

طَارَ med. ي, טור, pp. *gyravit,* h. *volavit, avolavit.* i. 153.

ظ

ظَرُفَ, צרף et תרף, in origine i. q. ظَرَفَ et تَرَفَ, pp. *carpſit, decerpſit,* peculiariter *res præſtantiſſimas*; V. *induſtriam præ ſe tulit.* i. 32. h. ظَرْفٌ, *bona indoles,* item *induſtria,* &c. ii. 268.

ظَفَرَ, צפר, pp. *torſit, intorſit*; h. ظُفْرٌ, *unguis avis voracis intortus.* i. 185.

ظَلَّ, צלל, forte idem cum طَلَّ, *rorare,* II. *obumbravit*; h. ظِلٌّ, *umbra.* i. 162. ii. 265.

ظَلَمَ, צלם, pp. *obſcurus fuit,* h. *injuſtus fuit*; ظُلْمٌ, *injuſtitia.* i. 157. 164.

ظَهَرَ, pp. *prodiit,* inde *ſplenduit, manifeſte apparuit*; h. ظَاهِرٌ, *extrinſeca pars* rei, item *corpus.* i. 107.

ع

عَبَرَ, עבר, *tranſivit*; VIII. *cum cura* et *attentione conſideravit.* ii. 530.

عَثَرَ, pp. *appingi, allidi,* h. *cæſpitavit*; h. عِثَارٌ, *lapſus, offenſio pedis.* ii. 226.

عَجَزَ, pp. *ſidit, ſubſidit,* h. *infirmus fuit,* unde عَجْزٌ, *ignavia, impotentia.* ii. 76. 488.

عَجَلَ, עגל, pp. *volvit, rotavit*; h. عَجَلَةٌ, *rota, vehiculum.* ii. 48.

عَدِمَ, *expers fuit* opum; h. مُعْدَمٌ, *egenus.* ii. 467.

عَدَا, עדה, pp. *volvit, glomeravit* pedes, i. e. *cucurrit*, h. *hoſtiliter contra* aliquem *incurrere*; h. عَدَاوَةٌ, *inimicitia, hoſtilitas*. i. 218.

عَذَبَ, pp. *ſtrinxit leviter*; II. *caſtigavit*. ii. 296.

عَذَرَ, pp. *ſtrinxit, conſtrinxit*; VIII. *excuſavit ſe*. i. 38.

عَرَجَ, pp. *flectere, cum flexu inclinare*, h. *claudicavit*; h. أَعْرَجُ, *claudus*. i. 165.

عَرَضَ, pp. *vibravit*, h. *percelluit*. ii. 212. in IV. c. c. عن, *declinavit* ab aliquo vel aliqua re. ii. 271. h. عِرْضٌ, *exiſtimatio*, et عَرَضٌ, *opes*. ii. 229.

عَرَفَ, ערף, pp. *exſerto collo* aliquid *cognovit*; et h. in genere *cognovit*. ii. 501.

عَزَّ, pp. *adſtrinxit*, h. *eximia fuit* res, *potens fuit*; h. عَزِيزٌ, *potens*, item *honoratus, carus*. i. 86.

عَزَفَ, *abſtinuit, averſa, tædioque capta fuit* anima. ii. 501.

عَسَرَ in origine idem cum عَشَرَ, *compegit, conſtrinxit*, h. *dura* et *iniqua fuit* fortuna; h. عُسْرٌ, *fortuna adverſa*. i. 171.

عَسَلَ, pp. *lentus, tenax fuit*; h. عَسَلٌ, *mel*. ii. 215.

عَشَرَ, עשר, *conſtrinxit* et *compegit*, h. *decimus fuit*, III. *ſocietatem inivit*. ii. 302.

عَصَا, עצה, *immorigerus fuit* alicui; h. *rebellis fuit* in Deum. i. 237. hinc عَاصِي, *contumax, rebellis*. ii. 481. مَعْصِيَةٌ, *rebellio*, peculiariter in Deum. i. 237.

عَطَبَ, pp. *ſecuit* et *exſciſſus fuit*, h. *periit*; unde عَطَبٌ, *exitium*. ii. 159.

عَفَا, עפא vel עפה, pp. *texit, obtexit*; h. عَفْوٌ, *condonatio*. ii. 511.

عَقَّ, pp. *rupit, fidit*, h. *abrupit* vincula *neceſſitudinum, rebellis fuit*. ii. 411.

عَقَبَ, *succeſſit*; h. عَوَاقِبُ collect. τῆς عَاقِبَةٌ, *exitus* rei, de *prœmio* et *pœna*. i. 79.

عَقَلَ, pp. *ſtrinxit, conſtrinxit*, peculiariter quid animo; h. عَقْلٌ, *intellectus, ſana ratio*, item *juſta fidei Iſlamiticæ theoria*. i. 34.

عَلَّ, עלל, *hauſit iteratis vicibus*, dein *morbo affligi*. ii. 141. V. *demulſit, lactavit*. ii. 532. h. أَعْلَالٌ collect. τῦ عِلَّ, *morbus*. ii. 141.

عَلِيَ, עלה, *altus fuit*; h. عَلَي, על, *ſuper*, ſæpe indicat *officium* alicui incumbens. i. 172.

عَمَرَ, עמר, in origine *volvit, convolvit*; h. عُمْرٌ, *ætas* et collect. أَعْمَارٌ, *ſecula*. ii. 238.

عَمِلَ, עמל, proprietas ſita eſt in *tundendo*, ut *ferrum malleo*, h. *operatus* eſt; III. *tractavit de opere, commercium habuit* cum aliquo. ii. 490. h. عَمَلٌ, *opus, actio*, item *opes*. i. 219. et *praxis religionis, virtus*. ii. 82.

عَمِيَ, עמה, in origine i. q. عَمَّ, עמם, *volvere, involvere*, h. *tegere involucro*, unde notio *cæcitatis*. i. 103. ii. 136. et عَامِي, *cæcus*, et dein *inſipiens*. i. 103.

عَنْ particula *removendi*. i. 183.

عَنَي, ענה, pp. *fluxit*, h. *laſſus fuit*; IV. *laſſavit, defatigavit*. ii. 493.

عَادَ, עוד, pp. *volvi in ſe redeundo*, et dein *redire*; h. مَعَادٌ, *reditus*; abſol. *reditus ad Deum, reſurrectio, extremus judicii dies*. ii. 314.

عَارَ med. و, in origine *æſtuavit*, h. *occæcavit*; h. عُوَارٌ, *feſtuca*, fig. *vitia*. ii. 345.

عَاضَ, *commutavit quid cum alio*; h. عِوَضًا, *pro, loco*. ii. 264.

عَيَّ, pp. *torquere, intorquere*, h. *impedita lingua fuit*; h. عَيِيٌّ, *blæſus*. ii. 298.

عَابَ med. و, עיב, pp. *ſpiſſus fuit*, h. *vitioſa fuit* merx; h. عَيْبٌ, pp.

crassities lactis, fig. *macula, peccatum*. i. 167. مَعَابٌ et مَعَايِبٌ i. q. عَيْبٌ. ii. 60. 237.

عَارَ med. ي, עוּר vel עִיר. pp. *agilem esse*, dein *ferbuit*, h. *æstuanti affectu* in aliquem *invehi*, &c. inde عَارٌ, *opprobrium, dedecus*. Append. ad i. 9. et ii. 301.

عَالَ med. ي, pp. *inclinavit in latus*; h. عِيَالٌ, *domestici, familia numerosa*. i. 6.

عَانَ med. ي, *manavit, fluxitque* aqua, III. *vidit coram*. ii. 359. h. عَيْنٌ, *oculus*; pro omni *re* vel *persona pretiosa*. ii. 329. أَعْيَانٌ collect. τὸ عَيْنٌ, *persona* vel *res ipsa*, scil. *rei ipsius essentia*. ii. 458.

غ

غَبَطَ, pp. *contrectare* et *explorare, quam pingue sit animal*; h. غِبْطَةٌ, *felicitas*. ii. 322.

غَبِيَ, in origine idem cum غَبَا et غَبَأَ, pp. *spissus, crassus fuit*; h. غَبَاوَةٌ, *socordia*. ii. 424.

غَدَرَ, origo sita est in *fluxu largiore*, h. *desiderari*, item *perfide egit*; h. غَدِيرٌ, *ovis*, quæ *retromanet a grege*. i. 181.

غَذَا, in origine i. q. جَدَا, גדה, *uvere*, h. *aluit*; inde غَذَآءٌ, *alimentum*. i. 41.

غَرَّ, *decepit*, VIII. *deceptus fuit*; h. اِغْتِرَارٌ, *socordia*, et غُرُورٌ, *omnia quibus quis decipitur*. ii. 530.

غَرِمَ, ערם, origo sita est in *constipando*, h. *appactus adhæsit*, item *obæratus fuit debito*; VIII. *æs alienum contraxit*; h. غَرِيمٌ, *debitor*, et *exactor debiti*; مُغْرَمٌ, *obæratus*. ii. 59. et 425.

غَرَا, גרה, in origine *glutine illivit*; IV. *agglutinavit* et h. *irritavit* canem

ut morsu quasi *agglutinaretur* ad prædam, et dein in genere, *incitavit* aliquem. ii. 214.

غَشَّ in origine i. q. غَشِيَ, *tegere*, h. de *tectis fraudibus*. i. 182. ii. 413.

غَصَّ, *in gutture pressus fuit* cibo potuve, h. *anxie pressus fuit* mœrore; inde غُصَص collect. τῆς غُصَّة, *præclusio gutturis*, et h. *molestia præfocans*. ii. 68.

غَضِبَ, עצב, pp. *arctius vinxit*, h. *irasci*, et inde غَضَب, *ira*. i. 183.

غَضَرَ, *commoditate vitæ donavit* Deus; h. غَضَارَة, *bonorum affluentia*. ii. 460.

غَفَلَ, עפל, in origine *fungosum esse*, unde notiones *negligentiæ*, *socordiæ*, &c. VI. idem. i. 30.

غَلَقَ, pp. *appingere*; h. غَلْق, *pessulus*, *obex*. ii. 361.

غَمَّ, *volvit*, *involvit*, h. *mœrore affecit*. i. 263. VIII. *mœstus fuit*; h. غَمّ, *mœror*. ii. 514.

غَمَرَ, עמר, pp. *volvit*, *involvit*, h. *superstitit* rem aqua, *texitque*; h. غَمْرَة, *vortex* aquarum. i. 177. أَغْمَار, *indocti*. ii. 416.

غَنِمَ, *pro præda quid abstulit citra laborem*; h. غَنِيمَة, *præda*. i. 48. 175.

غَنَيَ, ענה, pp. *diviti venà fluxit*, h. *contentus fuit* aliqua re; h. غِنًى, *affluentia*, item *contenti animi quies*. i. 3. 41.

غَارَ, עור, pp. *ferbuit æstu* dies; secund. *venit in depressam*, *cavamque terram*; h. غَوْر, *profunditas*, *fundus* et *imum* cujusque rei. ii. 445.

غَالَ med. و in origine i. q. عَالَ, *inclinare*, h. *invasit derepente*; unde غَوَايِل collect. τῆς غَايِلَة, *malum infortunium*. ii. 130.

غَبَيَ, גאה, origo sita est in *tensione*, II. *erexit vexillum*; h. غَايَة, *extremitas* rei. ii. 152. 248.

غَابَ med. ي, עוב, pp. *densum esse*, h. *in denso* et *obscuro delituit*. i. 179.

غَارَ med. ي, pp. *ferbuit, æſtuavit,* h. *fluctuavit* ex uno in alium locum; V. *mutatus eſt,* item *zelavit.* ii. 89. h. غَيْرٌ, *mutatio,* item *diverſitas* rei vel perſonæ. In accuſ. uſurpatur pro particula *negantis.* ibid. et i. 240.

غَاظَ med. ي, *excanduit*; h. غَيْظٌ, *excandeſcentia,* ſcil. *ira.* i. 79.

ف

فَأَلَ in V. *bene ominatus eſt,* pp. de *Divinatoribus.* i. 28.

فَتَنَ, *probavit, tentavit*; h. فِتْنَةٌ, *tentamen.* ii. 133.

فَجَرَ, pp. *findere, findendo perrumpere*; h. فَاجِرٌ, *improbus,* et فُجُورٌ, *improbitas.* ii. 86. 122.

فَجَعَ, פגע, origo in *offendendo* in aliquid ad lædendum, h. *dolore affecit,* unde فَجَائِعُ collect. τῆς فَجِيعَةٌ, *adverſitas, dolore angens.* ii. 153.

فَحُشَ, *valde turpis fuit* res; h. فَاحِشٌ, *perquam inhoneſtus* et *improbus.* i. 266.

فَخَرَ, pp. *tumuit,* h. *gloriatus fuit*; h. فَخْرٌ, *gloria.* i. 186.

فَرَجَ idem cum فَرَحَ et فَرَخَ, פרח, pp. *laceravit, findendo aperuit,* h. *diſcuſſit* curam, &c. item *effloruit,* h. فَرَجٌ, *liberatio, gaudium.* ii. 280.

فَرِحَ, פרח, pp. *fidit, effidit* rem, dein *germinavit,* h. *lætus fuit*; h. فَرْحَةٌ, *lætitia.* ii. 271.

فَرَدَ, פרד, *diviſit, ſeparavit,* h. *unicus fuit*; h. فُرَادَى, *ſingularia.* ii. Procem.

فَرَشَ, פרש, pp. *pandit, expandit*; h. فَرْشٌ vel فُرُشٌ, *lectum.* i. 234.

فَرَصَ, *ſecuit, fidit,* III. *obſervavit* cum alio *occaſionem*; h. فُرْصَةٌ et collect. فُرَصٌ, *occaſio,* peculiariter *ulciſcendi.* ii. 63.

فَرَطَ, *præceſſit*; h. فَارِطٌ, *dux* vel *duces* avium Katarum, quæ agmina ad aquam volantia præcedunt. ii. 240.

فَرَعَ, פרע, in origine i. q. فَرَطَ, *solvere, dissolvere seriem nexam*, h. de *summa rerum omnium disturbatione*; h. فَرْعٌ, *ramus*. i. 190. collect. فُرُوعٌ idem. ii. 529.

فَرَغَ, origo sita est in *vacuo*, V. *vacuus ab opere fuit*, et c. c. لِ, *omne impendit studium* rei. ii. 364.

فَرَقَ, פרק, pp. *fregit, disrupit*; III. *discessit* ab eo. ii. 123. h. فُرْقَةٌ, *discessus*, item *discidium*; فِرْقَةٌ, *secta, sectio*, et فِرَاقٌ, *discidium*. i. 236.

فَرَى, פרה, origo sita est in *secando*, VIII. *affinxit* alicui *mendacium*. ii. 456.

فَسَدَ, *perdidit*, IV. *grassatus fuit inferendis malis*. ii. 126.

فَسَقَ, פשק, pp. *rupit e cortice*; h. فَاسِقٌ, *summo gradu improbus*. i. 264.

فَضَحَ, פצח, in origine *rupit, prærupit corticem* alicujus rei, h. *vitia nudavit*; h. فَضِيحَةٌ, *turpitudo*. ii. 301. فَاضِحٌ, *dedecus res turpis*. ii. 494.

فَضَلَ, *excelluit*; h. فَضْلٌ, *virtus*, et *omne quo alter alteri præstat*; فَضِيلَةٌ idem. i. 186. ii. 167. أَفَاضِلُ, qui *nobilitate generis* et *virtutibus* præ aliis *præstant*. ii. 529.

فَقَدَ, פקד, *diligenter inspexit*, item *desideravit*; h. فَقْدٌ, *defectus*. ii. 204.

فَقِهَ, *sapiens* et *intelligens fuit*; h. فُقَهَآءُ collect. τῶ فَقِيهٌ, *juris, rerumque Divinarum sapientia peritus*, peculiariter *Presbyter Muhammedicæ Religionis*. i. 114. ii. 188.

فَكَّ, pp. *luxare*, h. *solvere* aliquem *e vinculis*, &c. h. فِكَاكٌ, *liberatio*. i. 191.

فَنِيَ, *evanuit, periit*; h. فَنَآءٌ, *evanescentia* pro *vita hac fragili*. ii. 72.

فَهِقَ, *redundavit* vas vel aquatorium, h. de *intellectu*. ii. Procem.

فَاتَ, פות, teritur de *elapsa occasione*; h. فَوْتٌ, *elapsa occasio*, item *mors*. ii. 323.

فَارَ, origo forte sita est in *micando, emicando*, h. de *eo*, qui *motu agili ex*

periculo evaſit. i. 185. et cum ب *aliquo prœmio* vel *felicitate potitus eſt.* ii. 522.

فَاقَ, pp. *frangere* vel *luxare*, h. *pauper evaſit*; h. فَاقَة, *paupertas.* ii. 334.

ق

قَبُحَ, pp. *turpis*, et h. *deformis fuit* mulier. ii. 122. h. قَبَاحَة, *deformitas.* ibid. et قَبِيح, *fœdus, deformis.* ii. 231.

قَبِلَ, קבל, *accepit* aliquid vel aliquem cum *voluptate* et *lubentia*; h. قَبُول, *admiſſio cum lubentia, gaudio*, &c. i. 195. اقْبَال act. IV. *promotio*, item *averſio*, qualis eſt in *equis generoſis*, qui *nigredinem oculi ad naſi mucronem obverſam habent.* i. 25.

قَدَرَ, pp. *definivit lineis ſcriptis*, II. *adminiſtravit bene* et *apte* rem aliquam. i. 198. h. قَدْر, *ſumma rei*, item *potentia, pretium, dignitas.* i. 176.

قَدَمَ, *præceſſit*, II. *præfecit* aliquem; h. مُقَدَّم, *princeps, præfectus.* ii. 529. h. قَدَم, *pes*, et h. *meritum, excellentia.* i. 266.

قَرَّ, קרר, pp. *friguit*, II. *confirmavit*, X. *ſtabilem tenuit manſionem.* ii. 129. 153. h. قُرَّة, *frigefactio* oculi, i. e. *ſolatium, lætitia*, &c. مُسْتَقَرّ, *firma ſedes*, peculiariter *Paradiſus.* ii. 129.

قَرُبَ, קרב, *appropinquavit*, item *propinquus fuit.* ii. 304. In II. Conj. peculiariter uſum habet in *interiore* alicujus *admiſſione* ad aliquem. ii. 523. قَرِيب, *propinquus*, peculiariter *cognatione.* ii. 304. 338.

قَرَعَ, pp. *quaſſit*, h. *percuſſit caput* fuſte; II. idem; III. *verberibus contendere.* ii. 442.

قَرَنَ, *junxit* unum alteri; h. قُرْن, *propinquitas, familiaritas.* i. 201.

قَسَمَ, *ſecare, ſecando dividere in partes*; h. قِسْم, *portio, ſors.* ii. 135.

قَسَا, קשה, pp. *durus fuit,* II. *obduravit*; h. قَسْوَةٌ et قَسَاوَةٌ, *obduratio* cordis. i. 202. ii. 424.

قَصَدَ, *tetendit*; h. مَقْصَدٌ, *iter,* ſcil. *locus, quo quis contendit,* item *via,* ſcil. *ratio agendi.* ii. 98.

قَصَرَ, pp. *reſecuit*; h. قَصِيرٌ, *reſectus,* et h. de re *recondita* et ab aliorum conſpectu quaſi *reſecta*; قَصِيرَةٌ, *mulier, quæ in conclavi recondita eſt.* ii. Procem.

قَضَى, קצה, in origine *ſecuit, præcidit,* h. *decrevit*; h. قَضَاءٌ, *decretum Divinum.* ii. 325. 379.

قَطَعَ, pp. *ſecuit,* VII. de *reſciſſione amicitiæ.* ii. 37. 110.

قَلَّ, קלל, *paucus fuit,* IV. *diminuit,* item *pauper evaſit*; X. *parvi fecit*; h. مُقِلٌّ, *pauper*; إِقْلَالٌ, *paupertas*; قَلِيلٌ, *parum* abſol. *nullum.* i. 82. ii. 513.

قَلَبَ, pp. *vertit, convertit*; II. *verſavit horſum prorſum,* V. *verſutus fuit*; h. et قَلْبٌ, *cor.* i. 87. item *media pars* alicujus rei. ii. 445.

قَلَدَ, קלד, pp. *torſit* funem; h. قِلَادَةٌ, *torques.* ii. 58.

قَنَعَ, pp. *ſubduxit* caput, h. *humiliter rogavit, contentus fuit*; قَانِعٌ, *contentus.* i. 263.

قَامَ, קום, *conſiſtit, valuit.* i. 199. item *ſtetit, ſurrexit,* peculiariter inter precandum; h. قِيَامُ ٱللَّيْلِ, *preces nocturnæ.* i. 230. قِيمَةٌ, *pretium.* i. 199. قِيَامَةٌ, *reſurrectio.* ii. 266.

قَوِيَ, קוה, pp. *torquere, intorquere,* h. *robore poluit*; inde قُوَّةٌ, pp. *funis plexus,* et dein *robur potentia.* i. 196.

ك

كَبُرَ, pp. *compactus*, et h. *magnus*, *gravis* et *molestus fuit*; V. *semet extulit*; hinc كُبَّار, *majores natu*. ii. 403.

كَثُرَ, pp. *spissus*, et h. *multus fuit*; كَثِيرٌ, *multum* absol. *omne*. i. 82.

كَدِرَ, כדר, pp. *fuscari*, h. *turbulentus fuit* liquor, *color*, fig. de *vita molesta* et *adversæ fortunæ casibus conturbata*. ii. 341.

كَرُمَ, כרם, pp. *succo tursit* vitis, et dein *exuberavit in omne genus virtutis*; h. كَرَامَةٌ, *generositas*, *honor*. i. 261. مَكَارِمُ, *virtutes præclaræ*. ii. 268.

كَرِهَ, pp. *horruit*, *detestatus est*; مَكْرُوهٌ omne quod *ingratum* ac *detestandum est*. i. 30.

كَسَبَ, כשב, pp. *scalpere*, h. *scalpendo et radendo lucratus est*; VIII. idem. ii. 192.

كَسَرَ, pp. *fregit* rem; h. de *consternatione* animi; VII. *fracta* et *rupta fuit* res. ii. 164.

كَسَفَ, כסף, in origine *pallescere*, h. de *obscuratione solis*, mentis, intellectus, &c. ii. Procem.

كَسِلَ, כסל, origo sita est in *gravitate spissa*, specialiter *lumborum* et *ilium adipe obsitorum*. i. 27. h. *torpuit*, unde كَسَلٌ, *torpor*, *segnities*. ii. 56. تَكَاسُلٌ idem. i. 27.

كَشَفَ, כשף, teritur in *removendis* rebus, quibus aliquid obtectum est; X. *voluit retegi* rem velo remoto. ii. 283.

كَفَّ c. c. عَنْ, *abstinuit* a malis. Append. ad i. 10.

كَفَأَ in origine *plicavit*, III. *similis* et *par fuit ex æquo*, item *pensavit*. ii. 297.

كَفَرَ, כפר, pp. *levit, oblevit,* h. *texit,* et dein *expiavit, abolevit.* i. 193. peculiariter ufurpatur de *eo,* qui *ingratus eſt.* ibid. et ii. 495.

كَلِفَ, pp. *luruit,* h. *incubuit* alicui rei, II. *imperavit, difficile quid ſubeundum coegit, vexavit*; V. idem quod Conj. I. h. كُلْفَةٌ, *importunitas.* i. 126. ii. 500.

كَلَمَ origo ſita eſt in *ſecando,* h. notio *vulnerandi* et *loquendi*; inde كَلْمٌ, *vulnus,* et كَلَامٌ, *ſermo.* ii. 99.

كَمَلَ, *integer* et *perfectus fuit*; h. كَمَالٌ, *perfectio.* ii. 321.

كَادَ med. ي, כיד, origo ſita eſt in *excuſſione ſcintillarum,* unde ad omne genus *malarum machinationum* et *fraudum* transfertur. ii. 130. item *vix potuit facere.* ii. 516. h. مَكِيدَةٌ, *dolus, fraus*; collect. مَكَايِد. ii. 130.

كَاسَ med. ي, כיס, pp. *in orbem verti*; h. كَيِّسٌ, *aſtutus, ingenioſus.* ii. 335.

ل

ل, ל, ſæpe valet; *equidem, utique, ſane.* i. 219. et ſi τῷ مَا præfigatur, ſpeciali uſu quandoque valet, i. q. *pro*; ſic لِمَا, *pro eo quod.* ii. 123.

لَأْلَأَ, *fulſit* ſtella, et *micuit* ut ſtella facies; h. لَآلِي collect. τȣ̃ لُؤْلُؤٌ, *margarita.* ii. Procem.

لَأَمَ, לאם, pp. *appactus, agglutinatus fuit*; h. لَئِيمٌ, *ſordidus.* ii. 61.

لَبَسَ, לבש, origo ſita eſt in *plicando, complicando*; VIII. *immiſcuit ſe.* ii. 516.

لَجَّ, pp. *ſtrepuit* mare, unda &c. h. *litigioſus fuit*; h. لَجَاجٌ, *litigatio.* ii. 76.

لَحِقَ, pp. *adhæſit, cohæſit,* hinc *aſſecutus eſt.* ii 381.

لَذَّ, *ſuave* et *jucundum comperit*; h. لَذَّةٌ, *voluptas,* item *vitæ jucunditas.* ii. 301.

لَزِمَ, pp. *firmiter adſtrictus fuit*; h. *inſeparabiliter adhæſit.* ii. 155.

لَسَعَ, *punxit* ſcorpio, peculiariter *aculeo*; h. لَسْعٌ, *morſus ſcorpionum.* ii. 304.

لَامَ med. و, in origine idem cum لَأَمَ, לאם, pp. *conglutinavit, appegit,* peculiariter *crimen* alicui; h. مَلَامٌ, *culpa, reprehenſio*; مَلَامَةٌ, *opprobrium.* i. 221. ii. 75.

لَالَ med. ي in IV. *noctem ingreſſus eſt*; h. لَيْلٌ, ליל, *nox*, fig. *infortunium.* i. 174.

لَانَ med. ي, in origine *fovit, fotu calido recreavit,* h. *lenis, mollis fuit,* peculiariter *ſermo*; h. لَيْنٌ, *lenitas.* i. 213.

م

مَا, מה, particula *admirantis* et quidem cum *ſtupore*; item *minuendi* et *contemnendi.* ii. 468.

مَحَنَ, מחן, in origine *trivit, fricando trivit ad lapidem Lydium,* VIII. *tentavit.* ii. 84. h. مَحْنٌ, *tentamen.* ii. 125. مِحَنٌ collect. τῆς مِحْنَةٌ, *tentatio,* et h. *calamitas.* ii. 173.

مَدَّ, מדד, pp. *extendit.* ii. 10. in III. et IV. *moram conceſſit.* ii. 188. h. مَادَّةٌ, *vomes,* ſcil. *augmentum continuum.* ii. 10.

مَدَنَ, *ſubſiſtit, commoratus fuit*; h. مَيْدَانٌ, *palæſtra, hippodromus.* ii. Procœm.

مَرَّ, מרר, pp. *ſtrinxit,* h. *tranſivit celeriter.* i. 219. item *amara fuit* res. ii. 341. h. مُرُورٌ, *tranſitus celer.* i. 219.

مَرَأَ, pp. *conſtrinxit,* h. *fortem reddidit*; et med. damm. *virilis, maſculus fuit*; h. مُرُوَّةٌ, *virtus maſcula* aut *decus viro dignum.* i. 259.

مَزَحَ, *jocatus fuit,* III. *colluſit*; h. مِزَاحٌ *luſus, jocus.* ii. 502.

مَسَّ, משש, pp. *fricuit, terſit, palpavit,* peculiariter uſurpatur de *malo* vel *noxa* aliquem *lædente*; h. أَمَسّ, *magis lædens.* ii. 304.

مَسَكَ, משך, origo ſita eſt in *compreſſione rei lentæ* et *tenacis,* h. *tenuit vehementius.* ii. 529.

مَطَلَ, מטל, pp. *cudit, procudit ferrum,* h. *extendit ſe in longum*; unde مَطْلٌ, *procraſtinatio.* ii. 201.

مَعَنَ, *fluxit* aqua, et *fluere fecit*; h. مَعُونَةٌ, *res quævis utilis,* adeoque *victus.* ii. 8.

مَلَّ, מלל, pp. cineribus calidis prunisve *ſuppoſuit coquendam* carnem, panem, &c. h. *urenti tædio* aliquem *afficere,* item *pertæſus fuit.* ii. 512.

مَلَأَ, מלא, *farſit,* h. *implevit* et *plenus fuit*; مِلْءٌ, *plenitudo.* i. 65. مَلَأٌ, *turba hominum, conventus,* item *primores, nobiles.* ii. 442.

مَلَكَ, מלך, pp. *ſubegit farinam* aqua, h. *poteſtatem habere, poſſidere*; h. مِلَاكٌ, *id quo quid ſubſiſtit* aut *continetur.* ii. 205.

مَنَّ, מנן, *præcidit,* h. *benefecit*; unde مَنَّانٌ, *beneficus,* et cum ال Epith. *Dei,* qui ſua ſponte *benefacit.* i. 241. مِنْ, מן, *ex, de* pp. *ſectio,* item *pars.* i. 3. ii. 417.

مَنَى, pp. *ſcidit, ſecuit in æquas portiones.* Metonymice *certa quantitate,* aut *modo* et *numero definivit* aliquid; II. *optare fecit* aliquid ut *portionem*; h. مُنْيَةٌ et collect. مُنًى, *portio optata, votum.* i. 235.

مَهَجَ, *nituit facies poſt morbum*; h. مُهْجَةٌ, *ſanguis purior, ſuccus vitalis.* ii. 236.

مَهَدَ, *ſtravit æquabiliter lectum*; h. أُمْهُودٌ, *lectum æquabiliter ſtratum.* i. 234.

مَاجَ, מוג, pp. *æſtuavit* mare h. de *mentis commotæ fluctuatione vehementiore*; item de *commotis Imperii undis*; h. أَمْوَاجٌ, *fluctus.* ii. 206. 516.

مَانَ med. و, *suſtentavit, curavit, aluitque* aliquem. ii. 70.

مَانَ med. ي, *commeatum quæſivit*; h. مَائِدَةٌ, *menſa parata* et cibo *inſtructa*. ii. 121.

ن

نَبَلَ, *ſuperavit ſagittis*, h. *excelluit, generoſa indole fuit*. ii. 302.

نَبِهَ, *nobilis* et *inclytus fuit*; II. *excitavit e ſomno*; V. et VIII. *evigilavit e ſomno*. ii. 140.

نَبَا ult. و, נבה, pp. *convexus fuit*; h. de *gladio*, qui *retunditur a cædendo*. ii. 464.

نَثَرَ, *ſparſit*; h. نَثْرٌ, *ſparſio*, h. *oratio ſoluta, proſa*. i. Procœm.

نَجَدَ, נגד, pp. *eminuit*, h. *manifeſta fuit* res; h. نَجْدٌ, *altitudo*. ii. 445.

نَدِمَ, נדם, in origine *æquare*, ſcil. *complanare*; item *adhærere appactum*; et h. *duci pœnitentia*. Teritur etiam de *compotatoribus*, qui *loco ſuo adpacti hærent*. i. 226.

نَدَا, נדה, ſita eſt origo in *madore liqueſcente*; h. نَدِيُّ, *madidus* manu, i. e. *largiſſimus donator*. ii. 531.

نَزَلَ, נזל, origo ſita eſt in *lubrico lapſu*, quo quid ultro *vergit* ac *defluit*; X. *dimiſit cœlitus*, et *imploravit ut cœlitus dimitteretur*. ii. 53. 460. h. مَنَازِلُ, *manſiones*, peculiariter *Aſtronomicæ*. ii. 33.

نَزُهَ, origo ſita eſt in *remotione ſublimi*, h. *integer fuit* a malo II. et V. *cohibuit ſe* ab omni re turpi; h. تَنَزُّهٌ, *continentiæ ſtudium*. ii. 268.

نَسَمَ, pp. *ſpirare*; h. نَسِيمٌ, *lenis* et *gratus ventus*, item *aura, halitus*. ii. 146.

نَسِيَ, נשה, origo ſita eſt in *laxitate*, unde ad *luxationem* transfertur; h. نِسْيَانٌ, *oblivio*, a *laxitate* ſic dicta. i. 231.

نَشَدَ, *quæsivit rem amissam.* ii. 287.

نَصَبَ, נצב, pp. *fixit*; IV. *stare fecit jumentum,* pro *lassavit* cursu. Append. ad i. 7.

نَصَحَ, נצח, pp. *purus fuit* liquor. Metonymice *fidelis fuit* amicus, et dein *sincere monuit*; X. *consilium petiit.* ii. 413.

نَصَفَ, *in media parte attigit*; IV. *medium tenuit.* ii. 444.

نَضَرَ, נצר, *nituit, nitore fulsit,* peculiariter *facies*; h. نَضْرَةٌ, *splendor,* scil. *nitor.* i. 238.

نَطَقَ c. c. ب rei, notat simpliciter, *locutus est,* non, *allocutus est.* ii. 399.

نَظَمَ, נזם, pp. *nectere*; h. نِظَامٌ, pp. *linea conserta margaritarum,* item *fundamentum* rei, *id* quo *negotium constat.* ii. 444.

نَعَمَ, נעם, in origine *molle, tenerum esse*; h. نَعِيمٌ, נעים, *omne id quod molle est.* Metaphorice *deliciæ*; نِعْمَةٌ, *beneficium.* i. 40. 193. ii. 134. item *beneficus.* i. 205. et نِعْمَ, *euge,* item *certe, profecto.* ii. 435.

نَغَبَ, *inglutivit, absorpsit salivam, aquam,* &c. IV. *absorbere fecit.* ii. 416.

نَفَثَ, *flavit, exspuit* spec. *serpens venenum,* h. de *incantationibus,* III. *allocutus fuit* aliquem. ii. 101.

نَفَسَ, נפש, pp. *flavit, spiravit,* item *anhelavit.* i. 41. III. *studiosissime adspiravit* ad aliquam rem. ii. 509. h. نَفْسٌ, *halitus,* et dein *anima vitalis.* i. 41. item *cupiditas effrænata.* i. 96. ii. 219. et أَنْفَاسٌ, *respiratio.* ii. 241.

نَفَقَ, *prodiit e latibulo mus campestris*; III. *hypocritam egit in religione.* ii. 40.

نَقَبَ, נקב, pp. *fixit,* h. aliquem *distincte notavit fixa* quasi *nota*; h. نُقَبَاءُ, *principes eminentiores*; مَنْقَبَةٌ, *virtus,* مَنَاقِبُ, *præclara quævis facinora.* i. 228.

نَقَصَ, *imminutus fuit, defecit,* peculiariter *Oratio.* ii. Procem.

نَقَلَ, *transportavit,* spec. ad *mansiones mortuorum*; VIII. *migravit e vita.* ii. 33. 461.

نَقَمَ, נקם, origo sita est in *refractione,* qua *impetus refutatur,* h. in VIII. notio *ultionis,* item *crudelitatis.* ii. 255. h. نَقِمَةٌ, *vindicta, pœna.* ii. 134.

نَكِدَ, נכד, pp. de puteo, qui *reliquias aquæ continet guttatim tantum stillantes,* h. *dura* et *molesta fuit vita*; h. نَكِدٌ, *molestus, durus.* ii. 265.

نَكَأَ vic. τῆς نَكَي, origo sita est in *rescindendo,* h. *nece* vel *vulnere graviori affecit* aliquem; h. أَنْكَأُ, *magis vulnerans.* ii. 165.

نَمَّ, *detulit, divulgavit* in malam partem; h. نَمَّامٌ, *obtrectator.* i. 270.

نَمَقَ, *scripsit librum* vel *epistolam,* II. eleganti calamo exaravit sermones. ii. Procem.

نَهَجَ, *manifesta fuit* res; h. مِنْهَاجٌ, *viæ regiæ,* et مَنْهَجٌ, pp. *ductus,* et per metaphoram, *via qua agmina duci solent,* dein *via regia.* ii. Procem.

نَهَا ult ي, *reprehendit.* ii. 214. item *terminavit,* &c. VI. idem. ii. 280.

نَابَ med. و, נוב, pp. *redire per vices,* h. de *fortuna per vices redeunte*; h. نَوَائِبُ collect. τῆς نَائِبَةٌ, *casus fortunæ.* ii. 519.

نَارَ, נור, *luxit, splenduit*; X. idem. ii. 235. h. نُورٌ, *lumen.* i. 237.

نَامَ, נום, proprietas in *mollitie languidiore,* h. *dormitavit.* ii. 97.

نَوَي, origo sita est in *tendendo,* h. *intendit, proposuit sibi*; h. نِيَّةٌ, *intentio animi.* ii. 522.

نَالَ med. ي, i. q. نَالَ med. و, et Hebr. נלה, pp. *texuit, pertexuit,* et per metonymiam, *consecutus, assecutus* est. i. 28.

ه

ه, ה, non tantum *interrogandi* ſed et *aſſeverandi* vim habet. ii. 117.

هَجَرَ, *abſcidit,* h. *futilia loqui*; unde هُجْرٌ, *futilitas,* peculiariter *ſermonis.* ii. 181.

هَدَى, הדה, pp. *tendere,* h. *manum protendit* et *viam oſtendit,* dein *ducere* aliquem, peculiariter *in via religionis,* VIII. *recta via inceſſit* in religione. ii. 480.

هَرِمَ, *ſenio defectum eſſe*; h. هَرَمٌ, *decrepita ſenectus.* ii. 459.

هَزَلَ, *ætate extenuatus eſt,* h. *remiſſus, jocoſus fuit*; h. هَزْلٌ, *jocus.* ii. 312.

هَشَمَ, *fregit, confregit,* peculiariter *ſiccum* quid et *cavum.* i. 225.

هَلَكَ, הלך, origo ſita eſt in *vibrando,* h. *periit*; IV. *perdidit.* i. 33.

هَمَّ, המם, proprietas in *liquando,* h. *liquefecit, tabefecit*; h. هُمُومٌ, *ſollicitudines, quibus quis contabeſcit.* i. 220. هِمَّةٌ, *cupido.* i. 254. et Append. ad i. 11. هَامَّةٌ, *reptile terræ,* peculiariter *noxium,* quale eſt *ſerpens.* i. 254.

هَمَلَ, המל, origo ſita eſt in *fluxu libero* et *ſoluto,* in IV. *libere pergere.* ii. 402.

هَنَأَ, *linivit, inunxit ſemet* aliqua re; h. أَهْنَأُ, *lautiſſimus,* item *ſaluberrimus,* ii. 135.

هَوَى, *decidit,* peculiariter *ex alto*; h. هَوًى, *cupiditas,* peculiariter *mala* et *inexplebilis.* i. 33. ii. 257.

هَانَ, הון vel הין, origo ſita eſt in *laxitate,* h. *facilis fuit*; unde de *fortuna commodiore.* ii. 463. item *contemptibilis fuit,* unde notio *temeritatis diſſolutæ,* IV. *contempſit.* i. 101. ii. 408. أَهْوَنُ, *levior.* i. 101. et هُوَيْنَا, *commodiuſcula.* ii. 463.

هَيْهَاتَ, interjectio *averſantis* ac *depellentis.* i. 250.

و

وَبَأَ, ובא vel יבא, *morbo epidemico*, peculiariter *peſte laboravit*; IV. idem. ii. 252.

وَبَخَ vide أَبَخَ.

وَبَقَ, *periit, interiit*; IV. *exitio dedit, perdidit*. ii. 450.

وَجَبَ, יגב, pp. *cecidit in quadrum*; h. notio *neceſſarii*, IV. *efficiens cauſa fuit*. ii. 88.

وَجَعَ, origo ſita eſt in *hiando*, h. *laboravit ad laſſitudinem*; h. أَوْجَعُ, *penetrantiſſimus*. i. 140.

وَحَدَ et وَحُدَ, *unicus* et *incomparabilis fuit*; h. وَحِيدٌ, *unus, unicus*, pro *eximio, ſingulari*. ii. Procem.

وَحَشَ, origo ſita eſt in *re arida* et *præ ariditate ſtrepente*; IV. *deſolatus fuit* locus, item *contriſtavit*. ii. 413.

وَخَمَ, יחם, origo ſita eſt in *ardore*, ſcil. *fervore interno*; h. وَخِيمَةٌ, *cruditas ſtomachi*, fig. *mala conſcientia*. i. 168.

وَدَعَ, ידע, ſpeciali uſu adhibetur de *committendo ſecreto* alicui. ii. 83.

وَذَرَ, pp. *ſecuit*, et quidem *in fruſtula minutiora*, h. *ſivit, miſſum fecit*. ii. 143.

وَتَرَ, *nexuit, annexuit*; h. وَرَثَةٌ collect. τοῦ وَارِثٌ, *hæres*. ii. 17.

وَرَعَ, origo ſita eſt in *quatiendo motu tremulo*; h. وَرْعٌ, *abſtinentia a rebus dubiis*. i. 137.

وَزَرَ, וזר, pp. *ſtrinxit, inſtrinxit* ſarcinam dorſo, h. *ſuſtinuit onus*, et dein *nocens fuit*. i. 241.

وَزَنَ, וזן, pp. *gravem eſſe*, h. *ponderavit*. i. 98.

وَسِعَ, ושע vel ישע, pp. *laxus, amplus fuit*; h. سَعَةٌ, *amplitudo*. ii. 330.

وَصَلَ, pp. *nexuit, connexuit,* item *propitius fuit.* ii. 415. *conjuncta fuit* res rei. ii. 384.

وَضَحَ, origo ſita eſt in *albedine ſplendida,* h. *manifeſta fuit* res; IV. *evidenter demonſtravit*; X. *rogavit* aliquem, *ut quid manifeſtum faceret.* ii. 489. وَاضِحٌ, *dentes anteriores.* ii. 494.

وَعَظَ cogn. τῷ يَعَظَ, יעץ, pp. *plexuit,* h. *dedit conſilium bene plexum.* ii. 413.

وَعَى, יעה, proprietas ſita eſt in *firma, compactaque junctura,* h. *aſſervavit* rem, item *memoria tenuit* aliquod dictum; h. وِعَاءٌ, *repoſitorium, vas.* ii. 360.

وَغَلَ, *ſervilis, viliſve* fuit homo; h. وَغْلٌ, *famulus,* item *vilis* collect. أَوْغَالٌ. ii. 126.

وَفَدَ vic. τῆς أَفَدَ, quam vide ſupra; h. وَافِدٌ, *veniens,* et dein *legatus.* ii. 474.

وَفَقَ, pp. *nexum eſſe*; II. *inſpiravit* Deus; h. تَوْفِيقٌ, *concurſus* Dei, peculiariter *propitius.* i. Epilog.

وَفَى, יפה, *cumulavit,* et h. quaſi *plene ſatisfecit, promiſſis ſtetit*; hinc وَفًا, *fides, obſervatio pacti.* i. 265. وَفَاءٌ, *duratio.* ii. 129. وَفِيٌّ, *qui promiſſis ſtat.* ii. 515.

وَقَعَ, יקע *cecidit,* et quidem cum *fragore*; h. مَوَاقِعُ العطب, *loca,* in quibus quis *cadit in perniciem.* ii. 270.

وَقَى, *cavit, cuſtodivit ſe* a malo; VIII. *metuit, timuit.* i. 127. ii. 515.

وَكَلَ, *fretus, fiſus fuit Deo*; V. de *eo qui ſe totum tradit Deo.* i. 24. 176. ii. 369.

وَلَهَ, ילה, origo ſita eſt in *quatiendo* et *concutiendo,* h. *mente turbatus fuit*; V. *contriſtavit.* ii. 111.

وَلِيَ, pp. *adstringere, nectere,* h. *administravit* rem, *eique præfuit*; item *amicus, adjutor fuit*; h. وَلِيٌّ, *adjutor.* i. 248. وُلَاةٌ collect. τῦ وَالِي, *præfectus provinciæ*; et وِلَايَةٌ, *imperium,* item *amicitia, auxilium.* i. 242. ii. 198.

وَهَبَ, *dedit, donavit*; h. مَوْهِبَةٌ, *donum.* ii. 509.

ي

يَأَسَ, יאש, pp. *mollescere,* h. de *animo desperante* de aliqua re; hinc يَأْسٌ, *desperatio.* i. 9.

يَتَمَ, יתם, in origine *rumpere, abrumpere diffindendo*; h. يَتِيمٌ, *orphanus.* ii. 411.

يَدَي, *contigit, affecit, læsitve in manu*; h. يَدٌ, יד, *manus,* item *potestas.* ii. 267.

يَسَرَ, יסר et ישר, pp. *planum esse,* h. *facilis fuit,* unde يُسْرٌ, *fortuna prospera.* i. 171.

يَقِنَ, *certo scivit, cognovitque* rem; h. يَقِينٌ, *certa scientia,* absol. *certitudo Religionis.* ii. 153. 453.

يَمَنَ, pp. *firmum esse*; h. يَمِينٌ, *dextra* manus, et per menonymiam *jusjurandum,* data dextra, *firmatum* et *sancitum.* i. 1.

يَوِمَ, *per diem exstitit*; يَوْمٌ, *dies,* fig. *læta fortuna, status felicior.* i. 174. item *dies malus, infortunium.* ii. 537.

INDEX HEBRAICUS.

א

אגל ii. 325.
אדה i. 5.
אוד vel איד, h. אִיד vel אֵד ii. 375.
אוה — 358.
אזן, h. מאזנים — 186.
אחר — 529.
אלם, h. אלמן et אלמון — 207.
אלף i. 126.
אמל ii. 402.
אנש, h. אנוש — 149.
אסה h. אסון i. 2.
אסר ii. 470.
אצל h. אציל i. 186.
אפד h. אפוד, אפדה et אפדן ii. 362. 474.
אשם — 447.
אשר — 116.

ב

ב ii. 215.
באש — 58.
בדד — 407.
בדה ii. 60. 482.
בהה i. 131.
בהק ii. 511.
בחן — 84.
בטל i. 22.
בית ii. 478.
בלה i. 37.
בלס ii. Proœm.
בעד — 60.
ברא — 198.
ברך i. 20.
ברר h. ברור et התברר ii. 86.
בשר — 271.
בתת — 478.

ג

גאה ii. 152.
גדה h. גדי et גדות i. 41. ii. 384.
גוע ii. 14.
גיא־הנם i. 236.
גלב h. גַּלָּב ii. 134.
גלה i. 64. ii. 139.
גרב ii. 514.
גרה — 214.
גנן h. גן, גנה, מגן et מגנה i. 120. 124.
גרם h. גֶּרֶם ii. 259.
גרע — 63.
גשש i. 8.

ד

דוה vel דוי i. 203. ii. 141.
דוק vel דיק h. דָּיֵק i. 83.

דלק Append. ad i. 6.
דקק i. 255.
דרך ii. 240.

ה

ה ii. 117.
הדה — 480.
הון vel הין i. 101. ii. 408. 463.
הלך h. מתהלך i. 33.
המל h. הֲמֻלָּה vel הֲמוּלָּה ii. 402.
המם i. 220.

ו

ובא vel יבא ii. 252.
וזן i. 98.
וזר — 241.
ושע vel ישע ii. 147.

ז

זהב ii. 142.
זוד vel זיד i. 42.
זוע h. זעזע ii. 146.
זכה — 515.
זכר h. זֵכֶר i. 84.
זלל h. זֻלּוּת et זוֹלֵל i. 85. ii. 153.
זמן h. זְמָן ii. 519.
זרה — 190.

ח

חבב h. חֹב i. 115.
חבר — 190.
חגר — 75.
חדד — 57.
חדל ii. 197.
חוב vel חיב — 126.
חטא ii. 73.
חטם — 478.
חטף — 394.
חטר ii. Procem.
חיה pro חיי i. 53. ii. 404.
חכם ii. 483.
חלט ii. 117. 515.
חלל i. 63.
חלף ii. 42.
חמל i. 189. ii. 172. et 425.
חמק i. 242.
חנה ii. 459.
חסד i. 207.
חסר ii. 113.
חצן i. 227.
חקק h. חֹק — 45.
חקר ii. 403.
חרב — 313.
חרת — 447.
חרם h. חרום — 268.
חרץ i. 197.
חרק — 55.
חרר h. חֹר et חֹרִים Append. ad i. 13.
חשב ii. 328.
חשך — 478.
חשן i. 56.
חתף ii. 394.

ט

טבע i. 224.
טוב — 148.
טור — 153.
טעה vel תעה — 81.
טען — 142.
טפל — 248.

טרד ii. 141.
טרה i. 104.

י

יאש i. 9.
יגב ii. 88.
יבה h. יַד — 267.
ידע — 83.
יום h. יוֹם — 537.
יחם i. 168.
ילה ii. 111.
ימן h. ימין i. 1.
יסר vel ישר — 171.
יעה ii. 360.
יעץ — 413.
יפה — 265.
יקע — 270.
ישר vel יסר i. 171.
יתם h. איתם ii. 411.

ך

כיד h. כִּיד ii. 130. 516.
כיס ii. 335.
כסל i. 27. ii. 56.
כפר i. 193. ii. 495.
כרם i. 261.
כשב ii. 192.
כשף — 283.

ל

ל i. 219.
לאם h. לְאֹם — 221.
לבש ii. 516.

מ

מדד ii. 10.
מה — 468.
מוג — 206.
מטל h. מטיל — 201.
מלא i. 65.
מלל ii. 512.
מנן h. מִן i. 3.
משך ii. 529.
משש — 304.

נ

נבה ii. 464.
נגד — 445.
נדה h. נֵדֶה, נִדָּה et נְדָנִים — 531.
נדם i. 226.
נוב ii. 519.
נום — 97.
נור — 235.
נזל ii. 53. 460.
נכד h. נֶכֶד — 265.
נעם h. נעים i. 40. 193. ii. 134.
נפש h. נֶפֶשׁ i. 41. 96. ii. 219. 241.
נצב Append. ad i. 7.
נצח ii. 413.
נצר i. 238.
נקב — 228.
נקם ii. 134. 255.
נשה i. 231.

ס

סאן h. סאון ii. 204.
סבב h. סִבָּה — 37.
סגד — 523.
סוד i. 276.

סמם i. 122.
סעה — 138.
ספן et שפן ii. 164.
סתר h. סֵתֶר i. 53.

ע

עבר ii. 530.
עגל h. עגלה — 48.
עדה h. עד i. 218.
עוב h. עב et עבים — 179.
עוד ii. 314.
עור vel עיר Append. ad i. 9.
עיב i. 167. ii. 237.
עלה h. על i. 172.
עלל ii. 141.
צמה vel עמם i. 103.
עמל ii. 490.
עמם vide עמה
עמר ii. 238. 416.
ענה i. 3. 41. ii. 493.
עפא vel עפה ii. 511.
עצב i. 183.
עצה i. 237. ii. 481.
ערם ii. 59. 425.
עפל i. 30.
ערף ii. 501.
עשר — 302.

ף

פגע ii. 153.
פצה — 301.
פקד — 204.
פרד ii. Procem.
פרה — 456.
פרח ii. 271. 280.
פרע i. 190.
פרק — 236.
פרש — 234.
פשק — 264.

צ

צבר i. 274.
צדד h. צדים ii. 411.
צדק h. צדקה i. 241.
צוק — 145.
צור h. ציר ii. 102.
צחח i. 129.
צין ii. 3.
צלה i. 27.
צלח — 99.
צלל h. צל et צלצל i. 162. ii. Procem.
צלם i. 157.
צמת — 70.
צעף h. צעיף — 27.
צפר h. צפור — 185.
צרב ii. 35.
צרע h. צרוע i. 157.
צרף i. 32. ii. 325.
צרר h. צרור i. 201.

ק

קבל i. 195.
קוה — 196.
קום i. 199. 230.
קלד ii. 58.
קצה — 325.
קרב ii. 304. 523.
קרר ii. 129. 153.
קשה i. 202.

ר

רגע	ii. 265.
רדף	— 11.
רוח vel ריח h. ריח	— 527.
רוץ	i. 223.
ריב	ii. 450.
רכב	i. 225.
רמם h. רִמָּה et רָמִים	ii. 316.
רעב	— 441.
רעד	— 265.
רען h. רענן	Append. ad i. 7.
רפה	i. 91.
רפק h. מתרפקת	— 97.

ש

שבב	ii. 459.
שבע	i. 202.
שבר	ii. 82.
שבת	i. 39.
שגע	ii. 171.
שהד	— 520.
שול	— 455.
שחח vel שוח h. שוחה	i. 204.
שחף	ii. 190.
שטן	Append. ad i. 3.
שכר h. אשכר	i. 49.
שכת	— 132.
שלט h. שַׁלִּיט, שִׁלְטוֹן et שָׁלְטָן	— 217.
שלל	ii. 46.
שמה h. שֵׁם	— 504.
שמח	— 229.
שמע	— 186.
שפה	i. 124.
שפל	ii. 336.
שפן vel ספן	— 164.
שקל	— 506.
שרב h. שָׁרָב	— 42.
שרט vel סרט	i. 126.
שרך h. שרוך	ii. 35.
שרע	i. 173.
שרף h. שרפים	ii. 146.
שרר h. שרירות	i. 111.

ת

תאם h. מתאימות	ii. Prœm.
תעב	i. 151.
תעה	— 81.
תרף h. תרפים et תרופה	— 32.

INDEX

LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ.

Cap.

GENESIS.

ii. 6. ii. 375.
iii. 8. i. 33.
xi. 4. ii. 504.
xlii. 6. i. 217.
xlviii. 19. ii. 442.

EXODUS.

xv. 16. i. 226.
xxi. 22. — 2.

LEVITICUS.

xxi. 8. ii. 268.

NUMERI.

xxiv. 5. ii. 468.

DEUTERONOMIUM.

i. 41. i. 101.
xxiii. 26. ii. 512.
xxix. 19. i. 111.
xxxiii. 3. — 115.

JUDICUM.

ii. 3. ii. 411.

Cap.
xv. 15. i. 104.
xxi. 21. ii. 394.

1 SAMUELIS.

xxvi. 15. ii. 396.
xxvii. 1. i. 9.

2 SAMUELIS.

viii. 13. ii. 504.
xix. 18. i. 99.

1 REGUM.

xii. 15. ii. 37.
xx. 33. — 117.
xxii. 49. — 302.

2 REGUM.

iii. 24. ii. 464.
xxi. 13. — 109.
xxiii. 5. — 33.

2 CHRONICORUM.

ii. 13. ii. 328.
xxvi. 15. — 328.
xxviii. 19. i. 190.

Ezra.

Cap.	
x. 12.	i. 172.

Nehemia.

v. 15.	i. 217.
xiii. 13.	— 172.

Esther.

ix. 1.	i. 217.

Job.

iii. 5.	ii. 537.
viii. 19.	Append. ad i. 13.
xv. 35.	i. 107.
xix. 14.	ii. 197.
xx. 4.	— 117.
xxi. 20.	— 130.
xxxi. 3.	— 375.
—— 33.	i. 115.
xxxvi. 27.	ii. 63.
xl. 13.	— 139.

Psalmi.

Pfalmi.	
vii. 14.	i. 219.
— 14.	Append. ad i. 6.
viii. 3.	ii. 255.
— 5.	— 468.
ix. 10.	i. 215.
x. 9.	ii. 394.
xii. 9.	i. 74.
xiv. 4.	ii. 117.
xvi. 11.	i. 40.
xvii. 9.	— 96.
xviii. 19.	ii. 375.

Pfalmi.	
xviii. 27.	ii. 86.
xix. 11.	— 117.
— 14.	— 411.
xxii. 7.	— 396.
—— 32.	i. 241.
xxiv. 5.	— 241.
xxvii. 12.	— 96.
xxxi. 18.	— 226.
xxxiv. 4.	— 219.
xxxvii. 13.	ii. 537.
—— 16.	— 352.
—— 35.	Append. ad i. 7.
xxxix. 5.	ii. 468.
—— 7.	i. 215.
—— 11.	ii. 214.
xl. 8.	i. 172.
xli. 3.	— 96.
xliv. 17.	ii. 255.
xlix. 3.	— 396.
—— 15.	— 102.
li. 16.	i. 241.
lv. 9.	— 138.
lvi. 13.	— 172.
lxviii. 9.	ii. 144.
lxxii. 10.	i. 49.
—— 16.	ii. 89.
lxxiii. 9.	i. 33.
—— 20.	ii. 89.
—— 27.	i. 70.
lxxxi. 13.	— 111.
lxxxviii. 8.	— 41.
xc. 5, 6.	ii. 512.
xcv. 10.	i. 81.
ci. 5, 8.	— 70.
cxii. 5.	— 148.

Pfalmi.

cxxxv. 3.	i. 193.
—— 11.	— 219.
cxxxvii. 7.	ii. 537.

PROVERBIA.

Cap.	
iii. 26.	i. 215.
xiii. 3.	— 264.
xv. 18.	ii. 214.
xvii. 27.	— 93.
xix. 20.	i. 195.
xxi. 8.	— 241.
xxii. 18.	— 107.
xxiii. 2.	ii. 219.
xxviii. 28.	i. 74.
xxix. 18.	— 190.

ECCLESIASTES.

ii. 3.	ii. 529.
— 20.	i. 9.
v. 19.	— 41.
viii. 4, 8.	— 217.
x. 19.	— 41.
xii. 3.	— 22.

CANTICUM CANTICORUM.

v. 1.	i. 49.
— 6.	— 242.
vii. 1.	— 242.

ESAIA.

i. 6.	i. 104.
ii. 9.	ii. 396.
— 10.	— 139.
iii. 10.	i. 148.
v. 15.	ii. 396.
Cap.	
ix. 4.	ii. 204.
xiv. 6.	— 11.
xvi. 6.	— 152.
— 7.	— 165.
— 14.	— 352.
xviii. 1.	ii. Procem.
xxi. 4.	i. 81.
xxvi. 8.	— 84.
xxviii. 16.	ii. 84.
xxxii. 1.	i. 219.
xxxiii. 1.	— 28.
xxxv. 7.	ii. 42.
xliv. 20.	i. 1.
liv. 12.	— 219.
lxii. 2.	— 228.
lxvi. 5.	ii. 531.

JEREMIA.

ii. 23.	ii. 35.
iii. 17.	i. 111.
iv. 11.	— 129.
— 29.	— 179.
viii. 14.	— 226.
xv. 8.	ii. 89.
xxiv. 3, 8.	i. 50.
xxx. 12.	— 219.
—— 21.	ii. 523.
xxxi. 22.	i. 242.
l. 29.	— 42.

THRENI.

ii. 10.	i. 226.
iii. 26.	— 148.
— 39.	— 53.
— 60.	ii. 255.

Cap.
v. 5. — ii. 11

Ezechiel.

xvi. 25. — i. 264.
— 33. — ii. 531.
xviii. 7. — — 126.
xxi. 25. — — 537.
xxiii. 42. — — 252.
xxvii. 15. — i. 49.
xl. 46. — ii. 523.
xliv. 10. — i. 81.
xlvii. 12. — — 32.

Daniel.

i. 10. — ii. 126.
iii. 2. — i. 217.
vi. 27. — — 217.
xi. 45. — ii. 362.

Hosea.

ii. 20, 21. — i. 41.
v. 5. — ii. 152.
xi. 9. — — 89.

Cap.

Amos.

v. 6. — i. 99.
— 13. — — 226.
vi. 1. — — 228.

Obadia.

Ver.
12. — ii. 537.
18. — Append. ad i. 6.

Nahum.

Cap.
iii. 18. — i. 41.

Habacuc.

ii. 2. — i. 223.
— 7. — ii. 146.
iii. 11. — i. 33.
— 16. — — 107.

Zacharia.

ix. 1. — i. 219.
xi. 16. — Append. ad i. 7.

LIBRARY OF CONGRESS
0 009 844 477 4